ACCADEMIA DI MEDICINA
DI
TORINO

APPARATUS MEDICAMINUM TAM SIMPLICIUM QUAM PRÆPARATORUM ET COMPOSITORUM IN PRAXEOS ADJUMENTUM CONSIDERATUS.

VOLUMEN PRIMUM.

AUCTORE

JO: ANDREA MURRAY D.

EQUITE ORD. R. DE WASA

CONSILIARIO R. BRIT. AULÆ PROFESSORE MEDIC. ET BOTAN. ORD. IN ACAD. R. GOTTING PRÆFECTO HORTI R. BOTAN. SOCIETATUM SCIENTIARUM GOTTING. STOCKHOLM. UPSAL. GOTGENB. LUND. FLORENT. LUGDUN. DIVION. AUREL. ET BATAVO-FLESING. MEDICARUM PARIS. NANC. ET HAUN. AC OECONOMICARUM BERN. CELL. GEORGOPH. ET PARIS. MEMBRO.

VENETIIS

TYPIS SEBASTIANI VALLE

MDCCXCV.

SUPERIORUM PERMISSU.

E IV. 16

=Tod E 32.618=

PRÆFATIO.

SI abſque accurata morborum cognitione medicus ne cogitari quidem poſſit, non minor certe, ut felix in praxi medica ſucceſſus contingat, exactæ medicaminum notitiæ eſt neceſſitas. Hinc tot de materia, ut ſolet dici, medica conſcripti libri, tot numeroſorum voluminum ſeries, ut, ſi quis in arte noſtra rudis, vel eandem a limine modo ſalutans, quin unice Hermanni, Geoffroy, Alſtoni *ex pluribus tomis conſtata opera vel amplum* Pometi, Hillii *ſimiliumque volumen conſpiciat, eorundemque vel formam vel molem metiatur, ſtupeat impenſis eidem laboribus, monſtrato autem illi toto ſingularium librorum, quin breviariorum academicarum medicamenta proſequentium, apparatu, diſcedat attonitus, nihilque in hocce agro ſupereſſe, quod colat, perſuaſus. Equidem deteſtor illorum morem, qui aliorum exiſtimationem, propriæ velificantes, arrodunt, hic errores latentes malitioſe in lucem producunt, ibi lacunas defectuſque relictos moroſe reprehendunt, & aliorum humeris inſilientes, fauni ringentis inſtar, cachinnos edunt. Ingenuus contra ea fateor in libro, quem mihi concinnandum ſumſi, inſignia præcedentium ſtudiorum meritis me debere, & multa eorum eſſe, quæ opus ad id faſtigium perfectionis evexerunt, ad quod pro temporum ratione & ſcopo, quem auctor quilibet ſibi præfixerat, potuerint. Aſt ita omnia hactenus de medicamentorum natura eſſe pertractata & exantlata, ut nihil in effatis emendari, nihil præter rem & occaſionem prolatum dici poſſit, nihil denique vel ex propria penu vel recentioribus inventis addi, jam dudum de penitiori eorundem notitia ſollicitus dubitavi, ulterius diffiſus ſum, quum ante plures annos ipſe operi manum injicere inciperem.*

Non mirum putabit, qui in horum aliquo momento defeciſſe auctores offenderit, æquior judex, ad hunc campum dimetiendum non unius diſciplinæ, ſed plurium earundemque graviſſimarum luce opus eſſe perpendens, ſcien-

tiæ naturalis, chemiæ, praxeos medicæ hiſtoriæque artis, & accedere debere patientiam fere ferream in luſtrandis obſervationibus & experimentis, ac judicium ſubactum, nulli ſectæ vel opinioni addictum, in iiſdem dijudicandis.

Quæ quum ſint ejuſmodi, ut, qui in ſingulari quodam medicamento trutinando circa hæc omnia ſollerter verſati fuerint, ſicuti Tralleſius *in Opio*, Meyerus *in Calce*, Girardi *in Uva urſi*, Lettſomus *in Thea*, Hartius *in Zinco, plauſu communi excipiantur, quin qui particulam modo virtutum medicamenti cujuſdam ulterius ſtabiliendam vel novam detegendam duxerunt, honorifica commemoratione celebrentur: quanto difficilius erit in omnibus, quotquot vel jure ſuo vel opinione tantummodo remedii titulo condecorata ſint, ſingulorum deſideriis votoque ſatisfacere!*

Copia potius medicaminum quam inopia laborare pharmacopolia, vetus querela eſt eaque merita. Inſignis numerus a Græcis ad Arabes & ab hiſce ad nos, variis additis, promanavit. Auctæ ſenſim divitiæ pyxide nautica, quæ viam ad remotiſſimas terræ regiones monſtravit, & magna copia aromatum, balſamorum, reſinarum, gummi ſpecierum, radicum, corticum, lignorum rel. nobis proſpexit. Chemia ulterius culta multa alia subminiſtravit. Noſtrique præcipue ſæculi meritum eſt, quod ad indigenorum naturæ productorum ſollertius attenderit. Medicaminum numerus quantum recentiorum induſtria adauctus fuerit, vel comparatis unice notiſſimis b. Vogelii *(a. 1758. edit.) & ill.* Spielmanni *(a. 1774.) libris, inter quos vix ſedecim annorum intercapedo intercedit, evincitur. Hiſce ſi varia adhuc notatu digniora adjicienda videantur, adſcribas id velim humanæ mentis infirmitati, cui numeroſis objectis circumfuſæ quædam facile ſeſe ſubtrahunt, vel & ejuſdem nova in dies detegendi ſagacitati. Quis vero ſanioris judicii negabit in ubertate iſta pharmacopoliorum multa exſtare, quæ ſubigi ab humoribus non poſſunt, alia inertia virtuteque omni caſſa, alia ſuperflua, utpote ejuſdem cum aliis virtutis; quæ ipſa tam de ſimplicibus quam præparatis compoſitiſque medicæ vitio hæc ipſa abundantia caret, niſi quis ad ſelectum medicaminum, in ſingulari regione collegii medicorum auctoritate probatum, in quo Britanni, Sveci,*

Dani plurimum operæ ſibi ſumſere, reſtringere ſermonem pro lege habeat. Ceterum mirifice judicia de pretio remediorum variant. Multa quoque ideo commemoranda, ut alios de inertia moneamus, ne præjudicio auctoritatis occæcati tempus ſub decurſum morbi perdant, & alia efficaciora præbendi occaſione præcludantur. Alia multa, etſi ſola non uſurpentur, ob miſcelam tamen, quam ingrediuntur, attingenda. Venena omnino hujus loci ſunt, quippe quum medicum non ſolum ſcire, quæ proſint, ſed quæ noceant, deceat; & deſiit veneni nomen terribile eſſe.

Hiſtotica medicamentorum ſimplicium cognitio, quæ baſis eſt reliquorum omnium, quæ de medicamento ſcitu ſunt neceſſaria, valde incerta fuit, donec ill. A Linne' (Mat. med. a. 1749.) *eadem immortali merito ad ſpecies ſuas referret. Quam neceſſe vero fuerit, in hocce ſcrutinio pergere, tam novis luminibus, quæ de origine quorundam recentius affulſerunt, ut Ichthyocollæ, Jalappæ, Spigeliæ alterius, Ipecacuanhæ, Theæ viridis, Rhei, Polygalæ, Sanguinis draconis, terræ Catechu, quam dubiis, quæ adhucdum de quibuſdam obtinent, edocemur. Nam poſt tot cum remotiſſimis regionibus commercia, poſt tot itinera a ſcitis* hominibus *inſtituta, a quibuſnam plantis ſemen Santonici, Oleum Cajeput, Myrrha, Gummi ammoniacum, Faba Pichurim, rel. deſumantur, & quid Tutia præciſe ſit, ignoramus. Ita & multa adhuc momenta de iſtis artis adminiculis nos latent, quibus haud pauca ſimplicia opus habent, antequam uſui idonea ſint. Non dudum eſt, quod veriora de Salis ammoniaci & Ichthyocollæ natalibus reſcivimus: utinam æque eſſet explanata Boracis & Spermatis ceti hiſtoria. In hac inſtitutionum de medicaminibus parte crederes, cl.* Geoffroy *plurimum præſtitiſſe; nam quis eo ſatisfieri in practicis, ſerio profitebitur? Utne vero dicam, multa eum in medium protuliſſe, quæ potius inſtar commentarii in hiſtoriam naturalem ſunt, quam ad materiam medicam proprie ſpectant: moleſte fero, quod fontes ſuos rarius ſignificaverit, haud pauca aliter, quam curatius ſcrutinium poſtea exploravit. Quæ vero varia culpa in eos juſtius cadit, qui opus poſt mortem auctoris continuandum ſibi ſumſerunt, quam eum ipſum. Eadem præter neceſſitatem*

prolixitate peccarunt ſubinde ii, qui in chemica diſquiſitione medicamentorum deſudarunt. In hiſtorica autem cujuslibet eorum expoſitione requiro, ut, præmiſſo nomine pharmaceutico & ſyſtematico, talis ſpeciei deſcriptio ſuppediteiur, qua ab affinibus dignoſci poſſit, ſubjectis ſynonymis probatioribus, icone ſelecta, cum patria, & ſæpe quoque ſoli genio, quod inſignem vim in mutandis ſtirpium viribus habet, exemplo Valerianæ officinalis manifeſto; & ſi qua cum alia ſpecie ſimilitudine arctius jungitur, & bujus etſi apud medicos non uſitatæ, notæ, diſcriminis utriuſque cauſa, enumerentur. Porro character illius partis, quæ in uſum vertitur, ſuggeratur; dein criteria, quibus medicamentum bonæ notæ a vitioſo vel factitio diſcernatur, recenſeantur; tum fata, quæ ſubiit colligendo, tranſmittendo & uſui adaptando; adjunctis, ſi quæ adſint, præparatis & compoſitis. Male hæc ipſa, operoſius acquiſita, remedia, a multis auctoribus omittuntur, a qua labe doleo b. Vogelii *compendium non liberum eſſe: quaſi non ad materiæ medicæ doctrinam, ſed ad pharmaciam eſſent referenda, quæ tamen potius deſcriptione encheireſium ſimilium, ut extractorum, conſervarum, aquarum deſtillatarum, ſublimatorum rel. & ratione tam præparationis & compoſitionis in univerſum, quam ſingularum formularum expendenda, occupatur. Siquidem vero hi libri tanquam promptuarium omnium præſidiorum, quæ ad arcendos & ſanandos morbos faciunt, conſiderandi, ægre feres, nibil de tartaro emetico, ſalibus, ſaponibus totque aliis, eorundemque multiplici egregia virtute, ibidem exponi; quum tamen horum vis ab iſta corporum, a quibus conſtantur, ſæpe inſigniter diſcrepet, & miſcela ſæpe emergant virtutes, quas in ſimplici medicina fruſtra quæris.*

Ego ad ſpecies plantarum, determinandas non dubitavi ill. A Linne' *tam nomina quam deſcriptiones in fronte cujuſvis vegetabilis præfigere, utpote a quolibet intellecta & aſſenſu plerorumque auctorata, ſicque tædio peperci, quod prolixior in deſcribendo dictio legentibus parere ſolet. Nulla quidem differentia ſpecifica abſque generis cognitione ſtabiliri poteſt: ſed & hujus characteres præmittere & amplum nimis fuiſſet, & ſuperfluum, quum hiſtoria naturali præparatos lectores ſupponam, non*

muta

muta iſta, quæ ex libris diſcitur, ſed viva & diſerta, quæ naturam ipſam doctorem habet. Synonyma adjunxi hinc inde proprio ſtudio collecta, & ſcripta indicavi, ex quibus amplior ſtirpis notitia peti poſſit. Icones malui eas allegare, utut in libris diſperſas, quas meo judicio naturæ convenientiſſimas cognovi, quam unico operi inhærere, e. C. Blackwelliano, *quod ſtirpes nimis coarctatas ſæpe ſiſtit, & in forma coloribuſque inſignia multis exemplis vitia committit. In locis natalibus non deſcribendi* Species plant. Linn. *officio me unice perfunctum eſſe, ſed adduxiſſe multa ex propria multiplici lectione haud paucis documentis apparebit. Nomina pharmaceutica & ea notanda daxi, quæ Anglis & Gallis peculiaria ſunt. Amplins negotium, ſi quod in colligendo vel uſui adornando medicamen ſibi vindicat, ut multa exotica bujus cenſus ſunt, ſollicite & fuſius quam ſolet fieri, ex fontibus, quorſum itineraria in primis faciunt, indicavi. Præparata & compoſita non ea modo adduxi, quæ apud Germanos, qui Pharmacopææ Wurtenbergicæ (cujus Editio ult. a.* 1771. *præſtat) præcipue rationem habent, & ad cujus normam Helvetica, Vindobonenſis, Palatina, Argentoratenſis in pleriſque ſunt concinnatæ, uſu veniunt, ſed & Londinenſium & Edinburgenſium theſauros pharmaceuticos ubivis conſuli. Edinburgenſes dum nomino, non ultimam (a.* 1774. *) editionem Pharmacopœæ eorundem intelligo, quam nonniſi poſt inceptum & longius jam provectum opus legi, ſed illa priorem, in qua & per reliquum operis ſtudio deditaque opera ſubſiſtam, non conformitatis modo cauſa, ſed & ideo quoniam prioris in libris practicis creberrima ſit mentio, in noviſſima autem tam in titulis medicaminum, quam præparationis & mixtionum ratione tantæ mutationes obtinent, ut ſubdubitem, an aſſenſum medicorum proximis hiſce luſtris ſibi ſit conciliatura. Danorum & Svecorum noviſſimas Pharmacopœas perſequutus ſum, & comparavi cum aliis, quoties in encheireſi vel connubiis primas ſibi laudes vindicare credidi. Multis inſuper locis inſerui vel ſubjunxi miſcelas, binc inde in practicis libris memoratas & experientia vel auctorum vel aliorum medicorum, horum veſtigiis incedentium, celebratas, etſi nondum in pharmacopœis jure civitatis condecorentur.*

Et hæc quidem ad hiſtoricam partem medicamentorum attinent. Verum injunctum aliud auctori de materia medica libri grave officium, ut virtutes medicaminum expendat. Multiplici ad illas detegendas inceſſerant via. Poſthabita illa varia, quæ credulam antiquitatem tenuit, qua vel ex figura, colore, duritie ſimilibuſque aliis conjicerunt, cuinam malo tollendo eſſet idoneum id, quod pro medicina habuerunt; vel ſideris cujuſdam influxu opitulari labefactæ corporis noſtri parti hoc vel illud ſibi perſuaſerunt; vel inſtinctibus animantium nimium dederunt; vel ex temperie varia medicaminum abditas vires hariolari anniſi ſunt: certius quibuſdam longe adiumentum afferre chemica analyſis viſa eſt. Nolo repetere, quæ contra hocce criterium ſcite ab aliis monita ſunt. Nec refellit dicta mira iſta virtutum convenientia, quas chymici ex analyſi deduxiſſe ſe ſuſtinent, cum iis, quas experientia manifeſtavit. Vereor enim, ne in hiſce proferendis tacite ad experientiam potius, quam ſua in laboratoriis tentamina, reſpexerint. Multa alia tamen ex chemia in materiam medicam redundant commoda. Hujus ope eruimus miſcelam abditam multorum medicaminum, cujus de mineralibus nominatim vix ulla exſtitura notitia; diſcimus, quænam ſolvi a corpore noſtro poſſint, nec ne: & quibuſnam menſtruis ſubigenda ſint, ut vim exſerere deſideratam queant; hæc ſubminiſtrat artificium ſegregandi noxias partes & ita corpora compingendi, ut nova miſcela efficaciora fiant. -- Pluris longe faciendum arbitror in enucleandis viribus abditis cognationis adjumentum, quod de vegetabilibus præcipue valet. Nam etſi in combinandis ſtirpibus tam quoad genus quam ordines naturales ſæpe Botanici differant, & ſuperſint quædam, quibus in naturali ſerie nullus aptus etiamnum locus poſſit adſignari, ut comparantibus Royeni, Linnei, Adanſoni, Scopoli, OEderi *molimina liquet: pleriſque tamen tantam natura ſimilitudinem impreſſit, ut nihil opponi poſſit. Si quæ vero diſcrimina virtutum in uno eodemque genere vel ordine locum habent, non tot eorum exempla exſtant, ut ſubſidium hocce in univerſum rejiciendum putem. Sæpe gradu modo differunt, ſæpe altera pars iners omnique vi orba, altera efficaci quin venenata. Id ad minimum cognitionum ſcientia emolumenti affert, quod*

ne-

novis experimentis anſam præbeat, & cautiores obſervatores in iiſdem ſubeundis reddat. -- Quod idem de indiciis ex ſolo ſtirpium petendis ſentio; & de guſtus olfactuſque vario adminiculo.

Optimus vero virtutum medicaminum magiſter experimenta ſunt, nec hæc unice in hominibus vel brutis inſtituta, ſed etiam extra corpus vivum capta. Quis pretium iſtis cll. virorum Redi *&* Torti *cum anthelminticis,* Pringlii *cum antiſepticis,* Lobbii *cum lithontripticis,* Wallerii *cum Cinnabari ad ſolubilitatem ejus demonſtrandam,* Alexandri *cum nitro ad vim ejus refrigerantem confirmandam, audet denegare? quippe quorum eventus eximie cum phænomenis in corpore obviis congruunt. Sit vero in hiſce is caloris gradus, qui corpori humano naturalis eſt, menſtruaque haud abſimilia illis, quæ corpori competunt. Simulque meminiſſe convenit, haud parum vires mutari miſcela liquorum primarum viarum aliorumque alluentium, multaſque ſufflaminari, antequam medicamen ad locum affectum perveniat.*

Plus igitur tributum experimentis in animalibus brutis. Hiſce prout multa nova in phyſiologicis detecta, vel ulteriuc confirmata, ita horum ope haud minoris ponderis momenta, de efficacia medicamentorum primum innotuerunt bene multa. Aptiſſima huic fini animalia habentur quadrupedia & aves, quoniam hæc ipſa propius ſtructura ad noſtrum corpus accedunt. Dubiam vero fidem reddit diverſa multarum partium in hiſce ſtructura, defectus aliarum in nobis obviarum, perfectior rurſus quarundam in nonnullis brutorum ſpeciebus indoles, & haud exiguus numerus phænomenorum, quibus brutorum quidem corpora, non vero noſtrum, patent. Sicuti vero ſtructura & indole a nobis animalia diſcrepant, ita & eventus experimentorum cum remediis & venenis captorum differant, neceſſe videtur. Id quod & obſervationibus ulterius confirmatur. Nempe bruta, quæ magnitudine & pondere humanum corpus fere exæquant, majori ſaltim doſi medicamentorum quam homo, egent, cujus cauſa, niſi fallor, in minori ſenſilitatis & irritabilitatis gradu quærenda. Multa homini innoxia labem inferunt animalibus; alia rurſus nonniſi certis brutorum ſpeciebus infeſta ſunt, & contraria vice quædam impune a brutis

ingeruntur, quæ maxime homini deleteria exiſtunt. Mirum adeo, quod tenerrima quædam animalia acribus variis ſine damno idque haud invita veſcantur, quæ fortiori, ut creditur, corpori humano veneno ſunt. Id præterea moleſtum eſt, quod bruta non poſſint diſtincte ſignificare ſenſus & mutationes, quas ex ingeſtis percipiunt, & etiamſi quædam, vehementius affecta, irrequieto ſuo motu, clamoribus vel ejulatu, variis evacuationibus, vim illatam effectuſque declarent, loquela tamen deſtituta & de gradu affectionis & de loco ignaros nos relinquunt, nec ſubtiliorum ſenſationum, ut tenſionis, vertiginis, anxietatis, nauſeæ, torminum, indicia apta ſuppeditare poſſunt. Sciendum quoque, facilius affici animal junius, quam ætate provectum, multa ingerere bruta fame vexata, quæ ſpernunt pabulo alio jam devorato, multa repudiare ſuppetente alio pabulo convenientiori, nec, ventriculo repleto cibis & ſordibus, tam facile percipere effectum, quam eodem vacuo. Verum de hiſce ſuccinte & ſummatim modo ago, quum alibi (*) fuſius in pretium hujus generis experimentorum inquiſiverim.

Colligitur inde, antiſtare omnibus reliquis inveſtigandi vires medicaminum modis oxperientiam in ipſo humano corpore ſuſceptam. Leve crederes negotium eſſe, illam ſubire ex jactantia empiricorum, qui multitudine ægrorum, quos adeunt, & varietate formularum eam metiendam ducunt, an judicio adfuerint nec ne, parum curantes, nec agnoſcentes ipſa ægrorum obſtrepentium frequentia obnubilari obſervandi vim judiciique acumen frangi. Aſt accuratam ſupponit cognitionem morbi ejuſque graduum & omnium eorum, quæ ejus curſum dirigere vel mutare poſſunt, quorſum pertinet ægri natura, idioſyncraſia, complicatio morbi, & epidemica conſtitutio, aeris climatiſque ratio, anni tempus, ſexus, ætas, rel.

Sci-

(*) Factum hoc eſt in Diſquiſitione, *Tal om de på Djur anſtäldte Röns och Förſöks opålitelighet vid tilämpningen på Menniſkans Kropp*, *år* 1772. prælecta R. Academiæ ſcientiarum Sveciæ, ſub clementiſſima Regis Gustavi III. præſentia.

Scitam quoque deſiderat applicationem medicamenti, quoad doſin, miſcelam, corporis præviam præparationem, diætam jungendam. Nemo autem horum omnium rationem habere poteſt, niſi obſervandi dono inſtructus, conſuetudine res obvias per momenta ſingula ſcrutandi, & miſcela quadam ingenii alacris tenaciſque, acquiſito, & pertinaci in repetendis experimentis conſtantia uſus fuerit. Cultum inſuper judicium opus eſt, ut ſuper obſervatis cogitari poſſit & ex phænomenis ad cauſas, ex cognitis ad ignota & ſenſibus noſtris abdita concludi, & mens ab omni præjudicio & affectibus aliena. Vide an hæc cadant in Practicum proletarium, lucro unice & ambitioni litantem, minis vel favore plicatilem, ex uno lecto ad alium in noſocomio vel praxi privata volatilem. Hiſce dotibus ſi opus eſt in medicamentis, quorum virtus jamjam explorata ſatiſque cognita eſt, applicandis, quanto minus abeſſe hæ poſſunt, ſi ipſi ad nova tentamina noſmet accingimus, & vel ignotis viribus rimandis vel dubiis confirmandis animum advertimus. Quorum normam eleganter expoſuit ill. Ab Haller (*in* Pharm. Helvet. Præf. p. 12.). *Nempe primum in corpore ſano medela tentanda eſt, ſine peregrina ulla miſcela, odoreque & ſapore ejus exploratis, exigua illius doſis ingerenda, & ad omnes, quæ inde contingunt, affectiones, quis pulſus, qui calor, quæ reſpiratio, quænam excretiones, attendendum. Inde ad ductum phænomenorum in ſano obviorum tranſeas ad experimenta in corpore ægroto, parvis pariter præbiis, & horum eventus ſollicite notandi, aucta dein doſi. Nec juſta repetitio negligenda, ut pateat, quid medicina, quid circumſtantes aliæ conditiones præſtiterint, nec ex uno vel altero ſingulari caſu generalis vel laus vel vituperium formetur.*

Utinam hiſce ſolis fulcris materiæ medicæ ſcientia eſſet ſuperſtructa. Quod ſi eſſet, cum matheſi ipſa certitudine dimicaret. Sed unius hominis vita tot experimentis cum tot naturæ productis ſubeundis non ſufficit, & niſi aliorum conamina in noſtros uſus vertere vellemus, inchoare oporteret denuo operoſos labores anteceſſorum, eoſdemque in ſcopulos pro humana imbecillitate impingere, quos prævio eorum curſu admoniti, feliciter jamjam prætervehimur. Agite igitur, grati excipiamus, quicquid ve-

rè

ri & evicti præteritæ ætatis vel coætaneæ vitæ ſollertia de medicaminum efficacitate, poſt multos errores iterataque ſtudia, nobis revelavit.

Verum autem unice quum hacce in re ſecter, tot fateor difficultates mihi obveniſſe, ut fere deſpondens animum valedixiſſem operi. Facilis enim & expedita fuiſſet res in titulis viitutum conquirendis. Conferens compendia miratus ſum virium cuilibet remedio tributarum frequentiam & amicam quoad haſce plerorumque convenientiam, nec ægre animadverti, pleroſque in deſcribendi ſedulitate acquieviſſe, utut callide ſæpe manuariam hancce diligentiam cummutatione verborum & ordinis celare ſtuduerint. Hinc tot una cum bonis ex uno libro in alterum promanarunt mendæ erroreſque, tanto minus excuſandi, quum ipſam vitam humanam feriant. Quæ de vetuſtioribus remediis proferuntur, horum plurima pars ad Dioſcoridem *vel alium Veterum referenda, quorum vero medicaminum haud exiguum numerum, utpote obiter modo deſcriptorum, non novimus. Quæ diſperſis ab hiſce voluminibus tradita, hæcce* Schroderus *in* Theſauro *ſuo* pharmacologico *in compendium redegit, ex quo dein* Dalius, Geoffroy, *totque alii ex hiſce, hauſerunt. Horum multa remedia poſteriori tempore novis viribus celebrata, a quarum inveſtigatione Veteres vel veneni vano metu, vel defectu chemicæ lucis detenti. Acceſſerunt ſenſim tot aliorum ſerius detectorum vires. Quarum omnium quum non ſolum nomina, in quibus pariter non minus ſæpe inſigniter peccatum eſt, ſignificare mihi injunxerim, ſed ita in lucem proferre, ut abſque doctoris enucleatione vel commentario in verum practicum uſum verti poſſent, ipſos fontes adeundi neceſſitas mihi enata. Nec piguit me hoc fine lectionis innumerorum fere non ſolum operum practicorum, ſed ſcriptionum actis ſocietatum litterariarum inſertarum, academicarum, itinerariorum, diariorum, librorum ſtirpes indigenas deſignantium, qui vires earundem ruri exploratas ſubſternunt, ſimplicitate experimentorum non ſuo decore defraudandas, rel.*

Hocce gurgite ne ipſe ſubmergerer, vel loco margaritarum quiſquilias & rejectanea expiſcarer, hanc mihi legem poſui, ut iis potiſſimum effatis inhærerem, quorum veritas fida caſuum narratione & ſimplicitate methodi en-

tuit.

tuit. *Quæ accuratio quum in recentiora tempora præcipue cadat, ad hæc præſertim ſermonem reſtrinxi. Et, ut ſuum cuique tribuerem, malui teſtimoniis eundem interrumpere, quam ambitioſa vel ingrata omiſſione auctorum mihi vindicare, quæ aliorum ſunt. Teſtes, dum videant allatos, non dubito fore multos, quibus diſplicebit parca eorum citatio. Sed multa non egent peregrino ſuffragio, quum quotidianus uſus rem evicerit. Quis enim dubitabit de Jalappæ vi purgante, Ipecacuanhæ emetica, Opii ſomnifera, Scillæ diuretica? In aliis mihi perinde eſt, an* Dioſcorides, *vel alius quidam genius tutelaris, eadem dixerit, modo vera ſint, quæ ediſſeram. Diſſenſus vero ante omnia ſignificandi fuerunt, ne partibus duci videar, & ut poſtera ætas iterato tentamine in errores commiſſos inquirat. Varios ipſe conciliare anniſus ſum, vel vitium ab alterutra parte patratum detegere. Jam & in patulo erit, cur longe pauciores virtutes de medelis recenſeam, quam ipſi breviariorum ſcriptores plerique, etiamſi pro confirmanda re loca ipſa allegent. In hac re non diffiteor* Zornium *me longo poſt ſe intervallo relinquere. Allectus ſubſidiaria eorum ope, ſæpe redii ad fontes, quos indicant, ſed ſæpe infidos inveni, ſæpe male intellectos. Quis cautior ex uno vel altero ſingulari caſu in univerſum ita eſſe colliget? Quis veri avidus uni remedio adſcribet virtutem, quæ in ampla & variegata formula, vel aliis ſimul in auxilium tractis inter plura diviſa manet? Quæ hominis, de cujus fide vel obſervandi dote niſi fama nominis, quæ ſæpe ambigua, narrationis tamen modo declarata, non conſtat, auctoritas? An mihi vitio vertendum, quod mendas feſtinatione nimia lectionis commiſſas non recoquam? quod non pariter, ut illi ex perperam intellecto* Roſenſteinio *ſinapiſmum faciei imponendum, ut inde arceantur variolæ, commendem? quod taceam de excitato ſalive ejuſque violacei odoris ex Terebinthina capta profluvio, quum locus ex* Hannio (de podagra Cardinalis De Zinzendorff) *citatus modo indicet, narrantem Cardinali amicum de efficacia Terebinthinæ in podagra ſalivam illi moviſſe, h. e. deſiderium ejuſdem uſurpandæ excitaſſe; quod non valere infuſum Linææ florum ad morbos cutaneos addiderim, quum hæc laus ad flores Linariæ pertineat? ut centena*

exem-

exempla alia taceam. Perplacet igitur mihi in virium medicamentorum recenſu ill. Spielmanni *moderatio. De quibus ipſe nondum ſatis convictus fuerim, dictionis genere facile cognoſcetur. Nec neglexi numerum experimentorum ſignificare, ſi paucitas fidem minueret. Subinde in hiſtoriam inventionis deſcendi: fateor tamen me potuiſſe plura de hac dicere, ſi practici medici intereſſe hæc ſcire putarim. Rarius modum, quo vim exſerant medicamenta, explicare tentavi. Præſtat enim ſcire, quid remedium efficiat, quam quomodo effectum edat.*

In hujus diſquiſitionis locum, fidam omnium momentorum, quæ ad curationem ſpectant, commemorationem ſubſtituendam duxi. Quid juvat indicare, Valerianam mederi epilepſiæ, corticem Peruvianum gangrænæ & inflammationi, Onopordon cancro, Boletum igniarium hæmorrhagiis externis, Moſchum maniæ, Alumen febribus intermittentibus, ſpiritum Vitrioli ſcabiei, extractum Saturni Goulardi *ophthalmiæ, niſi ſpeciem naturamque mali determines? quod Ipecacuanha dyſenteriam tollat, aſtma ſpaſmodicum ſolvat, uteri hæmorrahagiam compeſcat, niſi tempus morbi opportunum doſinque aptam edocoas? quod Antimonium arthritidem, martialia affectiones nervoſas, mercurius luem veneream, Cantharides rabiem caninam ſanent, niſi præviam corporis præparationem tradideris & miſcelas aptas modumque, ne nocere poſſit utiliſſima alioquin medicina?*

Diſpertiendi medicamenta non una arriſit auctoribus ratio. Commodiſſima vulgo cenſetur & praxi aptiſſima, quæ virtutum præcipuarum reſpectum habet, hacque uſi ſunt e. c. cll. Chomel, Löſecke, Cranz, Spielmann, *& cujus librum nondum, quod doleo, legere mihi contigit, cl.* Cullen. *Id vero incommodi habet, quod neceſſitatem ſæpe injungat dirimendi remedium in plura quaſi fruſtula pro varietate morborum, quibus medetur, & quod pro genio auctoris vario ſubinde ſummam dicendorum collocatam cernas, ubi omnium minime quæſiviſſes. Alii diſpertiverunt medicamenta ſecundum partes, quæ in officinis ſervantur, radices, folia, flores, reſinas rel., ut catalogi diſpenſatoriorum,* Hill, Büchner, Vogel, Triller; *alii ſecundum eas particulas, quas chemia eruit, ut cll.* Hermann, Cartheuſer, Gerhard, Gleditſch. *Alii*

pri-

primum regna naturæ, dein ordinem alphabeticum ſibi filum elegerunt, ut Geoffroy, Alſton. Alii mixta omnia ordini Alphabetico convenienter propoſuerunt, ut Zorn, Levvis, Bourgelat, Linneus inſtitit ſyſtemati ſuo. Dalius ordines naturales proſequutus eſt. Cur & ego ſeriem naturalem in vegetabilibus, quam in univerſum, ſi quis unquam, ego magni facio, amplexus fuerim, ſupra jam expoſui. Qua in re etſi multa ad venerabilis præceptoris ill. A Linnè mentem adornavi, in haud paucis tamen ex propria obſervatione deflexi, quorum rationem reddere hujus loci non eſt. Habet quoque hæc partitio id emolumenti, quod omnia, quæ de medicamento noſcenda ſunt, uno loco tradantur, & in tabula quaſi ſiſtantur, quod quantum memoriam adjuvet, dici non poteſt. In expoſitione autem ſingularum partium, agmen ducant eæ, quæ efficacia antecellere reliquis experientia docuit. Si quos Floræ ſacris minus initiatos offendit ille ordo, tanquam non ſatis commodus hoc vel illud medicamentum vel ſingularia de illo momenta exquirenda: hiſce indice Alphabetico ad finem operis, una cum aliis neceſſariis, ſubjicendo in poſterum fiet ſatis.

In continuando eodem & tempeſtive abſolvendo impiger laborabo. Expedito igitur vegetabilium complexu, cui quædam incertæ originis ſerius detecta ſubjungam, e. c. Radicem, Lopez, Columbo, Caſſuminiar, Semen Ajavæ, Gummi adſtringens Fothergilli, Corticem Pocgerebæ &c. ad animalia, tum ad mineralia procedam. Peculiare caput remediis deſtinavi, quæ lucrum plerumque inventorum arcana eſſe olim voluit, vel etiamnum vult. Horum quædam, ut pulvis febrifugus Cloſii, pulvis antiarthriticus Ducis Portlandiæ, jam data quidem occaſione commemorata, vel commemorabuntur in poſterum, ſicuti lithontripticum matronæ Stephans, pilulæ tonicæ Bakeri, ſpecificum Herrenſcwandii contra tæniam, lithontripticum Jurini & Chitickii. Aliarum natura etiamnum tenebris obvelatur prout pulvis Ailhaudii, oleum Harlemenſe, Elixirium Stoughtoni, Guttæ Beſtucheffianæ s. Lamottianæ, Pulvis Plunketi & Guyii contra cancrum, pulvis Jameſii, hinc ſeorſum tradenda, quo, etſi non de miſcela, tamen de viribus adſcriptis, judicium ferri poſſit. Proximum locum occupabunt aquæ, ſive ſincera illa

la ſit, vel forma fluida vel in nivem glaciemve condenſata, vel in vapores diſſoluta, ſive medicata. Quam claſſem excipient curationes per aerem, in qua ejuſdem vis reſtaurans, vel ſi mavis, balſamica, vapores ſalutares & noxii, machinæ variæ ad depurandum aerem excogitatæ, medicina Ægyptiorum per inflationem medendi, conſiderabuntur. Si muſicæ præceptis imbutus penitius eſſem, quædam & de uſu ejuſdem in medicina commentari non alienum a ſcopo foret. Nec ignem adjumentum ſuum denegare medentibus, quum per ignem electricum factæ curationes, tum noviſſima in Gallia cum candente carbone contra ulcera capta experimenta aliaque demonſtrant; de quibus ultimo capite agetur. Quæ ſerius detegentur, quam ut ſuis locis inſeri poſſint, prout jam quædam de uſu fumigationis colophonii in phthiſi ex Commentariorum academiæ chirurg. Pariſinæ Tom. 5., & de Arnica ex Collini *Obſervat. practic. Tom. 5., adjicienda, Supplementi inſtar opus claudent.*

Et hæc quidem omnia tribus vel quatuor voluminibus ad finem me perducturum ſpero.

A. PO-

A. POLYCOTYLEDONES. *)

ORDO I.

CONIFERÆ.

PINUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 719. *Gen. plant. p.* 499.

Pharm. PINI *Turiones*, *Succus*, *Cortex*, *Pix*.

1. α. *PINUS SYLVESTRIS*; foliis geminis, primordialibus ſolitariis glabris Linn. *Spec. pl. Variet.* α. *p.* 1418. Pinus ſylveſtris Caſp. Bauh. *Pin. p.* 491. Pinus foliis geminis, conis pyramidatis, ſquamis oblongis obtuſis. Du

*) Ita voco congeriem inſignem ſtirpium, quas *Dicotyledones* in univerſam dici mallem, ipſe adhuc dubitans, an duabus plures ulli ſemini cotyledones contingant, præeunte imprimis cl. Meeſe (*plantar. rudimenta Explic.p.*3.), cujus hac in re non ſpernenda auctoritas. Quum vero ill. a Linn. aliique & pluribus locum dent, utor voce neutri diſſententium parti moleſta; quos pini exemplo cl. Adanſon. *Fam. des plantes Pref. p.* 305.) conciliat, binas illi modo cotyledones tribuens, ſed ad baſin uſque in ſex lobos diviſas. Variare vero numerum (ſi placet dicere) loborum in diverſi ſpini ſpeciebus aliæ obſervationes (Vid. Linn. *Sp. pl. p.* 1420.) docent.

Roy *Harak. w. Baumz. T. 2. p. 13.* *) V. Schoellenbach *Abbild. Tab.* 1—4. Arbor. Creſcit ubi vis in ſylvis borealibus ſiccis, peregrinatorum in abietis ſodalitio omni anno oblectamentum gratiſſimum, proceritate & ramorum denſitate venerabilis.

Ligni uſus in vita comuni multiplex ad malos ob rectitudinem, aquæductus, aſſeres, focos, candelas, carbones, fuliginem, rel. *Corticem*, *Terebinthinam*, *Picem* medica res cum œconomica comunes habet.

Turiones). Sunt amenta tenera, cylindrica, nundum expanſa, extrinſecus ſquamis rufis tecta, interne viridia, pinguis ob reſinam, qua turgent, attactus, ſaporis balſamici amari, odoris grati. Male vulgo *Strobili* vel *Coni* dicti. In Germania vix rite cogniti; nam in pharmacopoliis variis, horum loco, abietis vel propagines folioſas vel ejuſdem ſtrobilos duplici errore inveni. Et deſcriptiones pleræque, in libris materiæ medicæ obviæ, pariter mancæ ſunt. Primaria eorum in ſcorbuto laus, æque non ſunt. Primaria eorum in ſcorbuto laus, eaque non nova (Herm. *Cynos. mat. med. T. 2. p. 193.*). In Svecia magni etiam nunc hoc nomine fiunt (Linn. *Flor. Svec. p. 874.*); in Sibiria pariter (Gmel. *Fl. Sib. T. 1. p. 178.*). Nec ſpem fruſtrantur, malo jam inveterato doloribuſque ſtipato, ſero lactis decocti, cujus bis de die unciæ quatuor ebibantur (Scop. *Fl. Carn. p. 402.*); quod idem prædicatur de veris ſtrobilis, eodem modo uſurpatis (*loc. cit.*). Verum non priva hiſce hæc virtus eſt, ſed & folia & cortex viridis & lignum pini vel & abietis præſtantiſſima in hoc malo exſtiterunt, præſertim addito tantillo abſynthii & radicis armoraciæ (Lind *on ſcurvy p. 176.*). Hinc & in arthritide vaga ſcorbutica omnia ex pino, aquam, eſſentiam, extractum & ſimilia præeunte Waldſchmidtio commendat Bagliv. (*Oper. p. 117.*). Laudantur præter ſcorbutum etiam in tumore leucophlegmatico & tuſſi catarrhali in connubio radicum baccarum & ſalis juniperi aqua vel cereviſia decocti (Darelii *Socken-Apot. p. 52.*). Placuit & lac turionum, præſertim recentium, verno tempore paratum ex turionibus, armoraciæ radice, ſaccharo vel melle, contuſis, aqua infuſis, dein exprimenda & lactis vel ſeri ejuſdem tantillo commiſcenda (*loc. cit. p. 100.*). In lue venerea decoctum eorum ſero lactis factum & ad menſuras duas vel tres quotidie epotum, junctis injectio-

ctio-

---

*) Gravis in hujus ordinis plantis auctor, quum probe rationem ſtrobilorum habuerit, ſine quibus americanae praecipue ſpecies diſtingui nequeunt.

ctionibus vel gargariſmatibus quando fauces exulceratæ fuerunt, ſucceſſiſſe viſum eſt (Hirſchel *Betracht. ub. d. Merc. Subl. u. d. Schierl. pag.* 9. 16.).

Vel ſimplex eorundem infuſum theæforme ſive decoctum, ex cereviſia vel aqua, in morbis prius dictis ſæpius ſuffecit. Sicque non vitia humorum ſolum corrigunt, ſed lotio copioſo educunt.

Externe decoctum ſcabiem abſtergere & a prurigine membra defendere lego (Vogel. *mat. med. pag.* 79.).

Extractum eorum reſinoſum vix differre a balſamo peruviano (Hirſchel *l. c. p.* 9.). De oleo infra.

Succus), ſub cortice latens, vere ad alvi ſolutionem uſque ſuctus, aſcarides expellit (Roſenſtein's *Barnsjukd. p.* 353.).

Ex cortice) *interiori* albo, molliori & fibroſo dura neceſſitas panem (Barkbrod) conficere Lappones (Linn, *Flor. Lapp. p.* 276.) aliarumque ſeptentrionalium regionum Sveciæ incolas, non in ſuum modo ſed & hominum uſum, docuit; in Kamſchatka pariter (*nat. Hiſt. p.* 47.). *Exterior* rudior ruber (Svec. Flarn), doliis obturandis retibuſque, ne fundum petant, ſuſtinendis inſervit. Hujus vero in primis loci eſt, noſſe, eundem, in pulverem redactum & cribratum, in infantibus inteſtinum rectum prolapſum, ſi eidem inſpergatur & accedat reductio, ſitu ſuo retinere (Roſenſt. *l. c. p.* 24.). Idem pulvis ambuſtis profunde eroſis auxilio fuit (Wickelgren in *Provinc. Doct. beratt.* 1761. *p.* 78.).

Hæc, ut reliquæ pini ſpecies, ſucco reſinoſo ſcatet. Quoniam vero non in ſingulis eadem ubertate adeſt, nec eædem ubivis arbores ſuppetunt, & una hoc, alia aliud, reſinæ genus copioſius ſuppeditat: hinc diverſis ab auctoribus ſpeciebus Terebinthinæ & Picis & Reſinæ natales aſſignantur. Nova difficultas naſcitur exinde, quod limites in hoc genere non ſatis exacti inter ſpecies & varietates, ne a clariſſimis botanicis quidem, poſiti ſint, nec utrarumque characteres rite indicati. Quæ querela legenti de hac re librum alias eximium ill. Du Hamel (*Traité des arbres & arbuſtes Tom.* 2. *Art. Pinus p.* 121. *ſq.*) iterum recurrit. Terebinthinam communem juſtius Pino piceæ, quam ſylveſtri L. tribuimus; de Pice autem agere hujus loci eſt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum turionum deſtillatum). Ex turionibus, aqua paratum (Haartman *gangb. Sjukd. p.* 372.), vulgo in officinis non occurrit. Illitum dolores rheumaticos pacavit (*l. c.*).

Eſſentia pini) *Pharm. Wurt. p.* 84. Fit extractum turionum cum ſpiritu cochleariæ digerendo. In ſcorbuto & arthritide uſurpata ad guttas ſexaginta ſupraque.

Pix). Hanc huc refero, quum ſaltim largiſſimus ejus in Svecia, Helvetia aliiſque regionibus ex pino ſylv. proventus ſit. Abietem autem aſſignat perill. A Munchhauſen (*Hauſv. Tom. 5. p. 224.*), in Germania altera frequentiorem, hinc & pici ibidem colligendæ aptiorem & *Pechtanne* a Germanis, ab ipſo vero ideo piceam, dictam. Diſtinguendum inter *picem liquidam* & *ſolidam*.

Pix liquida ignis ope ex fruſtis ſiccis pini, ad medullam uſque commodis anni temporibus cæſæ, per deſcenſum eliquatur. Simpliciſſimus modus eſt fruſtra coacervata & muſco terraque tecta in colle declivi accendere, focum per follem alendo & augendo: ſic in foveam inferius foſſam & foliis abiegnis veſtitam defluit, ibidemque colligitur. (Linn. *Skanska reſa p. 54.*) Majori lucro in peculiari furno ovato, utrinque detruncato, infra intus craticula & ad latus canali, per quem in dolium ſuppoſitum effluit, inſtructo, ut fit in Gallia, &Hiſpania (V. *Fig.* furni in Du Hamel *l. c. p.* 168. qui modum ibidem & in Canada uſitatum deſcribit), vel furno figuræ coni detruncati vel alius, eliquatur. Sic primum deſtillat phlegma, dein pix ipſa, h. e. liquidum tenax, nigrum, fragrans, pleriſque ingrate olens, ſaporis amari. Svecica, Norvegica, de quibus egit ill. Wallerius (*A. N. C. Vol. 9. Obſ. 64.*) & Thuringica, quarum proximas duas dictas comparat Beurer (*A. N. C. Vol. 10. App. pag.* 159.) inter picis ſpecies præcipue celebrantur. Hoc liquidum, licet ejuſdem originis ac terebinthina, ab hac tamen manifeſte differt, quum igne empyreumaticum evaſerit, & ſimul partes gummoſæ & mucilaginoſæ fuerint elicitæ. Sic dum terebinthina aquæ ſolutionem reſpuit: pix liquida quoad partem ſolvitur. Pix deſtillatione exhibet aquam acidam, quæ acidiſſima eſt omnium ex vegetabilibus abſque fermentatione paratarum, oleum album aliudque obſcure rubrum, denique caput mortuum lithontraci fere ſimile (Waller. *l. c. p.* 246.). Oleum tenuius, quod pici liquidæ ſupernatat, pix liquida lutea (gelber Thaer) Germanis dicitur.

Uſum œconomicum ejuſdem ad ligna funeſque contra putredinem tuenda, curruum curſum accelerandum, vel in morbis pecudum, hic linquo. In dyſenteria autem aliquando picem cum cera in pilulis datam lego (Herm. *m. m. T. I. pag.* 660.). Nec magis placet recenſere fidem, quam eidem cum cereviſia potæ in malignis febribus Norvegi tribuunt (Th. Barthol. in *Act. Hafn. T. I. p.* 41.). Contra taeniam Weſtrobothnienſes illam cum lactis æquali quantitate miſcent & per hebdomadem mane hujus miſcelæ cochlear unum ebibunt (*Prov. Doctor. Berrat. Forts. 2. p.* 263.) Singularem in ſcabie efficaciam pilulæ ponderis granorum trium ex herba conii & pice liquida comprobarunt.

Ini-

Initium ſcilicet pilulis duabus fit, quæ doſis quotidie pilula una augetur, donec 24. per diem conſumtæ fuerint. In pertinaciori malo balneum in auxilium adhibetur, & lotio ex decocto foliorum nicotianæ ſaturato iis in locis, quæ ſcabies conſpurcat. Valuit etiam hæc medicina ad variolas malignas arcendas, œdematibus pedum, contra varios faciei rel. (*Inrikes tidning.* 1776. *n.* 52.). Efficacior pici vis ineſſe videtur in variolarum contagio debilitando. Domeſticum hic inde in Svecia eſt, febre varioloſa ingruente infanti tot picis liquæ guttas exhibere, quot annos agit, cujus medelæ virtutem ipſe Walerius (*l. c. p.* 252.) affirmat aliquoties ſe expertum, non credulus alioquin auctor. Maximum autem in re medica rumorem excitavit.

Infaſum picis liquidum ſ. *aqua picea*, *Ph. paup. p.* 9. ex picis liquidæ libris duabus & aquæ fontanæ congio. Hæc per tria vel quatuor temporis minuta prima bacillo agitantur, & poſt moram binorum dierum, qua fundum petiit pix, decantatur & clara pars ampullis excipitur. Sic inſtar vini hiſpanici albi translucet, odoris empyreumatici & ſaporis aceſcentis eſt, qui manifeſtior fit inſtituta ejuſdem quoad partem exhalatione; tum quoque ſyrupum violarum rubrum reddit & alcali inſtillatum efferveſcit. Conſtat ex oleo tenui, quod ſolutum per acidam partem aqua miſcibile evadit. Pix ſemel uſurpata ulteriori extractioni inepta eſt. Poſtquam primo infuſum hoc in America uſurpatum fuerit, Anglorum potiſſimum opera, Epiſcopi Berkeley (*Siris or Inquiries concerning the virtues of Tar. water* 1744. 8.) & cl. Prior (*Narrative of the Succeſſ. of Tar-water* 1746. 8.) inclaruit, qui in variolis præcavendis & mitigandis, in ſcorbuto, ulceribus mali moris, fiſtulis, rheumatismis, aſthmate, tuſſi, numeroſiſſimiſque morbis aliis laudarunt. In variolis tantum valuit, teſte cl. Cantwel., ut & irritam redderet inſitionem: ejuſque ope epidemia funeſtiſſima infeſtante multis ſubſidio venit ill. A Roſenſtein (*loc. cit. p.* 158.). Sic in tuſſi ſicca pariter ac humida quin purulenta ſucceſſit cl. Ramſpheck (*Biga remediorum præſtantiſſ.* 1745.). Unicum efficax remedium inter tot alia fruſtra tentata in ſcorbuto Elliſio (*Voyage to Hudſons Bay* 1748.) fuit etiamſi confirmato malo; quo per lotii vim exſeruit (Lind *on ſcurry p.* 440.). Leproſis quoque ſubvenit (Lewis *mat. med. p.* 457.). Vim anthelminticam adſcribit, etſi non expertus, Quellmalz (*Progr. de infuſo pic. liqu. aqu. p.* 13.), qui multum virium illi derogat. Dolendum ob præconia nimia in morbis natura ſua valde diverſis, ut ſolet fieri, in deſuetudinem abiiſſe utiliſſimam medicinam. Multos quidem deterret ſapor, ſed gratior fit addito ſaccharo vel paucis guttulis olei nucis moſchatæ inſtil-

ſtillatis vel vini tantillo affuſo. Pulſum erigit ſudoremque movet, lotiumve. Quibuſdam emeſin catharſinque excitavit, (Quellmalz *l. c.*) an ſola nauſea? Pinta, h. e. unciæ ſedecim, in univerſum ſufficit per diem vacuo ventriculo hauſta, niſi diuturnitas mali majorem quantitatem expoſcat (Berkeley *l. c. p.* 3. 56. 100.). Infantibus varioloſis vitrum pro vino minus mane & veſperi conducit, uſu non ante ingruentem morbum tantum facto, ſed &, eo jam præſente, continuato. (Roſenſt. *l. c.*)

Pilulæ piceæ) *Ph. paup. p.* 35. Ex pice liquida & pulvere radicis Helenii.

Unguentum e pice) *Ph. Lond. p.* 115. Ex pice liquida & ſevo ovillo. Inſtar digeſtivi & imprimis in efflorescentiis ſcorbuticis aliiſque cutis uſurpatum.

Pix ſolida obtinetur liquidam in peculiari lebete ſub continua agitatione in compagem ſpiſſam coquendo (Linn. *Skanſka reſa p.* 56.). Si lignum reſina valde dives eſt, ex furno dicto ſtillans pix juſtam jam craſſitiem habet; alii reſinam una cum ligno probe reſinoſo in furnum immittunt, nec effluxum per tubum concedunt ante ſufficientem coctionem; alii rurſus acquieſcunt picem liquidam cum reſina liquando (Du Hamel *l. c. p.* 166.). Uſus in commiſſuris navium obturandis *picis navalis* nomen dedit; nec minus notum illud *picis ſutoriæ*. Cuti applicata tenaciter adhæret, eandemque rubefacit. Clavis pedum impoſita eoſdem delet (Barthol. *in Act. Hafn. Vol. I. p.* 41.). In iſchiade emplaſtrum picis aromatizatum dolores ſopivit (Scopol. *Flor. Carn. p.* 401.). Emplaſtris variis, tenacitatis præcipue cauſa, additur. Horreo crudele dropacis genus, quo in tinea puerorum capiti picem linteo illitam chirurgi applicarunt, violenta dein manu illud auferentes.

Pix, aſphalto commixta, Piſſaſphaltum) dicitur. De Pice burgundica) infra ſub abiete.

Fuliginem, quæ vel ex furnis, in quibus pix utriuſque generis coquitur, vel rejectaneis maſſarum reſinoſarum quarumlibet accenſis, intra cameram clauſam linteoque vel papyro veſtitam colligitur, artificibus relinquo.

Pharm. Balsamus Hungaricus.

β. Pinus Sylveſtris Mugo Matthioli (*Oper. p.* 98.), apud Hallerum (*Hiſt. ſtirp. P.* 2. *p.* 319.), cui modo varietas ſpeciei præfixæ, aliis autem, ut Millero, Scopoli, peculiaris ſpecies. Pinus montana foliis geminis, conis pyramidatis, ſquamis oblongis obtuſis, trunco ramiſque flexuoſis. Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 31. Cfr Scopol. *Ann. hiſt. nat.* 2. *p.* 65. Icon rami in Bruckmanni *Epiſt. itin.* 23. *Tab.* 3. *fig.* 1. Arbor pumila,

la, ramis ſuis mire contortis, quibus venatores facile irretiuntur, ſingularis. Unde & nomen *Krummholzbaum* tulit. Creſcit in montibus carpathicis Hungariæ procerius, in Tyrolia, ducatu Wurtembergenſi, Helvetia.

Mihi hic ob balſamum dicenda, qui ut alius, de quo infra (V. Pinus Cembra) Hungaris inſtar panaceæ eſt. Frutex carpatichus Dan. Fiſchero (*Bresl. Samml. Verſ. 2. p. 331.*). Balſamus ſponte exſudat ex apicibus ramorum & ampullis vitreis colligitur, vel expreſſione eorundem elicitur. Inventor ejuſdem fertur Chriſtianus ab Hortis M. D. & civitatis Kaſmarkienſis olim phyſicus eſſe, qui fruticem circa annum 1650. detexerit. In ſchedula, manu exarata & Pharmacopolæ loci tradita, varia de ejuſdem virtutibus reliquit, eximium nimirum ſub uſu externo eſſe in vulneribus, ulceribus manantibus, rheumatiſmis, contuſionibus, obſtructione menſium, paralyſi, ſpaſmis, item in podagra; ſub interno autem a 2. ad 9. vel plures guttas cum aqua vitæ in viſcerum obſtructionibus, ad lotium & ſudorem pellendum in gonorrhoea, calculo, ad reſerandum fluxum menſtruum & hæmorrhoidalem, in cephalalgia, quin imo in tuſſi & phthiſi, adeo ut Balſamo de Mecca parem exiſtimaverit (Fiſcher *l. c.*); quæ eadem fere memorata occurrunt a Breynio (*Eph. N. C. Cent. 7. p. 5.*). Conferantur inſuper de hoc Balſamo Bruckmanni *Specimina duo* 1727. Quis non videt huic nimium laudum tributum eſſe, & ob calidam ſuam naturam arbitrario vulgi uſu illum damnum ſæpe parere? Nec ullum dubium oleo terebinthinæ viribus proxime venire. Balſami loco hodie *Oleum deſtillatum*, quod etiam probat Ab Hortis, dum Fiſcherus balſamum verum præfert, venditur, & ſæpe oleo Terebinthinæ adulteratum. --- In uſum quoque tractum *lignum cum cortice*, *eſſentia* & *ſpiritus* (Fiſc. *l. c.*), quibus omnibus non indigemus.

Oleum templinum, quod circumforanei in Germania nomine *Krummholzohl* vendunt, quantum liquet, nihil quam oleum dictum ex ramis tenellis deſtillatione paratum eſt. Ex conis viridibus arboris deſtillari, innuit Hermannus (*mat. med. T. 2. p. 194.*). Sit viridiuſculum, aurei coloris, odoris grati, ſaporis oleoſo-acris (*Id.*). Recenſitæ igitur vires huc trahendæ. Hujus præterea guttas aliquot cum vino aduſto ante paroxiſmum ingerit plebs Brunſuicenſis, febrem intermittentem ſudoribus & lotii profluvio curatura, ſed nonnunquam, ut reliquis in morbis, fatali eventu. In tendinum vero & nervorum puncturis ſub connubio ſpiritus formicarum non contemnendum, prout a veterinariis in ulceribus pecorum manantibus frequentatur (Lange *Bransv. dom. p. 138.*).

Pharm. PINEÆ *nuces, nuclei pinei ſ. pineoli.*

2. *PINUS PINEA*; foliis geminis primordialibus ſolitariis ciliatis. Linn. *Spec. pl. p.* 1419. Pinus ſativa C. B. Pinus foliis geminis, conis pyramidatis ſplendentibus ſquamis oblongis obtuſis, nucibus ovatis ala membranacea deſtitutis. Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 39. Icon in Blackwell *Herbar. Tab.* 189. Arbor, creſcens in Hiſpania, Gallia auſtrali & Italia, noſtras hiemes non fert. Fructus cauſa in variis Galliæ provinciis colitur.

Nuclei) hujus albi ſunt, oblongi, compreſſi, altera parte paullo latiores, pollicem dimidium longi, tenui epidermide veſtiti, intra putamen ligneum reconditi, quod vero ante venditionem ſeparatur; ſaporem ſubacidum, dulcem, amygdalarum æmulum, præ ſe ferunt, oleo pariter fœti, ut ad tertiam ſui ponderis partem fundant (Spielm. *mat. med. p.* 121.). Recentes, ut amygdalæ vel piſtaciæ, cibis admiſcentur, vel crudi eduntur, vel ſaccharo condiuntur. Vires nutrientes, demulcentes, relaxantes, lubricantes cum hiſce communes habent. Nec inepti ſunt ad emulſiones, vel reſinoſis ſolvendis. Facile vero ranceſcunt, quod factum rufeſcens color indicat ſaporque. Hinc nullus hodie eorundem in medicina ſerius uſus fit; etſi jam Græcis antiquis probe noti fuerint.

Pharm. BALSAMUS CARPATHICUS *e Libano.*

3. *PINUS CEMBRA*; foliis quinis lævibus Linn. *Spec. pl. p.* 1419, Pinis foliis quinis, conis ovatis erectis, ſquamis ovalibus concavis, nucibus cuneiformibus, ala membranacea deſtitutis. Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 51. Conf. Scop. *Ann.* 2. *p.* 65. Der Limbaum Bruckmann *Epiſt. itin.* 89. Icon. Breyn. *Eph. nat. cur. Cent.* 7. *Tab.* 1. quam recudit Bruckm. a latere inverſam. Arbor in montibus carpathicis Hungariæ & alpinis Helvetiæ, montanis Tyrolinenſibus, creſcens.

Lignum grati odoris, quod in ſcrinia formatum contra tineas veſtimenta certiſſime tueri affirmatur. (Schober *in Hamb. Magaz. Vol. II. p.* 595.). *Semina* erogat copioſiſſimo oleo ſcatentia eaque dulcia eo loco, quo creſcit arbor, edulia. Sed huc præcipue arborem refero ob

Balſamum carpathicum), quem mallem ſemper dici Balſamum Libani, ut diſtinguatur a Balſamo arboris Mugho (v. ſupra p. 7.) in Hungaria præſertim celebris, unde ſubinde transfertur. Eſt pellucidus, albus, valde liquidus. Odore & ſapore proprius ad oleum juniperi accedit (Dan. Fiſcher in *Bresl. Samml.* 2. *Verſ. p.* 334.). Hujus prima notitia

e-tia pariter Chriſtiano Ab Hortis debetur. Multus eſt in recenſendis ejus virtutibus Dan. Fiſcherus, prioris ſucceſſor, qui illo præeunte in vertigine illitum temporibus, in ſuſurru aurium & difficultate auditus guttatim inſtillatum, in calculo interne cum aqua vitæ, in malignis, quin adeo externe in eryſipelate & utroque modo in pleuritide &c. laudat. Facile patet nimium & huic balſamo calido, etſi populari errore, datum fuiſſe. Præfert tamen ille eum balſamo arboris Mugho. *Lignum* cum *corticibus* inſuper ob antiſcorbuticam & reſolventem vim adhibuit, & *Eſſentiam Ligni* uti & *Spiritum per fermentationem* inde paravit. Quæ Breynius (*l.c.*) de balſamo carpathico recenſuit, ad fruticem carpathicum ſ. Pinum Mugho potius pertinent.

Pharm. TERIBINTHINA VENETA; AGARICUS.

4. *PINUS LARIX*; foliis faſciculatis obtuſis Linn. *Sp. pl.* p. 1420. Larix C. B. Pinus foliis faſciculatis deciduis, conis ovato oblongis, ſquamis ovatis ſubſcabris margine laceris Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 61. Icon: V. Schollenbach *Abbild. Tab.* 17. 21. Arbor, creſcens in montibus vel alpibus mediocris altitudinis (Hall.) Helvetiae, Galliae, Bohemiae, Hungariae, Tyroliae, Styriae, Sibiriae. Haec & Cupreſſus diſticha L. quantum conſtitit, unicae ſunt aceroſae, folia autumno dejicientes, quae prior, quum ſucci reſinoſi ferax ſit, patet, perpetuum virorem non inde derivari poſſe.

Lignum ejus ob elegantiam coloris rubri, compagem firmam, & vi qua putredini reſiſtit, qua ad opera aquae immittenda idonea evadit, in pretio. Erogat & carbones bonae notae, & foco inſervit. *Cortice* juniorum arborum cerdones coria denſant. Mox, ut aliae quaedam aceroſae arbores, poſtquam folia eruperunt, Mannam quandam arbor ſudat, quae *Manna laricea* ſ. *Brigantina* (Manne de Briancon) dicta, grana coriandri ſemini ſimilia, ſole denſata. In Helvetia non provenit, vel negligitur (Hall. *Hiſt. n.* 1658.). In Gallia lego vix ullam aliam mannam ſuppetere (Lobel *advers. p.* 26.). An hoc olim modo locum habuit? alibi enim negatur in uſu eſſe (Chomel *Uſuelles T.* 1. *p.* 65. Du Hamel *Arbres* I. *p.* 339.). Debilius alvum move (Chomel). Gratum odorem arbori impertit reſinoſus, quo ſcatet, ſuccus, Terebinthinæ nomine.

Terebinthina, veneta) male dicta, juſtius ſemper *larigna* dicenda, quum non per Venetos ſolos transferatur. Sponte quidem exſudat per corticem, ſed copioſius longe fundit illam arbor, binos pedes ſupra terram vel altius perterebrata, cui ſupponunt doliola, quæ per canalem foramini admo-

motum liquidam recipiunt. Brigantes ſecuri ſegmenta ex trunco ſeparant & terebinthinam ex vulnere ſtillantem colligunt. Maximum proventum expectes ab arboribus mediae aetatis. Et in hiſce in receptacula peculiaria larga intra lignum trunci confluit. Terebinthina quiſquiliis inquinata cribro tranſmittitur. Collectio per 40. ad 50. annos continuatur (Du Hamel *T. l. p.* 331. *ſeq.*).

Liquidum hoc ſpiſſitudinem ſyrupi habet, clarum, pellucidum, odoris gravis ingrati, ſaporis pungentis amaricantis, coloris albidi vel pallide lutei. Minus acre eſt terebinthina communi (Du Hamel *l. c. p.* 339.). Locus hic eſt generatim de Terebinthina dicendi; cujus triplex vulgo aſſumitur ſpecies: 1.) *cypria* ex Piſtacia Terebintho L. 2.) *communis*, plerumque ex Pino Picea, cui & originem ſua tribuit *argentoratenſis*; & 3.) *Veneta* ex praefixa arbore. Celebris etiam evaſit recentius *canadenſis*. Larignæ quidem vulgaris in medicina uſus, licet communem alibi, ubi major opportunitas, ſaepe ſubſtitui probabile ſit. Cypria poſtponitur ob charum pretium, quo venit; non vero inferiorem larignam eſſe vi experientia docuit (Fallop. *de vuln. p.* 286.). Quaelibet harum nihil fere aquæ impertit, ſed ſubigitur ab eadem, ope vitelli ovi vel mucilaginis, colore lacteo. In integrum autem abſque peregrino adjumento & ſine igne ſpiritu vini ſolvitur.

Calida medicina eſt, & antiputredinoſa, largius ingeſta alvum ſolvit, urinam violaceo odore imbuit, idque non ſolum, quando ingeritur, ſed & manibus tractata (Kaauw *de perſpir. n.* 430.). Haec proxime dicta prout in vias lotii vim inſignem exſerere docent: ita largius, quod ciet, ejuſdem profluvium. Balſamis indicis nulla in re poſtponenda. Sed, ut hi, parem ſaepe noxam peperit in ulceribus internis, quæ abſit, ut depuret & conſolidet, pro ut credulum medicorum vulgus, imponente forſitan primum Dioſcoridis laude, exiſtimat, ut potius febrem accendat, & augendo inflammationem & obſtruendo tenacitate ſua affectum locum, malum natum deterius reddat. In gonorrhoea crebro a chirurgis adhibetur emulſionis forma, quum abſtergat & ardorem urinae mitiget, ſed male; reprobante hinc merito hunc morem & ſcito harum curationum judice cl. Theden (*Unterr. fur Unterwundarzte* p. 255.). Nephritidis calculoſae medela fuit, dum per ſex menſes mane nucis magnitudine ingereretur (Amat. Luſit. *curat. med. Cent. I. Cur.* 63. *p.* 309.): In affinibus malis autem podagra & chiragra, profuit eadem cum Chamaepite juncta (Claudinus *Conſult.* 19. *p.* 49. & *Conſult.* 39. *p.* 93.). Ejuſdem naturae eſt, quod in Italia remedium inclaruit, ex Terebinthina Veneta & Polio montano ad ſpiſſitudinem maſſae pilularis coctis, quo & uſus cum fructu Cardinalis A Zinzendorf in podagra ſua, ſumto ad drachmam

chmam unam quovis mane (Hahn *hiſtoria podagræ p.* 10. *recus. in Act. N. Cur. T.* 9. *p.* 11.) per integros ſeptendecim menſes. Colicam ex pituita collecta cochleare ejus cum ſyrupo grato epotum compeſcuit (Hamilton *prax. reg. p.* 46. *ſq.*).

Doſis ejuſdem varie aſſignatur, a ſcrupulo dimidio ad drachmam unam vel alteram, & a Geoffroy (*M. m.*) in variis formulis ad unciam dimidiam.

Extrinſecus crebrius longe adhibetur. Nempe emollit, digerit, putredinem arcet, & conſolidat vulnera & ulcera; hinc permulta unguenta & emplaſtra ingreditur. Vapor terebinthinae prunis candentibus injectæ inveteratos alvi fluxus, dyſenteriam, teneſmum, ani relaxationem coercuit (Bagliv. *Op. p.* 108.). In diarrhoea autem phthiſin excipiente & inteſtinorum exulceratione clyſma proficuum fuit ex Terebinthinae puriſſimæ vitello ovi ſolutae drachma una, Theriacae Androm. uncia dimidia, lactis vaccini unciis quatuor (Swiet. *Comment. T.* 4. *p.* 112.).

Agaricus, ſpecies boleti, in hac generatur, de quo infra inter fungos pluribus.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Terebinthinae) *Ph. W. p.* 132. Spiritus tereb.) *Ph. W. p.* 199: Eſt oleum eſſentiale deſtillatione Terebinthinae cum aqua paratum. Oleum tereb. aethereum) *Ph. Lond. p.* 32. dicitur, ſi olei deſtillatio iteratur. Sextam partem olei erogari cel. Spielmann (*M. m. p.* 330.), alii quartam ad decimam, indicant. Cave, ne ſpiritus ex reſina (V. infra Abies) cum aqua deſtillatus loco ſpiritus terebinthinae vendatur (Du Hamel *Arbres T. p.* 13.). — Interne rariſſime uſurpatur, & cautionem requirit. Potenter lotium movet, & calculum, quo ſede ſua pulſo, perfectam lotii ſuppreſſionem cum haemorrhagia narium effraena creavit (*Act. Wratisl. p.* 365.). In fœmina dolorem renis & diabeten hydrope pediſſequo excitavit (Stedman in *medic. Eſſays and. Obs. of Ed. Vol.* 2. *p.* 48.); & in alia fœmina datum ad drachmas duas in calida cereviſia ſtranguriam, mictum cruentum cum perfecta lotii ſuppreſſione, febre, ſiti vehemente & vomitionibus (*l. c.*). Plebis domeſticum eſt in malo iſchiadico & rheumatiſmis, melle exceptum vel liquido quodam; quod ſi concedatur, incipiendum ſaltim a parva doſi, ſenſim eandem augendo (*l. c.*). Formulam, ſed non temere imitandam, quam intrat, ſibi in inſchiadico malo inveterato laudatam exhibet Cheyne (*on the gout* §. 71.) ex olei ætherei drachma una ad unciam dimidiam & triplo pondere mellis, ſuperbibito ſero lactis vinoſo & ſubjuncto veſperi opiato. — Doſis hujus olei in univerſum pro uſu interno, guttis aliquot ad duodecim circiter conſtitit.

Præ-

Præſtantior & tutior externus. Vulnerarium egregium & ſufficiens in vulneribus minoribus (Heiſter. *Chirurgie p.* 41.). In puncturis præcipue nervorum & tendinum calide oleum infunditur ſucceſſu efficaciſſimo omnium chirurgorum conſenſu (e. c. Parei apud Dionis in *Cours d' oper. p.* 681. Platneri *Chirurg. p.* 279.). Non minor vis olei calidi in ſiſtendis hæmorrhagiis arteriarum & membrorum præciſorum, quod James Yonge (*Currus triumphalis e terebintho or an account &c. Lond.* 1797. 8.) nervoſe inculcavit. Tumores cyſtici, hydrocele & ſimiles tumores ejus ope diſſipati; nocet vero inflammatione vel ſuppuratione præſente. Ganglio ad carpum exorto quotidie illitum, hoc ipſum diſpulit (Plenck *chir. Mat. p.* 453.). Contra putredinem tuetur, ut in collectionibus rerum naturalium experimur. Cadavera, quorum vaſa oleo terebinthinæ repleta, glutinoſa potius degeneratione quam putredine deſtruuntur (Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 1757.). Quanti igitur in vulneribus & ulceribus terebinthina vel hoc nomine facienda! Quin gangrænæ putredinem, ſcarificatione prægreſſa, parti illitum coercuit, adeo ut ſit, qui illud ipſo cortice peruviano & ſpiritu vini hac virtute ſuperius pronunciat (Plenck *l. c. p.* 454.). — Calculi biliarii ſolvuntur in oleum teribinthinæ alcohole ſaturatum immiſſi; nec in hacce concretione uſus internus efficacia omni deſtitutus fuit (Percival *Eſſays Tom.* 2. *p.* 232.). In febribus intermittentibus, quando dolores in dorſo præcipue percepti fuerunt, profuit inungere hoc oleum ſecundum ſpinæ vertebralis longitudinem (Remaudin in Richard *Recueil d'Obſerv. T.* 2. *p.* 45.).

Terebinthina cocta.) *Ph. W. p.* 222. Reſina flava) *Ph. Lond. p.* 32. Ex terebinthina cum aqua ad ſpiſſitudinem cocta, quæ refrigerata, dura evadit. Paratur etiam ex reſiduo poſt deſtillationem ſpiritus tereb. *Ph. W. p.* 199. Simili ſcopo ac Terebinthina adhibetur, qua tutior & minus calida ob oleum æthereum difflatum (*l. c. p.* 222.) exiſtimatur.

Colophonium ſ. colophonia) *Ph. W. p.* 199. Reſina nigra) *Ph. L. p.* 32. Ulteriori coctione reſidui dicti abſque aqua paratur, unde brunum colorem obtinet. Impurior modo, & ex variis partibus reſinoſarum arborum (V. infra Abies) & rejectaneis coctione parata, eſt Reſina communis) *Ph. W.* 1. *p.* 127. A fidicinum & artificum uſu in medicum tranſiit. Tolerari poterit ſuffitus in prolapſu ani & uteri. Haud ita pridem vero (*Hannov. Magaz.* 1771. *St.* 52.) litteris principis ſereniſſimæ Haſſiaco-Darmſtadienſis in phthiſi celebritatem quandam obtinuit. Fuit ſcilicet vir poſt hæmoptyſin pectoris moleſtiis continuis vexatus, qui dum poſt vinum ex dolio in ampullas tranſfuſum eaſdem miſcela ex æquali parte colophonii (*Harz*) & ceræ obturaret, inſigne levamen & faciliorem ſcreatum percepiſſe fertur, quæ adhuc manifeſtiora evaſerint

con-

continuata per quatuor vel quinque dies mora in conclavi clauſo vaporibus hujus miſcelæ fœto. Aliud narratur ſuppurantis pulmonis exemplum, eadem medela intra ſex hebdomades ſanati. Paucitas exprimentorum ſcrupulum merito ciet de efficacia remedii, quod exſiccandi potius & irritandi pulmones vim habere videtur in morbo, qui, ſi quis unquam, peritiam medicam eludere ſolet. — Emplaſtris additur e. gr.

Emplaſtro diaſulphuris Rulandi) *Ph. W. p.* 64.; Empl. diaphoretico mynſichti) *l. c.* &c.

Balſamum terebinthinæ) *Ph. L. p.* 32. dicitur liquidum craſſius, quod deſtillatione reſinæ flavæ eruitur, ablato oleo tenuiori primum prodeunte.

Pix burgundica offic.) (Poix de Bourgogne) eſt reſina ſolida mollis, coloris flavo-bruni, ſaporis odoriſque ejuſdem ac Terebinthina. Miror diſſenſum deſcriptionum in modo illam parandi. Eſſe reſinam albam ſive Thus (ex abiete) terebinthina & oleo Terebinthinæ liquatum, Geoffroy (*M. m. Traité T.* 3. *p.* 437.); verum reſinam modo (ſponte ex arbore ſtillantem) coctam ſed exemtam utprimum bullire incipiat, Dale (*Pharmacol. p.* 303.). Huc inclinat Hallerus (*l. c. n.* 1656.). Hæc pix ſpiritu vini contrita putredinem a carne avertit (*Eſſai ſur la putrefaction. p.* 398.). Quin in pulvere ſuperior hac in re cortice peruviano viſa fuit (*p.* 211.). In tuſſi pertinaci ex rheumate pulmonibus illapſo, modo abſit ulcus, efficaciam eximiam, emplaſtri inſtar corio ad magnitudinem manus illita & loco inter ſcapulas impoſita, omni triduo vel quatriduo mutanda, & per duas vel tres hebdomades adhibenda, præſtat (Buchan *domeſtic. medic. Verſio germ. p.* 440.). Optimum illam tantillo ceræ commiſcere (*l. c.*).

Unguentum digeſtivum) *Ph. W. p.* 243. Ex terebinthina vitello ovi ſoluta addito oleo hyperici & reſinoſis. Uſitatiſſimum & præſtantiſſimum in digeſtione & alenda ſuppuratione vulnerum & ulcerum.

Balſamus Arcæi) *Ph. W. p.* 28. Recipit therebinthinam, Gummi Elemi, ſevum cervinum &c.; auctore Franc. Arcæo, chirurgo hiſpano (*de recta vulnerum curandorum ratione*). Blandus emollit labia vulnerum & carnis generationi favet; hinc frequentis uſus.

Balſamum vulnerarium) *Ph. W. p.* 32. Ex Terebinthina ſpiritu vini ſoluta. In primis in nervoſarum partium puncturis.

Balſamus vulnerarius Stahlii,) *loc. cit.* Ex eſſentia ſuccini, myrrhæ, oleo tereb. Conducit in læſionibus partium aponeuroticarum, nervoſarum, chartilaginearum, & denudatis oſſibus, & ubi ſuppuratio nimium increſcit (Theden *Unterr. fur Unterwundarzte* p. 256.).

Balſamus vulnerarius Mindereri,) *l. c.* pariter recipit terebinthinam. Vulneribus noviter inflictis deſtinatus.

Aqua anhaltina) *Ph. W. p.* 8. rectius Spiritus anhaltinus). Farrago plurimum aromatum, balſamicorum & terebinthinæ, ſpiritu vini deſtillatorum. Calida, & palato diſplicens ob ſaporem terebinthinaceum. Extrinſecus in paralyſi, ſyncope, vomitu & torminibus tutior.

Aqua balſamica ad gonorrhœam Riverii) *Ph. W. p.* 10. Cave ne nomen imponat.

Pharm. Terebintinam Communis.

5. *PINUS PICEA*; foliis ſolitariis emarginatis Linn. *Sp. pl. p.* 1420. Abies conis ſurſum ſpectantibus ſ. mas C. B. Pinus (Abies) foliis ſolitariis emarginatis, conis oblongis erectis, ſquamis ſubrotundis planis baſi acuminatis Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 95. V. Schöllenbach *Abbild. T.* 5. 8. Arbor creſcens in montibus elatioribus Helvetiæ, Germaniæ & Sveviæ, Franconiæ, Bohemiæ, Moraviæ, etiam Sibiriæ.

Lignum hujus levius flexiliusque eſt, putredini magis quam pineum & abiegnum obnoxium. Elaſtica ejus natura inſtrumentis muſicis aptum reddit. Nobis vero arbor notanda venit ob

Terebinthinam comunem.) Adſcripſerat ill. A Linné (*Mat. med. p.* 204.) Pino Sylveſtri; quum vero ab illa, utut vulgari arbore, in Svecia non eliciatur: non dubito præeuntibus illuſtribus Du Hamel (*Traité des arbres T.* 1. *p.* 8.) & Ab Haller (*Hiſt. ſt. helv. n.* 1657.) Piceam præficere. *Argentoratenſem* nominatim huic tribuit, *communem* autem dictam Pino Sylveſtri cel. Spielmann (*Mat. med. p.* 329.). Tantum vero ea dives arbor eſt, ut veſicas rotundas vel ovales in cortice formet, quas corniculo diſrumpunt alpicolæ terebinthinam collecturi. Partes adventitias filtratione per ramuſculos intra infundibulum ex cortice ſeparant. Inciſionibus in cortice factis nonniſi parcus proventus fit, ut operæ prætium non cenſeatur. Arbor ejuſmodi veſicas format vere ſolum & autumno; ut igitur duplex ejus fiat collectio. Increſcente autem cortice adeo indureſcit, ut veſicas non amplius producat (Du Hamel *Arbres T.* I. *p.* 9. *ſeqq.*).

Hæc ſpecies ſpiſſior eſt, mellis conſiſtentiæ, ſordida, opaca, coloris bruno albi, odoris ſaporiſque ingratioris. *Argenteoratenſis* pronunciatur pellucens, flavicans, odoris grati abiegni (Spielm. *Math. med. p.* 329.). An depurationis modo ſolertia differt? Larignæ iſtam ex Picea prætulit Matthiolus (*Oper. p.* 103.).

De vi & præparatis variis ſupra (*p.* 10. *ſeqq.*) prolixe egi.

Pharm.

Pharm. Abietis *Turiones*, *Coni*, *Ramuſculi*, *Thus*, *Reſina*.

6. *PINUS ABIES*; foliis ſolitariis ſubulatis mucronatis lævibus bifariam verſis Linn. *Sp. pl.* 1421. Picea Matthioli, Camerarii Munchh. *Hauſv. T.* 5. *p.* 223. Pinus (Picea) foliis ſolitariis ſubulatis bifariam verſis, conis oblongis pendulis, ſquamis ovalibus planis marginibus undulatis & laceris Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 110. V. Schöllenb. *Abbild. T.* 9-16. Œd. *Flor. Dan. Tab.* 193. Arbor in borealibus Europæ & Aſiæ regionibus uſque ad gr. 60. lat. boreal. creſcens.

Ad opera topiaria apta arbor, & utiliſſima in œconomia ob *lignum*, quod pro foco & carbonibus comburitur, malis & opificiis variis inſtrumentiſque muſicis inſervit, ob *reſinam* & *therebintinam* quam erogat, *ob corticem* annonæ caritati in ſeptentrionalibus regionibus ſubvenientem, rel. Ut igitur multa in hanc quadrent, quæ ſupra de Pino Sylveſtri recenſui; quædam tamen peculiaria habet.

Turiones ſ. cymæ) (Herm. *Cynoſ. T.* 2. *p.* 190.). Et hi vi antiſcorbutica clarent, etſi laude inferiores iſtis e pino videantur. Eodem modo adhibentur, aqua vel cereviſia cocti, quod decoctum ſaporem amaricantem quaſi terebinthinatum adſciſcit. Ettmullero aqua deſtillata, prægreſſa fermentatione parata, in pretio (Herm. *l. c.*). De fruſtraneo autem experimento in fœmina cum abiete facto queritur ill. De Haen (*Rat. med. T.* 4. *p.* 252.). Ab alia ſpecie non diſſimili cocta cum avena, adjecto poſt depurationem ſaccharo & tantillo vini, fermentatione paratur in America cereviſia, *Sprucebeer* dicta, inſignis in ſcorbuto efficaciæ (*Ellis Voyage* p. 200.). *Conis* ſ. *Strobilis* ſimilem competere virtutem etiam in noſocomio Invalidorum Pariſiis exploratum (Buchoz *plantes de la Lorraine T.* 6. *p.* 400.).

Ramuſculi) odore balſamico gratiſſimo reficiunt, aerem renovant eique gratum refrigerium conciliant. Hinc in Svecia conciſi ad digiti circiter dimidii longitudinem æſtate in pavimenta etiam ſanorum, ruri præcipue, ſparguntur. In morbis eodem fine conducunt, tanto magis, ſi ramuli cereviſia vel aceto, vel, ſi nimia debilitas obtineat, vino rhenano humectentur. (Roſenſtein *Bransjukd. p.* 118.). Prodeſt tum quoque ramos in vaſis aqua repletis in conclavi ſervare. Cephalalgiam diſpellit herba conciſa intra linteum capiti impoſita (Linn. *Fl. Lapp. p.* 278.). Ex tenellis ramis cum frumento deſtillatione poteſt parari ſpiritus aquæ hungaricæ ſapore odoreque affinis (Linn.) *Skanska resa p.* 378.).

Thus) (Svec. Grankâda) quidem lacrymam vocant, ſponte ex arbore ſtillantem Hall. *hiſt. n.* 1656.), quæ fragilis pellucida, flava, fumi, dum ardet, non ingrate olentis. Diſtin-

ſtinguendum vero a thure veterum ſ. Olibano, etſi virtutis æmulum. Alii citant pinum ſylv. tanquam illius primarium fontem. Hujus deglutire particulam nucis avellanæ magnitudinis in calculi moleſtiis vel tuſſi catarrhali, prævio ſi placet tritu cum vitello ovi, ſuadetur (Darel. *Sockenapoth.p.*53.).

Reſina.) Hæc etſi ex aliis quoque coniferis nominatim Pino Sylveſtri proveniat, pinus tamen picis uberiorem copiam largitur, prout abies rurſus reſinæ ſuppeditandæ aptior (Funck in *Vetensck. Ac Handl.* 1754. *p.*49. *ſq.*). Sponte quidem eam fundit arbor, ſed inciſione largior ejuſdem meſſis fit. Ne juſto præcocius emoriatur arbor, differtur illa, donec truncus diametro dimidiam ulnam aſſequatur, tumque vere vel alio æſtatis tempore ſecuri cortex inciditur ad lignum uſque, plaga duo digitos lata & quatuor ulnas longa locis duobus & ſenſim pluribus. Ubi ſolis liber acceſſus eſt, ad terram in vas ſuppoſitum defluit, alias concreſcens cultro adunco aufertur. Sic quavis vice libræ duæ vel tres colliguntur. Quoniam vero ſordes varias admixtas habet: coquitur in lebete cum aqua, & dein per ſaccum cannabinum præli ope in dolia exprimitur. Forma ſicca ſervatur; pro colore vario *Reſina alba, flava, bruna* dicta (Funck *l. c.* qui figuris ſimpliciſſimum modum illam parandi illuſtrat. Conf. & ill. Du Hamel *Arbres T.* 1. *fig. ad p.* 18.). Tenax, fumum accenſa ingratum edens. Prætereo uſum varium artificum ad picem inde parandam, oleum, collæ ſpeciem rel. Non veritus Hippocrates fuit interne in ulceribus viſcerum exhibere. Sed rectius hodie emplaſtris quibuſdam ſervatur, ut juſtam ſoliditatem & tenacitatem inde obtineant, & aerem arceant, diſcutiant ſuppurationemque accelerent. Pertinet huc e. g.

Emplaſtrum de baccis lauri) *Ph. W. p.* 60. Empl. critrinum) *l. c. p.* 61. rel.

T H U Y A.

LINN. *Syſt. veget. p.* 719. *Gen. plant. p.* 500.

Pharm. ARBORIS VITÆ *Folia, Lignum.*

7. *THUYA OCCIDENTALIS*, ſtrobilis lævibus, ſquamis obtuſis Linn. *Sp. pl. p.* 1421. Arbor vitæ Cluſ. *Hiſt. T.* 1. *p.* 36. Conf. hiſtorica in Kalm's *Reſa T.* 3. *p.* 389. Icon. Du Hamel *Arbres T.* 2. *Tab.* 90. Arbor, creſcens in Canada & Sibiria locis ſubhumidis.

Apud nos in lucorum arte ſtructorum ornamentum cedit. In America vero placet *ligni* vis putredini reſiſtens, hinc pro ſepibus, ſcaphis; foco quoque inſervit ſcopiſque. Odor re-

reſinoſus recentium foliorum graviſque, & veſiculæ ad baſin foliorum obviæ, balſamico ſucco turgidæ, nec vi medica hanc arborem caſſam demonſtrant; quamvis apud nos vix unquam adhibeatur.

Folia ejuſdem cruda & tenera cum pane butyro oblito a quibuſdam ad tenaces & viſcidos humores expectorandos uſurpari Parkinſon. Reſolvere, ſiccare, flatus pellere & ſudorem ciere notavit Hermannus (*M. m. T.* 2. *p.* 565.). Conveniunt hæc cum uſu in Canada, ubi in doloribus rheumaticis folia recentia contuſa axungia & pinguedine quadam miſcent, & in unguentum coquunt, quod loco affecto applicant. Contra tuſſim decoctum adhibent, item contra febres intermittentes (Kalm *l. c.*). Aqua ex frondibus deſtillata in hydrope efficax. (Boerhaavii *Chem. T.* 2. *p.* 68.

Lignum ſimilium virtutum. Nolo enim mira tranſcribere, quæ leguntur apud Hermannum (*l. c.*), qui & ex foliis aquam & oleum in podagricis doloribus utile elici ſine dubio ex Camerario indicat.

CUPRESSUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 720. *Gen. plant. p.* 500.

Pharm. CUPRESSI *Nuces*, *Lignum*.

8. *CUPRESSUS SEMPERVIRENS*, foliis imbricatis ſquamis quadrangulis Linn. *Sp. pl. p.* 1402. Cupreſſus C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 127. Arbor creſcens in Creta, in hybernaculis noſtris ornamenti cauſa ſervari ſolet.

Funebris olim habita. Nulla ejuſdem pars noſtro tempore valde in uſu eſt medico. Veteribus & galbuli & frondes & lignum & cortex in pretio, quæ ipſa in moribus variis, quibus adſtringentia opportuna viſa, in alvi dejectionibus, ſanguinis profluviis, herniis, vulneribus vel. adhibuerunt, quæ in compendio expoſita legas in Jo: Bauh. *Hiſt. plant. T.* 1. *P.* 2. *p.* 282. item in Raii. *Hiſt. pl. p.* 1407.

Nuces), veteribus Galbuli), ſunt ſtrobili ſubrotundi, magnitudinis juglandum minorum, ſaporis adſtringentis amari, coloris bruni. Recenſenda hic venit vis intermittentes febres fugandi. In hiſce pares fere cortici peruviano cenſuit Lanzoni (*Eph. N. Cur. Dec.* 3. *A.* 7. 8. *Obs.* 74. *p.* 118. *ſq.*) quod encomium vero poſtea reſtrinxit. Magni etiam contra has febres fecit Alexander Paſcolus, qui in pulverem redactas, vino infundi jubet, vel, quod præſtantius, forma ſolida in bolis exhiberi & quidem ad drachmam dimidiam pro doſi. (Nigriſolius, *febris chinchinæ expugnata p.* 276. *ſqq.*).

Lignum) pallidum aut rubeſcens, undulis nonnihil nota-

tum,

tum, grati odoris, ſed ſaporis expers, niſi parumper reſinoſum putes, qui tamen in cortice manifeſte eſt adſtringens cum amarore. Locis calidioribus terebinthina inde erui poteſt. Tantam craſſitiem in patria truncus aſſequitur, ut aſſeres inde parentur: qui odoris cauſa, & quoniam putredinem & vermium roſionem ægrius admittunt, placent. Hinc quæſtuoſiſſimum ſecundum Bellonium Cretenſibus. Hinc mumiæ Ægyptiacæ in ciſtis ex hoc ligno transferuntur; quin Nohæ arcam inde extructam, ſunt qui arbitrantur (V. Epiſc. Patrick *Comment. Vol. I. p.* 34.). Utique hoc carere in officinis poſſumus.

JUNIPERUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 749. *Gen. p.* 531.

Pharm. JUNIPERI *Baccæ*, *Lignum*, *Frondes*, *Sandaracha*.

9. *JUNIPERUS COMMUNIS*, foliis ternis patentibus mucronatis bacca longioribus Linn. *Sp. pl. p.* 1470. juniperus vulgaris α, fructicoſa β, arbor C. B. V. Schöllenb. *Abbild. T.* 22. α, in acclivibus exſuccis; β, in ſylvis,

Baccæ), globoſæ, intra epidermidem nigram continent pulpam ruſeſcentem ſubviſcidam & ſemina tria, nonniſi ſecundo anno matureſcunt. Saporis ſubdulcis ſubamari & reſinoſi, odoris balſamici. Oleum æthereum vehunt, ad $\frac{1}{32}$ (Cartheus *M. m.* 2. *p.* 346. item Spielm. *M. m. p.* 272.); extracti vero reſinoſi & aquoſi, utriuſque dimidium fere (*l. c.*). Calidæ naturæ ſunt, incidunt, lotium efficaciter pellunt, illudque odore violaceo, ut terebinthina, imbuunt (Cargillus in Raii. *Hiſt. T.* 2. *p.* 1412.), ſudorem movent, flatus diſſipant. Diuturnus uſus pulveris granorum juniperi urinam cruentam reddidit (Piſo *Obs. & conſ. p.* 319.).

In hydropicis affectionibus crebro adhibentur. Profuit in aſcitico vinum infuſione baccarum addito centuario minori paratum (Du Verney jun. *Mem. de l' ac. des ſc.* 1703. *p.* 172.). Swietenio autem placuit ſequens formula: Rc. Rob. Bacc. Junip. unc. iv. dilue in aquæ Junip. deſt. lib. ii. add. ſpirit. bacc. Junip. unc. ii. Quandoque ſpiritus nitri dulc. unc. 3. ad ſitim ſedandam additur. Hujuſque miſcelæ uncia una vel duæ omni trihorio dantur (*Comment. in* Boerh. *aph. T.* 4. *p.* 258.). Eximium quoque exſtitit ſemen fraxini infuſum ſpiritu baccarum junip. (*Ibid.*). Cum Armoracia contuſæ loco potus conſueti eodem fine fuere (Dippel. *vit. anim. & med. p.* 172.). Utiliter in leucophlegmatia, poſt ſcarlatinam ſubinde obvia, toſtæ infuſo aquoſo ad lotium pellendum infantibus dantur. (Roſenſt. *Bſkd. p.* 244.). Conferas de uſu in hydrope ul-

pe ulterius *Act. Nat. Cur. Dec. I. Ann.* 9. & 10. *Obſ.* 18. *p.* 63. *Dec.* 2. *ann.* 5. *Obſ.* 168. *p.* 346.

Proficiunt quoque in calculo. Laudavit eas contra hunc D. Frankenſeld (*lith. med.*) item Spieſs (*Diſſ. de antinephriticis*), qui avertere calculum & ſabulum pellere ex ſua aliorumque experientia de baccis præcipue, ſed & aliis Juniperi partibus affirmat. Sic hominem antea calculoſum decorticatæ & jejuno ſtomacho deglutitæ contra novas inſidias præſervarunt (*A. N. C. Dec.* 2. *ann.* 10. *Obſ.* 142. *p.* 230.). Aliis infuſum arriſit (ut cl. Meckel in Cohen *Diſſ. de calculo p.* 25.). Hoc ex quaſſatis baccis addita æquali quantitate lactis caprilli paratum, continuato per aliquot dies uſu certe & ſine moleſtiis ſabulum renum & veſicæ expulit. (Lange *miſc. verit. m. p.* 21.).

Stomachico ſcopo quidam jejuno ventriculo aliquas baccas ingerunt, vel infuſum aquoſum bibunt.

Mundii) (*Diæt. p. m.* 354.) narrationem de Lapponibus, iſtos infuſum baccarum calidum inſtar Coffeæ vel Theæ bibere, redarguit Linnæus (*Fl. Lapp. p.* 301.). Sed hinc inde in provinciis cereviſiam inde parant Sveci diureticam & antiſcorbuticam (*l. c.*). Spiritu vini infunduntur a Ruſſis (Gorter *Fl. Ingr. p.* 161). Vinum haud ingratum ex ſucco baccarum contuſione cum aqua, ſed illæſis ſeminibus elicito, ad tertiam partem inſpiſſato & fermentato inde obtinetur, quod in tuſſi obſtinata & initio phthiſeos profuiſſe dicitur (Deckberg *Beskrifn. huru & halſoſamt vin i Sverige latt kan tilverkas Stockh.* 1755.). Simile vinum & in Gallia conficitur (Du Hamel *Arbres T. I. p.* 325.). Spiritus quoque ex contuſis baccis ope fermentationis in Thuringia eruitur (Hall. *hiſt. ſt. n.* 1661.).

Suffimigium vulgatiſſimum ad corrigendum aerem conſtituunt, carbonibus injectæ. Panno, qui fumum earundem excepit, cutis poſt ſcarlatinam & in rachitide nimis laxa utiliter fricatur. Contuſæ diſcutiunt. Domeſtico uſu cum pane ſecalino trito miſtæ ad dolores capitis mitigandos intra linteum capiti applicantur.

Lignum) (Cedrinum *Ph. Paris.*) grati odoris & rubedinis; fabris lignariis hinc acceptum. Eodem nomine in officinis & truncus, rami, & radices veniunt. Combuſtum gratiorem odorem baccis ſpargit. Sanguinem depurat & ſordes per lotii vias eliminat. Decocto radicis & ligni vitiligo in ſene ſuperata (Hennicke in *A. Nov. N. Curios. T.* 2. 124.). In ſcorbuto efficaciam pluries in Svecia præſtitit, ut probe novi & in *Prov. Doctorernes berättelſer* confirmatur. Raſuræ radicis nominatim in infuſo theæformi in depurando ſanguine & lotio pellendo multum tribuitur (Darel. *Socken Apot. p.* 46.). In lue venerea olim plauſum tulit Braſ-

ſavolae (*reſponſ. ad quæſt. Fontanæ in Vogel. M. m. p. 271.*) item Ettmülleri, cui pondus addit Scopoli (*Fl. Carn. p. 405.*) tam in hoc vitio, quam facie puſtulis ulceroſis fœdata, infuſo cum antimonio crudo uſurpato. In catarrho ſenili ſolvit mucoſam colluviem & per renales vias evacuavit (*l. c.*). Ex inſtituto de efficacia radicis in ſcabie, ozaena, malo iſchiadico, obſtructione hepatis, arthritide, gonorrhoea virulenta, cataracta incipiente, ſuppreſſione hæmorrhoidum caſibus prolatis egit Bruch (*Diſſ. Obs. pract. de radicis frut. Junip. decocto*). Balneo ex ligno Juniperi & ſuffimento ejuſdem 8. vel 9. infantes contra variolas in epidemia maligna ſervati; quin peſtis iis locis peperciſſe creditur, circa quæ Juniperus crevit (Monrós *account of the inoculation of Small-Pox in Scotland p. 9.*). In ſcabie manuum eaſdem decocto lavare per aliquot dies convenit (Roſenſt. *Bskd. p. 468.*). Cineres ligni, ut cujuslibet alius ſtirpis combuſtæ, lotii profluvium cient; hinc contra hydropem confert eoſdem & flores Abſynthii nondum expanſos vino vel cereviſia fortiori infundere, addito colaturæ ſyrupi allii vel allio (Darel. *loc. cit. p. 46.*).

Frondes) conciſæ in Weſtrogothia in pavimenta ſparguntur, inſtar abietis, renovandi aeris cauſa.

Sandaracha). Prope nodos & inter corticem & lignum colligitur ſæpe reſina, quæ dum exſudat, liquida, dein concreſcit in glebulas ſemipellucidas flaveſcentes odoris non ingrati, ſaporis fere expertes. Utrum iſta officinalis Sandaracha Arabum ex hac ſpecie, an ex Junipero Lycia ſit, nondum evictum (Linn. *Mat. med. p. 217.*). Quæ in Svecia proſtat eſt reſina Juniperi ex formicarum acervis collecta (Ejuſd. *Fl. Svec. p. 361.*). Maſtichi ſuppar vi diſcutiendi, roborandi. Hinc non minus confert rachiticis in conclavi verſari fumo ejuſdem repleto, vel pannis eo imprægnatis, prout ſupra de baccis Jun. dictum, perfricari. Artifices ad vernicem albam adhibent.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Rob juniperi) *Ph. W. p. 163.* Quoniam ſicciores baccæ, nonniſi prægreſſa coctione in aqua ſuccus exprimi poteſt. Addi ſolet ſaccharum, quod ſuperfluum, quum ipſæ ſaccharo abundent. Majori lucro obtinetur a reſiduo poſt deſtillationem olei. Morbis pectoris pituitoſis & lotio ſudorique movendo dicatum, vel ſolum vel vino ſive alio liquido ſolutum. In Helvetia ejuſdem in variolis uſus factus (*Schweizer-Briefe v. d. Inoculation. p. 47. 50.* & alibi), an ſpe ſpecifici, ut ſupra de ligno dictum?

Oleum juniperi) *e baccis Ph. W. p. 129.* Gonorrhoeam & teſticuli tumorem venereum ſaccharo ad aliquot guttas inſtil-

ſtillatum diſpulit Lange (*med. Brunſv. dom. p.* 130.). Externe cum oleo lumbricorum terreſtrium & ſpiritu Juniperi mixtum arthriticos dolores ſopivit membriſque contractis & paralyticis motus poteſtatem reſtituit (*l. c.*). Flatus diſſipare & lumbricis adverſum eſſe experientia docuit (Scopol. *Flor. carn. p.* 405.).

Spiritus juniperi) *Ph. W. p.* 129. Ex baccis cum ſpiritu vini. Reſpicias ad vires baccarum.

Pharm. Olibanum *S.* Thus.

10. *JUNIPERUS LYCIA*, foliis ternis undique imdricatis ovatis obtuſis Linn. *Sp. pl. p.* 1471. Cedrus folio cupreſſi major, fructu flaveſcente. C. B. Icon: Du Hamel ſub articulo *Cedrus*, *Arbres T. I. p.* 140. Arbor in Gallia & Sibiria creſcens.

Olibanum), λιβανος Theophr. & Dioſc. λιβανωτὸν Hipp. Latere etiamnum nos, an vere ab hac arbore ſit, communis querela eſt (Linn. *M. m. p.* 217.). Sub cortice colligitur (Du Hamel *l. c.*), dein ſponte per eundem prorumpens. Conſtat hæc gummi-reſina ex granis variæ figuræ & magnitudinis, eſtque citrina vel ruſa, pellucida, fragilis, odoris grati, aliquantum acris & amara, dentibus maſticata adhæret, & ſalivam lacteam reddit. Aqua plurimam partem ſolvitur, quæ ipſa eadem lactea evadit. Flammam facile capit. Ætate ruſam fieri Lewis (*M. m. p.* 416.). Mitterem lubenter diſcrimen inter *Olibanum marem*, quo intellexerunt granum rotundum, *fœminam*, dum majori grano minus inhæret, & μάναν, ſive fruſtula granorum colliſorum, niſi ad intelligentiam auctorum faceret (Plin. *Hiſt l.* 12. *c.* 14.). Colligitur in Arabia utraque, unde Gieddam & inde per mare rubrum in Ægyptum transfertur, porroque Maſſiliam (Haſſelqu. *reſa p.* 452.).

Vetuſtiſſimus uſus ejuſdem ob gratiam odoris pro ſuffimentis in templis fuit, jam, niſi cum aliis fallor, Moſi (*Exod.* 30. 34.) cognitus; quo fine adhuc Ruſſis & Romano-catholicis celebratur. Nimii & in hujus laudibus Auctores fuere. In hæmoptyſi enim alvi profluviis, tuſſi, veſtigiis quibuſdam veterum nixi, quin, quod vix crediidiſſes, in pleuritide præſertim epidemica multum tribuerunt (Geoffroy *Mat. med. Traité T.* 4. *p.* 71.). Diſcutiendi & roborandi virtuti in ſuffitu & vulnerariæ in emplaſtris & balſamis certius ſubſcribe. Vix unquam interne hodie adhibetur. Capiti infeſtum eſſe inſaniam excitando, imo interficere largius cum vino potum Dioſcorides (*L. I. c.* 81.), vel cephalgiam diram creare Avicenna, reliquerunt. Recipitur e. gr. a Pilulis de Styrace, empl. oxycroceo) &c. Intra albumen ovi pariter ac myrrha in deliquium abit, quod maculis faciei delendis & cicatricibus formandis deſtinatur.

Pharm. SABINÆ *Folia.*

11. *JUNIPERUS SABINA*, foliis oppoſitis decurrentibus, oppoſitionibus pyxidatis Linn. *Sp. pl. p.* 1472. Sabina folio cupreſſi C. B. Icon: Du Hamel (*Arbres T.* 2. *Tab.* 63.). Arbor humilior, creſcens locis excelſis Sibiriæ, Helvetiæ, Italiæ, Luſitaniæ & orientalium regionum.

Folia). Odorem gravem reſinoſum ingratum edunt, ſaporem amarum calidum. Copiam olei deſtillati continent, ita ut libra una olei uncias fere tres erogaverit (Hoffm. *Obſ. phyſ. chem. p.* 8.). Sanguini in decocto fluiditatem conciliant & rubedinem intenſam (Freind *Emmen. Op.* 1. *p.* 207.). Pellunt eundem inſuper & exagitant. Ex duplici hac efficacia hæmoptyſis in puella quadam ſine dubio ab herba exorta (Hall. *hiſt. ſt. n.* 1662.). Hinc in uterino fluxu ciendo adeo potens, qua vi abuſæ ſubinde feruntur communi fere effato, a Galeno inde tempore deducto, ſceleſtæ matres ad abortum excitandum, ſed haud abſque proprio vitæ periculo vel ante partum vel mox poſt iſtum (Storch *Hebammenb. p.* 220.). Suſpectæ huic naturæ ſubſcripſit judicium Facultatis medicæ Lipſienſis (Ammann. *med. crit. pag.* 414.) metuitque Ludwigius (*med. forens. p.* 88.). A culpa autem liberat Zittamannus (*med. for. Cent.* 6. *Caſ.* 43.), Wedelius (*Diſſ. de Sabina p.* 22.) Alberti (*med. leg. T.* 5. *p.* 701.); quibus accedit ill. Ab Haller (*l. c.*) exemplo peculiari nixus. Quotquot vero fuerint, qui in reſerandis menſtruis principatum fere illam tueri affirmarunt: ſpe tamen excidit Scopoli (*Fl. carn. p.* 404.), etſi nihil omiſit, quod effectum adjuvare poſſet. Minime periculoſam pronunciat Rajus (*Hiſt. p.* 1416.). Decoctum foliorum vel applicata contuſa herba vermes expulerunt; contra quos ſucci expreſſi cochler unum cum lacte mixtum & ſaccharo edulcatum pariter efficax fuit (*l. c.*). In calculo pellendo audax maleque cedens fuit experimentum (*Act. med. Berol. Dec.* 1. *Vol.* 7. *pag.* 42.). Nolo multis agere de vi in ſcabie, ulceribus ſerpentibus, odontalgia, ictero, aſthmate, fluore albo rel. quum deficiant certa experimenta. In pulvere ad drachmam dimidiam, in infuſo ad duplam quantitatem, majori in decocto data.

Pulvis inſperſus cariem oſſium & cerebri fungum ſubigit. Nec infimum locum ſibi vindicarunt in gangræna ſiſtenda & ulceribus ſordidis depurandis, contra quæ pulvis cum melle illitus confert (Raius *l. c.*). Ex ſimplici Sabinæ applicatione porri venerei diſparuerunt (Fabre *Mal. vener. T.* 1. *p.* 365.).

PRÆ-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum ſabinæ) *Ph. W. p.* 128. In Anglia etiam uſitatum. Deſtillatum, calidiſſimum. Ventri inunctum vermes necat (Ray). Ulcera manantia ſanare lego (Hall. *l. c.*). Emmenagogum pariter habitum & diureticum. Rariſſime ad pauculas guttas interne admittitur.

Extractum ſabinæ) *Ph. W. p.* 88. *Ph. L. p.* 27. Odorum principium fere perdidit.

Aqua deſtillata jam obſolevit, impenſe deprædicata a Boerhavio (*Chem. T.* 2. *p.* 68.), ut emmenagogum, ad hæmorrhoides pellendas, & ob vim nervos commovendi.

ORDO II.

AMENTACEÆ.

SALIX.

LINN. *Syſt. veget.* 735. *Gen. p.* 514.

Pharm. SALICIS *Cortex*, *Folia*, *Amentum*.

12. SALIX ALBA; foliis lanceolatis acuminatis ſerratis utrinque pubeſcentibus Linn. *Sp. pl. p.* 737. Salix vulgaris alba arboreſcens C. B. Icon; Blackwel *T.* 327. Arbor. Creſcit ſponte in ſylvis, ad pagos vero copioſe ob uſum œconomicum plantatur.

Placent enim ejus *rami* recti & flexiles ad perticas, ad circulos doliorum, ad varia vincienda, item pro foco pauperioribus.

Arbor omnibus partibus balſamica & amaro adſtringens. Veteribus vel hac natura nota, & in multis morbis una cum aliis quibuſdam ſpeciebus quoad varias partes applicata (Jo. Bauh. *Hiſt. pl. T.* I. *P.* 2. *p.* 218. Günz *Diſſ. binæ de cortice ſalicis Lipſ.* 1772.).

Cortex) hujus magis adſtringit, quam reliquarum ſpecierum; quo adultior eo magis, decreſcente eadem proportione amaritie & balſamica natura (Günz). In decocto præſervat contra putredinem (Camper *Vorles. üb. das Viehſterben p.* 122.).

122.), ſed debilius, quam decoctum corticis peruviani, paullo fortius, quam cortex fraxini. Hæcce experimenta aliis in lue bovina anſam dederunt, quo in morbo arcendo decoctum oleo vitrioli acidulatum haud ſucceſſu caruit. (Camper *l. c.* Sandifort in *Vet. Ac. Handl.* 1769. *p.* 335.).

Miſſis veterum laudibus de cortice & foliis, forſitan nimis in nervorum morbis, podagra ſanguinis profluviis, hepatis obſtructione, ulcerum vulnerumque conſolidatione, corticis efficacia in febribus intermittentibus in primis notanda venit. Hanc probat ſumtus ex ramis minoribus trium vel quatuor annorum; craſſitie unius ad quatuor pollices, in pulverem redactus, dum ejuſdem ſcrupulus unus vel duo quarta quavis hora inter paroxyſmos ingeruntur. In pertinaciori morbo, ut quartana, ejus miſcela fit cum quinta corticis peruviani parte. Qui hæc expertus cl. Stone (*Ph. Tranſ. Vol.* 53. *p.* 195. *ſqq.*) quinquaginta ægros memorat, hac ſola medicina abſque ulla alia præparatione præmiſſa ſanatos. Eodem ordine, ac Chinchina ſolet, in quotidiana & tertiana feliciter illum ſubminiſtravit Cloſſius (*nov. variol. med. meth. p.* 128.). Sic & vomitum pituitoſum periodicum pulvere ad drachmas ſex die intercalari dato compeſcuit (*p.* 129. 130.), & contra lumbricos & debilitatem ventriculi præſtantem invenit. Accedat caſus unus curationis febris intermittentis Günzio (*Diſſ.* 2. *p.* 25.) obvius. In febre tertiana ſcorbuto & ulceribus commendat quoque auctor libri *der Landarzt* (*p.* 334.), & quidem in decocto unciis duabus pro aquæ libra una ſumtis. Balneum vero decocti corticis in debilitate crurum apud infantes conducere expertus ill. Ab. Haller (*Hiſt. ſt. n.* 1635.). Præparata ſi placent, infuſum, decoctum & extractum locum habent.

Folia) juniora balſamum ſpirant & amara magis ſunt, adultiora potenter adſtringunt. Non arbitror virtute a cortice multum differre. In febribus Colchi ægros foliis ſalignis contegi ex Lamberti Hallerus (*Hiſt. l. c.*). Extractum pro ulceribus pulmonum laudatum (Welsch *mictomim. p.* 12.).

Amenta) gratum odorem ſpargunt, ſyringæ haud abſimilem, quem aquæ impertiunt, ut igitur ſuppar aquæ florum tiliæ, ulmariæ, ceraſorum vel ſimili aromaticæ inde parari poſſit. Soporiferi ſunt, qui flores habent (V. Günz *diſſ. I. p.* 16.).

— Salix alba vero licet præ reliquis a veteribus frequentata, & poſt hanc S. capræa: heic nominatim & *pentandra* & *fragilis* conſiderandæ ſunt. Experimenta chemica cum hiſce inſtituta legere eſt in Günzii diſſertationibus citatis.

Corticis *Salicis fragilis* vim antifebrilem antiſepticam & roborantem impenſe deprædicat cl. Gerhard (*M. m.* §. 286.) qui cortici peruviano in omnibus æquiparat, quod nimium.

In

In hujus quoque decocto ſaturato carnis fruſtum per quatuor ad quinque hebdomades a putredine immune perſtitit (Günz *Diſſ. 2. p. 23.*). Frigidum vero infuſum diſpulit œdema ex male curata febre intermittente exortum. Et hac forma vel extracto ſeri & ſanguinis profluvia ſtipavit (*l. c. p. 25.*).

Salicis pentandræ, ob lanam ſeminum recentius celebratæ, cortex magis balſamicus quam ullius alius ſpeciei (Hartmann & reſp. Chr. Henr. Speckbuck *Diſſ. de Salice laurea odorata p. 14.* Günz *l. c.*). In viribus ejus recenſendis multus eſt cl. Hartmann vel Reſpondens ejus, non abſimilibus iis, quæ de ſalice alba dictæ, in febribus intermittentibus, cachexia, relaxatione viſcerum, putredine humorum rel. ſed exploratione per ſenſus & analyſi chemica unice nixus.

POPULUS.

LINN. *Syſt. veget. p. 745. Gen. plant. p. 526.*

Pharm. POPULI *Oculi.*

13. *POPULUS NIGRA*, foliis deltoidibus acuminatis ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 1464. Populus nigra C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 248. Arbor in locis humidis & ad oras fluviorum creſcens.

Lignum molle, leve, hinc modo ad minora opera lignea idoneum. Hieme *frondibus* ejus oves ſaginantur. *Ramuli flexiles* ad vinciendas ſepes conducunt. *Seminum* denique papus chartæ ex Schäfferianis experimentis materiem præbet. Quin ex *cortice* parare panem Kamſchadalenſes triſtior ſors docuit.

Oculi) ſive, ut rectius vocantur, Gemmæ), ſcatent verno tempore, ut in hoc genere vulgare eſt, ſucco balſamico flavo, amaro, odoro. Digeſtione haud ægre a ſpiritu vini recipitur, qui poſtea inſpiſſatus fragrantem reſinam ſtoraci affinem largitur (Lewis *M. m. p.* 446.). Tinctura hac ratione parata, in inveteratis alvi fluxibus & ulceribus internis ad drachmam dimidiam vel integram bis per diem in juſculo carneo ſumta, ſpem excitavit Tournefortii (*Plan. de Paris T. 2. p.* 97.). Olin. *Oleum* inde parabatur, *ægirinum* dictum, cujus Aetius & Paullus Aegineta meminerunt, fuitque infuſum vel ſolo oleo vel vino ſimul factum. Ad cutem emolliendam & leniendos dolores arthriticos & nephriticos adhibitum. Jam pro unguento fere unice gemmas pharmacopolæ colligunt.

Mentio hic quoque *Populi albæ* L. injicienda. Hujus enim gemmæ vernales pariter produnt balſamum præcedenti haud abſimilem, qui preſſione inter digitos mox in conſpectum venit, copioſius autem coctione gemmarum in aqua & ſubſequa-

qua preſſione intra ſaccum elicitur. Similiter ex reſiduo poſt deſtillationem cum aqua vel ſpiritu vini evocatur. Abſtractione ſpiritus reſina flava remanet. Oleum oculorum fœtidum empyreumaticum oleo tartari fœtido ſimile eſt, & traumaticum nuncupatur (Weiſmann in *A. N. Cur. Vol.* 3. *p.* 301. *ſqq.*). Tinctura ſpiritu vini facta, in tuſſi ferina, ubi metus exulcerationis pulmonum, ad guttas viginti in juſculo captas laudatur. Ita & reſiduum reſinoſum poſt abſtractionem ſpiritus tanquam optimum vulnerarium ſiſtitur, in ipſa adeo exulceratione pulmonum, fiſtulis & læſione partium tendinoſarum. Contra mammarum affectus (an rhagades?) quoque extollit opobalſami germanici nomine auctor Diſſ. cel. Schmiedelii *de Oreoſelino p.* 7. cui & prædicta debentur. Fides horum eſto penes auctorem.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Unguentum populeum). *Ph. W. p.* 248. Nimis compoſitum, inter alia ex anodynis; unde ad dolores hæmorrhoidum & ambuſtorum mitigandos, ſomnum conciliandum, necnon emolliendi & refrigerandi ſcopo, efficax. In pleuritide illini pectus juſſit Boerhaave.

Eſſentia Populi vulneraria) *Ph. W. p.* 85. Gemmis ſpiritu vini digeſtis & eſſentia colata, additur eſſentia florum Hyperici. Vim expectatam titulus indicat. Nec ab uſu interno ſecluſa.

Pharm. TACAMAHACA.

14. *POPULUS BALSAMIFERA*, foliis ovatis ſerratis ſubtus albidis, ſtipulis reſinoſis Linn. *Syſt. veg. p.* 745. Tacamahaca foliis crenatis Pluck. *Almag.* 360. *Tab.* 281. *f.* 2. Icon optima: Trew *Ehret. T.* 46. Arbor. Creſcit in America ſeptentrionali & Sibiria (Gmel.).

Reſinam dictam ad mentem Linnei (*Mat med. p.* 215.) huic ſpeciei adſcripſi. In dubium autem vocat veram eſſe Trew, Iacquino ex Fagara octandra L. provenire exiſtimante (Linn. *Diſſ. Obs. in M. m. p.* 7.), dum rurſus auctores Pharmacopoeæ Danicæ (*p.* 93.) ex hac Tacamahacam ſpuriam eſſe. Ex populo eſſe, primum ſimilitudo cum populo ab auctoribus tributa probabile reddidit, dein balſamicus ſuccus, quem copioſe gemmæ vere iterumque confirmata æſtate ſudant, tenacem, grate odorum, luteum, amarum & ſubacrem. Hiſce gemmis vere incolæ Iſkutzcenſes infundunt ſpiritum vini, quo probe imprægnato utuntur inſtar diuretici in ſcorbuto & excreſcentiis urethræ venereis (Gmel. *Fl. Sibir.* I. *p.* 152.).

Taca-

Tacamahaca eſt reſina ſicca ex meridionali America transferri ſolita. Duplex ejuſdem varietas obtinet. Altera (Angl. Tacamahaca in Shells, Gall. en coques) pallide flava vel virideſcens, odoris fragrantis Ambræ & Lavandulæ æmuli, ſaporis amaricantis aromatici; & hæc in teſtis cucurbitarum tranſmittitur & ſponte ex arbore exſudare fertur, raro in officinis obvia. Altera vulgatior coloris albidi, flavi vel rufi, odoris minus grati, forma glebularum variæ magnitudinis ſemipellucidarum ſervatur, ſubinde multis ſordibus inquinata.

Celebritatem inter primos Monardes (*aromat. & ſimpl.* Clus. *p.* 317.) conciliavit, in nova Hiſpania ad tumores reſolvendos, maturandos & dolores a frigida & flatulenta materie ortos mitigandos, uti & in hyſterica ſuffocatione ſumma laude, idque vel ſuffimigii vel emplaſtri inſtar, illam uſurpari narrans. Simili hodie fine adhibetur, interne vix unquam, ſed ſuffitus forma prunis injecta in doloribus aurium atque dentium & artuum a rheumatiſmo chronico. Intrat quoque emplaſtra varia nervina ad ventriculum roborandum, vomitum compeſcendum, contra cephalalgiam.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Emplaſtrum ſtomachicum de tacamahaca) *Ph. W. p.* 72. Varie mixtum.
Empl. antihyſtericum) *Ph. Ed. p.* 104.
Empl. cephalicum) *loc. cit.*
Empl. ſtomachicum) *l. c. p.* 108.
Oleum tacamahacæ) *Ph. Par. p.* 202.

FAGUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 717. *Gen. plant. p.* 496.

Pharm. CASTANEÆ *Fructus.*

15. *FAGUS CASTANEA*, foliis lanceolatis acuminato-ſerratis, ſubtus nudis Linn. *Sp. pl. p.* 1416. β Caſtanea ſativa Cb. Icon: Miller's *Figures Tab.* 84. In hac flores maſculi amenta cylindrica formant, prælonga. Arbor longæva, creſcens in montibus Italiæ, Galliæ aliiſque auſtralibus Europæ regionibus. Ob fructum vero colitur, etſi nec fabris lignariis ignota.

Fructus), remoto tegmine echinato, offert nucem ex ovato triangularem cortice badio coriaceo tectam, inter quem nucleus albus compactus ſaporis dulcis. Suavior fit inſitione. Sub torculari nihil olei emittit, ſed ſuccum, qui in fermentationem vinoſam tranſit (Spielm. *M. m. p.* 119.). Vix alius

quam

quam cibarius uſus invaluit, etſi & hic loco natali amplior. Nam Appenninorum montium incolis aliiſque unicum fere cibum præſtat, & placentas, panem, pultem variaque fercula ſuppeditat, & commodam variis animantibus ſaginam (Du Hamel *Arbr. I. p.* 135.). Nobis ſufficit nuces, cruciatim inciſo cortice ſub cineribus vel in furno aſſare vel coquere, & calidas illito butyro vel in crambe comedere. Igne quidem molleſcit & dulcior evadit, ſed ubivis difficile digeritur. — Farinam diarrhoeas ſiſtere ill. Du Hamel (*l. c.*) auctor eſt.

Pharm. FAGI *Fructus*, *Cortex interior*, *Cineres*.

16. *FAGUS SYLVATICA*, foliis ovatis obſolete ſerratis Linn. *Sp. pl.* 1416. Fagus C. B. Icon: Gleichen *neveſtes d. Pſt. Tab.* 17. In hac flores maſculi in globum congeſti. Arbor in temperatioribus Europæ ſylvis creſcens.

Spectabilis altitudine ramiſque numeroſis coarctatis, halitibus ſuis alias plantas ſuffocans. *Lignum* multifariæ utilitatis pro foco, quæ maxime vulgaris, ad opera lignea, in quibus vero pondus diſplicet & in putredinem ſub humiditate proclivitas. Cinerum inſuper fructuſque inſignia in œconomia emolumentum. De cultura vid. Du Roy *Baumuz. T.* 1. *art.* 33.

Fructus ſ. Nuces) ex rotundo triquetræ coriaceo cortice badio tectæ, quarum duæ, tres vel quatuor intra thecam quadrivalvem continentur. Amygdalini ſaporis, glitibus, ſciuris variiſque volucribus gratæ, nec minus avibus domeſticis nutriendis ſalutares. In ſuum præcipue ſaginam cedunt, quarum vero lardum nimis inde flacceſcit (Io. Bauh. *Hiſt. pl. T.* 1. *P.* 2. *p.* 121. Linn. *Skänska reſa p.* 407.). Qui cupediarum inſtar eas ingerunt, caveant, ne copia peccent. Virentes enim, nec ſatis exſiccatæ lolii in modum caput turbarunt (Io. Bauh. *l. c.*). Temulentiam & inebriationem in ruſticis crearunt (Gottſch. *Fl. Pruſſ. p.* 72.). Sues ipſæ temulentæ inde evadunt, vacillant eundo, pigerrimæ (poſt Io. Bauh. Linn. *l. c.*). Graviſſimos dolores capitis alius queritur (Sim. Pauli *quadrip. bot. El.* 2. *p.* 68.). Ex copioſe comeſtis crudis & maturis febrem lipyriam contraxit virgo (*Act. Hafn. Vol.* 2. *Obs.* 57. *p.* 160.). Quin hydrophobiam, prægreſſa licet toſtione, pediſſequam eſus habuit (Schmiedel & Selig *Diſſ. de hydroph. ex eſu fructuum fagi Erl.* 1762.).

Cortex interior. Eſt ligno proximus nec ſemper obvius, niſi forte in vulnerata arbore cicatricis inſtar. Plebi Brunſvicenſi in hectica febre uſualis (Lange *med. Brunſv. dom. p.* 249.).

PRÆ-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum) ex ſeminibus expreſſum œconomiæ potius quam medicinæ dicatum. In cibos recipitur in Gallia (Bradley *improvem. p.* 39.), etiam in Germania, ut apud Gottingenſes pro acetario. Sed recens gravare ventriculum, non vero vaſis terreis bene obturatis per annum in terra ſervatum (D'Iſnard *Hiſt. de l'ac. de ſc.* 1726. *p.* 35.). Olei olivarum loco adeo commendatur (Francheville *Mem. de Berlin.* 1766. *p.* 11.). Frequentius lampadum pabulum eſt, iis præſertim commodum, quæ libero aeri patent, quum non congelet.

Cineris clavellati) *Ph. W. p.* 3. Ex variis lignis, nec ubivis eadem ratione, parantur. Conferantur de hiſce Schæfferus in *Vetensk. Acad. Handl.* 1759. & *Schrift. d. Leipz. œcon. Soc. I. Th. p.* 211. ubi Tab. 3. furnus depingitur, necnon *Anz. von der Leipz. Soc.* 1772. *p.* 106. Præſertur lignum durius, ut illud fagi, quercus. Quomodo in Svecia conficiantur, deſcribit a Linné (*Skånska reſa l. c.*), in Ruſſia Mitchel (*Phi. Tranſ.* 484. *art.* 10.) & Warren (*Account of making the beſt Ruſſia Potashes Lond.* 1753.) in Saxonia auctor libri *Abh. vom Pottaſchſieden Dreſd.* 1771., in America Lewis (*Experiments & Obſervations on american Potashes Lond.* 1767.). *Cineres clavellati crudi* dicuntur, qui ex cineribus lignorum ſecunda calcinatione parantur, qua ipſa ſal alcali cinerum in cohærentes maſſas liqueſcit. Solers calcinatio cum ſubſequa elixivatione requiritur, ut omne pingue auferatur, & tanto plus ſalis alcali comprehendat. Quod ſi rite factum, *rafinati* dicuntur. Anglis *Pearlash* vocantur, ſi lixivium coquitur in ahenis ferreis, & ſal fundo & lateribus accreſcens malleis ſeparatum in furnis ad albedinem calcinatur. Cineres clavellati interdum terra quadam corrumpuntur, plerumque ſalia varia admixta habent, quorum origo vel ex ligno, vel aqua, qua elixivatur, vel terra, qua corruptela facta, repetenda. *Ruſſici* maxime corroſivi ſunt, coloris profundioris compagiſque ex terra tam duræ, ut aere non humectetur. Et hi quidem ex calice viva addita corriſivam naturam habent (Lewis *M. m. p.* 497). Non attinet hic multis de utilitate horum cinerum in arte vitriaria, ſaponaria, tinctoria, pro dealbandis linteis rel. diſſerere. In re medica pro pauperibus ſali tartari ſubſtitui poſſunt, incidendi ſcopo, ad lotium pellendum, acidum infringendum & ad varias miſcelas. Sic contra acidum rachiticorum confert cinerum clavellatorum unciam dimidiam ſolvere in aquæ fontanæ libra una, hujuſque ſolutionis infanti quovis mane guttas viginti, octoginta ad centum in vitro aquæ dare (Roſenſt. *Bskd. p.* 402.).

Fi-

Lixivium ſaponariorum) *Ph. L. p.* 34. Fit ex cinerum ruſſicorum & calcis vivæ pondere æquali aqua infuſorum, quæ poſtea decantatur vel per chartam tranſmittitur. Eſt hoc *lithontripticum* Jurini vel Chittickii celebratum, cujus cochlearia duo vel plura pro Thea bis vel ter in vehiculo aquoſo vel mucilaginoſa vel juſculo vitulino data. Arcanum detexit cl. Blackrie (*diſquiſition on medicines that diſſolve the ſtone Lond.* 1768.). Ulterius in hoc inquiſivit auctor anonymus libri *Pract. Eſſays on med. Subjects p.* 57. *ſq.* probatque, ſed correctius.

JUGLANS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 717. *Gen. pl. p.* 496.

Pharm. JUGLANDIS

Cortex fructus exterior viridis, Epidermis nuclei, Nuces.

17. *JUGLANS REGIA*, foliolis glabris ſubſerratis ſubæqualibus: Linn. *Sp. pl. p.* 1415. Nux juglans ſ. regia vulgaris C. B. Icon; Cramer's *Forſtweſen Tab.* 22. Arborem ſponte in Perſia creſcere nuperius conſtitit, ſed ubivis in temperatiori Europa colitur.

Non facile fert alias arbores in vicinia, & halitibus ſuis dolores capitis excitat. *Lignum* præbet obſcuri coloris & eleganter variegatum, præſertim in radicibus, durum, nitorem admittens, hinc pro elegantioribus operibus ſcriniariorum acceptum. Taceo, quod folia, putamen exterius fructus, & radix *colorem* luteo fuſcnm impertiant. *Fructus* vero unicam partem in officinis obviam conſtituit. Hic putamine viridi glabro ſubcarnoſo cingitur, intra quod teſta bivalvis, ſcabra, oblonga, nucleum quadrilobum epidermide flavicante adſtringente tectum, includens. Vomitum excitant variæ juglandis partes, cortex interior arboris mollis, putamen fructus, & amentum, de quibus varia collegit Rajus *Hiſt. pl. p.* 246. *ſqq.*) repetiit Schrœderus *Theſ. Pharm. p.* 608.) & Buchner (*Diſſ. de nuce juglande p.* 24.). *Fructus immaturus* ſervato putamine ſaccharo & aromatibus condidus (*Hauſv. T.* 3. *p.* 843.) ſtomachicum gratum auſtero dulcem exhibet, & ſub varia miſcela embamma ſapidum ferculis ſuppeditat *Id.*

Cortex fructus exterior viridis). Acerbus cum amaritie & contrectatus digitos colore luteo fuſco tenaciter inquinat. Detergentem vim in variis oris vitiis robis forma demonſtravit. Multos præterea anthelmintica virtus tenuit. Virides nuces ad ſatietatem comeſtas lumbricos educere jam

Si-

Simeon Seth notavit. Ita decoctum corticum viridium aqua factum lumbricos pellere Platerus (*Prax. med. T.* 3. *L.* 2. *c.* 13. *p.* 798.). Aqua, in qua cortices virides vel nuces immaturæ maceratæ fuerunt, in hortum effuſa coacervatim lumbricos allicit (Car. Stephan. *Agricult. lib.* 3. *c.* 24. Andry *generation des vers p.* 142. Jo. Godofr. Fiſcher *Comm. de vermibus in C. H. & anthelmintico, Stadæ* 1751. *p.* 14.) & immiſſi huic, etiamſi poſt tertiam macerationem intra duo minuta temporis prima ſub motibus ſpaſticis pereunt (Fiſch. *l. c. p.* 15.). Hæc experimenta anſam dedere extracto aquoſo ex immaturis fructibus ad necandos lumbricos inteſtinales parando, quod ipſum ſaporis acris, amaricantis & quodammodo aromatici non ingrati. Hujus drachmæ duæ in uncia dimidia aquæ cinamomi ſ. v. ſolutæ, ex quo liquore initio infantibus biennibus vel triennibus guttæ 20. ad 30. ter de die datæ, dein guttæ 40. ad 50. pro cujuſvis ætate (Fiſch. *l. c.*). Gratior redditur addito ſyrupo. Subjungitur ſub uſu, decreſcentis lunæ tempore, ſex vel octo dies continuato, tertio vel quinto die purgans, quod Fiſchero (*p.* 24.) placuit, mercuriale aliis commixtum. Attamen efficacia aquæ corticibus viridibus impragnatæ contra vermes non conſtans eſt (Andry *l. c.*).

Epidermis) nucleum inveſtiens, flaveſcens ſubamara contra colicam in pulvere ad drachmam unam cum vino vel aqua carminativa a quibuſdam laudatur (Hoffm. *in clave ad* Schrœder. & Ettmüller). Novi etiam hodie domeſticum hinc inde eſſe: ſed diſtinguendæ colicæ ſpecies.

Nucleis) ſapor grate dulcis ineſt. Unde in menſa ſecunda eſitantur, ſed ablata epidermide, ne fauces irritentur. Copiam olei vehunt ad dimidium uſque ſui ponderis. Hinc copia labefactant ventriculum. Moderatius ingeſti nutriunt, demulcent, involvunt, laxant. Memorabile, largius comeſtos latos lumbricos pellere Hippocratem prodidiſſe; quod lumen affert mox de oleo dicendis.

Omitto, nonniſi vera ſectans, alias partes hodie non valde uſitatas, virruteſque varias, quas congeſſit Buchnerus in *Diſſ.* ſupra *cit.*

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Rob nucum) *Ph. W. p.* 163. Würtembergenſes ex ſucco nucum viridium expreſſo & melle conficiunt. Præſtat vero ſecundum *Pharmacopœam Brand. p.* 154. ſucco corticum viridium fructus uti, præeunte Galeno, quum ab auſtera corticum natura efficacia dependeat. Inſignem in angina & tumore tonſillarum Galenus percepit; crebrius hodie in aphthis aliiſque oris exulcerationibus penicillo illinitur. Placuitque

que

que in aphthis nominatim linctus ex robe nucum, robe mororum & melle roſaceo, ſpiritu vitrioli acidulatus, poſt cujus uſum os ope decocti ſalviæ depuratur (Roſenſt. *Bskd. p.* 43.).

Oleum nucum juglandium) *Ph. W. p.* 126. Expreſſum. Eſt flavicans, dulce. Ad cibos recipitur; lampadibus inſervit, quibus tanto utilius, quum frigore non coeat (De La Hire *de la glace p.* 499.); & pictoribus quoque uſu venit. In Gallia tæniæ ſubigendæ par fuit; oleum nimirum ad aliquot uncias epotum, ſuperbibito aliquot horas poſt vino alicantino (Paſſerat *in Rec. period. T.* 6. *p.* 305.). Fœmina per tredecim dies hoc remedio uſa tertio jam die per partes tæniam dejecit (Bizet in *Journ. de Med.* 16. *p.* 214.). Specificum etiam ſub dicto connubio reputat De Franciere (*loc. cit. T.* 18. *p.* 416.) Sed non noviter pro anthelmintico haberi apparet ex Buchn. *Diſſ. cit.* §. 42. Videtur virtus ad communem effectum oleoſorum inſecta vermeſque necantem reduci poſſe, Dignum tamen notatu, eandem vel in ſolo vino alicantino fuiſſe repertam (Andry *gener. des vers p.* 160.

QUERCUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 716. *Gen. plant. p.* 495.

Pharm. QUERCUS *Cortex, Folia, Glandes, Cupulæ, Gallæ.*

18. *QUERCUS ROBUR*, foliis deciduis oblongis ſuperne latioribus, ſinubus acutioribus, angulis obtuſis Linn. *Sp. pl. p.* 1414. Quercus α, cum longo pediculo C. B. β, item cum brevi pediculo C. B. Icon: Von Gleichen *Abbild. T.* 29. De cultura legatur Du Roy *Baumz. T.* 2. *p.* 236. Arbor europæa, ſed ſeptentrionale frigus fugiens.

Ex maxime longævis; & tam forma & altitudine, quam uſu ſuo multiplici, eximia. *Cortex* pro denſandis coriis uſitatiſſimus eſt, cui vero ſcobem & folia ſuſtitui poſſe compertum, & nigrum colorem ſuppeditat. *Lignum* durum, ægrius a putredine ſubigendum, & ob craſſitiem & robur ad majora quoque opera, ut ad ædificia, navigia, aptum, colore quoque grate luteo commendabile. *Gallæ* colorem nigrum ſubminiſtrant. Et *glandes* vulgare ſuum ſagina ſunt.

Arbor omnibus ſuis partibus ſtiptica & acida. Hinc non dubitarunt Dioſcorides & Galenus librum vel folia & cuticulam tegmini glandium ſubſtratam in fluxu cœliaco, dyſenteria & ſanguinis per pulmonem vel muliebria profluvio, præcipue in decocto adhibere. Foliis contuſis impoſitis refert Galenus ſe vulnus ſecuri inflictum ſanaſſe. Vim diureticam quo-

quoque adſcribit glandibus Dioſcorides. Horum auctoritate ſine dubio inducti Matthiolus, Lonicerus, Horſtius eaſdem vires prædicarunt, quin ad alios morbos juſto forſitan liberalius, fluorem album, calculum, gonorrhæam, dolores dentium, imbecillitatem partium quamlibet rel. extenderunt. Febrifugi etiam nomine celebrata. Prudentiores noſtri ævi medici parcius ejuſmodi ſtipticis utuntur, ut quæ præmature & antequam cauſa morbi probe ſubacta fuerit ingeſta, inſignem noxam pariunt, ad finem autem morbi, roboris reſtituendi cauſa, ſubinde locum habent. Putrida tamen diatheſis maturiorem aliquando uſum concedit. Colligenda nunc ſparſa quædam recentiorum experimenta.

Liquidum, quod quercus fundit, in podagra externe utiliter adhibitum (Hagedorn *Eph. N. Cur. Dec.* 2. *A.* 5. *Obſ.* 91. *p.* 197. *ſq.*). *Corticem* cereviſia decoctum dyſenteriam coercere (Ledel *l. c. Dec.* 3. *A.* 1. *Obſ. p.* 88. *ſq.*). Video corticem tenellorum ramorum ſpeciatim in hunc finem requiri, ſcilicet manipulum ejus unum aquæ cantharo decoctum, cujus libra una omni bihorio bibatur. Darel. *Ap. p.* 45. Eundem in intermittentibus febribus corticem valere (Scopoli *Fl. carn. p.* 414.). *Folia* vero in gargariſmate addito, ſi placet, vino aduſto & melle, contra anginam obſtinatam proficua (Darel. *l. c.*).

Glandes) intra cruſtam coriaceam, qui altero extremo calyculus adnectitur, continent nucleum ovatum inſigniter amarum & auſterum. Quæ de eſu earum pro conſueto cibo apud Veteres leguntur, ad alias potius ſpecies ſapidiores & ſaniores pertinent, prout de Quercu virginiana Mill. & de Quercu Subere traditur. A noſtris ſapor jam avocat, ut vix niſi fame coacti ad eaſdem acceſſuri fuiſſent. Fieri tamen inde panem in Norvegia Bartolinus refert (*Dan. dom. p.* 404.). Ad eaſdem ſuppetias confugere annonæ caritas in Gallia a. 1709. coegit (Du Hamel *Arbres T.* 2. *p.* 209.). Sed alvus inde ſtipata, & cholera funeſta erupit (Gaillard *Hiſt. de Franc.* I. *Tom.* 3. *p.* 193.). Coffeæ ſubſtituere quibuſdam placuit (*Samml. z. Beförd. d. Arzn. v. d. Naturg.* 4. *Band. Berlin.*). Pluries pulvere earum febris intermittens in pauperibus debellata. Scop. *Fl. carn. p.* 415. Apud Brunſvicenſes domeſticum eſt, adverſus eryſipelas ingerere pulverem glandum in cereviſia tepida, & ſudorem intra lectum exſpectare, unde poſt duodecim horas nulla tumoris nec ruboris veſtigia ſuperfuerunt (Lange *verit. miſc. p.* 88.). Torrefactæ glandes & contuſæ diarrhoeam diriorem purulentam compeſcuerunt (Roſenſt. *Bskd. p.* 94.). Nuperrime demum prodiit decocti glandum toſtarum in obſtructione glandularum, atrophia, ſcabie rel. in quibus ſudor tenax foetidus emerſit, laus; quæ pluribus

adhuc experimentis indiget (Joſ. Wilh. Schroeder *v. d. Wirk. d. Eicheln in Verſtopf. d. Drüſ.*).

Cupulæ) ſ. calyculi glandum extrinſecus aſperi. Pulverem in alvi fluxu & dyſenteriis ad drachmam unam aut in vino rubro quolibet trihorio exhibitum, familiarem adeo ſibi eſſe, indicat Scopoli (*l. c.*).

De Gallis), valde ſtipticis, inter animalia ſermo erit utpote inſecti ex Cynipis genere opificio & domicilio.

Viſcum quernum) pro ſua aſſinitate collocabitur.

Pharm. SUBERIS *Cortex.*

19. *QUERCUS SUBER*, foliis ovato-oblongis indiviſis ſerratis ſubtus tomentoſis cortice rimoſo fungoſo Linn. *Sp. pl. p.* 1413. Suber latifolium ſempervirens C. B. Icon: Du Hamel *Arbres T.* 2. *Tab.* 80. Arbor in auſtrali Galliæ parte, Hiſpania, Italia creſcens.

Glandes hujus dulciores, hinc iisdem varii quadrupedes & volucres nutriuntur, & in Hiſpania quoque caſtenearum inſtar aſſatæ comeduntur (Du Hamel). *Lignum* etiam utile. Omnium vero partium utiliſſimus eſt.

Cortex). Abſque interitu ipſius arboris aliquoties, intervallo ſeptem vel octo annorum intercedente, deglubi ſe patitur. Optimus eſt ex vetuſtis arboribus & tertio detractus. Dum nimirum ſecunda vice ſuccus nutritius per æſtatem aſcendit, ſecuri parva prope exortum ramorum ad radicem uſque cortex trunci inciditur, tribus vel quatuor plagis longitudinalibus & ad utrumque demum extremum una tranſverſali, probe vero libro trunci parcendo. Percuſſo cortice manubrio ſecuris ulterius ſolvitur. Separatus pro arbitrio in minora fruſta dividitur, dein raſa ſuperficie ut glabrior fiat, eademque majoris firmitatis cauſa aduſta, lavantur fruſta & pondere pluribus junctis impoſito in planitiem comprimuntur. Minori pretio venit cortex abſque igne præparatus. Optimæ notæ cenſetur flexilis preſſioni digiti cedens, elaſticus, coloris rubicundi, neque lignoſus neque poroſus (Du Hamel). Frequentiſſimus ejuſdem uſus pro epiſtomiis eſt; alius, dum comburitur, pro pulvere nigro, *Noir d'Eſpagne*. Non tamen omnino ex foro medico exulavit; adſtringere ideoque hœmorrhagias & alvi fluxus ſiſtere notatur (Chomel *uſuelles T.* 2. *p.* 332.). Combuſti pulverem ope olei ovorum vel amygdalarum in unguentum redactum, hæmorrhoidúm dolores ſiſtere eaſdemque diſſipare Chomel (*l. c.*) pluries expertus eſt.

CORYLUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 718. *Gen. pl. p.* 498.

Pharm. Corili *Nuces*, *Lignum*.

20. *CORYLUS AVELLANA*; ſtipulis ovatis obtuſis Linn. *Sp. pl. p.* 1417. Corylus Sylveſtris C. B. item ſativa C. B. Icon; Blackwell *T.* 293. Arbor, creſcit in nemoribus & ſepibus ſponte, quædam autem ejus varietates in hortis coluntur.

Vincula doliariis ſuppeditat, & pictoribus carbones. A cenſu autem medicamentorum abſque detrimento abeſſe poſſet.

Nuces). Sunt bivalves, oblongæ, includentes nucleum album dulcem, epidermide rufa veſtitum. Ad bellaria pertinent ſaporis grati cauſa & nutriunt, ob oleum vero, quo abundant, ventriculum gravant, & niſi epidermis auferatur ad tuſſin vellicant. Oleum dimidium ponderis nucum (Spielm. *Chem. p.* 75.) conſtituit, eſtque unguinoſum, odoris omnis experſ. Hinc odoribus variis recipiendis aptum (De Jean *des odeurs p.* 367.); pictoribus quoque acceptum.

Lignum) exhibet oleum per deſcenſum, empyreumaticum, quod vero jam eviluit. In odontalgia efficax fertur (Linn. *M. m. p.* 204.) Contra lumbricos guttæ tres vel quatuor ingeruntur (Stoeker in Hall. *ſtirp. helv. n.* 1625.).

Quæ de vi aliarum partium, ut corticis in febribus intermittentibus, & pollinis antherarum in Epileſia (*Eph. N. C. Dec. I. Obſ.* 97. *p.* 226. *Dec.* 3. *A. I. Obſ.* 120. *p.* 195. *ſq.*) recenſentur, non niſi poſt repetitam experientiam admitti poſſunt.

LIQUIDAMBAR.

LINN. *Syſt. veget. p.* 718. *Gen. plant. p.* 499.

Pharm. Liquidambar *S.* Styrax Liquida.

21. *LIQUIDAMBAR STYRACIFLUA*; foliis palmato-angulatis, lobis indiviſis acutis Linn. *Syſt. veg. l. c.* Liquidambar C. B. Styrax aceris folio Raii *Hiſt. pl. p.* 1681. 1799. Icon: Catesby *nat. hiſt. of. Car. Tom.* 2. *Tab.* 62. Arbor creſcens in ſylvis uliginoſis Virginiæ & Carolinæ necnon regno Mexicano.

Lignum in America magni habetur ad varia opificia ſcriniariorum, ſed facile putreſcit, & pro humiditate & ſiccitate varia volumen mutat. Alta arbor & odorata, ut & eminus halitibus detegatur.

Liquidambar & Storax liquida auctorum, quantum liquet, ejuſdem arboris progenies ſunt in eo modo diſcrepantes,

quod in hac naturæ ars ſubvenerit. Hinc utrumque jungam.

Liquidambar) *Ph. Ed. p.* 10. Ambra liquida) *Ph. W. p.* 130. *Ph. Argent.* eſt reſina craſſa inciſione corticis proveniens, cui cortex comminutus odoris tanto diutius ſervandi cauſa admiſcetur (Monardes *ſimpl.* Clus. *p.* 324.). Ætate indureſcit in reſinam ſolidam fragilem (Lewis *M. m. p.* 361.). Parce modo in regionibus ſeptentrionalibus exundat, unde ejus collectio in Virginia negligitur (Kalm's *reſa. T.* 3. *p.* 103.); ex nova autem Hiſpania ad nos transfertur (Monard. l. c.). Reſolvere, roborare, cerebro præſertim & ventriculo convenire ſub uſu externo traditum (Monard.). Olim majori in dignitate fuit ad unguenta, coria ejuſmodique alia odore ejuſdem imbuenda (Geoffroy). Hodie ob tot alia ſimilia in deſuetudinem abiit. Idem valet de Oleo Liquidambaræ (Monard.).

Styrax liquida). *Ph. Ed. p.* 16. *Ph. W. p.* 132. Venalis, quantum conſtat, ramorum comminutorum coctione elicitur, ſub qua ſuperficiem aſcendit (Monard. *p.* 325.). Purior per colum tranſmiſſa fuit, fere tranſparens, mellis conſiſtentiæ & coloris rubri vel griſei, odoris fragrantis ſtyracem calamitam referentis, ſaporis acris. Quæ in officinis occurrit, quibuſdam factitia videtur, ſolutione ſtyracis calamitæ in vino ac oleo admiſtaque reſina laricea (Raii *Hiſt. l. c.*). Proxime accedit ad naturam balſami peruviani, ut videatur ſubſtitui poſſe tanquam diſcutiens, conſolidans. Unguenta vel emplaſtra ſubinde intrat.

B E T U L A.

LINN. *Syſt. veget. p.* 708. *Gen. pl. p.* 485.

Pharm. BETULÆ *Succus*, *Folia*, *Cortex*.

22. *BETULA ALBA*; foliis ovatis acuminatis ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 1393. Betula C. B. Icon: Cramer *Forſtweſen Tab.* 10. Arbor in ſylvis, præcipue borealibus creſcens.

In re œconomica celebris. *Lignum* album, tenax, ſuetiſſimum pro foco in ſeptentrionalibus regionibus eſt, nec ſpernitur a tornatoribus & fabris lignariis, quibus & ob tophos variegatos ramorum placet. *Cortice* teneriori externo albo focus facile accenditur, ad ſcaphas ſuas adhibent Americani, ad corbes minores boreales gentes, & ad calceos. Durior ſubſtratus cerdonibus proficuus. *Foliis* debemus colorem luteum, ſuntque ovium & caprum per hiemem ſalutare pabulum. Ex amentis aqua ebulliente cera elici poteſt (Cartheus. *pl. princ. p.* 41.). Taceo ſcopas & virgas ex *ramulis*. Suc-

Succus) perforatione trunci vel ramorum primo vere ante frondium eruptionem magca copia prodit; adeo ut ex ramo vulnerato unica die libræ octo aut decem collectæ (Swieten *Comment. T.* 5. §. 1428.). Quo inferius terebratur eo crudior & aquoſior eſt, quo altius eo, meracior & acidior (Poſt Helmontium *de lithiaſi cap.* 8. *p.* 708. 709. §. 24. probe Buchoz *Traitè de plantes de la Lorraine T.* 6. *p.* 86.). Præfertur ſuccus ſuperiorum ramorum tres circiter digitos craſſorum (Lange *miſc. verit. p.* 22.). Satis diu ſervari poteſt, oleo olivarum tectus, vel in vaſe fumo ſulphuris antea impraegnato, ne fermenteſcat (Boyle *de utilit. phil. experim. Exercit.* 4. §. 17. *p.* 179.). Inſpiſſatus in ſyrupi craſſitiem & frigido loco expoſitus ſaccharum vel mannæ ſpeciem format (Marcgraf *Mem. de Berliu* 1747. *p.* 89.). Hic ſuccus ad alvi ſolutionem uſque potus aſcarides expellit (Roſenſtein *Bſkd. p.* 353.). In calculo multa præconia ſibi vindicavit, experimento ſæpe repetito Matthioli, Theodori Tabernaem, Sim. Paulli, Charletoni (*de lithiaſi p.* 275.) rel. Præcavet illi, & ſi jam præſens eſt, cruciatus mitigat (Helmontius, Boyle, Lange *ll. cc.*). Unciæ ſex bis vel ter de die in calculo ſufficere poterunt (Darel. *Socken-Apot. p.* 42.). Cereviſia quoque inde coquitur, utilis in calculo (Barthol. in *act. Hafn. Vol. I. p.* 49. Cf. *E. N. C. Dec. A.* 3. *Obſ.* 155. *p.* 277. *ſq.*), ſolvere tamen calculum non videtur, quippe in homine alio de morbo mortuo apparuit, conticeſcente licet per vitam morbo (Boyle). An unice exteriorem ſuperficiem emollit? Ratio ſimul eſt habenda diureſeos, quam movet, in diabetem uſque (Spieſſ. *Diſſ.* 3. *de herb. untinephr.*). Imo diabetes lethalis orta, ſed ex menſuris quindecim ſucci fere corrupti, per vices epotis (*Eph. N. C. Dec. I. A.* 2. *Obſ.* 198. *p.* 300.). Sanguinem inſuper depurat; unde in ſcabie adhibetur, quam retrogreſſam revocavit (Hundertmarck *Diſſ. de ſcabie artific.*); item in ſcorbuto.

Vinum palato placens erogat, dum ſucco coctione ejuſdem cum ſaccharo prægreſſa, adduntur vinum gallicum, citrea mala, aromata grata & fermentum, & hæc miſcela fermentationi committitur (Warg's *hielpreda hi hushâllet p.* 496.).

Folia) tenella in decocto externe ſcabiem curant, vel horum loco ramuli conciſi decocti (Sim. Paulli *Quadrip. p.* 300.). In infuſo theæformi contra arthritidem (Darel. *Socken Apoth. p.* 42.).

Cortex) adverſus intermittentes febres, præcipue ſi ſcorbuticam labem admixtam habent, item ad ulcera externa in decocto ad libram unam laudatur (*Landarzt p.* 26.). Ex cortice tenuiori albo paratur oleum.

PRÆPARATA.

Oleum betulinum) *Ph. Brand. p.* 120. Balſamum lithuanicum Italis, oleum Ruſſicum (Ryſſolia) Svecis. Igne ſuppreſſionis per deſcenſum evocatur. Obſolevit fere noſtro tempore in medicina, ſed convenit natura ſua cum oleo fuliginis. Eo oculo illito cœcitas curata (Hieron. Reuſner *in Obſ. med.* a Welſchio *ed. n.* 42). In hæmorrhoidibus profuit, quin ipſo cancro (*Purmann* 2. *p.* 477.). Parca ſit doſis calidi hujns remedii, interne adhibiti, guttarum 2, 3, 6, Externe contra vermes valet. Corium bubulum Ruſſicum (Jucht) hoc oleo perungitur, unde odorem ſuum gravem repetit.

Pharm. ALNI *Folia.*

23. *Betula Alnus*; pedunculis ramoſis Linn. *Sp. pl. p.* 1394. α, glutinoſa. Alnus rotundifolia glutinoſa viridis C. B. Icon: Cramer *Forſtw. T.* 12. Arbor in aquoſis creſcens.

Hujus *lignum* vilius, mollius, putredini obnoxium, aquam tamen fert, modo aeri acceſſus denegetur. Nodi ad ſcrinia veſtienda ob colorem eleganter variegatum crebro adhibentur. *Cortex* colore fuſco vel nigro lanam tingit. *Folia* in arte coriaria utilia, & pro pabulo pecorum.

Folia) præſtantiſſima ſunt, expertus loquor, ad lac puerperarum lactationem reſpuentium diſſipandum, dum, poſtquam conciſa ſuper igne in diſco incaluerunt & inſudarunt calide applicantur; primis diebus connubium cereſolii congruit. Hoc ſimplex remedium omnibus emplaſtris, pultibus, ſpiritibus longe præferendum eſt. Ulcera corroſiva iiſdem quoque ſanari feruntur (Kramer *med. milit. p.* 21.).

MYRICA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 740. *Gen. plant. p.* 518.

Pharm. MYRTI BRABANTICI *Folia.*

24. *MYRICA Galæ*; foliis lanceolatis ſubſerratis caule ſuffruticoſo Linn. *Sp. pl. p.* 1453. *Flor. Svec. p.* 356. Rhus myrtifolia belgica C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. Tab.* 327. Fruticulus, creſcens in locis paludoſis præſertim borealium regionum.

Folia). Odorem gravem camphoraceum (judice Linneo) præ ſe ferunt, ſaporem amarum. Non opus eſt hic animadvertere in errorem Simonis Paulli (*Comment. de abuſu Tabaci & herbæ Theæ* annexus *quadrip. bot.* in ed Fickii), qui ex ſimi-

ſimilitudine quadam in foliorum forma, odore ſaporeque tum & viribus Theam Chinenſium eſſe ſtatuit, quum viſus verus Theæ frutex jam dudum eum ſuppreſſerit. Dolendum modo, in re tam falſa tantum eruditionis fuiſſe profuſum; & mirandum, quod vir ſagax & botanicus non fructus ſiccos calyculo ſuo & pedunculo inſtructos, qui inter folia ſicca Chinenſis Theæ ſæpe reperiuntur, inquiſiverit, in quibus eandem diſſimilitudinem, quam in foliis ſimilitudinem, facile detexiſſet. In Svecia olim cereviſiæ condimentum loco humuli fuit, tumque lege cautum, ne ex aliena terra peteretur (Linn. *Fl. Svec. l. c.*). Hodie vero nonniſi a pauperibus in hunc finem ſumitur, quum cephalagiam & inebriationem bibentibus afferat. Cocta herba ſcabiem ſanat, & pediculos necat *l. c.* Veſtes a vermibus folia tuentur (Dalechamp *Herb. Lugd. L.* 1. *c.* 38. *p.* 110.).

Fructuum coctione in aqua cera eruitur, ad candelas commoda, cujus tamen largior proventus ex Myrica cerifera Americanorum.

PISTACIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 740. *Gen. plant. p.* 518.

Pharm. PISTACEÆ *Nuces.*

25. *PISTACIA VERA*; foliis impari pinnatis, foliolis ſubovatis recurvis Linn. *Spec. pl. p.* 1454. Piſtacia peregrina fructu racemoſo ſ. Terebintina indica C. B. Icon: Blackwel *Tab.* 461. Arbor Perſiæ, Arabiæ, Syriæ indigena. Fructus uberiores & gratiores obtinentur ramis arboris hujus Terebintho inſitis. (Duhamel *Arbres T.* 2. *p.* 312.).

Nuces) conſtant ex theca dura, oblonga, angulata, acuta, vel nucleo pallide viridi cuticula rubicunda obducto. Placet hic nucleus grato ſapore dulci, oleoſo, amygdalarum dulcium ſimili. Hinc detracta epidermide, quæ adſtringit & amara eſt, ditiorum cibis additur. Miſſis veterum præconiis verior vis eſt nutriens, emolliens, relaxans, involvens, ut in ſimilibus fructibus. Reficiendi & ſtimulum venereum excitandi potentiæ, quam Amatus, Matthiolus, alii illis adſcribunt, non multum tribuo; nam nec tantum nutrire videntur nuclei, ut hæc præſtare poſſent. Facile ranceſcunt, nec ob colorem viridem ſatis ad emulſiones aptæ. Admiſcent pharmacopolæ morſulis imperatoriis.

Pharm. TEREBINTHINA *Cypria.*

26. *PISTACIA TEREBINTHUS*, foliis imparipinnatis,

 ſoli

foliolis ovato lanceolatis Linn. *Sp. pl. p.* 1445. Terebinthus vulgaris C. B. Cfr. Tournef. *Voyage du Levant T. I. p.* 145. Icon: Du Hamel *Arbres T.* 2. *Tab.* 87. Arbor, creſcens in inſula Chio, India, Africa boreali, etiam in Hiſpania, inferiori Gallia, & Italia.

Terebinthina Cypria) *offic. ſ.* Chia *Lond.* elicitur in inſula Chio ictibus cortici trunci inferiora verſus ope ſecuris omni latere a ramis uſque ad radicem ſub finem m. Julii inflictis, & trium pollicum intervallo inter ſe remotis. Colligitur laminis lapideis circa truncum duplice ſerie ſtratis, quovis mane ante ortum ſolis, quum nocturno frigore tam condenſetur, ut ſpatula vel cultro obtuſo a laminis iſtis & trunco deradi commode poſſit. Quo ulterius ab incidentibus heterogeneis liberetur, per corbiculam tranſmittitur calore ſolis liquefacta (Couſineri apud Du Hamel *Arbres T.* 2. *p.* 308.). Eodem fere modo, ſed breviter Tournefort (*Voyage du Levant T. I. p.* 145.) rem deſcribit. Parcam modo quantitatem terebinthinæ pro ſua magnitudine arbor erogat, ita ut quatuor arbores 60. annorum ætatis & peripheriæ trunci quinque pedum nonniſi libras duas cum unciis novem & drachmis ſex terebinthinæ uno anno fuderint. Nonniſi in orientali inſulæ parte creſcit. Inde Venetias mittitur. Ob cauſas dictas charo pretio in ipſa inſula venditur, & tranſmiſſa vix unquam ſincera ſed adulterata venditur. Qui ante tranſmiſſionem corrumpi miſcela Terebinthinæ Venetæ legimus (Hamel *l. c. p.* 307. *ſeq.*). Vera iſta Chia ſpiſſios & tenacior eſt, grati odoris, pellucida, alba in flavedinem inclinans, acrimoniæ & amaritiei fere omnis expers. In extremis ramis arborum europearum, ut in Gallo-provincia creſcentium veſicæ formantur inſectis repletæ, in quibus tantillum terebinthinæ claræ & odoræ reperitur (*l. c.*). Ob raram opportunitatem experimenta cum Terebinthina hacce incorrupta inſtituendi nihil prærogative in illa præ Veneta detegi potuit. Sunt qui Cypriam (ut Miller in *Botan. offic. p.* 433.) colore magis obſcuro & ſordibus admiſtis a Chia diſtinguunt.

Pharm. MASTIX, LENTISCI *Lignum*.

27. *PISTACIA LENTISCUS*, foliis abrupte pinnatis foliolis lanceolatis Linn. *Sp. pl. p.* 1455. Lentiſcus vulgaris C. B. Conf. Tournef. *Voyage du Levan. p.* 143. Icon: Du Hamel *Arbres T. I. Tab.* 136. Arbor, in Chio inſula, Luſitania, Hiſpania, Gallia inferiori, Italia creſcens.

Maſtix vel Maſtiche). Hujus cauſa arbor ſtudioſe in inſula Chio ſ. Scio colitur. Altitudinem decem vel duodecim pedum aſſequitur, diametrum pedis unius. Ejuſdem ibi folia

lia majora ſunt, quam in Provincia & Languedocia. Aſt non omnis arbor Maſtichen fundit, quæ vero fundit, de hujus propagatione per ſurculos ſollicite diſpiciunt. Modus colligendi hic eſt, quod m. Auguſto tempore ſicco & ſereno cortex tranſverſim cultro incidatur, unde die poſtero reſina in terram diſtillat, ſenſim in maſſas, ſubinde ſatis grandes, indureſcens. Collectiones ſeriores minus lucroſæ ob parcius ſtillicidium. Maſtix ſub delapſum inquinata per colum tranſigitur, ut depuretur. (Tourefort) Confer cum hiſce, quæ Thevenot (*Voyage du Levant* T. 1. p. 180. ſq.) & Beſon (*Obſervations de pluſieures ſingularitez* p. 185.) reliquerunt. Quibus quædam ex Hamelio (*l. c.*) addenda ſunt de ſubtiliori arborum Maſtichen fundentium diſtinctione. Europeæ etiam arbores ſubinde tantillum hujus reſinæ vulneratæ fundunt. Tolone martio id fieri (Gaſſenti in Tournef. *l. c.* p. 144.) & in Italia etſi parce (Strobelberger in *Maſticologiá Lipſ.* 1628.) quin Edinburgi in arbore quadam (Alſton *Mat. med.* T. 2. p. 415.) notatum.

Reſina eſt, conſtans ex granis fragilibus variæ magnitudinis, ſubpellucida, coloris flaventis, odoris levis haud ingrati, ſaporis vix manifeſti. Maſticata molleſcit inſtar ceræ, carbonibus inſperſa gratum odorem ſpargit. Aqua cocta eam odore imbuit, ſed vix aliquid ejus ſolvitur. Spiritu vini autem uti & oleo omnino ſubigitur. Rarius interne quam extrinſecus adhibetur. Uxores Imperatoris Turcarum aliæque magnatum hanc continuo maſticant; præſertim mane jejunæ, ut vel halitu oris placeant, & albedinem dentium conſervent, gingivaſque roborent (Tournefort item Haſſelquiſt *Reſa* p. 523.). Admiſcent quoque aquis ſuis odoris ſuper igne evaporandis & pani, antequam furno committitur (Tournef.). A nobis dentifriciis additur. Maſticata ſalivam potenter allicit. Hinc in catarrhoſis affectionibus, apolexia ſeroſa, dolore dentium, ſolet maſticari vel ore teneri & compingi effectus majoris cauſa cum pyrethro pipere, zingibere vel ſimilibus: cujus exemplum videas in Boerhavii *Aphoriſm.* 1025. Blande roborat, leviter adſtringit abſtergitque & balſamicam vim poſſidet; unde ſuperata hæmoptyſi, in fluore albo, debilitate ventriculi, in diarrhœis & ulceribus internis præſcripta. Sic in debilitate & ulceribus inteſtinorum tutiſſima pronunciatur (Degneri *de dyſenteria* p. 201.). Dari poteſt trita cum aliis in ſubſtautia ad ſcrupulum dimidium vel integrum, vel in emulſione trita amygdalis ſive gummi arabico, vel ſoluta ſpiritu vini & ſyrupo admixto. --- Externe quoque in ſuffimigio roborat & diſcutit. Hinc inteſtino recto prolapſo adhibetur (Roſenſtein *Bſkd.* p. 24.). Admoto panno laneo, vel goſſypio ſuffitu ejuſdem imbuto, hernia emphyſeumatica diſſipatur (*l. c.* p. 26.).

p. 26.). Nec minus confert per rachiticorum conclave halitus accenſæ Maſtiches crebro diſpergere & cutem eorum mane & veſperi panno laneo fumo ejuſdem impraegnato perfricare (*l. c. p.* 407.). Solent etiam ſuffitu ad dentium auriumque dolores leniendos uti. Emplaſtris demum variis & unguentis vulnerariis additur.

Lentiſci) *lignum*. Nodoſum eſt, externe tegitur cortice bruno, interne coloris albidi vel flaveſcentis. Sapor odorque imbecilis aromaticus & reſinoſus. Aqua coctum colorem rubicundum illi tribuit cum debili odore eoque grato. Cum ſpiritu vini obtinetur tinctnra fulgide lutea. Extractum remanet poſt deſtillationem reſinoſum, ſubadſtringens & parumper pungens (Lewis *M. p.* 348.). Vix unquam hodie ejus amplius uſus fit, licet non omnino vi deſtitui ex dictis appareat, dum leviter adſtringat & naturam balſamicam ipſius Maſtiches participet. In dyſenteria, hæmorrhagiis, arthritide, qua ſibi ſacra anchora fuiſſe affirmat, imbecillitate ventriculi, flatibus, ructibus rel. infuſum ejus vel decoctum ſub variis verborum tricis De Wenck (*Eph. N. C. Dec.* 3. *A.* 9. 10. *Obſ.* 135. *p.* 252. *ſq.*) extollit. Ad præcautionem hæmorroidalis fluxus decoctum vel infuſum ligni cum vino opportunum habitum (Poſt Fonſecam Riverius *Prax med. L.* 10. *c.* 10 *p.* 515.). Quoniam corroborare creditur, dentiſcalpia inde parantur, & decoctum pro gragariſmate.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum maſtiches deſtillatum). *Ph. W. p.* 131. Deſtillatione maſtiches ex arena.

Oleum maſtichinum) *Ph. W. p.* 126. Ex maſtiche oleo roſato ſoluta. In vomitu & alvi profluvio.

Aqua maſtichina) *Ph. W. p.* 19. Ex maſtiche & nuce moſchata ſpiritu vini & aqua deſtillatis. Aromatica & ſubadſtringens. Hinc ſtomachum roborat, diarrhœam ſiſtit, flatus pellit, vomitum compeſcit. Ad unciam dimidiam ſupraque. Gratior evadit ſyrupo quodam jucundo addito.

Syrupus maſtinchinus). *Ph. W. p.* 213. Ex maſtiche aqua maſtichina digeſta & ſaccharo.

Spiritus maſtichinnus). *Ph. W. p.* 193. Compoſitus ex maſtiche & multis aromatibus ſpiritu vini & aqua fontana deſtillatis. Si huic aqua fontana ſaccharata additur, nominatur *Elixir maſtichinum l. c.* In colica flatulenta & morbis ventriculi frigidis doſi mox indicata exhibetur.

Pilulæ maſtichinæ) *Ph. W. p.* 140. Ob agaricum & aloën maſtichi admixtam purgant. Doſis ſunt grana decem & viginti.

CYNOMORIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 700. *Gen. pl. p.* 476.

Pharm. FUNGUS MELITENSIS.

28. *CYNOMORIUM COCCINEUM* Linn. *Sp. plant. p.* 1375. Cynomorium purpureum officinarum Michel. *Gen. nov. plant. p.* 17. *Tab.* 12. Cfr. Linn. *Diſſ. de fungo melit.* in *Am. acad. T.* 4. *p.* 351. *Tab.* 2. ex Michelio petita. Eſt ſtirps herbacea, paraſitica, radicibus lentiſci, myrti, halimi aliorumque fruticum in Sicilia, Melita, Italia, Iamaica, Mauritania innaſcens.

Fungi) nomen immerito fert, quum vera planta ſit, ſed ſtructura valde differens ab aliis. Cauli enim ſemipedali aphyllo, digitum craſſo inſidet ſpica vel amentum longitune ipſius caulis, ſed duplæ craſſitiei. Vehit ſuccum rubicundum; ſaporis amaricantis, ſtiptici. Celebravit illam inter primos Boccone (*Icones & deſcript. plant. rar.* 1674. *p.* 82.) & dein ulterius (*Muſeo di Fiſica p.* 69.), recenſens, uſum in dyſenteria & hæmorrhagiis ſiſtendis, in ſcelotyrbe, vomitu ſanguineo, ulceribus cocoëticis ex multorum teſtium experimentis. Et in hiſce quidem vel pulvis ad drachmam unam vino vel juſculo, vel & ſyrupus inde paratus ad unciam unam, exhibitus. Ad gingivas corroborandas dentifricius pulvis ex eadem cum ſaccharo odoriſque variis mixta valuit. Hæmorrhagiam uteri graviſſimo caſu ſopivit integro fungo ill. Eques Bäck (Linn. *Diſſ. cit.*). In hoc vero videtur præferendus aliis ſtipticis, quod vim exerceat abſque ſanguinis coagulo, ſaltim ſi ab experimentis cum ſanguine recens vena miſſo factis concludere liceat (*Act. Bonon.* I. *p.* 158.). Decoctum profuit in ulceribus antiquis venereis urethræ (Deidier *Obſ. T.* I. Vog. *M. m.*).

OR-

ORDO III.

COMPOSITÆ.

α. CAPITATÆ.

ARCTIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 603. *Gen. pl. p.* 407.

Pharm. BARDANÆ *Radix*, *Semina*, *Folia*.

29. *ARCTIUM LAPPA*, foliis cordatis inermibus petiolatis. Linn. *Sp. pl. p.* 1143. Variatas β. Lappa major tomentoſis capitulis C. B. Exiſtimant eſſe ἀρκτιὸν Dioſc., deſcriptionem autem plantæ ἄρκειον magis convenire Alſton *M. m. p.* 397. Icon: Miller's *Figures T.* 359. Pl. biennis ad vias & locis ruderatis frequens.

Radix) perpendicularis craſſa, exterius cortice nigricante veſtita, interne alba & ſpongioſæ ſubſtantiæ; ſaporis ſubdulcis, ſubamari auſteri. Edulis eſt, cynaram æmulans (Hall. *hiſt. helv. n.* 161.), prout ipſi caules teneriores (Raii *Hiſt. pl. T. I. p.* 332.). Vis blande reſolvens & ſudorem lotiumque pellendi communi conſenſu agnoſcitur; hinc & depurare ſanguinem creditur. Crebro in decoctis præſcribitur. In articulorum morbis peculiarem efficaciam ſibi vindicat (Cfr. Sim. Paulli *quadrip. p.* 401.). Ita decocto radicis cereviſia facto a podagra pertinaci poſt mictum lotii albi, lac referentis, convaluit quidam (Foreſtus). Quæ radix etiam placet cl. Cheſnau (*Obſ. med. L.* 4. *p.* 426.). Nec ſpem fefellit experientia cl. Hillii in ſe ipſo podagrico capta (*Managment of the gout with the virtues of Bardock Lond.* 1758. 8.). Huc & pertinent compoſita quædam arthritidi oppoſita, ut decoctum compoſitum Fulleri (*Ph. extemp. p.* 38.). Similia exſtant de vi in calculo præconia. Sabulum & lapilli ex decocto receſſere (*Nov. Act. N. C. Vol.* 5. *p.* 195.). Par utilitas obſervata eſt uno exemplo doloribus rheumaticis pertinacioribus infeſtantibus, dum ejuſdem uncia una & dimidia vel duæ cum aquæ fontanæ libra dimidia ad conſumationem dimidiæ partis coquerentur, dein adderetur mellis deſpumati uncia dimidia, hocque mane in lecto per menſem unum & dimidium ingereretur

(Ra-

(Razoux *Tables noſologiques* 1767. *p.* 256.). Ad lochia movenda proficuam eſſe frequens felixque puerperarum uſus edocuit (Lieutaud *Syn. prax. med. p.* 563.).

Sunt, qui in lue venerea adhibuerunt. Decoctum ſolum corpore in fimum demerſo fertur a Polonis eo fine uſurpari (Sinapii *abſurda ver. ſ. parad. p.* 109.). Et decocto radicis ſemivinoſo cum ſenna juncta inſudatione & decocto chinæ vel ſarſaparillæ pro potu ordinario eluctatus hoc malum narratur Henricus 3. Gallorum rex (Formius in River. *Obſ. comm.* 41. *p.* 342.); ſine dubio bona curationis pars in purgante ſenna balneo iſto & ſarſaparilla quærenda. Attamen evenit, ut a multis adverſus luem aliis ſubſtituta fuerit vel privativo quodam jure pro decoctis, vel una cum alia efficaciori medicina ſubminiſtrata. Subſcribit vi decocti antivenereæ etiam Simon Paulli) *Qadripart. p.* 402.).

Semina) valde amara & diuretica. In calculo etiam æſtimata, quin a quibuſdam hoc in malo ipſi radici prælata (Sim. Paulli). Purgare (Linn. *M. m. p.* 180.). Exhibentur vel in emulſione vel vino infuſa.

Folia). Deflagrare ſicca cum ſtrepitu legitur (*Eph. N. C. A.* 3. *Obſ.* 222.). Unde nitrum ineſſe Tournefortius concludit: ſed Alſtono (*M. m.* 1. *p.* 397.) experimentum non ſucceſſit. Sapor eorundem ingratus magiſque amarus. Rarius uſurpantur, etſi ſimiles radicis vires adſcribantur. Diſſipare tumores genuum expertus Chomel (*Uſuelles T.* 1. *p.* 306.) in cataplaſmate ex iiſdem cum urina & furfuribus cocto. Mitigant dolores cancri & ulcera mundant; ſub cineribus autem cocta podagram pacant (Id.).

P R Æ P A R A T U M.

Decoctum Bardanæ) *Noſ. Edimb.*

C A R D U S.

LINN. *Syſt. veg.* 604. *Gen. pl. p.* 408.

Pharm. CARDUI MARIÆ *Semina*, *Herba*.

30. *CARDUUS MARIANUS*; foliis amplexicaulibus haſtatopinnatifidis ſpinoſis, calycibus aphyllis ſpinis canaliculatis duplicato-ſpinoſis Linn. *Sp. pl. p.* 1153. Carduus albis maculis notatus vulgaris C. B. σιλυβον Dioſc. exiſtimatur, quod nomen pro genere retinuit Hallerus (*Helv. n.* 181.) Icon: Blackwell *Tab.* 79. Pl. annua creſcens in aggeribus & ruderatis Europæ auſtralioris. Obſoleta fere.

Semina) oblonga, compreſſa, glabra, quorum cortex fuſco

ſco variegatus vel albidus interne medullam oleoſam amaricantem continet. Ob oleum involvunt relaxantque. An inde apparens vis in pleuritide (*Bresl. Samml. Verſ.* 4. *p.* 1062.) repetenda, quam tamen infirmo talo ſtare verbulo indicat Triller (*pleurit. p.* 48.). Breslavienſes in ſubſtantia ſive pulvere dedere (de groſſo ſine dubio ſermo fuit). Conſultius in emulſione.

Folia) ſubamara. Hæc, ablatis ſpinis, oleribus adduntur; & inſtar acetarii in Anglia ſunt (Raii *Hiſt. T. I. p.* 312.). Tartaro haud abſimili ſale impraegnata (Marcgraf *Hiſt. de l'ac. de Berlin* 1747. *p.* 79.). Succum hydropicis eſſe ſalutarem, etiam febriſugum ante acceſſum febris ad quatuor uncias datum (Tournef. *Pl. de Paris.* 2. *p.* 143.).

ONOPORDUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 607. *Gen. pl. p.* 409.

Pharm. CARDUI TOMENTOSI *Herba recens.*

31. *ONOPORDUM ACANTHIUM*; calycibus ſquarroſis, ſquamis patentibus, foliis ovato oblongis ſinuatis *Syſt. veg. l. c.* Carduus tomentoſus latifolius ſ. ſpina alba tomentoſa latifolia ſylveſtris C. B. Icon: Hill's *veget. Syſtem. T.* 4. *t.* 12. Planta biennis creſcens ad vias & locis ruderatis.

Herba) nondum pro dignitate ſua in praxi medica colitur, licet varii virtutem ſucci expreſſi in cancro, dum linteo carpto, vel & ipſa herba contuſa applicatur, confirmarint. Inter recentiores Borellus (*Hiſt. & Obſ. Cent.* 2. *p.* 151.) primum memorandas, qui ruſtici meminit a cancro narium ſuaſu amici, pluribus aliis eodem auxilio ſuccurrentis, ſucco curati. Dein Stahlius (V. Junck. *conſp. chirurg. cap. de cancro*) confeſſus, ſe faciei carcinoma incipiens, ſed contra alia remedia obſtinatum intra quatuordecim dies eodem ſanaſſe. Succeſſit idem cl. Timmermanno, Prof. olim Duisburgenſi, in caſu ſimili, quo magna faciei pars jam conſumata erat, teſte Goelickio (*Diſſ. de Onopordo carcinomatis averrunco Francof.* 1739. & Roſs. (*Diſſ. de cancro Duisb.* 1727.). Et ipſe Goelickius bis feliciter illum adhibuit in fœmina, quæ cancroſo ulcere in ſiniſtra colli parte laboravit, & in viro, carcinomate labii ſuperioris fœdato. Simili ſucceſſu remedium adminiſtravit Ellerus (*Nützl. u. auſerl. Anmerkung. p.* 58.) in duabus fœminis ulcere cancroſo faciei correptis. Duritiem imminutam in carcinomate quodam labii inferioris & tuberculum ulceroſum exſiccatum obſervavit Vater (*Diſſ. de polypo naſi p.* 27.). Fruſtra autem contra

tra cancrum mammarum tentatur, utpote maligniorem (Eller).

Diſcus ejuſdem inſtar cynaræ edulis (Linn. *Amoen. ac. Vol.* 6. *p.* 124.).

CARLINA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 607. *Gen. pl. p.* 410.

Pharm. CARLINÆ *s.* CARDOPATIÆ, *s.* CHAMAELEONTIS ALBI (*Ph. Ed.*) *Radix*.

31. *CARLINA ACAULIS*; caule unifloro, flore breviori Linn. *Sp. pl. p.* 1160. Carlina acaulos, magno flore albo C. B. χαμαιλεων λευκὸς Dioſcor. perhibetur. Icon: Blackwell *T.* 532. Pl. perennis in Italiæ, Germaniæ & Helvetiæ montibus.

Radix) ramoſa, craſſa, exterius fuſca, interne ex albo flava, ſaporis acris aromatici & amaricantis, odoris fragrantis. Deſuevit hodie. Alexipharmaci pompoſo nomine venit, & contra ipſam peſtem deprædicata, qua ipſa ab Angelo demonſtrata Carolus Magnus peſtem ab exercitu ſuo fugaſſe dicitur, unde nomen quibuſdam videtur inditum (Matthiol. in Dioſc. Ed. Bauh. *p.* 491.). Alvum movet ad drachmam unam ſumta (Prevot *med. paup. p.* 500.). Superſtitioſa varia omitto, quod attactu ſolo dolores ſopiat (Helmont.); obtutu ſodam tollat (Wedel); viatoribus vires geſtata impertiat, quas alteri vacuo demat (Eman. König.), aliaque ſimilis fecis; circa quæ multus, ut ſolet, Zornius (*Botanol. p.* 169.). Sudorem movere, blande reſolvere & nervos ſtimulare, facile credas. Oleum æthereum ponderoſum vehit. Hinc in infuſo vinoſo optime datur. Intrat Eſſentiam alexipharmacum Stahlii, Theriacam aliaque compoſita.

Diſcus carnoſus, haud ingratus cibus eſt (Geſner, in Raii *Hiſt. I. p.* 288.). Aſſentitur Hallerus (*Hiſt. n.* 831.).

CARTHAMUS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 609. *Gen. p.* 411.

Pharm. CARTHAMI *Flores*, *Semina*.

33. *CARTAMUS TINCTORIUS*; foliis ovatis integris ſeratoaculeatis Linn. *Sp. pl. p.* 1164. Cnicus ſativus, ſ. Carthamus officinarum C. B. κνίκος ſ. κνῆκος Græcorum exiſtimatur. Carthamus Arabum. Conf. Rumph. *Herb. amb. T.* 5. *p.* 215. *Tab.* 79. Icon porro in *Hort. Eyſtett. T.* 3. *fig.* 1. Pl. an-

annua. Sponte in Aegypto creſcit. Colitur vero in India orientali e. c. Amboina & vicinis inſulis, item in Germania etſi olim frequentius, in Thuringia & Alſatia (Herm. *Cynoſ. M. m.* I. 346.).

Florum) tubuli notiſſimi ob colorem luteum aqna, & purpureum ope ſalis alcalini, extrahendum, quo ſericum imbuunt. In Aegypto, poſtquam recentes decerpti fuerint, inter duo ſaxa ſuccus eorum crudior exprimitur; rejecto iſto, lavantur flores aliquoties aqua fontana, quæ in Aegypto ſalſa, & dein, manus compreſſione compacti, ſoli noctiſque roriferæ vi exponuntur. Rore color citreus in fulvum mutatur. Ita ſiccati ſenſim ad uſum ſervantur & copioſiſſime ab Anglis, Gallis, Italis coemuntur (Haſſelqviſt's *Reſa p.* 483.). Vulgo orientalis carthamus præfertur Germanico, illeque colorem fulvum præ ſe fert fibraſque tenaciores & breviores & ſubhumidas, purior inſuper eſt; hic autem ſiccior variaque heterogenea admixta habet. Non vero unice ad lanam tingendam hi flores idonei ſunt (cl. Jo. Beckmann in *Comm. Gott. nov. T.* 4. *p.* 89.). Faciem fœminæ Indæ obliniunt floribus addita oryza & Calappi lympha (Rumph. *amb. T.* 5. *p.* 215.) — Florum uſus medicus, niſi pro colore grato medicamentis conciliando, vix ullus. Fraude ſubinde ad augendum pondus croco admiſcentur, quæ ob coloris tincturæ ſimilitudinem difficilius detegitur. Pauperes cibis pro croceo colore admiſcent. In India cum hydromelle contriti ad hepatis obſtructionem & icterum tollendum adhibentur (Rumph. *l. c.*)

Semen) album cuneiforme quadrangulare, nitens, durum, nucleum album unctuoſum dulcem includens, qui cuticula bruna amara & ſubacri nauſeoſa obducitur. Catharticam naturam ei tribuerunt Dioſcorides & Galenus & una cum hiſce Arabes. Datumque hoc ſcopo emulſionis inſtar, vel in jure gallinaceo vel offulis. Hinc & electuarium ſui nominis purgans intravit. Nonniſi vero majori doſi drachmæ unius vel duarum in ſubſtantia, ſex vero vel octo in emulſione hic effectus, & lente quidem, perceptus fuit. Stomacho vero noxium, ſine dubio ob oleoſam naturam agnoverunt, unde aromata varia ſub uſu admiſcuerunt. Pulmones purgare & vocem claram reddere Meſve refert. Delenda igitur vel ſaltim minuenda veneni ſuſpicio eſt, quam Haſſelqviſtius (*Reſa. p.* 484.) cum tot aliis de ſemine fovit; nec pſittacis modo, ut Matthiolus jam ſcivit, de peculiari autem eorum ſpecie affirmat Rumphius & Haſſelqviſtius, gratum & ſalutare pabulum eſt, ſed & gallinis avibuſque aliis indigenis, cibo inſervientibus, expetita eſca (*Comm. Gott. cit.*). Oleum quoque ex iiſdem premitur, quin cibarium (*Oecon. Nachr.* 4. *p.* 846.).

Fo-

Folia) tenera ab Aegyptiis in acetaria recipiuntur (Haſſelqv.) ; capirula autem & folia tenera ad olus ab Indis (Rumph.). Pulvis foliorum lacti recens mulcto immiſſus illud coagulat, unde caſeos ejus ope ſuos Aegyptii parant. Oeconomorum præterea ſcire intereſt, caules cum foliis ſiccis avide ingeri hieme ab ovibus & capris, caules autem lignoſos pro foco conferre.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

jam eviluerunt. Huc pertinent

Extractum diacarthami) ſ. Gnicopharmacum Andernaci) (Zwölferi *Anim. in Ph. Aug. p.* 181.)

(Electuarium) *Diacarthamum* Arnoldi De Villa Nova. *l.c. p.* 118. Utrumque nimis compoſitum varia draſtica admixta habet. Vires igitur medullæ ſeminum carthami ægre tribuas.

CENTAUREA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 653. *Gen. pl. p.* 442.

Pharm. CYANI *Flores.*

34. *CENTAUREA CYANUS*; calycibus ſerratis foliis linearibus integerrimis, infimis dentatis. Linn. *Sp. pl. p.* 1298. Cyanus ſegetum C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 270. Pl. annua, inter ſegetes frequens.

Flores). Intelliguntur flores marginis infundibuliformes varietatis cœruleæ. Rariſſimi uſus, & pretii nondum definiti. Omnis fere odoris ſaporiſque expertes, ut vel ideo non multum ſperes. Extractum ſpirituoſum ſaporem leviter auſterum, ſalinumque habet, aquoſum manifeſtius ſalinum (Lewis *M. m. p.* 246.). Lotium movere florum decoctum in ſuppreſſione ejus, ita ut nihil potentius, præſertim in connubio ſeminum utricæ Fr. Hoffmannus (*Diſſ. de rem. dom. p.* 35.) aſſirmat. In hydrope incipiente autem pater ejus (*Pharm.* Schröd. *L.* 4. *Sect.* 1. *p. m.* 464.) optimum effectum ex eodem percepit; quin confirmato jam malo valuiſſe perhibetur (Albrecht *Eph. N. C. Dec.* 3. *A.* 5. 6. *Obſ.* 20. *p.* 50. *ſq.*). Quantum vero liquet, de tota planta ſermo eſt. Aqua infuſi, vel in ſucco vel & aqua inde deſtillata, in inflammatione, exulceratione & debilitate oculorum, olim in uſu fuerunt. Hinc & aqua apud Gallos Caſſelunete vocata (Chomel *Uſuelles T.* 2. *p.* 88.). Infuſum florum alvum laxare auctor eſt Boehmer (*Diſſ. de pl. indig. p.* 28.).

Pro odoramentis ſiccis (Pot pourri) ornamentum ſolitum

ſunt, & morſulis ſimili de cauſa inſperguntur. Pictoribus quoque non ſpernendi; modus colorem extrahendi docetur in Gentl. Magaz. *a.* 1748. *m. Mart.*

Major ſine dubio vis *herbæ* & *ſemini* ineſt, ut quæ amara,

PRÆPARATUM.

Aqua florum Cyani). Exolevit.

Pharm. BEHEN ALBI *Radix.*

35. *CENTAURA BEHEN*; calycibus ſcarioſis, foliis radicalibus lyratis lobis oppoſitis, caulinis amplexicaulibus Linn. *Sp. pl. p.* 1292. Serratulæ aſſinis, capitulo ſquamoſo luteo, ut & flore C. B. Behen album ID. lacea orientalis patula carthami facie flore luteo magno Tourneſ. *Coroll. inſt. rei herb.* 32. Icon: Ravwolf's *Reiſe p.* 288. *T.* 288. Pl. annua, creſcens ad radices montis Libani umbroſo & aquoſo ſolo, uti & in Aſia minori.

An Behen album ſ. behmenabiad) Arabum, quod idem creditur ac ἑρμοδάκτυλος λευκὸς Græcorum recentiorum, ex hac planta ſit, nondum conſtat; Ravwolfius (*l. c.*) probabile reddidit. Non mihi ſatisfacit philologica erud.tio Thomæ Hyde (*Hiſt. religionis veter. Perſarum*, *Oxon.* 1700. *p.* 502., qui ſeductum illum fuiſſe ab alio, vel Syrorum Behmen diverſum eſſe ab eo Perſarum arbitratur, ſed mancis unice deſcriptionibus quorundam Arabum auctorum nixus. Ex Cucubulo Behen contra eſſe, vel hunc ſaltim abſque magno vitio ſubſtitui Daleo (*Pharmacol. p.* 252.) placet.

Vix in pharmacopoliis amplius exſtat. Quæ ibidem occurrit Radix conſtat ex fruſtis digitum craſſis rugoſis extus cinereis interne albis, ſaporis acris, odoris. Geoffroy *M. m. Traité T.* 2. *p.* 29.). Arabes apud Hyde (*p.* 509.) qui radicem *Tab.* 7. depingit, adſcribunt illi odorem aromaticum, ſaporem vero glutinoſum & leviter ſtipticum, coloremque tam interne quam externe album. Celebrant Arabes eundem ob vim roborandi, pinguefaciendi, ſeminis ſecretionem augendi, & præter alias virtutes, tremori mederi perhibent. Perſis quoque valde æſtimata radix, quam una cum Behmen rubro feſto quodam die celebriori inſpergunt frugibus & carnibus coquendis, cum herbis & ſaccharo candi contuſis comedunt, Behmen inſuper album contundentes cum lacte ebibunt, ut memoriam acuant. (Hyde *p.* 257.)

Pharm. CARDUI BENEDICTI *Herba*, *Semina*.

36. *CENTAUREA BENEDICTA*; calycibus duplicato ſpinoſis lanatis involucratis, foliis ſemidecurrentibus denticulato ſpinoſis Linn. *Sp. pl. p.* 1296. Carduus ſylveſtris hirſutus ſ. Carduus benedictus C. B. Icon: Blackwell *T.* 476. Pl. annua in Hiſpania, Chio, Lemno creſcens, colitur quotannis in hortis pharmaceuticis.

Herba) intenſe amara cum odore ingrato, qui inſiccata facile perit. Infuſum aqua frigida brevi tempore factum gratam amaritiem præ ſe fert, diuturniori autem aquæ ſuper planta ſtatione ingratum, decoctum fortius valde nauſeoſum. Spiritus vini minus nauſeoſi extrahit quam aqua, licet pariter amareſcat. In extracto aquoſo ezſudat poſt aliquam moram ſal amarum nitro ſimile (Lewis *M. m. p.* 183.) Sal commune continere alibi (*Hiſt. de l' ac. d. ſc. de Berlin* 1747. *p.* 79) Nomen pretium indicat, in quo olim habita ſtirps. Hodie minus crebro præcipitur, niſi in extracto. Eximium ſtomachicum in infirmitate ventriculi &, dum gravatur a pituita, præſentanei effectus, nec ita calidum, ut amara ſolent; quo fine infuſum tenue conducit (Lewis). Obſtructiones viſcerum reſerat eademque roborat, hinc & in ictero proficua. In intermittentibus, ſicut alia amara, ſæpe auxilio fuit, ita ut quibuſdam ſpecifica viſa. Alia laus eſt in malignis, quin in ipſa peſte (Matthiol. in Dioſc. *p.* 594.). Si putredo ſubeſt, amaritie eam corrigit. Inter anthelmintica quoque locum obtinuit. Sudorem blande pellit. Decoctum vomitum excitat, & infuſum ſaturatum ſolet vomitus adjuvandi cauſa bibi. Nolo in pleuritide ad conſilium Geoffroy (*M. m. Traité T.* 5. *p.* 446.) adhiberi, quum minus calidis opus ſit. Attamen & noviſſime interum Extractum cardui benedicti ſolum ad ſcrupulos quatuor ad minimum quotidie datum, præmiſſa venæ ſectione, millies pleuritidem & peripneumoniam curaſſe narratur (Lange *miſc. verit. p.* 76.). In pulvere vel infuſo optime exhibetur.

Utinam vera eſſent, quæ de uſu ejus in cancro recenſentur, a quo mulier, cujus mammæ ad coſtas uſque conſumtæ fuerint, aqua deſtillata & inſperſo foliorum pulvere ſanata dicitur (Io. Bauh. *Hiſt. T.* 3. *p.* 79.). Ita & homo convaluiſſe fertur ulceribus tibiæ ad oſſa uſque profundis infeſtatus emplaſtro impoſito, quod cardui benedicti folia excepit (Arnold. De Villa Nova *pract. c.* 44.). In pernionibus conferre, eos decocto ſaturatiori calido fovere (Friend in *Lond. Chron.* 1767. *p.* 536.).

Semina) oblonga, leviter incurva, baſi ad latus exſecta, ſtriata, ſupra margine ſerrato coronata cortice griſeo amaro

D 2 ve-

veſtita, intra quem medulla alba, dulcis. Ad ſudorem pellendum exhibita; item ad eruptionem variolarum & morbillorum accelerandam (Geoffroy *l. c.*), qui vero morbi raro ſtimulo egent, & ſi egent, efficaciorem certe requirunt. Emulſionis forma convenientiſſima. Opus vero habet ad minimum decuplo aquæ & griſea evadit (Cartheus. *M. m. T.* 1. *p.* 530.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata Cardui bened.). Eviluit, jure ob inertiam.

Eſſentia) *Ph. W. p.* 78. Efficax, eſſentiæ Abſynthii viribus æmula.

Extractum) *Ph. W. p.* 88. Utile. Forma pilulari vel in elixirio, ut ſolent ejuſmodi amara, datur, ad vires reſtituendas. In febribus intermittentibus inſignis efficaciæ, ut ſimilia, in liquore terræ foliatæ tartari ſolutum, addita aqua deſtillata & ſale medio ad mentem Elleri (*Obſ. de. cogn. & cur. morb. p.* 89.).

Sal). Incineratione paratum, alcalinæ igitur indolis & ejuſdem virtutis, ac ſal Abſynthii.

Syrupus) *Ph. W. p.* 206. admiſcetur aliis medicamentis.

Pharm. CALCITRAPÆ *Herba*, *Radix*, *ſemina*.

37. *CENTAUREA CALCITRAPA*; calycibus ſubduplicato-ſpinoſis ſeſſilibus, foliis pinnatifidis linearibus dentatis, caule piloſo Linn. *Sp. pl. p.* 1297. Carduus ſtellatus, foliis papaveris erratici C. B. Hippophaeſtum Column. *phytobaſ*, 85. *Tab.* 24. Hill's *veg. ſyſt. Tom.* 4. *Tab.* 17. Pl. annua, creſcit in oriente, Italia, Gallia, Anglia, Helvetia, Germania.

Herba) amara. Fuit condimentum agni paſchalis apud Judæos, (Morreir *Exod.* 12. 8.) quod, Lat. azymi, plantæ amaræ, Græce πικρίς (Jo. Heinr. Michaelis *Bibl. Hebraica*), Germ. bittern ſalſen vertitur. Perperam creditum eſſe Lepidium latifolium, nam Calcitrapa adhuc hodie eidem uſui in Arabia inſervit (Forskâhl in Linn. *Diſſ. Obſ. in mat. med. p.* 5.). Caules juniores edules m. Februario & Martio in Aegypto (Forskâhl in Niebuhr's *Beſchreib. von Arabien Præf. p.* 44.). Febres intermittentes ſuccus ad uncias quatuor vel ſex initio horroris potus (Tournef. *pl. de Paris T.* I. *p.* 22.), vel pulvis herbæ ad drachmam unam vel extractum ad duas fugat (Geoffroy *M. m. Traité T.* 5. *p.* 415.). *Flores* autem Chinæ radicis (corticem ſubintellectum arbitror) vicem ſupplere in febribus dictis indicat Segvier (*Flor. Veron. T.* 2. *p.* 154.). Efficaciam plantæ in hi-

hiſce ex Baptiſta *e* Sardo jam memorat Jo Bauhinus (*Hiſt. T. 3. p.* 90.). Succus maculas oculorum delet (Tourn. *l. c.*). Radicis) cortex colicam nephriticam, drachma una vino infuſa & ad menſis cujuslibet finem pota, ſubjuncto veſperi infuſo carminativo, in illuſtri Gallo olim ſopivit, adeo ut & Tournefortius (*l. c.*) totum medelæ genus denuo deſcribere operæ duxerit pretium. Sed vereor, ne bona pars virtutis infuſo carminativo veſperi ſumto adſcribenda, ut ne dicam dierum ſelectum ſuperſtitionem redolere. Attamen & Augenius plantam contra calculum impenſius prædicat (I. Bauh. *l. c.*).

Semina urinæ difficultati ſubveniunt (I. B.); imo cruentum mictum excitarunt (Lobel *n. ſtirp. adv. p.* 372.). Vino ad drachmam unam infuſa a pituita vias urinarias liberant (Tourn. *l. c.*).

β. SEMIFLOSCULOSÆ.

CICHORIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 602. *Gen. plant. p.* 406.

Pharm. CICHOREI *Herba*, *Radix*, *Semina*, *Flores*.

38. *CICHORIUM INTYBUS*, floribus geminis ſeſſilibus, foliis runcinatis Linn. *Sp. pl.* 1142. Cichorium ſylveſtre ſ. officinarum C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 177. & 183. Pl. biennis, creſcens ubivis in apricis ad vias agrorumque oras. Colitur vero in uſum œconomicum.

Toti plantæ, ut affinibus, ineſt ſuccus lacteus, amarus, iſque quidem in fera planta quam in culta amarior. Hinc ſativæ, quæ procerior & omnibus partibus major, ſæpe ex rubro variegata, herba acetarii inſtar editur, prout radix cocta. Recentius quoque ejuſdem radix Coffeæ in modum toſta hujus vires ſupplevit. In univerſum vero ſemifloſculoſæ vi lactis, quo ſcatent, (exceptis modo Lactuca viroſa & Scariola) in hiſce ſtirpibus inſontis, ſaponaceam virtutem exercent, tenaces humores & obſtructiones inde natas blande reſolvendo & aperiendo, idque ſine omni calore, dumque obſtacula tollendo pacatiorem liquidorum motum reddunt, leviter anodynæ videntur. Crebro igitur hæc planta in ictero, cachexiis, malo hypocondriaco, melancholia, hectica, uſu venit. De decocti radicis in phthiſi efficacia exemplum legimus (*Eph. N. Cent.* 5. *Obſ.* 79.), ſed ob ad-

ditum lac caprinum dubium. Foliis in acetario comeſtis ſubinde rebelles febres intermittentibus devictæ (Geoffroy *M. m. Traité T. 6. p.* 61.). Hujus ſimiliumque ſtirpium decocto meraciſſimo, ſero lactis facto adjecto ſale polychreſto & ſyrupo, icterus ex bilis calculo ſæpe diſparuit (Swieten *Comment. T.* 3. *p.* 137.). Ulcus quoque antiquum tibiæ infuſo hujus plantæ ſanatum (Büchner *miſcell. a.* 1729. *p.* 725.). Optimus modus eam exhibendi eſt vel in ſucco ex tota ſtirpe expreſſo, vel decocto. Extractum quoque ferri poteſt (Lewis *M. m. p.* 214.). Sed largiori copia opus eſt. — Succum veteres oculis in debilitate viſus corrigenda inſtillarunt (Marcellus).

Radix) ex trunco pollicari emittit copiam fibrarum, & ſub cuticula ſubfuſca carnem albam recondit. Additur decoctis in febribus acutis, & intrat quoque Loweri decoctum avenaceum.

Semina) angulata, minora, fuſca, altera parte abrupta. Sunt ex numero *Seminum quatuor frigidorum minorum.*

Flores vix ultra conſervam adhibentur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua cichorei). Omittunt jam uſitata diſpenſatoria, nec immerito.

Syrupus de cichoreo cum rheo) *Ph. W. p.* 207. Ex radicibus. Purgans conſuetum tenellorum; addi quoque mixturis & decoctis purgantibus, ſolitum.

Pharm. ENDIVIÆ *Herba*, *Semina.*

39. *CICHORIUM ENDIVIA*; floribus ſolitariis pedunculatis, foliis integris crenatis Linn. *Sp. pl. p.* 1143. Cichorium latifolium ſ. Endivia vulgaris C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 378. Pl. annua patriæ ignotæ, ſed in hortis creberrime culta.

Herba). Vix unquam medico ſcopo præſcribitur, ſed vel pro acetario folia ſunt vel cocta eduntur, duplici varietate, poſtquam, foliis apice colligatis, interiora palluerint. Quoniam vero lacteo ſucco turgent, & Intybo ſtirps proxime jungitur: vires quoque ejuſdem mentitur. Amaritie autem illi cedit.

Semina) Endiviæ vel Scariolæ nomine etiam inter *quatuor frigida minora* occurrunt. Demulcere & temperare credita.

SCORZONERA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 593. *Gen. pl. p.* 399.

Pharm. SCORZONERÆ *Radix*.

40. *SCORZONERA HUMILIS*, caule ſubnudo unifloro, foliis lato-lanceolatis nervoſis planis Linn. *Sp. pl. p.* 1112. Scorzonera humilis latifolia nervoſa C. B. Icon: Buxbaum. *Cent.* 2. *Tab.* 21. Pl. perennis, creſcens in pratis apricis.

Radicem ex dicta ſpecie deſumere ſtudioſe ſuadet Linneus (*Weſtgôta reſa p.* 74.) cui vero vulgo ſubſtituunt pharmacopolæ *Scorzoneram hiſpanicam* L., quæ mere oleracea eſt, & in omni horto culinari colitur. Hujus radix longa, pollicem craſſa, intra cuticulam nigram carnem albam dulcem lacteſcentem comprehendens. Sicca extus ruſeſcit & ſapore fere omni deſtituitur. Recens, deraſa cute, in uſum culinarem coquitur, gratumque & ſalutare nutrimentum conſtituit. Altera ex *humili* maxima, lignoſa, annulata, ſubamara, lacteſcens, ut inde jam reſolvere quodammodo conjicias. In hypocondriaco malo placuit Welſchio (*Miſtom. p.* 43.), in aſthmate decoctum radicis recentis Redio (*Oper. T.* 6. *p.* 87.). Magis adhuc merito dubites de eſſicacia ſcorzoneræ hiſp. ſerpentum venenum enervandi, cui jam Odoricus Melchiorius poſt medium ſæculum 16. (Matthiol. *Epiſt. l.* 5.) & Monardes (*de lap. bez. & ſcorzonera in* Clus. *exotic. l.* 10.) tantum tribuit, Nec quæ de vi alexipharmaca ſcorzoneræ montanæ traduntur (Volcamer *Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 1. *Obſ.* 181. *p.* 422.) majori fide digna ſunt. Qualiſcunque radix ſit, medicis hodie vix ultra ptiſanas in morbis acutis uſu venit, in quibus, præter mitem attenuandi & reſolvendi vim, farinacea ſua natura liquidum potandum diutius intra corpus retinet, quo tanto efficacius humectare vaſa & impacta, & diluere ſanguinem in coagulum proclivem, poſſit. Qua in exiſtimatione olim fuerit ſcorzonera, præter dicta, ex Joh. Melch. Fehr (*Ancora ſacra vel Scorzonera Wartisl.* 1666. 8.) elucet.

TRAGOPOGON.

LINN. *Syſt. veget. p.* 592. *Gen. pl. p.* 398.

Pharm. TRAGOPOGI *s.* BARBÆ HIRCI *Radix*.

41. *TRAGOPOGON PRATENSE*; calycibus corollæ radium æquantibus, foliis integris ſtrictis Linn. *Sp. pl. p.*

 1109.

1109. Tragopogon pratenſe luteum majus C. B. Icon. Hill's *veget. Syſt. T.* 3. *Tab.* 113. Pl. biennis in pratis frequens.

Radix) ejus longa ſenſim extenuata, dulcis ſaporis. Planta tota lacte abundat. Turiones & caules ejus, aſparagi in modum, cocti vere eſitantur (Bradley *lady direct. p.* 109.), cui ſcopo & radix commoda (Linn. *Fl. Svec. p.* 267.), ſapida & nutriens, unde & hortenſis. Præferri vero ſolet Radix *Tragopogi porrifolii* L. quæ ſcorzonera dulcior ſimulque flatulentior. In ſelectu radicum diſcrimen pharmacopolæ vix curant. Neutra vero multum virium ægris promittit, ſed leviter ſaponaceæ ptiſanis fere unice excipiuntur.

LEONTODON.

LINN. *Syſt. veget. p.* 596. *Gen. plant. p.* 402.

Pharm. TARAXACI *Radix*, *Herba*.

42. *LEONTODON TARAXACUM*, calyce ſquamis inferne reflexis, foliis runcinatis, denticulatis lævibus Linn. *Sp. pl. p.* 1122. Dens leonis, latiore folio C. B. Icon: OEd. *Fl. Dan. Tab.* 574. Pl. perennis, vulgatiſſima ad vias & in paſcuis.

Efficacia omnes fere ſuæ gentis hæc ſuperat. Lac vehit valde amarum, in radice amarius (Hall. *Hiſt. helv. n.* 56.). Communis Radici, Herbæ & ſcapis virtus eſt. Viſcidos nimirum tenaceſque humores ſtirps ſolvit & obſtructa vaſa reſerat, eruptionem variam cutaneam ſanat, lotium inſuper movet, unde & Lectiminga dicta, alvumque laxiorem reddit. Radix fuſiformis, conſtans ex epidermide nigra & cardine alba. Succus plantæ expreſſus, ad unciam unam & dimidiam quin tres quotidie vere ingeſtus, ſanguinem craſſum & lardoſa cruſta tectum ſolvit, ita ut hic m. Junio iterum miſſus juſtam fluiditatem repræſentaverit (Delii *Diſſ. de Taraxaco p.* 19.). Hic idem ſuccus vel ſolus vel cum ſero lactis mixtus vel decoctus in ictero inſignis efficaciæ eſt (V. Swiet. *Comm. T.* 3. *p.* 102.). Succo hujus & fumariæ fœmina ab infantia leproſis exanthematibus tentata aliis fruſtra adhibitis convaluit (Leindenfroſt *Diſſ. de ſuccis herb. rec. p.* 27.). Contra herpetem quoque valuit (Febure *Chemie* 2. *p.* 408.). Solo ſucco taraxaci hydrops in duobus militibus diſpulſus (Bonafas in Hauteſierckii *Recueil d' Obſervat. T.* 2. *p.* 360.). Maculas corneæ abſtergit (Ettmüller). Viſcerum obſtructiones radix liquavit & febrem intermittentem inde natam profligavit in decocto ſaturato cum radice graminis addito oxymelle & ſale polychreſto, exemplo memorabili (De Haen *rat. med. P. II. p.* 4.). Sic & decoctum

ctum radicis fere ſolum hydropem curavit, renum calculos expulit & phthiſin coercuit ex hepatis induratione oriundam *Fränk. Samml. T. I. p. 226.*), & in quacunque ſcabie decoctum herbæ & radicis copioſius ingeſtum laudem tulit (*l. c. p. 126.*). Uuguentum ex radice axungia porcina paratum in ſcrophulis deprædicatur (Malovin *Chemie L. 2. p. 365.*). Radices uſtulando pauperes & hic Gottingæ infuſum, Coffeæ quodammodo ſimile, ſibi parant.

Folia primo vere pullulantia acetarii genus conſtituunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum taraxaci). Miror, quod inter extracta *Pharmacopoeæ Wurt.* non occurrat & in *Pharm. Brand.* in catalogo tantum, cujus tamen efficacia in obſtructionibus reſerandis maxime celebranda. Paratur ex radicibus aqua coctis, quæ prube imprægnata colatur & calore in juſtam formam inſpiſſatur. Ante paucos annos Stockholmiæ mollius extractum in obſtructionibus viſcerum, ictero, alvo ſtrictiori, ad coclearia tria vel quatuor minora quovis mane inclaruit (ill. A Roſenſtein in litteris d. 20. Jul. a. 1765. mihi exaratis). In tuberculis pulmonum præſtans, ad mentem etiam ill. Zimmermanni in litteris confirmatam. Exemplum obſtructionis hepatis eo & ſuperbibita mulſa ſublatæ dedit Hirſchel (*med. Nebenſtunden p. 59.*).

Aqua Taraxaci per fermentationem) parata, vel ſpontaneam vel vinoſam Delii *Diſſ. cit.* §. 12. 13. 14. 15. Aquam vinoſam in febre lenta vel hectica in virgine ad uncias 4., 6., 8., (*loc. cit.* §. 32.), porro in pectoris hydtope, in aſthmate, tuſſi atrophicorum & rachiticorum cum obſtructione glandularum meſenterii, lotii retardatione, in oculorum inflammatione, optimo ſucceſſu adhibuit.

LACTUCA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 594. *Gen. pl. p.* 400.

Pharm. LACTUCÆ *Herba*, *Semen*.

43. *LACTUCA SATIVA*, foliis rotundatis caulinis cordatis, caule corymboſo Linn. *Syſt. veg. p.* 595. Nomen C. B. idem Θριδαξ Græcorum. Icon: Blackwell *Tab.* 88. Pl. annua ignotæ patriæ, ſed ubivis in hortis culta.

Herbæ), cujus plures varietates horticolæ ſectantur (Lin. *Amoen. T. 4. p. 546.*), frequentior a ſanis inter prandia, quam ægris uſus fit. Eliguntur cibario fine folia tenella in globoſam formam congeſta, antequam cauleſcat ſtirps, reſecta;

ſecta; ſenſim enim amareſcit planta lacteoque ſucco repletur, unde & nomen. Acetarium eſt vulgatiſſimum. Cruda in acetario non a quolibet ventriculo digeri poteſt, nec ſine aromate conſueto piperis, vel foliorum dracunculi vel pimpinellæ italicæ vel ſedi rupeſtris, florum tropaeoli vel ſimilium, facile palato fatua ſtirps placebit: Cocta facilius digeritur, magiſque nutrit. Hypnoticam eſſe jam cognoverunt Veteres (Dioſcorides *Lib.* 2. *cap.* 165. 166. *p.* 44. *Ed.* Sarrac.) Celſus (*Lib.* 2. *c.* 32. *p.* 108. *Ed.* Krauſ.) qui papaveri ideo adjungit, Galenus (*de aliment. facult. L.* 2. *c.* 40.), qui ſibi ipſe ſenex inſomnis veſperi lactuca comeſa ſomnum conciliavit. Unde apud Romanos moris erat lactuca cœnam claudere. Non eſt, ut illam vim cum Geoffroy (*M. m. Traité T.* 7. *p.* 153.) in nitro latente quæras, quum duæ ſpecies hujus generis deleteriæ exſtent, Lactuca viroſa & Scariola Linn., a quarum prima opium, ſimile papaverino (*Eſſays of Edinb. T.* 5. *p.* 124.), parari poteſt, prout ſuccum ejuſdem (modo *ἀγρία θρίδαξ* ſit eadem) meconio permiſceri Dioſcorides (*l. c. Cap.* 166.) auctor eſt. Virus igitur opio haud abſimile ineſſe inde apparet, quod odor ingratus ulterius confirmat. An inde & derivanda vis venerem exſtinguendi, quam jam antiquitas experiri tradidit, qui copioſius lactucam ingerunt? Retulit hoc de ſeminibus Dioſcorides. De herba idem Romanorum judicium, ut vel ideo ſenſim ſuſpecta evaderet. Et abſtinentia a veſpertino lactucæ ſibi placentiſſimæ uſu a Lobelio, Anglo cuidam illuſtri commendata, fertur ille, antea improlis, intra annum graviditate conjugis exhilaratus (Linn. *l. c.*). Contraria hiſce videtur fœcunditas egenorum, qui per æſtatem vix alia, quam fatua ex lactuca, cœna utuntur.

Blande reſolvit, ut affines, aperit, refrigerat detergitque. Hinc in obſtructionibus viſcerum, tarditate albi, hypochondriaco malo celebris jam olim fuit. Et ab hoc proxime dicto malo ejus præcipue ope Auguſtum Cæſarem liberaſſe dicitur Antonius Muſa, ſtatua ideo honoratus. A pertinaci tertiana Vaillant (*Botan. pariſ. præf.*) largiori eſu febrem intermittentem, inſtinctu allicitus, in ſe curavit. Solet ſucci in primis forma pro medicina eſſe.

Semen) oblongum compreſſum, utrinque acutum, ſtriatum, ſubgriſeum. Deſuevit uſurpari. In emulſionibus ad inſomnia venerea diſpellenda, ardorem ex lotio mitigandum & ſomnum conciliandum. Locum inſuper inter *Semina quatuor frigida minora* obtinuit.

SONCHUS.

LINN. *Syſt. veg.* p. 594. *Gen. pl. p.* 400.

Pharm. SONCHI *Herba*,

44. *SONCHUS OLERACEUS*, pedunculis tomentoſis, calycibus glabris Linn. *Sp. pl. p.* 1116. Sonchus lævis laciniatus latifolius C. B. Icon: Blackwel *Tab.* 130. Pl. annua in ruderatis creſcens, hortorum vulgare vitium.

Sub hac ſpecie plures varietates militant, quæ omnes, ut congeneres plantæ, lac amarum ſundunt. In tanta copia ſimilium oblivioni fere tradita. Ad taraxacum vires Herbæ præcipue exigit Leideufroſt (*Diſſ. de ſuccis herb. rec. p.* 30). Hieme folia pro acetario hinc inde colliguntur (Linn. *Fl. ſocc. p.* 269.). Gratum vaccarum & cuniculorum pabulum.

HIERACIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 597. *Gen. plant. p.* 402.

Pharm. PILOSELLÆ S. AURICULÆ MURIS *Herba*.

45. *HIERACIUM PILOSELLA*, ſoliis integerrimis ovatis ſubtus tomentoſis ſtolonibus repentibus, ſcapo unifloro Linn. *Syſt. veg. l. c.* Piloſellæ major repens hirſuta C. B. Icon; Blackwell *Tab.* 365. Pl. perennis in collibus apricis & ad vias ubivis.

Herba eſt ſiccior aliis ſemifloſculoſis, amara & ſubadſtringens. Hodie ſpreta. Olim ad alvi profluvia & ſanguinis profuſiones ſedandas recepta, item in ulceribus internis & phthiſi æſtimata, herniis quoque applicata, pulvis in hæmorrhagia narium iiſdem attractus. Sed meliora proſtant.

γ. DISCOIDEÆ.

GNAPHALIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 620. *Gen. pl. p.* 419.

Pharm. STOECHADIS CITRINÆ *Flores*.

46. *GNAPHALIUM ARENARIUM*, herbaceum, foliis lanceolatis, inferioribus obtuſis, corymbo compoſito caulibus ſim-

ſimpliciſſimis Linn. *Sp. pl. p.* 1195. Elichryſum ſ. Stoechas citrina latifolia C. B. Icon: Blackwell *T*, 241. Pl. annua, in locis aridis ſabuloſis creſcens.

Flores inuſitati; & pauca certa de eorundem virtute conſtant. Subadſtringunt. Lego obſtructiones viſcerum reſerare, catarrhum diſſipare, lumbricos ſugare rel. (Schroed *Theſ. p.* 696.). Ictero mederi (Dale *Pharmac. p.* 98.). Nolo repetere nimis multa, quæ habet Zorn (*Botanol. p.* 650). Non debet confundi cum Stoechade arabica.

Pharm. GNAPHALII *S.* HISPIDULÆ *S.* PEDIS CATI *Flores*.

47. *GNAPHALIUM DIOICUM*, ſarmentis procumbentibus, caule ſimpliciſſimo, corymbo ſimplici terminali floribus dioicis Linn. *Sp. pl. p.* 1199. Mas: Gnaphalium montanum flore rotundiori C. B. Fœmina: Gnaphalium montanum longiore & folio & flore C. B. Pl. annua in locis ſiccis apricis reperiunda. *Flores* obſoleti. Adſtringunt leviter & ſiccant. In tuſſi convulſiva laudati, neſcio qua fide, in exulceratione pulmonum, in hæmopthyſi. Syrupus præcipue adhibitus (Dale *Pharmac. p.* 99.). Cum pane butyraceo vitulis in diarrhœa dati. (Löſel.).

Conſerva Florum pedis cati.) *Cod. medit. Pariſ. p.* 54.

ARTEMISIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 618. *Gen. pl. p.* 418.

Pharm. SANTONICI S. CINÆ *Semen contra S. Semen Sanctum*.

48. *ARTEMISIA JUDAICA*, fruticoſa, foliis obovatis obtuſis lobatis parvis, floribus paniculatis pedicellatis. Linn. *Syſt. veg. l. c.* Abſynthium Santonicum judaicum C. B. Frutex in Palæſtina creſcens. Dubitanter modo huic ſpeciei Linneus (*Mant. p.* 111.) ſemen Santonici tribuit, ulterius poſtea (*Mant. p.* 281.) deſcriptæ.

In *Pharmacopoea Wurtenb. p.* 86. etiam ſemen Zedoariæ dicitur. Ut diverſum vero hoc nomine inſignitum proponit ill. A Roſenſtein (*Bſkd. p.* 359.) licet utrumque, ſemen contra vermes (*Maſkfrö*), vocet. Sunt qui inter *alepenſe*, quod judicatur optimum, *orientale* ſ. *indicum*, quod præcipue conſtat exiguis floſculis, *barbarum* ſ. *africanum*, quod cauliculos maxime continet, diſtinguunt (Spielm. *Mat. med. p.* 209.). In officinis proſtat Semen oblongum, leve, cui copia cauliculorum & membranularum admixta eſt, coloris ex viridi bruni. Iſto verum minutius eſt & præferendum, etſi cauliculis & foliorum particulis nimium commixtum, ita ut ipſius

ipſius ſeminis pauxillum modo adſit. Subſtitui ideo Linneus ſemen artemiſiæ campeſtris jubet (Roſenſtein *l. c.*). Ex Natolia ſemen ſantonici transfertur. Sapor ejuſdem valde amarus & ſubacris, & odor fortis, peculiaris. Communi conſenſu anthelminticum reputatur, infantibus præſertim dicatum. In infuſo ſaturato aqua facto intra 5. horas ſecundum Baglivium (*Oper. p.* 60), intra 7. ad 8. horas autem ſecundum Redium lumbrici vivi necati, quum contra ea in amarioris longe abſynthii decocto per 30. & in infuſo agarici per 36. horas vivere pergerent (Redi *de animal. viv. p.* 159); ut igitur evidens ſit, non ſolam amaritiem vermibus in ſantonico infeſtam eſſe. Vario modo infantibus porrigitur, vel mane ad cochleare unum vel bina pro thea in pulvere, pani butyraceo, vel pani melle oblito inſpergendo, vel ingeruntur ejus cochlearia ſimilia duo lacte naturaliter tepido; vel boli ex ſemine cum lacte formantur ſyrupo corticum aurantiorum humectandi. Maxime prodeſt ſub initium vel finem decreſcentis lunæ per tres dies datum, ſubjuncta tinctura Rhei per duos ſubſequos dies. Adulti ad cochleare unum majus ſumant interpolando laxans, quibus tænia adeo nonnunquam eliminata fuit (Roſenſtein *Hus. och Reſe. Apot. p.* 90.). Drachmam unam pro doſi aſſignar Linneus (*Mat. med. p.* 183.). Infuſum ſpiritu vini factum, & in extractum inſpiſſatum, magis conſervat odoras partes, aquoſum autem infuſum & extractum amaritiem. Hinc ſi vermium ratio habetur, illud ſi amarities in cenſum venit, hoc prærogativam habet (Lewis *M. m. p.* 209.). Morſuli contra vermes, quos circumforanei vendunt, & quibus intra paucas horas vermes expellunt, conſtant ex ſeminibus ſantonici minutis oblongis, ſedulo ſeparatis a ſolitis quiſquillis, quotum drachma dimidia miſcetur cum æquali quantitate Rhabarbari; inde addito ſaccharo morſuli & rotulæ formantur (Lange *Miſcell. verit. p.* 116.). Stomachi imbecillitati mederi, ut quidam volunt, nihil eſt quod diſſuadeat, etſi eo fine jam non adhibeatur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Confectio). Saccharo incruſtatum ſemen palato abſque virtutis diſpendio favet.

Pulvis contra vermes) *Ph. Wurt. p.* 160. Varia vermibus infeſta & purgantia recipit. Ad drachmam dimidiam dari ſolet.

Pharm. ABROTANI MARIS *Herba*, *Summitates*.

49. *ARTEMISIA ABROTANUM*, fruticoſa foliis ſetaceis numeroſiſſimis Linn. *Syſt. veg. p.* 619. Abrotanum mas anguſti-

guſtifolium majus C. B. Icon: Blackwell. *Tab.* 555. Frutex creſcens Monſpelii, in Italia, Syria, in montibus apricis. Noſtras hiemes fert, & in hortis odoris cauſa colitur.

Herba uti & Summitates) odoris gravis & ſaporis aromatici amari, quorum uterque ſiccando debilior fit. Parcam copiam olei deſtillati, ex libris ſexdecim recentis herbæ & ſummitatum vix drachmas tres (Lewis *M. m. p.* 4.), ſuppeditat, quod ipſum ſenſus eodem modo ac partes ipſæ ſtirpis afficiunt, multaque continet tam aqua quam ſpiritu vini ſolubilia. Rarius, quam par eſt, uſurpatur, aſt incidendo, aperiendo, pellendo, præcipue menſtrua & ſudorem, potens. Vermes deſtruit tam amaritie ſua, quam nidum mucoſum ſolvendo & ad motum velociorem inteſtina vellicando. Appetitum cibi iiſdem viribus auget. In collica flatulenta porro operam fert. Dari poterit in pulvere cum ſaccharo vel infuſo ſemivinoſo. Externe fomenti inſtar diſcutit & gangrænam figit. Video in alopecia quoque commendari, ſed lubrico ſane argumento, ſi ad ſignaturam foliorum unice reſpiciatur (ut in Schröd. *Pharm. p.* 512.).

De Abrotano fœmiua v. infra Santolina Cypariſſias L.

Pharm. ABSYNTHII VULGARIS *Herba, Summitates.*

50. *ARTEMISIA ABSYNTHIUM*, foliis compoſitis multifidis, floribus ſubgloboſis pendulis, receptaculo villoſo. Linn. *Sp. pl. p.* 1188. Abſynthium ponticum ſ. romanum officinarum ſ. Dioſcoridis C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 16. *Pl.* perennis, in locis ruderatis & ad vias creſcens.

Herba) amariſſima, ut in proverbium abierit, & comeſta lac vaccarum (La Mottraye.) oviumque carnes (Linn. *Flor. Svec. n.* 735.) amaritie imbuat, & ex uſu continuato extracti abſynthii lac puerperæ inſtar fellis amarum & infanti noxium evaſerit (Borrichius in *Act. Hafn. Vol.* 2. *p.* 165.). Odori forte ſpecifico inſtructa. Mora & ſiccatione petit pars odoris, decoctione autem integre tollitur. Folia magis amara floribus viribuſque ſuperiora (Geoffroy). Odor olei deſtillati ſaporque idem nauſeoſus ac herbæ, etſi non amarus. Extractum ſale tartari tritum mox odorem volatilem ſpargit, unde ſal ammoniacum ineſſe apparet (Sulzer *Diſſ. An in plantis ſal eſſentiale ammoniacum? Gott.* 1769.). Efficax inde a Veterum tempore habita, quorum Dioſcorides nempe & Plinii ponticum videtur noſtrum eſſe, Galeni autem Artemiſia pontica L. Calida eſt, ut amara ſolent, præſertim odora ſimul Stomachum roborat, acidum primarum viarum infringit, prout cereviſiam aceſcentem dolio immiſſa corrigit (Linn. *Am. acad.* 2. *p.* 179), & ruri ad acorem arcendum humulo ſubſtituitur (Linn. *om. Oehl.* in *Vet. Acad. Handl. Vol.*

24. *p.*

24. *p.* 54.), etſi non ſine inebriationis moleſtia (Lindeſtolpe *de venenis p.* 547.). In intermittentibus febribus præſtantiæ ſingularis fuit, prægreſſa primarum viarum repurgatione, ſuccus herbæ recentis cum aliquot caryophyllis aromaticis contuſæ ad cochleare dimidium in vehiculo vinoſo aliquoties extra paroxyſmum datus (*Com. Nor.* 1734. *p.* 225). Ut alia amara ſeſe probavit in hiſce febribus herba Hevermanno (*Bemrrk. v. Unterſ. B. I. p.* 20.). Hypocondriacis & ictericis (Heide apud Hallerum *Hiſtor. ſt. helv. n.* 124.) opitulatur; & pertinaces hepatis ſpleniſque obſtructiones reſolvit, contra quas & pilulæ ex extracto abſynthii & ſapone commendandæ (Lange *Brunſv. dom. p.* 111.). Podagræ obviam ire propria experientia confirmat ill. Ab Haller (*loc. cit.* & in Bomare *Dict. T. I.*). Et in aſini malo, calculo, eſſentia quolibet mane ad cochleare uuum per ſeſquimenſem, dein ſingula hebdomade per dimidium annum, data duplici exemplo curationem abſolvit (Linn. *Am. acad. T.* 2. *p.* 160.). Scorbuti quoque & convulſionum præcipue in eo natarum medela eſt efficax aqua vino vel cereviſia infuſa (Eugal. *de ſcorb. p.* 83.). Initia hydropis diſpulſa fuerunt ea (Fehr *Abſynt. p.* 117. Hall. *l. c.* etiam in Bomare *l. c.*), ut adeo ſola ſanando malo ſuffecerit. Huc pertinet exemplum fœminæ aſciticæ & hydrope anaſarca gravatæ, quæ infuſione ſummitatum abſynthii & baccarum juniperi cum cereviſia pro ſitis neceſſitate pota convaluit (Heiſter in Hall. *Diſput. anat. Vol.* 6. *p.* 713.). Duo alii hydropici ſolo ſucco abſynthii ſanati (*Miſc. Nat. Curioſ. Dec. I. Ann.* 3. *Obſ.* 322.). Contra vermes ſuetum remedium, licet non ſpecifica quadam vi, prout experimento Rediano colligitur, effectum exſerat (V. ſupra *pag.* 61.). Eſſentia paroxyſmus ex tænia mitigatur ad cochleare unum vel ſupra data (Roſenſt. *Bſkd. p.* 349.). An, ex repetita querela nervis inimica ſit, adeo ut ſub nimio uſu caput gravaret, oculis noceret & virilem poteſtatem labefactaret, maciemque afferret, de eo adhuc ambigitur. De ſe ipſe affirmat Lindeſtolpe (*l. c.*) ſe per vitam neque extractum neque eſſentiam ne guſtare quidem potuiſſe abſque præſentiſſimo capitis dolore, oculorum inflammatione ac rubore, idque in aliis multis ſe ſe obſervaſſe; ſimilia exempla collegit ejuſdem libri editor (Stenzelius). Attamen ex protracto iſto ſupra dicto uſu ejuſmodi incommoda non percepit ill. A Linne.

Exhibetur igitur vel in pulvere ad drachmam dimidiam, cui ſaccharum admiſcetur; vel in infuſis, quorum aquoſum frigide paratum calido gratius. Efficaciſſimum eſt ſemivinoſum. In univerſum autem abſynthium gratioribus amaris cedere oportuit.

Externe herba recens oedematibus diſcutiendi ſcopo imponitur

nitur (Löſeke *M. m. p.* 151). Ob vim putredinem coercendi, gangrænam aqua marina, cui herba incocta, ſubegit (Barthol. *Eph. N. C. Dec. I. ann.* 2. *Obſ.* 2. *p.* 2.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Conſerva Abſynthii) *Ph. W. p.* 39. Præſtans, omnes virtutes Abſynthii colligens.

Aqua deſtillata) *Ph. W. p.* 6. Parum amara, ſed fragrans. A Boerhaavio (*Chem. T.* 2. *p.* 68.) in defectu bilis, ventriculi debilitate & adverſus vermes laudata.

Extractum) *Ph. W. p.* 87. Ex ſummitatibus aqua maceratis ſuccoque inde elicito, inſpiſſato. In pilulis & elixiriis commodum. Amarities vero ſola ſupereſt.

Eſſentia ſimplex) *Ph. W. p.* 74. Ex ſummitatibus ſpiritu vini digeſtis. Eſt vulgare ſtomachicum & vermifugum ad drachmam unam ſupraque pro doſi ex vino.

Eſſentia compoſita) *l. c.* Alia aromatica & amara recipit. Hinc minori doſi propinatur.

Oleum deſtillatum) *Ph. W. p.* 128. Ex herba recenti coloris viridis, ex ſicca coloris bruno flavi (Fr. Hoffm. *Opuſc. phys. chem. p.* 9.). Quantitas uberrima redundat tempeſtate pluvioſa & ſolo humido (Geoffr. *Mem. de l' ac. des ſc. de Paris* 1721). Hujus ſi drachma una in uncia ſpiritus vini rectificatiſſimi ſolvitur, laudatur tanquam ſedativum in doloribus mitigandis, ſomno inferendo & ſpaſmis compeſcendis (Fr. Hoffm. *Opuſc. cit. p.* 355.) ſicque & ad ſedandum vomitum conducit (*l. c.*). Stomachicum inſuper eſt liqnore minerali Hoffmanni ſolutum vel in elaeoſaccharo cum vino ad guttulas aliqvot datum.

Sal Abſynthii) *Ph. W. p.* 165. Incineratione herbæ, elixivatione & evaporatione paratur. Non hujus loci eſt, multis diſquirere, utrum hoc & ſimilia ſalia ignis productum ſint, an potius modo a compedibus ſuis abſque vi ſeparata exiſtant. Favent poſteriori ſententiæ experimenta ill. Margrafii (*Chem. Schriften T.* 2. *p.* 49. *ſq.*) cl. A Lelyveld (*Obſervationes de ſalibus lixivis plantarum Ultraj.* 1768.) & cl. Wiegleb (*Chem. Verſuche üb. d. alcal. Salze* 1774.). Non videntur ſalia alcalina plantarum multum inter ſeſe differre (Gmelin *Comm. Petrop. T.* 5. *p.* 277.), etſi plantæ varient acidi indole & efficacia, olei natura & ſale eſſentiali, modo rite parata ſint, ut acidum & oleum omnino diſſipentur.

Reſolvit potenter, acidum frangit, lotium movet. Eximium eſt intermittentibus febribus, etiam ad mentem Boerhaavii (*Chem. T.* 2. *p.* 141.). Confert ſæpe quando corticem per ventriculos non fert, tempore apyrexiæ ad drachmam dimidiam pro doſi. Sic diſcuſſit adeo quartanam pertinacem, in-

intermittentes cum hypochondriorum dolore tenſivo duro, & quotidianas ictero ſtipatas. Detergit colluviem primarum viarum, imo in intima penetrans hoc ſolum poſt emeſin icterum diſpulit. Quod aliis non idem contigerit eventus, parciori forſitan doſi adſcribendum (Grainger *feb. anomala p.* 138.). Ad recidivas febrium intermittentium ſuperandas ſalis hujus grana 10. vel 15. ex aqua ſpadana valuerunt (Hamilton *de feb. mil. p.* 79.). Multum ſpondet melancholicis phlegmate abundantibus item fœminis menſium ſuppreſſione a ſanguine inerti viſcido & chloroſi correptis (Grainger). Diureſi, prout ſimilia ſalia, hydropicis opem fert (Monro *en. dropſy p.* 33. 58.).

Sal hoc addito ſucco limoniorum conſtituit *Hauſtum ſalinum* vel *antemeticum* Riverii ſ. *Mixturam Riverianam*, apud Anglos noſtro tempore præſertim tam claram. Conſtat ex ſalis abſynthii ſcrupulo uno & ſucci limoniorum cochleari uno (Riverii *Prax. med. Lib.* 9. *cap.* 7. *p.* 415. Sydenham *Op. p.* 305.). Gratior redditur ſolutione ſalis abſynthii in aqua aromatica gratiori deſtillata addito ſaccharo, cui admiſcetur pro neceſſitate ſuccus citri. Exempla dedit Pringle (*Dis. of the army p.* 309.). Aſt perinde eſt, quo ſale alcali utaris & quo acido. Vomitum ſedat in primis eum, qui in febribus malignis contingit (Riverius *l. c.*). Vomitum in ileo compeſcuit mixtura modo, primo loco propoſito, mane & ſero ingeſta (Sydenham *Op. p.* 77.). Subſcribit ſua experientia ill. Pringle, ſed quavis hora dedit (*Dis. of the army p.* 133.). Prodeſt etiam ad compeſcendum æſtum ex ſenſilitate nimia nervoſi ſyſtematis (Whytt *nerv. diſord. p.* 485.). Vis dependet ab evolutione fixi aeris, ſub qua nervi ſtimulantur, unde priores motus ſpirituum mutantur (Boerh. *Chem. T.* 2. *p.* 51.), & fomes putredinoſus vellicans corrigitur (Pringle *Dis. p.* 309. & *App. p.* 78.). Hinc ebullitionis tempore plerumque hauritur. Sed & extra ebullitionis ſtadium exhibuit Eques A Roſenſtein (*Apot. p.* 65.) in Iulapio ex ſale abſynthii aqua ſoluto & citri ſucco ſaturato, cui vinum rhenanum & ſyrupi corticis aurantiorum quantum gratia ſaporis requirit, additur: ſicque vomitum compeſcuit, in febribus intermittentibus loco ſalis digeſtivi fuit, quin vernales hocce ſolo ſopitæ, & colicam ex calculo ſedavit.

Pharm. Absynthii Pontici ſ. Romani *Herba.*

51. *ARTEMISIA PONTICA*, foliis multipartitis ſubtus tomentoſis, floribus ſubrotundis nutantibus, receptaculo nudo Linn. *Sp. pl. p.* 1187. Abſynthium ponticum tenuifolium incanum C. B. Pl. perennis in Hungariæ inferioris, Sibiriæ apricis aridiſque locis.

Herba). Minus amara abſynthio gratiuſque odora, magis
autem illo aromatica (ad Galeni judicium *meth. med. L.* 11.
c. 16.). Hinc, ſi aroma ſpectetur, ponticum præferendum.
Rariſſimi uſus. Recipit illum tamen.
Syrupus de Abſynthio compoſitus) *Ph. W. p.* 202. vel ipſe
obſoletus.

Pharm. ARTEMISIÆ *Herba & Summitates; Moxa.*

52. *ARTEMISIA VULGARIS*; foliis pinnatifidis planis in-
ciſis ſubtus tomentoſis, racemis ſimplicibus recurvatis, flo-
rum radio quinquefloro Linn. *Syſt. veg. p.* 619. Artemiſia vul-
garis major C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 431. Pl. perennis ad
vias & locis ruderatis copioſa. Duplex exſtat varietas: *ru-*
bra, caule & flore purpuraſcente; *alba*, caule & flore albi-
cante. Vires medicæ utriuſque eædem.

Herba). Longe minus amara, quam ſolet in hoc genere,
ſuaveolens, ſi leviter teritur, præcipue ſummitates. Parcior
noſtro ævo in medicorum formulis, ſed veteribus uſitatiſſi-
ma. Et horum quidem in affectionibus uteri præprimis fidem
obtinuit; ad ſecundinas nimis tenaciter inhærentes ſolven-
das, teſte Hippocrate (*de morb. mul. lib. I.*) ad ſimilem ſco-
pum, & ad menſtrua partumque accelerandum teſte Dioſco-
ride (*Mat. med. Lib.* 3. *c.* 127.), modo de eadem planta ſer-
mo ſit. Inſeſſum & potionem commendavit eo fine Plinius
(*Lib.* 26. *cap.* 10.). Fomentationes ex eadem utero ſalutares
pronunciavit Galenus. Congruit Chinenſium fœminarum opi-
nio, quæ hiſce caſibus & contra malum hyſtericum folia re-
centia lota cocta & oryza ſaccharoque in pultem mixta in-
ſtar bellarii ingerunt (Ten Rhyne *de arthr. p.* 133.). Alii ar-
riſit infuſum artemiſiæ & florum chamomillæ rom. ad lochia
pellenda (*Comm. Noric.* 1735. *p.* 430.). Danicæ aliæque fœmi-
næ pro emmenagogo felici eventu adhibuerunt (Sim. Paulli
Quadripart. p. 227.). Sinenſes herbam recentem contuſam ad
ulcera conſolidanda applicant (Osbecks *Reſa p.* 242.). In ca-
taplaſmate vero & pulvere inſperſo pro ambuſtis fuit (*A. N.*
C. Vol. 2. *Obs.* 195.). Coquorum mos ſolet eſſe anſeres arte-
miſia infarcire, non tam me arbitro, ut caro inde tenerior
evadat, (*Sim. Paulli l. c.*) quam ſaporis cauſa, de quo judi-
cium differt.

Tranſeo jam ad Moxam Iaponicam), celebrem illam la-
nuginem griſeam, quam Japones & Sinenſes ex ſiccata ſupe-
riori plantæ parte foliiſque tuſis & inter manus tritis, reje-
ctis fibris & membranaceis reliquiis parant (Ten Rhyne *l.*
c. p. 108. *Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 4. *Obs. I.* Kaempf. *amoen. exot. p.*
502.). Succeſſit idem artificium quoque in Germania (*Eph.*
N. C. Dec. 3. *A.* 7. 8. *App.* 141.). Sic præparatam in conum
rotant

fotant uncialem; quem cuti ſaliva ſi placet aſſixam ope virgulæ ex ligno Aloes accendunt. Ob mollem teneramque compagem igne non mox conſumitur, ſed lente depaſcitur. Uſus ejuſdem autem præcipue in articulari dolore & rheumatiſmis chronicis fit, ut acre vellicans diſſipetur & levi exulceratione eliminetur; tunc nova turunda accenditur, priori depaſta, donec votis effectus reſponderit. Omitto ſuperſtitioſa ratione temporis colligendi, locorum inurendorum & curationis præſervativæ, quorſum & uſtionem in variis morbis maxime diſparibus refero (*V.* Kaempfer *l. c.*). Male in dubium vocant illam Moxæ originem Ieſuitæ in *Recueil d' obſervations curieuſes T. 2. p.* 114. 115. Hiſpani Moxam aliam colligunt ex quodam echinope (Lieutaud *Syn. pr. med. p.* 787.). Eidem ſcopo inſervit lanugo verbaſci (*Miſc. N. C. Dec. 2. A.* 1. *p.* 67.). Convenit hæc medendi ratio fine & effectu cum aliis quibuſdam, ferro nimirum ignito, fungis, quos Hippocrates ſuaſit ad locum affectum accendendos. Lappones adhuc hodie ſimili malo adhibent (Poſt Schæfferum Filläſtröm in Hall. *Diſp. pract. T. 6. p.* 728.) lino crudo (Hippocr. *lib. de affect.* §. 30.) vel goſſypio ſive lineo panno ignito, quo Aegyptii utuntur (Proſp. Alpin. *Lib. 3. c.* 12. *p.* 209. Vid. *figur ad p.* 218.); ut accenſam ariſtolochiæ radicem (Aetius *L.* 22. *c.* 3.) & magis nota, veſicatoria, ſinapiſmos, cucurbitas, taceam. Sed hiſce omnibus longe mitius operatur Moxa; quin imo pueri illam abſque ejulatu in India ferunt, multique valetudinis conſervandæ ſcopo omni ſemeſtri variis locis corporis cutem eadem adurunt, & plures ſimul turundas accendunt (Kaempf. *l. c. p.* 594.); & ill. V. Swieten (*Comment. T.* 4. §. 1228.) in femore proprio explorans haud ægre toleravit. Quin in ſe ipſe felix experimentum ſubiit in Batavia Buſhofius eandem medelam podagricis in Europam redux impenſe commendavit (*Het podagra mits gaders deſſelf geneſing Amſtel.* 1675. 8.). In Sibiria circa flumen Onox ſacerdos quidam artemiſiam loco cauterii multis in morbis applicuit (Gmelin *It. Sibir. p.* 1114.). Effectum etiam præſtitit in dolore dorſi a caſu pertinaci (Burgius *M. N. C. Dec. 2. A. 9. p.* 290.). Dolore iſchiadico autem hæc medicina, quoniam fomes mali profundius latet, infirmior eſt (Swiet *l. c. p.* 674.). In epilepſia & chronicis quibuſdam affectibus capitis deſperatis Nigritæ potius quam Sinenſes totam ſuturam coronalem longa & ampla ſtupa adurunt optimo emolumento (Kaempf. *Amoen. p.* 595.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus de Artemiſia) *Ph. W. p.* 203. it. *Cod. medic. p.* 37.

Nimium aliis mixtus, adhibitus tamen menſibus & lochiis languentibus vel ſuppreſſis.

Extractum Artemiſiæ) *Ph. W. p.* 88. Iners.

Pharm. Absynthii Maritimi *Herba & Summitates*,

53. *ARTEMISIA MARITIMA*; foliis multipartitis tomentoſis racemis cernuis, floſculis fœmineis ternis Linn. *Sp. pl. p.* 1186. Abſynthium ſeriphium belgicum C. B. Pl. perennis creſcens in littoribus maris Europæ ſeptentrionalis.

Herba). Odorem mari vel camphoræ in loco natali ſpargit, qui in culta planta minus gratus eſt (Linn. *Fl. Svec. p.* 286.). In Anglorum officinis reperiunda, quod odor & ſapor minus quam in Abſynthio vulgari diſplicet. Hujus vires æmulatur, etſi debilior.

PRÆPARATUM.

Conſerva ſummitatum Abſynthii maritimi) *Ph. Lond.*

Pharm. Genipi Albi *Herba*.

54. *ARTEMISIA RUPESTRIS*; foliis pinnatis, caulibus adſcendentibus, floribus globoſis cernuis receptaculo papposo, Linn. *Sp. pl. p.* 1186. Cfr. Ejuſd. *Gotlinska reſa p.* 285. cum icone. Abſynthium ex alis floridum, foliis anguſtis ſericeis pinnatis pinnis trifidis & quinquefidis Hall. *Hiſt. ſtirp. helv. n.* 126. Abſynthium alpinum incanum C. B. *Prodr. p.* 71. Pl. perennis, creſcit in rupibus & alpinis Helvetiæ, Sibiriæ, Oelandiæ.

Herba) gratum aroma ſpirat. Helvetis præſertim in pretio. Male quidem in pleuritide, juſtius in febribus intermittentibus ad menſes pellendos & vulnera conſolidanda. (Hall. *l. c.*).

--- Et hæ quidem dictæ ſpecies jamjam in officinas recipiuntur, licet & aliæ hujus generis, ut *Artemiſia glacialis* L. *Artemiſia foliis ſericeis* &c. Hall. *n.* 127. ſ. *Genipi noir*, item *Herba alba Geſneri* ſ. Hall. *n.* 128. item *Artemiſia campeſtris* L. odore ſuo grato aromatico vires haud exiguas polliceantur.

TANACETUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 618. *Gen. pl. p.* 417.

Pharm. TANACETI *Herba*, *Flores*, *Semina*.

55. *TANACETUM VULGARE*; foliis bipinnatis inciſis ſerratis. Linn. *Sp. pl. p.* 1184. Tanacetum vulgare luteum. C. B. Icon: Blackwell. *Tab.* 464. Pl. perennis creſcens in muris, aggeribus, ad foſſas.

Medici infrequentior hodie ob amaritiem Herba deſumitur a varietate β, *foliis criſpis*, C. B. hortorum ornamento. Valde amara cum odore forti, ut facile inde roborare ventriculum, reſolvere obſtructiones, ſudorem pellere, ſtimulare nervos, credas. In arthritide non ſpernenda, contra quem morbum efficaciam jam cognovit Culpeper (*Ph.Lond.*1659.). Profuit in infuſo theæformi ſaturato ad libram unam mane & veſperi per annum epoto (*Gazette ſalutaire* 1768. *n.* 21. ubi caſus reperitur). Recentius in Scotia celebrata contra idem malum herba recens mane ingeſta vel infuſum tenue lacte & ſaccharo mane & veſperi ad libram dimidiam potum. Unde quibuſdam alvus laxata, aliis lotium motum, quidam tamen nullam excretionem experti; ſed reſpicias ad ægri conſtitutionem, nam non omnibus idem convenit (Clerck in *Eſſays & Obſerv. phyſ. & lit. T.* 3. *p.* 438.); ſic & decoctum ex vino albo calidum podagram ad ventriculum converſam innoxiam reddidit (Bradley *new improv.* 334.). Porro contra vermes efficax ex Hoffmanni (*Med. ſyſt. Tom.* 4. *P.* 2. *p.* 333.) multorumque aliorum teſtimonio, qui non herbæ modo, ſed & aliarum partium rationem habuerunt. Hinc & Roſenſtenius (*Bskd. cap. de vermibus*) varia ex Tanaceto præparata anthelminticis ſuis admiſcuit. Contra aſcarides clyſteres lacteos, quibus tanacetum vel ſimilia incocta ſunt, laudat Hoffmannus (*Med. ſyſt. Suppl. p.* 87.). In cachexia ſuccus ad aliquot uncias conduxit, qui etiam febres intermittentes diſpulit (Pontedera in Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 132.). Loco abſynthii feliciter in hydrope uſurpata in decocto, dum lotium movit (*Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 2. *Obſ.* 112. *p.* 267. *ſq.*).

Flores) minus ingrati ſapore, ſed infrequentiores. Etiam anthelmintici (Sim. Paulli *Quadrip. p.* 556.). Hyſtericis drachma una in pulvere valde proficua fuit. (Gherli *Oſſervazioni rare Cent.* I. *p.* 188.).

Semina contra vermes crebro adhibita. Cum ſyrupo violarum dari jubet Andry (*Generation des vers p.* 155.). Perpe-

peram tamen ſubſtituta ſeminibus ſantonici, quibus longe minus amara, plus vero fragrantiæ habent (Lewis *M. m. p.* 568.

PRÆPARATA.

Extractum Tanaceti), *Ph. W. p.* 88. Aqua paratur. Efficax. Occurrit in formulis Roſenſteinii (*l. c. p.* 358. 376.).

Oleum deſtillatum) *Ph. W. p.* 128. Eſt coloris ex viridi lutei, ut in herba. Guttula una vel altera additur pilulis & pulveribus anthelminticis.

Pharm. Balsamitæ Maris *ſ.* Costi Hortorum Ph. Ed. *ſ.* Tanaceti Hortensis, Ph. Paris. *Herba.*

56. *TANACETUM BALSAMITA*, foliis ovatis integris ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 1184. Mentha hortenſis corymbifera C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 98. Stirps perennis, creſcens in Gallia inferiori, Hetruria, Helvetia, autumno florens.

Herba). Fragrantem odorem ſpargit, ad illum Menthæ accedentem. Amara. Obſolevit, etſi ſenſuum ſcrutinio vires polliceatur. Ventriculum roborare, tormina ſiſtere, menſes pellere lego, quæ omnia ratiocinio non adverſantur, porro hyſtericum malum & melancholiam diſpellere. De vi ſpecifica autem opium aliaque venena infringendi merito dubites. Conf. Dale *Pharmac. p.* 107. Dyſenterias arcere Porbitius (*de. milit. ſan. in Op. omn. T.* 2. *p.* 84.).

EUPATORIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 612. *Gen. pl. p.* 413.

Pharm. Eupatorii *Herba*, *Radix.*

57. *EUPATORIUM CANNABINUM*; foliis digitatis Linn. *Sp. pl. p.* 1173. Eupatorium cannabinum C. B. Icon: Blackwell *T.* 110. Planta perennis locorum aquoſorum.

Eviluit. Herba) valde amara cum odore forti, ut vel inde eam inertiæ ignominia abſolvas. Succus magna copia aſſumtus vomitum excitat, alvum omneſque reliquas excretiones movet (Boerhaave *Hiſt. pl. Rom. Tom. p.* 175.). Reſolvere & depurare ſanguinem præcipue experimentis confirmatur. In obſtructione viſcerum præſertim ex febribus intermittentibus & in hydrope impenſe extollit Tournefortius (*Hiſt. des plantes T. I. p.* 329.) juncta in proxime dicto malo decocti ad crura applicatione. Quæ ipſa Chomel (*Uſuelles T.* 2. *p.* 167.) repetens propriam ſuam experientiam

tiam allegat. Succi vero vel infuſi theæ forma commodiſſima viderur, nec diſplicuit cereviſiæ medicæ inſtar; ſic ruſticis in Belgio vulgaris in ſcorbuto, ulceribus mali moris & cruribus tumidis, medela eſt (Boerh. *loc. cit. p.* 176.). Cataplaſma ex coctis foliis tumores præcipue ſcroti & hydrocelen diſſipavit (Chomel *l. c.*). Et quum poſt variolas negligenter curatas in pueris corpus intumuiſſet, folia ejuſdem ſæpe applicata præ reliquis omnibus in diſſipando tumore ſcroti præſtiterunt (Scopoli *Flor. carn. p.* 368.)

Radix). Hanc in ſe ipſe C. Geſnerus (*Epiſt. p.* 63. & *p.* 121.) exploravit, decocto nempe fibrarum pugillo in vino, unde alvus & lotium copioſe motum & vomitus poſtea duodecies ſucceſſit magno labore. De irrito autem effectu etſi majoris doſeos queritur Chomel. (*l. c*).

SANTOLINA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 616. *Gen. plant. p.* 416.

Pharm. SANTOLINÆ *s.* ABROTANI FŒMINÆ *Herba*.

58. *SANTOLINA CHAMÆ - CYPARISSUS*; pedunculis unifloris, foliis quadrifariam dentatis Linn. *Sp. pl. p.* 1179. Abrotanum fœmina, foliis teretibus C. B. Frutex creſcens in Europa auſtrali.

Herba) uſus rariſſimi, quam tamen viribus non deſtitui fragrantia odoris & amarities indicant. Et hæ quidem ad vim Abrotani ſolent exigi, etſi imbecilliores. Vermes necare, obſtructiones reſerare, hyſtericis ſubvenire & detergere referunt, at alias virtutes experientia ulterius indigentes ſilentio prætercam.

SPILANTHUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 609.

Pharm. ACMELLÆ *Herba*, *Semina*.

59. *SPILANTHUS ACMELLA*; foliis ovatis ſerratis caule erecto, floribus radiatis Linn. *l. c.* Olim Verbeſina Acmella Ejuſd. *Sp. pl. p.* 1271. Chryſanthemum bidens ſ. Bidens zeylanica flore luteo, lamii folio, Acmella dicta Breyn. *Prodr. Append. p.* 48. Abcdaria Rumph *Amb. Tom.* 6. T. 65. Pl. annua in Zeylona & Ternata creſcens. Cave,

ne confundatur cum Spilantho Pſeudacmella, ſimillima, ſed radio deſtituta.

Herbæ) ſapor amarus balſamicus competit. Initio nullum ſentiri, ſed; ſi paullum maſticatur, inſigni linguam calore aſſici auctor Jo. Phil. Breynius (*Diſſ. de radice Gin. ſen & Acmella* add. *icon. rarior. plant. p.* 44.). Mirifice olim claruit calculum comminuendi & nephriticos dolores ſopiendi laude, quæ in Zeylona primum emergens in Belgium demum tranſiit. Notior in Europa evaſit litteris Hottoni ſocietati Reg. ſc. Anglicæ a. 1701. oblatis (*Phil. Tranſ. Vol.* 22. *p.* 760.), quibus curationes numeroſæ in Zeylona factæ breviter memorantur. Et haſce litteras denuo recenſuit Rajus (*Hiſt. pl. T.* 3. *p.* 227.) & Volcamer (*Miſc. N. C. Dec.* 3. *A.* 7. 8. *Obſ.* 210.). Uſu quoque in Belgio probatas vires, allatis variis caſibus, commemorat Breynius (*Diſſ. cit.*), ſcilicet lotium movere, nephritidem tollere, renum calculos expellere, iſchuriæ nothæ, dyſuriæ & ſtranguriæ, præcipue ſi viſcida tenaxque lympha ſubeſt, mederi, demum menſtrua ſuppreſſa provocare. Succeſſiſſe ſibi in calculoſis concretionibus reſolvendis & lotio movendo ſemper, & ſemel in hydropo incipiente, refert Schendo (*in Act. Nat. Cur. Vol. I. Append. p.* 119.). Poſt bibitum Acmellæ infuſum urina hominis veſicæ calculo laborantis per chartam colata reliquit ſurſum tartarum minus quam antea craſſum, granulatum, & in ſubtiliores lamellas formatum, pauco tantum viſcido admixto. In facie adverſa chartæ exiliſſima ac prominentia filamenta confertiſſimis granulis albis minutiſſimis atque ex tartaro concretis pulcherrimeque diſpoſitis adſperſa apparuerunt. In ægro vero mox poſt ſumtam acmellam difficultates doloreſque increverunt, ut ad emollientia refugiendum eſſet; ſed dein tolerabilior evaſit valetudo. Similia alii ægro acciderunt, unde colligit Fantinus (*Comm. Bonon. T. I. p.* 167. *ſq.*), ſtirpis eam eſſe facultatem, ut concretiones & coagmentationes calculoſas prohibeat, &, quum ſubadſtringentis & ſubamaricantis ſaporis ſit, infuſum corroborando vim præſtare. Integræ quidem ſtirpi vires dictæ adſcriptæ, Semina tamen, & præ hiſce Folia ſingulari in dignitate habita ſunt. Hæc ſiccata & in pulverem redacta in vehiculo commodo data (Hotton) vel, quod magis uſitatum, in infuſo theæformi exhibita (Hotton, Breynius). Infuſio & ſpiritu vini facta, vel per deſtillationem ſpiritus ex radice caulibus & ramis elicitus fuit (Hotton). Infuſum aquoſum bis vel ter de die ingeſtum, & ne ulla acrimonia moleſta eſſet, ſemper cum glycyrrhiza, ſyrupo althææ vel ſimilibus. Mos quoque fuit, ſpiritum foliorum cum ſpiritu Arrack in India paratum bis vel ter quotidie

ad

ad guttas 30 vel 40 cum vino Rhenano vetuſto vel Gallico aut decocto quodam nephritico addito ſyrupo althææ, propinare. Valuitque ſic præſervativo ſcopo. In uuiverſum multum liquidi ſuperbibendum eſt (Breynius).

Volubilior creditur a magiſtris æthiopibus puerorum lingua maſticatione capitulorum ſ. radicularum vel ſola, vel addita Pinanga fieri, & aptior ad Arabicas litteras pronunciandas, hinc a Rumphio Abcdaria dicitur, Malaice Daurnurit h. e. herba diſcipulorum.

In fluore albo non minus eſſe efficaciam tribus caſibus amici innixus breviſſime indicat Slevogt (*Progr. de Acmella ceylanica novo fluoris albi remedio. Ien.* 1703. *p.* 5.).

Quoniam herba charo pretio venit; nempe uncia una floreins 22 Amſtelodami (Walbaum *Index pharm. T. I. p.* 60.): Sigesbeckiam orientalem inſtar ſuccedanei ex affinitate ill. a Linné (*Mat. Med. p.* 191.) commendavit, idque non perperam factum, exprimentum edocuit Haſſelquiſtium (*Amoen. acad. Vol.* 3. *p.* 68.). Coreopſidem Bidentem L. proxime ad zeylanicam plantam venire, experimentis chemicis ductus Nebel (*de Acmella Palatina* 1739. 4.). exiſtimat, & Bidentem tripartitam L. Perthes (in *Comm. Noric.* 1745. *p.* 201.).

TUSSILAGO.

LINN. *Syſt. veget. p.* 629. *Gen. pl. p.* 425.

Pharm. PETASITIDIS *Radix.*

60. *TUSSILAGO PETASITES*; thyrſo ovato, floſculis fœmineis nudis paucis *Syſt. veg. l. c.* Petaſites major & vulgaris, C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 22. Pl. perennis, creſcens ad rivos temperatioris Europæ. Cave, ne cum Tuſſilagine hybrida L. confundas, cui thyrſus oblongus & floſculi plurimi fœminei, planta rariori, ſed ejuſdem ſoli natalis.

Radix) ramoſa, annulata, externe fuſca, intrinſecus alba, odoris, dum recens eſt, gravis, ſaporis ſubamari acris & aliquantum aromatici. Eſt efficax, licet obſoleverit. Veteres videntur uſui externo modo dicaſſe & quidem contra maligna & phagedænica ulcera (Dioſc. *l.* 4. *c.* 108. qui foliorum meminit, Galenus (*ſimpl. l.* 8.), ſed recentiores ad internum quoque tranſtulerunt, & hi quidem aperiendi, attenuandi, pellendi vim, præcipue per ſudorem, extollunt. Polymorphum alexipharmaci nomen obtinuit, quin contra ipſam peſtem valere credita (Jo. Bauh. *Hiſt. T.* 3. *p.* 568.

Her-

Hermann. *M. m. T. I. p.* 52., & omnes fere, qui de medicamentis ſcripſere). Præſtantiam pulveris in peſte Foreſtus (*Opera Lib.* 6. *Obſ.* 17.) expertum ſe eſſe indicat, & ſub ipſum initium datum ſudore tumorem peſtilentialem diſſipaſſe. Tuſa inſuper bubonibus in diro hoc malo impoſita. Eodem modo applicata in podagra profuit (Wood *Ep. ad Rajum* in Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 138.). Contra epilepſiam infuſum paratur ex radicis uncia una & hydromellis libra una, cujus aliquot unciæ mane jejunio ſtomacho per longum tempus potantur, ſubjuncta bis vel ter de menſe medicina laxante (Swiet. in Cranz *M. m. P.* 2. *p.* 162.). Nolo multus eſſe in recenſendis virtutibus contra aſthma, vermes, obſtructionem menſtruorum, alia, quum nullibi experientia ſatis evictæ occurrant.

Recipitur inter tot alia ab Aqua Prophylactica *Ph. Wrt. p.* 22.

Pharm. FARFARÆ *s.* TUSSILAGINIS

Folia, Radix, Flores.

61. *TUSSILAGO FARFARA*; ſcapo unifloro imbricato foliis ſubcordatis angulatis denticulatis Linn. *Sp. pl. p.* 1214. Tuſſilago vulgaris C. B. Βηχιον Græcis. Tuſſilago Plinii. Icon *i* Oeder. *Flor. Dan. Tab.* 595. Pl. perennis, creſcens ſolo argilloſo ad foſſas, in agris ſubhumidis vulgare vitium.

Aquilegis index. Etſi toti ſtirpi eadem virtus medica inſideat; Folia tamen reliquis partibus uſitatiora. Et hæc ſubamara, viſcida, ſubauſtera. Omni ævo inter pectorales plantas potiorem locum obtinuit, etiam nunc hoc nomine celebratiſſima. Fumum foliorum infundibulo vel arundine exceptum in tuſſi & orthopnæa commendarunt Dioſcorides (*L.* 3. *c.* 126.), Galenus (*Simpl. l.* 6.), Plinius (*L.* 26. *c.* 6.). Et adhuc hodie plebs in Svecia inſtar tabaci contra tuſſim ſugit (Linn. *Flor. Svec. p.* 289.). Addidit flores ſulphuris & ſuccinum in pulverem redactum Boyle (*de util. phil.*), non temere hac in re ſequendus. Nec conſcedenda in morbis pectoris chronicis ſolum, ſed & in inflammatoriis, quum calorem nullo modo intendat. Infuſum theæforme ſive decoctum inde parare illudque calide bibere maxime vulgare, calore aquæ ipſam relaxandi vim augente (Bagliv. *Oper. p.* 35.). Addo decocta aqua ſcorphulas diſpuliſſe (Fuller *Gymnaſt. p.* 87. *ſq.*) Raro herba in inflammationibus cataplaſmatis forma imponitur. Vino decoctam laxatæ parti in ulcus tranſeunti impoſuit Hippocrates (*Lib. de articul.* 8. *Ed. Foëſ. p.* 829.)

Radix) ſiccata & conquaſſata fomitis inſtar ad ſcintillas ca-

captandas eſt. Melle mixtam in exulcerationibus pulmonum laudat Hippocrates (*loc. cit.*) Recens in catarrhalibus affectionibus efficaciſſima (Detharding. *meth. p.* 154.).

Flores) pro ſyrupo.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus Farfaræ) *Ph. W. p.* 211. Ex floribus fieri dictum. In affectionibus pectoris additur linctibus, mixturis, decoctis.

Loch de Farfara) *Ph. W. p.* 109. Ex pulpa radicum coctarum cribrata & melle, junctim coctis. Vim reſolvendi in tuſſi & phthiſi præſtat.

XANTHIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 711. *Gen. pl. p.* 487.

Pharm. XANTHII *Semina*, *Herba*.

62. *XANTHIUM STRUMARIUM*; caule inermi, foliis cordatis trinervatis. Linn. *Sp. pl. p.* 1400. Lappa minor ſ. Xanthium Dioſcoridis C. B. Icon: Blackwell. *Tab.* 444. Pl. annua in locis ruderatis auſtralioris Europæ.

Hodie a medicis plane ſpretum. Semina ejuſdem ovata acuminata bina, recondita intra baccam ſiccam oblongam bicornem echinatam bilocularem. Contuſa antequam ſicceſcant & dein madefacta capiti, antea nitro perfricto, illita olim fuerunt ad capillos flavo colore imbuendos (Dioſc. *Lib.* 4. *cap.* 138.). Spiritu vini infuſa, ſabulum pellere feruntur (König apud Chomel *Uſuelles* I. *p.* 308.). Pulvis ſeminum ad unciam dimidiam datus in eryſipelate arcanum in Svecia fuit (Linn. *Fl. Svec. n.* 864.). Oedematibus commode imponi (Dioſc. *l. c.*).

Folia) reſolvere ſcrophulas, ſanare herpetem & ſanguinem depurare, vel in ſucco vel extracto, etiam extrinſecus tumoribus ſcrophuloſis opitulari traditur (Tourn. *pl de Paris T.* 2. 124. quæ repetiit Chomel. *l. c.*).

δ. RADIATÆ.

MATRICARIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 643. *Gen. plant. p.* 532.

Pharm. CHAMOMILLÆ NOSTRATIS vulgo s. CHAMÆMELI VULGARIS Ph. Lond. *Flores*, *Herba*.

63. *MATRICARIA CHAMOMILLA*; receptaculis conicis radiis patentibus, ſquamis calycinis margine æqualibus Linn. *Sp. pl. p.* 1256. Chamaemelum vulgare ſ. Leucanthemum Dioſcoridis C. B. Icon: Blackwel *T.* 298. Pl. annua, in agris copioſa.

Florum) inſignis & multifaria efficacia, unde ubivis domeſtici inſtar, præcipue pro uſu externo, ſunt. Hoc vero nomine & calyx & reliquæ incluſæ partes veniunt, quarum omnium efficaciſſimus calyx eſt, in quo unice oleum eſſentiale reſidet (Neumann's *Chem. Vol.* 2. *P. I. p.* 535.)), a quo virtus dependet. Hoc paullo abundantius chamomillæ Rom. ineſt, unde & efficacior noſtrate eſt. Odor florum fragrans, non admodum gratus, ſapor amarus.

In febre intermittente auctoritatem jam dudum inſignem ſibi conciliavit. Nolo quidem epithematibus Ægyptiorum antifebrilibus multum fidi, quæ inter multiplicem aliam farraginem hi & intrant flores (Alpin. *med. Ægyp. L.* 4. *cap.* 15. *p.* 317.). Sed certior fides amici eſt Mortoni (*Exercit. I. de febr. interm. cap.* 6. *p. m.* 62.), qui pulvere eorum convenienti vehiculo & per juſta intervalla dato æque certe, ac per corticem peruvianum, febrem ſuperatam aſſerit. Ipſe Morton non ſolos, ſed ad ſcrupulum unum miſtos cum antimonii diaphoretici & ſulis abſynthii æquali quantitate, ſcilicet ſcrupulo dimidio, optimo ſucceſſu exhibuit. Ad drachmam unam aliquoties die vacuo ſumtos pertinaces febres compeſcere, quin tutius quam ipſum corticem Fr. Hoffmannus (*Diſſ. de præſtantia rem. dom. p.* 29.). expertus eſt. Pulvere vel electuario vel infuſo ſive leni decocto uſurpati in obſtinatis febribus tum adeo profeciſſe dicuntur, quando cortex fruſtra fuerit tentatus (Heiſteri *Diſſ. medic. Germ. indig. p.* 13.). Sic quartana 36 menſium Chamomilla tandem devicta (Schulzii *Diſſ. de fear. interm. cur. antiqu. p.* 10.). Præcipue conveniunt in febre irregulari, ubi ſuſpicio obſtructionis viſcerum ſubeſt, & ſequenti quidem formula: ℞. Flor. Cham. unc. *ß.* Aqu. pur. ebull. unc. VIII. Macera per dimidiam horam,

Co-

Colaturæ add. ſpiritus vini Gall. unc. II. ſalis Abſynth. dr. I. M. D. quater de die cochlearia quatuor (Pringle *Diſ. of the army p.* 216.). Præter dictos exhibendi modos, ſuccus expreſſus ad cochlearia duo vel tria cum guttulis aliquot ſpiritus vitrioli in juſculo paullo ante paroxyſmum epotus, eum arcere & febrem curare obſervatus (Raii *Hiſt. univ. pl. T. I. p.* 354.). Plura huc facientia teſtimonia non opus eſt addere. Non tam benigne vero de floribus hiſce ſenſit ill. Senac (*de recond. febr. interm. & remitt. nat. p.* 188.), qui ſæpe fallere & mordacem calorem accendere arguit. Ut ipſe mentem meam explicem, liceat uti Mortoni verbis "nec licitum huc uſque nec decorum duxi experimenti cauſa certo ac experto remedio (cortici peruv.) magis incertum & minus exploratum præferre". Reſolvendi potentia videtur febres diſpellere, quamvis ratio etiam habenda anodynæ, quæ in quibuſdam morbis ſeſe ſola exſerit.

Huc pertinet colica, contra quam, quacunque de cauſa orta fuerit, antidotum vocare non veritus eſt Bagliv. (*Oper. p.* 100): quod nimium, nam tam calidum medicamentum vix ultra flatulentam extendi poteſt (Tiſſot *Avis. p.* 368.) & ſpaſmodicam. In colica nephritica reliquis remediis irritis opem tulit infuſum ſaturatum vino rhenano factum, lapillis ſimul ex ureteribus detruſis (Sim. Paulli *Quadripart. p.* 282.). Peculiarem in cardialgia virtutem exſerunt & ipſi & quicquid ex iis paratum fuerit (Hoffm. *Med. Syſt. T.* 4. *P.* 2. *p.* 237.). Ad mitiganda tormina & flatus diſcutiendos in dyſenteria infuſum florum tam vi antiſpaſmodica quam antiſeptica eximium (Pringle *Diſ. p.* 272.). Ita cereviſia decocti miraculi inſtar dolores poſt partum ſopierunt (Foreſt. *Op. L.* 28. *Obſ.* 81.): infuſum aquoſum earundem virium eſſe in vulgus adeo hodie ſatis notum eſt.

In calculo movendo valere prout paullo ante exemplum adfuit: ita Fernelius (*Meth. med. Lib.* 5. *cap.* 25. *p. m.* 137.) potu & inſeſſu calculos urinamque pellere indicat. ---- Hic & memoro efficaciam infuſi ad vomitum excitandum vel alendum quam Angli notarunt (Pringle's *Obſ. on Diſ. of the army Ed.* 5. *p.* 262. 309. Monro's *Account of the Diſ. in mil. Hoſp. p.* 175. Lind's *Diſ. in hot Climates p.* 250.) floribus chamomillæ Rom. in primis uſi, a quibus medici Sveci hanc vim didiciſſe videntur (vid. Roſenſt. *Bskd. p.* 213. & alibi) in Germania nondum ſatis cognitam ---- Putredinem avertere & corrigere ill. Pringle experimenta docuerunt (*Diſ. App. Exper.* 12. 17.); corrigere vero putredinem negat Macbride (*Experim. Eſſays p.* 130.), cui aſſentitur auctor anonymus (*Eſſays ſur la Putrefaction p.* 93. 185.), qui tamen efficaciorem habet plantam ſpontaneam hortenſi (*p.* 89.).

Extrinſecus adhibiti diſcutiunt & reſolvunt potenter dolo-

reſ-

reſque mitigant. Hinc ob tumores varios doloreſque partium dictarum internarum in ſacculis ſiccis vel humectis vel cataplaſmatis forma applicantur Clyſmata & crebro ingrediuntur flatuum diſſipandorum & putredinis coercendæ cauſa. Pediluviis cum herba induntur propter ſtimulum.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Chamomillæ aniſata) *Ph. Wurt. p.* 12. Ex floribus cham. ſem. aniſi, vino albo deſtillatis. Carminativa.

Oleum deſtillatum) *Ph. W. p.* 128. Vulgo grate coeruleus color illi adſcribitur a Simone Paulli, Neumanno, Boerhaavio, Spielmanno, totque aliis, quem nonnulli nonniſi e vaſis cupreis repetierunt. Alio loco ex floribus deſtillatione flavum obtineri, ex herba autem coeruleum, ex miſcela utriuſque viride (*Nov. Act. Nat. Cur. T. 4. p. 63.*) legimus. Quin ſenſim admiſſo crebrius aere vel vetuſtate perire colorem coeruleum, & album evadere (Th. Barthol. in *Act. Hafn. Vol. I. p. 76.*) & poſt eum Lewis (*Mat. med. p. 208.*). Ex libra ſcrupulum unum elicuit Neumannus, ex libris octo vero vix drachmam unam modo Lewis. Pauculæ guttæ contra ſpaſmos ingeruntur, item contra lumbricos (Boerh. *Ch. T. 2. p. 112.*). Inunctum feliciter una cum oleo anethino thecæ vertebrali ante febris intermittentis inſultum, ut arceretur (Foreſtus.). Proficuum hyſtericis colica ac cardialgia laborantibus, præcipue ita, ut olei drachma una cum ſpiritus cornu cervi ſuccinati drachmis ſex combinetur & hæc miſcela ad guttas viginti ter de die in infuſo calido florum chamomillæ præbeatur (Lange *miſc. verit. med. p.* 80).

Oleum coctum) *Ph. W. p.* 123. Præſtaret uti infuſione. Abdomini illitum flatus diſſipat, tormina ſedat. Clyſmatibus quoque eodem fine additur.

Tinctura ſpirituoſa (*Cod. med. p.* 214.).

Pharm. MATRICARIÆ S. PARTENII *Herba* cum *Floribus*.

64. *MATRICARIA PARTHENIUM*; foliis compoſitis planis, foliolis ovatis inciſis, pedunculis ramoſis Linn. *Sp. pl. p.* 1255. Icon: Blackwell *Tab.* 192. Pl. perennis in muris & ruderatis frequens.

Odor fragrans ad illum chamomillæ accedens ſed gravior, ſapor præcipue herbæ valde amarus, Tanaceti fere & nauſeoſus. Siccando odoram partem plurimum perdit. De vi in uterino ſanguine movendo communis fere conſenſus obtinet, ſive menſtruo ſive lochiali. Multum his ponderis addit experientia Sim. Paulli (*Quadrip. p. 432.*), qui & hyſtericas ejus ope egregie excitatas affirmat. In decocto, utinam abſ-

que

que chamomillæ & artemiſiæ miſcela, ut de vi matricariæ tanto melius conſtaret, dedit. Arridet hæc quoque ſtirps valdopere plebi Brunſvicenſi (Lange *Brunſv. dom. p.* 72.) vel in pulvere cum vino aduſto ſumto, vel ſucco expreſſo cochleatim hauſto. Vermes (tineas) inteſtinales necari vel herba ipſa vel ſucco expreſſo diu notum (Raii, *Hiſtor. pl. T. I. p.* 357.). Profuit recentius ſæpe contra hoſce apud infantes planta ſiccata & ſaccharo permixta (Lange *l. c. p.* 75). Succus ad uncias duas hora ante paroxyſmum febrilem in intermittentibus cujuslibet generia prædicatus (Joſ. Miller's *bot. off. p.* 288.). Hinc nomen Anglorum *Feverfew*. Infuſo aquoſo conſuetiſſime adhibetur. In ſartagine calefacta & capiti impoſita hemicraniam ſedare fertur (Cheſnav apud Raium), ſubſcribente Chomelio (*Uſuelles T. I. p.* 213.) qui & cataplaſma ex conciſa & applicata planta ad leniendos dolores podagricos commendat. Rarius hodie præſcribitur, quam debetur.

CHRYSANTHEMUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 641. *Gen. plant. p.* 432.

Pharm. BELLIDIS MAJORIS *Herba*, *Flores*.

65. *CRYSANTHEMUM LEUCANTHEMUM*; foliis amplexicaulibus oblongis, ſuperne ſerratis, inferne dentatis Linn. *Sp. pl. p.* 1251. Bellis ſylveſtris caule folioſo major C. B. Pl. perennis, in pratis frequens.

Deſiit uſurpari, etſi olim inter medicas ſtirpes relata, fide non ſatis certa. Decoctum Herbæ ante expanſionem florum decerptæ ſaporis acris piperini pronunciat Geoffroy (*M. m. Traité T.* 5. *p.* 290). Lotium movere & purulentam excreationem levare (*Idem.*). In zythogalo decoctam & potam adverſus aſthma phthiſin orthopneam valere (Ray *Hiſt. pl.* 1. *p.* 351.). Folia commanſa oris linguæque exulcerationes ſanare (Herm. *Cynoſ. T.* 2. *p.* 518.). Flores contra ſtrumas in potionibus efficaces eſſe facilius crederem, niſi idem Hermannus, qui hoc narrat, eadem ſerie fracturas calvariæ conſolidare ſignificaret.

ANTHEMIS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 645. *Gen. pl.* 434.

Pharm. Chamomillae Romanae vulgo, s. Chamæmeli Nobilis Angl. *Flores*.

66. *ANTHEMIS NOBILIS*; foliis pinnato-compoſitis linearibus acutis ſubvilloſis Linn. *Sp. pl. p.* 1260. Chamæmelum nobile ſ. Leucanthemum odoratius C. B. Icon: Blackwell *T.* 526. Pl. perennis, in pratis Europæ temperatioris creſcens.

Eligunt pharmacopolæ plerumque flores plenos, quibus tamen & odor & ſapor imbecillior (Lewis *M. m. p.* 207,), utpote quum diſcum floris, in quo primaria vis, fere omnino excludant. Fragrantiores ſunt floribus chamomillæ vulgaris & viribus ſuperiores judicantur. Paullo plus largiuntur olei deſtillati (Neumann's *Chemie Vol.* 2. *P. I. p.* 535.); ex octo libris ſupra drachmas quinque (Lewis *l. c. p.* 208.). In Anglia principatum tenent. In hoſce igitur juſtius referendæ ſupra (*p.* 143. *ſq.*) ſignificatæ vires, etſi vulgaris chamomilla magis frequentetur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum eſſentiale Florum Chamæmeli) *Ph. Lond. p.* 30. Coloris lutei, in viridem vel brunum inclinantis.

Extractum Florum) *Ph. Ed. p.* 115. Ex herba ſiccata aqua cocta. Nihil fere in hoc præter amaritiem remanſit, una cum auſteritate exigua.

Oleum Chamæmeli) *Ph. Ed. p.* 93. Ex herba & floribus recentibus in oleo olivarum coctis.

Pharm. Cotulæ Fœtidæ *Herba* cum *Floribus*.

67. *ANTHEMIS COTULA*; receptaculis conicis paleis ſetaceis, ſeminibus nudis Linn. *Sp. pl. p.* 1261. Chamaemelum fœtidum, C. B. Blackwell *Tab.* 63. Pl. annua crebra ad vias & locis ruderatis.

Fœtore exoſa hominibus, buſonibus autem grata vicinitas, ut in Ucrania (Linn. *Weſtgöta Reſa p.* 205.). Oblivioni a medicis hodie tradita & ambigua. Hyſtericis ſuccurrere in cataplaſmate vel accenſam, ex Trago, Chomel (*Uſuelles Tom.* 2. *p.* 224.) refert. Aqua decocta ſudorem excitavit & arthrididem conſummatam devicit (Langriſh *p.* 122. 123.). Deco-

Decoctum felici ſucceſſu adverſus ſcruphulas adhibitum Raii *Hiſt. pl. T. I. p.* 354.). Fomenti inſtar vel cataplaſmatis ſive in clyſmate hæmorroides lenire fertur (Chomel. *l. c.*). Aſthma pecorum diſcutere (Löſel *Fl. Pruſſ. p.* 44.). Apes eam reſpuunt, ut & frictis ea manibus caſtraturi alvearia impetum apum frangant (Ruellius). Additur (Löſel *l. c.*) pulices ea fugari.

Pharm PYRETHRI *Radix.*

68. *ANTHEMIS PYRETHRUM*; caulibus ſimplicibus unifloris decumbentibus, foliis pinnato-multifidis Linn. *Sp. pl. p.* 1262. Pyrethrum flore bellidis, C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 38. Pl. perennis calidioris Europæ, Syriæ, regni Tunetenſis.

Radix) longa, pollicaris craſſitiei, extrinſecus fuſca, interne alba. Saporis fervidi eſt, etſi non initio ſtatim perceptibilis, odoris nullius. Cum ſapore Senegæ comparat Linneus (*Sp. pl. l. c.*). Acrimonia reſidet in reſina, unde extractum ſpirituoſum valde acre eſt, etſi ponderis minoris, quam aquoſum. Infuſum aqua factum nauſeoſum, vix acre ante inſpiſſationem (Lewis *M. m. p.* 472.). Maſticata copiam ſalivæ prolicit. Hinc ex primariis apophlegmatizantibus. Ob ſalivæ affluxum in odontalgia adhibita, etiam aceto cocta & denti carioſo indita; juvat & contra iſtud malum decocto os colluere. In paralyſi linguæ conducit, dum vel ſola vel in connubio, radicis imperatoriæ ſ, carlinæ vino coquitur & liquidum ore retinetur vel radix commanditur. Pulvis naribus attractus ſternutationem ciet.

BELLIS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 640. *Gen. pl. p.* 429.

Pharm. BELLIDIS MINORIS *Flores*, *Folia*.

69. *BELLIS PERRENIS*; ſcapo nudo Linn. *Sp. pl. p.* 1248. Bellis ſylveſtris minor, C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. Tab.* 503. Pl. perennis ad vias & in paſcuis crebra.

Sapor plantæ leviter acris abſque odore. Non multum virium ſpondet, ut etiam olim ad oleraceas relata & cum carnibus cocta. Nec ſerio hodie adhibetur. A mulierculis Francofurtanis herbam cum floribus infantibus ad alvum ſollicitandam exhiberi narrat, Schröder (*Theſ. pharm. p.* 538.). Aliis reſolvens eſt. Succum bellidis rubræ in catarrho ſuffocative, quem a repentina ſanguinis circa cor & pulmones ſtagnatione repetiit, impenſe laudat Bagliv. (*Opera p.* 93.).

Maximi fecit ob vim ſanguinem coagulatum reſolvendi Fabricius (in Sim. Pauli *Quadrip. p.* 29.). Vulnerarium faciunt varii, quo nomine ſine dubio in hectica febre quoque fidem tribuerunt (Eyſel *Beilidograph. p.* 26. 27.). Vulnera thoracis, quæ in ipſum ejus cavum penetrarunt, ſanare innuit Matthiolus (*p.* 653.). In hiſce aliiſque periculoſis vulneribus ſæpe profuiſſe viſum eſt Paulli (*l. c.*); & König (*Regn. veg. p.* 755.) vulneris thoracis cum læſione pulmonis decocto coaleſcentis meminit. In infuſo vel, quod crebrius, decocto propinati. Memoranda ſupereſt.

Tinctura florum Bellidis) *Ph. W. p.* 223. Acida ob ſpiritum vitrioli additum, a quo præcipua virtus. Subinde julapiis & potionibus additur.

I N U L A.

LINN. *Syſt. veget. p.* 637. *Gen. plant. p.* 426.

Pharm. Inulæ ſ. Enulæ Campanæ Ph. Lond. *Radix.*

70. *INULA HELENIUM*; foliis amplexicaulibus ovatis rugoſis ſubtus tomentoſis, calycum ſquamis ovatis Linn. *Sp. pl. p.* 1236. Helenium vulgare, C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 473. Pl. perennis, creſcens in pratis depreſſis Angliæ, Belgii, Oelandiæ, Scaniæ.

Radix) ramoſa, craſſa, fuſca vel griſea, interne alba. Saporem initio ſubrancidum glutinoſum edit, dein amarum aromaticum & pungentem. Siccata odorem violaceum ſpirat. Aqua longe plures partes eruuntur ad $\frac{7}{8}$ fere, ſpiritu vini ad $\frac{1}{2}$ modo additis olei ceræformis $\frac{1}{122}$ (Neumann). Alii (Cartheuſer, Lewis) dimidium modo extracti aquoſi obtinuerunt. Extractum ſpirituoſum fortius hoc eſt. Sub deſtillatione aquæ vitri collo adhæreſcit camphora (Malovin *Chemie T. I. p.* 321.).

Incidit reſolvitque potenter. Idque in pectoris variis morbis exploratum eſt. Ita in tuſſi pertinaci epidemica e re fuit radicem cum cereviſia decoquere melliſque tantillum admiſcere (Lentil. *Miſcell. med. pr. P. I. p.* 321.). In obſtructionibus pectoris pariter de efficacia conſtitit (Dethard. *ſpec. p.* 162.), item in aſthmate pituitoſo. Stomachi imbecillitati ſubvenit. Contra ſcabiem in unguento celebris eſt (Chomel *Uſuell. T. I. p.* 139.) vel & decocto, nec minus eam, qua oves infeſtantur (Linn. *Fl. Svec. p.* 293.). Menſtrua pellit & chloroſin virginum curat. Sudorem excitat, ut aromata quævis; an ideo pro alexipharmaco, quin præſervativo contra peſtem (Raii *Hiſt. pl. p. I. p.* 274. Diemerbroeck *de Peſte p.* 157.) habita? Tremori artuum ex mercurio mederi inſuper nota-

notatum (Herm. *Cynoſ. M. m. T. I. p.* 47.). Taceo ad vermes necandos adhibitum fuiſſe. Ingeritur vel in pulvere ad drachmam dimidiam vel ſupra, vel aqua decocta ſive infuſa. Præcipue arridet infuſum vino factum. Palato vero placet præcipue radix condita.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Enulæ) *Ph. Wurt. p.* 89. ex infuſo tam ſpirituoſo quam aquoſo. Londinenſes *Ph. Lond. p.* 27.) ex decocto aquoſo parant, unde imbecillius præcedenti.

Syrupus Enulæ) *Ph. W. p.* 210. Ex ſucco & ſaccharo. In affectionibus pectoris locum habet.

Unguentum Enulatum) *Ph. W. p.* 210. Contra ſcabiem.

Pharm. CONYZÆ MEDIÆ *ſ.* ARNICÆ SVEDENSIS (in infer. Germania) *Herba.*

71. *INULA DYSENTERICA;* foliis amplexicantibus cordato-oblongis, caule villoſo paniculato, ſquamis calycinis ſetaceis Linn. *Sp. pl. p.* 1237. Conyza media, aſteris flore luteo, ſ. tertia Dioſcoridis C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. Tab.* 410. Pl. perenniis creſcens locis ſubhumidis & in foſſis exſiccatis.

Herba) acris ſubaromatica. Rariſſimi uſus & in paucis pharmacopoliis nota. *Arnica ſpuria* (*Act. Berol. Dec. I. Vol.* 10. *p.* 87.) etiam dicta. Nam ſubſtituta ſubinde Arnicæ veræ, etſi male (*l. c. Vol. I. p.* 54.). Magis adſtringere Inulam, & hinc magis in ſanguinis profluvio ſiſtendo quadrare experti ſunt Berolinenſes (*Act. cit. Vol.* 10. *p.* 87.). Acriorem vero eſſe cl. Glediſch (*Verz. d. Arzneygew. p.* 33.) notat: Ruſſi in expeditione Perſica dyſenteria tentati hac herba convaluerunt (Linn. *Fl. Svec. p.* 294.

A R N I C A.

LINN. *Syſt. veget. p.* 638. *Gen. pl. p.* 427.

Pharm. ARNICÆ vulgo *ſ.* DORONICI GERMANICI Ph. Ed. *Flores. Herba.*

72. *ARNICA MONTANA;* foliis ovatis integris caulinis geminis oppoſitis Linn. *Sp. pl. p.* 1245. Doronicum plantaginis folio; alterum C. B. Icon: Oed. *Flor. Dan. Tab.* 63. Pl. perennis, creſcens in Europæ frigidioris alpibus, e. g. Lapponicis, Helveticis & in collibus apricis pratenſibus, ut in Weſtrogothia Sveciæ, Hercynia.

Notandum etiam eſt nomen *Arnicæ Plavenſis* (*Act. Berol.*

Dec. I. Vol. I. p. 53.), quod, ut diſtingueretur a præcedenti ſtirpe, receptum, eſt vix ultra Marchiam. Raro veram in pharmacopoliis obtineri, ſed ſubſtitui alias ſtirpes iterata ſæpius querela eſt (Schulz *Mat. med. p.* 307.), prout ſubinde hypochæridem maculatam ejus loco colligi conſtat (Linn. *Amoen.* 4. *p.* 2.). Veræ duæ exſtant varietates α, *foliis latioribus*, quæ conſueti uſus eſt, β, *foliis anguſtioribus*. Hæc proxime dicta vi ſuperior eſt, docente experientia Gmelini (*Flor. Sibir. T.* 2. *p.* 153.) qui, etiamſi tutam ſatis Sibiricis hominibus repererit, Germanis tamen in Sibiria commorantibus eadem doſi, qua altera, propinari ſine offenſa ſolet, vomitum excitaſſe pronunciat, qui effectus ex conſueta arnica nonniſi majori doſi data ſeſe exſerit.

Eſt planta acris cum amaritie, & trita odorem aromaticum ſpargit. Fragrantior & ſuaveolentior viſa eſt Bohemica, quam Hercynica (De la Marche *Diſſ. de arnicæ veræ uſu præf.* Alberti *Hal.* 1744.). Nauſeam vomitumque ciere ſubinde obſervatum, unde Io, Chriſt. Langius ad emetica retulit, ſed non conſtanti effectu (Schulz. *M. m. loc. cit.* De la Marche *p.* 18. Collin *Obſ. pract. T.* 4.). Sternutationem vero excitat, quod nomini anſam dedit. Et ruſtici Smolandiæ foliis in pulvere naſali utuntur, inde tanquam ab helleboro ſternutantes, eorundemque fumum hauriunt, uti tabacum. Plantam, quam reſpuunt boves, capræ tamen in deliciis habent (*Flor. Svec. p.* 295.).

Olim tota ſtirps, radice modo ablata, adhibita. Nam radix imbecillior (De la Marche *p.* 14.). Sunt, qui æqualem herbæ quantitatem floribus ſemper admiſtam volunt, flores ſolos imbecillos pronunciantes (*l. c. p.* 22.). Recentiores quidam floribus prærogativam tribuunt. Efficacia in effuſionibus ſanguineis & ſugillationibus videtur in Germania primum explorata, ſive a lapſu, unde *Panacea lapſorum* dicta, ortis, ſive externo impulſu, nixu & ſimilibus injuriis. Inter primos Fehrius (*Eph. N. C. Dec. I. Ann.* 9. & 10. *Obſ.* 2. *p.* 27. & 29. quornm ſummam vide in *Act. Berol. Dec. I. Vol. I. n.* 4.) numeroſa experimenta hujus generis memoriæ prodidit; ad quæ acceſſerunt Acta Wratislavienſia (*Bresl. Verſuche* 1719. 1721. 1722. 1725.), Acta Berolinenſia (*Dec. I. Vol. I. n.* 4. *Vol.* 10. *p.* 80. *Dec.* 2. *Vol. I. p.* 66.), Büchnerus (*Miſc.* 1727. *m. Nov.* & in *Diſſ. de genuinis principiis & effectibus arnicæ Erf.* 1741.), Heinr. Schulzius (*in Diſſ.* & De la Marche *l. c.*) alii. Nec fidem minuit, ut ſolet, tempus, ſed in contuſionibus dirioribus præmiſſa venæſectione potum ejuſdem commendat Roſenſtein (*Apot. p.* 21.). Ad centena ſua experimenta provocat Scopoli (*Fl. Carn. Ed. I. p.* 377.). Nimis empiricam ſapientiam olet, doſin ex numero plantarum definire, prout vetu-

vetula fecit, cujus Schulzius meminit (De la Marche *Diſſ. p.* 16.), quæ tanquam maximam nec niſi robuſtioribus præbendam ſuaſit plantas quinque, minutim conciſas in libra una cereviſiæ coquendas. Fehrius vel herbam aqua fervente infudit, vel pugillum unum vel duo herbæ in cereviſia decoxit. De la Marche (*p.* 23.) ſufficere pugillum 1. vel 2. herbæ pro aquæ ſimplicis vel cereviſiæ menſura una expertus. Aſt Roſenſteinius (*l. c.*) arnicæ pugillos tres aquæ libra una coqui jubet. Proficua & fuere ſola folia trita & impoſita ad doloris & tumoris levamen (Scopoli *l. c.*). Gratius eſt infuſum quam decoctum (De la Marche *p.* 24.).

Reſolvens potentia in aliis quoque morbis ſeſe declaravit, in dolore lateris cum diſponoea, in pleuritide ſpuria, tuſſi humorali vere & autumno recrudeſcente; in cachectico & œdematoſo; fomite febris crebrius recidivantis (Fehr *l. c. Conf.* & Brückner in *ſel. med. Francof. Vol.* 3. *p.* 190. *ſeqq.*); in peripneumonia *Act. Berol. Dec. I. Vol.* 9. *p.* 24.), ad quam, ſi externa vi oritur, etiam confugit cl. Quarin *Met. med. inflam. p.* 80.); in menſibus poſt febres ſuppreſſa obſtructis (*Act. Berol. Dec. I. Vol.* 10. *p.* 28.); in menſium ſuppreſſione, cui febris acceſſit (De la Marche *Diſſ. p.* 14.); in lochiorum retentione (*Comm. Nor.* 1735. *p.* 431.), in hæmorrhagia uteri, an tuto? in infarctibus lienis; atonia partium rel. (*Act. Berol. cit.*); in mammarum nodis (*l. c. I. p.* 94.); in atropbia (*l. c. Dec.* 2. *Vol.* 4. *p.* 92.); in hectica (*l. c. p.* 94.); in nephritide calculoſa (La Marche *p.* 19.); in arthritide (*l. c. p.* 22.); in contractura partium (*l. c. p.* 14); in aſthmate a partu ſuperveniente juncta raucedine & dolore nuchæ (Nebel in *A. N. C. Vol.* 8. *Obſ.* 113.), iu ictero a contuſione (Vater *Diſſ. de ictero*).

Denique ſignificandum, quid in paralyſi valeat, qua in re recentius ſcrutinium ſubſtitit. In paralyſi (& contractura) plus ſimplici herba ſe profeciſſe fatetur, quam majori aliorum apparatu Juncker (*Therap. gen. p.* 173.). Mentionem etiam injicit paralyſeos & linguæ infuſo florum arnicæ curatæ De la Marche (*p.* 13.) Hemiplegiam arnicæ ope ſiſtit Eſchenbach (*Obſerv. p.* 353.). Sed data opera effectum in hoc morbo egregium exploravit cl. Collin. (*Obſerv. pract. T.* 4. inde a *pag.* 5.) nominatim in amauroſi, necnon in morbis ſpaſticis & convulſivis. Profuit uimirum & in paraplegia & hemiplegia & partiali paralyſi, malo etiamſi vetuſto. Amauroſis plerumque fuit criſi funeſta malignæ febris orta. Nec in diriori ſpaſmorum & convulſionum genere iners fuit, ut in opiſthotono, ſpaſmo cynico. Uſus fuit infuſi Florum a drachma una ad quatuor pro reſidua poſt colationem libra una, ſubinde ſyrupo miſti. Datum quoque aliquando electuarium ex drachmis duabus vel tribus pulveris & melle q. ſ.

Quod alterutrum pondus per diem conſumtum (Collin). In paralyſi inferiorum artuum ex pondere dorſo illapſo opem tulit, præter infuſum florum ingeſtum, cataplaſma ex herbis cephalicis & floribus arnicæ (Plenck *Mat. chir. p.* 323.). Idem cataplaſma retentionem lotii ex paralyſi veſicæ devicit (Idem).

Efficax igitur medicina, ſed eadem prudenti adminiſtratiune egens. In quibuſdam vomitum ciere jam dictum. Anxietatem creavit (*Bresl. Samml. Aug.* 1719.), quin ſudorem rubrum in pectore (Dilthey *Obſ.* 2. apud Hall.). Circa partem læſam mox inſigniter dolorem auget, paullo poſt tamen evaneſcentem (Schulz in *Diſſ.* De la Marche *p.* 15. *ſq.*). In tenerioribus initio moleſtia abdominis, ſed facile vincenda naſcitur. Iu affectionibus nervoſis in ipſos nervos & ſenſorium commune vim exſerit. Mox, ingeſta ea, ægri ſenſum formicationis experiuntur, dolores lancinantes urentes & ſubinde ſuccuſſiones, quaſi ab igue electrico. In quibuſdam lotium movet, in aliis ſudorem, ſubinde tamen nulla evacuatio ſenſibilis ſeſe manifeſtat. Febre præſente locum non habet, niſi forſitan in nitri connubio, aperta vero alvus requiritur (Collin).

DORONICUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 639. *Gen. pl. p.* 427.

Pharm. DORONICI *Radix*.

73. *DORONICUM PARDALIANCHES*; foliis cordatis obtuſis denticulatis, radicalibus petiolatis caulinis amplexicaulibus Linn. *Sp. pl. p.* 1247. Doronicum radice ſcorpii C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 128. Pl. perennis, creſcit hinc inde, etſi infrequens in Helvetia (Hall.), item in alpibus Valeſiæ, Pannoniæ. Miror C. Geſnerum ſæpiſſime in montibus Helv. reperiſſe.

Radix) craſſa, ſerpens, tranſverſalis, aſpera. Dulcis, aliquantum adſtringens, & levitet aromatica. Diſparia fuerunt olim de ſalubritate ejuſdem judicia, quæ ill. Ab Haller (*Hiſt. ſt. helv. p.* 88.) ſuccincte congeſſit. Maranda enim, Ghinus, Coſtæus, Matthiolus plantam deleteriam pronunciarunt, veterum Pardalianchen aconitum eſſe ſtatuentes. Narratumque a Cortuſo eſt, canes drachmis quatuor enectos fuiſſe, & a Deſſenio mercatores inde Antwerpiæ periiſſe. Lis præprimis circa hanc rem exorta inter Matthiolum (*in Dioſc. p.* 761. *ſq.*) & Conr. Geſnerum. Quam ut dirimeret Geſnerus, exprimentum in ſemet ipſe inſtituit, & drachmas duas ſine damno ingeſſit (*Epiſt. p.* 74. *b.*), præterquam quod

quod ſtomachi inflationem & infirmitatem totius corporis, balneo evanidam, ſentiret (*Epiſt. p.* 78.). Herbam præterea, quæ aromatica & ſuaviter acris eſt, ſæpe in montibus cum voluptate abſque noxa copioſe edit, & radices recentes, ſiccas, melle conditas ſive in pollinem contritas, ſimiliter. Cadit igitur commentum a Coſtæo primum enatum, & a Boerhaavio aliiſque repetitum, Geſnerum inde interiiſſe, quum tamen certo conſtet (Hall. *Bibl. bot. I. p.* 285.) ex peſte mortuum. Faſſus dein ipſe Matthiolus (*Ep. p.* 302.), contra primam ſententiam, ex uncia dimidia ingeſta canem ad majorem alacritatem perveniſſe. Et Johnſon (*on Gerard p.* 763.) ſæpe magnam ejus quantitatem impune comedit. Suſpecta tamen adhuc manet ill. Linneo (*M. m. p.* 188.).

Noſtro tempore vix unquam ægris offertur, ſæpe vero illa per ſe vel gentiana & aſtrantia mixta in vertigine & epilepſia auxilio fuit (Geſner *Epiſt. p.* 18. 66. 74.). Loco potus conſueti per aliquot menſes dedit virgini epilepticæ Doronici decoctum Albinus in Alſton (*M. m. p.* 437.). Queſtus tamen Dan. Ludovici (*Oper. p.* 115.), in capitis malis ſpe debeliorem fuiſſe. Miror, quod auctores Angli, qui in medicamenta commentati ſunt, virium infuſi vino vel cereviſia facti ad menſes pellendos non meminerint, in Anglia tamen obſervatarum. (Hall. *hiſt. ſt. helv. l. c.*).

ACHILLEA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 646. *Gen. plant. p.* 435.

Pharm. MILLEFOLII *Herba*, *Flores*.

74. *ACHILLEA MILLEFOLIUM*; foliis bipinnatis nudis laciniis linearibus dentatis caulibus ſulcatis Linn. *Sp. pl. p.* 1267. Millefolium vulgare album, C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 18. Planta perennis in campis & paſcuis vulgaris.

Sapor Herbæ) ſubadſtringens, nonnihil amarus cum aromatis indiciis, quod in Floribus) manifeſtius, præcipue inter digitos contritis. Ex hiſce deſtillatur oleum fragrans & penetrans. Extractum aquoſum amarum auſterumque eſt abſque aromate, ſpirituoſum autem aroma ſervat, moderate calidum eſt & penetrans, camphoræ quoad ſaporem quodammodo ſimile, attamen non omni amaritie & auſteritate deſtitutum (Lewis *M. m. p.* 384.). Quidam utramque partem junctim præſcribunt. Si vero aromatis ratio habenda flores præferendi, quum contra ea, ſi roborare velis, folia efficaciora.

Variis planta malis, in quibus adſtringentia ſive tonica

opportuna, fidem ſibi conciliavit. Et hoc nomine Stahlio maxime placuit. Simul vero ad antiſpaſmodicam virtutem reſpici jubent. Nervos afficere vel ex inebriatione colligitur, quam experiuntur pota cereviſia, cui hæc ſtirps incocta fuit (Linn. *Fl. Svec. p.* 299.). In diverſis hæmorrhagiæ generibus voto ſatisfecit, in qua ſpaſmi ſæpe ſubſunt, de qua vi ex veterum cenſu variata teſtimonia collegit Fr. Hoffm. (*Diſſ. de Millefolio* recuſa in *Opuſc. med. p.* 341.). Sed manendum in recentioribus exemplis. Hæmoptyſin compeſcuit *Bresl. Samml.* 1718. *m. Mart.*), In hæmorrhoidali fluxu nimio laudat infuſum theæſorme Stahlius (*de ſpetif. p.* 33.) ſibique ipſe opem tulit ſymptomatibus hæmorrhoidalibus infeſtantibus Buchwaldus (*Specim. medico-pract. p.* 179.), & reliquis omnibus præfert Löſecke (*M. m. p.* 416.) tanto magis, quum ſpaſmos ſimul ſopiat; fœminæ vero a diuturno nimio uſu in hocce malo abſtineant, ne fluxus menſtruus ſupprimatnr (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p,* 278.). Uſurpata quoque in hæmorrhagia uteri (Thomaſius apud Hall.) & in profluvio ſanguinis per alvum ex nimio nixu (Chomel. *l. c.*). Utinam vero conſtanſque eſſet laus & commendatio in phthiſi pulmonali ex ulcere (Fonſeca *Conſil. med. Tom.* 2. Prævot *in med. paup. opuſc. p.* 730.), qua tanto efficacior creditur, ſi decoctum ex millefolio cum conſerva roſarum rubrarum paretur (Hoffm. *l. c. p.* 344.). Succus in ulceribus internis placet Chomelio (*l. c.*). Inter tot alias laudes contra fluorem album in colica, cardialgia, doloribus a partu, ventris flatibus, ſuppreſſione lotii, epilepſia &c., quas in medium proferunt, qui monographiis de millefolio operam dederunt (*Diſſert.* Lange *Altdorf.* 1714. Hennincer *Argent.* 1718. Fr. Hoffmann. *l. c.*), non omittendum præconium Stahlii (*Diſſ. de Therap. paſſ. hypoch.*) in malo hypochondriaco, cui aſſenſum & robur addit Hoffmann. (*l. c.*) & Heiſter (*Diſſ. med. German. indig. p.* 29.). Nec reticere licet, diuturno uſu infuſi vel decocti moleſtias a calcalo longæ durationis omnino fuiſſe ſublatas (Hoffm. *Med. ſyſt. T.* 4. *P.* 2. *p.* 37.). Norwegi in rheumatiſmis magni faciunt, (Gunner *Flor. Norweg. p.* 71.).

Vulneraria inſuper habetur ſub externo uſu, jam ab Achille, ut ferunt, ſanatione vulnerum ſubjectorum ſibi militum, auctorato. Uulgus herbam tuſam pinguedine miſcet (Hoffm. *Diſſ. in Opuſc. p.* 345. vel conquaſſatam ſolam inter lapides herbam imponit (Linn. *Fl. Svec. p.* 299.).

Achillea nobilis L. cujus icon vide in Hillii *Vegetable Syſtem. Tom.* 2. *Tab.* 6., camphoracei odoris saporiſque plures adhuc virtutes pollicetur, hinc alteri ſubſtituenda.

PRAE-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata) *Ph. W. p.* 7. Aqua millefolii vino parata in vomitu nephritico incomparabilis ſæpe deprehenſa (Schulzii *prælect. in Ph. Brand. p.* 246.).

Eſſentia) *Ph. W. p.* 83. In moderandis hæmorrhoidalibus motibus, menſium fluxu nimio, vomitu nephritico & cruento, adhibita ad guttas quinquaginta ſupraque: ſed merito huic præfert Schulzius (*l. c.*) infuſum theæforme.

Oleum deſtillatum) *Ph. W. p.* 128. Cœruleum plerique deſcribunt, nec hunc colorem a vaſis cupreis repetendum volunt (Hoffm. *Opuſc. p.* 347.). Verum hujus loco, iterato licet tentamine, flavicans obtinuit ill. Spielmann (*Chemia p.* 214.). Diverſitatis cauſa in ſolo quærenda, nam flores ſtirpis ſolo humido fertili creſcentis cœruleum, alias viride iu flavum inclinans, erogarunt (Lewis *M. m. p.* 384.). Viribus ad oleum chamomillæ proxime accedit, tanquam anodynum, antiſpaſmodicum, carminativum celebre.

Pharm. Genipi Veri *Herba.*

75. *ACHILLEA*; foliis pinnatis, pinnis ſimplicibus glabris punctatis Hall. *Hiſt. ſt. helv. n.* 112. Tanacetum alpinum odoratum C. B. Proxime accedit ad Achilleam atratam Linn. Icon: Scheuchz. *It. alp.* 2. *Tab.* 21. *fig.* 3. Creſcit in ſummis alpibus circa nives.

Herba) odorem ſpargit aromaticum ut multæ aliæ, præter officinales Achilleæ ſpecies; præterea impenſe amara eſt (Tiſſot). Nomen *veri* præeunte ill. Hallero (*l. c.*) addidi, ut diſtinguatur ab aliis plantis, Genipi in Helvetia dictis. Nam alpicolis ibidem accepta, præter quos vix ab aliis uſurpatur, nec noſtra pharmacopolia huc uſque intravit. Ad epilepſiam puerorum uſurpatam Iuæ moſchatæ nomine legitur (C. Geſner *Epiſt. p.* 66.) item ia morbis mülierum ſrigidioribus; diarrhoea, ventriculi imbecilitate. Quin nec verentur in pleuritide ingerere (Tiſſot *Avis p.* 142.), cui ſtirpem tam calidam ſudoremque moventem non accommodatam eſſe, quilibet agnoſcet, niſi forſitan ad finem morbi.

Genipi quoque nomine venditur Achillea nana Linn. (Allione *pedemont. Tab* 2. *fig.* 3. *p.* 129.) aromatici quidem odoris, ſed debilioris. Vid. *ſupra p.* 84.

Pharm. PTARMICÆ *Herba* cum *Floribus*, *Radix*.

76. *ACHILLEA PTARMICA*; foliis lanceolatis acuminatis argute ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 1266. Dracunculus pratenſis ſerrato folio, C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 276. Pl. perennis, creſcens in pratis humidis.

Acris ſtirps, ſed non uſitata. Herba cum Floribus in pulvere naribus attracta ſternutationem excitat. Maſticata ſive in collutione ſalvam movet, hinc in odontalgia opem præſtitit, necnon ac faucium mucum ſolvendum (Boerh. *Hiſt. pl. hort. L. B. Tom. I. p.* 168.). Radix ad Pyrethri naturam proxime accedit. (Lewis *M. m. p.* 470.).

Pharm. AGERATI *Herba*.

77. *ACHILLEA AGERATUM*; foliis lanceolatis obtuſis acute ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 1264. Ageratum foliis ſerratis C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 10. Pl. perennis Galliæ inferioris.

Exiſtimant eſſe Eupatorium Meſues, quod in obſtructionibus hepatis & aliorum viſcerum adhibuit, & in ſyrupum & trochiſcos ejuſdem nominis recepit. Hodie derelicta ſtirps, etſi ſuavitas odoris & amarities non indignum medicinæ eſſe nomine teſtantur. Oleum infuſione ejuſdem paratum & abdomini inunctum vermes infantium necare traditur (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 113.).

SOLIDAGO.

LINN. *Syſt. veget. p.* 635. *Gen. plant. p.* 425.

Pharm. VIRGÆ AUREÆ vulgo s. SOLIDAGINIS SARRACENICÆ (C. HOFFM.) *Herba*.

78. *SOLIDAGO VIRGAUREA*; caule ſubflexuoſo angulato, recemis paniculatis erectis confertis Linn. *Cp. pl. p.* 1235. Virga aurea latifolia ſerrata C. B. Pl. perennis in ſylvis frequens.

Stirps ſubadſtringens amaraque & leviter aromatica. In vitiis viſcerum urinariorum auxilio multoties fuit, idque non novo primum experimento: Etenim Arnoldus De Villa nova (*Oper. p.* 1266.) impenſe extollit herbam in calculo, memorabile adducens exemplum fracti adeo (ut videbatur) lapidis veſicæ urinariæ. Barclajus (*Satyricon. P. I.*) contra idem malum drachmam unam per diem ſuaſit, idque tri-

tribus diebus continuis, unde doloris acerbitas cum copioſo per urethram effluvio ſedata. Pulverem & ipſe feliciter expertus eſt, & matrona, quæ uſum a ſe didicerat, in innumeris nephriticis ut refert Piſo (*Obſ. & conſ. p.* 319.). Sibi quoque probatum pulverem Solenander (*Conſil. p.* 66.). Sine dubio magis conducit ad diatheſin calculi roborando renes tollendam & ſabulum expellendum, &, ne in calculum concreſcat, impediendum, quam, ſi jam coaluerit, ſolvendum, quod duriorem cuneum requirit. Hinc non miror quod in calculo veſicæ Stahlio (*Nov. calc. pathol. p.* 17.) non ſatisfecerit. Præter vires in calculo mictum cruentum ſopivit (Burcgraf *A. N. C. Vol.* 5. *Obſ.* 8.). Ulcus urethræ interno virgaureæ uſu cum externo juncto in ægra quadam ſanatum (Liſchwitz *Diſſ. de virg. aureis p.* 78.), prout in vulneribus & ulceribus veſicæ peculiarem vim illi tribuit Ettmüller. Sunt, qui in detergendis & conſolidandis hiſce vitiis in univerſum deprædicant, ut Arnoldus De Villa Nova (*l. c.*), qui folia imponere ſuadet Pontedera (*Diſſ. botan.* 9. *p.* 230.) & Scopoli (*Fl. carn. Ed. I. p.* 328.), qui in v lneribus quibuſcunque decocto utiliter ſe uſum aſſeverat. Hæmoptyſis ex vulneribus externis ſubulo inflictis ſedata cum perfecta curatione (Liſchwitz *l. c. p.* 79.). Valuit & in febre hectica & in incipiente hydrope ex obſtructione viſcerum (C. Hoffm. *med. off. p.* 238.).

Exhibetur igitur tam in pulvere quam infuſo & decocto. Aquæ pariter ac ſpiritui vini vires ſuas impertit. Nec extracta taxanda. Placuit & Liſchwitz (*l.c.*) *Tinctura* ad guttas ſexaginta in decocto herbæ data.

SENECIO.

LINN. *Syſt. veg. p.* 629. *Gen. pl. p.* 424.

Pharm. SENECIONIS *Herba.*

79. *SENECIO VULGARIS*; corollis nudis, foliis pinnato ſinuatis amplexicaulibus, floribus ſparſis Linn. *Sp. pl. p.* 1216. Senecio minor vulgaris C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. Tab.* 513. Pl. annua. Vulgatiſſimum hortorum vitium, licet deſit flori radius: condonabitur facile ob alias ſpecies, quod inter radiatas occurrat.

Herba) oblivioni tradita, & incertæ etiamnum vis, ſaporis quodammodo ſalſi, oleracei. Externe potiſſimum applicata, tanquam emolliens, reſolvens, ſuppurans. In coagulis mammarum lacteis, in hæmorrhoidibus, arthritide, lacte cocta vel butyro frixa, (Tourneſ. *pl. de Paris*, *T.* 2. *p.* 105.).

p. 105.). Helſingi contuſa ea furunculis medentur (Linn. *Svec. p.* 291.). Hippiatri Angli ſuccum expreſſum equis, vermibus Botts infeſtatis, ingerunt (Ray *Hiſt. pl. T.* I. *p.* 290.). Commendatur idem ad uncias duas in vermibus hominum inteſtinalibus (Tourn. *l. c.*), item contra colicam.

ERIGERON.

LINN. *Syſt. veg. p.* 627. *Gen. pl. p.* 422.

Pharm. Conyzæ Coeruleæ *Herba.*

80. *ERIGERON ACRE*; pedunculis alternis unifloris Linn. *Sp. pl. p.* 1211. Conyza coerulea acris, C. B. Icon: Hill's *veget. Syſt. T.* 2. *Tab.* 75. Pl. in collibus, ruderibus, paſcuis ſiccis, perennis.

Herba) acris eſt, in alpibus tamen omnino ſere mitis (Linn. *Fl. Lapp. p.* 243.). Quæ de efficacia ejus adverſus incantamenta & faſcinationes olim credita fuerunt; noſtri ſæculi non ſunt. Wedelii (*Mat. med. cap.* 4. *p.* 7. *de abſterg.*) herba Ruga fuit. Contra ſodam quibuſdam familiaris (Hoffm. *Fl. Altdorf.*) In pectoris morbis, quoniam incidit, in Germania ejuſdem rationem habuerunt.

CALENDULA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 658. *Gen. pl. p.* 446.

Pharm. Calendulæ *Flores*, *Herba*, *Semina*.

81. *CALENDULA OFFICINALIS*; ſeminibus cymbiformibus muricatis incurvatis omnibus Linn. *Sp. pl. p.* 1304. Caltha vulgaris C. B. Icon: Blackwell *T.* 106. Pl. annua, in arvis Europæ auſtralioris, ſed vulgaris in hortis.

Calendulam arvenſem L. nec ſpecie nec viribus differre auctor eſt, præeunte Raio (*Hiſt. T. p.* 338.) ill. ab Haller (*hær. n.* 74. Planta ingrate odora, bitumen quodammodo redolens, ad attactum viſcoſa.

Florum) nomine venit complexus omnium floris partium, calyce non excepto. Floſculi radium conſtituentes raro ſeorſum colliguntur, niſi pro ornamento Specierum odoris cauſa ſervatarum (Pot pourri), pro culpanda fraude ad croci pondus augendum, & in uſum tinctorium; nam flavum colorem ſuppeditant duplo croci pondere (Linn. *Skånska reſa p.*115.). Hi floſculi prout illi diſci ſubdulces primum, dein amari.

amari. Calyces autem, prout folia, magis amari ſubacres ingratioreſque. Infuſum aqua factum magis odorem, vinoſum autem ſaporem, potiſſimum ſibi vindicat (Lewis). *Herba* carbonibus impoſita ſtrepitum excitat inſtar nitri.

In deſuetudinem abiit ſtirps, & odor ſiccatione perit. Aperiendi & pellendi inſignior potentia illi adſcripta, quam in humorum tenacitate, viſcerum obſtructione, menſtruorum ſuppreſſione ictero ſimilibuſque præſtaret. Ita & infantibus ſcrophuloſis flores foliaque inſtar acetarii comeſta proficua fuere (Tournef. *pl. de Paris T. I. p.* 311.). Acrimonia omnino ineſt incidens, tamque efficax, ut verrucas deleat (Hecquet *pharm, paup. p.* 89.), & callum pedum marginemque durum ulcerum folia recentia impoſita auferant (Tourn. *l. c.*). Flores præterea inſigni in pretio antiquitus habiti in morbis malignis peſteque ipſa; & in hoc quidem morbo manducati, vel in aceto præſervativo ſcopo; vel ſucco ad aliquot uncias epoto malo jam orto (Marcus Cumanys apud Rajum *l. c.*). Quanta in peſte calendulæ tributa fides ex citatis a Zornio (*Botanol p.* 155.) auctoribus, Rondelitio, Minderero, Welſchio aliiſque multis apparet. Sudorem potenter movere obſervatum.

Foliorum, ſi modo ſenſuum ſcrutinio inhærendum, major efficacia eſt, quam florum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Florum Calendulæ) *Ph. W. p.* 6. ſuperflua ob inertiam.

Acetum Florum) *Ph. Brand. p.* 2. Infuſione paratum. In cephalalgia capiti applicatur. Pro alexipharmaco jam dudum habitum, tamque extus impoſitum quam ingeſtum hoc ſcopo fuit. Vix vero errabit, qui plurimum ab aceto ſolo exſpectat.

OR-

ORDO IV.

AGGREGATÆ

STATICE.

LINN. *Syſt. veget. p.* 248. *Gen. pl. p.* 153.

Pharm. BEHEN RUBRI *Radix*.

82. STATICE LIMONIUM; ſcapo paniculato tereti, foliis lævibus enerviis, ſubtus mucronatis. Linn. *Syſt. l. c.* Limonium majus multis aliis Behen rubrum I. B. *Hiſt. T.* 3. *p.* 860. Icon: Oed. *Flor. Dan. Tab.* 315. Pl. perennis creſcens in Europa etiam boreali & Virginia; in littoribus marinis.

Nondum ſatis conſtat, an huic ſpeciei debeamus Behen vel Behmen Ackmar Avicennæ & Serapionis, vel recentiorum Arabum; quam litem dirimere in defectu deſcriptionum, quas nobis reliquerunt, vix unquam dabitur. Sunt qui ex hac deſumi radicem volunt vel ſaltim ſuccedanei vices explere (Dale *Pharm. p.* 122.). Nec dubium diſcuſſit citatis recentiorum locis Hyde (*Hiſt. relig. vet. perſ. p.* 509. *ſq.*).

Radix) in fruſtis tranſverſim ſectis ex monte Libano aliiſque locis Syriæ transfertur iiſque rugoſis incurvis, compactis, profunde rubris, (Geoffroy *M. m. Traité T.* 2. *p.* 30.). Imaginem exhibuit Hyde (*l. c. Tab.* 7.). Adſtringit, ut ſapor jam indicat, & roborandi ſcopo necnon in hæmorrhagiis alvique profluviis ſedandis olim arriſit. Eadem de limonii radice & herba præciſe affirmat Ray (*Hiſt. pl. T. I. p.* 395.). Intrat compoſita varia Arabum, ut Electuarium margaritarum Meſues, aliaque, quæ jam eviluerunt. De religioſo uſu apud Perſas vid. Hyde (*l. c.*) & ſupra Centaurea Behen *p.* 95.

SCA-

SCABIOSA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 120. *Gen. pl. p.* 48.

Pharm. SCABIOSÆ *Herba*, *Flores*.

83. *SCABIOSA ARVENSIS*; corollulis quadrifidis radiantibus, foliis pinnatifidis inciſis caule hiſpido Linn. *Syſt. l. c.* Scabioſa pratenſis hirſuta C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. T.* 447. Pl. perennis ad vias & in agris frequens.

Huic inſcii pharmacopolæ interdum Centauream Scabioſam L. ſubſtituunt (Linn. *Fl. Svec. p.* 41.). Sapor totius plantæ amarus & ſubadſtringens. Uſurpari ſenſim deſiit. Olim vero depurare ſanguinem, leviter reſolvere & ulcera interna detergere & conſolidare credita, ſed, quod dolendum, plerumque in aliorum connubio, ut, quid ipſa præſtiterit, non liqueat. Aſt optima becchica refert Rivinus (*Diſſ. med. p.* 353. 363.) in phthiſi & empyemate opportuna. Et convenire decoctum cum melle potatum ad materiam craſſam pulmones gravantem ſolvendam & evacuandam, item vel infuſum vel ſuccum expreſſum in pleuritide & peripneumonia Boerhaave (*Hiſt. pl. L.* 3. *p.* 190.), qui & inter aperientia deterſiva in ulcere pulmonum (*Aphor. M. m.* 858.) collocat. In ſcabie fidem aliquam illi tributam nomen jam indicat, in qua, uti & pſora lepraque ſuccus per ſe vel in balneis adhibitus, quo & furfures capitis abluti. Potatum & in ſcabie decoctum fuit ſuccuſque ſcabioſo corpori illitus (Jo. Bauh. *Hiſt. T.* 3. *p.* 2.). Pro lue venerea nimis imbecillis videtur, interim ſunt, qui & huic parem eſſe reliquerunt (Boerh. *Hiſt. l. c.*)

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata (merito eviluit, utpote iners.
Conſerva foliorum) *Ph. W. p.* 39.

Pharm. MORSUS DIABOLI *Radix*, *Herba*.

84. *SCABIOSA SUCCISA*. corollulis quadrifidis æqualibus caule ſimplici, ramis approximatis, foliis lanceolato-ovatis. Linn. *Syſt. veg. p.* 121. Icon. Oed. *Fl. Dan. p.* 279. Pl. perennis in pratis ſubhumidis creſcens.

Nec hæc hodiæ valde æſtimata, nec multum ſpei ex ejuſdem odore ſaporeque, qui ſubmarus dulciſque eſt, concipi poteſt. Radicis figura præmorſa ſtirpi nomen dedit anſam-

ſamque multis fictionibus. Poſtpoſitis hiſce aliiſque narrationibus de radice & herba a ſaniori medicina abludentibus, ut de uſu in veneno qualicunque, adverſus peſtem (Mayerne), hydropem, apoſtemata hepatis (Bont. *med. ind. c.* 9. *p.* 149.); verius commodum herbæ a gargariſmis in angina videtur repetendum, in decocto vel ſucco uſurpatæ. Extenſum hoc eſt ad ulcera adeo venerea & alia, quibus fauces correptæ fuerunt (Sim. Paulli *Quadrip. p.* 446.). Decoctum utriuſque partis reſeraſſe menſtrua ſuppreſſa & fluorem album curaſſe, haud abſque fiducia narratur (Chomel *Uſuelles T. I. p.* 344.).

VALERIANA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 72. *Gen. pl. p.* 22.

Pharm. VALERIANÆ MINORIS *Radix*.

85. *VALERIANAE OFFICINALIS*, floribus triandris, foliis omnibus pinnatis. Linn. *Sp. pl. p.* 45. Valeriaua paluſtris ſ. ſylveſtris major, C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. Tab.* 570. Pl. perennis. Duplex eſt varietas (Hall. *ſtirp. helv. n.* 210.) *α. foliis anguſtioribus*, quæ locis ſiccis montanis provenit, prout in Hercynia vidi id contingere inter lapidum acervos: *β. foliis latioribus ſplendentibus*, locis humidis, ut foſſis, creſcens.

Radix) ex trunco brevi ſibroſa eſt, fuſca, odoris penetrantis, ut ipſa herba ſubnauſeoſi, ſaporis ingrati, amaricantis, ſubacris. Majorem ejus quantitatem ſimul ſi olfeceris, temulentiæ ſenſus oritur (Hill. *on. Valerian.*). In Pharmacopœa Lond. requiritur varietas prior, nec immerito, quoniam alteri viribus longe antecellit (Tiſſot *Traité de l'epilepſie p.* 304.). Evelli radix debet, antequam caulem edat, ſiccari & vaſe clauſo ſervari (Linn. *Am. acad. Vol.* 7. *p.* 303.). Felibus in deliciis, quæ lotio ſuo illam ſæpe odore moſchato imbuunt, & pari amore, dum ſiccatur, ad eam feruntur) Hill. l. *c.*). Creditur eſſe φου Veterum jam ab Aretæo præceptum & a Dioſcoride deſcriptum.

Præcipuus, contra quem celebritatem nacta, morbus epilepſia eſt. Et hunc quidem uſum Fabius Columna, nobilis Italus (*Phytobaſamos Neapol.* 1592. *p.* 97.) reſuſcitavit proprio in ſe amiciſque capto experimento, ab aliis remediis derelictus, ſed ab hac, ut ipſe refert, curatus; in priſtinum tamen morbum eum relapſum fama fert (Planci *Edi. vit. p.* 9.) Paucos modo ſæculo poſt notitiam ejuſdem habuiſſe ex ſilentio auctorum facile conjicitur. Attamen Dominicns Panaroli (*Jatrologiſm. ſ. medicin. hiſt. pentac. quinque Rom.* 1643. *Pent.* I. *Obſ.* 33. *p.* 20.) veſtigiis dictis iuſiſtens primum piſcarem

rem epilepticum dein alios eandem ſanavit. Ita & Crügerus (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. Obſ. 78.*) eodem eventu eam duobus hominibus, quorum unus, vir, ex ira, alter, fœmina, ex terrore epilepſiam contraxerat, uti & ancillæ præſcripſit, ſudatione ſimul mota. Fœminæ ex terrore epilepticæ largiori pulveris doſi ſanitatem reſtituit Schuchmannus (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 4. Obſ. 44. p. 116.*). Lentilio (*l. c. App. ad Dec. 3. A. 3. p. 86.*) præſertim fœminis ex obſtructione menſium convulſis conducere viſa. Non latuit Riverium (*Prax. med. L. I. p. 62.*) efficacia antipilpetica, licet caſum modo, quo in farragine aliorum emmenagogo ſcopo præſcripſit, inveniam (*Opſ. p. 7.*). Pæoniæ illam præfert Sylvius (*Op. p. 427.*). Noſtro ſæculo majorem fiduciam incuſſit cl. Marchant (*Mem. de l' ac. d. ſc. de Paris* 1706. *p.* 333. *ſq.*) qui pluribus tam infantibus quam adultis eadem auxilio fuit, in quibuſdam paroxyſmorum vehementiam infringendo, in aliis intervalla prolongando, in aliis demum ipſum malum ſuffocando. Fuerunt inter hoſce quidam verminoſi, & in hiſce ſudor copioſius poſtea erupit; opus vero fuit vel purgatione alvi vel alio modo antea ad medelæ hocce genus corpus præparare. Pluries poſtea epilepticos ea ſe curaſſe refert Chomel (*Pl. uſuelles T. I. p. 228.*) & inter hoſce infantem duodecim annorum, qui per tres vel quatuor annos bis vel ter per menſem cecidit, artuum tremore ſuperſtite. Convaluit ejus ope vir, qui per duodecim pariter annos ſub quolibet exercitio venereo paroxyſmo correptus fuit (Sauvages *Noſol. method. T. 3. P. 2. p. 231. Ed. in 8.*). Succeſſit & in epilepſia trienni ex terrore orta, redeunte aliquoties per hebdomadem (Scopoli *Fl. carn. p. 347.*). Similiter etiam in mentis alienatione cum epilepſia in ægro quodam profecit (Whytt *nerv. Diſ. p. 513.*). Multas curationes ſe huic unice radici debere agnoſcit Tiſſot (*l. c. p. 310. 311.*) affirmans adeo, ubi illa non juvet, malum eſſe incurabile.

Alia querela de inconſtantia effectus exorta, nempe initio modo levamen attuliſſe, paullo poſt autem priſtinum malum repullulaſſe, (Locher *Obſ. pract. p. 40.*). Etſi vero Marchant aliique nihil unquam noxæ peperiſſe radicem ſua natura obſervarunt: cl. Andrée (*Caſes of Epilepſy p. 262.*) tamen inde ventriculum labefactari ſtatuit; quod vix ex ſapore amaro & adſtringente metueres, refellit autem Tiſſot per praxin octodecim annorum. Anxietatem quidem levem initio majori doſi data ciet, cui tamen minuendo doſin & addito tantillo macis facile prævertas (Tiſſot *l. c. p. 309.*).

Ex dictis facile decerni poteſt pretium ejuſdem in epilepſia, quin diriori ex terrore, ut tranſire ad alios morbos liceat. Ill. Ab Haller, cui virtutem ſuam in epilepſia comprobavit, hyſtericas affectiones & nimiam nervorum ſenſilita-

tatem ea ſuppreſſit (*Hiſt. ſt. helv. n.* 210.). In malo hyſterico & impenſe laudat Hill (*on Valerian Lond.* 1758.). Alius choream St. Viti colicamque pictonum ea devicit (Brisbane's *ſelct. Caſes p.* 37.).

Varia indicia reſolvendi potentiæ adſunt. Cum Guaiaco miſta glandularum obſtructiones reſerat (Morgan *phil. princ. p.* 424.). Extractum urinæ difficultati & retentioni ſubvenit (Camerar. *hort. med. p.* 175.). In hemicrania palmarium radicem largiori doſi & repetita ſumtam habet cl. Fordyce (*de Hemicrania p.* 91.), qui ipſe ſe ab eadem quadrienni liberavit. Tumores leucophlegmaticos diſſipavit tota planta conciſa & cerevïſia cocta, ſubjuncto purgante (Spieſſ. *Diſſ. de Valeriana cap.* 8.). In paralyticis malis quoque auxilium tulit, nominatim viro ex lapſu infelici incontinentia urinæ & alvi mulctato, etſi in hoc caſu conſortio aliorum opus eſſet (Brisbane *l. c.*).

Contra vermes maxime opportuna fuit, ſed commixta cum ſale polychreſto radice jalappæ & oxymelle ſcillitico (Störck *Ann. med.* 1. *p.* 103. 164. *Ann.* 2. *p.* 228. 286.), ut meritum inter plura diviſum maneat.

Urinam (C. Hoffm. *off. p.* 583.) ſudoremque (V. ſupra Marchant) movet. A natura noſtra non ferri, ulterius conſtat vomitu alvique profluvio, quod interdum creat (Raii *Hiſt. p.* 388.), quæ vis nec ignota Dodonæo (*Pempt. p.* 350) pulveris radicis drachma una cum vino ſumta; & ulterius effectu, quem & hodie Angermanni experiuntur, dum cereviſia ſecundaria vel vino radicem coquunt, confirmatur, quem vero ill. A Linnè (*Amoen. ac. loc. cit.*) niminæ doſi tribuit. Pulvis naribus attractus aciem oculorum reſtituit miſtus æquali portione foliorum tabaci, & inſtillatis hiſce aliquot guttis olei deſtillati Lavendulæ & Maioranæ (*A. N. C. Vol.* 3. *Obſ.* 125. *p.* 384.).

Convenientiſſimum eſt, ſecundum normam Columnæ & Marchantii in pulvere exhibere. Hacce forma etiam optime ill. Tiſſot (*p.* 310.) ſucceſſit, modo ægri non faſtidiant. Ad celandum ingratum ſaporem odoremque miſcela Macis (Lewis *M. m. p.* 589.) confert. Doſis ſcrupulus unus vel drachma dimidia; quidam non veriti drachmam integram vel ſupra dare, in vehiculo aquoſo vinoſo vel, quod pro infantibus Columna commendat, lacteo. Nec infuſum aquoſum deſtituitur odore ſaporeque plantæ. Extracto ex hoc parato potentius eſt extractum ſpirituoſum minuſque ingratum pulvere. (Tiſſot). Hoc arbitror extractum eſſe, quod paroxyſmos vel deſtruere vel ſuſpendere obſervavit Hallerus (*Opuſ. pathol. p.* 196.), & quo virgini epilepticæ in connubio limaturæ chalybis & corticis peruviani ſanitatem reſtituit, Meadeo (*Monit & præc. med. p.* 37.) plurimum præſtitit in miſce-

la

la cum cortice peruviano & quidem ſic: ℞. Cort. peruv. unc. 1. Rad. Valer. ſylv. dr. 2. Syr. cort. aurant. q. ſ. ut F. Elect. Et hujus quidem præmiſſis evacuantibus æger mane & veſperi bolum drachmæ unius ſuaſit, dein repetiit triduo vel quatriduo ante novam plenamque lunam.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Tinctura Valerianæ ſimplex) *Ph. Lond. p.* 73. Ex radice & ſpiritu vini tenuiori.

Tinctura Val. compoſita) *l. c.*

Eſſentia Val. compoſita) *Ph. W. p.* 87. Ex radice valerianæ ſerpentariæ virgin. & camphora ſpiritu vini digeſtis Doſ. gut. 40. ad 60.

Tinctura Cephalica) *Ph. Ed. p.* 40. Ex radice valer. ſerpentariæ virg. & ſummitatibus roriſmarini vino albo digeſtis.

Oleum deſtillatum). Oleum, licet plures libræ radicis ſimul deſtillationi ſubmittantur, non erui, affirmat Lewis. Attamen ſummum remedium in eclampſia & epilepſia & in malo hyſterico forſitan præſtantiſſimum vocat Sagar (*Syſt. tum. p.* 39.).

Pharm. VALERIANÆ MAJORIS s. PHU *Radix*.

86. *VALERIANA PHU*; floribus triandris, foliis caulinis pinnatis, radicalibus indiviſis Linn. *Sp. pl. p.* 45. Valeriana hortenſis C. B. Icon: *Hort. Eyſtett. Aeſt. Ord.* 9. *T.* 2. *fig.* 1. Pl. perennis in Alſatia (Lindern. *Hort. Alſ. p.* 37.) creſcens, licet non invenerit Mappi *Pl. Alſ. p.* 316.

Radix) craſſa eſt obliqua extus coloris ſubbruni interne albidi vel videſcentis, ſaporis & odoris, ut in præcedenti. Sunt qui præferunt eidem (Schröd. *Pharm. p.* 704.), ſed longe hodie infrequentior in re medica. Addo modo rheumatiſmum & nominatim malum iſchiadicum inveteratum debellaſſe (*Comm. Nor. A.* 1734. *p.* 374.) & adhuc nuperrime in epilepſia fuiſſe commendatam. Scop. *Ann. Hiſt. nat.* 3. *p.* 141.

Pharm. SPICA CELTICA.

87. *VALERIANA CELTICA*; floribus triandris, foliis ovato-oblongis obtuſis integerrimis Linn. *Sp. pl. p.* 46. Nardus celtica Dioſcoridis C. B. Conf. Jacquin *Flor. Vindob. p.* 203. Icon: Cluſ. *ſtirp. panon. p.* 515. Pl. perennis, creſcens in alpibus italicis viciniſque helveticis item ſtyriacis.

Quod dicto nomine in pharmacopoliis ſervatur, ſunt Radices tenues fuſcæ ſquamulis obſeſſæ, fibrillas copioſas ad latera emittentes, una cum ceſpite Foliorum ex apice ra-

dicum emergente. Odorem præ ſe fert gravem valerianæ vel aſari, etſi fortiorem, ſaporem acrem amaricantem aromaticum. Veterum tempore, ut ex Celſo, Cælio Aureliano aliiſque apparet, uſitatior quam hodie apud Europæos, qui fere omnino negligunt. Apud populos tamen interioris Africæ, Abyſſiniæ & Aetiopiæ tanto in pretio, ut quotannis ex Germania per Venetos tranſmittantur 60. tonnæ, quarum quævis centum fere imperialibus venditur. Recipiunt autem in unguentum, quo cutem emolliunt ſub fervido calore, & ſplendorem illi conciliant (Haſſelq. *Reſa* p. 537.). Prout acriori odore, ita & virtute præſtare exiſtimat ill. Ab Haller (*Opuſc. pathol.* p. 196.). Quidam ſpicæ ſupparem judicant, quin fuit (Coſtæus in Meſven p. 78.), qui prætulit.

ORDO V.

CONGLOMERATÆ.

POTERIUM.

LINN. *Syſt. veget.* p. 716. *Gen. pl.* p. 495.

Pharm. PIMPINELLÆ ITALICÆ *Herba.*

88. POTERIUM SANGUISORBA; inerme, caulibus ſu-
bangulosis. Linn. *Sp. pl.* p. 1411. Poterium Sangui-
ſorba minor lævis C. B. Icon: Blackwell *Tab.* 413. Pl. pe-
rennis. Creſcit in collibus & pratis ſiccis. Colitur & in
gortis culinaribus.

Herba). Huic odor ſubfragrans & ſapor leniter adſtrin-
gens. Condimentum ſolitum lactucæ eſt. Sed amplior uſus
ejuſdem, nomine *Burnet* (Rocque *Muſ. ruſt. T.* I. *p.* 230.
296. & alibi *T.* 2. 4. 5.). Anglis pro pabulo equorum &
ovium eſt, tam depaſta quam foeni inſtar, quam in primis
ſuperſtes per hiemem viriditas commendavit.

Ut alia adſtringentia plauſum olim tulit in hæmorrhagiis
& alvi profluviis in calculo & inſtar vulnerarii. Vide plu-
ra teſtimonia collecta in I. Bauhini *Hiſt. pl. T.* 3. *p.* 119.

Sic

Sic Bowle pulverem herbæ vel radicis exſiccatæ cum ſaccharo roſato exhibuit in hæmorrhagia narium, ſputo ſanguinis aut tabe pulmonum (Raii *Hiſt. pl. T. I. p.* 401.). Eadem ſopivit fluxum menſtruum nimium (Riedlini *Lin. med. a* 1696. *p.* 416.). Similis fuit ſucceſſus in fœmina profluvio nimio hæmorrhoidali laborante (Barthol. *Act. med. Hafn. Vol. I. p.* 165.). In mictu cruento conſerva commendata (a Solenandro *Conſil.* 27. *Sect.* 3.). Dyſenteriæ jam prodeat exemplum, quæ utut obſtinata hujus decocto aqua & butyro parato intra triduum conticuit (River. *Obſ. Cent.* 3. *n.* 84.). In calculo & ſabulo quid valeat ex iis, quæ Heucherus de adſtringentibus in univerſum propoſuit, colligitur: miratur tamen Rajus commendatam fuiſſe. Juſtior ſane ſuſpicio, contra hydrophobiam inertem eſſe, licet Henrici ſecundi, Galliæ Regis, venator omnibus ſingulisque, qui aliquot diluculis vel in acetariis vel alio modo præparatam comederint, ad avertendum malum ſufficere Fernelio narraverit; videtur vero experimenta unice in canibus regiis cepiſſe (Palmarius de *morbis contag. p.* 345.). Decoctum poſt cucurbitam vulveri adhibitam per dies novem ad uncias ſeptem potatum commorſis a rabioſo animali bibere iterum jubet Herm. Heyden (*Diſcours p.* 70. apud Hall.). In univerſum medica ejus fama conſenuit.

SANGUISORBA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 133. *Gen. pl. p.* 58.

Pharm. PIMPINELLÆ ITALICÆ *Radix*.

89. *SANGUISORBA OFFICINALIS*; ſpicis ovatis Linn. *Sp. pl. p.* 169. Pimpinella ſanguiſorba major C. B. Icon: Oed. *Fl. Dan. Tab.* 97. Pl. perennis creſcens in pratis udis. Cave, ne cum præcedenti planta monoica polyſtemone hæc hermaphrodita tetraſtemon confundatur.

Hæc confuſio ſine dubio effecit, ut pro Anglorum Burnet quidam habuerint; dura vero nimis eſt, quam ut coli operæ pretium ſit (Hall. *Comment. nov. Gott. T.* 1. *p.* 28.). Nihil in hac fragrantiæ percipitur; ſed ſtiptici ſaporis & virtutum præcedentis æmula. Obſoleta & ſuperflua. Ad hanc refert Linneus (*M. m. p.* 52.). Palmarii narrationem de vi in hydrophobia.

PLANTAGO.

LINN. *Syſt. veg. p.* 131. *Gen. pl. p.* 57.

Pharm. PLANTAGINIS LATIFOLIÆ *Folia*, *Radix*, *Semina.*

90. *PLANTAGO MAJOR*; foliis ovatis glabris, ſcapo tereti, ſpica floſculis imbricatis Linn. *Sp. pl. p.* 163. Plantago major Camer. *epit. p.* 261. Icon: Oed. *Fl. Dan. T.* 581. Pl. perennis ubivis ad vias & locis incultis creſcens.

Uſitatiſſima hæc ſpecies eſt, & ſecundum mentem Dioſcoridis efficaciſſima. Attamen & alia invaluit, *Plantago lanceolata*, foliis lanceolatis; ſpica ſubovata nuda Linn. *Sp. pl. p.* 164. Oed. *Fl. Dan. p.* 437., quam veteres minorem dixere; & apud Pariſienſes *Plantago media*, foliis ovato-lanceolatis pubeſcentibus, ſpica cylindrica, ſcapo tereti Linn. *l. c. p.* 163. Oed. *l. c. T.* 581. Utraque vulgaris ad vias.

Folia) ſaporis ſubadſtringentis leviter amari. Dioſcoridi & Galeno valdopere & ſane plus juſto celebrata, quorum tamen effata de efficacia in ſanguinis varia profuſione, in dyſenteria aliiſque alvi profluviis, in ulceribus, recentiorum experimenta paſſim confirmarunt. Generatim hiſce & vi in obſtructione viſcerum accinit Fernelius (*Meth. med. L.* 5. *p.* 104. aliiſque multis locis). Ita adverſus vomitum & exſpuitionem ſanguinis nullum certius & præſentius remedium pronunciat Boyle (*de util. phil. nat. P.* 2. *p.* 150.). In diarrhoea juvat folia plantaginis in juſculo coquere (Roſent. *Bskd. p.* 81.). Phthiſicis comedere vel ſucco ejus uti juſſit Celſus (L. 3. *c.* 22. verſus finem) pariter ſuccum vel decoctum ingerere Plinius (*Lib.* 26. *cap.* 2.). Fidem auxit hoc in morbo Petzoldt in *Eph. N. C. Cent.* 7. *Obſ.* 10. *p.* 25. & Schulzius *Mat. med. p.* 412.) qui cum melle mixtam ſucceſſiſſe perſuadet. In febrium intermittentium initiis etiam placuit (Lentil *eteodromus p.* 3565.), ſubſcribente Chomelio (*Uſuellet T.* 2. *p.* 290.), de ſucco a binis ad quatuor uncias dato, & teſtimonio, etſi ambiguo, in *Eph. N.C. Dec.* 2. *Ann.* 9. *Obſ.* 63. Conſuetiſſimus in univerſum modus exhibendi eſt in infuſo vel decocto. Externe plebs vulneribus minoribus applicat. Utinam perpetua eſſent, quæ de utilitate in cancro mammarum prædicat Borellus (*Hiſt. & Obſ. Cent.* 2. *n.* 51.). Ad gargariſmos quoque commoda. Fomentatio ex decocto in prolapſu ani opportuna (Schwenkfeld).

Semen) alvi laxitatem lacte vel juſculo carnis ad drachmam unam ſumtum coercuit (Chomel. *l. c. p.* 291.). Rari uſus.

Ra-

Radix) herbæ ſuppar, ſed itidem infrequens. Amuletum Wedelii (*Exper. de Colchico Jen.* 1718.) eandem cum radice colchici & floribus lavendulæ recipit, a noſtri vero temporis cogitandi ratione alienum.

PRÆPARATA.

Aqua Plantaginis). Ex foliis. Hinc inde adhuc in pharmacopoliis obvia. Perperam vulneraria credita, quum adſtringens principium deſtillatione ſeſe abripi non patiatur.

Extractum Plantaginis (*Ph. Ed. p.* 115. Eſt ſuccus expreſſus, inſpiſſatus, inſignis acerbitatis.

Pharm. Psyllii *Semen.*

91. *PLANTAGO PSYLLIUM*; caule ramoſo herbaceo, foliis ſubdentatis recurvatis, capitulis aphyllis Liun. *Sp. pl. p.* 167. Pſyllium majus erectum C. B. Ψύλλιον Dioſcoridis, Κύνοπα Theophraſti. Icon: Blackwell *Tab.* 412. Pl. annua, in Europa auſtraliori & Aegypto creſcens.

Diſtinguenda a *Plantagine Cynope*, quæ frutex, foliis filiformibus & capitulis ſubfoliatis inſtructus. Et hanc quidem poſteriorem ill. Ab Haller (*Hiſt. n.* 661.) officinis dicat, quum ill. A Linné aliique contra ea præfixam.

Semina) exigua profunde bruna, oblonga, ſplendentia, una parte convexa, altera leviter concava, initio nauſeoſe mucilaginoſa, dein acria (Hermann. Dale.). Et hujus quidem mucilaginis ejuſque ſiccæ ad octavam partem continent (Spielm. *M. m. p.* 636.). Seminum drachma una pintam fere aquæ mucilaginoſam & flaventem reddit (Lewis *M.m. p.* 469.). Refrigerare quidem ſeminum corticem, medullam vero calidam eſſe & venenatam antiquitus creditum (Meſvë *ſimpl. c.* 20. *fol.* 43.). Acrimoniæ culpa non plane carere docet decoctum inſpiſſatum, quod mucilaginem obſcuram brunam penetranter acrem relinquit, quin ſpiritus vini acre a mucilagine ſejunctum imbibit (Lewi *l.c.*). Eouſque autem infeſtam eſſe, ut mærorem, aſthma, ſyncopen, quin mortem conciliaret (Rhaze ad Manſorem), poſterioribus ſaltim experimentis non conſtitit. Ad alvum ducendam Veteres quidem adhibuerunt in electuario, ſed additis aliis potentioribus. Frequens Aegyptiis remedium mucilago, aqua hordei parata & ſaccharo candi mixta, in febribus bilioſis, ardentibus, inflammatoriis pectoris, eſt, vel mucilago aqua roſacea extracta in diarrhoeis & dyſenteriis bilioſis, item externe in inflammationibus, contra quas & folia viridia applicant (Alpin. *pl. Aegypt. cap.* 42. *p.* 129.). Apud nos ſenſim ſemina deſueverunt: ſubinde tamen mucilago emolliendi, relaxandi, acre obtundendi & glutinandi

 fine,

ſine, ut alia mucilaginoſa, uſarpantur. Ita & in inflammatione oculorum mitiganda (Chomel *Uſuell. T.* 3. *p.* 134.).

CUSCUTA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 140. *Gen. pl. p.* 66.

Pharm. CUSCUTÆ *Herba.*

92. *CUSCUTA EUROPÆA*, floribus ſeſſilibus Linn. *Sp. pl. p.* 180. Cuſcuta major C. B. Icon: *Fl. Dan. p.* 199. Pl. paraſitica, annua, quæ, licet ex ſemine * in terra orta, ibidem tamen mox areſcens, papillis adhæret adſtantibus plantis, & filis numeroſis ſeu caulibus tenellis ſeſe iſtis circumvolvit, foliis omnino deſtituta, ſed flores in faſciculos collectos gerens. Conf. Guettard de papillis iſtis & charactere cum iconibus in *Mem. de l'acad. d. ſc.* 1744. *p.* 190. *Tab.* 10. Inſigni diverſitati ſtirpium inhiat, Urticæ dioicæ, Lino uſitatiſſimo, Trifolio pratenſi, aliiſque quas ſuccum hauriens contorſionibus multifariis perdit.

Jungenda mox cum eadem alia ſpecies.

Pharm. EPITHYMI *Herba.*

93. *CUSCUTA EPITHYMUM*: floribus ſeſſilibus quinquefidis bracteis obvallatis Linn. *Syſt. veg. p.* 140, Epithymum ſ. Cuſcuta minor C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 427. Filamentis ſeu cauliculis gracilioribus rufis conſtat, omnibus partibus tenerior. Linneus primus in *Syſt. ed.* 13. ſeparavit a priori in ſpeciem peculiarem, alias in condendis ſpeciebus non nimis liberalis, dum olim botanicis nomine varietatis venit. Thymo præcipue innaſcens, unde nomen Veteres dedere, prout alibi eadem de cauſa Epithymbrum, Epimyrtus, Epidictamnus dicta. Adhæret & Origano, Sideritidi, Ericæ aliiſque. Hinc inde in Europæ calidioris rupibus vulgaris, ſed in officinis obvia ex Aſia minori tranſmittitur, vel ex Creta, unde *Epithymum creticum* in officinis nuncupatur. Ibi cauliculi ex Thymo plerumque immixti.

De antiquitate duplicis iſtius Cuſcutæ ſpeciei legat, qui tricis iſtis delectetur, doctam Diſſ. Wedelii, & reſp. Bilhard *de*

(* Deſtitui ſemina cotyledonibus Linneus (*Sp. pl. l. c.*) indicat, monocotyledonem autem ſtirpem vocat Adanſon (*Famill. I. Pref. p.* 304.).

de Cuſcuta Jen. 1715., quæ in librum increvit. Epithymum Veterum poſteriorem eſſe probabile. Sapor virtuſque variat, pro diverſitate plantarum, cui ſuccreſcit, ita ut Epithymum mentiatur ſaporem odoremque plantæ primariæ, etſi debilius: contrarium tamen aſſirmat Wedel (*l. c. p.* 87.). *Cuſcuta* inodora, ſed ſapor diverſe deſcribitur, acris & ſubadſtringens a Geoffroy (*M. m. Traité Tom.* 6. *p.* 176.), amaricans a Linneo (*M. m. p.* 54.), inſipidus & nonnihil mucidus, ſed ſalivam provocans ab Alſtono (*M. m. T.* 2. *p.* 126). Succulentior hæc, & ſiccata ex flavo plerumque virideſcens. Spiritum acidulum largitur, ſpiritui tartari non abſimilem, ſed blandiorem (Wedel *l. c. p.* 83.). *Epithymum* & quidem *creticum* medicis & jam quidem Arabum auctoritate præſtantius habetur.

Incidere, attenuare, reſolvere & leviter adſtringere utraque credita. Comparat ſtirpem cum Sedo (an Sempervivo?) quod reſolvat vi nitroſa ſaponacea abſque morſu, Hallerus (*Hiſt. n.* 654.). In melancholia & malo hypochondriaco & malis inde ortis præcipue opportuna viſa (Wedel *Am. m. med. p.* 244.) ſine dubio medicis, qui tenacitatem humorum & obſtructiones ſemper in his malis arguunt. Pari laude in cujuſcunque generis viſcerum abdominalium obſtructionibus celebrata a Sim. Paulli, Ettmullero, Wedelio tanquam primaria fere; hinc & ictero (Crato *Epiſt. med.* 125.). Difficulter ſpirantibus præterea convenit, ſi Galeno, Aëtio, Oribaſio, Actuario aliiſque fides, quin in tabe effert Hippocrates (*Lib.* 1. *de int. affect. S.* 1. *v.* 130.). Febres intermittentes ex obſtructione viſcerum natas reſolvere præterea haud pauci medicorum, poſt renaſcentes litteras celebrium, voluere. Purgandi præcipue atram bilem vis a pluribus veterum Græcorum & Arabum, ſubſcribentibus ſerioribus, eidem adſcripta: quam tamen ex minori quantitate non expertus Fallopius (*med. purg. ſimpl. c.* 10.), & tardam eſſe alii queruntur, nec compoſita, quæ ſubinde intravit, efficaciam ſimplicium evincunt, ut in decocto Meſvës. Movere lotium etiam teſtimonia varia referunt (Hippocr. *l. c. v.* 371.). Nolo pluribus inhærere ſtirpi noſtro tempore exoletæ, & quantum pleriſque criteriis eluceſcit, infirmæ, dum uberius veterum & ſerioris ætatis medicorum de ejus viribus effata ex diſſertatione allegata cognoſci poſſint.

Indicandum modo tam in pulvere, quam in infuſo cum vino, in decocto, item cum melle vel et ampliori miſcella fuiſſe uſurpatam, unde variæ formulæ in Veterum ſcriptis paratæ exſtant, e. g. decoctum epithymi Avicennæ, aliudque Meſvës.

PE-

PENÆA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 130. *Gen. pl. p.* 56.

Pharm. SARCOCOLLÆ *Gummi.*

94. *PENÆA MUCRONATA*; foliis cordatis acuminatis Linn. *Sp. pl. p.* 162. Tithymali myrſinitis ſpecie arbuſcula æthiopica, flore parvo e lata baſi in acutiſſimum mucronem ſubito deſinente, capitulis origani Pluk. *Mant.* 183. Frutex æthiopicus.

Hanc ſpeciem indicat Linneus in *Mat. med. Ed.* 1. *p.* 16. & *Spec. pl. l. c.* etſi alii nomen triviale addit huic convenientius. Nec amplius videtur dubitare Sarcocollam ejus progeniem eſſe, quum de eo ſileat in *Diſſ. Obſerv. in Mat. med.* §. 2. Aliis ut Ios. Miller (*Bot. off. p.* 394.) arbor pariter ac patria ignota eſt. Euphorbiam eſſe I. Bavhinus *Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 308.) hariolatus eſt, quod & Hermanno (*Cynoſ. M. m. T.* 1. *p.* 701.) & Alſtono (*M. m.* 2. *p.* 465.) probabile. Quicquid ſit, adfertur ad nos Gummi ex Perſia & Arabia.

Sarcocolla) in granis variæ magnitudinis, friabilibus, coloris flaventis vel rubentis, ſaporis amaro-dulcis, nauſeoſi & ſubacris, odoris expertibus occurrit. Candelæ admota primum in bullas inflatur, dein flammam concipit. Aqua omnino fere ſolvitur, & plurimam partem ſpiritu vini. Obſolevit nec adhucdum vires ejuſdem ſatis exploratæ. Sed Veteres, ut Meſve, pituitam vel alios humores, cerebrum, nervos, juncturas, iſchium, pulmones gravantem expurgare perhibuerunt. Suſpecta vero ſimul habita, ita ut Meſve calvitiem gignere & ventriculo calido & bilioſo nocentiſſimam pronunciaret. In oculorum fluxionibus & maculis lacte ſolutam & aqua roſarum dilutam impoſuerunt (Schröder. *Pharm. p.* 752.). Porro in vulneribus detergendis & conſolidandis fidem Galeni obtinuit.

VISCUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 739. *Gen. pl. p.* 517.

Pharm. VISCI *Lignum*, *Baccæ*.

95. *VISCUM ALBUM*; foliis lanceolatis obtuſis, caule dichotomo, ſpicis axillaribus. Linn. *Sp. pl. p.* 1451. Viſcum baccis albis C. B. Græcis ἰξὸς. Icon: Du Hamel *Mem. de l'acad. d. ſc. de Paris* 1740. *Tab.* 22. 23. 24. Frutex paraſiticus, ſempervirens, multifariis arboribus tam frondoſis quam acero-

foſis, ut Larici, Pino ſylveſtri (Gleditſch *verm. Abh.* T. 1. *p.* 220.) innaſcens, nec vivis modo ſed etiam mortuis; nominatim Quercui, Betulæ, Salici, Corylo, Tiliæ, Malo quoque & Pyro tam ſylveſtri quam inſitione adjutæ, aliiſque multis. Et in hiſce per turdos aliaque animalia, quæ ſemina extrinſecus viſcida indigeſta dejiciunt, diſſeminatur, & radices agens non ſolum per corticem ſed in ipſum adeo lignum arboris, cui inhiat, penetrat, hujuſque fibris radiculas ſuas implectit. Semine tamen cortici immiſſo pariter procreſcit, ut expertus Barrel (*Phil. Tranſ. n.* 397. & *n.* 405.), item Bradley (*New improvements of Gardening p.* 22.); ut igitur maturatione in ventriculo avium, quam Veteres ſibi finxerunt, non opus ſit. Accuratiſſime omnium autem de ſeminatione & vegetatione egit Du Hamel *loc. cit. p.* 483. Numerus foliorum ſeminalium variat ab uno ad quatuor (Idem *Arbres p.* 355.).

Hic frutex prout arbores, quibus nutrimentum debet, ut in vita communi a paraſiticis hominibus contingere ſolet, enervat: ita pro harum diverſa indole virtute variare viſus. Quod quidem negarunt Floyer (*Pharmacop. p.* 139.) Colbatch (*Diſſertation concerning Misleto a moſt wonderful ſpecifick remedy for the Cure of Convulſive diſtempers* 1. *Ed.* 3. *Lond.* 1723. *p.* 6.) qui varia argumenta ſpecioſa profert (Cfr. & *Poſtſcript. Diſſ.* 2.) Bradley (*M. m. p.* 101.) Kölderer (*Diſſ. Viſcum planta paraſit. p.* 12.) Tiſſot (*Traité de l'epilepſie p.* 315.), ſed cel. Cartheuſer (*Act. Mogunt.* T. 2. *p.* 361.) chemico ſcrutinio viſcum betulinum cum querno comparando evincere anniſus eſt, Köldèrero contra vi chemiæ nihil deſcriminis inter viſcum quernum & illum ex pyro agnoſcente. Præſtat experientiam ad litem diluendam conſulere, quod fecit Colbatch. Vulgo tamen quernum, forſan unice præ antiquitatis veneratione, præfertur, rariſſimo autem exemplo corylinum (ut a Jungken *in Chym. exper. cur. p.* 618.).

Quod Ligni nomine venit, plerumque conſtat ex lignoſa & corticali parte. Male ſubinde cortex rejicitur, cui tamen princeps virtus inſidet (Kölderer *Diſſ. p.* 31. Tiſſot *l. c.*). Dum recens, nauſeoſum odorem præ ſe fert & adſtringentem ſaporem. Siccum, odoris ſaporiſque fere omnis expers, diutius tamen manducatum amaritiem levem aromaticam manifeſtat, non diſſimilem a ſapore nuclei perſicæ (Tiſſot). Pulvis in vitro probe clauſo & loco ſicco ſervandus eſt, ne mucidum ſaporem, vel mucorem contrahat & iners evadat (Colbatch p. 16.).

Præcipua ejus laus in epilepſia aliiſque morbis ſpaſticis vel convulſivis eſt; nec in priori malo nova. Druidæ enim illam jam agnovere, ut qui tam fruticem hunc, quam arbo-

bo-

borem, cui ſuccreverat, religioſa veneratione proſequebantur (Plin. *Hiſt. nat. lib.* 16. *cap.* 44. *Ed.* Dalechamp. *p.* 749. & *Lib.* 24. *cap.* 4. *p.* 1093.). Contra morbum caducum viſcum etiam commendavit circa a. 1305. Gordon (*lilium medicinæ fol.* 119. *b.*) Profeſſor olim medicinæ Monſpelienſis, ſuperſtitioſus alioquin auctor. Nec latuit ejus efficacia Theophraſtum Paracelſum, Matthiolum, alios ut taceam. Sed ex hiſce auctoribus vix aliquid certi neque de efficacia neque de inertia viſci erui poteſt. Recentiorum ſuffragia diviſa ſunt. Favens exemplum producit Boyle (*Uſefullneſſ of experim. Philoſ. p.* 174.) fœminæ honoratioris ab epilepſia fere hereditaria, drachma circiter viſci quovis mane prope plenilunium ſumta, liberatæ. Præ reliquis vero maxime celebravit illud Jo. Colbatch (*l. c.*) hiſtoriis effectus ſalutaris in morbis convulſivis deſcriptis, quum vel ſolum in pulvere ſive bolo cum ſyrupo Pæoniæ ad drachmam dimidiam ſupraque, ſive infuſo ingereretur, vel Aſſa fœtida ſive alio modo mixtum. Ipſe tamen ingenue fatetur in epilepſiis magis inveteratis, vel quando cauſa quædam pertinax remotior alicubi hærens ad morbum vellicat, nonniſi levamen afferre. Excitati poſtea alii ad ſimilia experimenta. Plura horum felicia recenſet Kölderer (*Diſſ. cit. p.* 23.). Subſcribit efficaciæ cel. Cartheuſer (*M. m. T.* 2. *p.* 528.), quamvis initio eidem diffiſus. Eodem remedio in pulvere ad drachmam dimidiam omni trihorio dato, juncto decocto ejus pro potu duos epilepticos omnino ſanavit Löſeke (*M. m. p.* 400.). Queruntur vero alii de inconſtantia vel inertia remedii. Semel modo in epilepſia ſpei cl. Andrée (*epilept. caſes p.* 261.) ſatisfecit. Non magnam vim, attamen non plane nullam illi tribuit Tiſſot (*p.* 318.), adſcribens illi mucilaginem cum tonica efficacia, conſuevitque decoctum ejus Valerianæ ſuperaddere. Addi ſolet variis antepilepticis in officinis obviis.

Hæc prout ad epilepſiam potiſſimum pertinent: ita & in aliis convulſivis virtutem ejus experti ſunt. Ex hac tribu eſt chorea St. Viti, in qua pluries proficua fuit (Colbatch *Diſſ.* 1. *p.* 22. *ſq. Diſſ.* 2. *p.* 38. *ſq.*) Succedit aſthma convulſivum, quod ſuppreſſit largiori copia ingeſtum in infuſo ſemivinoſo cum amygdalis in emulſionem redacto; & alio caſu homo ex hereditaria labe convulſionibus tentatus ligno hoc ad dimidiam drachmam ter de die ingeſto, ſuperhauſto ejuſdem decocto, convaluit (Kölderer *Diſſ. p.* 25.) Idem malum medicus æthiops in Jamaica frequenter viſco ſed mixto alius arboris quibuſdam partibus ſuſtulit (Sloane *nat. Hiſt. of Jam. T.* 2. *p.* 92.). Pertinet huc caſus ſenis ſtranguirioſi ſingultu fere exanimati, quem vero morti eripuit celeri auxilio decoctum viſci (Kölderer *Diſſ. p.* 25.). Superſtitionem vero ſapit narratio de virgine moniali toto corpore convulſa,

ſa,

ſa, præterquam brachio, quo tenuit roſarium ex viſco (Lebenwald *Nat. Cur. Dec.* 2. *A.* 2. *p.* 264.). Tres quoque hiſtoriæ leguntur virtutis decocti in roborando ſyſtemate nervoſo (Weiſmann in *A. N. C. Vol.* 1. *Obſ.* 191.). Ita & in hyſtericis affectionibus & pleriſque aliis nervoſis laudata (Bradley *M. m. p.* 115.). In paralyſi mirifice opitulari aſſerit Bradley (*l. c.*). Sunt quibus in nimio alvi & hæmorrhoidum & menſium fluxu, in vertigine, apoplexia, ad partum provocandum, in dyſenteria, arthritide aliiſque præterea malis arriſit; ſed nolo hæc curatius enumerando in vitium incurrere, quod in pleriſque hujus generis libris ipſe vitupero, qui titulis virtutum colligendis magis quam veritati litant. Legegere de hiſce eſt Köldereri *Diſſ. p.* 21: & Mackeprang *Diſſ. analyſis viſci ejuſque uſus in diverſis morbis Hafn.* 1753. Etiam infantibus in morbis, ſupra certiori fide dictis, convenit (Colbatch *Diſſ.* 1. *p.* 22.). In cataplaſmate dolorem podagricum mitigavit (*Uſelles T.* 2. *p.* 19.).

Etſi vulgo ligno unice acquieſcunt cl. Colbatch (*Diſſ.* 1. *p.* 15.), tamen uſus fuit pulvere ex foliis, baccis & ramulis tenerioribus. Quantum apparet inter Veteres præter Hippocratem (*Lind. T.* 2. *p.* 238.) nemo foliorum meminit, quæ ille autem ad ſplenis obſtructiones reſerandas commendat.

Baccæ) ſubdulces glutinoſo liquido ſcatent, quod ſeparatum ab admixtis tam tenax eſt, ut neque aqua nec ſpiritu ſolvatur. Venenatæ ſunt habitæ, adeo ut hypercatharſes (Galenus *ſimpl. l.* 6. Paull. Egineta *L.* 7.) & viſcerum inflammationes excitarint (*Nuc. belg. p.* 307.). Incraſſantibus, obſtruentibus adnumeravit Boerhaavius (*Inſtitut.* §. 1143.). Ex hiſce gluten, ſed olim frequentius, paratur, quo utuntur aucupes ad irretiendas aviculas, nec inutiliter ad muſcas captandas bacillis illinitur. Huic vero fini hodie vel cortex Viſci præfertur, qui inter duo lapides contuſus in globulos rotatur dein lavandus repetitis vicibus aqua & inter manus comprimendus, ut ſeparentur filamenta a ſubſtantia glutinoſa (Du Hamel *Arbes T.* 2. *p.* 35. *ſq.*). Dioſcorides, Galenus aliique externe gluten hoc diſcutiendi, emolliendi & abſceſſus maturandi ſcopo adhibuerunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulvis epilopticus ad guttetam Riverii *Ph. W. p.* 151. Farrago abſorbentium & quorundam ſpecifici nomine condecoratorum, inter quæ viſcum quernum. Datur a ſcrupulo dimidio ad drachmam dimidiam.

ORDO VI.
UMBELLATÆ.

ERYNGIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 223. *Gen. pl. p.* 127.

Pharm. ERINGII *Radix.*

96. *ERINGIUM CAMPESTRE;* foliis radicalibus amplexicaulibus pinnato-lanceolatis Linn. *Syſt. l. c. p.* 224. Eryngium vulgare C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 554. Pl. perennis, in campis ſiccis creſcens.

Radix) pollicem craſſa, prælonga, extus nigra, interne alba eſt. Et hæc quidem in Gallia & Germania in uſum vocatur. In Anglia & Belgio autem radix ab *Eryngio marimo* L. deſumitur, quæ major ad duos duodenoſque pedes uſque (Lobel. *Adveſ.* 375.). Huicque ſpeciei olim radicem ill. A Linné (*Fl. ſvec. n.* 233.) aſſignavit. Et noſtra grate dulcis, diutius maſticata aroma leve & mitem acrimoniam prodit. Utrique virtutem eandem tribuit Boerhaave (*Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 194.): præfert tamen maritimi radicem Simon Paulli (*Quadrip. p.* 324.). Poſterioris turiones radicum more Aſparagi edi poſſunt (Linn. *l. c.*). Aperire & lotium movere omnes fere inde a veterum Dioſcoridis, Galeni rel. tempore conſentiunt. Nominatim in malo hypocondriaco, obſtructione menſium (S. Paulli), in calculo (Aëtius) æſtimata. Succus quoque antiſcorbuticus prædicatus (Boerh. *l. c.*). An vero ſtimulum venereum cieat, ut vulgo libri ferunt, merito dubites, etiamſi Meſve Diaſatyrio adjecerit; ne copioſe quidem ingeſta id fieri ruſtici Galli docent (Renodaeus *antid. L.* 3. *ſect.* 3. *c.* 5. S. Paulli). Uſus, ſi quis hodie ullus, eſt in decoctis.

Locum obtinuit inter *Radices aperientes minores*. Hinc inde quoque ſaccharo *condita* exſtat.

SANICULA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 225. *Gen. pl. p.* 128.

Pharm. SANICULÆ vulgo s. DIAPESIÆ Ph. Ed. *Herba*,

97. *SANICULA EUROPAEA*; foliis radicalibus ſimplicibus, floſculis omnibus ſeſſilibus. Linn. *Sp. pl. p.* 389. Saicula officinarum C. B. Icon: *Fl. Dan. T.* 283. Pl. perennis nemorum montoſorum.

Herba. Cave, ne folia hujus colligendo, ſubſtituas folia Aſtrantiæ majoris L., ſimillima iſtis, ſed vi purgante prædita. Noſtra amara & auſtera cum ſenſu acrimoniæ in faucibus præcipue ſeſe prodente. (James's *Diſp. p.* 430 Lewis *M. m. p.* 516). Fortior eſt ſapor in ſicca, quam recenti. Ut vulnerarium jam dudum magni habita, unde & nomen traxiſſe videtur; aſt noſtro tempore pretium cecidit. In hæmorrhagiis internis igitur adhibita decocti vel infuſi forma, vel aliis ſimilibus addita; item ad ulcera & fiſtulas depurgandas & conſolidandas. Contra faucium ulcera gargariſma decocti cum melle roſarum conducit. Exomphalon cataplaſma ex eadem vino cocta, adjuncta ligatura ſtrictiori (Gaſſer. *Obſ. in* Welſchii *Sylloge n.* 93.), item radix ejuſdem aqua decocta & applicata (Reuſſner *Obſ.* 96. *in lib. cit.*) coercuiſſe legitur. Intrat, inter tot alia, aquas vulnerarias conſuetas. Nec minus in farragine *Herbarum vulnerariarum*, apud *Helvetos* uſitata (*Vulneraires de Suiſſe*, *Faltranc*, ſ. *Thea Helvetica*), locum obtinuit, quarum formulæ multæ diverſæ, niſi tota collectio plerumque ab arbitrio ignari hominis pendeat. Breviſſima formula hæc eſt: Rc. Hb. Agrimon. Veron. Beton. Sanicul. Salv. Scolop. Alchem. aa. Conciſ. M. (V. Verſio mea libri Roſent. *de morb. infant. Ed.* 3. *p.* 124.). Sed ſæpe traumatica cum ſtomachicis & cordialibus connubium ineunt, & in contuſionibus, ulceribus internis & phthiſi, aſthmate aliiſque multis malis inſtar Thæe cum ſaccharo vel melle vel & abſque iiſdem a credulis potantur avide. Conf. Beniamin D' Apples *Memoire ſur le Faltranc ou decoction vulneraire qui eſt la panacée helvetique in* Bernard *nouv. de la Republ. des lettres* 1709. *Juill. Aout.* Jo: Franc. Nic. Faber. *Diſſ. de Thée helvetico Baſil.* 1715. Lieutaud. *Syn. prax. med. p.* 633.).

DAU-

DAUCUS.

LINN. *Syſt. veg.* p. 228. *Gen. pl. p.* 131.

Pharm. α, DAUCI SATIVI *Radix* β, SYLVESTRIS *Semina*.

98. *DAUCUS CAROTA*; ſeminibus hiſpidis, petiolis ſubtus nervoſis. Linn. *Syſt. l. c.* α, Paſtinaca tenuifolia ſylveſtris Dioſc. C. B. β, Paſtinaca tenuif. ſativa radice lutea C. B. Icon: Rivin. *Tab.* 27. Pl. biennis α, in campis pratiſque creſcit, β, in hortis colitur.

Radix) *ſylveſtris* plantæ lignoſa, gracilis, alba, fatua; *ſativæ* fuſiformis, ſuccoſa, craſſa, plerumque lutei vel aurantii coloris. Rarius colitur varietas radice rubra. Iſta lutea, grate dulcis, blandum ſalubreque cibi genus conſtituit. Liquidum ſyrupo ſimilem inde elicuit ill. Marcgraf. (*Mem. de l'ac. d. ſc. de Berlin* 1747. *p.* 89. item *chym. Schriften T.* 2. *p.* 85.) quod tamen in ſaccharum compingi ſe non paſſum eſt. Commendabilis maxime ſuccus ex radice coctione emollita expreſſus & in extracti formam redactus, loco ſacchari vel ſyrupi vel mellis in cibis (*Leipz. Samml. T.* 4. *p.* 706.). Quomodo paretur denuo in *Hann. Magazin.* 1773. *n.* 75. traditur; & probe ſucceſſit membro ſocietatis Cellenſ. œcon. tentamen cum Daucis & Betæ rubræ radice factum (*Hann. Mag.* 1775. *n.* 58.). Dictum in finem vertere eum probe norunt Thuringi (*Hamb. Magaz. Vol.* 8. *p.* 610.). Nec in tuſſi, phthiſi & vermibus infantum, ſpernendus (*ll. cc.*

Demulcens abſtergens ſaponaceaque efficacia dignam radicem memoria medicorum reddidit. Elephantiaſi correptis proficua olim habita (Aretæus *cur. diut. cap.* 2.). Calculi urinarii ſucco vel decocto radicis immiſſi ſolutionis quædam etſi exigua indicia præbent, ut tamen inde eluceat, daucos calculoſis profuturos (Lobb *on diſſolvents of the ſtone* p. 94.). Infantes aſcaridibus infeſtati utiliter jejuno ventriculo daucos crudos comedunt (Roſenſtein *Bſkd. p.* 353. *v. d.* Boſch. *epid. verm. p.* 352.). In aphthis oris infantum decoctum daucorum vel ſuccus ex decoctis daucis expreſſus & tantillo mellis roſacei miſtus penicillo illinitur, vel in aphthis internis ad cochlear unum parvum deglutitur (Roſenſtein *l. c. p.* 25. Darel. *Soken. ap. p.* 78.). Ita etiam decoctum eorum tantillo ſyrupo violarum miſtum commodum emolliens ad ptyaliſmum in variolis alendum ſuppeditat (Roſenſt. *l. c. p.* 144.).

Recentius cataplaſma ex daucis paratum in ulceribus cacoethicis magnam celebritatem nactum eſt. Radix nimirum recens decorticata ſuper radula conteratur, &, ſucco manu antea expreſſo, in diſco vel ſartagine terrea incaleſcat, ut in

in pultem redigatur, quæ ipſa ulceri immittatur, ut undique quaſi ab emplaſtro repleatur, poſtea linteo calido tegendo. Idque bis nychthemerum repetatur, ſingulis vicibus ulcus linteo carpto probe depurando. Experimenta primum ab experientiſſimo Sulzero, Archiatro Gothano, capta illoque inſcio (ut litteris a. 1766. mihi declaravit) ab amico libro *Journal de Medicine* (*T.* 24. *p.* 68.) inſerta, qui & laudes ad cancroſa ulcera extendit, in quibus tamen ill. vir perfectam curationem mihi negavit ſe expertum. Dolores ſedare, ſuppurationem & fœtorem coercere & margiues calloſos emollire, conſolidationem denique perficere in ulceribus mali moris conſtitit (*l.c.*). Alibi in veris carcinomatoſis ulceribus multum adjumenti tulit. Sic in cancro penis cicuta fruſtra adhibita cataplaſma dictum, junctum ob indicia ſcorbuti potu ex polenta, profuit, etſi non conſolidationem abſolvit (Gipſon *in med. Obſ. & Inqu. T.* 4. *p.* 178.). Utriuſque connubio per quatuor menſes continuato in fœmina ulcus trienne phagedænicum pedis inſignis ambitus ſanatum (*l. c. p.* 186.). In alio intra dimidium temporis ulcus inguinis dextri ſerpens & cancroſi habitus hiſcu remediis ceſſit (*p.* 191.). Fuit fœmiua, ex cujus cognatione plures cancroſa labe mortui erant, cancro mammæ aperto correpta & cicutam antea eludens, quæ vero daucis impoſitis & lotione cum decocto cicutæ optimam ſpem dedit, ſubitanea tamen morte abruptam (Nicolſon *l. c. T.* 4. *p.* 362.). Addi poſſunt quædam curationes in Gallia in cancroſis ulceris labiorum & faciei factæ (Hauteſierck *Rec. d' obſervations T.* 2. *p.* 561.) Contra ea vero queritur alius cl. vir (Schmucker *chir. Wahrnehm. Tom.* 2. *p.* 151.) in cancro ſua experientia neque fœtorem vel dolores mitigaſſe, nec ichorem in pus bonum mutaſſe, nec depurationi ulceribus ſuffeciſſe. Conquaſſatæ radices, recens ambuſtis impoſitæ, ea cito ſanant (Darel. *l. c. p.* 78.).

Semen ſubrotundum, griſeum, aſperum alis ſerratis, aromaticum, fragrans. Oleum eſſentiale continet. Flatus diſſipat & lotium movet Aretaei (*Cura. acut. T.* 2. *c.* 6.) aliorumque auctoritate. Inde dependet ſine dubio vis in calculo, quam cereviſia præcipue coctum pluries manifeſtavit (Helmont. *Lith. c.* 7. *§.* 14. *p.* 46. Item *cap.* 1. *§.* 19. *p.* 6. Boyle *util. phil. exper. Exerc.* 4. Charleton *lithias. p.* 176.). Gratum potulentum limonii ſaporis (Lewis *M. m. p.* 251.). Succeſſit & recentius in Anglia infuſum aquoſum umbellarum ſex vel ſeptem ſeminiferarum in vaſe conſueto pro thea factum (*Berliner Samml. T.* 1. *p.* 595.), item oleum dauci ſub varia miſcela (*p.* 598.).

TORDYLIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 227. *Gen. pl. p.* 130.

Pharm. SESELI CRETICI *Semina.*

99. *TORODYLIUM OFFICINALE*; involucris partialibus longitudine florum, foliolis ovatis laciniatis Linn. *Sp. pl. p.* 345. Seſeli Creticum minus C. B. Pl. annua, in Italia, Sicilia, Gallia inferiori creſcens.

Confuſio circa ſpecies Seſeleos, quorum Veteres mentionem fecerunt, obtinet. Dioſcorides (*Lib.* 3. 3. *cap.* 60. 63.) quatuor memorat, Maſſilienſe, Æthiopicum, Peloponnenſe & Tordylium a quibuſdam Creticum dictum. Prævio Linneo (*M. m. n.* 124.) dictam ſtirpem prefixi. Eſt, ubi Seſeli Cretici nomine ſemen Laſerpitii Sileris L., de quo infra, in officinas transfertur (Hall. *Hiſt. ſt. helv. n.* 794.). De Cretico indicat ill. Linneus ſemina eſſe diuretica ſimulque ſuperflua. Seſeloos Monſpelienſis infra ſermo erit,

CONIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 229. *Gen. pl. p.* 132.

Pharm. CICUTÆ *Herba.*

100. *CONIUM MACULATUM*; ſeminibus ſtriatis Linn. *Sp. pl. p.* 349. Cicuta major C. B. Deſcriptio uberior in Project. Joſ. Ehrhart. *Diſſ. de Cicuta Argent.* 1763. Icon: Störck *Suppl. de Cicuta.* Pl. biennis, creſcens ad vias, circa pagos, in maceriis.

Tres in re medica notandæ veniunt Cicutæ: 1) Major C. B. dicta ſ. *Conium* dictum; 2) Cicuta aquatica Genſ. & Wepf. quæ eſt *Cicuta viroſa* L.; 3) Cicuta minor C. B. ſ. *Aethuſa Cynapium* L. probe inter ſeſe diſcernendæ, quum, etſi omnes ſuſpectæ, prior tamen omnibus notis mitior, poſterior funeſtiſſimum venenum exiſtat, culpæ non omnino experte tertia. Vix ullo alio caſu manifeſtius apparuit botanices in medicina neceſſitas, quum ob hujus lucis defectum nec, quos Veteres de Cicuta retulerunt, deleterii effectus vel & ſalutares, certum, an ad conium noſtrum vere referendi, nec quum recentius fama de efficacia perſonaret, hic inde ſtirpes cognatæ vel noxiæ vel inertes omnino admiſſæ ſint. Hinc diſſona iſta de vi ſalutari, venenata, inertia Conii judicia. Cave in primis, ne confundantur cum *Chærophyllo bulboſo* L., quod vero procerius

radice inſtruitur verno tempore globoſa, caule quidem pariter maculato, ſed ad exortum ramorum & foliorum tumido, foliis ſubhirſutis, nitidis, ad apicem pinnarum & laciniarum cartilagineis, ſeminibus ſubulatis, lævibus.

Κώνειον Græcorum, Hippocratis, Dioſcoridis, Galeni rel. eſſe creditur, qua de re legatur cl. Ehrhart diſſertatio cit. licet Dioſcoridis deſcriptionem ad cicutam viroſam ill. Hallerus (*Hiſt: ſt: helv. n. 766. not: v.*) referat. Apud Veteres. Cicutæ vocis ſignificatus varius non unice pro ſtirpe peculiari, ſed pro omni fere planta venenata (Plinii *Hiſt. nat. L. 14: c. 5: L. 25. c. 13.*): pro qualibet fiſtuloſa caulis parte inter genicula ſita (*Virgil. Bucol. Ecl. 2. verſ. 36.*): pro potione venenata, in pœnam apud Athenienſes adhibita (Steger *Diſſ. de Cicuta Athenienſium Lipſ. 1734.*), rel. (Conſ. Ehrhart. *Diſſ. cit.*):

Certe vix probabile, noſtrum Conium Græcos adhibuiſſe ad cives reipublicæ moleſtos necandos, vel Chios eodem præparatione prægreſſa ſibi mortem doloris expertem eamque celerem conſciviſſe, vel Socratem eo ingeſto interiiſſe. Multa tamen de eo deleterii effectus teſtimonia conſignata exſtant, vertiginis, deliriorum, dementiæ, cœcitatis, ſoporis, anxietatis, cardialgiæ, vomitus, convulſionum rel. quin ipſius mortis tam apud animalia quam homines contractæ, de quibus conſulantur ill. Hallerus (*Hiſt. ſt. hev. l. c.*) & cl. Ehrhart (*Diſſ. §. 9.*). Verum quum de ſpecie non ubivis conſtet, dubia ſæpe narrationum fides. Non ideo tamen dixerim, Conium innoxiam eſſe venenoque omni caſſam ſtirpem. Suſpectam jam reddit odor nauſeoſus, quaſi murinus, herbæ inter digitos contritæ (Störck *Contin. p. experim. 10.*) & extracti, radix diſciſſa lac amarum acre fundens, ex quo obriguit, intumuit valdeque doluit lingua (Störck *de Cicuta Libell. 1. p. 9.*), & conſueta umbellatarum in aquoſo vel pingui ſolo creſcentium indoles. Nec ſymptomata varia relata (præcipue a recentioribus, de quorum perſpicacia & fide aptius judicare poſſumus) diriora in dubium plane vocari poſſunt. Memorabile &, a pecoribus reſpui (Linn. *Weſtgöta reſa p. 159.*). Non tamen tantopere eſſe Conium reformidandum, ut quidam exiſtimant, patet inde, quod etiam infantibus tenellis impune exhibitum, nec fœtum affecerit ſub matris graviditate datum, nec gravidam matrem (Störck *Contin. experim. p. 65. 66*), nec detrimentum attulerit largior & per protractius tempus, ad drachmas ſex extracti uſque ſupraque intra nychthemerum, uſus (Störck *de Cicuta Lib. ſec. p. 217.*).

Per tempora ſuperiora obſcura ſi vires ejus medicæ inveſtigandæ ſint, ſciendum, externe mox ſemen, mox radicem, mox herbam in ſucco præcipue, præſcripta fuiſſe. de

quibus omnibus vim lenientem, refrigerantem, anodynam, reſolventem. in procidentia ani, doloribus oculorum, tumoribus, inflammationibus, rheumatiſmis, eryſipelate & aliis cutis exanthematibus, podagra rel. notarunt (Ehrhart *Diſſ. cit.* §. 11.). Stimulum venereum frangere Cicutam extus admotam Aretæus (*de morb. acut. L.* 2. *c.* 11.) aliique poſt eum tradiderunt; quibus vero adverſatur ill. Störckii experientia, etiamſi ſub uſu interno largiori. Dolores & tumores tollere, Plinius (*Lib.* 26. *c.* 22.) item apoſtemata & ulcera tetra ſanare (*Id. c.* 24.) reliquit. Emplaſtrum ex eadem vero ut reſolvens in tumore mammarum & teſtis & ad lactis nimium affluxum impediendum propoſuit Avicenna (*Lib.* 2. *Tract.* 2. 671.). In ſimilibus morbis deprædicat emplaſtrum Serapio. Sunt & alii temporibus noſtris propiores, qui applicationem Cicutæ, herbæ præcipue externe in tumoribus duris ſcirrhoſis aut carcinomatibus, in diſcutiendo lacte, in gangliis, lupiis & viſcerum obſtructionibus, magni fecerunt, quos inter nominandi ſunt Ettmullerus, Paraeus, Rajus, Lemery rel. (Plures allegat Ehrhart *Diſſ. cit.*) --- Quin & exſtant exempla vetuſtiora, ingeſtam herbam vel ſuccum majori adeo quantitate ſubinde tam homines quam bruta impune tuliſſe. Sic Plinius caulem viridem comedi; Sextus Empiricus fœminam producit, quæ drachmam unam ſucci abſque noxa cepit. Hujus ſpeciei radicem exiſtimatur Reneaulme (*Curat. Obſ.* 3. & 4.) pro ſcirrhis hepatis, henis, pancreatis reſolvendis ad ſcrupulum unum vel drachmam dimidiam in ſubſtantia vel drachmam unam ſ. duas in infuſo adhibuiſſe. Plura de antiquitate uſus interni legas in Joannis Viventii *de Cicuta commentario Ed:* 3. 1774. in 4.

Sed evidentiores & certiores evaſerunt Conii vires, poſtquam L. B. a Störck ad explorandas eas accederet, deque ſucceſſu ratiooem in *Libellis duobus de Cicuta*, *Supplemento neceſſario*, *Libello quo continuantur experimenta*, & alibi, ubi *de venenatis plantis* a ſe adhibitis ſermonem injecit, rationem redderet. Subſtitit ille vero in Herbæ) uſu, quo illi faventiſſimo innumeri alii incitati medici ad eadem experimenta ſubeunda, noviſque aliis augenda.

Analyſin chemicam præſtiterunt Laugier (in Locheri *Obſ. pract. p.* 77. cl. Well. (in Quarin *Tent. de Cicuta p.* 12.) & cl. Ehrhart (*Diſſ. cit.* §. 6.); unde patet plurimum continere extracti aquoſi ſalini; item ſpiritum ammoniacalem, oleum empyreumaticum & ſalem volatilem.

Plura vero edocuit de natura ejus ipſa experientia. Pilulas ex pulvere radicis & ſufficiente quantitate mucilaginis Tragacanthæ iuter alias præparationes ſed cautius initio propoſuit cl. Störck (*Lib.* 1. *p.* 13.). Verum præcipue ſucco inſpiſſato

ſato herbæ. Extracti nomine, acquievit. Paratur ex herba, ut ſolet fieri, ante antheſin colligenda, licet cl. Fothergill (*Med. Obſ. & Inqu. T. 3. p. 415.*), donec ſeminum rudimenta appareant, exſpectet, cujus recentiſſimæ ſuccus mox poſt expreſſionem in vaſe terreo lentiſſimo igne ad ſpiſſi extracti denſitatem coquatur (Störck *Lib. 1. p. 11.*). Longe debilius eſt, ſi ex ſicca herba cum ſufficiente quantitate aquæ aliquandiu cocta ſuccus exprimatur, attamen utiſe (*loc. cit. & Lib. 2. p. 2.*). Negligenda eſt ſucci depuratio ſollicita (*Lib. 2. p. 2. Suppl. p. 9.*). Ante omnia quoque ab empyreumate cavendum, quod avertitur & ignis moderamine & vaſis planitie & agitatione. Ne diſpergantur efficaces partes coctione, quod fieri odor volatilis, fœtidus, ſpiſſando difflatus, teſtatur ſolis vi denſare illud ſuaſum fuit (Rutty in *med. Obſerv. Inqu. P. 3. p. 299.* Haſt. in *Med. Verk. p. 284.*). Extractum methodo Garayana factum, utut eximium (Ehrh. *Diſſ. p. 19.*), pretium inſigne diſſuadet. Extractam probæ notæ eſt craſſum ex fuſco virideſcens & ingratiſſimi fœtoris, quaſi a muribus (Störck *Supplem. p. 9.*). Efficacius adhuc eſſe extractum ex *Semine* paratum altero ex herba recentius notatum (*med. and. phil. Commentaries T. 1. p. 326.*). Extractum ex herbæ ſucco, addito q. ſ. pulveris ejuſdem in pilulas redigit Störckius. Præſtat vero, me judice, deſinitam utriuſque proportionem ſtabilire, prout & cl. Butter (*Treatiſe on the Rincongh*) quintam pulveris partem requirit. Extractum Störckianum vel in pilulas ponderis granorum duorum redactum, eaque forma pulveribus variis ad ingratum odorem celandum conſperſum, vel in mixtura ſolutum, exhibetur. Initium ſit plerumque parva doſi a granis duobus bis de die, poſt octiduum ter de die; quæ poſtea ita augetur, ut drachma una ſeſquialtera, binæ ad ſex uſque (*Lib. 2. p. 217*) per diem conſumantur. Nec ullum malum perceptum, etſi per unum alterumve annum & ultra uſus continuatus, Störckius aliique cum eo aſſeverant. Fuit fœmina, quæ per totum morbi decurſum quinquaginta libras extracti conſumſit (Tartreaux *Epiſt. apolog. p. 54*). Superbibitur poſt quodlibet præbium vaſculum inſuſi Theæ vel ſim. Mirum cl. Morris (*Phil. Tranſ. Vol. 54. p. 172.*) extractum Coimbrenſe efficacius habere Ulyſſiponenſi, Viennenſi, Londinenſi, quum regionum non ea diverſitas, ut a climatis efficacia præſtantiam derivares. ---- Arte poſtea didicit Störckius extractum cum aliis variis efficacibus commiſcere. Comperit quoque extracto ſubſtitui infuſum vel decoctum poſſe, uti & conſervam ex herba ſuccoſa cum ſaccharo, ſyrupum, pulverem aquam, oleum utiliter inde parari (*Concin. experim. cap. 2.*). In vitiis externis cum uſu interno pro re nata emplaſtrum, fomentum ex ſacculo herba

ba repleto & aquæ bullienti vel lacti immerſo, vel cataplaſma conjungitur (Störck. Cfr. & Liber *vom Schierling. in d. Wundarzn.* p. 22. qui varias miſcelas pro neceſſitate varia ſiſtit).

Et ſic quidem in multis pertinaciſſimis morbis liquandi ſpiſſa, obſtructa reſerandi & ſanguinem depurandi efficacia auxilio fuit. Secundum ill. Störkii aſſerta indurationes etiam firmiſſimas & ſcirrhos locorum quorumlibet, fruſtra aliis tentatis, reſolvit; quæ non reſolvit, ad benignam ſuppurationem redigit, cancro mammarum vel aliarum partium vel ponit limites, ejuſque acre emendat fœtoremque diſpellit & ichorem in bonum pus vertit, vel cancrum vere ſanat; ita & aliis ulceribus medetur, fiſtulas & ſinus claudit & conſolidat, tumores oedematoſos externo uſu diſſipat, viſum cataracta nondum inveterata reſtituit, & incipientem cataractam vel ſolvit, vel progreſſum ejus prohibet (Et hæc quidem ex *Libello* Ejuſd. *primo*). Profuit & in arthritide, ſpina ventoſa, in ulceribus ſerpentibus elephantiaſin referentibus, in fluore albo, in tumore ingente duroque ſiniſtri hypocondrii, ictero, anaſarca & febre violenta ſtipato, rachitide, amauroſi, tumore lymphatico articulorum, tumore totius corporis ſeroſo & ſubflavo, iu carie venerea, tinea capitis & tuſſi convulſiva a retropulſa ſcabie (*Lib.* 2.). Sopivit quoque dolorem continuum abdom.nis, ſanavit ſerpiginem manus & fiſſuras cutis uſque ad carnem procedentes, vomitum chronicum, mala varia venerea aliis remediis renitentia, tuſſim vehementem cum pruritu ingratiſſimo totius corporis, intumeſcentiam ex hæmorrhagia uteri vehementiſſimam, tabem (*Vid. Supplementum neceſſ.* quod & confirmat virtutes variis in morbis priori libro recenſitas). Acceſſit dein adminiſtratio eodem ſucceſſu (*Contin. experiment.*) in aphthis, in lenta febre cum ſputis fœtidis flavo-fuſcis, doloribus lumborum, rheumatiſmis. Aliquando ob diureſin iſchuriam ſuſtulit & levamen attulit in calculo (*p.* 90.), etiam epilepſiam quandoque curavit (*p.* 91.). Tumores cyſticos minores perfecte diſſipavit, etiam majores emollivit & liquavit, ſed ob remanentem ſaccum recidivæ facilem anſam reliquit.

Maximi eſſet Cicuta facienda, & divini remedii nomine digna, ſi vel unice cancri medela exiſteret. Vere eſſe, manifeſte ſibi viſus eſt obſervaſſe ill. vir in cancro mammarum, teſtis, faciei, labii, linguæ, colli, uteri; nempe deſtruere acre cancroſum & tumorem, ex quo fiat, fundere, conſolidatione naturæ relicta (V. egr. *Cont. p.* 74.). Cancer fungoſus conſumtus fere ſolo remedio ex pulveris herbæ Cicutæ drachmis duabus & dimidia, mellis roſarum unciis tribus, ſuper linteum carptum extenſis. (*Lib.* 2. *p.* 290.). Interdum in cancro nimiam ſuppurationem creat, ut a reſorpto pure

re

re tabes metuenda; tum doſin parciorem eſſe oportet. Hinc & cl. Collin (*Ann. med.* 3. *p.* 297.) timet ab uſu, præſentibus internæ ſuppurationis ſignis. Si tumores vetuſti dolere ſub uſu incipiunt, bonum (*Cont. p.* 68.). Tumores fungoſos ſarcomatoſos verrucoſos raro ſolvit, ſæpe tamen ſuppuratione deſtruxit (*p.* 70.).

Qui tot laudibus proſequitur Cicutam, non tamen diſſitetur, fruſtra aliquando adminiſtratam (*Supplem. p.* 44. & alibi), nec excludit connubium aliorum efficacium neceſſitate urgente. Nocuiſſe expreſſe negat, niſi præ ſingularis naturæ ægri vitio (*p.* 59.). Sic & cl. Leber (*v. Schierl. p.* 70.) vetat admittere, quando ob indolem ægri dolores gignit. Abſque ulla ſenſibili evacuatione (*Lib.* 1.) præterquam diureſi (*Contin. p.* 90.) effectum exſerit.

Subſcripſerunt mox harum virtutum plurimis Vindobonenſes medici haud pauci, quorum memoro modo clariſſimos Quarin (*Tent. de Cicuta*), Locher (*Obſervat. pract. Sect.* 4.), Palucci (*de polyp. nar. p.* 73.), Leber (*von d. Nuzbarkeit d. Schierlings in d. Wundarzneyk.*) *Aletophilos Vindobonenſis*, Collin (*Ann. med.* 3.) præter multos alios, quorum nomina ipſe Störckius & Vindobonenſes alii hinc inde indicant. Addo ex horum obſervatis modo, cancrum vel ſcirrhum Cicuta ad amputationem aptos reddi, dum mobiles fiant antea accreti & fixi (Leber *p.* 78.); & in lue venerea, quando ſolutio mercurii ſublimati ob viſcera nimis debilitata non tuta eſt, ut & initio ſcorbuti, commodam fuiſſe (Collin *l. c. p.* 297.).

Nec exteri in re tam gravi, experimentis, quid veri in hiſce præconiis ſit, evincere, cunctati ſunt, ex quorum inſigni numero pauca modo ſeligere ſufficiat. Præcedant faventia. Multas felices curationes ſibi aliiſque Italis obvios recenſet Viventius (*libro* ſupra *cit.*) quas inter veri cancri caſus occurrunt. Ita tumores ſtrumoſos colli emplaſtro Cicutæ impoſito juncto uſu interno extracti diſpulit, item alios glandularum tumores. Curata cruſta lactea cum tabe glandularum univerſali combinata. Idem in rheumatiſmo cum phthiſi, in phthiſi ſola, in tuſſi rheumatica pertinaciori, in hepatitide, in herpete retropulſa aliiſque malis utiliter extractum exhibuit. --- In tumore ſcirrhoſo regionis hypogaſtricæ prægrandi graviditatem apud virginem mentiente hoc profuit (*Journ. de Med. T.* 15. *p.* 129.). Fœminam a tumore mammæ ſcirrhoſo liberavit (*l. c. p.* 223.). Multi caſus ulcerum ſanatorum leguntur (*l. c. T.* 22. *p.* 219.). Scrophuloſa maligna quin cancroſa ulcera & glandulas tumidas colli ſe curaſſe eo lætatur Trecourt *Memoires de Chirurgie p.* 428. *ſeqq.*). Tumor ſcirrhoſus hepatis ſanatus, qui ruptus materiam griſeam effudit (*l. c. T.* 24. *p.* 235.). Puer, cataracta

que oculi laborans & parotidum obſtructione ac ulceribus pedum, omnino extracti ope convaluit (*l. c. T.* 24. *p.* 366.). Conſ. de vi in cataracta *l. c. T.* 34. Idem in polypo narium adjumento fuit (Richard *Rec. d'Obſerv. T.* 2. *p.* 571.). Tumorem vero mammæ & ophthalmiam ſcrophuloſam brevi ſufflaminavit ſuccus recens expreſſus initio ad duo cochlearia pro Thea per diem, & tandem ad vitrum vini datus (Lemoine *in Journ. de med. T.* 36.).

Secundum obſervationes medicorum & chirurgorum Tiguri factas (*Zürch. Abhandl. T.* 2. *p.* 415. *ſq.*) in ſcrophulis, quin jam exulceratis, votis reſpondit, uti & in mammis gravidarum induratis & abſceſſibus mammarum apud puerperas, item in teſticulis induratis. In cancro mammarum uti & ſemel in ſcirrho mammæ nihil præſtitit. Laudem vero meruit in ulceribus uteri, cutis, oris; nec omnino effectu caruit in hydrope & ophtalmiis, noxius vero nullus effectus perceptus, exceptis torminibus in quodam ægro. In affectibus venereis ter cl. Io. Henr. Lange (*Diſſ. dubia Cicutæ*) ſucceſſit, quinquies perperam adhibuit; qui idem decoctum laudat pro lotione manuum, in ſcabie & lotione capitis, in tinea & ad pediculos necandos. Crebra fuit cl. Hartmanno (*Diſſ. Obſerv. ad Cicutæ merc. ſubl. & phoſphori uſum*) Cicutæ adminiſtratio. Ea ſanavit hominem gonorrhœa cum induratione & tumore teſticulorum ulceribuſque vicinarum partium contaminatum; nec minus in obſtructionibus & ſcirrhis viſcerum & ſpina ventoſa ſeſe probavit. Vomicam pulmonis ejus ope ruptam & conſolidatam, ulcera profunda ſanioſa, tumorem ſcirrhoſum hypochondrii ſiniſtri, colli glandulas induratas & fluorem album ſanatum, polypum cordis ſolutum, ſtrumam inſignem liquatam, necnon arthritidem periodicam ſublatam fuiſſe, teſtatur Tartreaux (*Epiſt. apol.*). Schenckbecher (*v. d. Kinkina Anh. p.* 144.) indurationem glandularum colli, teſticuli & glandularum pone aures & ſub axillis extracto diſſipavit. Accedunt ex Germanis experimenta cl. Ge. Aug. Phil. Geſner (*Schwaben zur Arzneygel. Vol.* 1. *p.* 204.) felicia in indurationibus glandularum, tumoribus articulorum, ſcabie maligna, niſu ad ſuppurationem &c.

Nec tardi fuerunt Sveci in Conio arripiendo. In tumoribus & ſcirrhis mammarum Lymannus (*Fortſattn. af. Prov. med. berätt. p.* 266.) item cl. Haſt (*Med. verk. tilſt. p.* 281, 284.) utiliter adhibuit, cui & in ſcrophulis (*l. c. p.* 290.) ſucceſſit. Ozænam diram extracto, adjuncta infuſi per nares attractione, curavit Hideen (*Fortſättn. l. c. p.* 302.). Succo recens expreſſo & injecto devicit ulcus fiſtuloſum cum carie maxillæ inferioris cl. Blom (*Med. vaik. tilſtand p.* 37.) Ipſe ill. A Roſenſtein feminæ in inſigni ſcirrho mammæ dolentis extracto & emplaſtro ſubvenit (V. nota mea ad *Ed.* 3. libri Ejus *v. d.*

Kin-

Kinderkr. p. 719.). Ad reſerandam obſtructionem glandularum meſenterii apud infantes efficaciſſimum prædicat extractum ad grana quatuor vel plura per diem datum, ſuperbibito quavis vice hydromelle tenui vel ſero lactis (*Bſkd. p.* 89.). Infuſum Conii theæforme illi quoque arridet quod, vel etiam extractum in ictero pertinaci commendat, una cum foribus ex herba abdomini, præcedente frictione, applicatis (*l. c. p.* 296.). Conferantur quæ ſupra dicta de connubio Conii cum pice & infra de noxio vel inerti uſu dicenda.

Crebra quoque Anglorum fuerunt cum ſtirpe noſtra experimenta. Inſigne levamen ſymptomatum in ſcirrho mammarum ex herba recenti, in pane butyraceo comeſta, fœmina percepit (*Phil. Tranſ.* 1763. *p.* 346.). Valuit Cicuta in ſcrophuloſis tumoribus, etiam in corroſivis & malignis ulceribus, moderante Rutty (*Med. Obſ. & Inqu. T.* 3. *p.* 226. *ſqq.*) Laudat Fothergill (*l. c. p.* 400. *ſqq.*) in exulceratione oculi, ſcrophulis, varis faciei moleſtis, doloribus maxillæ ſuperioris, doloribus brachii, vomica pulmonum, obſtructione eorundem & exulcerationibus. Notat Farr (*l. c. T.* 4. *p.* 108.) ſcrophuloſos tumores frequenter inde ſolutos, & abſque magna doſi & intra breve tempus. Profuit & extractum contra omnem ſpem in glandulis duriſſimis, venis tumidis cinctis, & ſcirrhis jam dolentibus, ſed per plures menſes continuatum & plerumque decocto corticis peruviani combinatum (Warner *on the eye p.* 52.). Sarcocele evanuit etiam pertinacior, prægreſſo purgante mercuriali, extracto cum decocto chinchinæ dato & fomentatione decocti Cicutæ fortiori bis per diem facta, cui ſuperimpoſitum cataplaſma ex foliis Cicutæ & oleo (Warner *Account of the teſticles p.* 81. *ſq.*). Sæpe ſucceſſit auctori anonymo libri *practical. Eſſays* (*p.* 44.) in indurationibus glandularum, dum vel ſolvit tumorem vel dolorem ſopivit, item in arthriticis tumoribus. In multis caſibus, licet non omnibus, hoc auxilio arthritidem ad extrema revocare in malo anomalo potuit Clerck (in *Eſſ. and Obſ. phyſ. & lit. T.* 3. *p.* 450.). Sed Whytt, ipſe arthriticus, ferre non potuit (*loc. cit. p.* 469.). Varii caſus virtutis ejuſdem in tuſſi pertinaci ſupra hinc inde recenſiti, ſed neminem ſcio, qui in tuſſi convulſiva infantum commendaverit exemplis innixus, præter cl. Butter (*Treatiſe on the Kinkeough*) qui in vehiculo aquoſo infanti ſex menſibus inferiori ad duos annos nato, granum unum, ſenſim pro diverſitate ætatis aſcendendo, præbet, ita ut Cicuta unice curationem abſolvi aſſirmet.

De præſtantia in cancro nominatim varii exteri cum Störckio conſentiunt. Sic tumorem carcinomatoſum palpebræ ſuperioris ea ſublatum lego (*Iourn. de Med. T.* 14. *p.* 332.); item ſcirrhum & carcinoma labii oris (*l. c. p.* 509.); porro cancrum mammæ apertum in fœmina, & cancrum faciei &

dorſi

dorſi in viro (Decotes in *Iorurn. de Med. T.* 16. *p.* 35.). Duplex a cl. Maſars De Cazeles (*l. c. T.* 34. *p.* 255.) ſiſtitur curati cancri mammarum exemplum. Iterum ejus præſidio diſparuiſſe tumorem cancroſum mammæ & in alia fœmina exſtirpatione facta effluxum materiæ ſopitum, & cicatricem inductam (Porte *l. c. T.* 17. *p.* 346.). Tartreaux (*Epiſt. apol. p.* 51.) meminit cancri exulcerati mammæ in parvum ulcus Cicuta per octo menſes adhibita redacti, in quo eximiam antiſepticam vim comprobavit: poſt febriles varios inſultus autem hydropica periit fœmina. Alium vero in collo exulceratum cancrum penitus ſanavit (*l. c. p.* 56.). Similis fuit felicitas in cancro mammæ occulto maculis cœruleis & venis turgidis, dolore pertinaci & contabeſcentia corporis horrido (Hideen in *Fortſ. of Prov. med. berätt. p.* 301.). Nimis indeterminate, in vitiis cancroſis vim Cicutæ Edinburgi exploratam, narratur (*Med. & phil. Comment. Vol* I. *p.* 326.), ſed ea doſi datæ, ut levem vertiginem excitaret. Subjungendæ quædam huc ſpectantes hiſtoriæ ab exteris cum ill. Störckio communicatæ (*Contin. experim. Cap.* 8.).

Verum enim vero æquitas jubet, ut & in memoriam revocentur multæ vel de noxa vel inertia Cicutæ querelæ. Studio deditaque opera ill. virum refellere annisus eſt Jo. Andrée (*Obſervation upon a treatiſe on the virtues of Hemlock in the Cures of Cancers written by Dr.* Störck *Lond.* 1761.). Obſervavit ex extracto adhibito vertiginem, caliginem oculorum, difficultatem loquelæ, ſtuporem membrorum, paralyſin, menſtruum fluxum interceptum, febrem, alvi tarditatem; nec coercuit ulcus vel tumorem, ſed ſub uſu increvit ille, magiſque doluit; imo ſingulos caſus a Störckio primo libello allatos enervare enititur. Alias difficultates movet cl. Lange (*Diſſ. dubia Cicutæ vexata, Helmſt.* 1764.). Queritur hic de tarditate effectus, ægros ſub continuato uſu ſenſim magis debilitatos, appetitum deſtructum, dolores inſignes in mammis vel aliis affectis partibus perceptos, vertiginem, cephalalgiam, deliquia animi, quin convulſiones incidiſſe, aliis tuſſin violentam cum ejectione cruenta, quin multis ſtranguriam ſuperveniſſe; in ulcere cruris venereo, cancro (chancher), in arthritide, ſcabie, ulceribus, cutaneis malis, in ſcorbuto, in amauroſi & cataracta nullum auxilium attuliſſe, rariſſime exiguum levamen, quin exaſperationem, fruſtra porro medelam inde in duris tumoribus mammarum & aurium & obſtructo hepate expectatam; ulcus cancroſum vero dirius longe evaſiſſe, nec fœtorem ejus quidem mitigatum, etſi ſimul ſuccus extrinſecus applicatus. Sæpe multum muci ſeceſſit cum lotio, dum uſurparetur. — Quin in ipſa illa urbe, qua Cicutæ laurea primum eſt tributa, adverſarius ſurrexit haud mediocris alias

au-

auctoritatis, ill. De Haen, (*Epiſt. de Cicuta* 1765.) referens ſe ipſum in 120. ægris remedium tentaſſe, & de effectu, quem cel. Tralles aliique in Sileſia apud cancroſos ægros experti, narrans. Wratislaviæ ſecundum hæcce effata homines triginta ſcirrho vel cancro affecti, miſere perierunt, & ſex nullam curationem admiſerunt. Pauci quidem a tumoribus colli, vomica, duro & tumido abdomine, & induratione teſticulorum, ulceribus & fiſtulis mali moris liberati ſunt, & in uno aſthma levatum, Nemo autem ibidem verum ſcirrhum vel cancrum ſuperavit, etiamſi extractum Viennenſe exhibitum. De propria ſua experientia narrat Haenius octo fœminas mortuas, nullam ſanatam, multas pejus affectas. In diagnoſi cancri aliorumque vitiorum arbitratur errorem commiſſum, fidem hiſtoricam in dubium vocans, & ſæpe naturæ beneficio vel fomentationi cum calida aqua curationis meritum tribuens. Negat vim ſopientem, utpote quum ad 240 adeo grana ingeſta, ſæpe dolet ſiccaſſe ulcera. Contra quas & alias difficultates defenſores extitere *Aletophili* ſic dicti in *Elucidatione necesſaria Epiſtolæ de Cicuta Vindob.* 1766., Tartreaux (*Epiſt. apolog. cit.*) —. In ipſo cancro inertem eſſe Geſner (*Schwäb. Samml.* 1. *p.* 205.). Paucis haud magni momenti tumoribus ſcrophuloſis, quos reſolvit, exceptis, nihil in Helvetia extractum profecit, & licet pleriſque innocuum, tamen quandoque ſed rariſſime appetitum proſtravit, cardialgiam, ſyncopen, vertiginem excitavit (*Pharm. Helv. p.* 50.). In cancro aperto mammarum ſemper ſpe excidit Consbrug (*Nov. A. N. C. Tom.* 5. *p.* 75.), etſi in aliis malis valuit. Memorabilis quoque eſt cl. Schmuckeri (*chirurg. Wahrn. T.* 2.) querimonia, ſub crebra licet ejus experientia, quin ipſa Vindobonenſi cicuta bello acquiſita, capta, nihil in glandulis ſcirrhoſis ſub auribus in inguinibus & mammis nec in cancris apertis præſtitiſſe, contra ea ægros debilitate nervoſa, (*p.* 82.) nauſea ructibus putridis, vertigine, anxietate correptos, & in duobus tremorem membrorum ſubortum (*p.* 134. *ſq.*). Addit, ſi quid boni efficere dicenda ſit, id unice in emollitione tumoris prope ambitum ſcirrhi, preſſione ſua moleſti, conſiſtere —. In Gallia nullum effectum vel ſiniſtrum in cancro exulcerato reliquiſſe teſtatur Monnier (*Quæſt. med. an cancer ulceratus Cicutam eludat? Paris* 1763.). Non ſufficere lui venereæ ſubigendæ (Fabre *Mal. vener. T.* 2. *p.* 179.) —. Reſtringunt efficaciam & alii. Fide digniſſimus Whytt (*on nervous Diſord. p.* 22.) vertiginem, tremorem oculorum, totius corporis debilitatem inde animadvertit; & quamvis frequenter extractum uti & pulverem tentaverit, bis tamen modo voto reſpondit, ſcilicet in tumore amplo mammæ ſini-

niſtræ, & in glandula cervicis indurata, (*l. c. p.* 434.). Gatakero (*Eſſays on med. ſubjects Introd. p.* 8. *ſq.*) teſte nunquam in Anglia tantarum virium fuit, quales Störckius deſcribit; diureſin & diaphoreſin aliquando excitavit, raro dejectiones alvinas; majori doſi viſum debilitavit & vertiginem produxit. Denegat illi vim ſpecificam in cancro Fothergill (*Med. Obſ. & Inqu. T.* 3. *p.* 400.), non diſſitetur tamen in cancro progreſſum cohibuiſſe, dolores mitigaſſe & profluvium ulceris emendaſſe, largiori doſi delirium plerumque enatum, oculos agitatos vel prominuiſſe, alvum ſemel vel bis laxatam; vetat, hæc ſi contingant, augeri doſin, ſed ſubſiſti jubet, donec illi æger aſſueſcat, quibus factis triduo vel quatriduo poſt addi aliquot grana (*p.* 416.). Nunquam exulceratum cancrum ſanaſſe, etſi protracto diu uſu, aſt initio ſemper egregiam virtutem ſpopondiſſe, innuit Farr (*Med. Obſ. & Inqu. Vol.* 4. *p.* 108.). Cl. Akenſide (*Med. Tranſ. T.* 1. *p.* 79. 83.) in cancro modo exiguam efficaciam inde expertus eſt: initio enim præſtantiſſimam viſum, minuendo dolorem, ſuppurationem promovendo, indurationes ſolvendo, verum in progreſſu omnem vim perdidiſſe; non ſpernendam tamen tanquam ſpecificum anodynum in cancro præcipue uteri & topicis vitiis, in quibus malis Opio potentiorem videri. Pluries fruſtra adhibuit auctor anon. (*pract. Eſſ. p.* 44.), multoſque inde, ut ſignificat, invaſit calor, tremor, vertigo, caligo oculornm, brevis etſi duration is; multi modo externum uſum tulerunt, ſed efficacem. Toties, in ſpe ſua curandi cancrum, deluſum piguit ulterioris experimenti chirurgum Hill (*Caſes in Surgery, particularly of Cancers &c. p.* 49.) —. Partim inutilem partim noxiam fuiſſe teſtatur Haar (*Verhandeling over de Natuur en Aart van de Klierknoeſt en Kanker-Gezvellen*) —. Queritur cel. Acrel (*Tal om Chir. Hand. forkortande p.* 40.) de fruſtraneis experimentis in tumoribus ſcirrhoſis. Alius Svecus, cl. Wahlbom (in *Med. Verk. tilſtånd p.* 106.) dolet vel leve modo vel nullum auxilium mammis induratis vel obſtructis tumidiſque glandulis tuliſſe, nec in phthiſi ex tuberculis, herpete, ſcabie ferina ex cauſa venerea vel abſque ea juvaſſe. Maximi momenti eſt cl. Bierchén (*Tal om Kräftskador p.* 9. *not. ſq.*), idonei hac in re arbitri, teſtimonium, quippe qui in ſcirrhis quidem ſcrophuloſis & adhuc magis in veris ſcrophulis & inveteratis vitiis venereis, uti & in tumoribus a coagulata pinguedine, vim præſtare expertus eſt, ſed in omni cancro genuino inſignem noxam afferre. Non inficiatur quidem dolores per primas hebdomades ſopire, ſed paullo poſt accelerare malum manifeſte & quidem pro doſeos proportione & juncto externo uſu. Auxit doſin interdum ad un-

ciam

ciam unam per diem idque pluribus menſibus, ſine alio effectu, quam ebrietatis ſenſu & diureſi copioſiori. In cancris oris ptyaliſmum, quaſi a mercurio, excitavit.

Sic igitur ſuffragiis operoſe collatis demum evincitur, quid de viribus Cicutæ veri ſtatui poſſit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Cicutæ) V. ſupra. *Ph. Würt. noviſſ. p.* 91. *Ph. Dan. p.* 173. *Ph. Svec. p.* 111. Pilulæ de Cicuta). Richard *Formul. noſod. p.* 34.

Emplaſtrum de Cicuta cum ammoniaco) *Ph. W. p.* 60. Ex ſucco herbæ Conii, aceto ſcill. gummi ammoniaco in pultem coctis, additis pulvere Conii, cera & oleo Capparum. Loco olei dicti Sveci (*Ph. Svec. p.* 99.) Terebinthinam admiſcent; Dani (*Pharm. p.* 153.) oleum Hyoſcyami. Ill. A Linné (*M. m.*) Conio pro emplaſtro Cicutam viroſam ſubſtituit. Eximium reſolvens in glandulis ſcirrhoſis & viſceribus induratis.

Oleum) per infuſionem & coctionem paratum. *Cod. med. Paris.*

Störckiana præparata varia ſupra jam dicta.

ATHAMANTA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 230. *Gen. pl. p.* 133.

Pharm. DAUCI CRETICI *Semen.*

101. *ATHAMANTA CRETENSIS*; foliolis linearibus planis hirſutis, petalis bipartitis, ſeminibus oblongis hirſutis Linn. *Sp. pl. p.* 352. Daucus creticus ſemine hirſuto Jo. Bauh. Libanotis cretenſis Scopol. *Carn. T. I. p.* 192. Cfr. Jacqu. *Enum. pl. Vindob. p.* 218. Icon: Blackwell *Tab.* 471. Pl. perennis, creſcens in grammeis ſubalpinis & montanis Helvetiæ, in jugis Schneebergenſibus, alpibus Volchinenſibus Carniolæ, etiam in Gallia meridionali a l'Eſperou.

Semen) plerumque ex Candia translatum. Rarioris uſus, quam deberet. Nempe acre, calidum, odoris leviter aromatici. Loco ſeminis Dauci vulgaris adhibendum (Hall. *Hiſt. n.* 745.), utpote potentius. Aqua ejuſdem deſtillata fragrans aromatica, ut ipſa ſemina, & oleum deſtillatum, ſimul elicitum, moderate pungens. Spiritus vini digeſtione vim ſeminum imbibit. Veteres ad calculum frangendum æſtimarunt. Arriſit etiam ut uterinum, diureticum, nec-

non in colica flatulenta, in ſingultu rel. (Schröd. *Theſ. p.* 582.)

Pharm. OREOSELINI *Radix*, *Semen*, *Herba*.

102. *ATHAMANTA OREOSELINUM*, foliolis divaricatis Linn. *Sp. pl. p.* 352. Apium montanum folio ampliore C. B. Apium montanum nigrum Id. Conf. Schmiedelii & Troeltſchii *Diſſ. de Oreoſelino*, *Erlang.* Icon: Rivin. *pentap. T.* 8. Pl. perennis, in rupibus collibuſque apricis Helvetiæ, Galliæ, Angliæ, Germaniæ, item in pratis ſiccioribus & pleriſque collibus Scaniæ creſcens.

Stirps minori hodie in pretio habita, quam meretur, ita ut nullibi fere apud auctores materiæ medicæ occurrat. Olim tanta laude eminuit, ut nomen adeo Polychreſti, quid illi tribuit Cordus (*Plant. L.* 2. *c.* 125. *p.* 155.) item Veelguttæ (Dodonæus) ex corrupto Germanico, quaſi ad multa eſſet bona, tulerit.

Radix) fuſiformis, ſuccoſa, ſuccum lacteſcentem fundens, ſubamarum, glutinoſum, qui exſiccatus in reſinam ex rufo auream perlucentem concreſcit. Recens deſtillatione aquam fragrantem erogat. Tinctura ex eadem ſpiritu vini facta ſaporis & odoris eſſentiæ Pimpinellæ. Extractum ejuſdem vinoſum primo acidulum, poſtea ſumme amarum & adſtringens. Radicem attenuare, incidere, aperire, lotium movere. calculos ſolvere & pellere, jecoris & lienis obſtructiones reſerare, in ictero quoque prodeſſe, manducatam dolores dentium mitigare & ſalivam elicere Dodonæo (*Pempt. p.* 696.) placet. Aptam ſanandæ pecudi inter alia pronunciat Tabernæmontani (*Kräuter-buch Ed. Baſ. T.* 1. *p.* 277.), & ruſticis in frequenti uſu pro hoc fine Gottſched (*Flor. Pruſſ. p.* 18.) refert. Extractum aquoſum mucoſam ventriculi cruditatem ad grana quinque mane datum ſubegit; quo tamen efficacius extractum vinoſum, quod calorem gratum in ventriculo excitavit, & poſtea ſemper ſemel vel bis alvum movit. (Schmied. *l. c. p.* 41.). Eſſentia vomitum ab ebrietate nimia compeſcuit & ventriculum roboravit (*l. c.*). In febre tertiana guttæ 36 ad 40 ejuſdem quovis præbio ad vomituritiones ſiſtendas ſumtæ (*l. c. p.* 40.).

Semen) ovatum compreſſum, planum, leve, cinctum margine albicante membranaceo, nares acriter ferit, ſaporis gravis inſtar corticum aurantiorum. Efficaciſſima eſt aqua, ex ſeminibus eruta, vires eorundem colligens; oleum vero non præſtant niſi ſub ſicca deſtillatione. Empyreumatici iſtius gutta una denti carioſo inſtillata dolorem ſedat (Schmied. *l. c. p.* 39.)

Her-

Herba) minori gradu calida, nec aquam odoram præbet. Infuſum ejuſdem gratum ſaporem odoremque corticis citri præ ſe fert. Hoc in gonorrhoea benigna ſiſtenda efficax fuit (Schm. *p.* 40.). Sanguinem depurat, lotium ſudoremque pellit. Nec ventriculum debilitat, ut alia infuſa, ſed roborat. Hoc in primis nervoſe quoque commendat cel. Ge. Rud. Böhmer (*diſſ. de plant. indig. æſtimatione p.* 26.). prout antea paucis verbis Löſecke (*Auſerl. Arzneyen. Ed.* 3. *p.* 187.).

PEUCEDANUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 231. *Gen. pl. p.* 134.

Pharm. PEUCEDANI *Radix*.

103. *PEUCEDANUM OFFICINALE*; foliis quinquies tripartitis filiformibus linearibus. Linn. *Sp. pl. p.* 353. *α*, Peucedanum Germanicum C. B. πευχέδανος Veterum probabiliter. Icon: Garſault *Figures Pl.* 452. Pl. perennis cr. in Europæ auſtralioris pratis pinguibus, item locis paludoſis.

Radix). craſſa & elongata, extus coloris obſcure bruni vel nigricantis, interne albidi, ſaporis calidi & ingrate aromatici. Recens ſauciata ſuccum lacteum ſtillat, quod & notavit Dioſcorides, qui ſiccatus ſulphur colore & quodammodo odore refert. Unde & ab Anglis Sulphur-wort dicta. Fœtet hæc, ſubacris, ſubamara. Quod Dioſcorides (*L.* 3. *cap.* 92.) aſſirmat, ſuccum colligenti cephalalgiam & vertiginem parere, niſi prius nares roſaceo perunctæ, non reſpondet Alſtonii (*M. m.* 1. *p.* 493.) experientiæ. Etſi noſtro tempore fere omnino in deſuetudinem abiit; Veteribus tamen non infrequens. Galenus (*de ſimpl. L.* 8.) non unice radice, ſed & ſucco & liquore (lacte) uſus eſt. Theophraſtus (*Hiſt. pl. l.* 9. *p.* 1178.) ſolum radicis probat uſum. Inter crebras Veterum laudes, quas in compendium redegit Jo. Bauhinus (*Hiſt. T.* 3. *p.* 376.), id elucet eſſe efficax incidens & nervos male affectos blande ſopire. Hinc lego in aſthmate, tuſſi variiſque viſcerum obſtructionibus profuiſſe, excretiones varias promoviſſe, lotii, menſtruorum, lochiorum. Alvum purgandi vi inſtruitur, a quo uſu vero olim deterruit fætor. Adhibita & in malo hyſterico aliiſque ſpaſticis morbis. Pulvis radicis ad mundanda ulcera & conſolidanda iiſdem inſperſus fuit (Tragus). — Recentius ſcabies pertinax ſcorbutica devicta decocti radicis Peucedani libris ſex quotidie per hebdomadas quatuor ſumti, interpolatis laxantibus, quibus interdum grana quindecim ad viginti

ti extracti vinoſi Peucedani admiſta (Delii *Diſſ. de Peucedano Germ. p.* 32.). Extractum vinoſum ad gr. xxv. mane ſumtum roborando ſtomacho inſerviit (*l. c. p.* 35.). Reſtituit quoque menſtrua per duos annos ſuppreſſa & cachecticam labem inde enatam correxit.

F E R U L A.

LINN. *Syſt. veget. p.* 231. *Gen. plant. p.* 136.

Pharm. ASSÆ FŒTIDÆ *Gummi.*

104. *FERULA ASSA FOETIDA*; foliis alternatim ſinuatis. Linn. *Sp. pl. p.* 356. Aſſa fœtida Diſgunenſis umbellifera leviſtico affinis &c. Perſis Hingiſeh c. iↄone Kämpf. *Amoen. exot. p.* 535. Pl. perennis, creſcens in Perſiæ campis montibuſque.

Aſſa fœtida, ſive Gummi reſina ita dicta, lactis inſtar ex radice diſſecta ſtillat, caloris autem ſolaris vi concreſcit in maſſam ſiccam. Teterrimi lac iſtud initio odoris eſt, & hoc ipſo Aſſam venalem longe ſuperans. Copioſior ejus proventus fit ex ſtirpibus in campis creſcentibus, quam montanis, copioſior etiam ex vetuſtis, quam junioribus. Unde ſtirpes modo quadriennio majores, quarum radix pro ætatis diſcrimine peram, ſuram, brachium æquat, ſeliguntur. Harum radix, poſtquam terra ambiens ſuperius ſeparata fuerit, quadraginta dies poſt tranſverſim ſupra ſecatur, quo ipſo in ſuperficiem patulam copia ſucci aſcendit, qui ſolis vi condenſatus abraditur & corbe excipitur. Mora duarum vel plurium dierum conceſſa, novam ſectionem tranſverſam inſtituunt, ut collectionem iterare poſſint, ſicque pergunt, donec nihil amplius promanet. Et hæc quidem teſte fide dignisſimo Kæmpfero (*l. c. Conf. Icon p.* 548.). Duplex autem Aſſæ fœtidæ in Perſia genus proſtare, quorum unum inciſione prægreſſa ex caulibus & foliis ope torcularis exprimi & ſiccari, alterum ex radicibus expreſſione excuti, Bontius (*Med. Indorum p.* 46.) tradit.

Nondum omnino evictum, an Veterum in uſum venerit Σίλφιον vel Ὀπὸς σιλφίου Græcorum Dioſcoridis, Theophraſti, Hippocratis rel., *Laſer* vel *Laſerpitium* Plinii, Celſi & rel. Latinorum a quibuſdam creditur, aliis iterum negantibus. Argumenta utriuſque partis proferunt Jo. Bauhinus (*Hiſt. T.* 3. *p.* 129. 136.) & huic contrarius Bodæus (in Theophr. *p.* 591. 599.). Priori ſive aſſentientibus accedit Geoffroy (*M. m. Traité T.* 4. *p.* 170.), & noviſſime cl. Millar (*on the aſthma & hoopingcough, p.* 183. *ſqq.*), qui nomina

La-

Laſer, Laſerpitium diverſis plantæ partibus vel præparatis ex iſtis tributa ſatis confidenter exiſtimat, nam folia caules & radicem uſurpatam, ſuccumque ex iiſdem elicitum, & vel fluida vel ſicca forma adhibitum. Cl. Spielmanus (*M. m. p.* 505.) Aſſam innotuiſſe demum inter Arabes, & a Græcis duodecimo ſæculo inclytis Σκοροδαλασαρον eſſe dictam, auctor eſt. Ο'πον σιλφου contra abortum interne & externe adhibuit Hippocrates. In tuſſi, vitiis laryngis & vocis, necnon ictero, præter alia vitia, placet Dioſcoridi. Sorbitiones in tuſſi, quibus Laſer adjectum, commendat Celſus. Galenus calidum & viis urinariis noxium pronunciat, modo de eodem remedio ſermo. Plinius tam raram plantam refert, ut Laſer theſauro publico ſervaretur, & de adulteratione queritur. *Altibt* Arabum, quod nomen occurrit apud Serapionem, etſi non apud Rhaſen & Averröen alioſque quoſdam legitimos auctores, putatur (Garzias ab Horto *Cluſ. p.* 17.). Vox Aſſæ fœtidæ videtur indita a Monachis in ſchola Salernitana.

Sed geſtio tradere certiora. Aſſa fœtida transfertur fruſtis variæ magnitudinis & figuræ, coloris fuſci, flaventis, rubentis, vel cœruleſcentis, moleculis albidis perſitis aliquantum pellucidis. Optima cenſetur pallide rubens maculis albis variegata. Tenacitatem dentibus ſubacta prodit. Allium cum alio fœtoris intollerabilis genere redolet; unde & ſacculi, quibus navi transfertur, in cacumine mali ſuſpenduntur, ne peregrinantibus moleſtiæ ſit nec merces fœtore inficiat. Sapor ejuſdem amarus ſubacris eſt. Vetuſtate cum odore efficacia perit. Sæpe adulterata tranſmittitur.

Plus gummoſarum partium quam reſinæ ineſſe docent experimenta chemica Neumanni, Cartheuſeri. Prior $\frac{1}{64}$ olei odorati elicuit. Fœtore ejus & ſpiritus & aqua deſtillatione imbuitur. Magna pars reſinæ una cum gummi in aqua ſolvi ſeſe patitur, ſed turbida ſolutio evadit, prout & iſta ſpiritu vini tenuiori facta. Antiſepticæ naturæ eſt (Pringle *Diſſ. App. Exper.* 10.)

Non obſtante fœtore, Indis (rarius Europæis quibuſdam guloſis) pro condimento ciborum eſt, lebete, quo juſcula & olera ſua coquunt vel craterum oris, ea antea perfrictis (Garzias, Kämpfer *ll. cc.*). Nec minori in pretio pro medicina huic genti. In colica, hydrope, tympanite adhibent; quibus ſcopis & convenire exiſtimant ſemen, ſed debilius. Externe vero ſuccum recentem ad conſolidanda vulnera efficacem valde habent (Kämpfer). Utuntur & Aſſa ad ſtomachum roborandum, flatus diſſipandos, dentibus indita ad eorum dolorem ſedandum, item ad ſtimulum venereum ciendum (Garzias).

Efficacia, quam & Europæis medicis multiplici experien-

tia declaravit, partim odoris partibus, partim reſolvendi vi debetur. Potens remedium in morbis nervinis & ſpaſticis eſt. Nihil magis valere ad nervorum morbos pronunciat Boerhaave (*Morb. nerv. p.* 611.). Unde hyſterico & hypochondriaco malo affectis omnium conſenſu ſubvenit, flatus inteſtinales diſſipando, ſpaſmos ſolvendo, & aſthma vitio ventriculi flatulento ortum vel auctum tollendo. Proficuæ fuere maxime pilulæ ex Aſſæ fœtidæ partibus tribus, Aloës & ſalis martis parte una, ea quantitate datæ, ut alvus laxetur (Whytt *nerv. Diſ. p.* 370.). Aliquando Aſſa ſomnum procurat & deliquium animi diſpellit (Id.) Fumigatione (Idem) vel ſolo olfactu ejus ſindoni involutæ (Foreſt. *Ob. Lib.* 28. *Obſ.* 32. *Schol.*) paroxyſmo hyſterico ſopitas fœminas excitat. Commodum tum quoque auxilium præſtat in clyſmate cum purgante quodam, ſi alvus obſtructa fuerit, applicata &, ut primum deglutire poteſt ægra, in ſolutione data (Whytt *l. c. p.* 474.). Valent & clyſmata laxantia Aſſa permixta in colica hyſterica ſ. flatulenta (*p.* 484.). — In aſthmate ſpaſmodico acuto infantum præſtantiſſimam eſſe medelam recenter compertum (Millar *l. c.*), dum ſumatur in mixtura, ſcil. ex Aſſæ fœtidæ drachmis duabus, ſpiritus Mindereri uncia una, aquæ Pulegii unciis tribus; cujus cochleare unum vel duo omni ſemihorio ingeratur, minor autem quantitas miteſcente nonnihil malo. Simul vero in clyſmate adhibita fuit (*l. c. p.* 43.). Hujus uncia una aliquando infanti menſium octodecim ſpatio 48 horarum data; nec nauſeam infantibus peperit. Remiſſione vero facta cortex peruvianus ad pulmones roborandos & reditum mali prohibendum exhibendus (*p.* 46.). — Præſtans & in malo huic affini, tuſſi convulſiva, ut raro alia medela opus fuerit, ſi tempeſtive præſcribitur. Prodeſt tum ejus drachmam unam & dimidiam vel duas ſolvere in aquæ Pulegii unciis octo eamque quantitatem per diem conſumere, non tamen reſpectu ætatis & ægri conſtitutionis in doſi neglecto (Millar *l. c. p.* 132.). Non licet tamen in provectiori malo præſcribere, nec quando hectica febris, hæmorrhagia vel phthiſeos veſtigia ſeſe ſociant (Id.). — Guttæ ex Aſſæ fœtidæ ſcrupulo uno & liquoris C. C. ſuccinati uncia una ad numerum triginta datæ longiora intervalla paroxyſmorum epilepſiæ habitualis reddidere; quin ſubinde epilepſiam penitus debellarunt, ſed abſente plethora, (Lange *miſc. verit. med. p.* 60.).

Halitibus, quos ſpargit, fœtidis tribuenda videtur in necandis vermibus poteſtas, tanto magis, quum & Allium anthelmintica virtute emineat. Agnovit hanc Frid. Hoffmannus (*Med. ſyſt. T.* 3. *ſect.* 1. *c.* 5. §. 32. *p.* 107.), cui pilulæ ex Aſſa fœtida, Myrrha, Croco & Mercurio dulci ſolitæ

litæ erant, & qui alibi illam & Sagapenum (*l. c. p.* 543.), ob nidorem, contra vermes, præcipue ſub connubio purgantium in pilulis prædicat. Ulterius confirmat hoc Wolffius (in *Act. N. C. Vol.* 9. *p.* 41.), qui ejus granis quatuor Jalappam & ſal medium admiſcuit. Simplicitas & hic commendabilis, unde pilulæ, ex granis quatuor ad quinque in totidem moleculas melle formatæ; omni trihorio vel quadrihorio per binos dies conducunt, ſubſequa tertio alvi ductione per rhabarbarinum (Roſenſtein *Bſkd. Ed.* 2. *p.* 305.). Recentius pilulæ ex Aſſa fœtida, Vitriolo martis & pauxillo mellis placuerunt (*Ed.* 3. *p.* 360.). Intrat quoque pilulas Roſenſteinii uſitatas, ex extracto Tanaceti, Aſſa fœtida, ſeminibus Santonici, Vitriolo martis & melle (*l. c. p.* 376.).

Stimulo ſuo apud ſenes torpente alvo plus facit, quam alia laxantia (Millar *l. c.*). Obſtructiones viſcerum, ut aliæ ſimiles Gummi-reſinæ, imo potentius ob volatiles partes, reſerat. In ſuppreſſione menſtruorum nominatim, quæ ſæpe a ſpaſmis oritur, fiduciam peperit. Externe quoque emollit & reſolvit, prout in emplaſtro hæc potiſſimum ſcrophulas aliaſque indurationes diſſipat (Planck *chir. Materia p.* 155.).

Varii medelam hanc exhibendi modi ſparſim jam ſupra ſignificati. Pilularis forma ad celandum ſaporem & odorem maxime confert. Pro doſi ad ſcrupulum dimidium, unum vel ſupra decernitur. In Aſthmate cum ovo ſorbili commendatur (Geoffroy).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Tinctura fœtida) *Ph. Lond. p.* 70. Conſtat ex Aſſa fœtida ſpiritu vini ſoluta, coloris lutei pellucidi. Drachmæ duæ continent fere vim granorum xv.

Ingreditur præterea Tincturam Fuliginis) *Ph. Lond. l. c.* Pilulas Fœtidas) *Ph. Ed. p.* 83. Pilulas Gummoſas) *Ph. Lond. p.* 95. *Ph. Ed.* 84. Elixir Uterinum Durieti) *Ph. Svec. p.* 94. Emplaſtrum Antihyſter.) *Ph. Ed. p.* 104.

LASERPITIUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 232. *Gen. pl.* 136.

Pharm. GENTIANÆ ALBÆ *Radix.*

105. *LASERPITIUM LATIFOLIUM*; foliolis cordatis inciſo-ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 356. Libanotis latifolia altera ſ. vulgatior C. B. Icon: Rivin. *pent. Tab.* 21. Pl. perennis in pratis exſuccis & ad radices montium creſcens.

Radix) craſſa, profunde deſcendens, teres, aromatica, acris, calida & ſubamara. Silent de hac plerique auctores materiæ medicæ. Ill. a Linne (*M. m. p.* 199.) recipit, aliique pauci. Multa ſpondet ſapor. Ruſticis accepta medicina (Hall. *Hiſt. ſt. helv. n.* 792.). Alexipharmaca - Schulzio (*M. m. p.* 361.) prædicata, ſaltim ſi nomini inhærendum, niſi Athamantam Cervariam L. intellexerit. Stomachum roborare, menſtrua & lotium pellere (Linn.). In jumentorum morbis variis uſitatiſſimam vocat Vogel (*M. m. p.* 199. & *Ph. Helvet. p.* 77.)

Pharm. SILERIS MONTANI vulgo, SESELI Ph. Lond.

Semina Radix.

106. *LASERPITIUM SILER*; foliolis ovalilanceolatis integerrimis petiolaris Linn. *Sp. pl. p.* 357. Liguſticum quod Seſeli officinarum C. B. Siler montanum Dodon. *pempt. p.* 310. Icon: Blackwell *T.* 429. Pl. perennis, in auſtralis Europæ rupibus apricis & alpibus e. c. Helvetiæ, Genevæ, Piſæ creſcens.

Creditur eſſe Liguſticum Dioſcoridis, etſi nondum evictum. Semen) oblongum, ſtriatum, coronatum, odoratiſſimum. Inuſitatum, ſed plurimas plantas vi aromatica ſuperat (Hallerus *n.* 794.). Seſeli cretici nomine ſubinde in officinas recipi ſupra jam dictum. Largitur oleum odore Cumini idque coeruleum (Walther *de ol. animal.*). In affectionibus uteri plebi Brunſviceuſi acceptum (Lange *Brunſvic. dom. p.* 79.).

Radix pariter efficax, ſeminibus adhuc ferventior, alpicolis in uſu; etiam in dentium dolore, ſalivæ ciendæ cauſa. (Haller *l. c.*).

LIGUSTICUM.

LINN. *Syſt. veget. p. 233. Gen. plant. p. 137.*

Pharm. LEVISTICI *Herba*, *Radix*, *Semina*.

107. *LIGUSTICUM LEVISTICUM*; foliis multiplicibus; foliolis ſuperne inciſis Linn. *Sp. pl. p. 359.* Liguſticum vulgare C. B. Icon: Blackwell. *T. 275.* Pl. perennis, in alpibus Apenninis & in montibus Rhæticis creſcit, ſed in hortis crebro pro medicina domeſtica colitur.

Odor toti plantæ ſpecificus, præcipue herbæ, ingrate fragrans, ſapor calidus, aromaticus. Abundat ſucco luteo gummi-reſinoſo, Opopanacem quodammodo referente. Virtute Angelicæ & Imperatoriæ haud diſpar, in flatibus diſſipandis, ſudore movendo, incidendi & aperiendi efficacia. Herba) in hyſterico præcipue malo & menſtruis pellendis invaluit. Arcanum pro expellendo partu & ſecundinis communicatum cum Foreſto (*Lib. 28. Obſ. 32. in ſchol.*) fuit cyathus ex ſucco herbæ & vino Rhenano, vel ex ſemine contuſo, vino ſive aqua Artemiſiæ decocto. Inſtar acetarii comeſta vel & decocta prædicatur ad menſtrua reſeranda (Chomel *Uſuelles T. 2. p. 216.*). Conducunt eodem fine & balnea & cataplaſmata ex eadem.

Semen) oblungum, brunum, altera parte ſtriatum. Ejuſdem virtutis maſticatum & deglutitum, vel vino coctum.

Radix) grandis, extrinſecus flava, interne alba, præter aroma dulcedinem quandam præ ſe fert, quæ in extracto aquoſo colligitur, odora parte evanida. Extractum ſpirituoſum autem continet utrumque. Cochleare parvum pulveris bis per diem in cereviſia datum tam in obſtructis menſibus quam hyſterico malo conducit (Darel. *Socken. ap. p. 69.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua deſtillata Leviſtici) *Ph. Brand.* aromatica.

Eſſentia) *Ph. W. p. 81.* Ex radice & ſeminibus cum ſpiritu vini.

ANGELICA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 234. *Gen. pl. p.* 138.

Pharm. Angelicæ Sativæ *Herba*, *Radix*, *Semina*.

108. *ANGELICA ARCHANGELICA*; foliorum impari lobato. Linn. *Sp. pl. p.* 360. Angelica ſativa C. B. Icon: *Fl. Dan. T.* 206. Pl. biennis, quæ tamen abſciſſis ramis per plures annos perdurat. Creſcit in Lapponiæ, Norvegiæ, Helvetiæ, pyrenæiſque alpibus, uti & ad ripas fluviorum alpibus proximas; rarius alibi.

Stirps omnibus partibus aromatica, & moſchum quodammodo redolens. Debilior habetur Helvetica (Hall. *Hiſt. n.* 807.). In Anglia præſertur, quæ ex Hiſpania tranſmiſſa (*Ph. Lond. p.* 4.). Ill. A Linné (*Vet. Ac. Handl.* 1754. *p.* 186.) palmam tribuit Lapponicæ radici, ſed vel primo vere vel ſero autumno effoſſæ. Lapponibus planta tanto in pretio, ut illi pro diverſa ætate & diverſis partibus diſtincta nomina impertiant. Caulibus veſcuntur, ſed debilioribus, avide (Linn. *l. c.*), ante umbellæ explicationem abſciſſis & decorticatis, crudis pro cibo, qui leviter aromatici & amari nec diſplicuerunt in Lapponia ill. Linneo inter alia frugalioris menſæ fercula, non ita vero extra Lapponiam (*Flor. Lapp. p.* 69.). Siccant quoque caules in fruſta tenuiſſima diſſectos & in pectoris morbis pulmenta lacte inde parant, vel juſculis carnis eoſdem incoquunt, quin ob dulcem ſaporem pro victu quotidiano adhibent, vel bellarii inſtar maſticatos deglutiunt. Tuſſi vel raucedine aliiſque pectoris morbis æſtate vexati caules cineribus calidis aſſatos edunt, prout & ſic extra morbos illis arridet (Harmens & Fielſtröm *Diſſ. Med. Lapponum in coll.* Haller. *Diſſ. pract. T.* 6. *p.* 721.). Alius ibidem mos invaluit, flores teneros, antequam e vagina ſua eruperint, ſero lactis rangiferini decoquere, donec conſiſtentia extracti ſpiſſioris emerſerit, quod ſaporis ſubamari eſt. Hoc ſervant pro morbis ad ſudores ciendos, in febribus catarrhalibus, ad ſtomachum roborandum, alvi profluvio, in torminibus rel. (Fiellſtröm *loc. cit.*). Herba antiſeptica ſecundum experimenta Pringleana. Folia ſiccatione facile efficaciam perdunt; recentia deſtillatione vires aquæ impertiunt.

Radix) magna, fuſiformis, extus bruna, interne alba, ſaporis initio aromatici & dulcis, dein grate amari, odoris fragrantis. Et hæc pars reliquis aromate ditior, ſecun-

cundo anno effodienda. Ineunte vere vulnerata fundit ex corticis interiori parte ſuccum flavidum unctuoſum, qui naturæ gummi-reſinoſæ eſt, & radice ſecundum longitudinem ſecta in canalibus exiguis ſe ſe prodit. Fatile hic ſpiritu vini ſolvitur, quem ipſum colore aureo tingit. Aqua a radice profunda flavedine coloratur, etſi parum ſapidi & olidi extrahit (Lewis *M. m. p.* 54.). Deſtillatus inde ſpiritus vix odorem abſumit. In panem Norvegi recipiunt (Gunn. *Fl. Norveg. p.* 47.). Ex radice primi anni exſiccata Lappones longævitatem temere exſpectant, & inter alia fortiora in colica diriſſima, cui obnoxii ſunt, ex hac auxilium petunt (Linn. *Fl. Lapp. l. c.*). Coſto ſubſtituere ſuaſit Coſtæus (ad Meſuen *p.* 105.). Virtus referenda ad conſuetam aromaticorum, unde nonniſi in morbis frigidæ naturæ, qui ſtimulo egent, vel in quibus pituitoſa humorum diatheſis ſubeſt, locum habet. In debilitate igitur ventriculi, flatibus & colica inde dependente, paralyticis affectibus, collectionibus pituitoſis, menſtruorum obſtructione, ſudore pellendo, adhibita. Alexipharmaci quoque nomen tulit, quin ipſi peſti ſubigendæ par habita. Maſticata movet ſalivam. In decocto vel infuſo aquoſo juſtius exhibetur, quam menſtruis ſpirituoſis digeſta, quum ſic minus calefaciat.

Semen); altera parte ſtriatum, altera planum, ex majoribus umbellatarum. Vis cum odore & ſapore fugax. Aqua vires imperfecte modo extrahit, ſpiritus omnino; ſed deſtillatione aromate impraegnatur. Suppar radici viribus.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Angelicæ) ex radice *Ph. W. p.* 6. ex ſeminibus, vel & herba & ſeminibus *Cod. Paris*.

Spiritus) *Ph. W. p.* 187. Ex radice cum ſpiritu vini & aqua, deſtillatione. Flatus diſpellit & ſudores movet ad drachmam unam vel duas.

Eſſentia) *Ph. W. p.* 76. Ex radicibus ſpiritu vini maceratis. Efficacior & plus virium Angelicæ continet. Ad ſcrupulos duos.

Oleum) *Ph. W. p.* 138. Ex ſeminibus.

Extractum) *Ph. W. p.* 86. Ex radicibus ſpiritu vini & aqua extractis.

Caules Angelicæ conditi) *Ph. Lond.*

Additur præterea aliis Eſſentiis compoſitis (e. g. Eſſentiale Alexipharm.) Stahlii.

Pharm. ANGELICÆ SYLVESTRIS *Radix.*

109. *ANGELICA SYLVESTRIS*; foliolis æqualibus ovato-lanceolatis, ſerratis Linn. *Sp. pl. p.* 361. Angelica ſylv. major C. B. Regnault *Botanique l'Angelique ſauvage*. Pl. perennis in locis humidis creſcens.

Radix) inuſitata, debilior iſta præcedentis, attamen ſub defectu ejus ſubſtitui a Lapponibus ſolita (Linn. *Fl. Lapp. p.* 71.). Ruſticis in Svecia in hyſterico malo adamata (Ejuſd. *Fl. Svec. p.* 246.). Seminibus capiti inſperſis pediculi necantur (Deering apud Linn. *l. c.*).

IMPERATORIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 238. *Gen. pl. p.* 143.

Pharm. IMPERATORIÆ *Radix.*

110. *IMPERATORIA OSTRUTHIUM*; Linn. *Sp. pl. p.* 371. Imperatoria C. B. Icon Rivin. *pent. T.* 7. Pl. perennis in montibus auſtriacis & alpibus Helvetiæ.

Radix) teres, nodoſa, annulis diſtincta, externe cinerea, interne alba. Sapor ejuſdem calidus, pungens, totum os replens, tenaciter inhærens, odor aromaticus. Succus, e radice recente inciſa ſtillans, inſigniter acris. Nomen ſingularis efficacia impertiit, quam Rajus aliique non immerito cum iſta Angelicæ ſativæ compararunt; ut igitur, in pituita reſolvenda, ſolidis ſtimulandis & ſudore pellendo, paucis ex aromaticorum tribu ſit poſtponenda. Nominatim decoctum ejuſdem in retentione urinæ & nephritide commendatum (Chomel *Tſuell. T.* 1. *p.* 353.). Muco pectus gravante proficit. Divinum remedium in colicis & flatulentis affectibus vocatum (c. Hofm. *officin. L.* 2. *c.* 116.). Maſticatam ſuffocationem uteri diſſipaſſe ſingulari caſu legitur (Foreſt. *Op. L.* 28. *Obſ.* 32. *in ſchol.*). In febribus intermittentibus, quartanis adeo, opem præſtitit in pulvere ſumta, quin ſubinde cortice peruviano vi ſuperior fertur (Lange *domeſt. p.* 141.). Maſticata ſalivam prolicit. Pulvis ejuſdem cum pauxillo ſeminis Aniſi miſtus in paralyſi linguæ ſpecificus viſus (Decker *exercit. med. pract. p. m.* 100.). In pulvere ad drachmam dimidiam uſque porrigitur. Ulceribus inſperſus eadem repurgat. Menſtruum ſpirituoſum plus virium habet in partibus acribus & amaris extrahendis, quam aqua, ſed calidiorem pariter reddit medicinam.

HE-

HERACLEUM.

LINN. *Syſt. veget.* p. 233. *Gen. pl.* p. 137.

Pharm. Brancæ Ursinæ (perperam) *Herba*.

111. *HERACLEUM SPHONDYLIUM*; foliolis pinnatifidis lævibus, floribus uniformibus Linn. *Syſt. veg. l. c.* Sphondylium vulgare hirſutum C. B. Icon: Rivin. *pent.* T. 4. Pl. perennis in pratis vulgaris & ad agrorum margines.

Herba) dicto nomine in pharmacopoliis occurrit, licet ab Acantho deſumi deberet (Linn. *Ll. Svec.* p. 88.) eique potius vis emolliens adſcribi. Attamen Heraclei in Scania apud ruſticos frequens in dyſenteria uſus eſt.

In Sibiria, planta humanam ſæpe altitudinem aſſequitur, in univerſum major, quam Germanica. Hanc ſtaturam & in horto ſervat, ut ipſe quotannis in botanico noſtro obſervo. Varias hæc acrimoniæ notas exhibet. Nam caulis aut ramus corpori nudo impoſitus inflammationem & ulcus denique excitat, quæ acrimonia videtur curtici inhærere. Et Kamſchadalenſes caules crudos comedentes niſi caute dentibus corticem deradant, labiorum & gingivarum tumorem ſibi contrahunt, in quo veſicæ aſſurgunt (Gmelin *Fl. Sibir* T. 1. p. 214. *ſp.*). Acrem quoque pronunciat, ſive interne ſumatur ſive extrinſecus applicetur, Vicat (*Memoire ſur la Plique Polonoiſe* p. 56.). Radix inſuper amara urenſque. Petioli foliorum radicalium poſt deraſum corticem in faſciculos collecti a Kamſchadalenſibus ſuſpenduntur & flaccidi facti per tecta ſparguntur, in quibus poſt aliquam moram exſudat farina dulcis ſaccharo analoga, quæ quaſſatione & alliſione ad corpus durum facile pro uſu ſeparatur. Sic ex 40. libris petiolorum quarta circiter libræ pars ſacchari eruitur. Petioli ipſi cupediarum inſtar illis ſunt. Ex iiſdem farina ſua adhuc fœtis Ruſſi fermentatione prægreſſa ſpiritum deſtillant, ſpiritu frumenti gratiorem. Ex farina ipſa quoque ſpiritus elici poteſt. (Gmelin *l. c.* Conf. & cl. Chappe *Voyage en Sibirie par* Kraſchenninikow *Tom.* 2. p. 364.). Litthani cibum ex Branca parant, quem *Barſez* vocant, æque fere illis ac panis frequentem, dum eandem loco quodam tepido, addito fermento panis & multo aquæ, fermentationi committunt, unde emergit obſonium liquidum ſ. juſculum acidulum, cui ſæpe addunt rapas napos alia, hocque coquentes carne vel involucribus eſcam obtinent non ingratam. Nec potus ex infuſione herbæ cum cereviſia palato adverſus eſt (Vicat *l. c.* p. 56. 57.). Negans ex hac ſtirpe cibum Barſz parari Erndtelius (*Warſav. phyſ. illuſtr.* p. 139. item *Viridar. Warſav.* annexum p. 22)

p. 22.) videtur ad modum apud Polonos obvium nominatim reſpexiſſe: ſic utriuſque effatum perſiſtere poterit.

Sunt qui avutere plicam Polonicam ejque ſpecifice mederi exiſtimarunt, Sennertus, Kergerus, Bernitius, Hagendorn. Hocque pariter fine etiamnum de cultura ejus ſollerter diſpiciunt Lithuani & copioſe ingerunt. Perperam vero hoc nomine celebrari dignioribus fide teſtibus dabis, Erndtelio (*Warſavia phyſ. illuſtr. p.* 210.) & Vicato (*l. c.*); licet & illi aberrent, qui contraria parte malum iſtud capillorum ex uſu ejuſdem prognaſci ſuſtinuerunt.

SIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 234. *Gen. plant. p.* 138.

Pharm. NINSI *Radix*.

112. *SIUM NINSI*; foliis ſerratis pinnatis, ramis ternatis Linn. *Sp. pl. p.* 362. Siſarum montanum coræenſe, radice non tuberoſa, vulgo Niſii, Nindſin & Dſin dſom Kämpf. *Amoen. exot. p.* 818. c. icone. Optima exſtat in Burm. *Fl. Ind. Tab.* 29. *Fig.* 1. Pl. perennis, cr. in Chinæ montibus, ſed in Iaponia colitur, ubi radix virtutis fere expers eſt.

Certiſſima, quæ de hac planta ſcimus, Kämpfero debemus. Nomen Ninzin vel ſimile, ſono vel ſcriptione congruens, quod & radici Ginſeng (de qua V. infra Panax quinquefolium L.) impoſuerunt Rajus (*Hiſt. univ. T.* 2. *p.* 1338.) Plukenet (*Phytogr. Tab.* 101. *f.* 7.) Mentzelius (*Eph. ac. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 5. *p.* 73.) Breynius (*Diſſ. inaug. de radice Gin-ſen ſ. Niſi*), convenientia etiam figuræ radicum præparationis modi & virtutum, confuſionem inter utramque peperit, ſpecie tamen diverſam; quem errorem nollem ven. Osbeck (*Oſtindiſka Reſa p.* 144.) ſuſtentaſſet. — Siſaro affinis valde ſtirps, cujus radicem Ninſi Radix, ſapore etſi minus dulci ſed gratiori & tantillum amaro æmulatur, prout odore cum Paſtinaca convenit. Eſtque hæc fuſiformis, ad latera fibras ſpargent, inferne interdum in duo crura diviſa, unde & nomen Nin dſin (homini ſimilis) enatum, ſuperius quaſi annulata, carnoſa, albida, ad digiti minimi craſſitiem accedens. Credulæ genti bifurcata iſta radix acceptior. Collectio radicum fit ineunte bruma, qua facta triduum aqua dulci vel aqua oryzæ cocta ſecundaria & refrigerata macerantur, & dein inter ahenum operculatum ſuper igne ſuſpenduntur, ut vapor alluere poſſit; ſiccantur demum. Quibus artificiis ab ima ad mediam partem indureſcunt, & reſinoſæ quaſi & pellucidæ evadunt. Caro val de pretio venduntur, ita ut quinque quadrantes libræ belgicæ plus minus

nus centum Ioachimicis thaleris veneant. Hinc ſub collectione furibus arcendis ſedulo invigilant. Etenim tantum virium illi Sinenſes & Iaponenſes tribuunt, ut omnibus fere medicamentis nominatim cordialibus admiſceant, & virtute præcipue roborandi, pinguedinem generandi & renibus pulmonibuſque conſulendi excellere, quin ad vitam prolongandam facere, ſibi perſuadeant (Kämpfer). Sagaciores autem Europæ medici merito abſtinent a remedio tot ambiguis laudibus cumulato.

SISON.

LINN. *Syſt. veget. p.* 235. *Gen. pl. p.* 139.

Pharm. AMMIOS VERI *Semen*.

113. *SISON AMMI*; foliis tripinnatis, radicalibus linearibus, caulinis ſetaceis, ſtipularibus longioribus Linn. *Sp. pl. p.* 363. Ammi parvum, foliis fœniculi C. B. Fœniculum luſitanicum minimum acre Shaw. *Travels T.* 232. Pl. annua, creſcens in Luſitania, Apulia, Aegypto; unde & transfertur Venetias.

Semen) exiguum eſt, ſtriatum, coloris griſeo bruni, ſaporis ſubamari, & odoris valde fragrantis ad Origanum accedentis. Videtur eſſe Ammi Dioſcoridis & Hippocratis. Rariſſimæ hodie præſcriptionis. Aqua deſtillatum multum olei ætherei largitur ejuſdem ſaporis & odoris, ut ſemen ipſum, reſiduum ingrate amarum eſt. Extractum ſpirituoſum nihil fere odoris habet ſpecifici, etſi ſaporem fere integrum. Carminativi eximii nomen meretur. Sed nimium eſt præconium Matthioli (in Dioſc. *p.* 557.) contra ſterilitatem, dum propinetur mane ex vino meraco ac carnium jure in pulverem tenuem redactum ad drachmam unam alternis diebus quater vel quinquies tribus ante cibum horis. Sponte apparet, quid de effato Renodæi, mulieres facilius concipere, ſi poſt coitum Ammi halitum odorentur, ſentiendum. Nihilominus tamen Simon Paulli (*Quadrip. p.* 214.), qui hæc narrat, ſemen aliis pro clyſmate uterino in hunc ſcopum addidit.

Præter dictum ſemen, aliud in medium profert ill. Linné (*M. m. p.* 70.) ſcilicet Ammios Veterum) ut vocat, quod adſcribit *Lagoeciæ Cuminoidi*. Alii diſtinguunt inter Ammi verum & vulgare, quod jam ſequitur.

AM-

A M M I.

LINN. *Syſt. veget. p.* 229. *Gen. pl. p.* 132.

Pharm. AMMIOS VULGARIS *Semen.*

114. *AMMI MAJUS*; foliis inferioribus pinnatis lanceolatis ſerratis, ſuperioribus multifidis linearibus Linn. *Sp. pl. p.* 349. Ammi majus C. B. Icon: Regnault *Botanique l'Ammi*. Pl. annua cr. in Europæ auſtralis arvis & vineis.

Semen) ſtriatum, fuſcum, ſaporis aromatici, ſed debilioris, quam in præcedenti, & inodorum fere. Subſtituitur eidem plerumque in officinis.

B U B O N.

LINN. *Syſt. veg. p.* 235. *Gen. pl. p.* 131.

Pharm. PETROSELINI MACEDONICI *Semen.*

115. *BUBON MACEDONICUM*; foliolis rhombeo-ovatis crinatis, umbellis numeroſiſſimis Linn. *Sp. pl. p.* 364. Apium macedonicum C. B. Icon: Regnault *Botanique Perſil de Macedoine* Pl. biennis, Macedoniam aſſignat Linneus patriam & Mauritaniam. Creditur eſſe Πετροσέλινον Dioſcoridis.

Semen) eſt exiguum, brunum, oblongum & aliquantiſper hirſutum, ſaporis acris aromatici, Cuminum æmulantis, odoris fragrantis. Carere eo poſſumus proſtante Petroſelini vulgaris ſemine, quod ipſum adeo videtur efficacius. Vix ultra Theriacam & Mithridatium hodie uſu venit.

Pharm. GALBANI *Gummi.*

116. *BUBON GALBANUM*; foliolis rhombeis dentatis ſtriatis glabris, umbellis paucis Linn. *Sp. pl. p.* 364. Conf. El. *Mant. pl. p.* 355. Ferula africana galbanifera, folio & facie liguſtici Herm. *parad.* 163. *Tab.* 163. Frutex africanus.

Linnei auctoritate Galbanum officinatum ſtirpi dictæ adſcribo, licet Hermannus de ſua dubitanter pronunciet, & alii quantum colligere licet, Tournefortius, Commelynus (*Hort. Amſtel. T.* 2. *p.* 115.) aliis umbellatarum ſpeciebus tribuant. Nihil vero impedit, quin & diverſæ ſtirpes ſimilem ſuccum erogent.

Galbanum) eſt gummi-reſina ſicca, tenax, dum recens, coloris albidi, vetuſtate autem flaveſcentis vel rufeſcentis, di-

diſtincti maculis albidis, odoris fortis ingrati, ſaporis calidi & amaricantis. Ex Turcia transfertur. Forma fluvida vel ſponte vel inciſione deſtillat ex nodis plantæ triennis vel quadrieuuis, ſed mos eſt truncum transverſim altitudine duorum vel trium digitorum ſuper radice ſecare, unde ſuccus guttatim deſtillat (Geoffroy *M. m. Traité T. 4. p.* 215.). Præfertur in granis (en larmes) allatum, quæ ſæpe cauliculis vel ſeminibus plantæ miſta conſpiciuntur. Ferri tamen quoque poteſt, quæ in maſſis advehitur (en pains), modo copioſæ particulæ albicantes, parum ſplendentes & ſpiritum vini aureo colore tingentes, inſint. Rejiciendum vero impurum coloris luridi, fuſci, ſpiſſitudinis ceræ. Ferulæ galbaniferæ Lobel. (*Icon.* 729.) ſucco vel aliis vilioribus vel variis ramentis vegetabilibus corrumpitur, quod vero odore debiliori & ſplendoris coloriſque variegati defectu cognoſcitur (Geoffroy *l. c.* & *Pharm. Dan. p.* 85.). Mentio etiam fit Galbani liquidi ex Perſia, Terebinthinæ ſpiſſitudine præditi, & feciebus multis nigris commixti, ſed ne Galbani quidem odorem præ ſe ferentis (Spielm. *M. m. p.* 560.). — Aqua eo trita lacteſcit, ſed nec iſta, nec vinum nec ſpiritus vini, nec acetum perfecte illud ſolvit, — nec mucilago ſeminum cydoniorum, mel adjumentum trituræ & caloris requirit, perfecte autem illud ſubigunt mucilago Gummi arabici, ſyrupus Altheæ Fernel. & vitellus ovi (Buchholz in *Nov. Act. Ac. N. C. Tom.* 5. *p.* 53. *ſqq.*).

Viribus proxime ad Gummi ammoniacum accedit, ſed Galbanum calidius eſt magiſque ſtimulat, prout odore illud etiam ſuperat. Differt quoque eo, quod aqua deſtillatum oleum eſſentiale ad $\frac{1}{21}$ partem circiter ponderis dimittat (Neumann, Cartheuſer), unde calida natura; quod vero Gummi ammoniaco deeſt (Levis *M. m. p.* 288.). In nervinis affectibus efficacius, vi reſolvente autem ammoniaco cedit. Malo hyſterico, ut gummi reſinæ reliquæ fœtentes, frequenti experientia ſubvenit. Flatus diſſipat & dolores inteſtinorum inde oriundos pacat. Et contra hæc mala uſus externus in emplaſtris cum interno jungitur. In aſthmate & tuſſi inveterata pituitam efficaciter attenuat. Ad menſtrua quoque reſeranda haud infrequens. In univerſum autem cautionem injungit pulſus nimis acceleratus & febrile molimen: languente pulſu melius fertur. Extrinſecus admotum emollit, reſolvit, digerit, ſuppurationem movet; ut de vi antiſpaſmodica jam dicta taceam.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Galbanum purificatum) *Ph. Lond. p.* 24. Ob ſordes & aliena admiſta, depuratione opus eſt. Fit hæc Galbanum im-

immittendo in veſicam bubulam, quæ tenetur in aqua bulliente, donec tam molle evaſerit, ut per pannum cannabinum prælo tranſigi poſſit. Ita omnino fere ſervatur oleum eſſentiale, in quo inſignis virtutis pars reſidet. Sunt, qui tantum ſuadent, illud in pulverem redactum per cribrum trajicere (*Ph. Dan. p.* 179.).

Galbanetum Paracelſi) *Ph. Dan. p.* 178. Ex Galbano & oleo Terebinthinæ; quibus digeſtis oleum coloris rubro cœrulei abſtrahitur.

Oleum Galbani) *Ph. W. p.* 131. Eſt empyreumaticum deſtillatione cum arena elicitum. Rectificatum in doloribus colicis, hyſtericis, ſpaſticis umbilico illinitur.

Emplaſtrum de Galbano crocatum Mynſichti) *Ph. W. p.* 65. Inter alia plura Galbanum quoque recipit. Emollit, reſolvit doloreſque mitigat.

Emplaſtrum diachylon cum gummi) *Ph. W. p.* 63. illud etiam continet. Eximium maturans.

Emplaſtrum antihyſtericum) *Ph. Edinb. p.* 104.

C U M I N U M.

LINN. *Syſt. veget. p.* 235. *Gen. plant. p.* 139.

Pharm. CYMINI *Semina.*

117. *CUMINUM CYMINUM.* Linn. *Sp. pl. p.* 365. Cuminum ſemine longiore C. B. An Κύμινον Dioſcoridis, Cuminum Plinii? Icon: Rivin. *pentap. T.* 40 Pl. annua, in Ægypto & Æthiopia ſponte creſcit, colitur autem in Maltha & Sicilia, unde ſemina transferuntur.

Semen) oblongum, ſtriatum, livideſcens vel ſubbrunum eſt, Fœniculi ſemine paullum majus. Sapor hujus calidus amaricans, odor aromaticus. Infuſione principium odorum in aquam tranſit, vix vero ſapidum. Deſtillatione acre oleum aſcendit, & odore cum ipſo ſemine conveniens.

Potentius eſt ſeminibus Fœniculi vel Carvi. Flatus diſſipandi vi, ſtomachumque roborandi ingeſtum eminet, extrinſecus vero diſcutiendi fine in tumoribus & doloribus. Aſt inter tot alias ſimilis virtutis umbellatas ſenſim obſolevit. Pertinet *ad ſemina quatuor calida majora.*

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Cumini deſtillatum) *Ph. W. p.* 128. Raro interne ad pauculas guttulas. Jungitur & abdomini, ſed dilutum oleo amygdalarum ad diſcutiendos flatus & dolores colicos.

Emplaſtrum de Cumino) *Ph. W. p.* 61. Inter varia alia Cu-

Cumini ſemina recipit, quo ſtatulentiam, debilitatem primarum viarum, malum hyſtericum levet. Simile fere ſub eodem nomine in *Ph. Lond. p.* 110. Intrat quoque Empl. anodynum *Ph. Edinb. p.* 103., item Empl. antihyſtericum *l. c. p.* 104.

PHELLANDRIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 236. *Gen. plant. p.* 140.

Pharm. FŒNICULI AQUATICI *Semina*.

118. *PHELLANDRIUM AQUATICUM*; foliorum ramificationibus divaricatis Linn. *Sp. pl. p.* 366. Cicutaria paluſtris tenuifolia C. B. Icon: Rivin. *pent. Tab.* 65. item in Ernſtingii *Phellandrologia* 1739. quam figuram in minorem formam redegit Lange *vom Waſſerfenchel* 1771. Pl. biennis, in foſſis & ad lacus frequens.

Suſpecta planta, ut umbellatæ aquaticæ ſolent. Paraplegia tamen equorum in Svecia non ipſi, ut antea creditum (Linn. *Oländska reſa p.* 6. *Wäſtgöta reſa p.* 46,), ſtirpi tribuenda, ſed curculioni (paraplectico L.) intra caulem ſæpe nidulanti, &, ut fautori hujus ſententiæ placet, proboſcide ſua ipſam medullam ſpinalem arrodenti) Ejuſd. *Skånska reſa p.* 182. *ſq*,). Male a cl. Sauvages (*Noſol. T.* 2. *P.* 2. *p.* 83.) ad Phellandrium refertur e Wepfero hiſtoria noxii effectus in pluribus infantibus percepti, quam referre debuiſſet ad Cicutam aquaticam. Venenum deleterium alio loco vocat, & convulſionibus gignendis par (*p.* 31.). Ex nimia vero ſeminum copia ingeſta gravitas capitis inſignis, temulentia, vertigo, enaſcitur (Lange *rem. Brunſv. p.* 235.). Herba recens ſtramine pro lectis mixta efficax & certiſſimum fere contra cimices prædicatur (Lange *l. c.* & *vom Waſſerfenchel p.* 16.)

Semen) eſt oblongum, ſtriatum, luteo viride, magnitudinis ſeminis Anethi, leviter aromaticum & conſtantius acre. Sapor comparatur cum iſto ſeminum Leviſtici. Deſtillatione cum aqua erogat oleum æthereum flavum, penetrans & nares feriens; ſpiritum vini imbuit colore flavo; libra una ſeminum exhibet extracti aquoſi unciam unam, ſpirituoſi autem unciam unam cum drachmis ſex, quarum drachmæ tres & grana quinque veram reſinam conſtituunt. Præter dicta plura experimenta chemica præſtitit cl. Ernſting (*l. c. p.* 22. *ſeqq.*)

Ut equorum medicina jam dudum in Germania cognitum, unde & Pferde-ſaat, Roſsfenckel dictum & in libris artis veterinariæ jam initio ſuperioris ſæculi contra pro-

profluvium atticum, tuſſim aliaque interna mala, uti & varias externas læſiones celebratum. Serius ad hominum morbos curandos adhibitum. Quæ enim de ſeminis Phellandrii efficacia in calculo & veſicæ incommodis memorat Plinius (*Lib.* 7. *cap.* 13. *p.* 1214. *Ed.* Dalech.), dubium, an ad noſtram ſtirpem pertineant. Et in vi lotium & menſtrua pellendi, calculum frangendi & veſicæ morbis medendi, quam Dodonæus (*Pempt. p.* 591.) tribuit, & alii ex ejuſdem auctoritate, plus ratiocinio quam experientiæ videntur dediſſe. Paucis modo nec curare ſatis uſum in variis externis vitiis, in diſcutiendis tumoribus inflammatoriis & frigidis, in gangrena, in ſcirrhis & cancro, tangit Boerhaave vel editor libri (*Hiſt. pl. hort. L. B. Tom.* 1. *p.* 94.). In Belgio lego frequentiſſime adverſus ſcorbutum ingeri, ita ut vix ſufficiat copia in paludoſa hac regione proſtans (Lange *v. Waſſerfenchel p.* 17.). Præcipue autem in ducatu Brunſvicenſi plauſum tulit, in primis plebis, ita ut toto fere ſæculi præſentis ſpatio indicibus pharmaceuticis ibidem obviis receptum exſtiterit. Varia de vi medica memoriæ prodidit Ernſtingius (*l. c.*) non probe vero diſtinguens, quæ probabilia modo ſint, quæ vera & explorata. Caſibus vero prolatis rem certiorem reddidit cl. Jo: Heinr. Lange (*Braunſchw. Anz.* 1761. *N.* 104. *Brunſvic. domeſt.* & libro *v. Waſſerfenchel.*). Sic igitur efficaciam eximiam præſtitit (*v. Waſſerfenchel. p.* 19.) in vulneribus recentibus (*Caſ.* 1. 2. 3. 4.), quin profundioribus, e. c. vulnere falce ſuræ inflicto, in contuſionibus, in ulceribus varii generis, pertinacibus, ſcorbuticis (*Caſ.* 5. 6. 7. 12. 14. 15.) etiam cancroſis (*Caſ.* 8. 9. 10. Conf. Boerh. *Hiſt. l. c.*), ſpina ventoſa (*Caſ.* 11.), fiſtulis (*Caſ.* 13.), in hæmoptyſi & phthiſi inde oriunda (*Caſ.* 16. Ernſting. *l. c. p.* 37.), in aſthmate (Lange *l. c. p.* 23.). Multis extollitur & in febribus intermittentibus ab Ernſtingio (*l. c. p.* 31.), qui liquori ſuo antipyretico pro baſi dedit, accedente crebro plebis uſu (Idem & Lange *l. c. p.* 24.). In malo hyſterico & hypochondriaco flatus expellit ſurſum & deorſum efficaciter (*l.* proxime *cit. p.* 25.). Ægrius credes in fracturis oſſium & herniis valere, in quo poſteriori vitio tamen ſemen non omnino illaudatum dimiſerunt Heiſterus (*Diſſ. de hernia incarcerata ſuppurata ſæpe non lethali Helmſt.* 1738. *p.* 42.) & Langius (*l. c. p.* 27.). Nolo laudes virtutum in pluribus morbis accumulare, quibus plebs credula facile abripitur.

In recenſitis malis plerumque a plebe ſeminis contuſi cochlear unum majus pani butyraceo non ſalito inſperſum jejunio ventriculo ad ſanationem perfectam uſque ingeritur. In læſionibus externis, præter uſum ſeminum internum, vulnus tantum mane purgatur, aqua leniter abluitur,

tur, & ſaliva ſana deligatur (*v. Waſſerf. p.* 19.). Cautior in doſi fuit Langius, qui phthiſico pulveris ſeminum, quantum cultri cuſpide capi poſſet, mane & veſperi obtulit, & alio ejuſdem morbi caſu ſcrupolos duos bis de die (*Domeſt. Brunſv. p.* 230. *ſq.*). Aliis ægris per 24. horas drachmæ duæ vel tres exhibitæ. Placuit ſubinde miſcela ſeminum cum cortice peruviano (*Caſ. varii*).

CICUTA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 236. *Gen. plant. p.* 141.

Pharm. CICUTÆ AQUATITÆ *Herba*.

119. *CICUTA VIROSA*; umbellis oppoſitifoliis, petiolis marginatis obtuſis Linn. *Spl. pl. p.* 366. *Cicuta aquatica* Geſneri, deſcripta ample in Wepferi *Hiſt. Cicutæ aquat. p.* 4. Sium aquaticum foliis rugoſis, trifidis denatis Moris. *umbellif. p.* 63. Icon: *Fl. Dan. T.* 208. & Gunn. *Fl. Norv. P.* 1. *T.* 2. Pl. perenis ſtagnorum.

Hodie vix in medicina uſu venit, niſi radix externe applicata, &, ut quidam volunt, herba in emplaſtrum recepta. Hanc ſtirpem præcipue feriunt, quæ Cicutæ nomen infame rediderunt ab auctoribus etiam antiquis conſignata. Hæc potius, (vel compoſitum pharmacum) nec Conium, videtur eſſe, qua cives inutiles ſupplicii inſtar enecarunt Græci, qua ſine dolore necem ſibi ipſi adſciverunt; & quæ intravit pharmacum Thraſyæ Mantineenſis ex Cicuta & ſucco Papaveris, cui vim necandi abſque dolore adſcripſit. Exiſtimatur quoque eſſe Κώνειον Dioſcoridis (*Mat. med. Lib.* 4. *c.* 79.), in verſione Cicuta redditum (Trew in *Comm. Noric.* 1740. *p.* 388.). Multiplicem Cicutæ ſignificatum inſuiſſe ſupra (Vid. Conium *p.* 176. *ſq.*) indicatum, ibidemque etiam de labe deſcriptionum querela mota, ut fere de certitudine heic deſperes.

Radix) vere & æſtate globoſa fere, autumno autem & hieme elongata, annulata, cellulis parallelis diſtincta, fibras copioſas craſſas emittens. Succum flavum fundit, qui præcipue in utriculis ſubſtantiæ corticalis colligitur (Gadd. in *Vetensk. Acad. Handl.* 1774. *p.* 233. Conf. & Gunn. *Fl. Norveg. T.* 1. *p.* 27.). Icone eandem pingui curavit Ehreti manu Vatſon (in *Phil. Tranſ. N.* 480. *Tab.* 5. Cfr. Blackwel. *Tab.* 574. *b. c.*). Iſtas qui ſecum reputat notas mirabitur confuſionem cum Paſtinaca, quæ toties accuſatur. Hanc partem præſertim reſpiciunt de veneno ſtirpis narrationes. Virus in vernali radice atrocius. Attamen & infima folia radicalia ſimilis criminis rea (Gaad l. *c.*). Radix graveolens eſt

cali-

calida & ſubacris. Vetuſtior ſtagnum, quo creſcit, inquinat liquido olei inſtar nitente & in ſuperficie natante (*l. c. p.* 235.). Deſtillatione cum aqua eruitur ſpiritus narcoticus volatilis ingratiſſimi odoris, per conclave ſeſe diſpergentis, caput obnubilantis; reſidua in vaſe retorto pars odoris expers eſt, nec nocuit aviculæ famelicæ (*l. c.*). Apparet ex dictis, non unice acrimonia ſua peccare, ſed parte quoque narcotica vaporoſa infeſtam eſſe.

De funeſto effectu in hominibus multæ hiſtoriæ exſtant. Pueri duo & puellæ ſex radicem ex aqua per jumenta extractam loco Paſtinacæ comederant, unde plerique mortui, pauci poſt vomitum convaluere. Et hi quidem experti ſunt temulentiam, vertiginem, dolores ventriculi & ardorem vehementiſſimum, convulſiones, quin ipſam epilepſiam, diſtorſiones oculorum, fluxum ſanguinis per aures, vomendi niſus in quibuſdam inanes, tumorem abdominis, ſingultum, ſpaſmum maxillæ (Wepferus *l. cit. p.* 5. *ſq.* & *p.* 24.). Alius homo vertiginem, delirium & ſuperſtitem diu ardorem ſummum ventriculi ſitimque intenſam, tumorem præterea eryſipelaceum ad collum ſeſe propagantem eadem ſibi contraxit, evaſit tamen commodis auxiliis (*Eph. N. C. Cent.* 10. *Obſ.* 58. *p.* 355.). Notandi & caſus duo ſubitaneæ poſt prægreſſam epilepſiam mortis (*Breſl. Samml.* 1722. *p.* 286.), itemque alius hiſce ſimilis (*l. c. p.* 511.). In Belgio ex eſu radicum tres pueri convulſi perierunt, puella una ſervata emetico (Schwencke *Verhandeling over de waare Gedaante Aart en Uytwerking der Cicuta aquatica Geſneri* 1756.). Mitius ceſſit res Curiæ Variſcorum in ſex hominibus, ubi pariter confuſio radicis cum Paſtinaca impoſuit, utpote quum vomitus vel ſponte ſubortus, vel arte tempeſtive excitatus non ultra brevem temulentiam, inſaniam vel ſtupiditatem, malum increſcere ſineret (*Commerc. Nor.* 1740. *p.* 353. *ſq.*). Quamvis vero Alberti (*Iuriſprud. med. T.* 3. *p.* 862.) ex Cicuta, ut appellat, comeſta haud abſimiles dictis ſequelas recenſeat: caſus iſtos nollem huc vocari, quum noſtra ſpecies nunquam plantis hortenſibus, multo minus daucis, ut ibi narratio fert, ſeſe aſſociet. Aſt evulſas caſu radices incautos fallere potuiſſe non mirum. Plures hiſtorias continet Spielm. (*Diſſ. de veg. ven. Alſ. p.* 23.) Optimum præſidium in vomitu tempeſtivo eſſe conſtitit. Qui vero ex eſu perierunt, horum ventriculus & inteſtina inflammata, quin gangrænoſa vel eroſa, abdomen tumidum & vaſa cerebri infarcta deprehenſa (Wepſer, Schwencke, *Breſl. Samml.* 1722. *p.* 286. *Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 6. *p.* 321.).

Verum & brutis, etſi non omnibus, deleteria. Perierunt tres boves præſtantes devoratis radicibus, ad littus vere ad uſtrinam Roslagiæ in Svecia projectis (Linn. *Wäſtgota reſa p.* 98.)

p. 98.). Quin probabile, ſtrages univerſaliores bovum Torneæ in Lapponia inde traxiſſe originem (Linn. *Fl. Lapp. p.* 72). In Finnia duo boves ex aqua, ſucco ſupra deſcripto oleoſo inquinata, cecidere (Gadd. *l. c. p.* 234.). In mali conſociationem inſecta quoque venire ſtirpem depaſcentia ſuſpicatus eſt vir ingenioſus (*l. c.*), quin experimento evicit (*l. c. p.* 237.). Equos contra ferociam ejus munitos pronunciat (Gmelin *Fl. Sibir.* 1. *p.* 203.), ſed denegat illis hanc immunitatem Gadd. (*l. c. p.* 241.). Secundum Lucretium capris illa competit, quod & de capris necnon de ſuibus recentius confirmatum, quarum iſtis radices in Norvegia pro pabulo; hiſce pro medicina ſunt (Gunner *loc. cit.*). Cuniculus ſucci radicis plantæ in hortum translatæ, hinc effœtioris, unciam dimidiam tulit abſque noxa (Sproegel *diſſ. experim. circa venena p.* 15.). Canem vero male inde affici experimenta docent. Nam etſi non periit, vomuit tamen pluries & toto corpore contremuit quidam ex ſucci uncia una ingeſta (*l. c. p.* 16.). Alius canis juvenculus famelicus expiravit convulſus radicis uncia una intruſa (Wepf. *Cicut. aquat. p.* 135.). Moloſſum vero poſt eandem lacte deglutitam non niſi vomitus torſerunt (*l. c. p.* 136.). Pertinacior adhuc fuit canis vetuli natura, quippe ex unciis quatuor radicis recentis movendi modo conatum experti; ex libris autem duabus ſucci diluti, ptyaliſmum ſpumoſum, cum vomitu vel inani vel vero, & anxietate, donec vi ſtrangularetur (*l. c. p.* 140.). Lupum radicis unciæ duæ intruſæ tetano convulſionibuſque trucidarunt (*l. c. p.* 153.), Grylli domeſtici in Finnia radice necantur (Gadd. *l. c. p.* 240.).

Quæ ill. A Linnè (*Mat. med. Ed.* 1. *p.* 43. *Ed. Schreb. p.* 82.) commoda in medicina ad Cicutam retulit, aliique e. c. Vogelius (*M. m.*) ſecundum eum, ad Conium juſtius applicantur. Nec ulli auctor eſſem, ut interno uſui dicaret. Externi autem præſtantiæ non una ſuppetit narratio. Mos jam olim fuit, ſi in morbo *Vaten* dicto, arthritidi vagæ non abſimili, et Weſtphalia endemio, abſceſſus formarentur, cataplaſma ex radice applicare, vel eandem ſub cineribus aſſatam et melle in cataplaſma redactam imponere (Wyer. in Smetii *miſcell. med. Lib.* 4. *p.* 240.). Sibiriæ incolæ radicem in pultem contuſam herpeti venereo imponunt, aut eadem pulte iſtum ſæpe fricant, quo hoc vitium auferant. Doloribus dorſi et iſchiadicis autem infeſtantibus loca affecta radice quaſſata perfricant, caventes ſedulo, ne ſpinam dorſi tangant, unde pejus evaſurum malum eſſet (Steller in Gmel. *Fl. Sib. T.* 1. *p.* 202.). Simili modo Kamſchadalenſes (*Hiſt. of. Kamſchatka p.* 220.) in lumbagine prope focum partem doloroſam radice fricant. Huc et ſpectat Norvegorum applicatio externa contra arthriticos dolores (Gunner *l. c.*).

l.c.). Linneus (*Fl. Svec. p.* 92.) jam dudum *Emplaſtrum de Cicuta* ex herba hujus plantæ confici juſſit; quod et conſilium probatum noviſſime in Dania (*Pharm. Dan. p.* 38.) Radix ſiccando ſuo veneno exuitur. Hinc Finni ſiccatam radicem et ſale mixtam pecoribus morboſis abſque damno ingerunt (*Vet. Acad. Handl. l. c. p.* 240.). Conferas ſupra dicta de ſuum morbis.

Æ T H U S A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 236. *Gen. pl. p.* 355.

Pharm. Meu vulgo, Mei Athamantici Ph. Lond.

Radix, Semina.

120. *ÆTHUSA MEUM*: foliis omnibus multipartito ſetaceis L. *Syſt. l. c.* Meum foliis anethi C. B. Μῆον Græcorum. Icon: Rivin. *pent. T.* 63. Pl. perennis creſcens in ſubalpinis Helvetiæ, Italiæ, Hiſpaniæ, Auſtriæ, et pratis montanis e. gr. in vicina nobis Hercynia in campis circa Andreæ montem.

Rarius quam par eſt pro hominibus præſcribitur, veterinariis medicis acceptior.

Radix) craſſa, ramoſa, fibroſa, in origine multiſeta, extus bruna, interne albida; acris aromaticique ſaporis, hinc calida. Menſtrua ciere, ſudorem movere, etiam lotium, colicam flatulentam diſſipare obſervatum. Nihilque repugnat, quin ſtomachicum, et in aſthmate pituitoſo incidens efficax reputes. Infuſum ſimplex tam radicum quam ſeminum in Anglia contra febres intermittentes placuit (Blair *Pharmaco botan. Dec.* 7. *p.* 318.). Alpicolis cognita eadem efficacia (Chomel *uſuelles T.* 1. *p.* 226.). Plebi Brunſvicenſi vero malo hyſterico affectæ ſollemne eſt, drachmam unam cum vino aduſto ingerere vel maſticatam radicem deglutire (Lange *med. Brunſv. dom. p.* 77. *ſqq.*). Ex fibris radicis varie ſibimet implexis & per mucum in formam oblongam farciminis compactis ægogropilæ, fuſco virides muco indurato incruſtatæ, in ventriculo rupicaprarum generantur. In rupibus, ubi deeſt Meum, non repertæ ſunt. Sapor odorque earundem cum radice convenit, ut exinde virtutem emmenagogam deducas (Krameri *Elenchus veget. & animal. per Auſtr. infer. p.* 320.).

Semen) oblongum, ſulcatum, ſaporis ſimilis & efficaciæ.

CO-

CORIANDRUM.

LINN. *Syſt. veget. p. 237. Gen. pl. p. 142.*

Pharm. CORIANDRI *Remina.*

121. *CORIANDRUM SATIVUM*; fructibus globoſis Linn. *Sp. pl. p. 367.* Coriandrum majus C. B. Κόριον vel Κορίαννον Dioſc. Κορίαννον Theophr. Coriandrum Plin. Icon: Regnault *Botanique La Coriandre.* Pl. annua in auſtralioris Europæ, ut Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ agris creſcens, adeo frequenter, ut ſubinde triticum ſuffocet.

Nomen impertiit fœtor herbæ illi cimicum haud abſimilis; a Κόρις cimex. Prætereuntium adeo caput loco natali tentare vehementiori pluvia ingruente recentior auctor, Seguier (*Pl. veron. p. 28.*), tradidit. Non omni igitur fide Veteres carent, tanquam ſuſpectam ſtirpem notantes, prout, ut alios taceam, Avicenna (*Lib. 4. Fen. 6. Tract. 2. c. 8. Fol. 494. b.*) herbæ humidæ vel ſucco copioſius ingeſto vertiginem, ſcotomiam, amentiam, raucitatem vocis, ſomnolentiam rel. adſcripſit, & ſeminibus largius ſumtis Dioſcorides (*Lib. 3. c. 71.*) ſimilem mentis turbationem. Viridis tamen herba Aegyptiis tantum arriſit, ut cuilibet fere ferculo folia admiſcuerint (Alpin. *de pl. Aegypti p. 131.*). An forſitan coctione diſpulſum virus? In Hiſpania pariter comeſta & pro cordiali habita, fatuos vero inde fieri homines, ex monachorum fide refert C. Hoffmann. (*Med. off. p. 241.*). Sed nobis modo cum ſeminibus res eſt.

Semen), præterquam figura ſupra dicta, diſtinguitur ſtriis coloreque flavo griſeo. Viride pariter fœtet, ſed ſiccum gratum fragranſque aroma conſtituit. Aqua deſtillatum erogat olei eſſentialis, flavis odoris, tantillum. Nec dictæ ſupra culpæ reum arbitror, niſi juſto avidius vel viride ingurgitatum, ut ſuperfluum cenſeatur Matthioli conſilium, aceto prius triduo macerandi, quo veneno privetur, & Tragi, vel eodem modo præparandi vel ſaccharo incruſtandi. Non ſpernendum ad flatus diſcutiendos, ſtomachum roborandum & diaphoreſin movendam. Contra febrem quartanam Terzagus apud Lanzonum (*Oper. T. 1. p. 203. ſq. & T. 2. p. 381.*) commendavit infuſum ex ſeminum uncia dimidia & vini unciis quinque ante paroxyſmum epotis, ductus forſitan numero ternario a Plinio contra tertianas laudato. Apud nos rarius cibis condimento eſt.

Confectio ſeminum) inter bellaria venditur.

SCANDIX.

LINN. *Syſt. veg. p.* 237. *Gen. pl. p.* 142.

Pharm. CEREFOLII s. CHAEROPHYLLI *Herba.*

122. *SCANDIX CEREFOLIUM*; ſeminibus nitidis ovato-ſubulatis, umbellis ſeſſilibus lateralibus Linn. *Sp. pl. p.* 368. Chaerophyllum ſativum C. B. Icon: Regnault *Botanique Le Cerfeu il.* Pl. annua agrorum Europæ auſtralioris; in hortis copioſe coli ſolita.

Juſculis & embemmatibus additur Herba cibi vel condimenti potius inſtar, nam levi acrimonia non diſplicet. Odor præterea ineſt illi, ſubdulcis fœniculaceus, qui videtur proficiſci ab oleo eſſentiali, quod parva quantitate cum aqua deſtillata aſcendit. Succi copiam vehit. Sal continet idque pungens, quod tamen, contra cl. Geoffroy alioſque, a nitro differt; nam non deflagrat (Lewis *M. m. p.* 204.). Vi reſolvente, detergente & diuretica in medicina inclaruit. Profuit in glandularum meſenterii infarctu (Ehrhart *Pflanzenhiſt. T.* 5. *p.* 218. *ſq.*); in obſtructionibus viſcerum ſuccus in juſculo ex cancris opem tulit (Halleri *Hiſt. pl. Helv. n.* 747.). Nec minus ſeſe probavit in aſthmate febribuſque lentis; quin contra phthiſin ipſam celebrata in ſucco vel ſolo vel lacte caprino mixta vel juſculis (Lange *Brunſv. dom. p.* 252.). Aliis placet contra idem malum herba conciſa ſero lactis cocta & colata, mane ad libram unam pota, vel & ſuccus in ſpiſſitudinem extracti coctus ad unciam unam per diem (Darel. *Socken-apot. p.* 68. *p.* 191.); in Svecia haud infrequens remedium. Ulterius vero inquiratur, an tuſſiculoſis & hæmoptoicis noxam afferat, ut ſtatuit Geoffroy (*M. m. Traité T.* 7. *p.* 17.). Mammarum indurationes plures herba copioſius in juſculis uſurpata, & externe in cataplaſmate ex eadem herba & ſeminibus Lini applicato, diſſipavit. Ita & diſcuſſit furunculos, varices vaſorum ſpermaticorum, exanthemata ani & perinæi, uti & ſcrophulas, ſi hæmorrhoidibus hæc mala orta fuerint in ejuſmodi juſculis (Plenck *Mat. chir. p.* 300.). Contra cutis vitia ſuccus expreſſus cum ſero lactis præſtantiſſimus pronunciatur (*l. c.*); quorſum nominatim herpes manuum pertinet, in quo ſuccus immixtus epotuſque eximie prodeſt, ſubjuncta poſtea humectatione manuum diluto ſaturnino (Andry *Orthopedie T.* 1. *p.* 202.). Memoranda & efficacia in hydrope, in quo per lotium lympham evacuavit, commendante Riverio (*Prax. med. L.* 11. *cap.* 6. *de hydrope*), qui ſuccum ad uncias binas cum vino albo per plures dies ingerendum ſuadet; cui ſub-

ſcribit Geoffroy, qui ſpecificum reliquiſque palmam præripiens habet, ſi ſucci unciæ duodecim cum nitri depurati drachma dimidia & ſyrupi quinque radicum aperientium unciis duabus commiſceantur, & hæc miſcela in quatuor partes dividatur, quarum ſingula quovis quadrihorio capiatur. Sed non alium effectum inde vidit Langius, quam mite lotii profluvium *Brunſv. dom. p.* 254.).

Extrinſecus eximium plane eſt, ut ipſe expertus ſum, in lacte puerperarum, lactationem poſt partum repudiantium, diſſipando, & nodis ex coagulis lactis ortis reſolvendis, præprimis in connubio foliorum Alni recentium. Quo fine herba conciſa recens, ſuper orbe calefacta & in pultem fere redacta, nudis mammis applicetur bis vel pluries per diem. Potior & viſa ſub Conii connubio laudataque in nodis arthriticis (Lange *l. c. p.* 256.). Dolores ex hæmorrhoidibus linimentum ex ſucco & oleo olivarum lenit, prout eidem fini vapores ex decoctione herbæ cum lacte inſerviunt, anum alluentes. Lotio retento cataplaſma ex herba opem fert (teſte Simone Paulli, Tournefortio in Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 185.).

Scandicis odoratæ Linn. (Icon: Regnault *Botanique*, Cerfeuil muſqué) *Herba* vi cum altera convenit & exſpectorationem levare fertur. Aſthmaticis inſtar Tabaci fumi hauſta ſubvenit (Chomel *l. c. p.* 186.

CHÆROPHYLLUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 238. *Gen. pl. p.* 143.

Pharm. Cicutariæ *Herba*.

123. *CHÆROPHYLLUM SYLVESTRE*; caule lævi ſtriato, geniculis tumidiuſculis *Syſt. l. c.* Myrrhis ſylveſtris lævibus C. B. Icon: Cerefolium ſylv. Rivin. *Tab.* 44. Pl. perennis in pratis & cultis crebra, ubi mixtum cum Caro Carvi creſcit.

Ab hoc involucro partiali, pinnis triplicatis & latioribus ad baſin non ſeſe decuſſantibus, tum demum ſeminibus ſubulatis facile diſtinguitur. Abeſſe poſſet ſine jactura a medicaminum cenſu. Herba parumper fœtet; & quum inſuper foliis cum Cicuta terreſtri ſ. Conio maculato conveniat, hinc forſitan maligna judicatur. Sed deſunt experimenta certa. In Svecia floribus lanam viridi vel luteo colore tingunt (Linn. *Fl. Svec. p.* 94.).

SESELI.

LINN. *Syſt. veget.* p. 239. *Gen. pl.* p. 143.

Pharm. SESELEOS MASSILIENSIS *Semina*.

124. *SESELI TORTUOSUM*; caule alto rigido foliolis linearibus faſciculatis Linn. *Sp. pl. p.* 373. Seſeli Maſſilienſe, fœniculi folio C. B. Fœniculum tortuoſum L. B. Pl. perennis Europæ auſtralis nominatim inferioris Galliæ.

Semen) in Pharmacopœa Edinburgenſi, item Germanicis, occurrit. Oblongum, ſtriatum, coloris virideſcentis, ſaporis calidi acris, & odoris aromatici. Sub copia virtute ſimilium præſens praxis oblivioni dedit. Aromaticæ indolis eſſe, quis Schrödero (*Theſ. pharm. p.* 690.) credet?

PASTINACA.

LINN. *Syſt. veget.* p. 240. *Gen. pl.* p. 144.

Pharm. PASTINACÆ *Radix*, *Semina*.

125. *PASTINACA SATIVA*; foliolis ſimpliciter pinnatis Linn. *Sp. pl. p.* 326. Paſtinaca ſativa latifolia C. B. Icon: Rivin. *pent. Tab.* 6. Pl. biennis, in locis ruderatis & paſcuis ſpontanea, ſed colitur copioſe in uſum culinarem.

Sic Radix), quæ in fera ſtirpe gracilis & lignoſa eſt, ſuccoſa evadit, fuſiformis, craſſa, edulis, dulcis. Ope ſpiritus vini tantillum ſacchari largitur (Marcgraf *chym. Verſ. T.* 2. *p.* 85.). Cibo potius, quam medicamini eſt, coqui ſolita in jure vel pro peculiari ferculo. Nutrit probe, modo non diſpliceat dulcedine nimia. Male vero audit vetuſta vel annoſa, h. e. quæ poſt anni ſpatium hieme evellitur (Trew in *Comm. Nor.* 1740. *p.* 390. *not. q.*). Hæc delirium & inſaniam creare in Anglia exiſtimatur, adeo ut nomine *badneps*, h. e. Paſtinacarum inſanarum, nuncupent (Raii *Hiſt. pl. T.* 1. *p.* 410.). Id quod recenſiti hinc inde caſus magis confirmant. In uno vertigo, deliria turbulenta, ardor ingens ventriculi & oris, uti & oculorum labiorumque intumeſcentia inde orta memorantur (Conſtantius de Rebecque *med. Helvet. prodr. Obſ. ſubnexa* 51. *p.* 73.). Similibus malis ſub niſu in vomitum & æſtu corporis inſigni correptæ duæ familiæ, quæ utraque ab una eademque muliere radices emerat (Albrecht in *Eph. N. C. Dec.* 3. *A.* 2. *p.* 321.). Nec pœnitebit legiſſe caſus a Camerario (in *A. N. C. Vol.* 1. *p.* 247. *ſq.*) conſignatos ejuſdem argumenti. Singulare inſuper, pecora

hanc

hanc plantam intactam relinquere ---. Attameu culpæ expers radix lacte cocta Phthiſicis & macilentis prodeſt (Boerh. *Hiſt. pl. hort. L. B. p.* 108.). Decoctum fugaſſe febrem intermittentem narratur (Geoffroy *Mat. med. Supplement. T.* 1. *p.* 341.). Experimento extra corpus facto calculum tam ſnccus expreſſus, quam decoctum ſolvit, unde calculis tanquam ſalutare alimentum commendatur (Lobb's *treatiſe on diſſolvents of the ſtone p.* 120.).

Semen) compreſſum eſt, elipticum, ſtriatum, marginatum, leviter aromaticum & odorum. Aroma in ſylveſtri manifeſtius. Hoc quoque febrifugi laude olim claruit, deptædicante impenſius Garnier (Geoffroy *l. c. p.* 340; etiam ad Svecorum experimenta (Linn. *Fl. Svec. p.* 95.). Contra calculum valuit, quo fine connubiun cum radice Glycyrrhizæ placuit (Boerh. *l. c.*). Nec reticendum Boerhavium frequenter eodem cum extracto Glycyrrh. in pilulis contra ulcera veſicæ & calculum & dolores viarum lotii uſum eſſe (Hall. *Hiſt. ſt. helv. n.* 808.).

Pharm. Gummi Opopanax.

126. *PASTINACA OPOPANAX*; foliis pinnatis, foliolis baſi antica exciſis Linn. *Syſt. veg. p.* 240. *Mant. p.* 357. Panax Heracleum Moris. *Hiſt. pl. T.* 3. *p.* 315. *S.* 9. *Tab.* 17. *f.* 1. Boccone *Journ. d. ſcav.* 1676. *Tab. ad p.* 28. Pl. in Gallo-Provincia, Italia & Sicilia creſcens.

Gummi ſic dictum, etü ex Syria (Forſkähl *deſcr. animal. p.* 157.) tranfertur, non dubito cum Linneo (*Mat. med. p.* 84.) ſtirpi præfixæ tribuere. De ſuo Panace peregrino tradit Dodonæus (*Pempt. p.* 309.), vulneratione caulis præſertim circa radicem ſundere æſtate ſuccum, ſponte concreſcentem, Opopanaci colore ſimilem; & de Panace Siculo ſemine hirſuto, Boccone (*Journ. des Scavans l. c.*) e caule inciſo in Sicilia ſtillare gummi, quod genuinum Antiquorum Opopanax cenſendum. Idque accidit in plantis alibi in Europa calidiori creſcentibus, quarum ſuccus concretus ſimillimus.

Eſt gummi-reſina extrinſecus bruna vel rubicunda, interne pallidior & nonnihil variegata; odoris fragrantis ingrati, ſaporis calidi amaricantis, Leviſticum æmulantis. In fruſtis difformibus advehitur, raro guttarum vel lacrymarum forma. Aqua trita lacteam illam reddit, ex qua ſtatione deſidit reſina. Aqua inde deſtillata odorem ejus recipit. Melle ſolvi ſeſe non patitur; ſubigitur autem oxymelle, ſyrupo Althææ Ferneliano, cereviſia per exhalationem concentrata, mucilagine gummi arabici (Buchholz in *Nov. Act. nat. Cur. T.* 5. *p.* 61. *ſq.*).

Reſolvit aperitque, ut aliæ ſubſtantiæ gummireſinoſæ,

unde

unde in aſthmate, tuſſi, menſtruoſum obſtructione, item contra ſtrumas, ſcirrhos & nodos uſurpata a drachma dimidia ad integram ſupraque majori doſi alvum laxat. Raro vero hiſce ſcopis præcipitur. In emplaſtro ad omne genus plagarum efficaciſſimum pronunciat Panormitanum gummi Boccone (*l. c.*). Adhibita etiam Opopanax ſic ad obſtructiones multiplicis generis reſerandas.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Trochiſci Myrrhæ) *Ph. W. p.* 236. Unguentum Apoſtolorum) *l. c. p.* 240. aliaque Opopanacem recipiunt.

ANETHUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 240. *Gen. pl. p.* 145.

Pharm. ANETHI *Semina*, *Herba*, *Flores*.

127. *ANETHUM GRAVEOLENS*; fructibus compreſſis. Linn. *Sp. pl. p.* 377. Anethum hortenſe C. B. Icon; Regnault *Botan.* l'Anet. Pl. annua, in agris Luſitaniæ & Hiſpaniæ, item Conſtantinopoli (Forskål *Fl. Aegypt. arab. p.* XXIII.) ſpontanea. Seritur autem copioſe in hortis culinaribus.

Etenim herba & umbellæ & ſemina condiendæ carni, crambi, cucumeribus aliiſque, cibis inſerviunt, quos aromatico ſapore inficit.

Semini) ſubrotundo bruno potior in medicina vis; illudque fragrantis odoris eſt non admodum grati, ſaporis aromatici, calidi. Sed jam in univerſum in medicina rarioris uſus. Ut alia ſimilis naturæ in flatibus colicaque inde oriundis & vomitu ſopiendo laudatum; præcipue autem in ſingultu, commendatione etiam Foreſti (*Op. omn. Lib.* 6. *Obſ.* 29. *& Lib.* 18. *Obſ.* 12.), qui ſeminibus in cereviſia infuſis vel decoctis juncta herbæ externa applicatione uſus eſt. Conciliare ſomnum ex vetuſta Dioſcoridis, Galenique laude ſine dubio ad nos promanavit. Verior eſt efficacia in lactis augmento, quam variis umbellatarum ſeminibus ineſſe experientia docuit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Anethi deſtillata). Ex ſeminibus. Efficax.

Oleum deſtillatum) *Ph. W. p.* 128. Una cum aqua aſcendit, moderate urens. Exhibetur contra flatus & ſingultum.

Sin-

Singultum contumacem ex frigida cauſa hauſtu ex Olei hujus guttis quatuor & olei amygd. dulc. uncia dimidia compeſcuit Otho Heurnius (Raii *Hiſt. pl. T. I. p.* 415.).

Oleum coctum) *Ph. W. p.* 122. Galeno jam probatum pro ſomno ciendo & digerendi ſcopo. Abdomini illitum contra flatus & tormina valet. Eſt & in clyſmate carminativum.

Pharm. FŒNICULI *Semen*, *Herba*, *Radix*.

128. *AMETHUM FOEMICULUM*; fructibus ovatis Linn. *Sp. pl. p.* 377. α, Fœniculum dulce C. B. β. Fœniculum vulgare germanicum. C. B. Icon: Regnault *Botanique*, le Fenovil commun. Pl. biennis, creſcit in rupibus cretaceis Galliæ inferioris, Angliæ, Germaniæ auſtralis & Maderæ.

Sub præfixo nomine varias complectitur ill. A Linné ſtirpes varietatum titulo, quas cl. Miller (*Gardeners Dictionary* art. *Fœniculum*) in ſpecies ſingulares diſpeſcuit. Nempe Var. β. *vulgare germanicum* negat cultura tranſire in *dulcem*, & illam, cujus caulibus ſub nomine *Finochio* Itali inſtar acetarii delectantur, adſcribit ſpeciei *Azorico* a ſe dictæ, caule humili quatuor vel quinque pollices craſſo diſtinctæ. Verum manebo in varietatibus initio dictis. Tota ſtirps grate odora, nec minus dulcedine aromatica placens. Hinc omni parte efficax. Μαραθρον Græcorum & Fœniculum Latinorum creditur eſſe; & ab hiſce valde æſtimatum fuit.

Semen) *vulgaris Germ.* exilius eſt, quam dulcis, brunum magiſque aromaticum. Condimentum panis & aliarum eſcarum. Medicis & præ reliquis partibus acceptum. Sed frequentius præſcribitur illud ex *dulci* C. B. quod & in Pharmacopœa Lond. & Edinb. adhuc locum obtinet. Scatet oleo eſſentiali, nec minus oleo unguinoſo, ad expreſſorum naturam accedente. Semen carminativum & pectorale eſt avertitque flatulentiam & tormina ex purgantibus. Diſcutiens quoque eſt ſub uſu externo, præcipue in ophthalmiis, in quibus ſolet ſaccis reſolventibus excipi. Hoc pariter ac

Herba) radix jam antiquitus lacti augendo paria habita. Decoctum herbæ & radicis potandum hoc ſcopo ſuaſit Hippocrates (*de morb. mul. Lib.* 1. *Sect.* 5. *p.* 608. *Foeſ.*), eſum vero herbæ vel ſemen epotum aut cum ptiſana decoctum Dioſcorides (*Mat. med. Lib.* 3. *cap.* 81. *p.* 205. *Sarac.*). Horum veſtigiis inſiſtens cl. Bergius (*Nov. act. Uſp. Vol.* 1. *p.* 104.) optimo ſucceſſu decoctum, ex Fœniculi dulcis radice item herba ejuſdem & ſemine una cum herba Anethi & Cerefolii, lacte ſubito orbis exhibuit. Compendioſe magis antea commendaverat ill. A Roſenſtein (*Barnſjukdomar p.* 12.) ſemen Fœniculi lacte vaccino aqua diluto decoctum.

La-

Lacte decocta folia etiam ad leniendas inflammationes mammarum faciunt (Hall. *Hiſt. n.* 760.).

Radix) caret fragrantia reliquarum partium, ſed ſapor communis. Spiritus vini plus quam aqua ex illa extrahit, etſi infuſi aquoſi ſapor longe fortior; nam exhalatione plurimum dulcedinis & aromatis perit (Lewis *M. m. p.* 277.). Efficaciter aperit. Diuretica emmenagoga cenſetur & exanthematibus pellendis apta.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Aqua Fœniculi ſine vino) *Pharm. omn.* Germaniæ, Danica & Londinenſis parant ex ſemine; & hæc quidem fragrantior, nam ſemen plus olei ætherei continet, & efficacior. Gratum carminativum & opportunum infantibus pro vehiculo aliorum medicaminum.

Oleum deſtillatum) *Ph. omn.* Ex ſeminibus. Una cum aqua ſub deſtillatione ſurgit, flavum, blandum & ſubdulce, odoris ſeminum. Frigore coit in ſpiſſitudinem butyraceam. Ad elæoſacchara contra flatus & tormina.

Semina Fœniculi condita) ex piſtoribus dulciariis petuntur.

C A R U M.

LINN. *Syſt. veg. p.* 240. *Gen. pl. p.* 145.

129. *CARUM CARVI*; Linn. *Sp. pl. p.* 378. Carum pratenſe, Carum officinarum C. B. Καρος Dioſc. Καρεον Ætii, Careum Plinii. Icon: Regnault *Botan.* Le Carvi. Pl. biennis in pratis Europæ frequens, in Anglia rara.

Ad confuſionem ſpecierum vitandam faciunt dicta (*p.* 151.) de Chærophyllo Sylveſtri. Artem colendi Carum, quæ exercetur multis in locis, docuit cel. Gleditſch (*vermiſchte Abhandl. T.* 2. *p.* 376. *ſq.*). Culta planta majora ſemina profert magiſque oleoſa & gratiora, ſpontanea autem acriora (*l. c.* 382.), pretio tamen vix inferior. In œconomia ſemina vulgare condimentum panis & aliorum ciborum ſunt; & ſpirituoſorum potatoribus placet ſpiritus, eorum aromate deſtillatione, impraegnatus. Radices teneriores inter acetaria recipiuntur. Rarius hæ ſaccharo, melle & muſto condiuntur; nec vinum Carvi, in Germania olim hinc inde uſitatum, Carites, hodie valde notum. I. G. Weinmanno (*de Chara Cæſaris*) videtur eſſe Chara Cæſaris, ex cujus radicibus cum lacte milites Valerii panem coxerunt. Folia tenera juſcula ingrediuntur. Officinæ unice ſervant.

Semen) ovato oblongum, ſtriatum, incurvum, obſcure brunum. Sapor ejuſdem moderate calidus eſt, ſubamarus, odor

odor grate aromaticus. Infuſum aquoſum odorum magis ſpirituoſo, ſed ſapore imbecillius & coloris pallide rubri. Deſtillatione cum aqua aroma aſcendit, extracto remanente fere inſipido; unde patet amaras partes eſſe valde parcas. Vehit multum olei ætherei, quod ſimul elicitur idque tanta copia, ut unciæ triginta ſeminum ejuſdem circiter unciam unam erogent (Lewis *M. m. p.* 187.), vel ex alio experimento libra una drachmas duas (Spielm. *Chem p.* 214.). Commiſtum cum partibus animalibus ſemen facile fermenreſcit (Macbride's *experim. Eſſays p.* 45.). Carminativi merito, ſtomachici & reſolventis remedii nomen fert. Ad flatuum moleſtias auferendas hypochondriaci & hyſtericæ ejuſdem tantillum utiliter maſticant. Sic contra colicam flatulentam varie tam interne, quam externe in pulte cum mica panis & vino rhenano, adhibetur. In tertiana non ſpernenda (Linn. *Fl. Svec. p.* 95.). Lac quoque auget nutricum (Darel. *Sockez. avoth. p.* 68.). Infuſum cum melle mucum pulmonum reſolvit (Blair *Pharm. Dec.* 5. *p.* 195.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Semina quatuor calida majora) recipiunt illud.

Aqua ſeminum Carvi (*Ph. Würt. p.* 7. Deſtillatione cum aqua. Aromatica, carminativa. In *Ph. Lond. p.* 56. fit cum ſpiritu vini tenuiori.

Oleum eſſentiale ſeminum) *Ph. W.* Coloris lutei, inſigniter calidum & acre. Contra flatus efficax interne, uti & externe abdomini illitum.

PIMPINELLA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 241. *Gen. pl. p.* 145.

Pharm. PIMPINELLÆ ALBÆ s. NOSTRATIS

Radix, Semen, Herba.

130. *PIMPINELLA SAXIFRAGA*; foliis pinnatis foliolis radicalibus ſubrotundis, ſummis linearibus Linn. *Syſt. l. c.* Pimpinella Saxifraga minor C. B. Pimpinella rotundifolia Scopol. *Carn. Ed.* 2. *p.* 208. Icon: Rivin. *pentap. T.* 83. Pl. perennis in collibus aridis copioſa.

Convenit hæc ſpecies cum *Pimpinella magna* L. (de qua poſtea) viribus, annuente quoque collegio medicorum Lond. (*p.* 15.), quibus potiſſimum Radix) pollet. Hæc digiti craſſitiem attingit, elongata, alba. Inſigniter acris eſt, urens

urens linguam, etſi non diu. Recens halitum volatilem ſpargit; mora acre ſenſim debilitatur. Oleum deſtillatum vehit. Solvit pituitoſos humores; hinc pituita pulmones vel ventriculum gravante, ut in raucedine, tuſſi catarrhali, aſthmate, appetitu proſtrato efficax; hinc & in angina aquoſa & pituitoſa cum aliis in gargariſmis decoquitur. Ad menſes & lochia movenda olim celebris (Hoffm. *med. offic. p.* 533.), Maſticata ea, ſaliva copioſe affluit, & in paralyſi linguæ ſtimulat. Sic in collutione conducit in otalgia ſine inflammatione. Ut ſimilia aromata ſudorem pellit. An reliquias Mercurii extergat, ut Schroederus (*Theſ. pharm. p.* 651.); Rorrichius & Stahliani voluerunt, a quibus in univerſum in magno honore habita, nondum evictum experimentis ſatis eſt. Verum ejuſdem menſtruum ſpiritus vini eſt, nam exiguam modo partem ſibi aqua vindicat. Oleum, quod una cum aqua aſcendit eſſentiale, flavum eſt acerrimum. Doſis radicis eſt ad ſcrupulum in pulvere vel ad drachmas duas in infuſo ſemivinoſo.

Semen) debilius eſt radice, ſed efficacius Herba); quæ vero vix in uſu ſunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Eſſentia Pimpinellæ albæ) *Ph. W. p.* 84. Spiritu vini paratur. Calida valde, ſudorem pellit, colicam flatulentam ſufflamminat. In angina catarrhoſa eximia, dum ad guttas triginta vel quadraginta vel ſola vel temperata ſyrupo quodam grato capitur, vel gargariſmis diſcutientibus admiſcetur ad drachmas duas pro infuſi vel decocti unciis octo.

Extractum Pimpinellæ) *Ph. W. p.* 89. Maceratione radicis in ſpiritu vini, tum in aqua ſubſequa inſpiſſatione. Carminativum, ſed rariſſimi uſus.

Pulvis ſtomachicus Birckmanni) *Ph. W. p.* 159. eam continet.

Pharm. Pimpinellæ Albæ (V. *n.* 130.), Nigræ *Radix.*

131. *PIMPINELLA MAGNA*; foliolis omnibus lobatis, impari trilobo (Linn. *Syſt. veg. p.* 241. Pimpinella ſaxifraga major, umbella candida C. B. Pimpinella foliis pinnatis, foliolis lanceolatis ſerratis acutis Gerard *Fl. Galloprov.* 255. Pl perennis, in ſylvis & pratis creſcens.

Recentius hanc Linneus a priori in ſpeciem ſingularem disjunxit. Virtuti illi non cedere jam ſignificavi, ut nihil addere attineat.

Sed ſeorſum dicendum de varietate hujus, cui nomen *nigra* pharmacopolis.

Dan-

Daucus cyanopus Cordi *Hiſt. L.* 2. *c.* 122. *p.* 155. Tragoſelinum majus umbella candida radice ſuccum cœruleum fundente, Johren item De Bergen *Flor. Francof. p.* 180. Cr. in ſabuloſis Germaniæ hinc inde, e. c. circa Francoſurtum ad Viadrum, Fürſtenwaldae, Freyenwaldae & alibi in Boruſſia, item circa Zwickaviam in Saxonia.

Radix), recens obſcure ſuſca, exſiccatione nigra evadit. Ditior eſt ſucco, quæ effoditur vere, quam autumno (Harniſch *meditationes de Pimp. nigra p.* 16. *Lipſ.* 1758. 8.). Hæc deſtillatione erogat aquam ſaphirinum & oleum cœruleum. Colorem quoque impertit ſuum deſtillatione ſpiritui vini, quod Elſholz (*deſtill. curioſ. c.* 13. *p.* 50.) jam notavit, ſimulque ſaporem aromaticum, quo utroque fine adhibita frequentiſſime Francofurti (Harniſch *l. c. p.* 9.) & etiamnunc Petropoli (Gorter *Flor. Ingr. p.* 46.). Vires medicas in primis celebravit Harniſch medicus Geranus, caſum hydropis eſſentia curati (in *Select. Francof. T.* 2. *p.* 308.) recenſens, aliumque (*T.* 4. *p.* 362. *ſq.*) eryſipelatis exulcerati, præter præconia alia multa; & ſerius idem in peculiari tractatu (*meditat. cit.*), ubi ſedecim hiſtoriæ, in achoribus & tinea, eryſipelate exulcerato, arthritide vaga, malo iſchiadico, malo hyſterico exacerbato cum abſceſſu in inguine, catarrho ſuffocativo, hydrope anaſacra, teſticulo venereo, calculo, in febre catarrhali rel. efficaciam demonſtratam cupit. Et in hiſce quidem plerumque eſſentia vel & pulvere ſive infuſo radicis uti & nonnunquam foliorum uſus fuit; ſed, quod fatendum, vix abſque aliorum præſtantium miſcela. Hinc in morbis tantopere diverſis laudes, hinc ſine dubio & ulterioris tentaminis ab aliis neglectus. Vix arbitror pluribus ſufficere, quam albam illam vulgarem.

Pharm. ANISI VULGARIS *Semina.*

132. *PIMPINELLA ANISUM*; foliis radicalibus trifidis inciſis Linn. *Sp. pl. p.* 379. Aniſum herbariis C. B. Icon; Regnault *Botan.* l'Anis. Pl. annua, cr. in Aegypto, in Syria aliiſque orientalibus regionibus. Sed colitur in Gallia, Hiſpania, Melita, quin & Saxonia ſuperiori & Thuringia copioſe.

Semini) additur epitheton, ut diſcernatur ab Aniſo ſtellato, quod ſaporem & odorem æmulum habet, ſed vim potiorem. Præfertur ex Hiſpania proveniens, quod Alonienſis nomen habet; hocque minus eſt, ſed aromatis plus continet. Eſt granum oblongum baſi ventricoſum, ſtriatum, viridi-fuſcum, ex duobus ſeminibus plana facie nexis conflatum. Dulce & aromaticum, ſed minus calidum, quam multa

ta alia aromata, odoris fragrantis grati. Oleum æthereum includit, cujus uncia una vel plus ex libris tribus ſeminis deſtillatione elicitur (Lewis), & id quidem in cortice ſeminis latere videtur; præterea autem expreſſum, quod craſſius eſt & odoris ſaporiſque expers, altero copioſius, in medullari parte reſidens. Omnem efficaciam ſpiritus vini abripit. Condimentum haud infrequens panis & hellariorum. Medicis placet, quod incidat & ſtimulet. Nam ſtatus exſtricat, ſtomachum pituita gravatum vel motu languentem ſtimulat, & in pituitoſis pulmonum affectionibus ſubvenit. Ut ſimilia torminibus a purgantibus præcavet. Meconium recens natorum expellere ad ſcrupulum unum datum cum pulte ſaccharata notat Heurnius (*Prax. med. p.* 338.). Per inferiora & ſuperiora blande in hiſce ſaburram everrere, Schröderus (*Theſ. p.* 526.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Semina quatuor calida majora). Horum e numero Aniſum eſt.

Aqua Aniſi) *Ph. W. p.* 7. Deſtillatione ſeminum aqua odoras partes imbibit. Aromatica, grata.

Aqua ſeminum Aniſi compoſita) *Ph. Lond. p.* 55. Additis Angelicæ ſeminibus deſtillatio fit ſpiritu vini tenuiori.

Spiritus) *Ph. W. p.* 188. Maceratione ſeminum cum ſpiritu vini prægreſſa, paratur. Carminativus, & in affectionibus pectoris frigidis valet.

Oleum deſtillatum,) Ubivis obvium; flavum, odoris, qui ſeminum Aniſi, blandius, quam ſolent reliqua aromatum olea. Levi frigore in ſubſtantiam butyraceam coit, pellucidam. Penetrans adeo, ut lac, poſt captum oleum, emulctum, Aniſum ſpiret (Geoffroy). Saccharo ad aliquot guttas exceptum contra flatus colicamque inde ortam conducit. Abdomini quoque in hiſce malis illinitur.

Oleum expreſſum) coloris virideſcentis eſt. Hoc partem ætherei abripit. Inſuetum.

Confectio ſeminum) ex officina piſtorum dulciariorum petenda. Gratum carminativum.

Spiritus Salis ammoniaci aniſatus) *Ph. W. p.* 195. Deſtillatione ſalis ammoniaci, cinerum clavellatorum & ſeminum Aniſi cum ſpiritu vini. Volatilis naturæ; in ſubigenda pituita pulmonum & flatibus diſpellendis a guttis decem ad triginta vel quadraginta valet.

Balſamus ſulphuris aniſatus) *Ph. W. p.* 31. Ex floribus ſulphuris & Oleo Aniſi deſtillato digeſtis. Adverſus dictum pulmonum malum doſi guttarum quinque ad duodecim.

APIUM.

A P I U M.

LINN. *Syſt. veg. p.* 241. *Gen. pl. p.* 146.

Pharm. PETROSELINI *Semina*, *Herba*, *Radix*.

133. *APIUM PETROSELINUM*; foliis caulinis linearibus, involuccellis minutis Linn. *Sp. pl. p.* 379. Apium hortenſe ſ. Petroſelinum vulgo C. B. Icon: Blackwel *Tab.* 172. Pl. biennis. Creſcit ad ſcaturigines Sardiniæ, teſte Columna. Sed colitur in omni culinari horto.

Duplex varietas, quarum unius folia inſtar condimenti, alterius radix pro cibo in juſculis & obſoniis (Linn. *Amoen. T.* 7. *p.* 24.).

Semen) oblongum, plano convexum, ſtriatum, profunde viride. Magis aromaticum & amarum eſt, quam alia plantæ pars. Continet oleum eſſentiale, quod plurimam partem fundum aquæ petit. Efficaciſſimas partes ſpiritus vini extrahit. Reſolvere, flatus diſſipare & lotium pellere conſenſu medentium conſtat. Externe applicatum pediculos necat, notante jam Conr. Mich. Valentini (*Act. N. C. Vol.* 1. *p.* 285.) ex plebis experientia, ſed modum reticente. Unguentum vero, ex ſeminibus & butyro non ſalito Roſenſteinius (*Barnſjukd. Ed.* 3. *p.* 533.), capiti illinendum, hoc fine commendat.

Herba). Suppar viribus ſemini, oleum æthereum pariter largitur. Odor ingratus. Sunt, qui epilepſiam hac ſtirpe excitari, ſaltim inſultus exaſperari ſtatuunt; qua de re jam dudum lites motæ. Epilepticum cit. Hannemannus, (*Eph. N. C. Dec.* 3. *A.* 3. *p.* 78.) qui, poſt Petroſelinum in juſculis vel aliis ferculis comeſtum, ſemper graviori paroxyſmo correptus fuit. Et, ut recentiorem obſervationem producam, fœminæ mentio fit, epota aqua, in qua piſces cum herba & radicibus cocti erant, epilepticæ, ſed narcoticis præcipue & foliis Aurantiorum ſanatæ (Mariottæ *in Journ. de Medec. T.* 23. *p.* 545. ubi ſimiles effectus ex aliis auctoribus allegati). Oculis nocere alii arguunt. Auctum inde eorum vitium natum dolore & inflammatione Boyle (*Works T.* 1. *p.* 503.). Sic & Alſtonus (*Lectures on. Mat. med. Vol.* 1. *p.* 381.) ex comeſto copioſius Petroſelino crudo plenitudinem vaſorum capitis & levem inflammationem oculorum & faciei obſervavit. Conquaſſata herba & mammis impoſita lac diſcutit (Geoffroy *M. m. ſupplem. T.* 1. *p.* 382. Chomel *T.* 1. *p.* 279.). Conciſa & ægri lotio leviter cocta & applicata glandularum, præcipue ſcirrhos recentes mammarum brevi diſpellit, etiam quando Cicuta & Mercurius fru-

fruſtra tentata (Lange *miſc verit. med. p.* 26.). In punctu-
ris inſectorum herba contuſa ex præcipuis remediis externis
eſt (Tiſſot *Avis, Lyon. p.* 359.). Sub experimentis extra
corpus humanum calculus urinarius decocto foliorum immiſ-
ſus friabilis evaſit, magiſque inde quam ex infuſo (Lobb *on.
Diſſolventes of. the Stone p.* 125.). Succus non in quolibet
calculorum genere ſuffecit (*l. c. p.* 64.).

Radix) elongata, digitum craſſa, alba. Acrimoniam le-
vem cum dulcedine junctam habet. Siccatione omni fere vi
orbatur. Aperiens cenſetur, præſertim efficax in lotio mo-
vendo & calculo. Hinc Fr. Hoffmannus & in lithontripti-
cum ſuum (Cohen *Diſſ. de calculo p.* 31.) recipit. Additur
decoctis aperientibus, vel in ferculis crebrius ſcopo medico
comeditur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Radices quinque aperientes majores).

Syrupus) ex iiſdem.

Aqua Petroſelini) *Ph. W. p.* 7. Ibi ex foliis deſtillatur,
Secundum *Cod. Paris p.* 119. autem ex ſeminibus; quod præ-
ſtat. Diuretica eſt & vulgare hoc fine vehiculum.

Pharm. Apii *Radix, Semina, Herba.*

134. *APIUM GRAVEOLENS*; foliolis caulinis cuneifor-
mibus umbellis ſeſſilibus Linn. *Sp. pl. p.* 379. Σελίον Græ-
corum α, Apium paluſtre ſ. Apium officinarum C. B. β,
Apium dulce, Selleri Italorum Tourneſ. *Inſt. p.* 305. Icon:
Blackwell *Fab.* 445. Pl. biennis. Var. α, in foſſis & paludi-
bus creſcit; β, autem hortenſis eſt.

Feram ſtirpem ſuſpectam reddidit cognatio cum venenatis
umbellatis aquaticis, odor radicis & herbæ ingratus, & ſa-
por ſubacris amarus, noxius demum ejuſdem effectus in qui-
buſdam morbis notatus.

Radix) craſſa, ramoſa, ſuccum flaveſcentem fundens.
Si ſiccatur, integre fere odore ſuo ingrato privatur & dul-
ceſcit. Rarius longe ſpontaneæ ſtirpis radix inſtar medelæ
uſurpatur, quam cultæ pro cibo, etſi auctores non ſemper
accurate inter feram cultamque diſtinxerint. Sed inter ape-
rientia locum obtinuit, & obſtructionibus viſcerum ſolven-
dis lotioque movendo dicata. Cultura grandeſcit ad caput,
pugni ſupraque, magnitudinem, ex quo craſſæ fibræ deſcen-
dunt; hujuſque ope dulceſcit & odore moleſto orbatur. Et
hæc quidem cocta juſculis crebro recipitur, & pro acetario
eſt, Linneo licet improbante (*Amoen. ac. T.* 7. *p.* 25.).
Plurimum aquoſi laticis continet. Cibi tamen appetitum ciet
in-

inciditque ob aroma reſiduum. Comitiali morbo obnoxios eadem male aſſici Jo. Bauhinus (*Hiſt. Tom.* 3. *p.* 101.) notat, auctoritate Leonelli & ſcholæ Hollerianæ nixus. Extendit noxam Linneus (*Mat. med. p.* 87.) ad apoplecticos, vertiginoſos, caliginoſos & pediculis affectos. Et recentius ſenibus vim inferre indicavit (*Am. acad. T.* 7. *p.* 25.). Succus expreſſus ad uncias ſex initio horroris ſumtus febrem intermittentem ſudore jugulare traditur (Chomel *Uſuelles* 1. *p.* 276.). Ex emollitis calculis, in ſuccum vel decoctum radicis immiſſis, patuit, calculoſis opportunum cibum eſſe (Lobb.s *Diſſolv. of the ſtone p.* 94. 95.).

Semen) ovale ſtriatum, coloris cinerei. Sapore acri & amaricante inſtruitur, odore gravi haud ingrato. Olei ætherei tantillum dat aqua deſtillatum. Sed odoras ſapidaſque partes ſpiritus vini omnino extrahit. Semen ex Apio dulci longe debilius, quam ex paluſtri. Et hoc carminativum & incidens eſt; ſed inter tot alia exolevit.

Folia) pariter graveolentia. Vix medicamentis accenſentur. Iis acetarii in modum comeſtis vox, diu exſtincta, eſt recuperata. (Chomel *l. c.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Radices quinque aperientes majores).
Syrupus) ex hiſce.
Semina quatuor calida minora).
Syrupus Hyſſopi) *Ph. W. p.* 212. Inter alia recipit radices Apii.

BUPLEURUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 225. *Gen. pl. p.* 129.

Pharm. PERFOLIATÆ *Herba*, *Semina*.

135. *BUPLEURUM ROTUNDIFOLIUM*; involucris univerſalibus nullis, foliis perfoliatis Linn. *Spec. pl. p.* 340. Perfoliata vulgatiſſima arvenſis C. B. Icon: Regnault *Botan.* la Perce-feville. Pl. annua, arvenſis.

Semen) oblongum, ſulcatum, nigrum, ſaporis auſteri. Et hic quidem imbecillior eſt in Herba). Utraque pars vulneraria habita. In primis olim contra hernias a Solenandro (*Conſil. med. L.* 4. *Conſ.* 13.), Simone Paulli (*Quadr. p.* 472.), Welſchio (*Hecatoſt.* 2. *Obſ. med.* 33.) aliiſque celebrata in cataplaſmate vel emplaſtris. Sic & ut præverteretur herniæ umbilicali cataplaſma præceptum ex herba

recenti contuſa admiſta farina & vino (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 302.). Ut ne vero dicam, miſcela aliorum, quæ ſæpe facta eſt, & ſubjuncto ſimul brachierio vel alia preſſione effectum dubium reddit: herniæ vera natura cognita, quam inanis ſimilium externorum laus ſit, conſtabit. Contra ſugillationes ex lapſu decoctum aqua paratum vel pulvis exhibitus fuit (Chom. *l. c.*); vereor, eodem ambiguo ſucceſſu.

Bupleurum falcatum L. (Jacqu. *Fl. Auſtr. T.* 2. *Tab.* 158.) lego pariter vulnerarium haberi, & decoctum radicis pro antifebrili medicamento (Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 776.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Perfoliatæ). Non ubivis exſtat.

Emplaſtrum pro herniosis) *Ph. W. p.* 65. Inter tot alia ſemina Perfoliatæ complectitur. Pro infantibus adhibetur, ſed fallaci fide.

ORDO VII.

HEDERACEÆ.

HEDERA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 202. *Gen. pl. p.* 111.

Pharm. HEDRRE ARBOREÆ *Folia*, *Reſina*, *Lignum*, *Baccæ*.

136. *HEDERA HELIX*; foliis ovatis lobatiſque Linn. *Sp. pl. p.* 292. Hedera arborea C. B. Κισσος Græcis. Icon: Regnault *Botan.* Le Lierre. Frutex colore saturatiori ſempervirens, qui α, junior foliis lobatis truncis & muris adhæret, ſub frigidiori cœlo; β, adultior foliis ovatis flores fructuſque in mitiori climate fert.

Folia) ſaporis amari, auſteri, nauſeoſi. Recens contuſa ad alenda ulcera cauſticis excitata applicantur. Mos hic invaluit in Gallia (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 378.), necnon apud plebem in Anglia, dicto ſcopo & pro ulceribus manantibus (Le-

(Lewis *M. m. p.* 306.). In Weſtrogothia (Linn. *Wäſtgöta reſa p.* 201.) placet refrigerio, quod ambuſtis, ulceribus & eryſipelati uti & fonticulis, quin ophthalmiæ, conciliat. Hæcque ſunt, quæ tantopere commendavit cl. Le Roy (*Sur l'ecorce de Garou.*) pro ſuſtinenda & augenda ſuppuratione cortice Daphnes Gnidii producta, dum quotidie mutentur. Obſervavi vero limitem exulcerationis definiri magnitudine & figura folii, qaam forfice adaptes. Cocta vino depurarunt ulcera & vulnera (Chomel *l. c.*). Opem quoque attulere cocta aqua & applicata, quum langueſceret ſuppuratio inter funeſta varia ſymptomata in variolis (Peborde in Roux *Journ. de Medicine T.* 40 *p.* 514.). Lac diſpellere in cataplaſmate traditur (Hall. *Hiſt. n.* 826.). In atrophia autem infantum pulvis eorum multoties profecit binis vel tribus cuſpidibus mane per novem dies captis, repetendus, ſi opus, poſt ſequens plenilunium, nam auctor lunæ phaſium æſtimator eſt (Nebel *A. N. C. Vol.* 5. *Obſ.* 120. *p.* 400.).

Reſina), vulgo Gummi dicta. Fundit eam truncus adultioris arboris vel ſponte vel inciſionis adjumento in regionibus auſtralibus, in India, etiam in Anglia (Ray *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 1506. item Liſter (*Phil. Tranſ. Vol.* 19. *p.* 308.) & Genevæ Jo: Bauh. (*Hiſt. T.* 2. *p.* 114.). Quæ vero venalis proſtat ex Oriente tranſmiſſa. Conſtat ex glebis grandioribus compactis ſemipellucidis rubro brunis, quibus rubiginoſæ maculæ vel venæ inſperſæ. Flammæ admota ardet, ſaporis reſinoſi ſubadſtringentis, odoris, dum fricatur, grati. In ſpiritu vini rectificato ejus $\frac{3}{4}$ partes fere ſolvuntur, qui ipſe colore inde ex bruno rubro imbuitur (Lewis). Adſcripta illi vis reſolvens in menſtruorum ſuppreſſione ad mentem Stahlii & humorum pituita; necnon balſamica, unde & variis emplaſtris, etſi rarius, admiſcetur. Denti carioſo particula ejus inditur (Chomel *l. c. p.* 379.).

Lignum) eſt molle, poroſum. Ad veterum, Catonis, Varronis, Plinii teſtimonia poculum ex eo fabrefactum vinum modo tranſmittit, non aquam eo permiſtam. Sed Wormio (*Muſ. Lib.* 2. *c.* 17. *p.* 171.) experimentum inſtituente utrumque liquidum poſt tres dies exſudavit. Craſſitiei vaſculi habendam rationem vult Linneus (*Fl. Svec. p.* 76.). Quidam loco piſi fonticulis globulum ex ligno tornatum immittunt, ut ſuppuratio alatur (Hildanus *Cent.* 1. *Obſ.* 41.).

Baccæ) rotundæ, nigræ, umbilico & ſtylo notatæ, acidæ, jam in deſuetudinem omnino abierunt. Veteribus purgantium & emeticorum in numero. Pulveris earum largior doſis ſudorem movit (Boyle *Uſefulneſs. of. nat.* in *Works T.* 1. *p.* 507.).

VITIS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 240. *Gen. pl. p.* 144.

Pharm. Uvæ *recentes, paſſæ; Agreſtæ.*

137. *VITIS VINIFERA;* foliis lobatis ſinuatis nudis Linn. *Sp. pl. p.* 293. α, Vitis vinifera C. B. Icon: Schmidel. *Ic. plant. T.* VII. cum ampla ſynonymia. Regnault *Botanique,* La Vigne. β, Vitis corinthica ſ. apyrena C. B. Frutex ſarmentoſus, perennis, cirrhis ſuis fulcris vicinis adhærens. Sponte creſcit in regionibus auſtralibus quatuor mundi plagarum. Colitur autem in aliis ſub mitiori cœlo ſitis, ſed non ultra quinquageſimum primum gradum ſeptentrionem verſus, & triceſimum verſus æquatorem.

De cultura, præparatione vini & aliorum productorum legantur Bidet *ſur la culture des vignes & ſur le vin, Paris* 1759.; *Wollſtandige Abhandlung d. geſammten Weinbaves v. anderer daraus emſtehender Producte* 1. 2. *Band. Frft. u. Leipz.* 1766. 1767.; *Traité complet ſur la Maniere de planter & cultiver la vigne, extrait de* Miller *augmenté &c. T.* 1. 2. *Iverdon* 1768. Munchhauſens *Hauſvater T.* 3. *p.* 412. Joh: Chph. Er. Springers *Abh. v. d. Deutſchen Weinbau Lemgo* 1769. *Memoire ſur la meilleure maniere de faire & de gouverner les vins par* Rozier *Paris* 1772.

Cultura magna varietas fructuum ſive *uvarum* propullulat. Aliis figura oblonga, aliis globoſa, aliis præ brevitate pedunculorum angulata. Nec magnitudo ubivis eadem. Color mox viridis, mox rubellus, cœruleus, brunus, flavidus. Compages mox firmior, mox laxior. Succus vel dulcis, vel acidus, vel moſchati ſaporis. Epidermis mox tenuis, mox craſſior. Pedunculi vel longiores vel breviores, hique vel craſſiores vel exiliores. Bonitatem determinat cœlum, ſolum, colendique ratio. Vitis variæ partes peculiaribus nominibus donatæ. Folia dicta *pampini;* cirrhi, *capreoli;* ſurculi teneri, *palmites;* ſuccus ſectione tranſverſa caulis emergens, *lacryma;* ſuccus uvarum immaturarum, *omphacium,* vulgo agreſta (ab ὄμφαξ, uva immatura, quæ quibuſdam & agreſtæ nomine venit).

Crudæ eduntur uvæ maturæ, dulces, ſapidæ. Hiſpanicæ eminent ſaporis præſtantia, intra ſabulum in clauſis calce urceis tranſmitti ſolitæ. Ratio etiam in crudis eſt habenda virtutis ſitim mitigantis, blande reſolventis, calorem & putredinem temperantis, ut in fructibus horæis ſolet. Aſt debiliorem ventriculum offendunt, quod fermenteſcunt haud ægre; nec epidermis uvarum facile concoquitur. *Ompha-*

cium

tium cibis condimentum præbet, & ſyrupo inſervit. Veteres Rob & Syrupum inde paratum gargariſmis contra anginam admiſcuerunt. Potior vero uſus eſt uvarum ſiccatarum, & vini ex recentibus vel ſemiſiccis præparati.

Paſſulæ ſ. Uvæ paſſæ), quarum duplex genus: majores & minores, ſ. corinthiacæ. Inter *majores* quædam volumine ſunt magis conſpicuæ, ſubſulvi coloris & dulciores, Damaſcenæ dictæ; aliæ minores cœruleſcentes, hæque vel racemis adhuc affixæ venduntur, vel decerptæ. Siccari ſolent vel racemo ad baſin dimidium tranſciſſo & in vite relicto, vel eundem lixivio, ex cineribus vitis, immergendo & dein ſolis ope ſiccando. *Minores* ſ. *corinthiacæ* ex varietate β apyrena ſunt. Uvæ hujus ſole ſiccantur, denique in doliis conculcatæ aqua marina humectantur. Nigricantes ſunt, dulciſſimæ cum levi acore. Nos amplius, ut olim, ex Corintho petuntur, ſed ex Zacyntho, Cephalonia aliiſque maris Ionici inſulis ---. Priores paſſulæ bellarii inſtar eduntur, utrumque genus ferculis additur. Efficacia medica caricas æmulantur, ſanguinem demulcendo, inviſcando, emolliendo, lubricando. Uſitatæ igitur in tuſſi languentibus pleuriticorum ſputis, ſtranguria. *Exacinatæ* autem h. e. quibus ſemina exempta, deſiderantur, idque in decoctis vel infuſis. Copioſius ingeſtæ alvum laxant, quod & præſtant, ſi apud infantes ſuppoſitorii in modum una acinis orbata & oleo intincta applicatur (Roſenſt. *Barnſ. p.* 22.). Gratum potuleutum fermentatione ex paſſulis, malis citreis, & ſaccharo emergit (Warg's *Kokbok p.* 498.).

Acini) ſ. ſemina leviter adſtringunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Succus ex uvis maturis expreſſus *Muſtum* vocatur, ſed ob fermentationem, quam facile in primis viis ſubit, vitandus. Coctione ejus avolant partes aquoſæ ſuperfluæ, ſicque ſpiſſius evadit, nigreſcentis coloris, ſaporiſque aciduli. Hæc, ſi dimidiam partem muſti abſumit, *Sapa*, ſi tertiam vel quartam *Defrutum* audit. Sicque vario gradu inſpiſſatum olim cibis condimento fuit, cujus vero locum poſtea mel vel ſaccharum occupavit. Nec ſaponaceam vim, quam olim magni fecerunt, hodie multum curamus. Quæ poſt preſſionem uvarum remanet pars, *Vinacea* vel vindemiarum feces nuncupatur, cui tamen muſti haud exiguum inſidet. Hinc &, ſi aqua affuſa fermentationi ſubmittitur, vinum debile inde exſurgit, operarium dictum. Dum adhuc ſervant calorem ex prævia fermentatione ad diſcutiendam paralyſin rheumatiſmoſque inſtar balnei parti affectæ applicantur (Lieutaud *Prax. med. p.* 830.). Interim non ſemper in paralyſi

ſucceſſit, etſi aliquando. Etenim balneum ad umbilicum uſque adhibitum, febrem largumque ſudorem optimo eventu excitavit, cujus remedii vis a calore & vapore penetrantiſſimo nares feriente & vaſa leviter ſtimulante, derivanda (Tiſſot *Epiſt. med. pract. p.* 356.).

Fermentationis ope muſtum in Vinum) vertitur. Largiuntur illud, præter uvas, poma, unde Pomaceum ſ. Cidre, mel, uude Hydromel, dactili & omnes fructus acidodulces, unde tot vina in œconomia familiaria. A liquido autem, quod in vinum tranſeat, poſtulatur, ut ſal acidum in largiori aqua ſuſpenſum, uti & oleum mucilaginem terramque debite inter ſeſe juncta, complectatur. Partes hæ vel ſponte vel addito fermento in motum vertuntur, unde aer fixus extricatur, qui ſæpe intra dolia accurate obturata retentus, eadem diſplodit. Fermentatione bene ſuccedente de ipſo oleo aliquid cum aqua ope acidi & mucilaginis tam arcte copulatur, ut novum mixtum ſpirituoſæ naturæ emergat. Attamen pars ejuſdem a partibus oleoſis & mucilaginoſis retinetur, quibus terreſtres majori copia adhærent, & quæ ſecum cum forma partim vaſis fundum, partim ſuperficiem petunt. Non hujus loci eſt, ſigillatim artificia, quæ pto peculiaribus vinorum ſpeciebus requiruntur, excutere. Nec attinet hic de clara eadem reddendi per ichthyocollam, albumen ovorum rel. vel conſervandi ratione, dicere.

Vinorum vero multa genera ſunt. Generatim vel alba, vel rubra ſunt, quæ coloris diverſitas variis gradibus diſcrepans non a ſucco uvarum, ſed epidermidis pigmento dependet. Porro vel dulcia, quæ viſcida unctuoſa materie abundant, hinc & pinguia apparent & terra calidiori proveniunt; vel acida ſunt, ſimul ſubinde auſtera. Quædam generoſiora ſunt vel plus ſpirituoſi continent, alia aquoſa magis. Vetuſtate inſuper creſcit vinorum virtus.

Inter *Hiſpanica* eminent, quæ in Granada, Andaluſia, Valentia creſcunt, quorſum vinum Illicitanum (Alicanter) coloris profunde rubri vel dulce, vel, ſi ætate provectius eſt, auſterum, amaricans; vinum Tinto dictum haud abſimile profunde rubrum; vinum Xeres ab urbe hujus nominis ita vocatum, craſſum amaricans —. Inter *Luſitanica* memoro Portugallicum, cujus album dulcius, rubrum acerbius, utrumque craſſum & generoſum —. Rarius ad noſtras regiones perveniunt *Italica*, quorum generoſiſſimum ad radices Veſuvii creſcens, Lacryma Chriſti dictum, coloris rubri, odoris ſuavis, tenue; cui tantum adiungo Moſchatellinum —. *Gallia* pariter vinorum varia ſpecie ferax, quorum multa nomina ex Provinciis vel diſtrictibus minoribus, quibus coluntur, trahunt, etſi indole ſua vix diverſa. Uſitatiſſimum eſt illud, quod ſimpliciter Gallicum vocatur & ad ſeptentrionales

les regiones copioſiſſime transfertur, ut illud circa Lutetiam vel in ducatu Aurelianenſi vel diſtrictu Burdegalenſi, vel album vel rubrum. Differt a proxime dicto efficax Pontac; quo nomine œnopolæ nimis liberaliter inſigniunt alia vina gallica rubra, licet verum inter exiguos modo cancellos creſcat, hinc pretioſius. Campanaceum duplicis coloris, ſpirituoſum inſigniter eſt, temulentiam ſubitaneam, ſed brevis durationis excitans. Placet in albo ſpuma enata, dum vitro infunditur, quam vero varia fraus inducere didicit. Burgundicum calidioris naturæ & pretioſum. Addo Frontiniacum ſaporis nonnihil moſchati, generoſum. — Tranſeo ad *Germanica*, quorum princeps Rhenanum, ſubacidum, tenue, nervos inſigniter reficiens. Hujus ſpecies primariæ ſunt vinum Hochheimenſe, Koſtheimenſe, Bacheracenſe, Rheingavenſe. Sequitur Moſellanum, ad Rhenanum propius accedens. Prætereo Helvetica, Alſatica, Franconica, Auſtriaca, aliaque Germaniæ vina. — Pleriſque dictorum, niſi omnibus, palmam præripit vinum *Hungaricum*, illud nominatim, quod Tockayenſe dicitur, & in civitatibus maxime ſubmontanis in comitatu Zemplinienſi ſitis, præſertim Mad, Tolcſua, Benye, Talya, Kereſztur, Tarczal, Szerencs & Tockai provenit. In uſu vero eſt omnia, quæ circa ſubmontana iſta loca occurrunt, per excellentiam vina Tockayenſia vocare, etſi non negandum diſtrictus duos, qui der Zuckerberg dicuntur, optimum & Cæſareæ menſæ reſervari ſolitum, proferre (Schoſulan *Diſſ. de vinis Vinn.* 1767.) — Ad *exotica* vina pertinet vinum Capenſe ex promontorio Capitis bonæ ſpei, rubrum, dulce, generoſum; vina Canarienſia, ut vinum Maderaicum, vinum Palmæ, quibus adjunctum nomen Sec, quoniam ex ſemiſiccis & corrugatis uvis parantur. Ex Candia transfertur vinum Malvaticum. In diſpertiendis vinis ſecundum loca natalia ſtupendam operam impenderunt Behr (*v. d. Mat. med. p.* 475. *ſq.*) & Nevmannus (*Chymie B.* 2. *Th.* 4. *p.* 604. *ſqq.*). Sed dolendum œnopolas male callida arte ſæpiſſime imitari nativa vina, vel colorem, vel gratiam vel conſiſtentiam vel vires additamento vario vinis conciliando. Quæ ſi modo valetudini non officiant, etſi crumenæ dolum inducant, facilius ferenda, quorſum ſaccharum uſtum, paſſulae majores, Santalum rubrum, ſuccus Myrtillorum rel. pertinent. Quæ vero per ſaturnina (V. infra Plumbum), Arſenicum vel alia venena fit correctio, huic jam dudum ſupplicium meritum ſtatutum. (Cfr. Rozier *Obſervations ſur la Phyſique, ſur l'hiſtoire naturelle & ſur les arts a.* 1772. *Aout n.* 3. item Sage *Examen chymique de differentes ſubſtances minerales p.* 157. *ſq.*).

Uſui medico in primis inſerviunt Vinum Gallicum album, vinum Pontack, Rhenanum & Hiſpanicum album.

Quod

Quod ad vires vini attinet, condimenti potius vicibus quam potus perſungi memento, moderate vero potatum præſtantiæ ſingularis eſſe. Ob ſpirituoſas partes auget circuitum ſanguinis, eumque ad caput determinat, hinc majori copia pro diverſo gradu exhilarat, inebriat, deliria, ſoporem, apoplexiam gignit; quibus ipſis ad naturam opii propius accedit. Continuato abuſu mater complurium chronicorum morborum eſt, tremoris artuum, viſcerum obſtructionis, podagræ, calculi, aſthmatis, hydropis, debilitatæ ſenſilitatis, & lente demum obrepentis apoplexiæ. Calculi urinarii ſtamina ſuggerere vetus querela eſt, ad vinum Rhenanum nominatim aliaque acida vina extenſa, & hunc quidem a tartaro vel calce vini derivarunt multi, quod vero in dubium vocat inter alios quoque ill. Spielmann (*M. m. p.* 103.) qui ipſe contra ea mucilaginem per fermentationem non rite attenuatam accuſat. Magis ſalutaria ſunt vina imbecilliora, quam fortiora. Rubra vina adſtringunt, hinc largiori uſu exſiccant, & fluida inſpiſſant. Negligenda vero maxime, quorum fermentatio ſuppreſſa eſt, & quæ ſub acceſſum aeris ſpumeſcunt, ob mucilaginem non ſatis ſubactam, & novam fermentationem in primis viis oriundam, ut fit cum Campanico. Dulcia abundant viſcida unctuoſa ſubſtantia, unde vis ſolvens eorum debilitatur, parcior ineſt acidis vinis ut Rhenano, quod igitur commodum menſtruum eſt variorum metallicorum, ut reguli antimonii, limaturæ martis rel. Parcior vini uſus in ſenibus eſto, nec tenellæ ætati porrigitor. Abſtineant ab acidis vinis, ut Rhenano, Moſellano, qui acido primarum viarum laborant, ut hypochondriaci & hyſtericæ. In febribus, ſub plethora & impetu ruentis ſanguinis non convenit; in iis vero, quas nervoſa debilitas vel putrida diatheſis comitatur, refocillat egregie. Sic generatim in nervoſis morbis, vacuo præcipue ventriculo, eximium (Whytt *nerv. Diſ.* in *Works p.* 641.). Prudenter uſurpatum languentem ventriculum roborat, appetitum auget, ciborum digeſtionem adjuvat, vires reſtaurat, diaphoreſin ciët, & acidæ naturæ ſi eſt, ſæpe diureſin. Extrinſecus ante nares retentum, temporibus carpiſque illitum, reficit eximie debilitate vel animi deliquio detentos. Fotus vel balnei inſtar infantibus ſubvenit ex partu difficili enervatis; & eclampſia infeſtante e re eſt infantem linteo vino Rhenano humectato obvolvere (Roſenſt. *Bſkd. p.* 64.). Diſcutit præterea reſolvitque ecchymoſes tumoreſque externe calide applicatum, & rubrum præſertim roborandis partibus inſervit.

Spiritus vini) deſtillatione, vel ex vino vel fecibus ejuſdem, elicitur. Prodit ſe ſapore & odore & natura, dum ignis admovetur, ardente. Encheireſi dicta aſcendunt una

cum

cum aquoſis partibus oleoſæ eſſentiales, quæ oleum vini conſtituunt. Vulgarem materiem ſpiritus vini quoque præbent hordeum, unde *ſpiritus frumenti*, arundo ſaccharifera, unde *Rum*, ut alia taceam ſpirituoſæ fermentationi opportuna. Redintegrata deſtillatione *ſpiritus vini rectificatus* & iterum repetita *rectificatiſſimus* ſ. *Alcohol vini* obtinetur, hoc eſt, ſpiritus ab aqua liberatus, qui ſuper pulvere pyrio vel goſſypio deflagrans utrumque accendit. Sufficit unica ad illum eruendum deſtillatio, modo lente & miti igne fiat. Alius illum parandi modus eſt per additum ſpiritui rectificato alcali, quod aquam abſorbet: ſed etiamſi poſtea nova deſtillatio ſubſequatur, ſemper ſalis alcalini aliquid adhæret.

Spiritus vini ſtringit fibras, inſpiſſat pleroſque humores, nominatim ſanguinem. Moderate & a non aſſuetis potus digeſtionem ciborum promovet, appetitum cibi creat, ventriculum roborat, ut cereviſiæ ipſi & vino, (quum iſta flatus facile creet, hoc acore moleſtum ſit), in morbis nervoſis aqua dilutus præferri mereatur (Whytt. *l. c. p.* 641.), & flatus diſſipat. An hæc commoda Svecis, etiam moratioribus anſam dederunt ante prandium ſpiritus vini vel generoſioris vini vitrum ingurgitandi, non dixerim? In calidioribus regionibus ſub eadem mediocritatis lege vires ſudoribus exhauſtas mirifice reſarcit, & deliquiis animi prævertit (ill. Zimmermann *Erfahrung T.* 2. *p.* 318. *ſq.*). Putredinem præterea humorum arcet & temperat, unde collectionibus naturalibus & præparatis anatomicis conſervandis inſervit, & tantæ in itineribus marinis præſtantiæ. Immodica ingurgitatio omnem eam noxam affert, quam de vino ſupra monui, tanto magis metuenda, quum & minori quantitate infeſtus ſit, & vilius pretium liberaliorem uſum potatoribus concedat. Caveant vero, quos ſerius abuſus pœniteat, ne de repente abſtineant, ut ne ad hydropem viam ſternant. Chirurgi fotibus & gargariſmis, quo reſolvat, addunt. In ambuſtis omnibus præfert lintea eodem madefacta & pluries applicata Sydenhamus (*Op. p.* 271.); ſed nocet quando jam nigrorem induxerunt (Plenck *Mat. chir. p.* 444.). Fortior arterias diſciſſas minores conſolidat, hicque ill. Peterſenii ab Heidenſtam, Arch. Reg. Sveciæ, (*Kgl. Reſe Apothequet p.* 67.). Liquor ſtipticus eſt. In vulneribus vero lymphaticorum vaſorum nihil valet, quum lympham non condenſet (Plenck *l. c. p.* 438.). Refrænat ſuppurationem vulnerum largiorem, ſi eodem deligantur (*l. c.*). Roborat relaxata ligamenta. Sæpe tamen externe nocuit vi ſua ſtringente & ſtimulo in vulneribus ſclopetariis, in vulneribus cerebri, contuſionibus dirioribus, tumoribus calloſis, de quibns omnibus haud proletarie egit cl. Plenck. Vapores calefacti ſpiritus vini diſpellunt œdemata (Heiſt. *Inſt. chir. p.* 350.).

Vi-

Vinum vel alia materies, quæ fermentationem ſpirituoſam ſubiit, ſi novam fermentationem ingreditur, ſecedunt inteſtino motu oleoſæ & terreſtres partes, quæ acidum obvolverant, & in Acetum) vertitur. Nec ſemper opus eſt iterata fermentatione liquorum, ſpirituoſam jam perpeſſorum, ſed eædem materies, quæ huic ſubeundæ pares ſunt, continuata fermentatione aceſcunt. Vini acetum vel ex aceſcentibus vinis, vel fecibus vini, vel utriſque mixtis vel & ex reliquiis poſt preſſionem paratur. Si prius, diſſipata per coctionem copia aquæ & ſpiritus additur fermentum, vegetabile quoddam acidum, vel acetum jam præparatum denique mixtum fermentationi committitur. Alios diverſos modos aliunde petas. (E. g. ex Walleri *Chem. phyſ. förſta delen p.* 268.) ---- Acetum hiſce rationibus productum multas adhuc partes terreſtres & inflammabiles & abundantiam aquæ renet, quæ igitur ſeparari debent. Rectificationem ſ. concentrationem aceti hunc laborem vocant, & ipſum Acetum, concentratum ſ. radicatum. Non ſufficit huic fini deſtillatio iſta uſitata, qua Acetum vini deſtillatum *Ph. W. p.* 2. emergit. Quod primum tranſtillat aquoſum, quod ſequitur fortius eſt, tandem ſi retortum vas uſurpatum fuerit, aſcendit liquor empyreumaticus, quod vero non accidit deſtillatione in veſica facta, ſiquidem in hac oleoſæ tartari partes liquore diluente orbatæ ad alembicum uſque non poſſunt pertingere. Nec concentrationi omninò ſatisfacit congelatio a Stahlio (*Opuſc. phyſ. med. chem. p.* 398. *ſq.*) commendata, quæ tamen etiamnum placet auctoribus & *Pharm. Dan.* (*p.* 117.) & *Ph. Svec.* (*p.* 55.). Fortius longe fit ex viridi æris vel per ſe, vel ope olei vitrioli, vel ex ſaccharo ſaturni per idem auxilium expulſum, & purius & volatile magis. Eſt & alia methodus non ſpernenda, acetum cum alcali fixo ſaturandi & inſpiſſandi, & addito vitrioli oleo acetum iterum expellendi, quam viam & ingreſſus eſt cl. Weſtendorf (*Diſſ. de optimo acetum concentratum ejuſdemque naphtham conficiendi ratione Gotting.* 1772.). Nimirum deſtillatione aceti communis ad ſiccitatem uſque facta hoc ipſum alcali minerali, nominatim Sodæ (V. infra caput de Salicornia) ſale, ſaturatur, & cum eodem in cryſtallos redigitur. Harum cryſtallorum exſiccatarum & comminutarum partibus duabus olei vitrioli pars una inſtillatur, & deſtillatione ſuper leni igne in vas recipiens purus aceti ſpiritus volatilis tranſmigrat. Ita auctor, ex unciis ſedecim cryſtallorum, aceti puri uncias decem ad duodecim obtinuit. Conſtitit vero guſtu fortius hoc eſſe alio acido vegetabili, vaporibus autem denſis & odore penetrante, eſſe volatilius & penetrabilius, purius denique & ſubtilius. Potentius longe judicat eſſe alcohole aceti a cl. Ehrenreich confecto & lau-

dato

dato a cl. Schwarz (*Verwahrungſmittel gegen die Peſt, nebſt einer Abhand. lung vom concentrirten Eſſiggeiſt Danz.* 1770. Conf. Hagens *chem. Prüfung d. Ehrenreich. Alcol. Acet Königsb.* 1771.).

Uſus aceti multiplex; hic conſiderandus, eſt tam pharmaceuticus, quam medicus. Menſtruum eſt ad variorum vegetabilium vires extrahendas, nonnulla tamen debilitat, alia efficaciora reddit, vel virtute diverſa imbuit. Solvit & quaſdam gummi reſinas & ſuccos inſpiſſatos, quin metalla varia, præprimis plumbum, cuprum, ferrum. Facile & copulam init cum ſpiritu vini. Acetum ſimplex ſanguinis colorem paullo magis fuſcum reddit, vix vero coagulum inducit. Deſtillatum vero, ex Freindii experimento, venæ animalis vivi injectum ſanguinem in grumum & coagulum vertit. (Schwencke *Hæmatologia p.* 130.) --- Reliquis acidis vegetabilibus antiſtat vi refrigerante; unde in acutis ad febrem, calorem, ſitim mitigandam eximium, potulentis additum, ut in Poſca vel Oxycrato Hippocratis & Dioſcoridis, vel mixturis, vel miſcela varia cum melle, ut in Oxymellis variis ſpeciebus. Quantum vi antiſeptica valeat, experimentis œconomicis pro carne ſervanda, rel. pariter conſtat, ac aliis, in morbis, creberrimis. Nempe & putredinem avertit & coercet efficaciter, in ſynocho hujus naturæ, variolis putridis, petechiis, gangræna, ipſa peſte. Hinc & varia aceta mixta tanquam alexipharmaca in officinis occurrunt. In caſtris ad maxime neceſſaria jam retulerunt Romani (Vegetius *de re milit. lib.* 3. *c.* 3.). Nec ad præcavendos morbos autumnales putridæ naturæ in exercitu potentius aliquid aceto per æſtivum calorem crebrius poto, præcipue locis paludoſis (Pringle *Diſ. of. army Ed.* 5. *p.* 111.). Ludwigius (*Adverſ. med. pract. Vol.* 1. *P.* 1. *p.* 68.) in prophylaxi febris putridæ petechialis efficacius longe acetum quam in ipſa curatione invenit, & ſudorifera efficacia tum in primis excelluit, qua ipſa morbo præventum eſt. Penetrabili ſua natura remotiſſima adeo adyta permeat, ſpiſſos humores ſolvit, obſtructaque reſerat. Hinc in deliquiis animi ante nares retenta vel temporibus carpiſque illita eximie recreat; hinc in inflammatione vel alia ſtaſi, quin & concretionibus polypoſis ſolvendis valet. Ita & obeſitatem nimiam minuit, etſi non ſemper abſque aliorum malorum ſequela (Lewis *M. m. p.* 16.). Sudorem potenter movet (V. Swieten *Comment. T.* 3. *p.* 572.). Lotium quoque pellit; cujus exemplum memorabile hydrops jam ad putredinem vergens dedit, ſed uriuæ fluxu copioſo ſublatus (Weſtendorf *Diſſ. cit. p.* 74.) Vis ejus in mania crebro experimento conſtitit (Locheri *Obſ. pract. p.* 66. 68). Poſt prandium ſcilicet aceti deſtillati uncia una & dimidia conſumata, ita ut omni quadran-

drante horæ cochlear unum ingereretur, ante meridiem autem infuſum Hyperici. Ab horum uſu mox inſolitum illud in oculis diſparuit, & dein pacati ſenſim ad ſe redierunt. Quo plus ſudarunt ægri, eo citius levati. Promotæ & ſimul reliquæ ſecretiones & excretiones, in fœminis menſtrua, quæ antea vel parca nimis vel ſuppreſſa fuerunt. Repetiit hanc laudem Roſenſteinius (*Reſe-Apot. p.* 48.). Famam, quæ curatione puellæ hydrophobæ Patavii iucrebuerat, vanam fuiſſe, nec eandem vera hydrophobia laboraſſe, litteris cl. Morton (*Phil. Tranſ.* 2765. *p.* 139) compertum. Lumbrici terreſtres aceto immiſſi mox necantur (Torti *Therap. ſpec. Lib.* 5. *cap.* 6. *p.* 510.). Humani motibus crebris aceto conſperſi indicant, quam male aſſiciantur (V. Doevern *de verm. inteſt. p.* 68.). Anthelminticis igitur adſcriptum, in febribus verminoſis non una de cauſa eximium. Acetum potum optime venenum narcoticorum, nominatim Opii, enervat, ſubjuncto emetico & fomentatione capitis cum eodem & odoratu ejuſdem fortioris (Roſenſt. *Bſkd. p.* 61. *ſq.*).

In hæmorrhagia uteri poſt partum convenit lintea aceto cum æquali parte aquæ, vel aceto ſorti madida frigide abdomini & lumbis applicare (Tiſſot *Avis p.* 451. Leak *on childbed-fever. p.* 271.). Vapores ejuſdem ad corrigendum aerem putridum & in morbis hujus naturæ conducunt, dum acetum ſuper patina per carbones ſubſtratos exhalat, vel ſurculi Abietis eodem humectantur. Sic & exhalatione aceti emendantur aer conclavis, fumo fornacis vel carbonum vaporibus inquinatus (Roſenſt. *Bſkd. p.* 118.). Mirifice levant expectorationem aquæ calidæ, cui acetum admixtum, halitus ex ſpongia vel patina capite linteo obtecto inſpirati (Pringle *Diſ. of army p.* 144. Tiſſot *Avis au peuple p.* 101.). Diriori malo ſolius aceti calefacti vapores requiruntur (Tiſſot *l. c.*). Pernionibus admiſſi eoſdem diſpellunt (*Id p.* 570), prout in univerſum aceto in vapores diſtracto vis ejus ſolvens augetur, ceruſſæ exemplo.

Sunt præterea alia aceta, ex aceto variis plantis infuſo parata, eaque vel ſimpliciora, vel magis compoſita; etiam coctione producta.

Simpliciora infuſa, Acetum Calendulæ, Colchici, Lavendulæ, Papaveris, Rhoeados, Roſarum, Rutæ, Sambuci, Scillæ, Tunicæ, quorum vires in pleriſque præcipue dependent ab aceto, in paucis ab ipſa ſtirpe.

Magis compoſita ſunt, ſimulque calida:

Aqua prophylactica ſ. Acetum Bezoardicum Sylvii *Ph. W. p.* 22. In aliis pharmacopoeis & in libris Bartholini, Myſichti aliorumque compoſitiones variæ occurrunt. Nempe, additis variis aromaticis digeſtis & deſtillatis, creditum vim aceti augeri poſſe in contagioſis morbis, quin ipſa peſte,

ſte, dum ejus cochlear unum vel alterum aqua quadam diaphoretica miſceretur idemque olfactu exciperetur.

Acetum bezoardicum *Ph. W. p.* 1. Similis præcedenti formula, ſecundum quam ſimplex digeſtio ſufficit. Uſus idem.

Acetum prophylacticum) (Vinaigre des quatre voleurs ſ. Vinaigre contre la Peſte) Charas *Pharm. R. Tom.* 2. *p.* 863. Formula hæc: Rc. Summit rec. Abſynth. major. & min. Roriſm. Salv. Menth. Rut. *ana* unc. j. ß Flor. Lavend. ſiccat. unc. ij. All. drach, ij. Calam. arom. Cinnam. Caryoph. Nuc. moſch. *ana* drach. ij. Acet, opt. lib. viij. Macera calore ſolis veligne arenæ in matracio rite obturato per dies XII., poſt colaturam juncta preſſione adde camphoræ ſpiritu vini ſolutæ unc. ß. D. Exiſtimatum, eſſe optimum prophylacticum contra peſtem, mane & veſperi cochleari ejus ſumto eoque ante nares retento (Charas). Confert vero & in aliis epidemiis, inſpergendo illud veſtibus & muccinio, & poſt acceſſum ad ægros os eodem elueudo (Roſenſt. *Apot. p.* 23.), prout variæ, aceto in univerſum adſcriptæ, virtutes ad hoc iterum referendæ.

Sal aceti) (Weſtend. *l. c. p.* 7.). Conficitur ex cryſtallis connubio aceti cum alcali minerali paratis, dum iiſdem in particulas groſſiores contuſis olei vitrioli aliquot guttulæ inſtillantur. Commode in lagena vitrea ſervatur, ubi, modo probe obturetur, diu odorem volatilem purumque aceti ſervat. En elegans odoramenti genus, debilibus & ſyncopticis efficaciſſimum.

Acetum dulce (Spielm. *Chem. p.* 193.). Fit ex aceti concentrati & ſpiritus vini rectificatiſſimi partibus æqualibus. Naphtham aceti primus Comes de Lauragais (*Journ. des ſcavans* 1759. *Juillet.*) produxit, ſed ope aceti æruginis; cl. Weſtendorf (*l. c. p.* 9.) autem ita, ut miſcelam ex aceti concentrati ſui ſpirituſque vini ſumme rectificati partibus æqualibus, deſtillationi ſubmittat, donec dimidia fere totius pars tranſierit, tum liquori tranſgreſſo addat decimam ſextam partem ſalis tartari puri in quatuor aquæ partibus ſoluti. Supernatat tum aquæ nephtha inſtar olei; concentratum autem acetum eam penitus fere iterum ſolvit, acida mineralia magnam ejus partem abſorbent, reſiduumqe magis reſinoſum relinquunt; eadem facile cum aliis oleis deſtillatis ſeſe coadunat; in deflagratione flammam magis albam exhibet quam ſpiritus vini, tardius vero quam naphtha vitrioli conſumitur, cuti inſtillata frigus ſenſibile excitat. Anodynum blandiſſimum prædicatur, blande ſedans dolores ſpaſticos & tuſſim convulſivam coercens, doſi paullum majori, quam naphtha vitrioli.

De Tartaro) ſ. ſale eſſentiali vini, quo dolia incruſtantur, tam albo, quam rubro, infra inter mineralia dicam.

Lixi-

Lixivium e cineribus ſarmentorum vitis ſaturatum valde contra panaritium commendatur (*Novelliſte economique & litterarie T.* 5.). Debet ſcilicet calefieri, quantum fert æger, & eidem digitus immitti. Dicitur convenire quocunque morbi gradu, quod nimium.

P A N A X.

LINN. *Syſt. veget. p.* 773. *Gen. pl. p.* 554.

Pharm. GINSENG *Radix.*

138. *PANAX QUINQUEFOLIUM*; foliis ternis quinatis Linn. *Sp. pl. p.* 1512. Aureliana canadenſis Laſiteav (in *Memoires concernant la precieuſe plante de Ginſeng Paris* 1718. Conf. & *Hiſt. de l'ac. d. ſc.* 1718. *p.* 42.) cujus iconem & deſcriptionem contractam ſiſtit Breynius in *prod. rar. pl.* 2. *p.* 35. *ſq. Fig.* ad *p.* 52. Araliaſtrum foliis ternis quinquepartitis Ginſeng. ſ. Ninſin officinarum Ehret. Tabul. A Trew. *ed. Tab.* 6. *fig.* 1. Gin-ſeng Chinenſibus. Planta perennis.

Creſcit in Tartaria Chinenſi ſylvis montoſis denſiſſimis, ubi vidit teſtis autoptes Miſſionarius S. I. P. Jartoux (*in Lettres edifiantes & curieuſes Recueil* 10. *pag.* 159.), qui plantæ etiam & radicis ex itinere a. 1709. iconem cum deſcriptione adornavit, quam utramque ſuo libro inſeruit Du Halde (*Deſcr. de la Chine T.* 2. *Tab.* ad *p.* 180. In Canada etiam habitat, unde jam a. 1704. cl. Sarraſin (*Hiſt. de l'ac. d. ſc.* 1718. *p.* 44.) Fagoni miſit, & ubi poſtea Miſſionarius Laſiteau invenit, confirmante & cl. Kalmio (*Reſa til. N. America T.* 3. *p.* 334.), in Penſylvania aliiſque Anglicis coloniis alii. Ad oſtium fluvii de la Ware cl. Bartram locis umbroſis legit (*Comm. Nor.* 1741. *p.* 361.). Tam avide in Canada ſuperioribus annis collecta, ut metus, ne præ lucri cupidine olim interitura plane eſſet (Kalm *l. c.*). Nempe inde in Galliam, quin Chinam etſi clam copioſe translata, unde pretium ejuſdem inſigniter decrevit.

De confuſione hujus cum radice Ninſi ſupra jam diſſerui. Diverſas autem ſpecie eſſe demonſtrarunt Breynius (*Diſſ. de radice Gin-ſen &c.* recuſ. in *l. c.*) & Trew (in *Comm. Noric. a.* 1742. *p.* 388.). Cariſſima pretio, utinam & virtute. Fuit uncia ejus una pro 7. ad 8. uncias argenti Pekingi vendita (Du Halde *l. c. T.* 4. *p.* 9.); quin ad recentioris auctoris (Osbeck's *Oſtindiska reſa p.* 144.) teſtimonium uncia ejus dimidia pro 30 ad 48 ſemiunciis argenti in China ſuo tempore proſtitit venalis. Hinc & excubiis ar-

cen-

centur furaces homines & imperatori Chinenſium ſoli reditus ex collectione ſervati, quam militibus ſuis procurat.

Radix), dum ſicca examinatur, craſſitie plerumque digiti minimi eſt, Petroſelini radici non abſimilis, tam interne quam extus flavo albeſcens, rugoſa vel annulata, compactæ & corneæ fere ſubſtantiæ, & ſubinde inferius ſubdiaphana, fracta circulum in medio præ ſe fert reſinoſum rufeſcentem, plerumque in duos ramos ſive crura divaricatur (unde forſitan nomen Sinicum, quaſi *homini ſimile* dixeris), aliquando in tria vel quatuor. Odoris expers eſt, ſaporis autem dulcis Glycyrrhizæ æmuli, ſed gratioris cum levi amaritie & aromate miti linguam parumper pungente. Quo major, quoque ponderoſior eſt, eo majoris fit —. Præparatur vero immergendo illam poſt lotionem aquæ bullienti, dein ſuper vaporibus Milii cujuſdam cocti, quibus colorem brunum adipiſcitur, ſiccatur. Ope ſolis vel ignis mox ſiccatam ſpernunt Chinenſes, quoniam tum deſtituitur colore iis placente (Jartoux *l. c. p.* 182. *ſq.*). Americanam vi longe Tatarica inferiorem eſſe perhibent (Osbeck *It. p.* 145.).

Apud Chinenſes ob vires medicas, quas inde exſpectant, in ſumma exiſtimatione eſt. Tartaris Mantcheoux igitur Orhota h. e. Regina pratorum dicta. Nec magnatibus ulla fere medela præſcribitur ſine ejuſdem connubio. Nimirum pro infallibili remedio in dejectione virium a nimia intentione animi vel exercitatione corporis habent, & ſolvere pituitam tenacem, roborare pulmones & ventriculum, pleuritidi mederi, ſiſtere vomitus, hyſtericis affectionibus ſubvenire, contra vertiginem valere, ad vitam longam facere, ſibi perſuadent (Jartoux *l. c.*). Plures aliæ virtutes hinc inde recenſitæ leguntur (Vid. e. gr. Deckeri *Exercitat. pract. p. m.* 670. qui ipſe illam tentavit, Breyn *l. c. p.* 39. Rumph. *Herb. amb. auctor. p.* 47.), ex quibus modo efficaciam in convulſivis affectibus ſedandis, ac veneris appetitu ciendo, memoro, de qua poſteriori mihi & peregrinatores mercaturæ cauſa Chinam petentes narrarunt, quo fine ditiores Sinenſes crebro adhibent (Breynius). Omnia conveniunt, in refocillandis nervis præcipuam potentiam conſiſtere. Hancque delaſſatus labore in ſeſe & expertus ven. Jartoux (*p.* 163.) notabilem inde accelerationem pulſuum animadvertens; qui & foliis inſtar infuſi Theæ uſus eſt. Repetitis doſibus ſcrupuli unius radicis horrendas convulſiones compeſcuit in viro conſulari Deckerus (*l. c.*). Chinenſibus in more eſt, decoctum radicis in orbiculos ſectæ ingerere; in pulvere autem ad drachmam uſque dimidiam Deckerus dedit, cui & tinctura, vel extractum ſpiritu vini paratum proficuum viſum. Cum Hepatica nobili Tragi comparat virtutem

tem Reneaume (*Hiſt. de l'ac. d. ſc. de Paris cit.*). Juſto pauciora ſunt Europæorum experimenta, quam ut de vero pretio decerni poſſit. Nimia vero Chinenſium eſſe præconia, quis non videt?

ORDO VIII.

SARMENTACEÆ.

SMILAX.

LINN. *Syſt. veget. p.* 743. *Gen. pl. p.* 524.

Pharm. SARSAPARILLÆ vel SALSAPARILLÆ rarius ZARSÆ *Radix.*

139. SMILAX SARSAPARILLA; caule aculeato angulato foliis inermibus ovatis retuſo - mucronatis trinerviis Linn. *Sp. pl. p.* 1459. Smilax aſpera (ob caulis aculeos non foliorum) peruviana ſ. Sarſaparilla C. B. Smilax viticulis aſperi virginiana folio hederaceo leni Zarza nobiliſſima Pluck. *Phytogr. Tab.* 111. *Fig.* 2. Regnault *Botan.* La Salſeperille. Frutex ſarmentoſus in regno Peruviano, *Mexicano* & Braſilia creſcens.

Dictam ſpeciem Equ. A Linné pro vera habet. Proſper Alpinus (*Plant. ægypt. p.* 136.) autem Smilacem aſperam L., ut ex icone ulterius patet. Nempe in Zacyntho inſula ejus radices ejuſdem omnino figuræ ac Sarſaparillæ L. invenit, & percepit ibidem non minus contra luem veneream adhiberi, & in faſces colligi, ad exteros quoque tranſmitti. Hujus quoque ſententiæ fuit Fallopius eodem ſucceſſu hiſce radicibus uſus, & Amatus Luſitanus. Guilandinus autem in ſuo cum Alpino colloquio adverſatur, confuſionem radicum valde ſimilium arguens. Tobias Aldinus (*de Similace aſpera, an ſit eadem ac Sarſaperilla americana? Meſſan.* 1652.) affirmat, Smilacem aſperam eſſe veram, varios alios citans, & poſſe omnino lui venereæ opponi. Smilax aſpera Hiſpaniam & Italiam præter Palæſtinam & Græcas inſulas pa-

patriam habet, & ſi fides cl. Wilh. Fordyce, Peruvianum quoque regnum & Braſiliam. Car. Muſitano (*de lue ven. Lib. 3. c. 1. Op. Tom. 2. p.* 434.) non minus hæc ipſa frequenter ſucceſſit, qui & ſapore, cortice, medulla, facultate convenire, quin alteram vincere teſtatur. Similis efficaciæ teſtis quoque eſt Monardes (in Cluſ. *exot. p.* 349.). Cl. Fordyce ſynonymum allatum C. Bauhini Smilaci aſperæ L. adjungit, & vim a ſe totque aliis exploratam huic præcipue tribuit.

Radix) in pharmacopoliis obvia conflatur copia radicularum ſarmentoſarum aliquot pedes longarum, ad pennam anſerinam uſque craſſarum, ex trunculo pollicaris craſſitiei emergentium, extus fuſca, interne alba. Faſciculatim vincta intra corbiculos vendi ſolet. Et, ſi probæ notæ eſt, facile findi ſe ſinit. Manifeſtam amaritiem cum aliqua ſtipticitate tribuit Nic. Maſſa (in Luiſini *Aphrod. p.* 81.). Decoctum fatuum leniſſime ſalſum pronunciat Swieten (*Comment. T. 5. p.* 568.) Extractum præterea aquoſum amaricans (Neumann), ſpirituoſum autem ſubacre (Cartheuſer). Aqua lota ſpumam agit & manus nitentes reddit (Erndtelii *Warſavia phyſ. illuſtr. p.* 212.).

Crebra in primis ejus in lue venerea laus fuit, poſtqnam Hiſpani eam verſus medium fæculi decimi ſexti in Europam tranſtulere (Monard. *l. c.*). Extollunt efficaciam in hoc morbo Franc. Ximenes, Vidus Vidius, Trincavellius, Fallopius, Maſſarias, Cæſalpinus, Varandæus, Thom. Rudius, Nic. Maſſa, Alexander Trajanus Petronius, ex quibui præcipua loca excerpſit cl. Fordyce (in *med. Obſerv. & Inqu. T. 1. p.* 149. *ſqq.*) aliique multi, quorum nomina ſignificat Boehm (*Diſſ. de variis ſyphilidis therapiis Argent* 1771. *p.* 24.). Infantes a nutricibus lactentibus infectis, etiamſi maculis, puſtulis, ulceribus & nocturnis doloribus correptos ſanari facillime farina Sarſaparillæ panatellis aut pulticulis admixta, auctor eſt Harris (*Morb. infant. p.* 233.).

Dictorum multi hanc radicem Guajaco præferunt idque in decocto. Quoniam autem veram adhibendi eam rationem, quibuſque in caſibus præciſe conveniat, non dilucide expoſuerunt, in oblivionem fere tranſiit; quin alii de inertia publice conqueſti, ut Montanus, Fracantianus, Guarguantus, Johrenius, Bromfield rel. vel leviori modo malo parem exiſtimarunt, ut Paſchalis, Saporta, Rudius rel. (Boehm *l. c. p.* 26.) vel in connubio modo mercurialium; prout Angli medici decoctum Sarſaparillæ ſolutioni mercurii ſublimati ſæpe adjungunt (V. *Med. Obſ. & Inqu.*). Fiduciam noviter inculcavit cl. Fordyce (*l. c.*) caſibus pluribus in medium prolatis, quibus vim ſuam comprobavit. Decocto vero uſus eſt, ex radicis quantum fieri poteſt recentis unciis tribus de-

coctæ intra vas apertum in aquæ fontanæ libris ſex, donec remanſerint libræ duæ menſuræ civilis; ſubinde ſaporis cauſa pauxillum radicis Liquiritiæ addidit. Quam ipſam quantitatem præbiis duobus vel tribus intra nychthemerum propinavit. Sæpe idque cito curationem abſolvit ſine ſudore & domi manendi neceſſitate, & abſque diæta nimis rigida, præſertim caſibus, in quibus nec Guajacum nec Mercurius aliquid præſtiterunt. Sicque dolores nocturni oſteocopi vix tolerabiles conſopiti. Proficuum maxime fuit macilentis & ad phthiſin pronis, redierunt enim cibi deſiderium, toroſitas priſtina, vires. Cl. Hunter quoque luem in homine quodam ulceribus inguinum ſimul fœdato curavit. In pertinaciſſimis malis connubium ejuſdem cum mercurialibus maximam vim præſtat. Confirmat & vim decocti, aliis fruſtra in lue adhibitis, L. B. De Störck (*Ann. med.* 2. *p.* 225. *ſq.*). Simili, ut Fordyce, mopo adhibuit cl. Plenck (*Mat. chir. p.* 105.) optimo effectu, ſuadetque, ut ulcera crebro decocto expurgentur. Sudorem movendo labem veneream tollere Sydenhamus (*Oper. p.* 29. 124.) arbitratur, quod vero non congruit cum cl. Fordyce obſervatis —. Addo hic formulam decocti Lisbonæ inter medicos familiaris, quo incommoda poſt ptyaliſmum & uſum mereurii liberaliorem reſidua tollunt, etſi non unice in hoc Sarſaparillæ meritum: Rc. Rad. Sarſap. Santal. alb. & rubr. *ana* unc. iii, Glycyrrh. Mezer. *ana* unc. ß Lign. Rhod. Guajac. Saſſafr. *ana* unc. i Antim. crud. unc. ii. M. & infund. cum aqu. ſont. bull. lib. x per horas xxiv, dein coq. ad lib. v. Colaturæ capiat æger lib. i ß ad lib. v quotidie.

Reſolvens inſuper efficax a variis habetur, quo nomine in rheumatiſmis commendatur (Scholzius in *Conſ. craton. L.* 2. *Conſ.* 6.) & in tumoribus duris diſſipandis (Sculteti *Armament. chir. Obſ.* 26.). Præſervationi ab arthritide decoctum inſervire notarunt Wittichius (*Conſ. med.* 65.), Claudinus (*Exp. rat. L.* 3. *c.* 24.), Spieſſius (*de arthr. p.* 61.). In ulcere cancroſo naſi, alio ulcere ejuſdem partis titillatione moleſto, pruritu demum ejus cum rubedine fœda & genæ dextræ, decocti internus uſus proficuus inſigniter fuit. In homine, cui proxime dicto malo laborabat, fomentatio ſimul adhibita eſt (Brisbane's *ſelect. Caſes in the Practice of Med. p.* 28.).

In Marchia huic radici feliciter ſubſtituunt radicem *Caricis arenariæ* L. (Gleditſch *alph. Verz. d. Arzn. p.* 55.).

Pharm. CHINÆ *Radix*.

140. *SMILAX CHINA*; caule aculeato teretiuſculo foliis inermibus ovato-cordatis quinquenerviis Linn. *Sp. pl. p.* 1459. China Radix C. B. Smilax minus ſpinoſa fructu rubicundo radice virtuoſa China dicta Kämpf. *Amoen. p.* 781. *Tab.* 782. Rumph. *Herb. Amb. Auct. p.* 72. *Tab.* 30. ubi & radix depingitur. Conf. Sam. Gottl. Gmelin's *Reiſe durch Ruſsland T.* 3. *p.* 32. *Tab.* 6. quæ præſtat prioribus. Frutex cr. in China, Japonia, Perſia ſeptentrionali (Gmel.), necnon in Jamaica (Browne).

Radix) eſt nodoſa, lignoſa, ponderoſa, epidermide fuſco-rubeſcente veſtita, intus pallide rubicunda. Fruſtis planis vulgo ſervatur. Præfertur, quæ ex India orientali provenit, quæ ipſa pallidior duriorque eſt Americana. Virtute vero poſteriorem priori non cedere creber apud Americanos uſus teſtatur (Browne *nat. Hiſt. of Jam. p.* 359.). Inodora, ſapore fere omni deſtituitur, niſi unctuoſo: Nic. Maſſa (in Luiſini *Aphrod. p.* 86.) tamen amaritiem & auſterum ſaporem tribuit maſticatæ.

Circa annum 1535. in Europam incomparabilis in lue venerea remedii nomine translata fuit (Thevet *Coſmogr. univerſ. Lib.* 11. *c.* 25.). Decocti tum forma ingerebatur ex uncia una radicis diſſectæ pauxillo aquæ maceratæ, dein in duodecim libris aquæ ad conſumtionem tertiæ partis coctæ. Hujus poculum magnum calide in lecto ebibebatur, ut probe inſudaret æger per duas vel tres horas, ſub commoda diæta & uſu purgantium, ſi opus eſſet, ſicque continuarunt per 24. dies; quibus peractis reliquiæ radicis ex decocto pro potu ordinario inſervierunt. Ulcera, ſi quæ adeſſent, fovebantur eodem decocto. (Veſal. *Epiſt. de radice Chinæ in Aphrod. p.* 584. 598. Cfr. & Aſtruc *de morb. ven. p.* 112.). Sed non parem eſſe lui veneræ profligandæ innuit Fallopius (*Tract. de morb. gall. c.* 60. in *Aphrod. p.* 802.), C. Bauhinus (*Lib.* 2. *compoſ. med. c.* 10.). Aſtruc (*loc. cit.* 113.) multique alii, quos citat. Nec hodie amplius ulla in fide contra hunc morbum eſt.

Non plus virtutis præſtitit Imperatori R. Carolo Quinto in morbo articulari (Veſalius *l. c.*). An verius in hydropiſi, melancholia, lippitudinibus valet, in quibus felicem ſatis ſucceſſum affirmat Fallopius (*l. c.*), in obſtructione lienis, (Amatus Luſitanus *Curat.* 61. *cent.* 5.) aliiſque obſtructionibus (River. *Prax med. Lib.* 12. *cap.* 5.) in phthiſi, ſcabie, lepra? In demulcendo ſanguine ſive ejuſdem acrimonia mitiganda, unice illius efficacia, me judice, conſiſtit. Ita conducit poſt variolarum inſitionem infantibus per

14. dies ptiſanam ex hac radice bibere, ne minuta exanthemata propullulent (Roſenſtein *Bskd. p.* 185.). Obeſitatem porro gignit (Fallopius); quo fine a mulierculis Aegyptiis iu balneis uſurpatur (diſplicent enim in gynæceis arundinaceæ fœminæ) & emaciatis utiliter exhibetur (Alpin. *med. Aegypt p.* 236. 253.). Apud Americanos ſuibus pabulum radix præbet, idque, deficiente alio, unicum eſt (Browne's *nat. Hiſt. of Iam. p.* 359.).

RUSCUS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 751. *Gen. pl.* 534.

Pharm. Rusci s. Brusci *Radix*, *Turiones*, *Semina*.

141. *RUSCUS ACULEATUS*; foliis ſupra floriferis nudis Linn. *Sp. pl. p.* 1474. Ruſcus C. B. Icon: Regnault *Botan.* le Houx Frelon. Frutex in Helvetiæ, Galliæ, Italiæ nemoroſis, aſperis, ſaxoſis creſcens.

Radix) formatur fibris craſſis calami latitudinis, initio ſubdulcis, dein inſigniter amara. Inuſitata. Contra hydropem adhibita. Aſcite convaluit mendicus, memoratus a Riverio (*Obſervat. Cent.* 3. *Obſ.* 52.) decocto per menſem integrum ſumto, purgatione per Sennam bis vel ter in auxilium adhibita. Aliud ſimile exemplum narrat uti & bina de curato hydrope matricis Ja. Bauhinus (*Hiſt. univ. plant. T.* 1. *p.* 582.).

Ex numero quinque Radicum aperientium) eſt.

Turiones) olim contra infarctus viſcerum adhibiti I. B.

Semina) inſtar Coffeæ toſta potum haud ingratum præbent & lotium pellentem (Zannichelli *de Ruſco ejuſque medicamentoſa præparatione. Venet.* 1727. 8.).

Pharm. Uvulariæ *Herba*.

142. *RUSCUS HYPOGLOSSUM*; foliis ſubtus floriferis ſub foliolo Linn. *Cyſt. veg. p.* 751. Laurus alexandrina fructo pediculo inſidente C. B. Icon: Hypogloſſum Column. *Ecphr. Tab.* 165. *fig.* 2. Suffrutex in montibus umbroſis Hungariæ, Italiæ, Liguriæ creſcens.

Herba) adſtringens. Contra uvulæ prolapſum adhibita. Sed hodie oblivioni data, quum meliora ſuppetant.

MENISPERMUM.

LINN. *Syſt. veget.* p. 748. *Gen. pl.* p. 530.

Pharm. Cocculi Indi (*Baccæ*).

143. *MENISPERMUM COCCULUS*; foliis cordatis retuſis mucronatis, caule lacero Linn. *Sp. pl.* p. 1468. Cocculus officinarum C. B. Tuba baccifera Rumph. *Herb. Amb.* p. 35. *Tab.* 22. Arbor creſcens in India inter rupes & ſaxa maritimarum orarum, ſub umbris altarum arborum, e. gr. in Zeylona, Malabaria, Iava, Amboina.

Fructus) bacca eſt nucem includens reniformem rugoſam, quæ ex putamine fragili & medulla ſ. nucleo albo componitur. Hac forma in officinis obvia. Baccis apud Indos piſces capiuntur & enecantur, dum ſcilicet ſemimaturæ, cum cancellis Koeman ſ. Bernard l' hermite dictis, qui in quibuſdam cochleis reperiuntur, conteruntur & ſic in pilulas formatæ in aquam projiciuntur. Hac paſta avide a piſce devorata vertiginem concipit & quaſi inebriatur, ita ut ad aquæ ſuperficiem delatus capi facile queat. Hiſce baccis quoque aves Paradiſiacas irretiunt, projectis illis in ſoveas, ubi aqua pluvialis ſtagnat, quam ipſam aves bibunt. Quin gentibus iſtis ad vaccas hircoſque capiendos inſervit, ſed ſub connubio fructus Incos, ut inebriatum animal transfodi facile poſſit (Rumph *l. c.*). Ambiguum eorundem effectum eſſe, hæc ſaltim docent. Contra pediculos valere inſuper legitur (Dale *Pharm.* p. 345.). An homini pariter venenum, nondum ſatis conſtat?

CISSAMPELOS.

LINN. *Syſt. veget.* p. 750. *Gen. plant.* p. 533.

Pharm. Pareiræ Bravæ *Radix*.

144. *CISSAMPELOS PAREIRA*; foliis peltatis cordatis emarginatis Linn. *Sp. pl.* p. 1473. Clematis baccifera glabra & villoſa, rotundo & mbelicato folio Plumier *Plantes de l' Amer.* 78. *Tab.* 93. Caapeba Piſo *Ind. hiſt. nat.* p. 261. Pl. perennis Americæ auſtralis, nominatim Braſiliæ, volubilis.

Nomen pharmaceuticum Luſitanicum eſt, ſignificans vitem feram.

Folia vulnera ſanare vel integre vel contuſione prægreſſa applicata feruntur (Sloane *Hiſt. Jam. Tom.* 1. *p.* 201.). Succus horum expreſſus contra ſerpentum morſus prædicatur a Piſone (*l. c.*), qui & radicem cum foliis contuſam & vino hauſtam aſſumti veneni vim retundere refert.

Radix) vero, præcipue celebrata, eſt lignoſa variæ craſſitiei, ab iſta digiti ad brachii infantilis uſque, extus cortice rugoſo brunoque obducta, interne obſcure flaveſcens, ex annulis concentricis conſtans. Sapor ejuſdem amaro-dulcis, odore autem caret. Notatur & alia ſpecies extus alba, interne citrina, cui, dum recens eſt, color carneus adſcribitur, dein palleſcens (Geoffroy *Hiſt. de l'Acad. d. ſc.* 1710. *p.* 57.). Poros, farinam, ſales radicis Levwenhoekius (*Epiſt. phyſ.* 44. *p.* 417.) microſcopio ſcrutatus eſt, &, hujus quoque ope, admiſto ſanguini decocto ejuſdem globulos fuiſſe diſperſos vidit, ut inde ad vim ſanguinem ſolvendi concludas (*l. c.*). Americanis jam dudum accepta fuit. Hiſce nimirum aqua vel cereviſia vel vino macerata pro potu ordinario fuit in renum uretherum & veſicæ obſtructionibus, & magnates Luſitani nullum in calculi moleſtiis tollendis aliud remedium excellentius agnoverunt (Piſo *l. c.*). Diuretica vi planta apud Nigritas Jamaicæ ſeſe commendat, qui in primis radicem eo fine in decoctis adhibent (Browne *Hiſt. of Jam. p.* 357.).

Senſim vero & ab Europæis cum ea experimenta capta, poſtequam, ut vero ſimile, Luſitani in Europam eam tranſvexere. Pariſios per Regis Galliæ legatum, Amelot, a. 1688. pervenit (*Hiſt. de l'ac. d. ſc. de Paris* 1710. *p.* 56.), tumque varii medici Galli ejus uſum fecere, interque hos Helvetius, qui in *Traité des maladies les plus frequentes et des remedes ſpecifiques*, ejus mentionem aliquoties honorificam injicit. In Germania nondum initio ſæculi famam excitaverat, ſed multum ibidem ad ejuſdem exiſtimationem contulit Lochnerus (*Schediaſma de Pareira brava Norimb.* 1719. *Ed.* 2. in 4.) caſibus potius diſtincte prolatis, quam luxuriantis eruditionis ornamentis, quibus obvelantur.

Specificum contra omnia renum mala & veſicæ non dubitat vocare Helvetius, affirmans calculos olivæ magnitudinis inde ſeceſſiſſe, ſicque lithotomiæ neceſſitatem diſparuiſſe, non diffitens tamen non in omnibus eandem efficaciam demonſtraſſe. Negat quidem radice calculos vere frangi cl. Geoffroy (*Mem. de l'ac. d. ſc. l. c. p.* 57.), ſed pituitam, qua ſabulum nectitur & in verum calculum conferruminatur, ſolvi arbitratur, & copia ſabuli poſt uſum ſecerni, hincque vix unquam in colica nephritica fruſtrari ſpem obſervavit. Lochnero (*l. c. p.* 66.) laudes etſi reſtringenti ſæpe in nephritide calculoſa ſubvenit, aliis multis fruſtra ten-

tentatis. Valuit & in ulceribus renum & veſicæ, ſuppreſſionemque lotii tenacis feliciter ſuſtulit (Geoffroy *l. c. p.* 58.). Succeſſit etiam in hydrope, in morbo tympaniti haud abſimili ex pituita vitrea intra primas vias collecta, contra vermes in urinæ veſica deliteſcentes (Lochner *p.* 83.), in aſthmate (Idem *p.* 81. & Geoffroy *l. c.*) humido (Hoffm. *Med. Syſt. T.* 4. *P.* 2. *p.* 272.), in ictero a bile craſſa (Geoffroy *p.* 58.), in fluore albo (Lochner *p.* 78. Carl's *med. Rathſchläge* 12. *p.* 67.). Patet ex hiſce, vi ſingulari pollere in tenacibus humoribus ſolvendis.

Quo de radicis efficacia tanto certiores evadamus, præſtat eandem ſolam vel in pulvere ad drachmam dimidiam vel integram pro doſi aliquoties de die (Locher & Geoffroy) capere, vel in infuſo ſive decocto, drachmas ſcilicet duas vel tres in libra ſeſquialtera aquæ, decoquendo, donec ſuperſit libra una, hancque quantitatem in tres partes dividendo (Geoffroy). Varia tamen connubia a quibuſdam facta, prout Lochnero miſcela cum Acmella, vel cum Speciebus decocti nephrititi Foreſti, vel cum Lino cathartico placuit. Sic & cl. Blackrie (*Diſquiſition on medicines that diſſolve the ſtone T.* 2.) ſolitus erat contra urinam cruentam & ulcera viarum urinariarum radicem una cum dimidia parte foliorum Uvæ urſi decoquere. Tinctura & extractum ſpiritu vini factum fortiorem ſaporem habent præparatis aquoſis hujus generis, hinc & vi antiſtant.

PRÆPARATA.

Eſſentia Pareiræ Bravæ) *Ph. Wurt. pag.* 84. Fit ſpiritu vini.

ARISTOLOCHIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 686. *Gen. pl. p.* 467.

Pharm. SERPENTARIÆ VIRGINIANÆ *Radix.*

145. *ARISTOLOCHIA SERPENTARIA*; foliis cordato-oblongis planis caulibus infirmis flexuoſis teretibus, floribus ſolitariis Linn. *Sp. pl. p.* 1363. Ariſtolochia Piſtolochia ſ. Serpentaria virginiana, caule nodoſo Catesby *nat. Hyſtory of Carol. T.* 1. *p.* 29. *Tab.* 29. Conf. deſcriptio Baniſteri in *Phil. Tranſ. Vol.* 20. *p.* 467. Planta perennis Virginiæ.

Radix) formatur fibrillis numeroſis ex trunculo communi erumpentibus, extrinſecus bruna, interne pallidior. In pharmacopoliis huic ſæpe particulæ herbæ adhærent. Sapor amarus pungens, odor aromaticus. Tam aquam quam ſpiri-

ri-

ritum vini imbuit vi ſua. Extractum tamen ſpirituoſum fortius eſt altero, & hoc dimidium modo ponderis alterius ſ. aquoſi conſtituit. Eſt ex genere, quod plures ſpecies cum grato aromate amaras complectitur.

Primus ejus mentionem fecit Thom. Johnſon (Gerard's *Herbal*. 1633.), maximeque probabile, Cornutum (*Canad. plant. p.* 214. *a.* 1635.) ſub nomine Radicis Snagroel nothæ Americæ hanc intellexiſſe. Etenim celebrata olim in America tanquam antidotum veneni ſerpentum. Morſum ſerpentis venenatiſſimi Boicininga eadem enervari (Dale *Pharm. p.* 194.) fertur, quod fieri ulterius deſcribitur maſticata hac planta & ſucco deglutito, foliis quoque contuſis vulnerique applicatis (Geoffroy *M. m. T.* 2. *p.* 248.).

Id certe communi conſenſu agnoſcitur, pollere inſigni efficacia in febribus, ob virium dejectionem vel humorum putredinem, malignis, & illas potenter erigere, hanc manifeſte coercere. Vim antiputredinoſam ejuſdem eximiam confirmant & experimenta extra corpus (Pringle's *Diſ. of the army App. Experim.* 7. 11. 14), quæ tamen vel nihil, vel parce modo adſtringit (*Experim.* 17.). In febre putrida maligna, tertio ſtadio, quando ſtupor inſignis pulſuſque nimis debilis ſentitur, delirium inſtat & petechiæ apparent, Serpentaria vi vitali proſpicitur. Eo fine decoctum addito tantillo liquidi ſpirituoſi conducit, vel pulvis radicis in ſubſtantia a ſcrupulis duobus ad drachmam integram. Præſtans quoque ejuſdem miſcela cum cortice peruviano eſt (Pringle *loc. cit. p.* 312. *ſq.*). In febre bilioſa putrida prævertit gangrænæ & pulſum febremque neceſſariam concitat. Tertio jam die vel maturius tum locum habuit, pulſu nimirum ſubmiſſo. Forma infuſi in hoc morbo commodiſſima viſa (Hillary *Diſ. of Barb. p.* 165.). Non minus proficua in angina gangrænoſa eſt, tam initio morbi, quam malignis quibuſdam ſymptomatibus ingruentibus, ea tamen doſi, ut non poſſit ſudorem pellere. Jungitur ſimul utiliter gargariſma ex decocto baccarum Sumach & Serpentariæ cum tantillo aluminis, nec pro rei conditione alia topica negligenda (*Med. Obſ. en Inqu. Vol.* 1. *pag.* 219. *ſq.*). Subvenit &, ſi quid unquam, decoctum hujus radicis in dyſenteria viribus collapſis & pulſus infirmitati, vel in connubio corticis peruviani vel Theriacæ (Pringle *Diſ. pag.* 274.).

Nec in febribus intermittentibus ſpernenda, quas eadem curavit Sydenhamus (*Oper. p.* 310.) in pauperibus ante paroxyſmum vino data, & ſudoris intra ſtragula ſimul probe habita ratione. Conſtitit & ſubinde ejuſdem connubio vires corticis peruviani auctas & breviori tempore citiuſque febrem ſublatam; quo fine corticis ſcrupulis duobus unus

radi-

radicis admixtus (Lyſons's *practical. Eſſays upon intermitting Fevers etc.* p. 16.).

In pulvere plerumque a granis decem ad ſcrupulum unum vel drachmam dimidiam exhibetur. Præter dictas miſcelas, alias cum ſale ammoniaco vel camphora rel. pro re nata experientia probat. Sic & decoctum vulgare eſt.

PRÆPARATA.

Eſſentia Serpentariæ virg.) *Ph. W. p.* 85. Fit ſpiritu vini.

Tinctura) *Ph. Lond. p.* 72. Spiritu vini tenuiori.

Tinctura) *Ph. Ed. p.* 47. Digeſtio fit radicis cum aqua epidemia & Coccinella.

Pharm. ARISTOLOCHIÆ ROTUNDÆ *Radix.*

146. *ARISTOLPCHIA ROTUNDA*; foliis cordatis ſubſeſſilibus obtuſis, caule infirmo, floribus ſolitariis Linn. *Sp. pl. p.* 1364. Ariſtolochia rotunda flore ex purpura nigro C. B. Blackwel *Tab.* 256. Pl. perennis auſtralis Europæ.

Radix) rotunda, rugoſa, bruna, interne ruſa. Jungenda ſtatim cum hac.

Pharm. ARISTOLOCHIÆ LONGÆ *Radix.*

147. *ARISTOLOCHIA LONGA*; foliis cordatis petiolatis integerrimis obtuſiuſculis, caule infirmo floribus ſolitariis Linn. *Sp. pl. p.* 1364. Ariſtolochia longa vera C. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 51. *Fig.* 2. Pl. perennis ejuſdem patriæ.

Utramque olim combinavit Linneus in unam ſpeciem, jam vero disjungit, licet affinitatem utriuſque etiamnunc non diffiteatur.

Poſterioris Radix) longa eſt ad dimidium pedem uſque, extus fuſca & rugoſa, interne vero flava. Hæc quoque nauſeoſa amara cum ſenſu quodam acrimoniæ & odore forti. Rotundam eſſe efficaciorem Schröderus (*Pharm. p.* 538.) innuit, abſtergere potentius altera Fernelius (*method. med. Lib.* 6. *cap.* 12. *p.* 163.), huicque ſaporem acriorem & magis amarum tribuit Spielmannus (*M. m. p.* 199.). C. Hoffmannus (*Med. offic. p.* 135.) contra longam, calidiorem & ſaporis manifeſtius amari & acris pronunciat. In praxi promiſcue præcipiuntur. Hinc virtutes heic una exponendæ.

Uterinum ſanguinem pellunt, unde nomen traxiſſe originem videtur, etſi alii ab inventore (Cicero), vel inventrice (Nicander), derivent. In menſtruis vel lochiis ſuppreſſis vel ſecundinis retentis jam antiquitus (Hippocr. *de nat. muliebri p.* 572. *oper.* Foëſii) in laude, noſtro tamen tempore

pore ſeneſcente. Inclaruit præterea vis ejus reſolvens, in obſtructionibus viſcerum & aſthmate (Fernel. *l. c. Lib.* 5. *cap.* 7. *p.* 110.) conſpicua. Aſthma ſcorbuticum nominatim indicat Sim. Paulli (*Quadrip. boi. p.* 24.).

Amara prout jam dudum contra arthritidem, quocunque jure id fiat, auctoritatem nacta: ita in communionem præconii Ariſtolochiæ tranſierunt. Inter Veteres Galenus (*L.* 6. *ſimpl.*), Meſuë (*L.* 2. *de purg. ſimpl. c.* 27.). Rhaſes, efficaciam agnoverunt. Poſt hoſce non dubitavit Guaincrius (*de ægritudinibus junctur. c.* 29.) ex drachma una Ariſtolochiæ rotundæ cum aqua mellis per menſem vere & hieme bibita, perfectam contra podagram immunitatem promittere. Arceri hacce radice paroxyſmum affirmat Sigiſm. Kolreuterus (*Tract. de arthr. c.* 8. *p.* 52.). Pertinet & hic olim celebratum ſecretum antipodagricum Epiſcopi Monaſterienſis, quod ex Valentino recenſet Spieſſius (*de arthr. p.* 57.): ex radice Ariſtol. longæ unciis tribus & ſpiritus Juniperi vulg. Menſura una, digeſtis per duodecim horas & colatis, cujus cochlearia tria omni aurora capienda per duos menſes, hinc bis in ſeptimana iteranda. Ab hac non multum differt Eſſentia ſaturata, ex Ariſtol. rot. radice & ſpiritu vini rhenani parata, & ad quinquaginta guttas, bis vel ter per ſeptimanam probo ſucceſſu præſervativo ſcopo hominibus morbo obnoxiis exhibita (Klauning in *Eph. N. C. Cent.* 5. *Obſ.* 66. *p.* 113.); & alia, ut videtur, dilutior præcedenti, a Brunnero (Held in *Eph. cit. Cent.* 6. *Obſ.* 36. *p.* 364.) in podagricis præcipue phlegmaticis utiliter tentata, ex radicis Ariſtol. long. unciis duabus & ſpiritus vini libris tribus digeſtis, data ad duo cochlearia per duos menſes, poſtea hebdomadatim bis per integrum annum. Non minus eximio ſolatio extractum radicis reſinoſum forma pilulari ad grana quindecim captum fuit (Klaunig *l. c.*). Ingreditur & alterutra harum radicum celebratum nimium ante paucum tempus *Pulverem antiarhriticum* Ducis Portlandiæ vel Principis Mirandulæ, cujus hæc formula; Rc. Rad. Ariſtol. rotund. Gentian. Summit. & Fol. Chamædr. Chamæpit. Centaur. min. *ana* M. F. pulvis. Hujus drachma una quovis mane jejuno ventriculo in cyatho aquæ & vini vel alio vehiculo commodo ſumitur per ſpatium menſium trium; tum diminuitur doſis ad $\frac{3}{4}$ drachmæ per tres menſes, poſtea ad drachmam dimidiam per ſex menſes; poſt annum unum ſufficit drachma dimidia alternis diebus. Sæpe uſus binorum annorum requiritur; nam lente vim exſerit. Ita quidem, niſi ratio, certe conſuetudo præcipit, quæ in ſpecificis ſic dictis plerumque minutula curat. Nomen Anglicum a Duce tulit, diu arthritide hereditaria affecto, ſed uſu hujus remedii inſigniter levato, qui ipſe pu-

blici

blici quoque juris formulam fecit (Clephane in *med. Obſ. & Inqu. T.* 1. *p.* 126. Conf. & *Chirurg. Pharmacy p.* 340.). Sed tantum abeſt, ut Anglicanum inventum ſit, ut ſimiles formulæ ex amaris in arthritide Veteribus jam familiares, ut Galeno, Aëtio, Tralliano, Paulo Æginetæ rel. qui ipſi iſta non niſi frigidæ & phlegmaticæ temperiei hominibus dederunt, calidis autem & bilioſis tanquam noxia repudiarunt. In Gallia ille pulvis jam dudum pulveris Principis Mirandulæ nomine notus, cujus compoſitionem Tournefortius (*Hiſt. des plantes de Paris T.* 1. *p.* 122.) addita tantum radice Centuarii majoris, deſignavit. Et in *Codice medicam. Paris* (*p.* 65.) pulvis arthriticus amarus dicitur ---. Id vero de amaris hoc in morbo univerſum ſciendum, etſi protractiori eorum uſu primarum viarum acor frangatur roburque harum reſtituatur, immodico tamen gravari ventriculum, & vel incenſo ultra digeſtionis vim appetitu, diætæ errores cieri vel digerendi ingeſta poteſtatem ſufflaminari, & calida ſua natura nocere iis præcipue, quibus plethora temperieſque ſponte calida contingit. Et hæc quidem in connubio ſpirituoſorum, ſecundum exempla ſupra allegata, tanto damnoſiora (Brunnerus *de pancr. p.* 143. Werlhof *Caut. med. Tract.* 1. *p.* 32.). Hinc ex pulvere anthritico multi apoplexiam, paralyſin vel morbos acutos, ſenes præcipue, contraxerunt (*Chir. Pharmacy l. c.*). Et in homine quodam arthritis quidem inde ſedata, ſed reſpiratio difficilis, tuſſis ſicca morſque ſubitanea ſucceſſit, tuberculis pulmonum poſt mortem conſpicuis (Gaubius in *Verhandelingen door de Holl. Maatſchappye d. Weetenſch. P.* 4. *p.* 305.).

Qùum ſpongioſa radix ſit, ad fonticulos dilatandos confert (Alſton *M. m. Vol.* 1. *pag.* 392.). Nec infrequens uſus pulveris inſperſi vel decocti ad detergenda ulcera ſordida & ſpongioſa, vel injectionnm in fiſtulis. Speciatim extollit vim pulveris aqua decocti & intra petiam applicati, vel & lotionem, in ulceribus vetuſtis tibiarum Sim. Paulli (*l. c. p.* 24.). Sic & clyſmate hæc radix ulcera ex hæmorrhoidibus internis ſanavit, & metum fiſtulæ futuræ diſſipavit (Chom. *Uſuelles L.* 1. *pag.* 207.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulvis arthriticus amarus) *Cod. Paris p.* 65. ſ. Pulvis Principis Mirandulæ). ſ. Ducis Portlandiæ) V. ſupra.

Pharm. ARISTOLOCHIÆ VULGARIS (vulgo) s. ARISTOL. TENUIS Ph. Lond. *Radix.*

148. *ARISTOLOCHIA CLEMATITIS*; foliis cordatis caule

le erecto, floribus axillaribus confertis Linn. *Spec. pl. pag.* 1364. Ariſtolochia clematitis recta C. B. Icon: Regnault *Botan.* l' Ariſtoloche clematite. Pl. perennis creſcens in Gallia copioſe in vineis foſſiſque, in Auſtria, Tartaria.

Radix) tenuis, repens, unde in hortis moleſte luxuriat. Odore & ſapore præcedentibus ſimilis. Fuchſius quoque & Dodonæus viribus convenire aſſirmant. Et reliquis frequentius in Scotia adhibetur (Alſton *M. m. T.* 1. *p.* 391.). Quamobrem ad hanc transferre licet virtutes ſupra memoratas, quas inter ad antipodagricam præcipue reſpectum. Hac nominatim in extracto vel pulvere, præcipue autem Eſſentia ſimplici, præcautum eſt inſultui, rarius jam natus devictus. Nec minus commoda in alia Eſſentia compoſita, ex baccis Juniperi, Caryophyllis, Cinamomo, & in ſuperando malo viſa eſt. Quin eam prærogativam habet hæc radix præ aliis ſui nominis, quod alvum blande laxet, minus ſanguinem commoveat, & ſpaſmos in ſuris podagricorum inſultum præſagientes ſopiat (Held in *Eph. N. C. Cent.* 6. *p.* 363. *ſq.*).

Foliorum pulvls a veterinariis ulceribus equorum ſanandis inſpergitur (Held *loc. cit.*).

Pharm. ARISTOLOCHIÆ TRILOBATÆ *Herba, Radix.*

149. *ARISTOLOCHIA TRILOBATA*; foliis trilobis caule volubili, floribus maximis. Linn. *Sp. pl. p.* 1361. Ariſtolochia folio hederaceo trifido, maximo flore, radice repente Plum. *Spec.* 5. Conf. Bergius in *Vet. Ac. Handl.* 1764. *p.* 239. Jacqu. *Obſ. bot. P.* 1. *p.* 8. *Tab.* 3. Pl. herbacea, Surinami & in Jamaica creſcens.

Non recepta hucuſque in officinas, ſed quas in ſenſus mutationes excitat, & quæ in patria de ejus efficacia explorata ſunt, dignam eam medicorum attentione reddunt. Odore gravi, eaque amaritie Herba) inſtruitur, qua fere Padus. Chemicis experimentis conſtitit, infuſi aquoſi vel pulveris forma uſui interno eſſe accommodatiſſimam; nam ſpiritu vini & coctione & deſtillatione ſapor odorque valde debilitantur (Bergius *l. c. p.* 241.). In America contra ictus ſerpentum familiaris eſt (Barrere *Hiſt. nat. de la France Equinox. p.* 16.). Surinami nominatim in infuſo cum alia planta, Amara dicta, tanquam febrifugum & in aliis multis morbis ingeritur (Jacqu. *l. c.* ex ore ill. De Haen, cui Surinamo id præſcriptum). Teſte quoque cl. Rolandro, olim in America meridionali commorato, ibidem præmunire corpus contra contagioſos morbos creditur & antidotum habetur, quin telorum venenatorum (*Handl. l. c. p.* 240.). In Europa neminem ſcio, qui tentamini medico ſubjecerit, præter cel. Ber-

Bergium. Grana ſex ad viginti Stipitum manifeſtam ſudoris eruptionem produxiſſe in ſanis ſub experimento obſervavit. Semel puero a ſerpente venenato commorſo exhibuit, quum, variis licet ante tentatis, totum corpus intumuiſſet, vehementerque doluiſſet, ad ſenſum autem frigidiſſimum. Dederat ejus aliquot drachmas in infuſo, ſub connubio externæ inunctionis olei Lini camphorati: ob defectum vero remedii reliquum curationis oleo dicto perficere oportuit.

Radici) gravis odor ineſt, hancque in Iamaica, ob incidendi, ſudorem pellendi & ventriculum roborandi virtutem, magni faciunt (Browne's *nat. H. of. Jam. p.* 329. *Spec.* 3).

Pharm. Aristolochiæ Anguicidæ *Radix*.

150. *ARISTOLOCHIA ANGUICIDA;* foliis cordatis acuminatis, caule volubili fruticoſo pedunculis ſolitariis, ſtipulis cordatis Linn. *Sp. pl. p.* 1362. Conf. Jacqu. *ſel. ſt. amer. p.* 232. *Tab.* 144. Frutex cr. in Indiis, nominatim Carthagenæ Americes in fruticetis.

Nauſeoſum odorem tota planta ſpargit. Succus vero Radicis), maſticatione ſaliva commiſtus, ſi inſtillatur ſerpenti ad guttam unam vel alteram, adeo per tempus inebriatur, ut impune tractari queat. Pluribus guttis deglutitis ſub convulſionibus moritur. Gratum circumforaneis artificium, ut quæſtus cauſa venenatos ſerpentes contrectent. Odor ſerpentibus tam ingratus, ut oblata modo radice aufugiant. Succus ingeſtus nauſeam excitat. Fertur etiam externe vulneri, a ſerpente recens inflicto, impoſita vel interne uſurpata morſus periculum avertere (Jaquin *l. c.*).

A S A R U M.

LINN. *Syſt. veg. p.* 367. *Gen. pl. p.* 235.

Pharm. Asari *Radix*, *Folia*.

151. *ASARUM EUROPÆUM*; foliis reniformibus obtuſis binis Lin. *Sp. pl. p.* 633. Aſarum C. B. Ἄσαρον Dioſcor. videtur. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 533. Pl. perennis, vulgaris præſertim in coryletis.

Radix) fibroſa eſt, coloris griſei vel bruni, ſaporis nauſeoſi, acris, amaricantis, odoris gravis, ſubaromatici, ut in Nardo Celtica vel Valeriana fere. Vomitum ciere alvumque movere inter omnes conſtat. Ob priorem effectum tanti fecit ill. A Linné, ut Ipecacuanhæ ſubſtituendam ſuaſerit (*Am. ac. T.* 7. *p.* 307.). Hic idem in pulvere tenerrimo exhibitam emeſin creare, in groſſiori autem alvum ſollicitare

re abſque everſione ventriculi, notat (*l. c.* & *Fl. Svec. p.* 161.); propriane experientia, an potius teſtimonio Matthioli (in Dioſc. *p.* 36.) ductus? qui ita mentem Meſuës (*de ſimpl. c.* 22. *p.* 45.) explicat, licet Arabs, quo tenuius tritum eo magis urinam movere, minus autem alvum ducere, edixerit. Poſt moram duorum vel quatuor annorum blandius operatur in ciendo vomitu & alvi purgatione. Sic quoque ſeverior ſiccatio eam hiſce viribus plane privat (Neumann's *Chemie*, Ed. Zimmerm. *p.* 897.). In pulvere certiſſime ventriculum vellicat, cujus doſin ſcrupulum unum aſſignat Rondelitius, drachmam dimidiam Klaunig, drachmam integram Linneus (*M. m. p.* 119.). Servat & hanc vim radix, vino infuſa (Alſton *M. m. Tom.* I. *p.* 395.). Sed infuſa vel decocta cum aqua primum amittit vim emeticam, dein catharticam, ſaltim mediocris pro ſecundo ſcopo coctio requiritur (Raii *Hiſt. univ. pl. T.* 1. *p.* 208.). Mutantur vero tum iſtæ vires in diureticam & diaphoreticam.

In intermittentibus diuturnis, teſtibus Matthiolo, Klaunigio, Petzoldo, Berolinenſibus (*Act. med. Berol. Dec.* 1. *P.* 9. *p.* 37.) aliiſque multis, auxilio fuit, niſi velis ſubinde evacuando haſce unice diſpuliſſe; in menſtruis pellendis, quæ poteſtas adeo inſignis narratur, ut meretriculæ decoctum, gravidas ſeſe ſentientes, frequenter malo conſilio ingeſſerint (Ray *l. c.*); in hydrope (Rulandi *Curat. emp. L.* 4. *p.* 342. *Lib.* 3. *p.* 219. 229.).

Adjungenda radicis vis errhina, de qua mox ulterius.

Folia) effectu cum radice congruunt. Efficaciora fere folia pro vomitorio vel carthartico uſu habet Linneus, ad numerum ſex contuſa & macerata frigide per noctem in vini uncia una (*Am. ac. l. c.*). Tanquam errhinum adhuc celebratiora, pulveris eorum granis binis vel pluribus naribus attractis. Non vero illico effectus ſeſe exſerit, ſed tempore aliquo poſt, & tum non mucum modo, ſed ſubinde ipſum ſanguinem provocat (Quincy *Pharm. p.* 188. Alſton *M. m. Tom.* I. *p.* 394.), idque quidem ſine ſternutatione. Et hoc quidem momento folia videntur eſſe radice debiliora (Lewis *M. m. pag.* 113.. (Hoc modo aliquando cephalalgia dira (Whytt *on nerv. diſ. p.* 513. *Works p.* 710.), inflato autem pulvere in meatum auditorium ſurditas (Colbatch *Diſcourſe on acid. and alcali P.* 1. *p.* 164.) curata. Profuit & pulvis naribus exceptus in ambiguo morbo hydrope cerebri, ad lympham e capite detrahendam Whytt's *Works pag.* 745.). Sicque ulcus ſinus frontalis feliciter evacuatum (Deſmars in Vandermonde *Ricueil. period.* 1757. *p.* 70.).

PRÆ-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Aſari) *Ph. Wurt. p.* 89. Spiritu vini ſit, ad ſcrupulum unum ſupraque datum in pilulis. Linneo ſcopis dictis commodum (*Amoen. ac. p.* 307.

Tinctura Aſari) *Cod. Pariſ. p.* 211.

Electuarium Diaſaron Fernelii), ad unciam dimidiam, obſolevit; ita & Coagulum Aſari Hartmanni), ad gr. quindecim vel viginti exhibitum.

Pulvis ſternutatorius) *Ph. Lond. p.* 89. Ex foliis Aſari, Majoranæ, Mari, & floribus Lavandulæ contritis.

Pulvis cephalicus) *Ph. Lond. p.* 71. Ex foliis Aſari & Majoranæ.

ORDO IX.

STELLATÆ.

RUBIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 218. *Gen. plant. p.* 52.

Pharm. Rubiæ Tinctorum *Radix.*

152. RUBIA *TINCTORUM*; foliis annuis, caule aculeato *Syſt. veg. l. c.* α, Rubia ſylveſtris aſpera C. B. β, Rubia tinctorum ſativa C. B. Ε'ρυθροδάνον vel Ε'ρευθοδάνον Græcorum. Icon Regnault *Botan.* La Garance. Pl. perennis, ſponte creſcens in Helvetia, Italia, Monſpelii.

Radix) reptans fibris calamum anſerinum craſſis ex trunculo nodoſo oriundis, profunde rubra, ſaporis ſubamari, & aliquantum ſiccantis. Plerumque illi quoque auſterus ſapor tribuitur: ſed ſolutionem vitrioli non obfuſcat (Alſton *M. m. T.* 1. *p.* 377.). Ex odore vim aliquam antiſpaſmodicam colligit Ludwig (*Adverſ. mrd. pract. T.* 1. *p.* 752.).

Ob colorem rubrum gratum eumque conſtantem, quem radix Lino, Lanæ, Goſſypio impertit (vid. Hellot *l'art. de la teinture des Etoffes des Laines en grand & petit teint p.* 369.) ſollicite colitur in Anglia, Gallia, Belgio, Helvetia,

tia, in Germaniæ Sileſia, Marchia & alibi, Artem colendi & præparandi abunde docuerunt Du Hamel (*Memoire ſur la Garance & la Culture avec la deſcription dee ſes etuves pour la deſſecher & des moulins pour la pulveriſer Paris* 1756. 4.) *Mr*. L. De Marſeille (*Traite de la Garance ou Recherches ſur tout, qui a rapport a cette plante, ouvrage egalement utile aux cultivateurs & aux teinturiers Paris* 1768. 12.) Hlediſtch (*verm. Abhandl. T.* 2. p. 305.) Revelli (*Inſtruzioni ſulla coltura e preparazione della Garanza Torino* 1770. 8.). Color alcali elevatur, acido obſcuratur. Nec ſiccata modo, ſed & recens tingit. Zelandica radix medio punctum prodit (Haller in Bomare *Diction. T.* 5. *p*. 30) obſcurius. Hinc proponitur, quæ tota rubra eſt. Indica excellit vivo colore. --- Tingit tam aquam quam ſpiritum vini & olea deſtillata rubedine ſua (Ludwig *l. c.*).

Singulari exemplo caſu primum, dein experimentis crebris, conſtitit, illam in ipſa adeo oſſa colorem ſuum transferre; idque quantum ſcimus, primum Antonio Mizaldo (*Memorab. util. ac jucunda Cent.* 7. *aph.* 91. *Lutet.* 1566.) innotuit, utqui, Erythrodanum, inquit, vulgo Rubia tinctorum dictnm, oſſa pecudum rubenti & ſanguineo colore imbuit, ſi dies aliquot illud depaſtæ ſunt oves. Cujus quidem narrationis ratio non eſt habita, donec Jo: Belchier, Chirur- Anglus; prandens apud tinctorem oſſa rubra intra carnem ſuillam miraretur; cujus vero coloris cauſam hoſpes Rubiam tinctoriam, cum furfuribus ad pannos abſtergendos uſurpatis, a ſue comeſtam indicavit. Perculſus rei novitate de ea córam Societate ſcientiarum Anglicana expoſuit, ipſe experimenta addens (*Phil. Tranſ. Vol.* 39. *n.* 442. *p.* 287. *ſq.* & *n.* 443. *p.* 299. *ſq.*). Repetita dein experimenta in Italia a Matthæo Bazano (*Comment. Bonon. T.* 2. *P.* 1. *p.* 129. *Part.* 2. *p.* 124. *ſq.*); in Gallia a Geoffroy; Du Hamel (*Mem. de l'ac. des ſc. a.* 1739. 1743. *Phil. Tranſ. n.* 457.) a Fougeroux (*Nemoires ſur les os*); in Germania a Ludwigio (*Quæſt. med., an os fiat ex membrana & cartilagine, an in utriſque Lipſ.* 1743.), Jo: Beniam. Böhmero (*Progr. quo collum oſſium e Rubiæ tinctorum radice paſta deſcribit* & *Ejuſd. Diſſ. radicis Rub. tinct. effectus in corpore animali Lipſ.* 1751.), Dethleſio (*Eiſſ. de oſſium calli generatione Gott.* 1753.), Delio (*Diſſ. de callo & cicatrice*), Steinmejero (*Diſſ. de Rubia tinctorum Argent.* 1762.) Löſeckio (*Obſ. anat. chir. med. p.* 44.). Sicque adhucdum in collectione præparatorum theatri anatomici Gottingenſis varia elegantia ſceletra volucrium radice hac, ſub perilluſtris Halleri moderamine, paſtarum probe tincta ſervantur. Exhibetur vero brutis radix in pulverem trita aqua lacteque ſubacta, vel ſurfuribus ſive farina miſta vel in bolis vi intruditur. ¡Quo junius animal, eo

eo magis ſuccedit experimeutum. Interdum animalia ſub eodem pereunt, generatim languent & extenuantur. Selectus præcipue in hunc finem canum, porcorum, gallinarum, columbarum factus. In columbis & pullis gallinaceis tertio vel quarto die a comeſta Rubia exſtinctis, conſumtis vix drachmis duabus vel tribus oſſa eleganter roſea evaſere (Böhmer *Diſſ. cit.*). Oſſa firmiora & duriora magis & elegantius, e contrario autem rara & ſpongioſa minus debiliuſve rubent; idem accidit in uno eodemque oſſe, in quo medium magis rubet, quam extremum, item externa facies magis, quam interna. Tumida, ſpongioſa & friabilia inde evaſiſſe ſtatuit ill. Du Hamel, quod vero Bazanus & Böhmerus negant. Perit vero ſenſim rubedo oſſis, ſi, loco Rubia permixti, conſuetum pabulum animali per aliquod tempus offertur (Böhmer); licet Löſecke (*Wahrnehm. p.* 76.) aſſeveret, ſe ipſos dentes in cane poſt quatuor adhuc annos rubentes vidiſſe. Hæc tamen tinctura neque in cartilagines nec tendines, nec ligamenta, nec perioſteum cadit. Sed unice oſſa tinguntur, in quorum telam celluloſam pulviſculus manifeſtus deponitur, & in hiſce cruſtæ rubræ oſſis partes albas ambeunt. Ipſos dentes tingi, ut ex exemplo allato colligitur, ita alio confirmat Böhmer (in *Epiſt.* Haller *T.* 3. *p.* 59.). Ita & roſtrum & ungues. Eſtque terra oſſis, quæ potiſſimum coloratur. Cartilago autem vel callus tum rubeſcit, quando oſſeſcunt (Du Hamel *l. c.* 1739. *p.* 10. Fougeoux *l. c. p.* 26.): attamen Löſecke abſque hacce conditione cartilaginem infici refert.

Ut ne vero credas, ſolida unice quædam corporis animalia Ruhia colorari: ſciendum jam dudum quibuſdam, ſcilicet Cardano, Thurneiſſero, Portæ, Duranti, Dodonæo, Ettmüllero aliiſque idem lotio contingere notum fuiſſe, recentius pariter confirmatum a Böhmero (in *Diſſ. pag.* 24. Leuret *ſur les accouchemens p.* 278.), quibus propria mea obſervatio accedit. Manu retenta adeo id præſtitiſſe fertur (Cardanus *ſubtil. p.* 517. *extr.* 18.). De lacte quidem dubitatum, ſed refellentibus experimentis aliorum (Stieff *de vita nuptiiſque plantarum Lipſ.* 1741. Young *de lacte* in Sandifort *Theſ. Diſſ. T.* 2. *p.* 549. qui de lacte vaccarum confirmat). Sanguinis color quoque exuberantior viſus (Bazanus *l. c. p.* 128. Böhmer *Diſſ.* §. 13.). Ita ſerum ſanguinis dilute rubrum apparuit & ipſa bilis (*l. c.* §. 13.); uti & axungia articulorum rubra (*l. c.* §. 14.). Subiude, ſed rarius ſudor tingitur (Leuret *l. c. p.* 280.). Quantum ex hiſce experimentis in Phyſiologiam redundaverit lucis, præcipue quoad oſſium naturam & generationem, ex perill. Hallero (*Elem. Phyſ. Tom.* 8. *p.* 327. *ſq.*) abunde cognoſcitur.

Aſt non unice Rubiæ hæc efficacia tingendi oſſa compe-

 tit:

tit: ſed & Stellatis aliis, Galio Mollugini, luteo, Aparini (Guettard *Mem. de l' ac. d. ſc. a.* 1746. *p.* 48. *ſq.* & *l. c.* 1747. *Hiſtoire p.* 57.), uti & Valentiæ cruciatæ (Böhmer *Diſſ. cit. p.* 42. Steinmeier *l. c.*). Radice Galli (quodnam?) cuniculis gravidis projecta oſſa parvulorum colorem grate roſeum aſciverunt (Roſner *Diſſ. vires lactis* in *collect.* Hall. *Diſſ. pract. Tom.* 7. *p.* 242). Fruſtra vero ceſſit experimentum cum radice Anchuſæ tinctoriæ, Coccinella (*Mem. cit.* 1746. *p.* 102. *ſq.*). Nec felicius cum Iſatide vel Carthami floribus (Nonne in *Act. Mogunt. T.* 1. *p.* 131.). Et alius de ſimili eventu queritur, ſive pigmentum indicum, ſive Carcumæ radicem, Crocum, Carthami iterum flores, lignum Baſilianum, vel lignum Fernambuc, Santalum rubrum vel flavum tentaret. (Böhmer *Diſſ. cit. p.* 40.).

Tranſeo ad virtutes Rubiæ medicas. Multæ ſine dubio memorandæ, ſi ad vetuſtiſſima uſque tempora recedas. Veteres illi vim tribuerunt in lotio pellendo, dyſenteria ſananda, morbo regio, malo iſchiadico aliiſque, de quibus legantur Hippocratis *Lib. de victu acut. L.* 12. *de morb. mul. L.* 15. Dioſcoridis *Lib.* 3. *c.* 170. Galeni *de ſimpl. Lib.* 6. Plinii *L.* 24. *c.* 11., ut alios veterum prætercam. Formulæ ſuæ contra icterum obſtinatiorem addit Sydenhamus (*Oper. L. B.* 1741. *p.* 216. 608.). Nec minus recepit illam *decoctum ad ictericos Edinburg. p.* 54. Laudatque pariter hoc morbo Fr. Hoffmannus (*Med. ſyſt. T.* 3. *p.* 542.). Contuſionibus reſolvendis ſimiliter par habita. Qui plures noſſe cupiat vires, hinc inde commemoratas, adeat diſſertationes Wurffbainii (*de Rubia tinct. Baſil.* 1707.) & Steinmeieri (*p.* 22. *ſqq.*), ut in quibus diſperſa membra colliguntur. Verum in quocumque morbo uſurpetur, copioſius lotium pellere obſervatur.

Id ſaltim ex phænomenis recenſitis abunde elucet, penetrare efficaciter per ſolidiſſimas pariter corporis animalis partes ac fluidas, oſſa vero primario affectare.

Inde uſus in rachitide, qua mollitie laborant oſſa, invaluit. In amplo quidem aliorum, qua minoris notæ aperientia vocat, comitatu meminit ejuſdem Gliſſonius (*de rachit. p.* 405.): ſed data opera experimentis incitatus hanc virtutem incuſſit Baptiſta Coſnier (cum reſp. Robert in *Diſſ. an rachitidi Rubia tinctorum Pariſ.* 1758.). Magni utique etiam hac in re eſt facienda auctoritas cel. Leuret (*Traité des accouch.* 1766. *p.* 277. *ſq.*), qui experientiam duodecim vel quindecim annorum citat, etſi adhuc plures caſus deſiderat. In ſolo niſu ad emollitionem abſque aliis ſymptomatibus decoctum radicis illi placet, ex radicis Rubiæ ſiccatæ uncia dimidia vel recentis uncia una leni igne cum aquæ communis pintis duabus & ſalis vegetabilis (h. e.

tar-

tartari ſolubilis) drachmis duabus per horam coctis & mellis ſinceri unciis duabus colaturæ additis. Hujus uncias octo infanti ablactato per diem præbet; ſi infans autem mammis adhuc inhiet, nutrici duplam doſin exhibet. Symptomatibus peculiaribus urgentibus, ut diarrhœa vel alvi obſtructione vel vermibus vel induratione abdominis addit alia opportuna. Notabile autem, licet ſpatium aliquot menſium curatio ſibi vindicet, mature jam effectum percipi rectiori ſpinæ dorſi & oſſium longorum figura & aliis bonæ notæ indiciis. Maximeque vulgare eſt, lotium abundantius ſecerni, detumeſcete corpus & fortius evadere (Leuret *l. c. p.* 280.). Callum oſſium inde ſolideſcere etiam evictum eſt (*l. c. p.* 279.). Teſtis efficaciæ decocti commemorati eſt caſus Schloſſero (Roſneri *Diſſ. cit.*) obvius. Potus conſueti loco eſſe quoque poteſt decoctum ex radicis Rubiæ drachmis duabus, corticum Aurantiorum ſiccatorum granis decem & ſeminis Fœniculi dulcis contuſi granis quindecim, quæ coquantur in aquæ recentis libris ſex, donec remaneant libræ quatuor. Sub defectu hujus radicis, iſta Herbæ Britanicæ ſubſtitui poteſt (Roſenſtein *Bskd. p.* 405.). Diſquirant, quibus volupe eſt, quibuſnam Rubiæ partibus vim in oſſibus firmandis debeamus, an phlogiſticis? (OEtinger *Diſſ. de viribus radicis Rubiæ tinct. antirachiticis a virtute oſſa animalium vivorum tingendi non pendentibus Tübingæ* 1769.), an ſalinis? (*Traité du Rakitis par* Le Vacher De La Feutrie *p.* 258.), an aliis? Equidem virium notitia acquieſco.

Dolores dorſi & lumborum a nimio nixu tollit radix in pulvere experientia bajulorum, quem eundem effectum ab infuſis concentratis & decoctis ſæpius cognovit Ludwigius (*Adverſ. med. pract. Vol.* 1. *p.* 751.) —. Eſt, qui in purgandis lotii viis reliquis omnibus præfert (Lange *miſc. ver. med. p.* 125.). Addo exemplum tuſſis inveteratæ, qua ſenex una cum raucedine & pituitæ tenacis rejectione gravabatur, curatæ (Marx *Obſ. med. p.* 23.), ſubjuncta laude in pituitoſa diatheſi humorum in univerſum (Id. in *Hannoverſches Magazin* 1775. *n.* 40. 41.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Radices quinque aperientes minores).

Decoctum ad ictericos) *Ph. Ed. p.* 54. Ex radice Chelidonii majoris cum foliis, rad. Curcumæ & Rub. tinct. cum aqua fontana coctis, addito ſucco Millepedum.

GALIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 126. *Gen. pl. p.* 54.

Pharm. Galii Lutei *Summitates.*

153. *GALIUM VERUM*; foliis octonis linearibus ſulcatis, ramis floriferis brevibus Linn. *Sp. pl. p.* 155. Galium luteum C. B. Icon: Regnault *Botan.* Le Caille-Lait. Pl. perennis creſcens in locis ſiccis ad vias margineſque ſylvarum in Europa.

Flores) haud ingrate odori; herba vero inodora fere. Utraque pars acida, ut ſapore cognoſcitur & vi lac coagulandi, antiquitus (Dioſc. *L.* 4. *c.* 96. *Galen. de ſimpl. L.* 6.) jam cognita, quæ tam inſignis adeo eſt, ut lac ex vaccis hoc Galio paſtis facilius coagulum ineat (Olafsen *Reiſe durch Island. T.* 2. *p.* 31.); qua de cauſa & ad caſeos parandos in Hibernia adhibetur, & nomen Græcum Γαλιον, Gallicumque *Gaille-lait*, tulit. Hinc & colorem vegetabilem cœruleum in rubrum mutat; & deſtillatione ejuſdem prodit liquor aceto haud abſimilis (Borrichius in *Act. Hafn. T.* 1. *p.* 130.).

Radicem oſſa rubro colore tingere *p.* 302. jam indicatum. Herba vero lanam luteam reddit.

Ut inter medicamina recipiatur, laus in primis contra epilepſiam fecit, etiam recentiſſime renovata. Quem in finem Taury uſus eſt vel pulvere ad drachmam unam uſque vel decocto ex manipulo uno pro aquæ pinta; vulgaris quoque medicina fertur eſſe in Catalonia) Chomel *Uſuelles Tom.* 2. *p.* 24.). In infantum epilepſia nominatim ſuccus florum expreſſus ad cochleare unum datus efficaciam exoptatam præſtitit, præcipue ſi alvus ſimul laxatur (Chomel *l. c.*). Inter antiſpaſmodica refert flores ill. Lieutaud (*Syn. prax. med. p.* 768.), in dicta epilepſia ſæpe in uſum venire narrans vel in ſubſtantia a granis quatuor ad octo ſupraque, vel ſucco ab uncia dimidia ad integram. Multis epileticis adjumento fuerunt cl. Bonafos (in Richard *Recueil d'obſerv. en Med. T.* 2. *p.* 449. & ejus pater fraterque, dum ſuccus expreſſus ad uncias quatuor mane ingereretur, qui ipſe ſudorem plerumque movit, in lecto probe procurandum. Confert & infuſum ſaturatum, quod in puella quadam novenni fere, jam per biennium epilepſia correpta, & folia Aurantiorum perperam experta, malum ſuſtulit, accedente dein febre quartana, qua recidiva omnis prohibita (*l. c.*) —. Aliis in arthritide ejuſdem infuſum theæforme

me placet (Chomel *l. c. p.* 25.) — . Antonium Juſſieu quotidie in paſſione hyſterica cum fructu uſurpaſſe lego (Linn. *Amoen. T.* 4. *p.* 40.) — . Bobus ſuccurrit planta mictu cruento affectis (Linn. *Skånska reſa p.* 311.).

Pharm. Galii Albi *Herba cum floribus.*

154. *GALIUM MOLLUGO*; foliis octonis ovato - linearibus ſubſerratis patentiſſimis mucronatis, caule flaccido, ramis patentibus Linn. *Sp. plant. p.* 155. Mollugo montana anguſtifolia ramoſa ſ. Galium album latifolium C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 455. Pl. perennis, in Germania ad oras viarum publicarum vulgatiſſima.

Convenire cum priori vi antepileptica compertum (Chomel *Uſuelles T.* 2. *p.* 25.). Pertinet huc experientia cl. Jourdan (in Gardane *Gazette de Santé* 1773. & 1774. *p.* 19.) capta cum ſtirpe florente, cujus recentis cum vino albo conquaſſatæ ſuccus expreſſus ad uncias quinque vel ſex mane jejuno ſtomacho epotetur. Queritur tamen alius de incoſtantia auxilii, recidivæ poſt aliquot hebdomades arcendæ non paris (Gardane *l. c. p.* 223.).

ASPERULA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 125. *Gen. pl. p.* 50.

Pharm. Matrisylvæ *Herba.*

155. *ASPERULA ODORATA*; foliis octonis lanceolatis, florum faſciculis pedunculatis Linn. *Sp. pl. p.* 150. Aſperula ſ. Rubeola montana odorata C. B. Icon: *Flor. Dan. Tab.* 562. Pl. perennis ſylvarum Germaniæ, Helvetiæ, Sveciæ.

Herba) grati odoris fortiſque eſt, iſti Meliloti haud abſimilis. Rariſſime adhibetur, nec ſatis confirmatæ ſunt vires adſcriptæ. Sal ejus fixum valde acre eſt, unde ad terræ conjunctæ exiguam quantitatem concluditur (Gmelin *Comment. Petrop. T.* 5. *p.* 286.). Exhilarat in vinum conjecta, eique ſuavem ſaporem conciliat (Raii *Hiſt. T.* 2. *p.* 483.), ſimilique fini cereviſiæ majali addita (Rupp. *Flor. Ien. ed.* Hall. *p.* 6.). Obſtructiones viſcerum præcipue hepatis reſerare plerique innuunt, hinc in ictero valere. Scabiem ſanare in decoctis muliercularum fide narrat Simon Paulli (*Quadrip. p.* 28.). Vereor, ne multo certiores ſint vires contra hydrophobiam, de quibus ante aliquot annos nova publica expoſuerunt; fateor, me fontem non

ſatis limpidum adire. Memorabantur tum multa experimenta in hominibus pariter ac animalibus Cuſtrini Novæmarchiæ capta. Data ſcilicet demorſis tam recens quam lacte cocta vel in pane butyraceo, vel inſtar Theæ bis de die propinata. Et ſic ne doſis quidem in morbo hocce horrendo rite definita (*Reichs-Poſtreuter* 1767. *Beitrag* 16. Cfr. *Braunſchw. Anzeigen* 1765. *p.* 646.).

Unguentum Sarcoticum) ex iſta Fallopius, Foreſtus aliique laudarunt.

OPHIORRHIZA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 166. *Gen. pl. p.* 85.

Pharm. MUNGOS s. SERPENTUM *Radix.*

156. *OPHIORRHIZA MUNGOS*; foliis lanceolato-ovatis Linn. *Sp. pl. p.* 213. Deſcripta ulterius in Kämpf. *Amoen. exot. p.* 577. *ſq.* & in Linn. *Fl. Zeyl. p.* 190. & 239. Icon: Linn. *Mat. med.* Stirps perennis in Zeylona, Java, Sumatra creſcens.

Circa ſpeciem variæ confuſiones obtinuerunt, quas extricavit Linneus (*Amoen. Acad. T.* 2. *p.* 98.), unde elicitur radicem hujus eſſe Garziæ Ab Horto *Hiſt. arom. ed.* Clus *p.* 163.). Lignum colubriuum primum & laudatiſſimum; Grimmii (*Laborat zeyl. p.* 116.) Ekaveriam.

Radix), ut aliæ ſolent, multum variat longitudine, craſſitie, forma & colore. In univerſum lignoſa ſimplex; adultior ſpithamæa eſt, digitum craſſa, incurva, nodoſa, flexuoſa, albida, cortice rugoſo fungoſo rufo tecta —. Teneriores radices per totam longitudinem rectæ ſunt (Cartheuſer *Diſſ. in Mat. med. p.* 12.). Hiſce vero craſſiores præſtant. Effigiem radicis ſiſtit Kämpferus (*l. c. p.* 567.). Odore deſtituitur, ſed ſapor illi competit intenſe amarus, adeo ut nomen ejus Malaicum ſignificet fel terræ. Analyſin chemicam præſtitit cel. Carteuſer (*l. c.*). Vix ultra pharmacopolia Belgica venalis, in quibus pro viginti imperialibus libra venditur.

Hæc ipſa a Viverra Ichneumone (Linn. *Syſt. nat. T.* 1. *p.* 63.). Indis Mungutia, Luſitanis autem Mungo dicta, devoratur, ſi a venenato ſerpente Naia morſa fuerit. Verum homines pariter antidotum contra morſum ejuſdem in hac radice inveniunt, uti & contra diriſſimum venenum Macaſſarienſe, quod eſt ſuccus lacteus arboris ſauciatione per arundinem acuminatam prolicitus, tam viroſus, ut halitus vulneratæ arboris ſuffocent, niſi eminus vulneretur, & ventus a facie averſus ſpiret; unde etiam collectio capi-

pi-

pitis damnatis modo committitur. Morſis a Naia radix trita ex vino aut aqua cordiali data, & pulvis ejuſdem vulneri inſperſus fuit (Garzias *l. c. p.* 164.). Exhibitus quoque pulvis ad drachmam dimidiam vel integram cum hauſtu aquæ dulcis, vel plus, ex pulvere radicis cum ſputo vel aqua facta, impoſita (Kämpf. *p.* 577.). Tranſierunt auctores a laude contra morſum ſerpentum, ad aliam contra venena in univerſum & morbos horum effectui non abſimiles, rabiem, febres malignas, putridas (Kämpf. *l. c.* Grimm. *l. c.* qui præparata varia recenſet). In purpura maligna prædicat Lochnerus (*Mungos animalculum & radix*, *Norimb.* 1715. in *Eph. N. C. Cent.* 3. 4. *Append. p.* 59.). Vermes inteſtinales item febres intermittentes ſubigere Garzias (*l. c.*) & Bontius (*Hiſt. nat. & med. Ind. or. p.* 46.) notarunt. Ad Indos pertinet curatio febris ex Santalo, ejus ope perfecta (Bontius). Ex amaritie facile credes, inſtrui egregia vi ſtomachica (Cartheuſer *l. c. p.* 43.).

SPIGELIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 166. *Gen. pl. p.* 84.

Pharm. SPIGELIÆ *Herba* cum *Radice*.

157. *SPIGELIB ANTHELMIA*; caule herbaceo foliis ſummis quaternis Linn. *Syſt. l. c.* Spigelia quadrifolia, ſpicis terminalibus Browne's *nat. Hiſt. of Jam. p.* 156. Accuratiſſimam deſcriptionem ſuppeditat Linn. in *Amoen. Acad. Vol.* 5. *p.* 140. cum *fig.* Qua icone prior eſt cl. Browne in *Gentlem. Magaz.* 1751. *Decemb.* & *loc. cit. Tab.* 37. *fig.* 3. Pl. annua, in America meridionali, Braſilia præcipue, ſpontanea, ſed ſata in Jamaica, Domingo, Martinica.

Vi anthelmintica celebris hæc ſtirps per ultima quinque luſtra in Europa exſtitit, poſtquam cl. Patrick Browne (*Gentleman's Magazine* 1751. *p.* 544.) primus, ſecundum experimenta ſua creberrima a. 1748. in quibuſdam coloniis Britannorum Americanis capta, de ea referret. Didicerat hanc efficaciam a Nigritis & Indis, quibus diu ideo in uſu fuerat. Ipſe vero aſſirmat, nullum aliud remedium cum iſto comparari præſtantia contra vermes, quorum lumbricos intelligit, poſſe, præcipue ſub febris vel convulſionum comitatu (*Hiſt. of. Jam. p.* 156.). Iuſſit ille integræ plantæ recentis ſive ſiccæ manipulos duos coqui ſuper leni igne cum aquæ libris duabus (quarts), ad conſumtionem dimidii, & colaturæ addi tantillum ſacchari & ſucci Limoniorum q. ſ. ad gratum ſaporem. Hujus adulto unciæ quatuor pro prima oſi exhibeantur, & poſtea, niſi anodyna ejuſdem natura vetet,

tet, unciæ duæ vel tres ſexta qualibet hora; imbecilliores autem decima vel duodecima qualibet hora medicinam repetant; pergant vero uti, donec 36. vel 48. horæ præterierint, tumque ad duplam doſin regredi convenit; quæ ſi effectum ſuum exſerit, infuſum Sennæ vel Rhei cum Manna, vel ſimile purgans in ſubſidium ſumas. Hiſce purgantibus copioſe expelluntur vermes, niſi id jam antea contigerit (Browne). Dein ſenſim & in Europa ægris exhibita fuit, etſi maxime vero ſimile, hinc inde promiſcue hanc ſpeciem & alteram mox ſignificandam, in uſum tractam eſſe. Anglis præcipue familiaris eſt, & inter hoſce Anthelmia ſeſe probavit cl. Brocklesby (*Oec. & med. Obſervations p.* 282. *ſq.*), qui infuſum ex drachma una integræ plantæ & aquæ bullientis unciis quatuor, tribus doſibus per 10. vel 14. dies ingeri curavit. Fortius infuſum paravit cl. Hinckley ex ſtirpis drachmis duabus & aquæ ferventis unciis ſex; cujus dimidium unum veſperi, alterum poſtridie bis, continuatione per octiduum vel binas hebdomades facta, propinatum (Brocklesby *l. c.*). In Ruſſia quoque exſpectationi reſpondit. In Svecia autem celebrant eam cel. Bergius & cel. Dahlberg, Regis Sveciæ medicus. Hic ipſe vel in pulvere ad ſcrupulum unum ter de die, vel in infuſo ad drachmam unam, duas, tres intra idem temporis ſpatium ſubminiſtrat, curatque, ut in uſu per quatuordecim dies pergatur & quolibet triduo vel quatriduo laxans ingeratur (Roſenſtein *Barnsjukd p.* 361.). In America ſyrupus ex decocto conficitur, ut ſemper medela præſto ſit (Swieten *Comm. T.* 4. *p.* 737.).

Somnum vero ciere, inſtar Opii, obſervatum, & oculos diſtendi & ſcintillantes quaſi apparere, prout ante variolarum & morbillorum eruptionem. Hinc & cl. Browne (*l.c.*) infantibus propinare dubitavit. Quin ſurſum & deorſum vehementer evacuare, & a Gallis nomen veneficæ Braninvillers tuliſſe narratur (Swieten *l. c.*). Sed hæc incommoda ſine dubio nimiæ unice doſi tribuenda, nam, ſub memorata, ſagaciſſimo Dahlberg neque ſomnus neque aliud incommodum apparuit.

Pharm. SPIGELIÆ MARILANDICÆ *Radix*.

158. *SPIGELIA MARILANDICA*; caule tetragono foliis omnibus oppoſitis Linn. *Syſt. veget. p.* 166. Cfr. *Mant.* 2. *p.* 338. Ampliſſima deſcriptio legitur in *Eſſays Obſerv. phyſic. & lit. Vol.* 3. *p.* 151. cum icone. Pl. perennis, creſcens in Caroliua auſtrali, ſolo profundiori fertili.

In loco natali nomine *Indian Pink* venit. Pharmaceuticum peculiare nondum ſtabilitum, hinc retinui botanicum.

Non

Non debent hujus virtutes in priorem transferri. Et hæc præciſe abſque omni dubio ſtirps eſt, de cujus vi contra vermes cl. Linning (*Eſſays & Obſerv. cit. T. 1. p.* 386.) olim Whyttium certiorem fecit. Id jam ſcrupulum movit, quod iſte radicem commendaret, Browne contra integram ſtirpem, quod prius non potuit de annua valere, utpote exili, & ut annuæ radices ſolent, inerti. Videtur inſuper Marilandica ſtirps eſſe efficacior. Diſcrimen evicit cl. Garden (in *Eſſays &c. Vol.* 3. *l. c.*).

Radix) horizontalis, ſimplex, inæqualis, fibrillis plurimis longis. Inde a 40. annis poſtquam ab Indis præſtantia ejuſdem contra vermes detecta, in Carolina auſtrali creberrime tam a medicis quam aliis uſurpata (Garden *l. c. p.* 145.). Maxime nobilitarunt medici duo, qui ibidem in urbe Charleſtown vixerunt, cll. Linning & Garden, vix aliud ullum remedium certius agnoſcentes. Alvum laxat, ita ut radicis drachma dimidia eundem ac ſimilis doſis Rhei effectum edat. Et vix ſpem explet, niſi alvum ſimul ſollicitet, teſte cl. Garden (*l. c. p.* 146.), quamvis cl. Liniug (*l. c. p.* 387.) etiam abſque ſeceſſu vermium lenimen obſervaverit. Torpente alvo nonnunquam neceſſe eſt, unum vel alterum granum mercurii dulcis, vel aliquot grana Rhei addantur. Præſtitit vero hacce neceſſitate vacaſſe. Inſignis plerumque commodi eſt, emeticum præmittere (Garden *l. c. p.* 146. 147.). Datur radix vel in pulvere qui efficacior, vel in infuſo cum aqua fervida, mane & veſperi. Infanti bienni ſuffecerunt plerumque pulveris grana duodecim & radicis in infuſo grana viginti (Linning *l. c. p.* 386.). Tutumque eſt infantibus quoque remedium, quibus facile infuſum datur, remixtum pauxillo lactis & ſacchari (*Ibid.*). Pro adultis ad grana ſexagiuta vel ſeptuaginta in ſubſtantia, vel ad drachmas duas, tres vel quatuor uſque in infuſo, pro doſi aſcendere licet (Garden *l. c. p.* 148.). Conducit quoque in morbis febrilibus; qui a pituita primarum viarum oriri videntur, etiamſi ægri nihil vermium dejiciant; præcipue aatem in febribus verminoſis, addita exigua parte radicis Serpentariæ Virginianæ, in quibus exacerbationes manifeſte ſedat (Garden *p.* 149.). Obſervatum vero, nimia doſi vertiginem, caliginem oculorum, convulſivos motus globi eorundem, &c. incidere. Quæ tamen ſymptomata non diu durant, & experientia cl. Linning præcaventur inſtillatis paucis guttis olei Rutæ, Sabinæ, Abſynthii vel alius eſſentialis, vel & miſcela puugantis cujuſdam, ut ſupra indicatum (Garden); ſuperantur autem facile liquido quodam ſpirituoſo, cui Crocus vel oleum eſſentiale admixtum (Linnig *p.* 388.). Quin tuti us eſt ad hæc mala arcenda exhibere doſin largiorem

quam

quam partiorem, ut quæ prior nonniſi emeticam vel vehementius purgantem vim exercuit (Garden *l. c. p.* 147.) —. Ad hanc ſpeciem refero experimenta b. Whytt (*Obſerv. on nerv. diſorders p.* 407.). cum infuſo, quod quidem adjumento fuit, ita tamen ut mora crederet virium decrementum pati. Id modò de longiori valere, contra priorem ſuam opinionem animadvertit cl. Garden.

OPHIOXYLUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 765. *Gen. pl. p.* 359.

Pharm. SERPENTUM *Lignum.*

159. *OPHIOXYLUM SERPENTINUM*; Linn. *Sp. pl. p.* 1478. Liguſtrum foliis ad ſingula internodia ternis Burm. *zeyl. p.* 141. *T.* 64. Radix muſtelæ Rumph. *Herb. amb. Auctar. p.* 29. *Tab.* 16. auctore Linneo (*Syſt. veg. l. c.*) huc a me refertur. Arbor Zeylonenſis.

Character generis nondum rite cognitus eſt, nec ipſa ligni dicti natura. Video & confundi cum Colubrino primo Garziæ (Burm. *l. c.*). Adſcribuntur illi ſimiles, ac de radice ſerpentum, venena & morbos malignos. In quartana eximiam eſſe cum emphaſi notat amaramque pronunciat Linneus (*Mat. med. p.* 219.). Doſin drachmæ dimidiæ in infuſo indicat (Conf. Ejuſd. *Amoen. T.* 2. *p.* 104. 111.). Aſt in ill. viri *Materia medica* utriuſque editionis doſis lib. β ſiſtitur; an typothetæ errore?

ORDO X.

CYMOSÆ.

LONICERA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 179. *Gen. plant. p.* 93.

Pharm. Caprifolii *Herba*, *Flores*, *Stipites*.

160. *LONICERA PERICLYMENUM*; capitulis ovatis imbricatis terminalibus, foliis omnibus diſtinctis Linn. *Sp. pl. p.* 247. Perclymenum non perfoliatum germanicum C. B. Icon: Rivin *ſt. monop. irreg. T.* 122. Frutex in dumetis & ſepibus Germaniæ aliarumque auſtraliorum regionum creſcens.

Promiſcue cum Lon. Caprifolio L. ſumere per Schröderum (*Theſ. pharm. p.* 548.) licet. Exoleti jam uſus, nec vix hodie ultra Galliam obvii. Herbam) in aſthemate & tuſſi valere, externe ulcera ſordida abſtergere, ſanare impetiginem, & delere cutis maculas ab auctore noviſſime dicto traditur; cum quo eo conſentit Chomel (*Uſuelles T.* 2. *p.* 387.), quod contuſa folia extus applicata vitia cutis ſanent. Decoctum eorum pro gargariſmate nuperrime iterum in angina deprædicatum (Gardane *Gazette de ſanté* 1774. *p.* 230.).

Stipitum) infuſum purgare ſanguinem (Linn. *Fl. Svec. p.* 68.) legitur.

Flores) recentes grate odori. Ex hiſce paratur Syrupus Caprifolii) *Cod. medicament Pariſ. p.* 28. qui in ſingultu a quibuſdam inſigniter laudatur (Chomel *l. c.*).

Pharm. Dervillæ *Stipites*.

161. *LONICERA DIERVILLA*; racemis terminalibus, foliis ſerratis Linn. *Spec. pl. p.* 249. Diervilla acadienſis fructicoſa, flore luteo Tourn. *Mem. de l'ac. d. ſc. de Paris* 1706. *p.* 85. Icon: Linn. *Hort. Cliff. Tab.* 7. Frutex exiguus

Ca-

Canadenſis, in collibus nemoroſis creſcens; in hortis radices ſurculos copioſos protrudunt.

Efficacia ejuſdem, quantum ſcio, in Europa nondum tentata. Sed in America ſeptentrionali pro certo remedio in gonorrhoea necnon utrinæ ſuppreſſione habetur (Kalm's *kårta Berätellſe. om Norra Americ. vaxter p.* 13.). Pars ab iſto non ſignificatur, ſed Linneus (*Mat. med. p.* 62.) ad Stipites) vires refert.

COFFEA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 179. *Gen. pl. p.* 92.

Pharm. COFFEÆ *Semina.*

162. *COFFEA ARABICA*; floribus quinquefidis diſpermis Linn. *Sp. pl. p.* 245. Bon Alpin. *Pl. ægypt. p.* 63. Iaſminum arabicum lauri folio, cujus ſemen apud nos *Caffè* dicitur Juſſieu *Mem. de l'ac. d. ſc. de Paris* 1713. *p.* 388. *Tab.* 7. Conf. Monographia in Linn. *Amoen. ac. T.* 6. *p.* 160. *ſq.* cum ic. Optima figura exſtat in Ellis's *hiſtor. Account of Coffee, Lond.* 1774. Venuſta hæc arbor ſponte in Arabia felici & Aethiopia creſcit.

Primus Europæus auctor, qui ejuſdem meminit, eſt, Ravwolfius, (*Raiſſ. inn die Morgenländer* 1583. *p.* 102.), qui in Oriente circa annum 1573. fuit; Alpinus (*l. c.*) autem primus deſcriptionem ejuſdem a 1591. exaravit, Evonymo ſimilem pronuncians. Propius ad rem acceſſit Juſſieu: ſed plura ſuadent, cur peculiare genus inde conſtituatur.

Etenim diu ſemina grato potui Europæis fuere, quam de ſtirpe ipſa diſpicerent. Ut ad antiquiſſima tempora recedam, fide Arabici codicis manu ſcripti, qui in Bibliotheca Pariſienſi ſervatur, & antiquiſſimam narrationem continet, (inſertam *libro cit.* Elliſii) in Aethiopia potus a vetuſtiſſimo inde tempore paratus. Ex Perſia vero in Arabiam felicem, & quidem initio ad urbem Aden ſæculo XV. Coffeam potandi morem ſacerdos quidam primi ordinis (Muffti) introduxit ſuo & aliorum ſacerdotum exemplo, primum quidem religioſo fine, ut noctes inſomnes in precationibus aliiſque conatibus ſacris conſumerent; a quo vero ſenſim Arabes ſeceſſeruut, gulæ potius, ludis, ſalutationibus & confabulationibus, quibus popinæ patebant, litantes. Inde Kahiram Aegypti tranſiit conſuetudo; & anno 1554. Conſtantinopolin (*l. c.*). Per Venetos ob viciniam locorum & commercia ad Aſiam minorem inter alias merces probabile Coffeam ad Europam occidentalem perveniſſe. Anno

1644. Maſſiliis a peregrinatoribus potata, ſed non ante a. 1671. prima popina ibidem inſtituita eſt. In Anglia jam a. 1660. Coffea in tabula earum mercium notata, quæ ad ditandos reditus regios facerent, licet jam a 1652. Londini ſervus quidam Græcus coquendi illam artem exerceret; & a. 1663. lege ſtatutum, ut popinæ ærario publico definitam pecuniam ſolverent. Poſt hæcce initia ſenſim reliquis Europæ regionibus ſeſe commendavit —. Verum diu adhuc procul dubio exacta arboris cognitio nos latuiſſet, niſi ex ill. Witſen, Conſulis Amſtelodamenſis monito, Societatis Indiæ orientalis præfectus Van Hoorn ſemina Coffeæ recentia, Mocha Arabiæ felicis urbe in inſulam Javæ, Bataviam nominatim, transferri curaſſet (quod creditur factum eſſe circa a. 1690.) unde plurimæ arbores prognatæ, quarum una ad Witſenium miſſa, qua mox hortum Amſteladamenſem botanicum ornavit. Anno 1710. præciſe id factum, Boerhaavius, qui proxime dicta tradit (*Hort. Lugd. bat. Ed. 4. P. 2. p. 216.*), non refert, Linneus (*Amoen. l. o. p. 164.*) autem indicat. Ex hujus exempli fructibus una ſuccrevit arbor, a 1713. Ludovico XIV. Galliæ Regi oblata, aliæque arbuſculæ, quæ hinc inde in Europa diſtributæ ſunt. Aſt & mercaturæ hæc dedita Belgarum gens tempeſtive de diſſeminanda Coffea in ſuis coloniis Americanis cogitavit; hinc translatis Batavia Surinamum ſeminibus 1718. ea ibidem coli cœpit. Anno 1720. tenella arbuſcula ex horto Pariſienſi botanico, intercedente cl. Chirac, Medico, in inſulam Matrinico tranſmiſſa fuit, quæ fructus numeroſos ibidem ferens non ſolum ſuffecit inſulæ, ſed, plantationibus dein bene ibidem ſuccedentibus, fœcunda mater reliquarum in inſulis St. Domingo, Guadeloupe aliiſque adjacentibus evaſit (*V. la Culture du Café* in cl. Aublet *Plantes de la Guiane Franc. T. 2. App. p. 50.*). Præcedente proxime anno ſive a 1719. dolo ſemina Surinamo Cayennam pervenerunt (V. Aublet *l. c.*). Sicque cultura ſenſim in America regionibus intra tropicos ſitis ſummo lucro a Belgis, Gallis, Anglis invaluit. Galli præcipue in ea colenda multum ſollertiæ impendunt. Nec minus lucroſum viſum, tam in Arabia, quam in aliis Indiæ orientalis regionibus quin & ferviſſima Africa, propagationem ſollertem adminiſtrare. Viget quidem fructumque fert in hypocauſtis hortorum publicorum non ſpernendum, ut & in fructibus horti botanic noſtri experior: ſed ob inſignem, quem deſiderat calorem i operæ non eſt pretium in Europa in ſeriorem uſum colere. Solum etſi naturale arenoſum, ſiccum & calidum eſt: delectatur tamen arbor fertili & umbroſo. In Arabia colitur locis elatis vel ad radicem montium, ubi fontes copioſi, quibus arte per canales ductis rigant arborum radices. Poſtquam

quam maturuerint fructus, agitatione arboris decutiuntur ſuper linteis ſubſtratis, & reſidui manibus avelluntur, collecti diſperguntur ſupra pavimenta horreorum vel aulæa, ut ſolis ope ſicceſcant; ſiccati in Arabia humectantur aqua, & dein inter duo lapides, vel ſub cylindro ponderoſo ligneo vel lapideo huc illucque ducto conquaſſantur, ut thecæ ſecedant, quæ dein agitatione in vannis omnino ſeparantur (La Roque *Voyage de l' Arabie heureuſe p.* 285. Braad in *Vet. Acad. Handl.* 1761. *p.* 252.). Semina thecis denudata iterum ſiccantur, ſed in umbra, ne viredinem ſuam gratam, quæ illis placet, perdant (Braad.). In Jamaica fructus in mortariis ligneis contunduntur piſtillis, quo tegmine ſuo priventur (Browne *nat. Hiſt. of. JJam. p.* 161.). Surinami utuntur eodem ſcopo cylindro ſulcato qui ſuper plano pariter ſulcato volvitur, de qua re & de aliis artificiis ibidem ad depuranda ſemina uſitatis expoſuit Silander (in *Vetenſk. Acad. Handl.* 1757. *p.* 236.). Perperam creditur, Arabes ante venditionem ſemina aqua tepida macerare, ne propagatio fiat, ſed ſerunt eadem, quæ vendunrtur, quamvis omnem tranſportationem arbuſcularum & ſeminum, cruſtæ ſuæ inditorum, prohibeant.

Fructuum) vern bini vel quaterni in qualibet foliorum axilla proveniunt. Suntque hi bacca parum oblonga ceraſi modici magnitudine, utrinque nonnihil compreſſa, epidermide rubra, molli, tenui tecta, intra quam caro ſubviſceſa, dulcis. Demta hac conſpiciuntur ſemina bina (raro unicum modo) ſepto diremta, oblonga, convexo plana, in ſuperficie plana, qua ſibimet obvertuntur, ſulco notata. Singulum horum arillo cartilagineo, intra quam membranula tenuis, veſtitur.

Duplex igitur tegmen conquaſſatione fructuum ſiccorum ſeparatur, alterum brunum ex pulpoſa carne cum epidermide, alterum flavidum ex arillo. Neutrum horum rejicitur, ſed utrumque toſtione prægreſſa coctum potulento inſervit. Ex priori potus *à la Sultane* paratur, qui mihi valde ingratus fuit, ut mirum videatur, quod homines ſuperioris ſortis eum decocto ex ſeminibus prætuliſſe in Arabia ferantur (Roque *l. c.*). Errat igitus cl. Browne, hoc nomen decocto ex arillis adſcribens. Alterum vero ex arillis (Hülſen) vulgatiſſimum potulentum, nomine *Kiſcher* in tabernis urbium Arabicarum & prope vias publicas vendi ſolitum, conſtituit (Braad *l. c. p.* 255. Niebuhr *Beſchr. v. Arab. p.* 55.). De ſeminibus enim ipſis metuunt Arabes, ne aimium calefaciant (Niebuhr *l. c.*).

In Europam nonniſi Semina) transferuntur, quorum iſta ex terra Yemen reliquarum regionum ſeminibus longe antiſtant (Niebuhr *Beſchr. v. Arab. p.* 144.). Sed ſæpe Arabica

dum-

cum Americanis in Arabia ipſa, ubi proxime dicta clam advehuntur, fraude venditorum commiſcentur (Ejuſd. *Reiſe nach. Arabien p.* 145.). Gratior multo competit odor ſaporque Coffeæ Arabicæ, & ſemina ejuſdem minora ſunt. Aſt & optimum genus vitiatur vicinia eorum, quæ ingratos halitus ſpargunt, ut conſtitit effluviis Piperis (Miller's *Gard. Dict. Ed.* 8. *Art. Coffee* & vaporibus ſpiritus Rum (Percival *Eſſays T.* 2. *p.* 129.).

Raro potus paratur ex ſeminibus Coffeæ abſque toſtione ſive ex crudis bene mundatis & per octavam horæ partem cum aqua coctis, unde tinctura citrina evadit, quæ cum ſacchari pauxillo ſorbetur; *Caffè citrin* vocant. Præfert hunc potum cl. Roſtan (*Act. Helv. T.* 5. *p.* 387.), nec inde, ut ab altero vulgari, inſomnia & anxietates metuit.

Magis vero longe palato placet decoctum ſive infuſum ex toſtis ſeminibus. Toſtio fieri debet, ſi gratiæ conſulitur, intra ſartaginem ferream clauſam, donec probe inſudent, tumque cito in mola verſarili chalybea in pulverem conterenda & mox coquenda, ne vis minuatur; vel infuſa aqua fervida per colum, intra quod pulvis Coffæ continetur, tranſmittenda, in quem finem peculiaria infundibula inventa. Arabes vero ſemina toſta non mola comminuunt, ſed in mortario contundunt, ſicque potus plus gratiæ adſciſcit (Niebuhr *Beſchr. v. Arabien p.* 55.). Pulveris circitet ſeſquiuncia libris duabus aquæ coctæ miſcetur, ignique imponitur, & poſtquam hæc bis vel ter una ebulliverint, ab igne auferuntur. Quidam cornu cervi raſura vel alio gelatinoſo clarum decoctum reddunt. Sed ejuſmodi additamento gratia viſque labefactantur. Alii eundem ſcopum affuſa frigida aqua aſſequuntur. Arabes autem ſolent vas mox, poſtquam ab igne deſumtum fuerit, linteo frigido involvere, palato ſimul conſulturi. Hique, ut reliquæ orientales gentes, Coffeam abſque ſaccharo ſorbent (La Roque *l. c. p.* 286.). Europæi autem tam hujus & plerumque etiam lactis vel ejus cremoris connubium deſiderant. Vix vero niſi calidus iſte potus placebit.

Ut commoda vel damna, quæ in valetudinem humanam ex potu redundent, tanto clarius pateſcerent, ad experimenta quoque extra corpus confugerunt. Conſtitit igitur ſecundum iſta cl. Percival (*Eſſays Vol.* 2. *p.* 122.), infuſum ſpirituoſum vel aquoſum ſeminum ſive toſtorum ſive crudorum rubeſcere ſolutione Vitrioli martis, præcipue illud ex ſeminibus non toſtis paratum; adſtringere igitur ex hiſce colligit Cl. Weichardt (*Succedaneorum Coffeæ inveniendorum regulæ p.* 8.) vero infuſa & decocta ſimilia admiſta ſolutione eadem nigro viridia vel fuſco viridia evaſiſſe obſervavit, negatque vel ideo adſtringendi illi naturam compe-

tere, quod & relaxantis Althææ radicis decoctum a ſolutione Vitrioli rubeat, nec guſtata Coffea ſenſum adſtrictionis prodat. Putredinem carnis retardat Coffea & fermentationem ciborum mitigat (Percival *l. c.*). Pertinet & huc analyſis chemica, quam Neumannus, *Chymie 2. B. 2. Th. p. 124. ſq.* Geoffroy (*M. m. Traité T. 3. p. 303.*), Ryhzer (*Act. Helv. T. 5. p. 387.*) aliique præſtitere.

Noſtro præprimis tempore de variis ſuccedaneis Coffeæ tam pretii cauſa quam moleſtiarum, quas percipi ex potu credunt, cogitarunt. Horum e tribu ſunt panis ſecalinus toſtus, Secale (*Hænn. Magaz. 1767. a. 98. 1768. n. 11. 18. 21. 37. 50. 71. 97.*) vel Hordeum toſtum, radix Cichorei vel Scorzoneræ toſta (*Hann. Magaz. 1770. n. 92. 1771. p. 282.* Lege & *Abhandl. v. Coffee aus d. Franz. nebſt einer Nachricht v. d. Cichorienwurz. von* Conſtantin 1771. Forſter's *Geſchichte v. d. Erfindung. v. Einführung d. Cichoriencoffee, Bremen 1773.*). Alii, qui ſapori plus dederunt, varia proportione veram Coffeam admiſcuerunt. Arriſerunt aliis ſemina Helianthi annui (Govan *Hort. Monſp. p. 455.*) vel ſemina Fabæ vulgaris minoris (*Hanu. Mag. 1770. n. 68.*) piſa, nuces Fagi vel Secale cum aliquot amygdalis toſtum, vel mel (Haſe's *Anweiſ. zur Bienenzucht Tom. 3. p. 363.*) aliis alia (Vid. *e. c. vertraut Briefe üb. d. Kaffee aus Korn u. andern inländ. Gewächſen Leipz. 1768.* & Weichhardi *ſuccedanea Coffeæ*). Ex variis horum dabo plura non colore modo decocti, ſed ſapore propius ad Coffeam accedere, eam nimirum, in cujus præparatione olei ſervandi non debita cura habita eſt, qaippe quum utrobique uſtulatio eandem fere mutationem producat, h. e. corpus in carbonem inertem redigat. Si autem decoctum Coffeæ veræ rite paratum fuerit, tam ſaporis odoriſque gratia, quam viribus, reliquas potiones ſuppoſititias longo poſt ſe inrervallo relinquit.

Toſtione omnis fere nutriendi vis perit, ita ut vehiculum potius nutrimenti, quam ipſum alimentum conſtituat. Remanet, ſi clauſis bene vaſis uſtulatio & coctio fit, multum olei empyreumatici, amari, aromatici, cui & gratia & potiora incommoda debentur. Hujus ſtimulo calor, anxietas, cordis palpitatio, pervigilia adſcribenda, quæ quidam imbecilliori ſyſtemate nervoſo inſtructi a modico adeo uſu percipiunt, tantoque manifeſtius, quo ſaturatius decoctum fuerit. Inſigniora mala emergunt exceſſu, cephalagia, vertigo, tremor artuum, puſillanimitas, exanthemata faciei, debilitas viſus (Linn. *Amoen. ac. l. c. p. 176.*) paralyſes (Percival *l. c. p. 128.*), diatheſis ad apoplexiam, cujus & ego in Theologo memorabile exemplum novi. Hyſtericum & hypochondricum malum gignit & auget; hinc litterati caveant. ne modum excedant (Tiſſot *Santé des gens de let-*

tres

tres p. 200.). Menſtrua profuſiora nota experientia reddit, indeque derivandus ultra ætatis ſolitum terminum continuatus eorundem fluxus (ill. Zimmermanni *Erfahr. P.* 2. *p.* 347.). Parem vim in hæmorrhoidibus ciendis habet. Tanto minus vero in nutriendo commodum inde ſperes, quum largior ejus potus emaciet, ut inde etiam impotentiæ virili obnoxii evaſerint (Willis *Pharm. ration. p.* 203.), quo & narratio de conſilio conjugis Sultani Mahmed (Olearii *Itin. p.* 578.) ſpectat, quæ equum caſtrari cernens, ab horrenda encheireſi juſſit abſtineri; & equo Coffeam propinari, cujus efficaciam in marito exploratam haberet. Fr. Hoffmannus (*Med. ſyſt. T.* 4. *P.* 1. *p.* 209.) miliarium exanthematum incunabula in puerperis a potu hoc repetit, quod nimium. Rarioribus accenſenda, quod in fœmina quadam, pervigiliis vexata, ſomnum reſtituerit (Zimmermann *l. c. p.* 348.). Febrientibus igitur, cholericis, plethoricis, emaciatis non convenit (Conf. Plazii *Diſſ. de potus Coffè abuſu catalogum morborum augente Lipſ.* 1733.). Sed memorata incommoda ex potu vel ſaturatori vel juſto avidius & ſub mala diatheſi ingeſto incidunt. Non omnis tamen culpa in ipſa ſemina conjicienda, partem ferat aqua calida, quam ipſam ventriculum nervoſque labefactare inter omnes conſtat, in ſaccharum, quod acido generando favet, in lac, vel, quem minus adhuc probo, cremorem lactis, hinc ructus nidoroſi, & nova ventriculi labis ratio, imo, ſi cl. Thierry fidendum, fluoris albi nominatim origo.

Ea eſt in univerſum humanæ naturæ vis, ut & ingeſta, non omnino ſalubria, vel impune ferat, vel conſuetudine in ſui amicitiam conciliet, & quibus alter homo male afficiatur, hæc alter ſatis bene tolerare queat. Idem valet de Coffæ potu. Relaxandi aquæ calidæ potentiam corrigit ſtimulo olei Coffa ipſa, quem igitur cave pingui & involvente lacte enerves. Mane bibitus alvum blande ſolvit. Erigit animum triſtem, &, quibus indulgendi lucubrationibus vel vigilandi neceſſitas eſt, ſomnum diſpellit. Saturatior mox poſt prandium ſine lacte captus, digeſtionem ciborum adjuvat & cephalalgiam ex ventriculi languore oriundam ſæpe diſcutit. Urinam movendo ſabulam & calculos minores pellit.

Raro potus iſte a medicis ad curandos morbos præcipitur. Adverſus diarrhoeam tamen ſubinde utiliter adhibitus. Binos hujus caſus recenſet Lanzoni (*A. N. C. Vol.* 1. *obſ.* 44.) alterum diarrhoeæ bilioſæ, alterum mitioris. Socium laudis ſeſe præbet Schulze (*Pathol. ſpec. p.* 440.). Apoplecticum hominem plura clyſmata ex eodem ſuſcitarunt (Mallebranche *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1702. *p.* 29.). Ante aliquot annos in miſcela ſucci Citri tanquam eximium remedium

contra intermittentes febres propoſitus fuit, ita ſcilicet, ut Coffeæ toſtæ & tritæ drachmæ ſex coquantur in aquæ calidæ cyatho (h. e. paullo plus quam unciis tribus), donec dimidium conſumtum fuerit, tumque ſucci Citri æquali quantitate miſceatur. Hoc calide apyrexiæ die jejuno ventriculo æger ebibat, & hora poſt juſculum ingerat, moram per diem in lecto trahens. Unde evacuatio alvi copioſa & ſudor inſignis erumpit. Nec ulla repetitione opus fuit (Audon in *Journ. de Medicine Vol.* 24. *p.* 243.). Idem remedium novi efficaciam ſuam pluries in Svecia comprobaſſe.

LINNÆA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 478. *Gen. pl. p.* 319.

Pharm. LINNÆÆ *Herba*.

159. *LINNÆA BOREALIS*; Linn. *Sp. pl. p.* 880. Campanula ſerpillifolia C. B. Nummularia major rigidioribus & rarius crenatis foliis, flore purpureo gemello Pluk. *Almageſt. p.* 264. Ampliſſima deſcriptio conſignata in Linn. *Fl. Svec. p.* 219. cum icone. Nitida quoque icon exſtat in *Flor. Dan. Tab.* 3. Elegans fruticulus, quem quo propius intuearis, eo magis recreaberis; emblema igitur viri idoneum, cujus nomen a Gronovio tulit. Unicum olim mihi ſolamen, qaum tædioſam moram inter rupes Stockholmienſes ſtirpes colligendo fallerem, dulciaque patriæ arva liquens, navem jactantibus Balthici maris fluctibus committerem. Creſcit in ſylvis muſcoſis, umbroſis, ſterilibus ſeptentrionalium Europæ regionum, item Helvetiæ, Pomeraniæ, m. Baldi & Canadæ.

Flos odorem ſpargit gratum, noctu fragrantiſſimum. Herba) nondum intravit officinas extra Sveciam & Norvegiam, & in hiſce quoque rarior. Ibi variæ virtutes exploratæ. Nimirum in Angermannia planta cocta fomenti & cataplaſmatis inſtar in doloribus rheumaticis eximio ſucceſſu applicata (Artedi in Linn. *Fl. Lapp. p.* 208.). Infuſum cum lacte ſpecificum adeo, in doloribus iſchiadicis & rheumaticis, Svecis eſſe pronunciatur (Linn. *Fl. Svec. n.* 562.). In baleno quoque profecit (Kalm *Calajokiſokn. p.* 33.). Jo: Ce. Gmelinum (*Flor. Sibir. T.* 2. *p.* 128.) autem crebrius licet, ut refert, hoc tentantem in arthritide & rheumatiſmis vis deſtituit. Novergis decoctum in ſcabie placet. Fateor, me non comprehendere ſalutarem effectum, quem Nidroſienſes ex infuſo contra ſcarlatinam experiri, etiam externe vel fotu vel fumo, feruntur (Gunneri *Fl. Norv. T.* 1. *p.* 37.): an ſtadio ſecundo leucophlegmatico?

OR-

ORDO XI.

CUCURBITACEÆ.

CUCURBITA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 726. *Gen. pl. p.* 507.

Pharm. CUCURBITÆ *Semina*.

164. CUCURBITA LAGENARIA; foliis ſubangulatis tomentoſis baſi ſubtus biglanduloſis pomis lignoſis. Linn. *Syſt. l. c.* Cucurbita oblonga, flore albo folio molli C. B. Conf. Rumph. *Herb. Amb. Tom.* 5. *p.* 397. *Tab.* 144. Planta annua, creſcens in Ægypto, per Arabiæ deſerta, in Jamica aliiſque Americæ calidioris locis.

Epitheton tulit ſtirps a figura Fructus), qui intra lignoſum corticem medullam albam includit. Hæc ob amaritiem toti plantæ communem vix ad cibum apta eſt. Coquunt eam tamen pauperes in Ægypto, aceto illam conſpergentes & condientes (Haſſelquiſt's *Reſa p.* 488.). Sed ob durum tegmen tanto frequentior eſt fructus uſus, medulla abſumta putredine vel commodis inſtrumentis. Ex hoc cochlearia, infundibula, lagenæ, ampullæ rel. formantur in commoda præcipue peregriuantium, qui liquida aliaque neceſſaria commode hoc auxilio transferre poſſunt. Diameter ejus ſæpe $1\frac{1}{2}$ pedem æquat (Fârſkolii *Flor. Ægypt. arab. p.* 167.), tantæque capacitatis eſt, ut 16. vel 17. heminas aquæ comprehendat (Rumph. *l. c.*).

Pulpa) fructus in Jamaica ſæpe pultis forma reſolvendi ſcopo uſurpatur. Ingeſta autem purgat, ut Colocynthidis loco eſſe poſſit. Decoctum foliorum pro clyſmate purgante eſt (Browne *Jam. p.* 354.).

Semen) oblongum, planum, altero extremo fere bicorne, altero acuminatum eſt, coloris pallide bruui. Hujus loco plerumque ſemen Cucurbitæ Peponis a pharmacopolis recipitur. Etſi ex ſupra de pulpe dictis ſemina C. lagenariæ aliquid privi diverſique ab aliis emulſivis cucurbitaceis habere probabile: iis tamen par viribus cenſetur & mixtum cum iiſdem.

Seminum quatuor frigidorum majorum) nomine venit. Plura de hiſce infra ſub Cucumere Melone dicentur.

Pharm. Cucurbitæ *Semina*.

165. *CUCURBITA PEPO*; foliis lobatis, pomis lævibus Linn. *Spl. pl. p.* 1435. α, Cucurbita major rotunda flore luteo, folio aſpero C. B. β, Pepo oblongus C. B. Conf. Scopoli *Annus* 2. *hiſtorico--nat. p.* 97. *ſq.* Pl. Annua, in hortis coli ſolita.

Fructus) hujus crudus ab homiuibus ob tenacitatem edi nequit, ſed ſuibus ſaginandis inſervit caro ejus tam cruda, quam cocta. Cruda quoque vaccæ ſaginantur. Nec diſplicet hominibus ablato cortice trita, & cum amygdalis & lacte in pultem ſive jus cocta. Ex carnis parte una, farinæ triticeæ partibus duabus, addito fermento, panis flavicans ſapidus conficitur (Scopoli *l. c. p.* 105.).

Semen) planum, oblongum, utrinque acuminatum & marginatum coloris albi vel flaveſcentis, ſcatet oleo, ita ut ex libra ſeminis una olei ſemilibra obtineatur, quod expreſſum lampadum pabulum commodum præſtat. Dixi jam ſubſtitui C. lagenariæ ſeminibus pro emulſionibus.

Pharm. Citrulli *Semina*.

166. *CUCURBITA CITRULLUS*; foliis multipartitis Linn. *Spec. pl. p.* 1435. Anguria Citrullus dicta C. B. Conf. Rumph. *Herb. Amb. T.* 4. *p.* 400. *Tab.* 146. *Fig.* 1. Pl. annua, in Sicilia, Italia inferiori, in Oriente uſque in Chinæ provincias, creſcens. Colitur copioſe in India variis locis, in Ægypto, regno Aſtrachanenſi.

Fructus) fere globoſus cultura valde grandeſcit, uſque ad longitudinem trium pedum & diametrum tranſverſalem duorum (Haſſelquiſt's *Reſa p.* 488.). Ad pondus triginta librarum ſubinde pervenit, quin nonnunquam ad tantum, ut vix unius viri vires illi ferendo pares ſint. Intra tegmen durius comprehenditur caro mollis & rubicunda, quæ ſucci ferax eſt, ut ſub eſu undique diffluat, &, ſi excavatur, in fovea facta confeſtim colligatur. Sapore grate dulci & vi refrigerante ſitimque ſedante ſeſe inſigniter commendat. In patria ſua & ubi colitur, non ſolum potus ubique inſtar, ſed & medicinæ, eſt. Editur præterea fructus crudus cum pane. Copioſior ejuſdem eſus alvi profluvia, choleras, colicam aliaque mala creat ob refrigerium inſigne, præcipue ab æſtuante corpore ingurgitati; utut magno alias in regionibus tam calidis beneficio eſt (Rumph *l. c.* Cfr. & Hſſelqu. *l. c.*).

Dolendum igitur tam facile computreſcere. Exiguo eo temporis ſpatio, quo proſtat, adhibetur in febribus ardentibus, plerum-

rumque ita (ſaltim in Ægypto), ut ſuccus, qui in foveam excavatam deſtillat, aqua roſarum & ſaccharo miſtus ebibatur (Haſſelquiſt). Sedulo vero cavent medici Chinenſes ab uſu ejuſdem in putridis. Ad noxas ab Opio corrigendas lego facere (Rumph.).

Semen) ovatum, compreſſum, conflatum ex cortice nigro & medulla alba. Ob oleum, quod vehit, emulſionibus dicatur. Siccum, dum in plateis verſantur, ad fallendum tempus & refrigerii cauſa, a Chinenſibus editur Rumph. A nobis ſervatur ad numerum complendum.

Seminum quatuor frigidorum majorum).

CUCUMIS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 726. *Gen. pl. p.* 508.

Sharm. MELONUM *Fructus*, *Semina*.

167. *CUCUMIS MELS;* foliorum angulis rotundatis, pomis toruloſis Linn. *Spec. pl. p.* 1436. Melo vulgaris C. B. Icon: Blackwell *Herb. Tab.* 329. Pl. annua in Calmuchia ſpontanea (Linn. *Syſt. veg. l. c.*), ſed ob gtatiam fructus in vaporariis copioſe culta.

Fructus), qui carne molli ſuccoſa intra corticem tenacem latente conſtat, inſignis varietas, quoad magnitudinem, ad pedis uſque longitudinem, quoad figuram, quæ vel globoſa vel oblonga, vel compreſſa, quoad corticem, qui vel reticulatus, vel glaber, vel verrucoſus ſ. tuberculatus, vel ſecundum longitudinem ſulcatus eſt, quoad colorem, qui in carne vel flavus, rubicundus, vel albus vel viridis eſt, in cortice autem ſimiliter variat, nonnunquam quoque variegatus apparet. Mitto alia diſcrimina. Maxime placet iſtud Melonum genus, cujus ſuperficies ex tuberculis variæ magnitudinis exaſperatur, Kantalupe vocant, ut cujus caro duriuſcula cum dulcedine aroma junctum habet. Quomodo melones optime colantur, exponit A Munchhauſen (*Hauſv. T.* 3. *p.* 751. *ſq.*). Hic fructus ſecundæ menſæ delicias potius auget, quam numerum medicamentorum; ſoletque edi crudus vel ſolus vel in ſacchari & aromatis cujuſdam, Piperis, Cinamomi, quin quis crediſſet? pulveris Tabaci (De Haen *Rat. med. cont' T.* 2. *p.* 44) connubio. Immaturi fructus tenelli in Italia aliiſque calidioribus regionibus cum ſale & aceto conditi eduntur. Maturus ſucco ſuo blando, aquoſo, ſubdulci diluit, refrigerat, leniter reſolvit. Nec nocet niſi copioſe nimis ingeſtus, ventriculum labefactando colicamque & diarrhoeam ciendo. Proditum exemplum fœminæ, a phthiſi eſu melonum copioſiori liberatæ (Borel. *Hiſt. & Obſerv.*

ſerv. Cent. 4. *Obſ.* 70.). Harum vel cucumerum fruſtum juvat intrudere ano inſtar ſuppoſitorii, ad ſiſtendum fluxum hæmorrhoidalem nimium, repetitis vicibus, donec fluxus omnino ceſſaverit (Lange *miſc. verit. p.* 104.).

Semen) ovato-oblongum, planum, compreſſum, utrinque anguſtius margine acuto, cujus arillus coriaceus medullam albam, dulcem, oleoſam continet. Si contunditur, ope mucilaginis, quam continet, oleum ejuſdem cum aqua unionem init, lacteumque humorem ſive emulſionem conſtituit. Huic datum eſt refrigerare, acre involvere, ſtranguriam mitigare, pacare animum. Hinc in acutis præcipitur plerumque in amygdalarum miſcela, addito, ut magis refrigeret, nitro, gratiæque cauſa, ſyrupo. Hoc ſi utimur, abeſſe poſſunt reliqua ſemina hujus familiæ, tanto magis, quum illud facilius recens conquiri poſſit. Non tamen nimis cito oleum ſeminum melonum recenſere, docet experientia nota, quod ſapidiores melones gignantur a ſeminibus paullo vetuſtioribus.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Seminom quatuor frigidorum majorum) e numero.

Species Diatragacanthæ frigidæ) *Ph. Wurt. p.* 180. Recipiunt præter gummata, amylum & Glycyrrhizam, ſemina 4. frigida maj., pro deſiderio medici admiſcenda.

Pharm. CUCUMERIS *Fructus; Semina.*

168. *CUCUMIS SATIVUS*; foliorum angulis rectis, pomis oblongis ſcabris. Linn. *Syſt. veg. p.* 726. Cucumis ſativus vulgaris C. B. Icon: Blackwell *T.* 4. Pl. annua patriæ ignotæ, ſed colitur abunde in hortis, nec frigidioris aeris tam impatiens, ut Melo.

Fructus) intra cutem duriuſculam continet pulpam viridescentem aquoſo acidam, cum odore peculiari. Nonniſi immaturus in uſum trahitur. Tenellus (quod mala arte viredinis gratioris cauſa in vaſe ex aurichalco coquitur) & aromatibus conditur (Eſſiggurken). Paullo major vel ſolutione ſalis cum variis aromatibus præparatus (Salzgurken); vel crudus, decorticatus, & in orbiculos ſectus editur, ſub ſolita olei, aceti rel. miſcela, vel expreſſione ſucci nimii prægreſſa, vel, poſt ſtationem cum aceto, decantatione ejus ſucci partis, quæ ſponte profluxit. Sic ſapore & refrigerio multis æſtate placet. Nec nocet ventriculo firmiori beneque digerente; difficilior digeſtu expreſſione evadit.

Rarius in ſcopum medicum adhibetur. Succum Cucumeris quem jam ſuaſit in phthiſi Oribaſius, varii recentiorum eo-

eodem præconio ornarunt. Prodeſſe febre lenta detentis confirmat Schulz (*Mat. med. p.* 235.). Hocce crudo & decorticato pro arbitrio comeſto quidam ex hæmoptyſi phthiſicus convaluit, abſque ullis morbi recidivi indiciis (Muzell *Wahrnehm.* 1. *Samml. p.* 5.). Idem accidit militi, qui multum puris excreverat, ſed cucumeres manifeſtum decrementym labis peperere, & tandem electuario ex melle cum pulvere Hederæ terreſtris ut Urticæ minoris brevi poſt plane ſanitati reſtitutus eſt (Bönneken in *Fränk. Smml.* 5. *Vol. pag.* 408.).

Semina) præcedentibus figura, quæ tamen in Cucumere anguſtior, & viribus ſimilia. Sunt ex numero.

Seminum 4. frigidorum majorum).

Pharm. Colocyntidis *Pomum.*

169. *CUCUMIS COLOCYNTHIS*; foliis multifidis, pomis globoſis glabris Linn. *Spec. pl. p.* 1435. Colocynthis fructu rotundo, major C. B. Icon: Blackwel *T.* 441, Pl. annua climatis calidi Syriæ & Alepi.

Fructus) eſt pomum globoſum ad pugni magnitudinem ſubinde accedens, compagis fungoſæ, coloris albidi, leve, intra cellulas copioſas ſemina oblonga plana continens, Alepo transferri ſolitum. Fungoſa pars ſiccata nomine venit.

Pulpæ), quæ intenſe amara, nauſeoſa, acris eſt. Analyſin chemicam Boulduc (*Mem. de l' Acad. des ſc. de Paris* 1701. *p.* 12. (Neumannus (*Chymie* 2. *B.* 2. *Th. p.* 143.) aliique præſtiterunt. Memorabilis præcipue eſt mucilaginis copia, quæ illi ineſt, tam larga, ut tinctura ſpirituoſa per chartam bibulam non tranſeat, ægre per colum. Priſcis Græcis bene nota Κολοκυνθις, Arabibus Alhandal, quod idem, utique ab hiſce in variis morbis præſcripta, ſed haud abſque ſuſpicione violentiæ. Quibus vero non amplius immorabor, quum Jo: Henr. Schulzius (*Diſſ. de Colocynthide*) abunde rem excuſſerit. Omni ævo cognita vehementia, qua alvum movet, torminibus & aliquando dejectionibus cruentis ſtipata. Sic de caupone legitur, eum ex contuſo pomo deglutito non tantum diriſſimos ventris cruciatus, ſed & dyſenteriam & contractiones artuum horrendas inde perpeſſum, ereptum tamen periculo clyſmatibus oleoque ore ſumto (Stalp. Van Derwiel *Cent.* 1. *Obſ.* 41. *p.* 173.). Alius præ ingenti ſanguinis per alvum profluvio ex decocto trium pomorum fere obiiſſet, niſi oleum per os & anum ingeſtum acrimoniam refrænaſſet (Tulp. *Obſ. Lib.* 4. *c.* 26. *p.* 218.). Quin lethalis dyſenteria ex vino, in quo pomum Colocynthidis per noctem maceratum fuit, orta (Plater *Obſ. p.* 858). Clyſmatibus inditam ſanguinem pariter ducere jam Dioſcorides (*Lib.*

4. *c.* 178.) notavit. Abdomini injuncta alvum quoque ſolvit. Quin qui diutius manibus tractant, vel in mortario terunt, hypercatharſin inde contrahere dicuntur (Böcler in Hermann. *Cynoſ. Mat. med. p.* 335.). Inventa temporis ſucceſſu tot blandiora purgantia, ut vix niſi in compoſitis quibuſdam locum adhuc obtineat draſticum illud, ope mucilaginis tanto tenacius ſeſe affigens. Varii hinc correctionis modi ſunt excogitati, admiſcendo illi gummi quoddam, vel eandem fermentando, infundendo vel decoquendo aqua, vino, quin urina (ad conſilium Riverii *Prax. L.* 1. *c.* 15. *p.* 191.). Præferendum hiſce omnibus extractum aquoſum, quod dimidium ſuprave pondus integræ Colocynthidis conſtituit, & efficaciter quidem purgat, ſed longe mitiori ſtimulo, quam pulpa ipſa (Lewis *Mat. med. p.* 228.).

Certa & explorata modo ſectans nolo omnia repetere, quæ de uſu in variis chronicis morbis auctores tradidere. Sunt inter hæc mala a vermibus, in quibus necandis tamen nihil ſpecifici continere videtur; nam lumbrici, infuſo ſaturato immiſſi, intra quatuordecim vel viginti quatuor horas modo extincti ſunt (Redi *de animalculis p.* 161.). Attamen multi non ſolum vario modo interne exhibuerunt, ſed & unguentis & cataplaſmatibus abdomini applicandis ad lumbricos expellendos addiderunt. Quæ recentius inclaruit vis contra luem veneream non noviter inventa. Memorat inter tot alias eam Schröderus (*Pharm. p.* 771. & Hermannus *M. m. p.* 333.) V. infra de ſeminibus. Ingeſto integro pomo, una vel duabus doſibus inter conſueta vehementia ſymptomata milites aliquot a gonorrhœa ſeſe liberarunt (Colombier *Code de med. milit. T.* 5. *p.* 420.). Tutior omnino eſt tinctura, cujus formulam publici juris fecit Fabre (*Mal. veneriennes T.* 2. *p.* 368.), & ipſe uſum in caſu difficili gonorrhœæ ſuppreſſæ fecit, ſcil. Re. Pulp. Colocynth. in groſſum pulverem redactæ unc. j ß Caryoph. arom. N. vj Aniſ. ſtell. drach. j Croc. gr. xij Terræ fol. tart. unc. j M. conc. cont. ſtent in digeſtione cum Spiritus vini unc. xx per menſem. Colaturæ drachmæ duæ in unciis duabus vel tribus vini Hiſpanici meraci vel aqua diluti per triduum mane ingerantur, quarto die vacuo, & dein redeundo ad triduum uſum, poſt quem iterum dies ſine uſu prætereat, ſicque pergendo uſque ad præbia viginti vel viginti quinque capta, ſuperbibito quavis vice poſt intervallum horæ ptiſana ex hordeo & Glycyrrhiza. Ingruentibus torminibus aliquot clyſmata emollientia applicari curavit. In formula varia apparet corrigi poſſe. Aliam commodiorem paravit veteranus mihi amicus & perſpicaciſſimus Regis Sveciæ medicus ord. cel. Dahlberg (*in litt. m. Decembr. a* 1775.) ex Pulpâ Colocynth. unc. j ß Anis. ſtell. drach. j Spiritus vini Gall. unc.

xx,

xx, quam ipſam in doloribus chronicis caput præcipue & vicinas partes afficientibus incomparabilem vocat, initio facto a guttis quindecim vel octodecim ter vel quater de die, augendo doſin gutta una quotidie, donec alvus emolliatur. Fœminam quandam contra dolorem dentium & capitis ad cochleare unum majus uſque ſumſiſſe refert cum levamine abſque menſium uberiori fluxu; gravidam quoque ſe inſcio ingeſſiſſe ſine ullo noxio effectu, ut igitur perperam Colocynthis emmenagoga habeatur —. Utinam æque certa experimenta de uſu in epilepſia, melancholia, mania, aſthmate aliiſque morbis, qui paſſim leguntur ea ſanati, proferre poſſem.

Doſis Dioſcoridis) quatuor obolorum ſ. ſerupulorum duorum larga minus eſt. Sennertus ad gr. xv. permittit. Præſtat minori aliquot granorum acquieſcere, vel in tinctura guttatim dare.

In clyſmatibus & oleo ingeſto præſidium eſſe Colocynthide largius ingeſta, ex ſuperioribus elucet.

Semen oblongum, compreſſum, flavicans eſt, intra corticem tenacem nucleum unctuoſum ſubdulcem recondens. Solet hoc rejici. Attamen & purgat, ſed mitius tutiuſque longe (Lobel *Adverſ. p.* 287.). Seminum infuſo cereviſia parato chirurgus in multis luem veneream ſuperavit (Wedel *Amoen. mat. med. p.* 250.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Veteres copia compoſitorum uſi ſunt, in quorum miſcela vel ad correctionem Colocynthidis reſpectum eſt, vel ad ſtimulum, quem aliis eadem impertire voluerunt; quorſum Trochiſci Alhandal, Confectio Hamech, Pilulæ Iliacæ, Pilulæ Cochiæ, alia (Conf. Schulz *Diſſ. cit.*). Quædam eorundem adhuc noſtro tempore ſuperſunt; quibus alia iungam.

Extractum Colocynthidis) *Ph. W. p.* 91. Eſt ſpirituoſum cum aquoſo junctum. Vehemens purgans, ut pro ſtimulo aliorum ſit. Doſis gr. trium ad octo.

Trochiſci Alhandal) *Ph. W. p.* 233. Ex pulpa Colocynthidis cum mucilagine Tragacanthæ & Gummi arabici contuſa, dein junctim ſiccata ut vel in pulverem redacta, vel in trochiſcos formata. Præſtat unice pro ſtimulo purgantium ſervare.

Oleum Colocynthidis) *Ph. W. p.* 123. Ex hoc fructu, radice Hellebori nigri, felle bubulo, oleis infuſis. Abdomini illitum alvum ſolvit vermeſque necat.

Pilulæ Cochiæ Rhaſis) *Ph. W. p.* 138. Ex Trochiſcis Alhandal, Diagrydio, Turbith rel.

Pilulæ Cocciæ) *Ph. Edinb. p.* 82. Paullo diverſæ compoſi-

poſitionis, quæ Aloën recipit, Turbith autem omittit. Hæ una cum Calomelano in lue venerea uſum præſtitere (*Chirurg. Pharm. p.* 359.).

Pilulæ ſ. extractum Rudii) *Ph. Ed. p.* 86.

Pilulæ Colocynthide ſimpliciores) *Ph. Lond. p.* 94.

Pilulæ e Colocynth. cum Aloe *l. c.*

Extractum Catharticum) *Ph. Lond. p.* 29.

Extractum Catholicum) *Ph. W. p.* 91. Inter alia draſtica & Colocynthidem continet. Compoſitum Theophraſti Paracelſi, qui vero Aloen & Ialappam omiſerat. Diverſa formula in Ph. Brand. *p.* 95. exſtat. Aliæ Hoffmanno & Poterio placuerunt, eodem etſi nomine ſervato. Haud inſuetum purgans, & pari paſſu cum ſequenti Extracto ambulans. Ad ſcrupulum dimidium vel ſupra ſolet præſcribi.

Extractum Panchymagogum Crollii) *Ph. W. p.* 94. Deſcriptum in *Baſilic. chymic. p.* 137. multis encomiis. Inconcinna formula, multa purgantia complectens earundem virium. Attamen non ſpernenda, præcipue in obſtructione alvi habituali. Unde & crebro exhibetur vel ſolum in pilulis ad grana decem vel quindecim ſive in connubio Reſinæ Ialappæ & mercurii dulcis, vel etiam ſolutum in mixtura ſimplici: ſub qua forma Elixir Polychreſtum Halenſe) *Ph. W. p.* 55. dicitur.

Unguentum de Arthanita) *Ph. W. p.* 240. V. Cyclamen.

MOMORDICA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 725. *Gen. pl. p.* 526.

Pharm. Cucumeris Asinini *Radix*, *Fructus*.

170. *MOMORDICA ELATERIUM*; pomis hiſpidis cirrhis nullis Linn. *Spec. pl. p.* 1434. Cucumis aſininus dictus C. B. *Σικυς ἀγειος* Græcorum. Icon: Regnault *Botanique* Concombre ſauvage. Pl. in Gallia auſtrali, Italia, Sicilia aliiſque locis Europæ meridionalis, creſcens. Annua in hortis, perennans in hypocauſtis.

Tota ſtirps ſuccoſa intenſe amara, qui ſapor cum nauſea junctus & in Radicem) cadit. Hæc craſſa ramoſa. Rariſſime, ſi unquam hodie, præcipitur efficax remedium. Emeſin potenter ciere, nec ſine violentia alvum ſolvere præcipue in hydropicis Veteres jam obſervarunt; parcius autem ingeſtam reſolvere & obſtructiones viſcerum reſerare. Succi ejus priori ſcopo grana quindecim commendat Dioſcorides & radicis ipſius totidem Avicenna. Hiſce longe audacior Fallopius (*de purgantibus l.* 55. *p.* 122.), qui ad integram drachmam aſcendit. Ut ne inflammaret vel tormina crearet

ret cum Bdellio vel Tragacantha vel lacte dulci conjungere e re duxit Meſue. Extrinſecus pariter diſcutientem ſuam vim declarat, hinc ad diſpellendum œdema cum polenta illita, aceto vero cocta podagræ, & aqua decocta malo iſchiadico, ſubvenit, arida tritaque in variis exanthematibus chronicis arriſit (Dioſcorides). Extractum ex hac paravit Boulduc (*Mem. de Paris* 1719. *p.* 45.), cujus grana 24. ad 30. exhibuit, hinc debilius Elaterio.

Fructus) oblongus, pollicem circiter craſſus, ex viridi flavidus, qui matureſcens ad levem flexionem prope pedunculum diſſilit, violenter ſemina cum ſucco in cavo latente explodens. Huic præprimia inſignis amarities inſidet. Siccatus & cum ſeminibus in pulverem redactus hydragogum eſt laudabile (Boulduc *Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1719. *pag.* 46.). Et hæc pars plantam præcipue celebravit, nimirum per *Elaterium*, quod ex illo ſecundum plerorumqne mentem optime conficitur.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Elaterium). Præparationis ratio diverſa; unde diſcrimen in Elaterium *nigrum* & *album* natum eſt. Quum ſit vetuſtum remedium, ab antiquis merito præparatio petenda eſt. In qua ipſa tradenda Dioſcorides (*Lib.* 4. *c.* 155.) largus eſt; jubens fructus maturos ſuper cribro in fruſtula tranſcindi, humorem exundantem per cribrum exprimi una cum carnoſa parte, tum expreſſum ſuccum in aliud vas transferri, fruſtula vero in cribro collecta aqua dulci perfundi; ſic ſucco omni elicito & quiete illi per aliquam moram conceſſa liquidum ſupernatans cum ſpumeſcente ſupra materie effundi vult & ſedimentum unice ſervari contritum & in paſtillos formatum. Criteria probi Elaterli tradit eſſe hæc, quod cum candore modice humectum ſit, minime ponderoſum, leve, guſtu amariſſimum, quod lucernæ admotum facile ardeat. Spernit vero porraceum, & aliis notis ab hoc diverſum. Dioſcoridis igitur Elaterium e fecula candidi coloris. Dicto modo experimenti cauſa Henr. Schulzius (in Everhardi *Diſſ. de Elaterio*, *Altd.* 1722. *p.* 9.) paravit, ſed ex viginti cucumeribus, poſt prægreſſam tempeſtatem pulvioſam collectis, nonniſi grana duo Elaterii porracei valdeque humidi obtinuit; verum poſt ſereniores aliquot dies ex quinquaginta pomis (quæ maturiora videbantur), grana quatuor Elaterii ex albo parum virideſcentis, quod ſiccatum in pulverem redigi ſeſe ſivit, elicuit. Ad mentem Veterum paravit Boulduc (*Med. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1719. *p.* 46.) extractum pretio haud inferius. Alſtonius (*M. med. T.* 1. *p.* 421.) conſilium Dioſcoridis ſequutus, feculam obtinuit coloris pro-

funde

ſunde viridis & ponderoſiorem minuſque inflammabilem vulgari Elaterio. An Cucumeres non ſatis maturos adhibuit? Ab hoc Dioſcoridis diferre videtur iſtud Theophraſti (*Hiſt. Lib.* 9. *c.* 14.) ---. Et hoc eſt *album* iſtud, rarius memorari ſolitum, modo non accipias perfecte album, ſed pallidum, hoc eſt ex viridi albens. A fraudulentis hominibus parari ſucco cum amylo mixto jam notavit Dioſcorides. Elaterium genuinum dicto modo paratum ſine dubio intellexit Sydenhamus (*Opera p.* 488.), feculam Cucumeris agreſtis illud vocans, quod nomen etiam impouitur ab Edinburgenſibus (*Ph. Edinb. p.* 68.), qui pariter ac Sveci medici (*Ph. Svec. p.* 88.) abſque expreſſione eliciunt ſuccum, & humorem ſupernatantem effundunt, partem craſſiorem leniſſimo igne exſiccant ---. Senſim vero alius invaluit mos illud præparandi, nempe ſuccum exprimendo & ignis ope inſpiſſando, quem Arabes docuiſſe ferunt, (etſi neque Avicennam neque Meſuen apertis verbis illam tradentes reperio) idque encheireſi non una. Galli (*Cod. medic. p.* 50.) quaſſant fructus matureſcentes cum pedunculis in mortario affuſa aqua fervente, dein ſuccum fortiter expreſſum exſiccant. Wurtenbergenſes (*Ph. W. p.* 44.) ſeminum adeo partem una cum pulpa fructus contundunt, denique transmittunt per cribrum inſpiſſantque leniſſimo calore. Et ſic fere etiam *Pharmacopœa Danica* (*p.* 145.). Quidam parant ex ſucco integræ plantæ contuſæ (Albin. apud Alſton. *l. c. p.* 422.). Fertur quoque in Belgio fieri extractione radicis cum vino (Lewis *M. m. p.* 242.); prout Boulduc (*l. c. p.* 45.) cum aqua extractum ex radice elicuit mite, ſed efficax. Pro diverſa iſta præparationis ratione non poteſt non quoque vis variare, ita, ut merito craſſius iſtud ſubſidens, leniter exſiccatum, efficacius longe habeas ſucco expreſſo, fortiori igne inſpiſſato, multis eximiis partibus per ignem privato. Quod in pharmacopoliis vulgo occurrit, extractum *nigricans* refert, fragile, valde amarum & ſubacre.

Communi conſenſu validum draſticum eſt; hinc & conſueverunt Veteres omne forte purgans Elaterium dicere (Bod. A Stapel in Theophr *p.* 1128.). Sub uſu pulſum erigit, adeo ut ægri inſuetum impetum in externis digitis ſentiant (Liſter *de hydrope in App. Oper.* Mortoni *p.* 25.). In hydrope præcipue ad evacuandam per alvum aquam adhibetur, qua in re etiam præeuntes Veteres habemus (V. Everhardi *Diſſ. cit.*). Inter primaria, pro hoc ſcopo, retulit Sydenhamus (*Oper. p.* 488.). Nec minoris illud fecit ejus civis Liſterus (*l. c. p.* 21. *ſq.*) quibus multi ſautores alii addi poſſunt, Bontius (*med. Indor. p.* 149.), Heurnius, *method. ad praxin p.* 242.), Schulzius cum coævo practico, quem citat Everhardus (*l. c.*). Deſuevit poſtero tempore

in

in Elaterium fiducia, dum conſtitit, in multis lympham collectam facilius & minori longe virium decremento per lotii vias expelli. Et fatendum, plures auctorum ſtimuli potius inſtar aliis hydragogis addidiſſe, quam ſolo Elaterio dejectiones excitaſſe. Uſum alium internum Veterum in anhelosis, & externum in angina, condylomatibus ani, obſcuritate viſus aliiſque vitiis oculorum rel. hodie plane non curamus; etsi omnino inde pateat, ad vim reſolventem eos reſpexiſſe.

De doſi varie ſtatutum eſt, utpore quum non una fuerit præparandi ejus encheireſis. Et ad Dioſcoridis mentem recens paratum, diutius ſervato potentius eſt. Dioſcorides grana quinque ad decem permittit, Fernelius gr. viginti, Sydenhamus pleriſque doſin gr. duorum aptiſſimam innuit, Schulzius puero decenni ejus grana quinque ad octo cum ſyrupi Spinæ cervinæ uncia una dedit abſque malo effectu. Boerhaavius tantum gr. quatuor concedit —. Initio ſaltim, donec de gradu efficaciæ conſtet, doſin exiguam exhibere prudentis eſt.

Unguentum Agrippæ) *Ph. W. p.* 239. radicem recipit.

B R Y O N I A.

LINN. *Syſt. veget. p.* 727. *Gen. pl. p.* 508.

Pharm BRYONIÆ *Radix, Turiones.*

171. *BRYONIA ALBA*; foliis palmatis utrinque calloſo-ſcabris Linn. *Spec. pl. p.* 1438. Bryonia alba baccis nigris C. B. Ἄμπελος λευκὴ Dioſc. creditur eſſe. Icon: Regnault Bryone coulevrée. Pl. perennis, cr. copioſe ad ſepes, etiam in Svecia.

Radix) ramoſa, ad brachium vel femur nonnunquam craſſa, dum recens eſt, ſubfœtida, amara, acris, adeo ut cutem recens inflammet, ſiccata mitior. Succo tenui ſcatet, qui primo vero lacteus eſt (Lewis *M. m.*), &, ſi excavatur radix, medio cavo colligitur. Purgandi efficacia notiſſima eſt, longe inſignior in ſucco vel radice recenti, quæ una cum alvi dejectionibus vomitum cient (Herm. *M. m. T.* 1. *p.* 141.). Succi drachmæ duæ ad unciam dimidiam hoc ſcopo dari poſſunt (Alſton *Mat. m. p.* 402.). Ruſtici excavatæ radici cereviſiam infundunt, & poſt ſtationem per noctem mane ebibunt (Löseke *M. m. p.* 107.). Sicca tutior, ſed vix hodie amplius praxin ingreditur, commendata a ſcrupulo uno ad drachmam integram. Sunt & chronici morbi, in quibus paſſim cum laude adhibita, vel ob-

obſtructiones viſcerum reſerandas. In hydropis deploratiſſimo caſu radice uſus eſt ad drachmam unam Hercules Saxoniæ *Prælect. pract. P.* 2. *c.* 27. §. 18.). Succum in excavata radice recenter collectum a cochleari uno ad duo vel tria magni fecit Dolæus (*Encycl. med. L.* 3. *c.* 9. in *Oper. omn. p.* 280.) addens robuſtioribus magis conducere, quam debilioribus, & in aſcite cathartica ſæpe malum exaſperare. Radicem craſſam recentem in formam coni excavare, hocque cavum replere ſaccharo, ut intra 24. horas deliqueſcat, & liquoris cochlear unum propinare mane, & quovis bihorio repetere, donec æger largiſſime mingat, conſilium eſt Burcgrafii (*Lexic. med. p.* 1710), non enim ſic purgare; pro potu autem ſit infuſum ex aqua ſimplici & una ad tres taleolas radicis integræ (Idem) —. Maniam febri intermittenti diuturniori ſupervenientem diſcuſſit Sydenhamus (*Proc. integr. in Op. p.* 626.) pulveris radicis drachma una in lactis vaccini unciis quatuor ſumta, vel & potione ex radicis quatuor vel ſex drachmis, vini albi unciis quatuor infuſis & ſyrupo violarum poſt colaturam edulcoratis; quorum alterutrum tertia vel quarta die datum, donec octies vel decies purgatus fuerit æger, quod ſi factum, catharticum ad ſeptimanam unam vel alteram omiſſum — Epilepſiæ quoque remedium propoſitum. Meminit Arnoldus De Villa Nova (*Brev. pract. L.* 1. *c.* 22.) epileptici intra tres hebdomades ſanati ſola purgatione cum ſucco, ſaccharo edulcorato. Eadem ſimplici medicina pueri aliquot epileptici, bis quavis hebdomade purgati, convaluerunt (Reuſſner *Curat. & Obſerv.* 158. *ed.* Welſchii). Sic igitur purgando potius alvum epilepticis auxilio eſſe videtur, quam ſpecifica aliqua virtute.

Sed nec exterue applicata iners. In oedematibus cruorum radix in taleolas ſecta, leviter contuſa & cruribus calide applicata, repetitis duodecima quavis hora vicibus apud quoſdam ſtupendum in modum evacuat aquam (Tiſſot *Epiſt. pract. p.* 423. *ſq.*). In aliis tamen ſucceſſu caruit (Idem). Diſcuſſioni ſanguinis ex contuſione collecti inſervit raſa (Helmont. *Ignot. hydrops* §. 40.). In uſum quoque tracta malo iſchiadico & ſcrophulis, contra quas unguentum adhibuit Zacutus (*Hiſt. med. mirabil. Obſ.* 101. Conf. Boyle's *Works Vol.* 4. *p.* 209.). Decocta in luxationibus & tumore cum rigiditate articulorum egregie valuit (Alſton *M. m. Tom.* 1. *p.* 401.). A fraudulentis ſubinde hæc radix loco Mechoacannæ vendita (Neumanns *Chemie Vol.* 2. *P.* 1. *p.* 257. *ſq.*).

Turiones) apud Veteres in cibum cocti, ſed addit Dioſcorides alvum & lotium movere. Abſque violentia id fieri, Deering.

PRÆ-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Fæcula Bryoniæ) *Ph. W. p.* 96. Obſoleta. Efficacia fere omni deſtitui, Boerhaave (*Hiſt. pl. L.* 3. *p.* 497.).

Syrupus Bryoniæ) *Ph. W. p.* 204. Ex ſucco & ſaccharo. Reſolvendi vim ſpondet purgatque.

Unguentum Agrippæ) *Ph. W. p.* 239. Potiſſimum ejus pondus conſtituit radix Bryoniæ. Ad alvum movendam in lienis obſtructione & tumoribus frigidis extus adhibetur.

Unguentum de Arthanita) *Ph. W. p.* 240. Vid. Cyclamen.

ORDO XII.

SOLANACEÆ ſ. LURIDÆ.

SOLANUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 186. *Gen. pl. p.* 100.

Pharm. Dulcamaræ vulgo, Solani Lignosi Edinb.

Stipites, *Radix*.

172. *SOLANUM DULCAMARA*; caule inermi fruteſcente flexuoſo, foliis ſuperioribus haſtatis, racemis cymoſis Linn *Spec. pl. p.* 264. Solanum ſcandens ſ. Dulcamara C. B. Icon *Flor. Dan. Tab.* 607. Stirps fruteſcens, ſarmentoſa, in udis plerumque creſcens. Ubi deeſt, facile per caules diffuſos, radices, dum ſolum attingunt, agentes, propagatur.

Cave, ne terreat cognatione cum venenata familia, quum quædam ejus ſpecies mitius virus contineant, nec hoc per omnes ſtirpium partes æqualiter deſtributum. Ita *Baccæ* hujus violenter purgant & vomitum cient r ſic ut baccæ triginta intra horam tertiam canem necarint, in ventriculo indigeſtæ ſuperſtites (Floyer *Pharmacop. p.* 86.). Reliquæ

partes ſignificatæ quidem mitiores, ea tamen efficacia prææditæ, ut mirum, tam raro formulas intrare. In Svecia & Auſtria præſcribuntur Stipites); in Germania reliqua Radix). Prærogativam iſti habent. Analyſin chemicam, præterquam ex vulgaribus fontibus petat, cui operæ pretium, ex Spieſſenhoffii *Diſſ. de Dulcamara Heidelb.* 1742. Colliguntur ſtipites vel primo vere vel autumni fine, foliis deſtituti, tumque & odor ſaporque inſignior. Utraque pars guſtata ſaporem primo amarum, dein melleum præ ſe fert, odorem viroſum. Stipites tamen minus amaritiei habent miſtum, quam Radix Polypodii; ſed non nimis diu coqui debent, ne diſpliceant amaritie. Per omnia colatoria corporis efficaciam exercent. Largior Dulcamaræ uſus initio & antequam ventriculus illi aſſueverit, nauſeam & vomitum excitat (Linn. *Diſſ. de Dulcamara p.* 9.), quin convulſiones & deliria (Haen *rat. med. T.* 4. *p.* 247.), &, notante cl. Govan, protractus paralyſin linguæ (Linn. *Diſſ. cit. p.* 10.). Boerhaavius (*Hiſt. pl. Hort. L. B. Rom. p.* 506.) ſuccum penetrantiſſimum ſaponaceum & detergentem illi tribuit; nec minoribus laudibus ill. A Linné (*l. c.*) cumulat, qui ſordes humorum per diureſin alvique profluvium optime eam ejicere notat. Curationes memoratu dignas cel. auctor allegat efficaciæ in rheumatiſmis varii generis, doloribus oſteocopis, in ictero, in ſcorbuto, lochiis & menſtruis ſuppreſſis, in contuſionibus & ſugillationibus (unde etiam Infuſum traumaticum Fulleri *Ph. extemp. p.* 214. ingreditur), in ſcabie experientia Uplandorum, quare peculiare nomen ab iiſdem Quesved (quaſi dixeris lignum contra ſcabiem) tulit, in lue venerea, ex propria ill. viri & Sauvageſii experientia, qui Svecum, Monſpelium curationis luis cauſa profectum, ex conſilio Linnei olim dato Dulcamara ſanavit.

Ad pleuritidis & peripneumoniæ nothæ curationem extulit Boerhaavius (apud Hallerum in *Hiſt. ſtirp. helv. n.* 575.). Sed adhuc hodie in inflammatoriis pectoris morbis Weſtrogothi interdum, etſi non ſemper feliciter (Linn. *Diſſ. cit. p.* 12.) prout facile augurari licet, adhibent. Contra phtihiſin plures medici celebrant. In metu phthiſeos Werlhofio placuit vi ſputa movente & roborante (Haller *l. c.*). Nec latuit hæc vis Boerhaavium, diſſuadentem tamen hanc medicinam ſudoribus nocturnis ſeſe manifeſtantibus. Juvenem phthiſi fere conſumtum longiſſimus infuſi uſus ſervavit, pulmento ex farina ſecalina cum pauco butyro cocto Junctus (Trew in *Comm. Nor.* 1742, *p.* 331.). Dulcamaram unicam fere phthiſeos medelam habet Sagar (*Syſt. morb. p.* 16.).

Quantæ efficaciæ in cacochymia varia fuerit, docet cl. Ra-

Razoux variis locis. Scorbutum conſummatum junctum exulcerationibus cancroſis & maculis decocto devicit (*Mem. de l' Acad. d. ſc. de Paris* 1761. *p.* 55.). Plura experimenta alibi (*Journal de Medicine T.* 22. *p.* 236.) de uſu in exoſtoſi, ulceribus crurum, herpete, oedemate eryſipelaceo tradidit. Quæ in Ejuſd. *Tables noſologiques p.* 268. de Dulcamara exſtant, dicta modo repetere videntur.

In ſpaſmis & convulſionibus quoque confert & humores blande attenuat (Haen *Rat. med. l. c.*) —. Reſpiratio difficilis gravidæ, in febre intermittente incidens, ſuperata infuſo ſtipitum, cortice peruviano contra hoc ſymptoma nihil valente (Collin *Ann. med.* 3. *p.* 104.).

Modus vero exhibendi is eſt. Stipitum (ſecundum Linn. *Diſſ. cit. p.* 9.) ſiccatorum & conciſorum pugillus ſive drachmæ duæ vel quatuor infundantur cum aquæ bullientis libra una, quæ poſt moram ſemihorii per octavam horæ partem una ebulliant. Hujus decocti modice frigefacti mane & veſperi duo vaſa pro Thea ingerantur. Initio decoctum temperetur pauxillo lactis, quo ſtomachus illud melius ferat, dein hoc connubium omitti poteſt. Alii (Razoux *Journ. de Med. cit.*) placuit ſtipitum recentium drachmam dimidiam cum aquæ ſimplicis unciis ſedecim coquere, donec dimidia pars conſumatur; cujus colaturæ vitrum (*verre*) cum parte æquali lactis vaccini tenuis omni quarta hora propinatum, ſenſimque præbium ad drachmas tres vel quatuor auctum. Sic neque alvum nec lotium movit. Pulvis vix unquam exhibetur.

Vitiis externis cl. Razoux *Folia* applicuit.

Pharm. SOLANI *Herba*.

173. *SOLANUM NIGRUM*; caule inermi herbaceo foliis ovatis dentato-angulatis, racemis diſtinctis nutantibus Linn. *Syſt. veg. p.* 186. *α*, *vulgatum*. Solanum officinarum C. B. Icon: *Fl. Dan. T.* 460. Pl. annua, in locis ruderatis & ad vias ſepeſque vulgatiſſima.

Mox initio doleo ſententiarum de natura hujus plantæ divortia, quum tamen utriuſque partis auctores experientiam prætendant ſuam. Suſpectam reddit affinitas, ſed hæc ſaltim non gradum virium definit. Odor quoque Herbæ teter, ut adeo ſomnum affluvia excitarint (Boccone *Muſeo di fiſ. p.* 284.). Ex baccis interierunt gallinæ (Hall *hiſt. ſt. helv. n.* 576.), & in infantibus tribus deliria, cardialgia & membrorum miræ diſtorſiones natæ (Camerarius apud Wepfer, *de Cicut. p.* 226. *ſq.*). De ipſa herba in medium profertur hiſtoria matris & quatuor infantum, quibus ex uſu foliorum loco oleris intumuit facies cum artubus ſub ardore intolera-

 bi-

bili, accedente ſucceſſu temporis gangræna, marito tamen, cui pariter eſca fuit, immune (Rucker *Comerc. Noric.* 1731. *p.* 372.).

Attamen Herba) medico ſcopo extrinſecus admiſſa. Nam ſi remotiſſimi temporis ratio habeatur, Dioſcorides, modo ſit ejus Στρυχνος κηπαῖος (*M. m. Lib.* 4. *cap.* 71.), in variis præcipue vitiis cutis & oculorum, eryſipelate, herpete, inflammatione, in parotidibus rel. ut refrigerans, diſcutiens, anodynum applicuit multiplici modo. Apud Arabes foliorum recentium ſuccus in ambuſtis & in morbo Arabibus dicto Bulæ (mihi ignoto) adhibetur (Forsk. *Flor. Aegypt - arab. p.* xcix.). Recenti herba contuſa & tela aranearum vel lardo rancido mixta paronychiæ medentur Gothlandi (Linn. *Gothl. reſa p.* 209.). Interni uſus medici rariſſima apud auctores occurrunt veſtigia: memoriæ tamen proditum ſub inflammatione ventriculi & aliorum viſcerum, ſub ardore lotii & in calculo aquam vel ſuccum locum habuiſſe (Caeſalp. *de pl. p.* 213.). Sed præter opinionem explorare folia per os ingeſta datum fuit Gatakero (*Obſervationes on the internal uſe of Solanum Lond.* 1757.), præ errore Belladonnæ loco hanc exhibenti, in ulceribus cancroſis aliiſque mali moris, uti & affectibus doloroſis. Sicque comperit infuſum ex aquæ uncia una & herbæ ſiccatæ grano uno eximiam opem & blandam ferre; a majori autem doſi granorum duorum vel trium vomitum, ſudorem, urinæ profluvium copioſius, diarrhoeam produci, quoſdam cephalalgia, vertigine, ſomnolentia, incaleſcentia corripi. Effectus exoptatos poſtea iterum confirmavit, vim tamen ſpecificam illi denegat, evacuando contra ea præcipue vim exſerere exiſtimans (Ejuſd. *Eſſays on med. Subiects* 1764. *Introduct. & p.* 38. *ſq.*). Adſtipulatur cl. Bromfield (*Account of the Engliſhnightshades*; quem vero librum mihi non contigit legere) viribus recenſitis. Neminem ſcio, qui experimenta in dictis malis iteraverit.

Mirabitur, qui hæc legerit, quod alii a virus culpa ſtirpem omnino liberent. Eſculentam indicat Dioſcorides eandem ſtirpem, de qua vires ſupra recenſitas protulit. Similem uſum Theophraſtus (*Hiſt. pl. Lib.* 7. *c.* 7. *Ed.* Bod. a Stap. *p.* 810.) & Oribaſius (*de virt. ſimpl. L.* 2. *c.* 1.) aſſignant, modo recte intelligantur. Seriores botanici deſcripſerint modo veteres hac in re, an autopſia ſua idem aſſeverent, ut Ruellius (*de nat. Lib.* 3. *c.* 109.) qui a multis, inquit, nationibus eſtur in olere, difficile dictu eſt. Quin cel. Spielmannus ſive Reſpondens diſſertationis acad. Guerin (*de vegetat. veneu. Alſatiæ Argent.* 1766. *p.* 66. *ſq.*) narrat, ſe hauſiſſe aquam granis quindecim herbæ infuſam ſine ullo ſubſequente ſymptomate; & juveni epileptico ſucci drachmam dimidiam ad duas ſine ſopore vel alio malo de-

dediſſe. Eadem immunitas contigit quinque militibus, morbo prævio debilitatis, ſucco ad drachmas tres hauſto; nec, dum exhiberet ſucci ex baccis expreſſi drachmas duas tribus hominibus mox convaleſcentibus, alium effectum, quam lotii cupioſum profluvium, expertus eſt.

A T R O P A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 185. *Gen. pl. p.* 99.

Pharm. BELLADONNÆ S. SOLANI FURIOSI *Folia*, *Radix*.

174. *ATROPA BELLADONNA*; caule herbaceo, foliis ovatis integris. Linn. *Spec. pl. p.* 260. Solanum melanoceraſum C. B. Solanum maniacum I. B. Icon: Miller's *Figures Tab.* 62. Regnault *Botanique*. La Belladonne Pl. perennis cr. in ſylvis cæduis, egr. vicini nobis montis Pleſſ, Helvetiæ, Auſtriæ, Italiæ, Angliæ.

Sub iſta deſcriptionum labe præciſe dici nequit, an ſit Mandragora (Theophraſti (*Hiſt. plant. Lib.* 6. *cap.* 2. (vel Στρυχνος μανικος Dioſcoridis, ut quidam volunt. Ex ſtirpibus, veneno narcotico deleteriis, fere primaria.

Pueris ſæpe Baccæ) impoſuerunt, ceraſa æmulantes. Hiſce ſapor fatuus, dulcis. Sunt, qui eas trium vel quatuor, quin plurium numero abſque noxa ingeſſerunt (Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 579.). Attamen venenatæ indolis crebra coſignata ſunt exempla, quorum multa collegit cl. Pultney (in *Phil. Tranſ. Vol.* 50. *P.* 1.), ill. Ab Haller (*l. c.*) & cel. Spielmannus (in *Diſſ. veget. venenat. Alſatiæ p.* 16. *ſqq.*). Recentius addo, quod quoad ſymptomatum rationem tantopere convenit cum iſtis recenſitis, ut effectum baccarum majori numero ingeſtarum in univerſum fere depingat. Infantes quatuor annos ad undecim uſque nati, copiam baccarum ad ſatietatem deglutiverant. Sed poſt ſemihorium circiter invaſit eos inebriatio, delirium, ſitis moleſtiſſima, niſus vomendi irritus, dein correpti ſunt vero furore, cum ſtridore dentium & convulſionibus. Palpebris diductis pupilla perſtitit immobilis. Facies profunde rubra & tumida. Maxillas ſpaſmus compreſſerat & deglutitio labefactata fuit. Ipſe ſenſus & irritabilis natura ventriculi deleta apparuit, ita ut nec larga tartari emerici doſis effectum exſereret, quem tandem præſtitit titillatio faucium per plumam oleo intinctam, ulterius ſolutione emetici dicti adjuta. Alternis inter emeticum vicibus acetum cum melle aqua miſtum exhibitum. Hiſce furor conticuit, ſed ſopor profundiſſimus ſucceſſit, tendinum ſubſultibus ſtipatus, compalluit facies, & hæc una cum manibus frigida evaſit, ſub pulſu parvo,

 du-

duro, celeri. Clyſmata tum applicata, ex floribus Chamomillæ, aceto, oxymelle & ſale, copiam baccarum contritarum elicuerunt; & opportunitate data iterum potulentum deſcriptum exhibitum. Hiſce & purgante addito, lento tandem gradu tertio die, reſipuerunt, & cœcitas quoque diu etſi ſuperſtes diſparuit) May in *Hann. Magaz.* 1773. *n.* 97.). Conferas cum hac narratione aliam ex *London. Chronicle* (in *Hann. Magaz.* 1772. *n.* 61.). En igitur mala ex eſu baccarum redundantia cum norma præſidiorum adhibendorum. Iterum apparet, quantum in emeticis & aceto, Belladonna vitioſe ingeſta, ſolatium (Vid. & de ope, quinque infantibus poſt baccas devoratas lata, Boucher in *Iourn. de Med.* 1776. *p.* 310. *ſqq.*). Verum alii, quibus tempeſtivus vomitus non ſubvenit, vel non ſufficiens, miſere perierunt (*ll. cc. citt.*). A vino Belladonna infecto gangrænam univerſalem & mortem productam (Mapp. *pl. Alſat. p.* 36.). In exſtincto inteſtina inflata & inflammata una cum meſenterio & hepate reperta ſunt. (*Comm. Nor.* 1743. *p.* 61. *ſq.*). Tria vero loca eroſa in ventriculo infantis poſt mortem conſpecta (Boulduc. *Hiſt. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1703. *p.* 56.) —. Non tamen veritus eſt C. Genſenerus (*Epiſt. p.* 34. *b.*) ex ſucco baccarum expreſſo ſyrupum cum ſaccharo parare ejuſque cochleare parvum ad ſomnum inferendum, dolores tollendos & contra dyſenteriam, propinare. Fuit in Dania paſtor, qui infuſum baccarum vinoſum utiliter in dyſenteria commendavit (*Eph. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 3. *Obſ.* 64. *p.* 154. *ſq.*). Dithmarſi quoque olim baccas cum cereviſia contuſas arthritidi vagæ oppoſuerunt (Smetius *Lib.* 4. *p.* 238.). Specificum dici contra rabiem caninam decoctum baccarum aliquot Solani maniaci innuit Mayerne (*Prax. med. Syntagm. alt. p.* 136.).

Noſtro vero tempore baccæ ex cenſu medicaminum omittuntur & cum Foliis) præcipue experimenta capiuntur. Nec hæc baccis cedunt narcotica natura, quin eas vincunt, ita ut & ſub provido uſu interno non omnino defuerint ſymptomata quædam ex ſuperioribus, etſi leviora, & brevi auxiliiſque parvi momenti vincenda (Conf. imprimis Greding in Ludwigii *Adverſ. pract. med. Vol. I. P.* 4. *p.* 695. *ſq.* & vid. infra experimenta Münnichii). Sub externa quoque applicatione ſeſe prodit eorum vis. Nam folii recentis fruſtulum ulcuſculo cancroſo ſubter oculum impoſitum, pupillam inſigniter dilatavit, idque repetito aliquoties in eadem perſona experimento (Rayus *Hiſt. plant. T.* 1. *p.* 680.). Foliis recentibus, mammæ impoſitis, duritiem tumoreſque ejus cancroſos emollivit & diſcuſſit Willugby (apud Ray). Extus applicari in hæmorrhoidibus, cancro, gangræna, ulceribus carcinomatoſis indicat Böcler (in Herm. *M. m. T.*

2. *p.*

2. *p.* 321.). Senſim tranſitus ad internum uſum in glandularum indurationibus, ſcirrhis & ipſo cancro mammarum, factus eſt. Eo fine jam a. 1683. in electoratu Hannoverano a ruſtica fœmina eadem in uſum tracta, & ante annos centum intraſſe unguentum contra cancrum tanquam arcanum ibidem adhibitum, auctor eſt theologus iſtius regionis cl. Münnich (*Hannöv. Magaz. a.* 1767. *p.* 1011. & *a.* 1769. *p.* 1495.). Sed præſtat inquirere in initia inter manus medicas. Medicus nimirum quidam Gothanus Brummen (nam ulterius recedere jam non liquet) formulam de modo hanc ſtirpem in cancro uſurpandi habuit, quæ in manus medici Wisbadenſis, Spaeth, circa annum 1735. mortui, pervenit. Ab hoc eandem poſtea reſcivit Junckerus (*Conſp. Ther. gen. Ed.* 1725. *p.* 491.), ſemel ſelici eventu, alio caſu autem minus efficaciter, eadem uſus; qui dein Degnerum, Medicum Neumagenſem, certiorem de ea a. 1724. reddidit, a quo tandem in Arnoldi Timmermanni, Prof. Duisburgenſis, notitiam pervenit (Vid. filii cel. Theod. Gerh. Timmermanni *Progr. de Belladonna*, *Rintel.* 1765.). In ſcirrho linguæ cancrum minante, uti & mammarum ſcirrhis, infuſum ex foliolo uno Belladonnæ & cyathis aquæ calidæ quatuor paravit Degnerus, ejuſque omni mane cyathum exhibuit; vel, ut dein curatius deſcribit, præmiſſo laxante mercuriali, initio herbæ ſcrupulum dimidium, quo natura medicamini adſueſceret, dein grana quindecim ad ſcrupulum integrum in cyathis aquæ decem coquenda curavit, quorum cyathus unus quovis mane datus. Hocque ſimplici remedio numeroſis caſibus refert ſe adjumento fuiſſe ſine alio incommodo. In cancro exulcerato nonniſi in aliorum comitatu præſcripſit (Timmerm. *Progr. cit. p.* 6. 10. 13.). Idque quoque vitium habet Timmermanni, patris, exhibendi Belladonnam modus (*l. c. p.* 11.). Succeſſit Diſſertatio Mich. Alberti (*De Belladonna tanquam ſpecifico in cancro, imprimis occulto*, *reſp.* Ferd. Chriſt. Œtinger *Hal.* 1739.), in qua caſus quidam curati cancri mammarum & linguæ memorantur, mentione ſimul adjecta fruſtranei aliquoties notati tentaminis, ſed non ea accuratione, qua in tam ambiguo medicamento opus eſt. Oblivioni fere tradita erat vis Belladonnæ in cancrum adſcripta, quum reſuſcitaretur ejus memoria a Tib. Lambergen (*Lect. inaug. ſiſtens ephemeridem perſonati carcinomatis*, *Gröning.* 1754. 4. recuſ. in Hall. *collect. diſſ. pract. T.* 2. *n.* 41.). Mulier ſcilicet, carcinomate mammæ exulcerari incipiente & ſcirrhis alterius mammæ laborans, convaluit ope infuſi foliorum, per quinque menſes potati, ita ut quotidie initio in infuſo grana tria cum tertia grani parte, conſumerentur. Per totum vero

tempus drachmas ſex conſumſit. Suffecit autem ſcrupulus unus per ſpatium ſeptem dierum.

Aliis quoque locis tentata fuit Belladonna, ſed impari ſucceſſu. Lipſiæ cancrum labii inferioris ſanavit (*Comm. de reb. in ſc. nat. & med. geſt. T.* 8. *p.* 654.) Inter viginti duo menſes ſcirrhum inteſtinorum pertinacem diſſipavit (Durlac *Journ de med. T.* 11. *p.* 449.). Cancer mammarum vetuſtus fomentatione & decocto interne uſurpato devictus (Amoureux *l. c. T.* 13. *p.* 47.). Tincturam vero cum aliis inde paratam contra idem malum laudat Marteau (*l. c. T.* 14. *p.* 11.). Ita & cl. Block de cancro mammæ occulto ejus ope diſcuſſo gaudet (*loc. cit. T.* 14. *p.* 108.). Numeroſiſſimos ſiſtit venerandus Münnich ſcirrhi & cancri aperti curati caſus in promptuario Hannoverano (*Hann. Magazin. a.* 1767. *n.* 64. *a.* 1768. *n.* 14. item *a.* 1769. *a.* 62. 90. 94. 95.) ex propria & aliorum medicinæ rudium experientia, quum ſolito audacius adulto in pulvere ternas doſes, quarum quælibet ad decem vel viginti grana æquat, poſt intervallum 48. horarum plerumque inter ſingulas doſes, quovis octiduo vel poſt longiorem moram exhiberet (*loc. cit. a.* 1769. *p.* 1427.) —. Hæc ad folia. Sed Radix), lacte in cataplaſma cocta, tumorem inſignem inteſtini recti, obſtructionem alvi creantem, ano & perinæo applicata, diſſolvit (Graham in *med. & phil. Commentaries Vol. I. p.* 419.).

Dolendum autem merito, quod contrarii tot alii eventus obtinuerint. Heiſterus (*Chirurgie p.* 328.) queritur decoctum foliorum, ægro cuidam propinatum, dolores inſignes creaſſe abſque cancri ſanatione. In Belgio ob irrita multa tentamina rejecta plane (Van Der Haar *over de Knierkneeſten Kanker Gezwellen p.* 85.). Nunquam ibidem cancrum apertum curaſſe affirmat cl. v. Doevern (in litt. ad Timmermann. *Progr. cit. p.* 28.). Ipſe cl. Timmermannus, filius, tentavit eadem in cancro fungoſo (*l. c. p.* 21.), ſed abſque ullo levamine. Sine ullo commodo in cancro adhibuit cl. Acrel (*Chir. Händelſer Ed.* 2. *p.* 40.). Fruſtra & fœminis vel ſcirrho vel cancro affectis infuſum dedit cl. De Haen (*Rat. med. T.* 2. *p.* 45. & *Index oper. p.* 58.). Nam licet ichor in pus tranſmutaretur, tanta ejus copia effluxit, ut phthiſica fere morte exſtinguereutur, quod in una vere factum eſt, abſque tamen cancri ulla emendatione. Quinquies ſpe excidit in cancro auctor (William Bayle) libri *practical Eſſays p.* 37. etſi nihil damni ea attulit; ſemel modo in induratione linguæ cum dolore vehementi & deglutiendi difficultate proficuam vidit. Contra ea nihil boni cl. Schmuckero (*Chirurg. Wahrnehmungen T.* 2. *p.* 150.) in ſcir-

ſcirrho & cancro præſtitit, ſed inde anxietas & oppreſſio pectoris enata. Singulari exemplo cancer clauſus in apertum tranſiit, ut ulcera interna poſt eam adhibitam exorta (Lentin *Beobacht. einig. Krankh. p.* 81. *ſq.*). Alio vero caſu felicior fuit idem medicus (*l. c. p.* 87.), nodos doloroſos & pertinaces mammæ poſt puerperium & neglectam lactationem ortos, uſu pulveris ex granis duobus foliorum & granis decem ſacchari per plures menſes continuato, unde ſuppuratio & lactis novus affluxus, tollendo; a quolibet autem præbio febris percepta (*l. c. p.* 90. & *Haun. Magaz. a.* 1770. *n.* 14.).

Tranſeo ad experimenta in rabie canina, quæ noſtro demum tempore famam inſignem excitarunt. Mayerne modo decoctum baccarum adducit, idque, ut videtur, non ex propria experientia (Vide ſupra *p.* 229.). In electoratu Hannoverano vero multis exemplis confirmare hanc vim contigit, quorum hiſtoriæ in diario indigeno (*Hannöverſches Magazin*) leguntur. Fuit ibi jam ante 30. annos fere Radix) uſurpata auctore fodinarum operario quodam (Bergmann *zum Schichthäuſern am Oſterwalde*) qui vero arcanam habuit (*Hann. Magaz.* 1768. *n.* 38.) Patefecit autem remedium verbi divini miniſter Hannoveranus, vener. Schmidt (*Paſtor zu Luttienſchneen*), qui tamen doſin non pondere ſed menſura definit; adulto ſcilicet veſperi, quum cubitum iret, pulveris cochleare unum minimum vel cultri cuſpidem dedit, dein poſt 48. horas novam doſin exhibuit, & eodem ſpatio exacto aliam iterum. Pro infante bienni ſufficere innuit $\frac{1}{2}$ partem cuſpidis; pro bove $1\frac{1}{2}$ doſin & pro equo duplam (*l. c.* 1768. *n.* 33.). Accuratior longe eſt vener. Munnich, etiam in doſi determinanda; adulto igitur, iſto ſuaſore, radicis grana quatuordecim ad quindecim exhibita; infanti ſexenni gr. quinque; infanti quadrienni gr. tria ad $3\frac{1}{2}$, idque mane vel in aqua vel cereviſia calida. Repetitio facta poſt. 48. horas. Pecoribus grana quindecim ad ſeptendecim ſuffecerunt, quæ per duodecim horas ab omni pabulo & potu arcenda. Etiam radix recens ſuibus ingeſta (*loc. cit.* 1768. *n.* 38.) —. Foliorum) vero adulto pro prima doſi grana tredecim ad ſedecim & poſt 48. horas gr. decem ad tredecim data. Plethora infeſtante præmiſſa eſt venæ ſectio &, ſub alvi obſtructione, doſis Rhei. Arcendos poſt captum remedium a ſomno ægros jubet. Suadet alius, ut pars vulnerata mox poſt morſum probe eluatur. Sicque in multis tam pecoribus quam hominibus, in quibus jam ſigna manifeſta rabiei adfuerunt, irritus evaſit morſus. Siccitas quidem colli, vertigo vel delirium, caligo oculorum percepta, ſed ſiccitas iſta perit aqua frigida & reliqua incommoda vincit lac frigide potum; ita epoto lacte vehemen-

mentia deferbuit in puella trienni ex granis viginti quinque foliorum (*Hann. Magaz*. 1768. *n*. 38. 103. 1769. *n*. 14.). Hiatus in narrationibus & audax doſis ſit penes auctorem. Utinam medicus quidam ſcitus nova exploratione ſcrupulos omnes tolleret.

Ulterius ad varios pecorum morbos extenſa medela eſt. Horum e numero eſt lues bovilla, in qua efficaciam ſuſtinuit ratiociniis ſuffultus cl. Munnich (*Hann. Magaz*. 1768. *n*. 64.). Favere iſtis videbantur experimenta quædam cl. Gercken, medici (*l. c. n*. 105.). Sed aliter res cecidit cum duobus bobus, de quibus ſeparaverat infectionem impune laturos, modo ſimul Belladonnæ folia intruderentur, ſed miſſi in principatum Stadenſem, ubi malum graſſabatur, experimenti cauſa, perierunt (*l. c*. 1770. *n*. 25. 80. 81. 82.). Id quod poſtea exiguæ nimis doſi tributum (*loc. cit*. 1774. *n*. 51). Uſum foliorum dein perſequutus eſt ven. vir in aliis variis pecorum morbis, boum (*loc. & ann. cit. n*. 51. 52. 53.) & ovium (*l. c*. 1775. *n*. 68. 69. 70. —. In lue equina vero, tuſſi feroci ſtipata, illi ſucceſſit conamen, foliis quindecim ad viginti & dein pluribus uſurpatis, avena miſtis & veſperi diebus tribus ſucceſſive datis, & poſt quamlibet doſin per aliquot horas abſtinentia a potu & pabulo. Idem valuit in morbo equino, Koller (*l. c*. 1773. *n*. 46.), necnon in morbo mucoſo equorum conſumtis ab equo libris ſeptem fere, uti & in fiſtuloſis ulceribns (*l. c*. 1773. *n*. 47.).

Cognatio rabiei caninæ cum mania & melancholia anſam videtur dediſſe in utroque hocce morbo Folia) explorandi. Egregia igitur vis fuit granorum quinque cum totidem granis Rhei ſemel per diem captorum, ſubjuncto plerumque poſt duodecim doſes purgante ſalino (Chir. Evers in *Berlin. Samml. z. Beförderung d. Arzneyw. Tom*. 5. *p*. 565.).

In epilepſia habituali quid valeat, noviter tentatum. Nullum quidem ab hoc morbo omnino liberavit, ſed inſigne levamen omnes inde experti ſunt, tam in morbo primario dicto, quam mentis alienatione in multis juncta, ita ut inſultus epileptici decreverint & in tremorem, ſpaſmos particulares, ſub perfecto rationis uſu tranſierint. Pulveris foliorum granum dimidium ad ſeſquialterum cum ſaccharo tritum vel extractum cum pulvere in unam maſſam mixtum, ad grana tria vel quatuor pro doſi, quin ad gr. decem, inter nychthemerum exhibitum eſt (Greding in Ludwig. *Adverſ. pract. Vol*. 1. *P*. 4. *p*. 637. *ſq*.).

Haud ita pridem quoque ad icterum obſtinatum ab infractu ipſius hepatis oriundum uſus translatus, & bis ſucceſſit; ſemel in ictero recente. In prioribus duobus natus corporis calor, ſudor, aucta ſecum alvinarum & lotii excretio, in

tertio

tertio horum nihil perceptum. Extracti ſignificati mane & veſperi pilula grani unius & dimidii vel gr. unum pulveris ſacchari mixti ſumtum (Greding in Ludwig. *Adverſ. Vol.* 2. *P.* 2. *p.* 314. *ſeqq.*).

Radicis) virium ſupra paſſim mentio facta eſt. Addendum modo, ramoſam, craſſam, longam exiſtere.

Ex dictis palam eſt, Belladonnæ inſignem potentiam ſopiendi & reſolvendi, uti & acrimoniæ veſtigia, competere.

Pharm. MANDRAGORÆ *Radix.*

175. *ATROPA MANDRAGORA;* caulis ſcapis unifloris Linn. *Spec. pl. p.* 259. Mandragora fructu rotundo C. B. Icon Miller's *Figures T.* 137. Regnault *Botanique* La Mandragore. Pl. perennis cr. in Hiſpania, Italia, Helvetia tranſalpina, & inſulis Archipelagi; item in Ruſſia circa Arſamas (Pallas *Reiſed. Ruſſl.* 1. *Th. p.* 49.).

Radix) fuſiformis, craſſa, profunde deſcendens ad quatuor pedes uſque, nonnunquam, ſed rarius infra in duos vel tres ramos diviſa, externe bruna vel (quæ varietatem conſtituit, quibuſdam fœmina), nigricans, interne albida, ſaporis ſubviſcidi, amari, nauſeoſi, &, ut plerique affirmant, fœtida. Multa ſuadent eſſe Mandragorum marem & fœminam Dioſcoridis (*M. m. L.* 4. *cap.* 76.), a qua differre videtur Mandragora Theophraſti (Bod. A Stapel in Theophr. *p.* 583.). Omnes veterum, qui virium Mandragoræ meminerunt, anodynam & ſoporiferam deſcribunt, quin, ſi majori pondere datur, furorem excitare obſervarunt (Hippocr. *de locis in hom. p.* 420. Foeſii, Aretæus *acut. curat L.* 1. *cap.* 6. Celius Aurel. *Lib.* 1. *c.* 4.). Adhibita igitur in pervigiliis enprotractioribus & gravioribus doloribus, tum & quando encheireſis quædam chirurgica doloriſica eſſet ſubeunda (Dioſcor.). In proverbium adeo tranſierat apud Veteres de languidis ſuiſque in negotiis torpidis dicere, Mandragoram illum ingeſſiſſe (C. Offm. *offic. p.* 415.). Locum etiam habuit in melancolia & convulſionibus (Hippocr. *l. c.*) & ad articulorum cruciatus ſedandos. Reſolvendi potentia cognita in ſtrumis & tuberculis diſcutiendis. Dioſc.). Hiſce ſcopis inſerviit potiſſimum vel ſuccus ex cortice radicis expreſſus & ſpiſſatus, vel decocta vino radix vel & cortex ejuſdem vino infuſus (Id.). In catapotium recepit inter alia pro ſomno ciendo Celſus (*Lib.* 5. *c.* 25.). Nec reliquæ partes plantæ inſontes vel inertes ſunt; ſed & haſce ad varios uſus medicos tranſtulere, prout folia conrra indurationes, ſtrumas & tubercula impoſita. Folia lacte in cataplaſma cocta huic fini commoda pronunciat Boerhaave (*Hord. Lugd. bat. T.* 2. *p.* 512.).

Nolo

Nolo alias vires huc transferre, quam quæ recenti experientia confirmantur, licet fatendum ſit, in cultiori Europa rariſſime hodie præcipi, hinc verminibus exeſam plerumque in ſcriniis pharmaceuticis offendi. In Ruſſia circa Arſamas tamen frequenter morbis variis chronicis opponi traditur (Pallas *l. c.*). Effatis Veterum ductus cl. Hoffberg (*Vet. Ac. Handl.* 1763. *p.* 229.) rumores & indurationes glandularum parotidum & maxillarium poſt metaſtaſin febrilem pertinaces, item alios glandularum tumores abſque hacce cauſa, moleſtias colli, ſive ſcropuloſas ſive inflammatorias, bubones venereos, inguinales, ex gonorrhœa ſuppreſſa, externo uſu emollire & diſſipare conatus eſt, idque feliciter. In caſu venereo profluvium per urethram iterum rediit. Adhibitus ſcilicet pulvis radicis cum melle in cataplaſma redactus vel lacte coctus, vel emplaſtro de Meliloto vel aliis emollientibus mixtus, nonniſi pilulis purgantibus in ſubſidium ſumtis.

Poſtea tranſitus ab eo factus ad arthritidem paucioribus etſi experimentis. Ita in pulvere ex radicis granis tribus & ſacchari drachma dimidia veſperi dato caſu ſingulari dolores mitigavit; aſt ſub decremento viſus & torpeſcentibus evacuantibus præterquam tranſpiratione, pulſu quoque debiliori & celeriori: ſed rediit malum. Binis aliis exemplis guttæ aliquot (numerus non ſignificatus) tincturæ ex radicis ſcrupulo uno & vini Hiſpanici uncia una & dimidia primum ſemel, dein bis vel ter, de die exhibitæ, unde quidem dolores ſopiti, verum poſtea reverſi (*loc. cit. p.* 231. *ſeqq.*). In hocce morbo non alio modo, quam opium, auxilium ferre videtur, quo ſymptoma quidem, ſed manente cauſa, tollitur. Cautione igitur opus eſt.

HYOSCYAMUS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 148. *Gen. plant. p.* 98.

Pharm. HYOSCYAMI *Semina*, *Folia*.

176. *HYOSCYAMUS NIGER*; foliis amplexicaulibus ſinuatis, floribus ſeſſilibus. Linn. *Spec. pl. p.* 157. Hyoſcyamus vulgaris & niger C. B. Icon: *REGNAULT Botanique* La Juſquiame. Störck *Libell. de Stramonio* &c. Pl. biennis, ad vias & in fimetis vulgaris.

Hirſuta planta pilis unguen fœtidum rancidi odoris excernentibus, & cimicis putidi ſpeciei (Cimicis Hyoſcyami L.) gratum pabulum. Funeſtum homini narcoticum, licet quaſdam vires exerceat ab aliis narcoticis diverſas. Anſerculas aliaſque aves necat (Bradley's *farmers monthly director*

ctor p. 30.), prout maxime gallinacei generis in univerſum & piſces (Matthiol in Dioſcos. *p.* 751.). Apri membra ex ejus paſtu reſolvi Ælianus (*Var. Hiſt. L.* 1. *c.* 7.). Mures pellunt radices per domum projectæ (Linn. *Fl. Suec. n.* 199.). Verveces autem copioſe devorant, & equorum venditores, ut pingueſiant equi, ſemina Hyoſcyami cum avena commiſcent (Renard *Journal. de Medicine T.* 28. *p.* 243.). Nec uncia una ſucci ex foliis expreſſi vin intulit cani (Sprögel *Diſſ. experim. circa venena p.* 19.). Ex drachmis tamen duabus ſucci inſpiſſati canis vomuit, alvi profluvio & ſopore ſub dilatatione pupillæ tentatus (Störck *de Stramonio* &c. *p.* 28. *ſq.*). Vaccas & Porcos illæſos manere legitur (Citat auctores ill. Ab Haller in *Hiſt. ſtirp. helv. num.* 580.). Edit quoque ſubinde capra, animal polymorpho eduſio aſſuetum.

Homini vero ipſis halitibus infeſta ſtirps. Sic, quum in horreum projiceretur ad arcendos glires, ſervi ibidem ex ſomno expergefacti variis malis affecti, uno vomente & hæmorrhagiam narium profuſam experiente, omnibus ſtupore & cephalalgia inſeſtatis (Gardane in *Gazette de Santé* 1773. & 74. *p.* 294.). Rixoſa deliria enata ex vaporibus effodiendo radicem ſparſis (*Eph. N. C. Dec.* 3. *A.* 8. *Oaſ.* 66.). Boerhaavius quoque ſub præparatione Emplaſtri Hyoſcyami temulentiam contraxit (Haller *l. c.*). Quum hiſce, tum affectibus in ingeſto Hyoſcyamo audacius conſpicuis, apparet, multas alias venenatas plantas deleteria vi longo poſt ſeſe relinquere intervallo. Fuit Lugduni Batavorum juvenis litteris operam navans, conſuetudine adeo induratus, ut Aconitum, Apocyna, Belladonnæ baccas impune ingereret, Hyoſcyami vero *Semine* deglutito dementans alteroque latere reſolutus, Boerhaavii tandem ſcientia ſanatus (Hall. *l. c.*). Cauſidicus quidam ſumtis drachmis duabus ſeminum contuſorum loco Anethi in colicis doloribus ſtatim inſanire cœpit, ſed vomitorio intra ſemihorium convaluit (Helmont. *Ort. med. p.* 306.). Verum a minori doſi granorum viginti quinque circiter ſtudioſus ſeminibus alias ad ſomnum conciliandum aſſuetus, inſignem laſſitudinem, tormina, convulſiones, ſtuporem, pulſum exiguum, ſenſilitatem abolitam perpeſſus eſt: ſenſim tamen vomitoriis, purgantibus, venæ ſectione emerſit, in ſudorem ſponte incidens (*Eſſays & Obſ. phyſ. & lit. Vol.* 2. *p.* 243.) ---. Non mitiores ex comeſta *Radice* effectus obtinuerunt. Integrum monaſterium ex coctis præ errore radicibus cum radice Cichorei poſt ardorem oris & faucium moleſtiſſimum dementia correptum fuit, in uno viſus debilitatus inſigniter, ut perſpicillis poſtea illi opus eſſet (Ryſerus in Wepf. *Hiſt. Cicut. aquat. p.* 230.). Aliud triſte ſpectaculum exſtitit in novem variæ ætatis & utriuſque

que ſexus hominibus, inter quos fœmina gravida, qui radices loco Paſtinacæ in juſculo comederant, unde quidam loquela orbati, omnes convulſionibus & diſtorſionibus oris & membrorum, riſu ſardonio, furoreque diriſſimo correpti, & poſtquam commodis remediis reſipuerant, primum viſu duplicato laborarunt, dein quælibet objecta colore ſcarlatino tincta ſibi repræſentarunt, ſanati integre tamen (Potovillat in *Phil. Tranſ. Vol.* 40. *p.* 446.). Ex eſu radicum aliquot ruſtici perierunt (Simon. Paulli *Quadr. p.* 384. *Ed.* Fickii). Nuperrime duæ radices crudæ, comeſtæ pro Paſtinaca a ſervo, crearunt illi ardorem venrriculi, ſitim intollerabilem, pervigilia, inſaniam & viſus imminutionem, quæ ipſa quidem mitigavit acetum epotum, ſed poſtero die copia macularum & veſicularum gangrænoſarum in corpore erupit, auxilium tandem ferente natura benefica per diarrhœam profuſam (Blom in *Vet. Ac. Handl.* 1774. *p.* 52.) ---. *Folia* pariter deleteria eſſe, docet hiſtoria ſeptem hominum, qui in juſculo ea coxerunt: inſania tamen cum reliquis malis in quibusdam vomitione & diluentibus cum oleo, in alio profuſis ſudoribus & largo lotii profluvio, devicta. Inter magis inſueta ſymptomata recenſenda tumor & rigiditas manuum in fœmina (*Phil. Tranſ. Vol.* 47. *p.* 194.). Nec ab enemate, quod Hyoſcyami folia continuit, delirium idque ferox abfuit (Grünwald in *Eph. N. C. Dec. III. A.* 9. 10. *App. p.* 179. *ſq.*). Quanto igitur magis credibile ſucci libram unam per alvum injectam hominem omni ſenſu privaſſe (La Serre *l. c. Dec.* 2. *Obſ.* 28. *Ann.* 6. *p.* 168.) ---. Aliæ vel plures narrationes de veneno ſtirpis continentur in Lanzoni *Oper. T.* 1. *p.* 196., Halleri *Hiſt. ſt. helv.* & Spielmanni *Diſſ. do veget. ven. Alſat. inde a p.* 53. Qui illius vehementia perierunt, in horum ventriculo maculæ nigræ apparuerunt & vaſa meningum rumida (Barrere apud Haller.).

Hiſce non obſtantibus medicamentorum apparatum auxit, idque non noviter. Quæ Dioſcorides (*L.* 4. *c.* 69.) de viribus habet, ad folia caules ſed potiſſimum ad ſemen, eorumque virtutem dolores ſedandi, & horum quidem maxime uſum internum ſpectant, ut tamen vix inde aliquid pro praxi fructuoſum colligas. Extulit collyrium ex Hyoſcyami foliis cum ovi vitello coctis Celſus (*Lib.* 6. *cap.* 6. *n.* 9.), ſuccum auri pus fœtidum ſundenti immiſit (*Lib.* 6. *c.* 7. *n.* 2.). Radicem vel in poſca vel in vino, addito ſalis tantillo, coctam ore contineri jubet ad dentium dolorem tollendum (*l. c. Lib.* 6. *cap.* 9.). Catapotiis ſemen ad ſomnum valentibus quoque admiſcuit (*Lib.* 5. *c.* 25. *n.* 2.). Veteres vero potius *Hyoſcyamo albo* L. uſi ſunt, utpote mitiori. Nolo, quæ alii de antiquitate uſus medici commentati ſunt, repetere. Id video, medicos ſæculo noſtro propiores Semi-

na)

na) interne non dubitaſſe exhibere variis caſibus, quibus alias ad opium coufugiunt. Semen exiguum ſubrotundum coloris cinerei. Præmiſſis neceſſariis ſemina admiſcuit aliis ad hæmorrhoidum fluxum immoderatum compeſcendum (*Prax. med. p.* 635.), & ad hæmoptyſin coercendam (*l. c. p.* 714.), Platerus. Similiter Foreſtus (*Obſervat. Lib.* 16. *Obſ.* 18. *ſchol.*) in hæmoptyſi adhibuit. Omnibus chemicis remediis in hæmorrhagiis ſedandis præfert Boyle (*Uſefullneſſ of nat. Phil. P.* 2. *Eſſ.* 5. *c.* 6. *in Works. T.* 1. *p.* 509.) electuarium ex ſeminis Hyoſc. drachmis duabus & ſeminis Papaveris albi totidem cum conſervæ Roſarum rubrarum uncia una ad quantitatem nucis moſchatæ vel Juglandis. Simpliciori forma etſi empirice commendat Theod. De Mayerne (*Prax. med. p.* 23.) epilepticis ſemen, ultra 40. dies uſurpandum, a granis ſex vel octo, ſenſim ad ſcrupulum vel gr. viginti quatuor aſcendendo ex cochleari ſucci Sempervivi. Externa varia præparata, quæ elapſo ſæculo debentur, infra recenſebo.

Herba). Extractum ex ſucco expreſſo ejus, quod, dum paratum, ſedulo a ſpuma craſſa fœtida innatante liberavit, deinque inſpiſſatum in ſpiritu Liliorum convallium ſolvit, opportunum in dyſenteria habuit Clauderus (*Eph. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 6. *Obſ.* 178. *p.* 861.). Herbæ tamen vix antea ſerius uſus vel ſecurus interne factus, donec ill. A Störck (*Lib. de Stramonio Hyoſcyamo &c. p.* 26. *ſq.*) modum exponeret, quippe qui inſpiſſando ejuſdem ſuccum Extractum .) inde paravit. Hoc, experimentis in cane præmiſſis, qai ejus grana viginti abſque noxa tulit, a drachmis autem duabus male affectus (V. ſupra *p.* 235.), attamen ſervatus, & grano uno a ſe ipſo impune per octiduum mane ingeſto, tandem in ægris exploravit. Succeſſus primum exempla 13. obtulit, quibus de efficacia in convulſionibus & ſyptomatibus ſpaſticis internis, in palpitatione cordis, mania, melancholia, expectoratione languente, in hemoptyſi, in epilepſia & cephalalgia inverErata, edoctus. Datum vero granum unum bis vel ter de die, quibuſdam ad gr. octo vel quindecim, melancholico cuidam autem (*l. c. p.* 50.) ad viginti per diem exhibita. Non teticentur quædam moleſtiæ, ut in fœmina, cui pilula anxietatem, viſus imminutionem, propenſionem in deliquium animi excitavit, ſed per bina vel tria modo minuta prima perdurantes (*p.* 36.). Alia colico dolore poſt quodvis præbium vexata, ſed mox evanido (*p.* 39.). Novis ſerius caſibus uſum præclarum in convulſionibus, melancholia, mania & epilepſia confirmavit (*Cont. experiment. p.* 122. *ſq.*), ita tamen ut exceptiones non excludat, ſed profiteatur prodeſſe quandoque, ubi nulla alia medela juvet. Sopivit & tuſſim vehementiſſimam & hæmoptyſin

ſin (*l. c. p.* 140.). Opio ipſo in ſomno & quiete inducenda aliquando potentius fuit (*l. c.*). Subſcribit laudibus enarratis cl. Collin (*Obſervat. T. v. p.* 148.), memorabilem nominatim hiſtoriam de convulſionibus, extracto ad grana viginti quatuor, quin drachmam dimidiam per diem ſumto ſublatis, deſcribens.

Sed age, & alteram partem audiamus. Multa dictis excitatus experimenta ſubiit experientiſſ. Greding (Ludw. *Adverſ. med. pr. Vol.* 1. *P.* 1. *p.* 71. *ſq.*) ad quadraginta uſque in melancholia, mania, epilepſia, & mania cum epilepſia conjuncta, deditque is initio extracti granum unum ter de die, dein audentior factus ad gr. octodecim uſque (*p.* 72.) per diem. Effectus fueruut ſudoris copioſa in omnibus fere eruptio, placidus & profundus ſomnus, animi ſerenitas & corporis vigor (*p.* 113), alii ſenſerunt jam initio & dein ſub coutinuato uſu capitis obnubilationem & gravitatem vel cephalalgiam, vel vertiginem, ſenſuum internorum torporem; in quibuſdam eruperunt exanthemata vel fuſca vel ſerpiginoſa, puſtuloſa in mento & gena, in quibuſdam furunculus & in alio tumor parotidis ſiniſtræ (*p.* 114.). Natum quoque urinæ copioſum profluvium & alvi dejectiones crebriores. Multi vomitum experti, quidam venrris tormina & borborygmos, pauci nauſeam, & pauciſſimi alvum ſtrictiorem per breve tempus (*p.* 115.). Rediit menſtruus fluxus & irregularis evaſit; in fœminis binis quoque ptyaliſmus & muci narium copioſior excretio (*p.* 116.). En memorabiles eſſectus, quos, ſi theoriæ unice innitaris, & vim omnium ſic dictorum narcoticorum unice ſecundum vires opii metiaris, haud ſane exſpectaſſes. Hinc arbitratur noſter diſſipare tenuia, & atram bilem, pituitæ acris viſcidiſſimæ forma, mobilem reddere (*p.* 116.). Huic acrimoniæ & ſpiſſitudini adſcribit rheumaticos perceptos, tuſſim, ſingultum languoremque totius corporis, quo quidam affecti. Non negat quidem malum primarium in quibuſdam adhibito Hyoſcyamo fuiſſe levatum & in aliis ſymptomata quædam moleſta diſparuiſſe, ſed hæc commoda comparatione cum finiſtris eventibus in multis vix in computum trahenda. Nam ne ullus quidem ſine ſanitatis quin vitæ periculo a malo prorſus ſuo liberatus evaſit (*p.* 118.).

Non reformidarunt tamen alii hanc medelam in aliis quodammodo affinibus morbis. Placuit quibuſdam ideo, quod non ita, ut opium, alvum coerceat. Sic in affectionibus nervoſis, ventriculi & inteſtinorum imbecillitate junctis. Anodyni inſtar a grano uno & dimidio ad duo vel quatuor veſperi, etſi vis ſedativa in opio potentior, in affectionibus nervoſis egregie valuit (Whytt *on nerv. diſorders p.* 363.). Colicam ſpaſmodicam extracti grana tria caſu ſingulari ſopierunt.

runt. Sub cujus uſu tamen alvus aperta permanſit & hæmorrhoides fluxerunt (Geſner *Arzn. in Schwaben T.* 1. *p.* 194.). Vertiginem chronicam viginti annorum ex plica polonica abſciſſa ortam in ſene interpolatis laxantibus ſuſtulit, per plures hebdomades uſurpatum (Schenkbecker *v. d. Chinch. Anh. p.* 162.). Celeri ſucceſſu eo tuſſis titillatoria conticuit (Roſenſt. *Bſkd. Ed.* 3. *p.* 270.).

Superſunt quædam de uſu ſtirpis externo monenda. *Folia* adhibita emolliunt reſolvuntque tumores & dolores ſopiunt. Aceto cocta addito oleo amygdalarum amararum inſtar cataplaſmatis ad reſerandum ſcirrhum hepatis propoſuit Riverius (*Prax. med. Lib. II. cap.* 5.). De hac vi abunde retulit Tournefortius (*Plantes de Paris T.* 1. *p.* 342.). Simpliciſſimus modus, quem commendat, is eſt, ut cataplaſma ex foliis lacte coctis paretur, vel igne folia emolliantur, quorum primum in podagra, alterum ad diſſipandum lac in mammis coagulatum vel nodos mammarum deprædicatum (*l. c.*). Favet hiſce conſiliis cl. Renard (in *Iourn. de Medec. T.* 28. *p.* 241. *ſqq.*), qui haud ita pridem multis caſibus in inflammatione & doloribus rheumaticis, & arthriticis ſe adjutum vel emollitis igne foliis vel conquaſſatis & ſartagine in cataplaſma aſſatis, vel & vaporibus ex decocta herba elevatis, profitetur (*p.* 252.), & priori quidem modo inflammationem valde doloroſam & tumidam mammarum poſt puerperium diſcuſſit (*p.* 259.). Alius (Labrouſſe in *Iourn. de Med. T.* 29. *p.* 503.) rheumatiſmum vagum in puella, morbo hoc jam per tres annos tentata, devicit cataplaſmate ex foliis & mica panis albi & lacte impoſito; ita & reſtituta fœmina, tumore per totum corpus, conatu vomendi & ſudore faciei, correpta. Temerario conſilio plebs ad ſopiendam odontalgiam fumum foliorum combuſtorum haurit. Semina & capſulas, quas potiores judicant, admiſcent foliis hocce ſcopo Ruſſi (Sam. Ge. Gmelin *Reiſe durch. Rußland T.* 1. *p.* 8.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Hyoſcyami) *Ph. W. p.* 124. Ex ſeminibus exprimitur. Anodynum.

Extractum). Eſt foliorum ſuccus inſpiſſatus. Receptum jam quoque *Ph. Würt. noviſſ. p.* 92. *Ph. Dan. p.* 173. *Ph. Svec. p.* 111. Vid. ſupra *p.* 239.

Unguentum) *Ph. W. p.* 64. Ex foliis Hyoſc. cum axungia porcina contuſis & coctis, addito poſt expreſſionem oleo Hyoſc. Dolores ſopit emollitque.

Emplaſtrum) *Ph. W. p.* 66. Ex oleo ſeminum & ſucco herbæ coctis, dein poſt colaturam, cera, Terebinthina &

pulvere herbæ Hyoſc. additis. In doloribus mitigandis & tumoribus glandularum diſcutiendis efficax. Commode miſcetur cum emplaſtro veſicatorio ad ardorem prohibendum. Dolores ex hæmorrhoidibus cœcis eximie ſopit unguentum ex emplaſtro Hyoſc. unc. ß. Extr. drach. j & olei ejuſdem q. ſ. (Roſenſteins *Reſe-Apot. Ed.* 2. *p.* 75. Strandbergs *Tal om chron. Sjukdomars botande p.* 15).

Pharm. HYOSCYAMI ALBI *Folia*, *Semina*.

177. *HYOSCYAMUS ALBUS*; foliis petiolatis ſinuatis obtuſis, floribus ſeſſilibus Linn. *Syſt. veg. p.* 184. Hyoſcyamus albus major C. B. Pl. annua Europae auſtralioris.

Hæc quoque ſpecies in Gallia officinas ingreditur. Mitior eſt præcedenti tam odore quam viribus, quibuſcum ceterum convenit, notante jam Dioſcoride (V. ſupra *p.* 238.). Semina ſimilia ſed alba. Male Renard (*Iourn. de Med.* 1768. *p.* 245.) hanc eandem eſſe, cum qua Störckius experimenta ſua inſtituerit, indicat. Sed obtinent aliquot cataractæ extracto hujus ſpeciei diſſipatæ exempla. Pluribus obſervationibus compertum ſe id habere refert Sauvages (*Noſol. Ed. in* 4. *T.* 1. *p.* 724.), quarum binas recenſet, a triente grani incipiendo, & ſenſim aſcendendo, quamdiu nulla eſt œſophagi nariumve ſiccitas. Initio dum flocculi ante oculos volitant, hoc extractum cum mercurio dulci combinatum valde proficuum reperit cl. Molinelli (Conf. Murray *pract. Bibl. Vol.* 2. *p.* 153.).

DATURA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 184. *Gen. pl. p.* 98.

Pharm. STRAMONII *Herba*.

178. *DATURA STRAMONIUM*; pericarpiis ſpinoſis erectis ovatis, foliis ovatis glabris Linn. *Sp. pl. p.* 255. Solanum fœtidum, pomo ſpinoſo oblongo C. B. Icon, *Flor. Dan. T.* 436. item in Störckii *Libello de Stramonio etc.* Pl. annua calidioris patriæ, ut vel inde patet, quod inter primas pruina tacta pereat, jam in fimetis, ruderatis & ad vias in Europa frequens.

Atro ſtupefacientis carbone omni ævo Daturæ notatæ. Theophraſti & Dioſcoridis Στρύχνος Μανικός non ad hanc, ſed ad Daturam Metel L. videtur ſpectare; quam ideo ſine dubio ill. A Linnè una cum aliis ante eum in materiam medicam recepit. Stramonio mox odor viroſus diſplicet, non adeo tamen in foliis infeſtus, ut vel ſolo olfactu &

con-

conciſa temulentiam gignerent (Störck *Libell. cit. p.* 5.); etſi expergefactus poſt ſomnum in eodem cubiculo captum, quo recens herba comminuta, obtuſum capitis dolorem perſenſit, paullo poſt evanidum (Id.). Reſpuunt illud pecora (Linn. *Amoen. ac. Tom.* 2. *p.* 219.). Aſt canis ſeminum unciam dimidiam cum carne ſine noxa devoravit (Sprögel *Diſſ. Experim. circa ven. p.* 21.). De noxio apud homines effectu multæ conſignatæ ſunt hiſtoriæ. Calculoſus ſenex præ errore *capſulas* Stramonii cum lacte coxit decoctumque bibit; unde vertigo, ſiccitas faucium & anxietas, vox ſenſuſque deletus, pulſus parvus & celer, frigus extremorum, paralyſis artuum, torvus aſpectus cum delirio feroci, orta, deficiente ſomno & ſuppreſſis omnibus evacuationibus, quin & per lotii vias, ad quod mittendum calculus antea crebro invitaverat: nihilominus tamen eodem die priſtina incolumitas rediit (Swaine in *Eſſ. & Obſ. phyſ. & lit. T.* 2. *p.* 247.). Repetiit eundem caſum cl. Vandermonde (*Rec. period. d'Obſ. de Med. T.* 7. *p.* 330.) — . *Seminis* ſolius non minor eſt nequitia. Fuit miles, qui in vindictam donorum denegatorum, ſpiritum vini, ſeminibus Stramonii & Fœniculi cum ſaccharo infuſum, hauriendum doloſe dedit, unde miſere potæ delirarunt, ſed ab eo ipſo curatæ hauſto aceto vini, in quo piper maceratum fuerat (Kramer in *Comm. Nor. A.* 1733. *p.* 251.). A mulierculis inſidis Turcis, gynecæis incluſis, ad conſopiendos & dementandos maritos, quo aliorum magis deſideratorum amplexibus ſatientur, uſurpari, & Hamburgi a vetula ſic honeſtam fœminam, quo ſe inſcia mœchum admitteret, intoxicatam narratur (Lindenſtolpe *de ven. Ed.* Stenzel *p.* 531.). Nominis Germanici communio (*Schwarzkummel*) fecit, ut aliquando loco Nigellæ ſeminis, etiamſi utriuſque alias quoad formam haud levis diſparitas ſit, ad pellendum lac a fœminis ingereretur. Sed aliquot memoro exempla, poſt ſolita ſymptomata, mortis pediſſequæ (Büchn. *Miſ. phyſ. math. med.* 1727. *p.* 122. *ſqq.* Hall. *Hiſt. ſt. helv. P.* 1. *p.* 259.). Monſpelii ante aliquot annos plures nebulones capti ſunt, qui viatores expoliaverunt propinato vino, in quo ſemina Daturæ contrita infuſaque fuerunt, duxque horum faſſus eſt, plures hoc veneno lethargo prægreſſo interemtos, quibus doſis major oblata, alios vero ex minori doſi temulentos modo evaſiſſe (Sauvages *Noſol. T.* 2. *P.* 2. *p.* 430. *Ed.* 1.). Horrenda quoque in duobus infantibus ſcena fuit, qui copiam ſeminum deglutiverant, nempe ſomnolentia, inſignis corporis ardor, furor, intumeſcentia abdominis, convulſiones, ſtrangulatio faucium, hydrophobia rel. enata. Præſidio autem fuerunt oleoſa, lac, clyſmata, potus aciduli & mixturæ temperantes (Lobſtein in *Epiſt.* Diſſ. Spielm. *de veget. venen. Alſ.* annexa). Huic

de effectu maligno in infantibus narrationi alia in pleriſque iſti ſimilis (Huckel in *Com. Noric.* 1744. *p.* 14.). Ab Indis inter alia inebriantia & aromatica in electuarium recipitur ſemen, ad grata phantaſmata cienda, &, ut quidam volunt, quo ad ſcelera patranda tanto audaciores evadant (Kämpf *Amoen. exot. p.* 650.). Quæ olim vetita apud Chinenſes conſuetudo Daturam cereviſiæ addendi, quoniam non inebriationem modo, ſed furorem genuit (Spraat *Hiſt. of R. Soc. p.* 162.) apud Ruſſos adhuc cum ſemine obtinet, ut ebrietatem ſibi concilient (Sam. Ge. Gmelin *Reiſe durch Ruſsl. T.* 1. *p.* 43.) ---. *Radicis* drachma ex vino pota ſoporem induxit, in quo varia ſomnia & miræ rerum facies obverſatæ (Raii *Hiſt. pl. T. I. p.* 749.) ---. Tranſeo ad *Herbam*. Hæc in crambem cocta duobus adultis & puellæ narcoſin & convulſiones concivit (Döderlin *Comm. Nor. l. c. p.* 15.). Folia ulcuſculo ad oculum impoſita, paralyſin pupillæ generarunt (Raii *ſtirp. brit. Ed.* Dillen. *p.* 266.). En igitur ſtirpem partibus tantum non omnibus venenatam.

Quum vero doſis & juſta opportunitas venenum diriſſimum in ſaluberrimum medicamen vertere poſſit: non culpandus ill. Störckius (*Libellus de Stramonio &c.* 1762.), quod ad illud commodum explorandum ſerio animum adverterit. Nempe ſuccum expreſſum leni igne in Extractum) inſpiſſavit, ſub cujus præparatione vapores quidem ſurrexerant, ſed non inebriantes. Eſtque hoc nauſeoſum valde. Duplici exemplo iſtud tentavit in mania, & toties in epilepſia, ſemel in homine convulſionibus correpto. In prius dictis duobus malis auxilio fuit; convulſiones autem in quinto ægro exaſperavit, unde tempeſtive ab ulterioribus præbiis abſtinuit. Doſis vero fuit granum dimidium ad unum, & quidem bis, ter, vel ſexies de die. Pro re nata continuatum per plures hebdomades vel menſes cum hoc remedio. Mirum ill. virum non de pluribus experimentis inſequenti tempore expoſuiſſe, ut inde videatur ipſum diffiſum eſſe ſalubritati vel efficaciæ ejuſdem.

Excitavit vero alios ad eadem ſubeunda. Lipſiæ unam maniacam poſt recidivas ſanavit, aliam reliquit in priſtina miſera conditione; utraque vero fœmina moleſtiſſimam ſitim cum ptyaliſmo perpeſſa fuit (*Comment. de reb. in ſc. nat. & med. Vol. II. p.* 241. *in nota*). In noſocomio Stokholmienſi viſa eſt Datura plus præſtare, quam reliqua a Störckio commendata remedia heroica, deque quatuordecim ægris epilepſia & convulſionibus detentis, ibidemque obviis publice relatum eſt, quorum octo ſanati, quinque levamen perceperunt, unus nihil inde auxilii expertus. Objicit vero cl. Greding (Ludwig. *Adverſ. Vol. I. p.* 345.), nimis cito ægros dimiſſos (Odhelius in *Vetenſk. Acad. Handl.* 1766. *p.* 277. *ſq.*). Additi

dictis

dictis tria alia exempla, unum maniæ, duo convulſionum, eodem modo ſopitarum (Bergius *l. c. p.* 284. *ſq.*). Alius Svecus modicns, Reef, duobus maniacis ea ſubſidio fuit (Strandberg *om chron. Spikd. p.* 16.). Ne cives disjungam, addo ſtatim alium (Wedenberg *Diſſ. de Stramonii uſu in morbis convulſivis, præſ.* Sidrén *Upſ.* 1772.), qui hiſtorias quatuor ægrarum, quarum tres puellæ fuerunt habitus corporis ſenſilioris, a convulſionibus ſuis extracto ad octo grana uſque dato liberatæ, publici juris fecit ---. In epilepſia quoque, & bis in mania, ſatisfecit voto cl. Durande, ter illud fefellit. Sic dum ſemel in Mania ſucceſſit cl. Maret, idem fruſtra alio caſu adhibuit: utroque horum de incaleſcentia corporis inde nata conquerente (Gardane in *Gazette de ſanté* 1773. & 74. *p.* 143.).

Nemo vero plurium tentaminum rationem reddidit, quam cl. Greding (in Ludw. *Adverſ. medico-pract. Vol. I.* inde a *pag.* 259.) idque non perfunctorie, quorum alia ad melancholiam & maniam, alia ad epilepſiam, alia ad eundem morbum cum furore maniaco junctum pertinent. Pleriſque ſomnus inde tranquillus, in aliis turbulentus contigit, oculi hebetes plerumque inde facti & viſus varie vitiatus, quin lippitudo & convulſiones oculorum exortæ, caput obnubilatum cum dolore, ſitis intenſa vexavit, alii ptyaliſmum experti, appetitus ex uſu potius auctus quam imminutus, ventris ſubinde tormina gravarunt, alvus in pleriſque aperta & laxa, in aliis juſto ſegnior exſtitit, quin obſtructa, ſudor ſæpe profuſus, in plurimis largum lotii profluvium, nec menſtrua inde cohibita. Aliis ſingultus, dolores rheumatici, febris & pruritus totius corporis, anxietas, purpura rel. ſupervenerunt. Conſtat igitur veritas effati cel. Savvages (*l. c.*), narcotica multis modis quoad effectum inter ſe ſe variare, &, ſi olim ille merito quæſtus fuerit, non adcurate diſcrimina iſta eſſe deſcripta, certe b. Gredingius multum contulit ad huncce effectum diluendum. De Datura evicit, non unice vim ſopientem habere, ſed acrimoniam inſignem illi ineſſe, qua humores reſolvat, & ad ſecretiones & excretiones varias ſollicitet. Dolendum vero ex tot ægris, nullum niſi fortaſſis epilepticum ſanitatem priſtinam recuperaſſe; quatuor tantum conſtans levamen; & undecim temporarium modo percepiſſe, maximam partem fruſtra Daturam uſurpaſſe, in ſeptem plus minus exaſperatum morbum, tres denique miſeram mortem obiiſſe. Et varii horum effectuum paſſim ab auctoribus jam dictis confirmantur. Ne vero arbitreris, hæcce mala vitio doſeos contigiſſe, ſcias initium a grano uno extracti factum, ſenſimque eandem auctam ad drachmam dimidiam uſque intra nychthemerum.

Extrinſecus negligitur hodie, lac tamen mammarum foliis re-

recentibus diſſipatum (*Fränck. Anmerkungen* 1. *p.* 424.); emollire & relaxare inſigniter ill. Ab Haller (*Hiſt. ſtirp. n.* 586.) tradit.

PRÆPARATUM.

Extractum Stramonii) *Ph. W. noviſſ. p.* 95. *Ph. Dan. p.* 173. *Ph. Svec. p.* 111. Vid. ſupra *p.* 379.

PHYSALIS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 186. *Gen. pl. p.* 99.

Pharm. ALKEKENGI *Baccæ.*

179. *PHYSALIS ALKEKENGI*; foliis geminis integris acutis, caule herbaceo, inferne ſubramoſo. Linn. *Spec. pl. p.* 262. Solanum veſicarium C. B. Στρυχνὸν ἁλικάκαβον Dioſc. Icon: Regnault *Botanique*, Le Coqueret. Pl. perennis, creſcens in Italiæ, Helvetiæ, Germaniæ umbroſis, dumetis, præcipitiis e. g. montis vicini nobis Pleſſ.

Odor plantæ gravis diſplicens, ut in Solanis. Bacca) unice in uſu, quæ intra inflatum calycem fulvum ceraſo rubro ſimilis continetur. Guſtata ſubacida primum apparet, dein amaricans. Amaritiem autem inſigniorem præ ſe fert, niſi a contactu calycis probe caveas, utpote ingrate amari. Edulis in Hiſpania (Quer *Flora Eſpannola T.* 2. *p.* 224.) & Helvetia (Hall. *Hiſt. ſt. helv. n.* 597.). Inde a Veterum tempore (V. Galenus *de Simpl. Lib.* 8. in *Operum Ed. Ricc. p.* 902.) fructui vis ciendi lotium tributa. Quo fine paullo rudius Palatini ruſtici ejus recentis integros manipulos ingeſiſſe feruntur (C. Hoffm. *offic. p.* 567.). Magis medicamenti in normam ejus ſex ad duodecim capiuntur, vel prout ſunt, vel ſaccharo conditi (Lôſeke *auſerl. Arzn. Ed.* 3. *p.* 256.), vel in vino, quo tres vel quatuor baccæ conquaſſatæ ſuere (Arnold. De Villa Nova); vel ſucci earum uncia una. Charæ igitur evaſerunt in hydrope, & ad calculum mucumque, unde oriatur, pellendum. Trochiſcis earundem ad drachmam unam datis, calculos movit Liſterus (*Exercit. med. de calc. p.* 137. *ſq.* in Morton. *Oper. Vol.* 4.), medicina tamen adeo compoſita, ut vix inde baccis fidas. Arthritidem quidam ſuperavit ingeſtis baccis octo quavis lunæ phaſi, vel iiſdem contuſis & ex vino potis, ſuccedente fœtidæ materiæ cum lotii profluvio (Raii *Hiſt. T.* 1. *pag.* 681.). Succum expreſſum & condenſatum jam laudavit Dioſcorides; nec diſplicet hic modus Alkekengi exhibendi cl. Lewis (*Mat. med. p.* 27.).

PRÆ-

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Trochiſci Alkekengi) *Ph. W. p.* 233. Meſues inventum, largæ nimis & inconcinnæ compoſitionis. Occurrunt & (*l. c.*) *cum Opio* miſti.

NICOTIANA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 185. *Gen. pl.* 99.

Pharm. NICOTIANÆ *Folia.*

180. *NICOTIANA TABACUM*; foliis laceolato ovatis ſeſſilibus decarrentibus) floribus acutis Linn. *Sp. pl. p.* 258. Nicotiana major latifolia C. B. Icon: Regnault *Botanique* Le Tabac. Creſcit ſponte in America auſtrali, ubi peren-nat, apud nos annua, niſi inter hybernacula per hyemen aſſervetur. Colitur tam ibidem quam in ſeptentrionali Ame-rica & inſulis vicinis, necnon multis Aſiæ & pleriſque Eu-ropæ regionibus copioſiſſime.

Dictæ ſpeciei ſimillima Nicotiana fruticoſa L. facile di-ſtinguenda foliis ſubpetiolatis. Præter præfixam in Europa etiam copioſe colitur *Nicotiana ruſtica* L. foliis petiolatis ovatis integerrimis, floribus obtuſis (*Sp. pl. p.* 258.), cu-jus icon in Regnault *Botanique* L' herbe à la Reine; cui tamen prior præfertur, quæ & magnitudine foliorum plus lucri ſpondet. Pro cultura plantæ & ſubſequente præpara-tione odoris saporiſque gratia variat.

Tabacum medio ſæculo decimo ſexto in Europam trans-latum fuit. Et quum in Regis Galliæ, Franciſci II. in aula Luſitanica legati, Jo. Nicot, notitiam anno 1560. ve-niret, hicque ſemina redux matri Regis, Catharinæ De Medicis, offerens facultates ejus doceret (Clus. *exot. p.* 309.): nomen & Nicotianæ & herbæ reginæ poſtea tulit. Taba-cum ab inſula Tabago dictum fuit, in qua primum Hiſpani ſtirpem invenerunt. Petum vero vetuſtum Braſilianis no-men eſt (Cluſius). Multa alia illi tributa nomina ſunt, quæ partim reſpiciunt homines, qui in uſu ſtirpis hinc inde propagando meritum quæſiverunt, partim virtutes, quas ni-mis forſitan liberaliter illi tribuerunt. Prout ſtirps ipſa ab America primum in Europam transmigravit: ita & ars fu-mum ſiccatorum foliorum hauriendi, quam Gualterus Ra-leigh ex America redux in Angliam docuiſſe fertur (Raii *Hiſt. plant.* T. 1. *p.* 714.). Quod enim C. Geſnerus (*Epiſt. Lib.* 2. *p.* 79. *b.*) fumum ex contrito folio carbonibus in-

jecto per infundibulum hauriendi naribus & ore fecit experimentum, demonſtrat tum temporis artem in cunis adhuc jacuiſſe. Fumi vero ori hauſti & pulveris naribus attracti lanocinia præcipue commendabilem etiam cultiſſimis hominibus herbam reddiderunt. Nam maſticatio ejus in funem contortæ vix præterquam nautarum plauſum tulit. Quis vero crederet, niſi proprio viſu omni die edoctus, plantam narcoticam, acrem, cujns cultura agro ſolum, fimus, homines, eripiuntur, quæ in fumum reſoluta ſpurcitiem veſtibus, ſuppellectili, induit, nec niſi ſemiputrida lotio rel. præparata in uſum trahi poteſt, palato, vix pretioſiſſimis deliciis alias ſatiabili, placere poſſe, & naribus, odoramentis gratiſſimis adeo aſſuetis? Optimum & efficaciſſimum Tabacum illud cenſetur, quod a vaſe, quo transfertur, nomen *Cnaſter* tulit.

Sapore inſtruuntur Folia) acri nauſeoſo, odore gravi peculiari ingrato. Maſticata ſalivæ affluxum copioſum cient. Deglutita nauſeam, vomitum vehementem, vertiginem, alvi profluvium gignunt. A pulvere nimis copioſa aſſumto coma ſomnolentum, tandem apoplexia lethalis nata (*E. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 10. *Obſ.* 131. *p.* 222.). Cereviſia cocta enormes vomitiones & alvi dejectiones cum anxietate & debilitate ſumma crearunt, ſubſequente ſopore, & larga inſudatione (Diemerbroek *Tr. de peſte p.* 294.). Menſa etiamſi non deglutita ebrietatis ſenſum generant (Geſner *l. c.*). Cani data vomitum quoque in illo produxerunt copioſum (Id.). Extrinſecus applicata pluries vires ſimiles manifeſtarunt. Fuit fæmina, quæ ad tineam capitis ſanandam & pediculos profligandos linimentum ex pulvere Tabaci & butyro tribus ſuis filiolis inunxit, unde omnes, & hæ quidem puellulæ, mox vertigine & vomitionibus diris correptæ, æſtuarunt, ſudarunt, animo deliquerunt per 24. horas inſtar temulentorum incedentes, ſed quiete & ſyrupo de Citro reſtitutæ (*Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 4. *p.* 46.). Ita violenta vomitio immediate excepit inſperſionem Tabaci ſuper femore contuſo & lacerato, repetito experimento (*Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 2. *Obſ.* 108. *p.* 262. *ſq.*). Simile exemplum narratum (a Stevenſon in Alſton *M. m. Tom.* 2. *p.* 190.) de folio Tabaci brachio exulcerato impoſito. Decoctum pariter foliorum ſcabioſis partibus applicatum vomitum cruentum & convulſivum creavit (Marrigues in Vanderm. *Rec. period. T.* 7. *p.* 67.). Si acu & filo, oleo Tabaci madido, pars animalis vivi vulneratur, illud mox perit, unde & quidam argumentum contra variolarum inſitionem deſumſerunt: mitius tamen quaſdam Nicotianæ ſpecies virus vehere compertum (Redi *Experim. nat. p.* 50.). Hæc quoque ſine dubio cauſa, quod Albinus (*Diſſ. de Tabaco Franc. ad*

Viadr.

Vindr. 1695. *p.* 11.), nec gallinam nec columbam periiſſe filo eo impraegnato & trajecto, nec canem moloſſum inſtillato & intruſo vulneri cruris oleo, tradat. Narcoticam naturam cum acrimonia junctam ineſſe Tabaco phaenomena manifeſtum reddunt.

Inaſſueti, dum *Fumum* hauriunt ore, vertigine cephalalgia, anxietate, ſomnolentia, vomitu, alvi ſolutione corripiuntur. Exceſſus in aſſuetis idem facit. Homo, qui 25. fiſtulas ex ſponſione poſt meridiem exhauſerat, ſtupidus inde evaſit cum jactura ſenſuum, quos recuperavit vomitionibus violentis, poſt potum ſerum lactis ſenſim evanidis (Marrigues in Vanderm. *Rec. period. l. c. p.* 68. *not.*). Quin duo fratres, quorum unus ſeptendecim, alter octodecim fiſtulas evacuarunt, apoplecticorum in modum proſtrati animam exſpirarunt (Helwig. *Phſ. phyſ. med. p.* 45.). In quolibet vero ſugente fumum ſollicitantur glandulae ſalivales & reliqui oris rivi & hic frequentis exſpuitionis neceſſitatem parit, inde depauperatur corpus neceſſariis liquidis, vix ſolita potione reſarciendis, & exſiccatur. Mox ante prandium hauſtus appetitum cibi delet. Nec acres inde reddi humores dubitare licet. Hinc Tiſſotus (*Epiſt. pract. p.* 337.) neminem Tabaci fumo nimis deditum novit, qui ad ſenilem aetatem pervenerit. Hinc apoplexiae, epilepſiae, arthritidis, variorum pectoris vitiorum, icteri, tabis, hinc inde legitur cauſa evaſiſſe. Diſſuadet praeterea frequentiorem ejus hauſtum nigredo, quam dentibus inducit —. Moderatus uſus in laxis & ſuccoſis nimium hominibus ferri poteſt, pituitam oris & bronchiorum ſolvit, colicas flatulentas profligat, & qui mane fumum hauriunt, ſolvi, plerumque inde alvum experiuntur. Sed huc uſque de diaetetico fumi uſu, qui utinam nullus eſſet.

In medicina praeſtantior. Saepe tollit odontalgiam a carie, modo abſit inflammatio gingivarum, cui calida natura adverſa eſt. Catarrhoſam quoque ſedat ſubinde vel vi anodina vel ſputatione aucta (Tiſſot *Avis p.* 187.). Ad purgandum Aerem putridum & corruptum eximius. In peſte Diemerbroeckii (*Tract. de peſte p.* 157. 162. 180.) praecipuum fuit prophylacticum apud ſe numeroſoſque alios ſuctio crebrior Tabaci. Et quum ipſe male jam affectus eſſet vertigine, nauſea, anxietate, ex aegrorum commercio, mox in ſuctione fumi Tabaci remedium invenit (*l. c. p.* 273.). Parochus quidam ſacra aegris adminiſtrans eodem praeſidio ſe ipſe munivit. Tanto magis vero conducere videtur ſuctio in contagioſis morbis, quum ſalivam proliciat, & cogit eandem exſpuere, quae deglutita facile infectionem parit. Attamen Lipſienſibus ad peſtem avertendam non ſuffecit (Rivini *Diſſ. med. p.* 870.) —. Fumi clyſmatis in

mo-

modum applicati efficaciam experiundi frequentior ſuppetit occaſio. Inſtrumenta in hunc finem varia excogitata ſunt. Simpliciſſimum & ubi mora periculo non caret, eſt manubrium fiſtulæ tabacinæ ano immittere & receptaculo ejuſdem vacuo admovere aliud Nicotiaua accenſa repletum ſummaque vi inflare fumum; vel vaginæ cultri infra tranſciſſæ anoque intruſæ fiſtulam accenſam admovere (Conf. Tiſſot *Avis p.* 492. ubi & alia ejuſdem ſimplicitatis auxilia ſignificantur). Altius tamen omnino penetrat & copioſius fumus inſtrumento hoc proprie fine fabrefacto inflatus. Specimina hujus ſuperiori jam ſæculo ex barbarorum, Anglorum ſuoque invento exhibuit Jo. Andr. Stiſſer (*Epiſt. de machinis fumiductoriis curioſis Hamb.* 1686. *c. fig.*). Ulterius in inſtrumento perficiendo laborarunt Schäffer (*Gebr. u. Nouxen d. Tobackſrauchſclyſtier c. fig.*), De Haen (*Rat. med. P.* 1. *p.* 113.) qui duo inſtrumenta Viennæ excogitata deſcribit, Gaubius (*Adverſ. varii argumenti Lib.* 1. *c.* 4. *c. fig.*), Gardane (*ſur les Aſphyxies avec la deſcription d'une nouvelle Boëte fumigatoire portative c. fig.*) aliique. Reliquis vero merito præferendum Gaubianum inſtrumentum ob ſimpliciorem fabricam & levius abſque effectus jactura impendium. Fumo Tabaci ſic per anum intruſo, vi ſalis ſtimulantis reſolventis & olei empyreumatici, quod pariter irritat, calefacit, ſimulque anodynum eſt, necnon ope aeris calefacti, expandentis, inteſtina vellicat & ad fortiorem contractionem incitat, quæ ob commercium cum aliis corporis humani partibus & haſce in conſenſum trahunt. Pertinaciſſimas igitur alvi conſtipationes multoties reſeravit hocce clyſma repetitis vicibus applicatum, donec alvus ſolveretur, ſive idiopathicum malum conſtituerent, ſive tanquam ſymptoma aliis ſeſe adſociarent. In ileo poſt venæ ſectionem multis extollit Sydenhamus (*Op. p.* 533. & 606.). Quantum præſtiterit in hoc morbo & in hernia incarcerata, Schäfferus (*l. c.*), Haenius (*Rat. med.* 1. *p.* 113. *P.* 2. *p.* 138. *P.* 9. *p.* 206.), Rau (in *Act. nov. N. curioſ. T.* 3. *p.* 146.) aliique multi caſibus prolatis confirmarunt. Aliquando tamen ſpem fefellit (Haen *l. c. P.* 2. *p.* 53. 55. *P.* 11. *p.* 183.). Nec ſane conducit, quando ſero nimis adhibetur, dum vel inflammatio jam imminet, vel vere adeſt, ut quæ ab acri ſtimulo augeatur neceſſe eſt. Nec juvat cauſa incarcerationis invincibili. Potens præterea in colica ſpuſmodica, quam difficilis alvi obſtructio plerumque comitatur (Schäfferi aliquot caſus, Rau *l. c.* Gaubius *l. c. p.* 46.). Efficaciſſimum ad reſuſcitandos aqua ſuffocatos eſt, non neglectis tamen reliquis ſubſidiis, cujus ſufficit citare teſtimonia Tiſſoti (*Avis cap.* 28.) & Haenii Opera (*l. c.*). Et idem auxilium ſpondet præſentibus aliis cauſis, quæ vi-

res

res vitales opprimunt, ut ſub metu ſuffocationis ex vaporibus carbonum vel alia aura mephitica, ſtrangulatione ſuſpenſorum, vel morte apparente infantum ex funiculo umbilicali circa collum ſtricto ſive ex partu difficili & ſic porro —. Vtlet & ad eliciendos vermes, ut evploratum fuit in aſcaridibus (Turner in *med. Obſ. & Inqu. Vol.* 2. *p.* 307. *ſqq.*).

Si a dicto uſu diſcedas, rariſſima foliorum in medicina eſt adminiſtratio. Ob ſaporem nauſeoſum vomitum & alvi ſolutionem, quam cient, excluduntur ab interno uſu. Maſticata vires coctrices ventriculi adjuvare, pituitam reſolvere & initia obſtructionis glandularum meſenterii ſufflaminare feruntur (Chomel *Uſuelles T.* 1. *p.* 182.). Pro clyſmate in morbis ſoporoſis inſervit uncia eorum una cum aquæ libra una decocta: ſed cautione opus eſt, nam ſunt, qui, etſi revixerunt, vomitionibus, convulſionibus, ſudoribus frigidis aliiſque incommodis poſtea tentati (*l. c. p.* 184.). Contra aſcarides nihil præſtitit clyſma ſimile, quam quod alvi dejectionem effecerit, ſed haud abſque moleſtiarum variarum ſodalitio (*Med. Tranſ. T.* 1. *p.* 47.). Reſolvendi efficaciam declarat uſus in tumoribus duris hypochondriorum, Nicotiana cum aceto vel ſpiritu vini iu pultem trita & abdomini intra linteum applicata, ut quos ſubinde diſſipavit, ſed non ſine vomitu præeunte. Videant, qui huncco alioſque recenſitos effectus perpendant, an tuto ad detergenda ulcera adhibeantur recentia folia, vel decoctum ex iis paratum, ut paſſim commendatur. Succo ulcera, præſertim verminoſa, depurare conantur Indi (Rumph. *Herb. Amb. T.* 5. *p.* 226.).

Pulvere foliorum naribus proſpicitur, mox rudiori (Rappé), mox ſubtiliſſimo, Hiſpanico dicto, qui nec ipſe ſuis vitiis caret, auctis ſæpe vario additamento, vel ob ſtimulum vel odoris gratiam excogitato. Sternutationem in minus aſſuetis excitat, vertiginem, anxietatem, & incaute deglutitus nauſeam, Senſim vero repetito ejus uſu ita occaleſcunt olfactus nervi, ut non amplius ſternutet homo, ſimulque odoratus vis infirmetur. In ſingulis prolicit contra naturam copiam muci, & humores ad caput determinat. Nocet præcipue, quibus debile nervorum ſyſtema eſt. Nervoſos morbos noſtro tempore frequentiores quotidiano Tabaci naribus attracti uſui haud dubitat adſcribere cl. Lorry (*de Melanchulia T.* 1. *p.* 123.) fœminamque novit, quotieſcunque hoc lenocinio abutatur, hyſtericam alias ſanam. Memorabile tamen melancholicos omnes & ſingulos fere eo delectari, etiamſi ante eidem non aſſuetos (Id. *p.* 374.). Augeri vero ejus abuſu epilepſiam & furorem Greding (in *Comment. Lipſ. Vol.* 14. *p.* 650.) obſervavit. Ad rariora exem-

exempla, niſi vitium in obſervatione ſubrepſerit, pertinet, quod homo immodice Hiſpanico pulvere delectans evomuerit pulverem per plures annos ex deſcenſu per gulam in ventriculo collectum, inde a morbo diuturno polymorpho liberatus (Triller *Diſſ. de Tabaci ptarmici abuſu in Opuſc. T. 1. p.* 221.). Utilitas magis opinione, quam experientia nititur. Naribus attractus non plane nullam ſpondet in peſte (Benza *Peſt. Vienn. p.* 82.). Sunt, qui caput liberius inde evadere, viſum augeri volunt.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Tabaci) *Ph. W. p.* 93. Aqua paratur. In tuſſi pectorali ut vocat, imo in principio phthiſeos deprædicat Schulz (*Prælect. in Ph. Brand. p.* 276.). Spaſticam quoque ſedarunt grana ejus duo vel tria, quo vero nauſeæ obviam eatur, cochleare aquæ Cinamomi ſuperbibendum (Roſenſt. *Apot. p.* 71.). Qoi hoc ſuadet vir ill. fatetur tamen, ſe nondum in tuſſi convulſiva illud expertum (Id. *Bskd. p.* 281.).

Syrupus) *Ph. W. p.* 197. Favet aſſerto de præſtantia in aſthemate pituitoſo & tuſſi caſus recentius conſignatus, hominis pertinaciter cum tuſſi aſthmatici inde levati (*Obſ. clin. Warſov. p.* 53.). Ea doſi dare convenit, qua vomitum non pariat, cui prævertendum aromate.

Oleum). Eſt empyreumaticum, ſicca & violenta deſtillatione erutum. Fœtet, inſigniter acre. Ingeruntur tamen Lappones in colica ſpaſtica (Montin *Diſſ. de med. Lapp.* in Hall. *Collect. Diſſ. pract. Vol.* 6. *p.* 742.).

Emplaſtrum de Nicotiana le Mort) *Ph. W. p.* 68. Mixtum nimium ex variis reſinoſis, herba & oleo Nicotianæ. Spleniticis ab auctore commendatum. Abdomini impoſitum alvum reſerat.

Pulvis ſternutatorius variegatus) *Ph. W. p.* 159. Species Tabaci pro ſumo Camerarii) *l. c. p.* 180. Officinales) *l. c.* Ubivis inſignis ferrago tædium parit.

CAPSICUM.

LINN. *Syſt. veg. p.* 189. *Gen. pl. p.* 100.

Pharm. PIPERIS INDICI s. HISPANICI vulgo CAPSICI *Ph. Par.*

Fructus.

181. *CAPSICUM ANNUUM;* caule herbaceo pedunculis ſolitariis Linn. *Spec. pl. p.* 270. Piper indicum vulgatiſſimum C. B. Conſ. Capſicum indicum Burm. *Theſ. zeyl. p.* 53. Icon: Regnault *Botan.* Le poire d'Inde ou de Guinée. Pl. annua Americæ auſtralis & Indiæ orientalis. In vaporariis apud nos copioſe culta.

Multiplicis varietatis, quarum eligitur iſta Fructu) conico acuto, initio viridi, dein ſulvo, qui ipſe ſpecies baccæ eſt pulpæ ſiccioris & parcæ, intra quam recondita ſemina rotunda compreſſa. Sapor ejus piperi analogus, acris & igneus fere communionem nominis peperit, Hicque diu in ore remanet. Extractum ſpirituoſum Capſici intolerabilem ardorem in lingua excitat (Lewis *M. m. p.* 456.). Mirum, Loxiam cardinalem fructu veſci (Osbecks *Oſtind. reſa p.* 16.), qui homini inter acerrima aromata eſt. Medicum forum ideo vix ingreditur, ſed condimenti loco eſt, frequentius tamen apud Indos, quam apud nos. Et tegminis & ſeminum creber in Jamaica uſus eſt pro appetitu ciendo, digeſtione adjuvanda. In robuſtioribus purgandi ſcopo ibidem adhibetur, ſed haud abſque teneſmo & ardore ani. Intrat Jamaicenſium *Mandram*, qua ipſa miſcela, conflata ex Cucumere, Cepa, ſucco Limoniorum & vino Maderaico una cum Capſici aliquot capſulis, utuntur ad ciendum appetitum maximo emolumento (Browne *Jamaic. p.* 176.). In Gubernatu Caſanienſi capſulas in furnis torrefaciunt, dein in pulverem redigunt, ut ad condimenta ciborum ſuppetat (Pallas *Reiſe T.* 1. *p.* 152.).

In Anglia, Gallia, Italia præſertim placet Capſicum) caule herbaceo fructu maximo anguloſo obtuſo Mill. Anglis Bell-pepper, quod ſine dubio inter Capſici annui L. varietates latet. Hujus fructus ſecundum longitudinem inciduntur, & ſemotis ſeminibus aquæ ſalitæ per aliquot dies immittuntur ad leniendam acrimoniam, & dein aceto condiuntur. Hique ſunt Gallorum Poivrons (Munchhaus *Hauſvat. T.* 3. *p.* 614.), quorum tamen tantillum modo ingerendum ob acrimoniam. In embammata recipiuntur.

Capſici baccati L. (Anglis Birdpepper) ſemina Cayanæ Ame-

Americæ mola conteruntur, ut referant Sinapis ſemina. Baſis ſunt pulveris, qui inde tranſmittitur nomine Cayenne pepper. Guſtans fructum recentem in caldario horti, vel potius eidem admovens modo linguæ apicem, ferventiorem ſemper longe ſenſi ſaporem, quam in annuo. In Anglia cibos hiſce ſeminibus condiunt.

STRYCHNOS,

LINN. *Syſt. veg. p.* 189. *Gen. pl. p.* 100.

Pharm. NUX VOMICA.

182. *STRYCHNOS NUX VOMICA*; foliis ovatis caule inermi Linn. *Spec. pl. p.* 271. Nux vomica officinarum C. B. Caniram *Hort. Malab. T.* 1. *Tab.* 37. *p.* 67. Exſtat & icon in Blackwell *T.* 395. Conſ. Burm. *Theſ. zeyl. p.* 171. Arbor creſcens in Indiæ, nominatim Zeylonæ & Malabariæ arenoſis.

Fructus) eſt bacca globoſa, aurantii coloris, dura, glabra, fragilis, in cujus pulpa Semina) orbiculata, compreſſa, umbilicata, cinerea, hirſuta latent, ſaporis ingrate amari, quæ unice uſu veniunt nomine Nucis). Faba St. Ignatii officinis quibuſdam videtur. Linneo autem nondum liquet, an iſta congener ſit. Continet nux vomica copiam gummoſarum partium amararum & pauciſſimas reſinoſas amariſſimas. Hinc ſpiritus vini rectificatus optimum menſtruum (Junghanſſ. *Diſſ. de nuce vom. & cort. Hippoc. p.* 13. *ſq.*). Deſtillatione aſcendit phlegma innoxium, oleum flavum ſive nigrum cum ſale volatili (Loſſ. *Diſſ. de nuce vomica Witt.* 1683.).

Venenis antea adnumerata. Si virus ad certa quædam animalia reſtringis, & ad majorem doſin in homine, non errabis. Etenim bruta varia, non ſolum iſta, quæ clauſis palpebris in lucem prodeunt, ut canes, (de Heyde *Obſerv.* 50. *p.* 116.; Seutter *Diſſ. de nuce vomica*; Courten *Phil. Tranſ. n.* 335. Vepfer *de Cicuta p.* 194. Brunner apud eundem; Loſſ. *l. c.* Hillefeld *Diſſ. Experim. circa venena*) feles, (Brunner *l. c.*; Loſſ *l. c.*; Hillefeld *l. c.*), glires, vulpes, lupi, ſed & cuniculi (Hillef. *l. c.*) & aves quædam, ut cornices, anatres (Hillef. *l. c.*) eadem pereunt. Conr. Geſnerus (*Epiſt. p.* 33. *a.*) cani hujus ſcrupulum dimidium cum carne dedit, unde poſt dimidiam horam obdormivit, & ſub ſomno capite & cruribus convulſus poſt quatuor horas periit. Sui vero notabilis quantitas data abſque ulla noxa (Loſſ. §. 24.). In quibuſdam brutis citius, in aliis paul-

lo lentius ſeſe exſerit virus. Hora dimidia circiter ab exhibitione anheloſe reſpirant, mox torpidi evadunt & impaveſcunt, impulſi pedibus quidem incedunt, ſed rigidis. Tandem ſpaſmo vel tetano totius corporis idque per vices corripiuntur, donec exſtinguantur penitus inter horæ circiter ſpatium. Citius operatur venenum, ſi ad motum concitantur, ſub ipſo vero motu derepente obrigeſcunt (Loſſ. *Diſſ. cit.* §. 15.). Et ſub fortiori paroxyſmo prorſus nec vident, nec audiunt, nec tactu percipiunt, etiamſi diverſis partibus pungantur vel vulnerentur, adeo ut aures, cauda ſine omni doloris percepti indicio abſcindi poſſint (*l. c.* §. 18.). Sic igitur verum ſomnum, inſtar narcoticorum, non movet, ſed inſenſilitatem ſive ſtuporem (*l. c.* §. 16.). Exigua vero quantitas jam necat, grana octo cuniculum, & quinque alium (Hilleſeld §. 1. *Exper.* 15.), gr. quatuor felem. (*Exp.* 6.), ſcrupulus unus canes robuſtos (*Exp.* 7. 8.), nuces duæ conciſæ alium canem (De Heyde) necarunt. Sed Loſſius (*l. c.* §. 17.) a granis duobus ad drachmam unam ultraque aſcendendo effectum ſemper eundem deleterium expertus eſt, licet poſt minorem doſin diutius ſuperviverent. Ingenioſe cl. Hilleſeld (*Diſſ. p.* 2.) ſenſim auxit doſin grano addito, ut vera, qua necaretur animal, conſtaret. Cortex nucis viſus eſt medulla valentior (Loſſ. §. 17.). Sic & pro varia corporis indole vel citius vel tardius vis ſeſe exſerit. In catello, elapſo horæ quadrante, caput ſuccuti & in latus trahi cœpit, in canibus variis poſt dimidiam horam, felem vero citiſſime convulſionibus & epilepſia vehementiſſimis afflixit. Hæc velocitas effectus, qui ſubinde contigit, abſque ſolutione nucis in ventriculo & abſque veſtigiis inflammationis (quæ nec Loſſio obvia fuit), probabile reddit, mortem inferri vi immediate in nervos translata, nec opus eſſe, ut virus in ſanguinis ipſius maſſam intret, autequam turbas ciëat (Wepfer *l. c. p.* 212.). Attamen ſubinde inflammatio adfuit, quin gangræna ventriculi & iateſtinorum (Wepfer *p.* 208. & Experim. varia cl. Hilleſeld.), & ſanguis juſto fluidior apparuit (Loſſ. *Diſſ. cit.* §. 19. Wepf. *p.* 195.).

Nec apud homines culpa caruit. Mentio fit (Mathiolus in Dioſc. *L.* 4. *Ed.* Bauh 2. *p.* 764.) mulieris ſeneſcentis inde exſtinctæ, quod caſeum eadem radula contritum comederat, qua antea nux vomica comminuta fuerat. Ita periit puella decennis ex nucis hujus granis quindecim bis ad quartanam ſuperandam ingeſtis poſt ſummas anxietates & vomendi conatus (Fr. Hoffm. *med. Syſt.* 11. *p.* 285.). Alia fœmina ab exhibita nuce vomica cum Gentianæ radice contra febrem intermitrentem periculoſis convulſionibus correpta cum ſequente rigore & ſtupore fere omnium partium (Seut-

ter

ter *Diſſ. cit.* *§.* 11.). Deſiit quoque vivere Upſaliæ honeſta matrona incautius illa uſa (Linn. & Tillæi *Diſſ. de febr. interm. curatione p.* 40.). Verum ſunt alia exempla, quæ, etſi non omni vitio abſolvant nucem, ad atrociora tamen venena non pertinere demonſtrant. Loſſius (*§.* 23.) illam in ſubſtantia vel extracto ad granum unum vel alterum ſine noxa deguſtavit, & novit amicum, qui integram nucem deglutivit innoxie. Ulterius id declarabitur ſucceſſu, qui in variis morbis perceptus fuit, modo a temerario uſu cautum fuerit.

Non multum frugis affert ſcire, quod Arabes immunitatem contra ictus ſerpentum ex una vel altera nuce quotidie per duos annos continuos ingeſta ſpoponderint. Nec ex ſtolida farragine, *Electuario de ovo*, quæ dudum in uſu fuit, vera virtus nucis cognoſci poteſt.

In peſte ad antidota refert C. Geſnerus (*Fpiſt. p.* 114. *b.*), quæ ſudore proſint. Eadem excretione hoc malum, nuce ad ſcrupulum uaum quin tres data, in Germania ſublatum fuiſſe Fallopio (*Tract. de tumor* in *Oper. T.* 1. *p.* 756.) traditum erat.

In febribus intermittentibus valere a multis notatum. Ludovici (*Pharm. med. ſec. accommodata* in *Oper p.* 113.) præfert in hiſce Gentianam miſtam tantillo nucis vomicæ cortici Peruv. ipſi. Nuce ſartor empiricus multos a tertiana liberavit (Wedel *Amoen. mat. med. p.* 337.). Febriſugam ejus vim extollit, uti & alexipharmacam Büchnerus (*Ph. Brand. p.* 61.). Decoctum ex ſcobis nucis vomicæ uncia una & aquæ communis menſura dimidia, per ſemihorium lente coctis, quartanam fœminæ debellavit, obſtructione viſcerum diriori ſtipatam, obſtructionem aliis reſerantibus (Hartmanni *Diſſ. dei Cicuta merc. ſublim. etc. p.* 17.). Reſpondit & ſpe cl. Iunghanſſ (*Diſſ. de uucis vomicæ & corticis Hippocaſtani virtute Halæ* 1770. *p.* 13.) in intermittentibus, qui ejuſdem ope ſudores validius expelli expertus eſt.

Contra vermes inteſtinales varii quoque tentarunt. Medicus quidam filio ſuo 18. annorum ſcobem nucis vomicæ a rarva quantitate ad gr. decem in epilepſia a vermibus innocue dedit repetiitque uſum apud alios (Schulz *M. m. p.* 404., qui ſe faviſſe huic remedio tam hoc loco, quam in *Prælect. Ph. Brand. p.* 143. demonſtravit). Proſicua & fuit Eſſentia ſpirituoſa contra vermes, nominatim lumbricos quater de die ad guttas quinquaginta data, uti & extractum reſinoſum, ſed aliis mixtum (Iunghanſſ. *l. c. p.* 13.).

Sequitur, ut nervorum ſive mentales aliquot morbos una comprehendam. Optimo ſucceſſu Büchnerus &, eo præeunte, Junghanſſius (*l. c. p.* 9.) in malo hypocondriaco & hyſterico præſcripſerunt. In delirio hypocondriaco periodico le-

levamen præſentaneum attuliſſe notat Thebeſius (*Nov. A. N. C. T.* 1. *p.* 175.) —. Maniacis grana duo ad octo ſomnum conciliarunt opiatis fruſtra tentatis (ex Albino Alſton *M. m. T.* 2. *p.* 41.) —. A cane rabido demorſis in electuario de ovo commendata (Schulz *M. m. p.* 404. Thebes. *l. c.*). Non extra Lapponiam placet, dolores colicos compeſcere nuce dimidia aqua vel ſpiritu vini ſumta (Montin *Diſſ. de med. Lappon. in Collect.* Hall. *T.* 6. *p.* 742.).

Certius de pretio in dyſenteria judicare licet, quod cl. Hagſtröm (in *Vetensk. Acad. Handl.* 1773. *p.* 301.) aliquot centenis experimentis evicit. In epidemia nucem in pulvere ad ſcrupulum unum exhibuit, præmiſſo ſubinde Rheo cremore tartari permiſto. Sunt vero ægri, qui unice pulvere hocce, mane tribus vel quatuor diebus dato, convaluerunt. Vehiculum fuit aqua vel cereviſia calida, qua mitiorem & meliorem effectum, quam frigida, exſeruit. In delicatioribus boli ex nuce vomica & electuario Diaſcordii parati ſunt. Granis quindecim nucis vomicæ mane & veſperi datis dyſenteriam in fœmina leproſa ſtipavit cl. Odhelius (*l. c.* 1774. *p.* 270.). Sufficere adultis grana decem vel duodecim bis de die ſumta ad mitiganda tormina & dejectiones minuendas expertus eſt cel. Dahlberg (in *litt. m. Dec.* 1775.). Perſcripſit ei vero medicus Zetterberg infantibus quoque, ſed minori doſi proficuam eſſe.

De variis curationibus nuce vomica & vitriolo albo factis in inveteratis ſcorbuticis, herpeticis aliiſque ulceribus refert cl. Wiel (*Diſſ. de uſu nucis vomicæ & vitrioli albi*); uti & in rheumatiſmo & arthritide (*p.* 17.), item nuce vomica ſola contra hydropem (*p.* 39.): ſed fateor non tam dilucide & diſtincte de hiſce actum eſſe, ut optari poterat. Adhibuit vel tincturam ex libra una nucis & libris quatuor ſpiritus vini rectificati, in phiala digeſtis, dein expreſſis, addito ſaporis cauſa ſyrupo ſacchari, a guttis 5. ad 80., 90., 100.; vel pilulas ex pulveris nucis & ſucci Liquiritiæ vel extracti Trifolii fibrini partibus æqualibus ad pondus granorum duorum, quarum pilulæ quinque datæ, aucta ſenſim doſi, quin drachmæ duæ ad ſex per diem conſumatæ.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Electuarium de Ovo) *Ph. Brand. p.* 61. Eſt farrago inconcinna variorum, inter quæ vitellus ovi, Theriaca, Nux vomica. Maximiliano I. dicitur ab impudente quodam empirico obtruſum. Correctiori compoſitioni operam dedit Gnöffel (*A. N. C. Dec.* 1. *A.* 6. 7. *App. p.* 29.). Utrum venenatæ an ſalutaris naturæ eſſet, diſputatum (V. *Ph.*

Brand. l. c.). Sic & de doſi non convenerunt. In mania, rabie canina, peſte a ſcrupulo uno ad drachmam unam vel duas datum. Jo. Bapt. Gemma *de curandis carbunculis & bubonibus peſtilentialibus*) unciam adeo unam adulto dedit.

Electuarium camphoratum (*Ph. Brand. p.* 56. Huic quoque ineſt Nux vomica & Theriaca. Keglero auctore. Hodie inuſitatum. A monialibus Egranis modo nomine Theriacæ Egranæ adhibetur, & venditur tanquam antitoxicum (*Ph. Brand. l. c.*).

Eſſentia ſ. Tinctura Nucis Vom. Buchneri). Separatis villis externæ ſuperficiei nuces torrentur moderato igne ad brunum colorem uſque, in pulverem redactæ conſperguntur oleo tartari per deliquium, dein humiditate abacta ſpiritus vini rectificatiſſimus (qua proportione, non addirum) infunditur, ut Eſſentia fiat. Hujus guttæ quadraginta quinque ex aqua vel infuſo florum Chamomillæ omni bihorio datæ (Junghanſs *Diſſ. cit. p.* 11.). Efficaciſſima prædicatur & tuta omnino (*l. c.*).

Pharm. Colubrinum *Lignum.*

183. *STRYCHMOS COLUBRINA* ; foliis ovatis acutis, cirrhis ſimplicibus Linn. *Spec. pl. p.* 271. Clematis indica ſpinoſa, foliis luteis C. B. Solanum arboreſcens indicum foliis napecæ majoribus magis mucronatis. Breyn. *Prodr.* 2. *p.* 301. Modicam-caniram *Hort. malab. T.* 7. *p.* 10. *T.* 5. Arbor ſpinoſa in Malabaria Zeylonaque creſcens.

Ligni nomine venit Radix) lignoſa, craſſitie brachii, ſolida, ponderoſa, acris, valde amara, modora, cortice ferrugineo maculis cinereis instructa. Tranſverſim ſecta fibras offert ſive laminas albas a centro ad peripheriam ductas & alias remotiſſimas albas, inter quas cellulæ quadratæ cavæ laminulis trunſverſis paſſim intertextæ. Compages ejus valde ſpongioſa eſt & poroſa, ſed ſimul dura (Linn. *Amoen. ac. T.* 2. *p.* 105.).

Eſt lignum colubrinum ſecundum Garziæ ad mentem ill. Linnei.

Venenatæ naturæ eſt. Nam in viro tremorem membrorum, & aliis duobus caſibus, præter tremorem, ſtuporem creavit (Heide *Cent. Obſ.* 7.). Recens primo anno maniam, tormina, vomitum & convulſiones, ciet (Herm. *Cynoſ. M. m.* T. I. *p.* 235.). Attamen non omni ſalutari virtute deſtituitur. Ad venenorum ſerociam deſtruendam commendari prout Lignum colubrinum primum (V ſupra *p.* 255.) & eodem modo uſurpari, ſubinde cum cortice

per-

permixtum, præferri tamen radicem tradit RaJus (*Hiſt. pl. T. 2. p.* 1807.). Quartanas ſubigere & vermes necare inſuper notatum (Herm. *l.c.*). Doſis in eſſentia ad drachmam, in decocto ad unciam dimidiam uſque, aſſignatur ---. Rariſſime in pharmacopliis occurrit, multoque adhuc rarius in formulis medicarum; nec; quæ de eo memoriæ prodita ſunt, calcar ad ulteriora experimenta ſubeunda addunt.

VERBASCUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 183. *Gen. pl. p.* 97.

Pharm. VERBASCI *Folia*, *Flores*.

184. *VERBASCUM THAPSUS*; foliis decurrentibus utrinque tomentoſis caule ſimplici *Syſt. veg. l. c.* Verbaſcum mas latifolium luteum C. B. Deſcriptio uberior exſtat in Risleri *Diſſ. de Verbaſco p.* 15. φλόμος Dioſcoridis. Icon: Regnault *Botanique* le Bavillon blanc; *Flor. Dan. Tab.* 613. Pl. biennis, in arenoſis & muris frequens.

Folia lanuginem pro fomite præbent. In medicina crebrius uſurpantur, quam flores. Utriuſque partis analyſin chemicam denuo præſtitit cl. Risler (*Diſſ. loc. cit. p.* 43. 52.), ex qua id modo adducam utrique pinguedinem ſaponaceam ineſſe, parciorem tamen foliis.

Folia) indora, ſaporis herbacei, ſubamari, ſubadſtringentis. Vis horum primaria emolliens eſt. Hinc in tumoribus reſolvendis & ſuppuratione promovenda non infrequentia in fotu vel cataplaſmate. Aquæ incocta clyſmati inſerviunt emollienti, præcipue in hæmorrhoidibus, contra quas & cataplaſma externum laudatur & vapores per ſellam perforatam alluentes. Gargariſma in angina prodeſt). Nec a tumoribus glandulоſis excluſa, etſi, non diffiteor, dubia fide. Probabilius ad diarrhœam & dyſenteriam ſiſtendam faciunt (Boerh. *Hort. L. B. p.* 307.). Tranſeo lubens efficaciam contra venena quævis animantium ab antiquis Thapſo adſcriptam, quippe incertam & ridiculas hiſtorias contra faſcinationes in amuleto, quæ de radice præcipue prelatæ.

Flores) ſuaveolentes ſunt, mellei ſive pinguis ſaporis. Tenera horum ſtructura eſt, unde & contuſi & in vitro clauſo per longius tempus ſoli expoſiti vel alio calore foti in liquamen fuſcum mucilaginoſum oleoſum diffluunt. Deſtillatione aquam exhibent odoris ſuavis & roſas ſpirantis, cui ſupernatant cuticula oleoſa & grumi olei tenacis butyra-

racei, ſed exiguæ quantitatis (Risl. *l. c. p.* 46.). Virtus igitur tam ad partes mucoſas quam oleoſas referenda, quin ad anodynam naturam, quam flo ibus præcipue inſidere ſignificat odor. Ad hanc reſpexerunt Boerhaave, Hallerus, Linneus. Hinc & potior florum virtus. Liquamen dictum in hæmorrhoidibus doloroſis & teneſmo, in dyſenteria quoque plurimum ſolatii attulit (Degner *Hiſt. de dyſent. p.* 185.). In conſervam redacti contra hæmorrhagias Boerhaavii laude (*l. c.*). Sunt & qui infuſum florum in ulceribus internis & phthiſi laodarunt, & liquamen in arthritide. Plures virtutes collegit cl. Risler (*Diſſ. cit.*). Sed utinam hæc omnia fida experientia eſſent explorata.

PRÆPARATA.

Aqua Verbaſci). Ex floribus. Eviluit.

Oleum Verbaſci) *Ph. W. p.* 128. Infuſione florum cum oleo olivarum. Emollit, dolores lenit, hæmorrhoidales nominatim, & ambuſtis ſubvenit.

Pharm. VERBASCI *Radix*, *Flores*.

185. *VERBASCUM NIGRUM*; foliis cordato-oblongis petiolatis Linn. *Sp. pl. p.* 253. Verbaſcum nigrum flore purpuraſcente C. B. Deeſt adhuc commoda figura. Pl. perennis, ad vias & in ruderatis frequens.

Ex hoc Radicem) deſumere ſuadet Linneus (*Mat. med. p.* 63.), etſi video alios a præcedente ſpecie Medicis vero hodie fere neglecta penitus. Gratior apibus ob flores (Ejuſd. *Fl. Svec. p.* 70.). In paronychia commodam eſſe lego & ſtupefacientem haberi (Linn. *M. m. l. c.*). In Carniola princeps remedium eſt in bovum inflammatione pulmonum, quam quidam pulvere florum Nymphææ albæ quoque curant (Scopoli *Ann. hiſt. nat.* 4. *p.* 141.).

A gente Sibirica Flores) recentes tritique vel & oleum incoctum vulneribus recentibus imponuntur; in epilepſia infantum quoque ab ea celebrantur (Gmel. *Flor. Sib. T.* 3. *p.* 92.).

DIGITALIS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 470. *Gen. pl. p.* 313.

Pharm. DIGITALIS *Folia*, *Flores*.

186. *DIGITALIS PURPUREA*; calycinis foiiis ovatis acutis, corollis obtuſis, labio ſuperiore integro Linn. *Sp. pl. p.* 886. Digitalis purpurea folio aſpero B. C. Icon. *Fl. Dan. T.* 74. Regnault *Botan.* La Digitale. Pl. biennis, in campis apricis Europæ auſtralioris creſcens, ut hercynicis.

In Pharmacopœa Pariſienſi occurrit, necnon in Wurtenbergica; omittitur in Anglicis, quamvis in Anglia pluris fieri videatur medico uſu, quam alibi.

Sapor Foliorum) amarus ingratus. Acrimonia inſuper ea illis ineſt, ut exulcerent os, fauces, œſophagum & ventriculum (Boerh. *Hort. L. B. p.* 308. *Pract. Eſſeys on med. ſubjects p.* 41.), ſalivæ largum profluvium cieant (*Pract. Eſſ. l. c.*), vomitum præterea alvique purgationem excitent; idque contigit ex ſucci cochleari uno in pinta dimidia cereviſiæ calidæ ſumti (*Pract. Eſſ.*). Duo alii ægri ex decocti aliquot cyathis potis præter evacuationes dictas anxietate vehementi, doloribus, cardialgia, ſingultu & manuum pedumque frigore correpti (Lentin's *Beob. einig. Krankh. p.* 165.). Sic alios temere illam adminiſtrantes ſymptomata varia mala invaſere. Quin imo puella octennis eadem de cauſa periit. Meleagrides poſt inebriationem, dejectiones cruentas & emaciationem (Salerne in *Hiſt. de l'Acad. d. ſciences* 1748. *p.* 84.) necat.

Epilepſiæ medela, hujuſque ſiſtitur, per viginti ſex annos quolibet menſe duobus vel tribus paroxyſmis redeuntis, ſed decoctis foliorum Digitalis manipulis duobus & radicis Polypodii unciis quatuor cum cereviſia devictæ, exemplum (Parkinſon *Theater of plantſ. p.* 654.).

Hodie ſcrophuloſis affectibus potiſſimum ambiguum hoc remedium reſervatur. Ipſæ adeo hereditariæ ſcrophulæ curatæ notantur (*Aereal influences p.* 49. 50. Ex Hall. *hiſt. ſt. helv. n.* 330.). In deſperato caſu decoctum diu ſumtum, donec cutis in ſquamas diſſolveretur (Hall. *l. c.*). Convaluit quoque vir, variis corporis locis ſcrophuloſis ulceribus tentatus, in crure dextro tam diris, ut de amputatione jam cogitaretur, ſucci cochleari uno bis intra quatuordecim dies cum dimidia pinta cereviſiæ calidæ inter dira ſymptomata capto, & applicata quotidie herba poſt expreſſionem reſidua

(*pract. Eſſ. p.* 40.). Multum levaminis cochlear unum ſucci deſcripto modo aſſumti fœminæ juniori conciliavit, ſcrophuloſo tumore oculi, fiſſuris labii ſuperioris inſigniter tumidi, tumoribus articulorum in digitis & continuo fere artuum dolore afflictæ; ſed ob nimiam remedii vehementiam continuationem ejus neceſſariam detrectavit (*l. c. p.* 42.). Conſtantior fuit vir, ſcrophuloſo tumore eoque lurido cubiti dextri per triennium ſub diriſſimis doloribus laborans, ſed quatuor præbiis ſucci per intervalla unius menſis integre fere ſanatus (*l. c. p.* 43.). Ita temeritas effecit, quod ſapientia non efficit.

Tuta tamen nec minus efficax in ſcrophulis externa applicatio, idque invento non omnino novo; ut jure mercatur planta ex oblivione, qua obvelata diu fuit, protrahi. Tritam & impoſitam, ſuccumque in unguento diſſipare ſtrumas (Kings evil) Parkinſonius (*l. c.*) jam notavit, & de linimento ex floribus idem teſtatus eſt Bate (apud Rajum *Hiſt. univ. T.* 1. *p.* 767.). In ſcrophulis humidis & manantibus commodam modo eſſe, parum vero in ſiccis præſtare cel. olim practicus Hulſe (apud Ray *l. c.*) obſervavit. Medici & chirurgi noſocomii Worceſterienſis quoque acquieverunt in unguentis & cataplaſmatibus ex foliis paratis, quæ ipſa multis exemplis inſignem præſtantiam comprobarunt (*pract. Eſſays p.* 44.). ſpecificum in hydrope

PRÆPARATUM.

Unguentum Digitalis) *Ph. W. p.* 243. Ex floribus Digitalis & axungia porcina. Ibidem & contra ulcera ſcrophuloſa proponitur.

SESAMUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 481. *Gen. pl. p.* 323.

Pharm. SESAMI *Semina.*

187. *SESAMUM ORIENTALE*; foliis ovato-oblongis integris Linn. *Spec. pl. p.* 883. Digitalis orientalis Seſamum dicta Tourn. *inſtit. rei herb. p.* 165. Icon: Rivin. *fl. irreg. mon. T.* 114. Pl. annua in Aegypto, Zeylona, Malabaria ſponte proveniens. Conſtantinopoli in arvis colitur Forsk. *Fl. Aegypt. arab. p.* XXIX.

Semen) ſubovatum, flavum, dulce, in Europa exoletum, ſed in patria ſtirpis, & ubi colitur, tanto frequentioris uſus. Antiquitus Aegyptiis cibi genus fuit (Alpin. *pl. Aegypt. p.* 98.),

98.), & in Jamaica adhucdum juſcula & placentas frequenter intrat (Browne *Jam. p.* 270.). Mulieribus in Aegypto placet, quod pinguefaciat. Quo fine & oleo expreſſo utuntur ejuſque fecibus in balneo (Alpin. *l. c.*). Oleum copioſe ineſt ſeminibus idque blandum, rancorem ægrius concipiens; hinc ad corrumpenda alia olea & balſama, e c. Balſamum de Mecha (Haſſelquiſt's *reſa p.* 530.) adhibetur. Cibis Aegyptii & Arabes addunt, eoque vel poto vel in cibis frequentato, vel inuncto, auferunt cutis puſtulas & aſperitates & pruritum; juſtius ad ſputa pleuriticorum levanda & dolores ventriculi, inteſtinorum & uteri pacandos uſurpant (Alpin. *l. c. p.* 99.). Æmulantur hæc vi ſemina *Seſami Indici* L., quod cave, ne confundas cum Seſ. orientali, in Arabia copioſe cultum, cujuſque oleum in culina commodum & in lucernis pariter uſitatum (Forsk. *Flor. Aegypt. Arab. p.* 113.).

Folia Aegyptiis ut emolliens & reſolvens æſtimata. Decocto in fotu diſſipant ophthalmias. Utuntur illo & in pectoris variis morbis & menſtruis ſuppreſſis & pro clyſmate emolliente, & ad varia cutis vitia detergenda. Emplaſtrum autem parant ex herba ſeminibus & melle ad ſcirrhos reſolvendos & ſuppurationem accelerendam (Alp. *l. c.*).

ORDO XIII.

CAMPANACEÆ.

CONVOLVULUS.

LINN. *Syſt. veg. p.* 168. *Gen. pl. p.* 86.

Pharm. SCAMMONIUM.

188. CONVOLVULUS SCAMMONIA; foliis ſagittatis poſtice truncatis pedunculis teretibus ſubtrifloris Linn. *Spec. pl. p.* 218. Scammonia ſyriaca C. B. Icon: Regnault *Botan.* La Scammonée de Syrie Conf. Ruſſel in *med. Obſ. & Inquir. Vol.* 1. *p.* 12. ubi & icon elegans, item Ejuſd. *nat. Hiſt. of Aleppo p.* 45. Pl. perennis, creſcens in catena montium, qui inde ab Antiochia uſque ad m. Libanon ſeſe extendunt, in m. Tauro, uti & in Syria.

Radix) V. *Fig.* in *med. Obſ. l. c.*) ejuſdem fuſiformis eſt, plerumque tripedalis vel quadripedalis, & pollices tres vel quatuor craſſa. Interior ejus pars alba ex duplici ſubſtantia conflata, quarum cortici proxima lignoſa eſt, altera ſive intima faſciculos conſtituit vaſorum liquore lacteo repletorum, quæ diverſitas ſtructuræ in radice diſſecta optime perſpicitur. Celebrem illam reddidit ſuccus lacteus ex eadem ſtillans & aeris acceſſu induratus, qui ipſe Scammonium) dicitur. Colligitur ſuccus ineunte Junio & quidem ita. Terra poſtquam a ſuperiori radicis parte ſeparata fuerit, hæc ſectione obliqua diſtantia duorum pollicum diſcinditur. Et tum vas inferius adnectunt, ut ſeuſim intra 12. horas lacteus ſuccus transfluere poſſit. A ſingula radice paucæ tantum drachmæ obtinentur. Quantitas ex pluribus radicibus collecta dein in vas commune transfertur, ut ibi areſcat. Scammonium corruptelæ expers leve eſt, in fracta ſuperficie ſplendens & inter digitos friabile. Attactu digiti humidi luteum ſtatim evadit, & aqua ſolutum, licet tantillum ſedimentum deponat, lacteum liquorem coloris viridescentis repræſentat. Color Scammonii ſæpe variat, quando

do incorruptum eſt, inde a nigro ad flavido album, ſed ejuſdem pretii, &, ſi in pulverem redigitur, perinde bruno albus eſt. Pauxillum modo ſucci hujus puri venditur, ſed plurimum a fraudulentis hominibus adulteratur additamento amyli, cinerum, arenæ, aliorumque; quibus ipſis inertior redditur. Corruptela optime cognoſcitur ſolutione; quo enim facilius ſolvitur, & quo magis reſpondent reliqua criteria, eo præſtantius Scammonium, & tanto minor quoque doſis requiritur. Admiſtorum heterogeneorum natura dijudicatur ex ſedimento in vaſe reperiundo (Ruſſel. *med. Obſ. & Inqn. l. c.*). Subinde hujus loco venalis proſtat ſuccus lacteſcens coctione inſpiſſatus ex *Cynancho Monſpeliaco* L., qui gravior magiſque niger, ſed debilius purgans (*Pharm. Dan. p.* 92.). Optimum Scammonium Alepo tranſvehitur. Huic poſtponendum Smirna translatum fruſtis magis compactis & ponderoſis. Idque ex aliis Convolvuli ſpeciebus vel aliis ſtripibus lactiferis Euphorbii, Apocyni rel. elicitur (*Pharm. Dan. p.* 91.). Scammonium verum initio inſipidum, dein autem ſubacre, amaricans, ſalivam proliciens, odoris nauſeoſi ---. Variant auctores quoad proportionem partium, ex quibus conſtet. Boulduc (*Mem. de l'ac. d. ſc.* 1702. *p.* 187. *ſq.*) ex Scammonii uncia una reſinæ drachmas ſex, gummi drachmam unam vel ſeſquidrachmam, fecum drachmam unam vel dimidiam elicuit; Geoffroy (*M. m. Traité T.* 4. *p.* 280.) vero ex unciis ſex reſinæ uncias quinque. Scammonii Alepenſis libra una reſinæ uncias decem, atque Extracti aquoſi unciam unam cum drachmis quinque dedit Gmelino (in *Commerc. Nor.* 1733. *p.* 60.). Lewis (*Mat. m. p.* 530.) partes fere æquales gummi reſinæque aſſignat.

Convolvuli genus egregie botanicis favet, qui, ex cognatione ſtirpium congenerum, virtutum convenientiam hariolantur; nam plures in hocce continentur, purgandi efficacia celebratæ.

Præter radicem nulli alii ſtirpis parti hæc vis ineſt. Hæc vero in decocto, quod ſubdulce eſt, purgat, ſed modice abſque torminibus, etiam poſt detractum ſuccum, etſi tum paullo debilius. Nam uncia dimidia radicis ſiccatæ cocta in unciis duodecim aquæ ad conſumtionem tertiæ partis, quinque dejectiones creavit, quum eadem quantitas decocti ex radice, ſucco lacteo privata, tres modo (Ruſſel *med. Obſ. &c. p.* 19.). Quo fine etiam Hippocrates, Dioſcorides aliique Veterum ſubinde radicem præceperunt, uti & decoctum aceto & farina hordeacea miſtum in cataplaſmate contra iſchiadicum malum (Dioſc.).

Scammonium ipſum Veteribus in praxi non infrequens. Dioſcoridis (*Lib.* 4. *c.* 171.) ſaltim deſcriptio colligendi illud

lud modi & characterum non diſſuadere videtur, quo minus cum noſtro idem habeatur. Externe illud contra tumores, ſcabiem, tineam, dolores fixos rel. ſub varia miſcela applicarunt; per os vero ingerendam lautiori doſi ad alvi ſolutionem dedere. De efficacia, qua purgat, differunt auctores; cujus cauſa, quantum ſentio, non tam in Scammonio ipſo, quam ejus corruptela varia, quærenda. Nihil maligni ab eo metuit Dioſcorides: metuunt autem Oribaſius *Collect. l. 7. p. 328. E.*), Aëtius (*Serm. 3. c. 25.*), Meſuë (*Simpl. l. c. c. 1. fol. 47.*) aliique Arabum. Hoffmannus (in Schröder *p. 573.*) venenum colliquativum vocat. Et in libris, qui medicamenta ſecundum vires diſpertiunt, draſticorum numerum auget. Hinc & varias mitigandi illud vias inierunt. Sed ſincerum Scammonium tutum eſt per ſe in chronicis, modo in doſi non excedatur, & debite attenuetur, & quidem hydragogum efficax, ut quod in aquam ſanguinem reſolvat, ſolutum per alvum eliminet (Boerh. *Hort. L. B. p.* 330. Swieten *Comment. T. 1. p. 8. T. 4. p.* 377.). Tanto commodius exhibetur, quum facile ſolvatur, parca doſi inſignem effectum edat, & inſipidum fere ſit: Scrupulus unus debilioris Scammonii ſexies alvum movit (Ruſſel *med. Obſ. l. c. p.* 19.). Prudentius paucis granis offertur ad undecim vel ſedecim uſque. Simpliciſſimo modo datur ſaccharo tritum. Additur & variis aliis purgantibus ſtimuli cauſa.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Diagrydium). Hoc nomen ipſi Scammonio impertiit Cælius Aurelianus (*de morb. p.* 143. *Ed.* Almel.). Sed poſtea ſervatum & correctum, quomodocunque id factum fuerit, per Cydonii ſuccum (cydoniatum), Liquiritiæ decoctum (Liquiritia edulcoratum *Ph. W. p.* 43. Conf. Boulduc *l. c. p.* 190.), qui reliquis præeſt, infuſum Roſarum (roſatum), ſulphur. Quæ præ reliquis modis placet correctio, ſit per ſulphur, unde Diagrydium ſulphuratum) (*Ph. W. l. c.*). Sed hiſce omnibus carere poſſumus; quibus, ſi miteſcat Scammonium, viribus ſimul ſuis exuitur. Diagrydion præparatum) *Ph. Dan. p.* 145. nihil præter Scammonium, amygdalis dulcibus tritum, eſt, quod ideo ſine dubio præcipiunt, ut ne ex reſina tormina fiant.

Reſina Scammonii) *Ph. W. p.* 163. A granis duobus ad octo cum amygdalis vel vitello ovi trita ingeritur. Acrior enim eſt ipſo Scammonio.

Pulvis e Scammonio compoſitus) *Ph. Lond. p.* 88. Ex Scammonio, trito cum Cornu cervi calcinato.

Pulvis e Senna compoſitus) *l. c.* Ex Senna, cryſtallis tarta-

tari, Scammonio & variis aromatibus. Intrat quoque alia præparata *Pharm. Lond.* ut Electuarium e Scammonio, extractum Catarticum, Pilulas e Colocynthide) rel.

Pulvis Cornachini ſ. Comitis de Warwick) *Ph. W. p.* 149. ſ. Pulvis de tribus ſ. Pulvis trium Diabolorum). Ex Scammonio ſulphurato, antimonio diaphoretico, cremore tartari, in pulverem tritis. Innotuit Marco Cornachino, Profeſſori med. Piſano, per Robertum Dudley (Earl of Warwick), qui prior convictus de efficacia remedii edidit librum, cui titulus *methodus qua omnes humani corporis affectiones ab humoribus copia aut qualitate peccantibus genitæ tuto, cito & jucunde curantur Flor.* 1619. 3. Annexus hic eſt Jo. Hartmanni *Pr. chymiatricæ Genev.* 1682. 8. Multis pariter laudibus extollunt Bagliv., Ramazzini, Boerhaave, Fr. Hoffmannus, Wedelius, Schulzius, Trillerus. Proxime tamen dictus ill. vir (*Theſ. Pharm. T.* 2. *p.* 529.) mora diuturniori acrem nimis fieri, & vomitus, cardialgias, tormina, hypercatharſin inde obſervavit. Proponitur vero tanquam univerſale purgaus, necnon tanquam antifebrile egregium in intermittentibus; adeo ut Helvetius (*Recueil des methodes p.* 339.) ſub nomine *Poudre febrifuge purgative* plus quam duas tertias eo curari aſſeveret. Annuit efficaciæ Kergerus, Spigelius, a Fonſeca, Reineſius, Cloſius in Blegny *Zodiaco*, quorum effata citat Werlhof (*Obſ. de febr. p.* 25.), qui ipſe reliquis purgantibus, quando in febribus morbi fomes ad primas vias tendit, præfert, & tum vel hoc ſolo curationem abſolvi affirmat. Nam ſunt ſtatus epidemici, in quibus vomitiones vel purgationes totam curationem expediunt (*l. c. p.* 144.). A ſcrupulo uno ad duos doſis eſt (*Ph. W.*) ---. Huc ſpectat *Diaceltateſſon* Helmontii (*Dageraad* &c. *der Genees-Konſt p.* 186.), quod differt a pulvere Cornachini omiſſione cremoris tartari, impenſe ab eo laudatum. Simile ſuaſit Boerhaave amico ſuo Baſſando podagrico, ut purgandi ſcopo ſingulo trimeſtri uſurparet; cujus uſum multis autem exponit Cheſnau (*Obſervat. p.* 421. *ſq.*). Quod idem pariter ad profligandas febres intermittentes feliciter adhiberi, ſi octo horas ante futurum paroxyſmum detur, teſtatur Van Swieten (*Comment. T.* 4. *p.* 377.). Nobile vocat remedium expertiſſ. Senac (*de recond. febr. nat. p.* 184.), etſi pro certo febrifugo nolit haberi.

Morſuli purgantes) *Ph. Brand. p.* 117. Ex cryſtallis tartari; Scammonio, oleo Cinamomi, ſaccharo.

Continetur & in Extracto catholico & Extracto panchymagogo Crollii) *Ph. Wurt.*

Pharm. JALAPPÆ vulgo JALAPII Fh. Lond. *Radix.*

189. *CONVOLVULUS JALAPPA;* foliis difformibus cordatis, angulatis oblongis lanceolatis, caule volubili. pedunculis unifloris Linn. *Syſt. veg. p.* 169. Ejuſd. *Mant. pl.* 1. *p.* 43. Convolvulus Americanus Jalapium dictus Raii *Hiſt. pl. p.* 724. Convolvulus foliis variis pedunculis unifloris radice tuberoſa Mill. *Gardeners Dictionary Ed.* 8. *Spec.* 31. Pl. perennis creſcens in Mexicani regni Vera Cruce.

Olim a Cloſſæo ex relatione Angli apud Horſtium (*Opera med. Tom.* 2. *p.* 394.) item etſi dubitanter ab ill. Linneo (*Mat. med. Ed.* 1. *p.* 26.) dicta radix Mirabili Jalappæ adjudicata; quam nec poſt varias iſtas lites motas dubitat pro vera habere Spielmannus, reſpiciens ad culturam per aliquot annos in Alſatia factam (*Mat. med. p.* 642.). Plus dein ſimilitudinis quoad magnitudinem, corticem, texturam Linneus reperit inter radicem officinalem & radicem Mirabilis longifloræ (Linn. *Amoen. T.* 7. *p.* 368.). Saltim Plumiero teſte ex genere Mirabilis deſumitur. Contra ea Rajus, Sloane, Houſtoun, Milleurs progeniem eſſe Convolvuli aſſeverant, quod inde confirmari videtur, quod poſteriorum duorum prior huic radicem ex Convolvulo dederit, a quo & pharmacopolis Londinenſibus vendita fuerit eodem ſucceſſu pediſſequo (V. Linn. *Diſſ. Obſervat. in mat. med.* 1772. *p.* 7.). Operæ pretium eſt, diſcrimina radicum Mirabilis Jalappæ L. & radicis officinalis legere, quæ propoſuit acutiſſ. Wolffg. Wedel (*Diſſ. de Gialapa p.* 19.). Probe quoque viguerunt in horto Chelſeano plantæ ex ſeminibus cl. Millero miſſæ, licet flores non ferrent, quarum vero radix grandis ovalis figuræ, lacteſcens (*Dictionary l. c.*). Verum quum utraque parte haud exigua ſtet auctoritas: quid prohibet, quo minus radices duæ, etſi ex diverſa plantarum ſpecie deſumantur, caracteribus tamen & virtutibus in pleriſque conveniant?

Radix) circa annum 1610. in Europam ex Xalapa urbe Novæ Hiſpaniæ pervenit, indeque & Houſtoun ſuas plantas petiit (V. Alſton *M. m. vol.* 1. *p.* 464.). Eſt ſolida, ponderoſa, externe nigricans & rugoſa, interne obſcure griſea & ſtriis nigris variegata. Obvenit in officinis vel in orbiculos vel in duas partes longitudinaliter ſecta, figuræ tum pyriformis. Leviter linguam guſtata pungit, evidentius autem fauces (Grew), & nauſeoſum aliquanto odorem, dum in pulverem comminuitur, edit. Quo ponderoſior eſt, & quo pluribus ſtriis diſtinguitur, eo præſtantior, tanto enim plus reſinæ continet, a cujus copia efficacia dependet. Extractum gummoſum, omni reſina privatum, ſegniter aut pla-

ne

ne non alvum movet (Wedel *Pharm. L. 2. Cap. 8. p. 126.*). Imo extractum gummoſum ad drachmas duas abſque conſpicuo effectu vel dejiciendi ſtimulo exhibitum (Büchneri & Coi *Diſſ. de damnis ex abuſu reſinæ Jalappæ p. 6.*).

In analyſi chemica diſcrepant auctores. Ex radicis unciis duodecim elicuit extracti reſinoſi uncias duas; & alio tempore poſt extractionem aquoſam prægreſſam ex reſiduo extraxit reſinæ unciam unam Boulduc (*M. de l' Ac. d. ſc. 1701. p. 106.*). Quarta fere pars reſinoſa ſub experimento Gmelini (*Com. Moric. 1733. p. 60.*). Spielmanno (*Chem. p. 285.*) uncia una dedit reſinæ ſesquidrachmam. Ex libra una autem radicis ad ſummum uncias tres & dimidiam cum ſeſquidrachma reſinæ eruit Schaller *Diſſ. de Jalappa Argent. 1761,*).

Eſt efficax & ſecurum ex quotidiana experientia purgans in chronicis, pretio etiam exiguo commendabile. Dolendum modo, doſin eſſe infidam ob diverſitatem copiæ reſinæ latentis. Quis vero mirabitur malignos effectus radicis, quin ipſam mortem, robore inteſtinorum ex morbo eorum prægreſſo nondum confirmato (*Societ. Hafn. collect. Vol. 1. p. 234. ſq.*), vel juſto majori doſi ingeſta? Nec tormina unquam vel alia mala creat, modo rite reſina ſubigatur. Magis quoque conducit hominibus ſpongioſi laxive habitus, quam rigidioris. Nec nocet infantibus ſaltim anno majoribus, quibus nec ipſe dubito propinare. Tenellos ipſos non videtur excluſiſſe Wedelius (*Opiologia L. 1. S. 1. cap. 11. p. 38.*), quibus, vigiliis cum clamoribus torminibuſque detentis, ea gratum ſomnum refert conciliaſſe, & blande ſordes evacuaſſe. Doſis pro adulto ad ſcrupulum vel drachmam dimidiam ſtatui poteſt. Nec ſpernendum conſilium eſt, ut pulvis ſollicite teratur cum ſaccharo, ne reſina tenax lacunis inteſtinorum adhæreat (V. Swieten *Comment. T. 4. p. 338,*), & ut, ad præpedienda tormina, aromatis tantillum adjiciatur. Diu cum ſaccharo trita emulſionis ſpeciem cum aqua vel vino format, efficaciter catharticam. Vulgaris quoque miſcela eſt cum ſale quodam ſtimuli cauſa.

Sed trutinandi & peculiares morbi, in quibus non unice purgandi virtute excellere videtur. Contra vermes inteſtinales valet, adeo ut & pertinaciſſimus omnium, tænia, ea ſubactus fuerit. Id quod Wepferus (*de Cicut. aquat. c. 15. p. 224.*) primum caſu, poſtea plurimis exemplis didicit. Mulier quadragenaria verſus menſtruum tempus vermes cucurbitaceos excernens ante biennium autem tæniam, poſt fruſtra tentata anthelmintica decantatiſſima, tandem poſt drachmam dimidiam Jalappæ excrevit tæniam ſex fere ulnarum (Swieten *l. c.*) ---. Non novum eſt conſilium gonorrhϾ curationem purgantibus niſi perficiendi, ſaltim accerandi,

randi, etſi de ſelectu non omnes conveniant. Cardinem totius curationis in hiſce poſuit amabilis Sydenham (*Oper. p.* 332.) & inter hæc prærogativam tribuit Jalappæ, qua ſola aliquoties pauperibus ſubvenit, quem tamen non latuit natura morbi (ſaltim initio) inflammatoria, unde ſimul diætam refrigerantem injunxit ---. In hydrope aquæ evacuationem per alvum procurat, quibus ad id corpus opportunum. Nam nimis univerſaliter Marcgrave (*Mat. med. contracta*) hydropicorum panaceam vocavit.

Inſtar fermenti ad fermentationem ciendam a deſtillatoribus & cereviſiariis copioſe in Anglia uſurpatur (Miller *loc. cit.*).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Reſina Jalappæ) *Pharmpp. omn.* Niſi pharmacopolæ ipſi illam præparent, ſæpe non ſollerter ſatis extracto aquoſo liberata, vel colophonio corrupta, exſtat (Spielm. *M. m. p.* 643.). Quoniam inſigni ſtimulo inſtruitur & valde tenax eſt, cavendum ne ſeſe alicubi ventriculi & inteſtinorum plicis adfigat, unde tormina, dolores moleſtiſſimi, hypercatharſis, quin inflammatio dirioraque adhuc mala. Sponte & patet, quomodocumque & ſubigatur, juſtam doſin non eſſe tranſmigrandam, qua in re manifeſte peccatum eſt in caſibus quibuſdam, quos collegit Büchnerus (*Diſſert. cit.*) aliique. Inter emulſiva ſemina, quibus teri ſolet, amygdalæ vulgatiſſimæ ſunt. Vulgare etiam eſt conſortium cum vitello ovi. Parem attenuandi vim habet tritura cum terreis vel gummi arabico vel ſapone. De quorum pleriſque modis pretium definit Büchnerus (*l. c.*). Et ſic in pilulis exhibetur, vel facile in fluidam formam ſub varia miſcela cum aqua redigitur a granis tribus ad octo vel decem ---. Medicus Anglus, Radcliff, in morbis ſoporoſis febri ſupervenientibus optimo ſucceſſu reſinæ hujus ſcrupulum unum idque abſque ulla venæ ſectione præcepit (Allen *Synopſ. med. pract. cap.* 5. §. 24.), ſed audaci conſilio (Werlh. *Obſ. pag.* 80.).

Extractum (*Ph. Wurt. p.* 92. Pars reſinoſa & gummoſa mixtæ hic ſunt. Debilius igitur reſina, ut ad grana duodecim ſupraque detur.

Tinctura) *Ph. Lond. p.* 70. *Ph. Ed. p.* 42. Digeſtione cum ſpiritu vini.

Tinctura compoſita) *Ph. Ed. p.* 42. Adduntur radix Hellebori nigri, Baccæ Juniperi, ſcobs Guajaci.

Pharm.

Pharm. MECHOACANNÆ *Radix*.

190. Convolvulus Americanus Mechoacan dictus Raii *Hiſt. pl. Tom. I. p.* 723. Linn. *M. m. p.* 56. Jeticucu Piſ. *Ind. p.* 252. qui ligno inſculptam Iconem addit. Accurata plantæ notitia adhuc deficit, unde Linneus inter ſpecies ſuas nondum recepit, Proxime venit figura ad Convolvulum ſepium (Linn. *Amoen. ac T.* 7. *p.* 302.). Pl. perennis luxurians in agris & ſylvis Americæ præcipue Braſiliæ.

Nomen tulit a Mechoacan, provincia Mexicana. Planta lacteſcit, ut in congeneribus. Sed lacte præcipue ſcatet Radix); bifida, extus fuſca eaque reſinoſæ naturæ. Colligitur ideo iſta verno tempore & in taleolas tranſverſim ſecta ſervatur. In ſolo natali ſuccus radicis recentis exprimitur, & quod ſubſidit, in umbra ſiccatur. Conſervam inde delicatiores cum ſaccharo parant, cujus doſis Caſtaneæ circiter ibidem magnitudo eſt (Piſo *l. c.*).

In taleolis deſcriptis occurrunt in officinis, diametri pollicis ſupraque, compactis albicantibus vel albo-flavis, ſed cortice griſeo obductis. Et hæ quidem radices optimæ notæ ſunt. Rejiciendæ autem candidæ, leves, fragiles, carioſæ. Cavendum quoque, ne radix Bryoniæ admiſceatur, quæ vero amaritie facile diſtinguitur. Sapor ejus ſubdulcis, initio non ſenſibilis, dein ſubacris, aliquantum nauſeoſus.

Verſus medium ſæculi decimi ſexti translata in Hiſpaniam, poſtquam inſignia documenta efficaciæ in regno Mexicano apud advenas Hiſpanos quoque edidiſſet (Monardes *ſimpl. med. Ed.* Clus *p.* 378.). Et hæc Radix reſinam recondit haud abſimilem ei, quæ Jalappæ ineſt, ſed ſextam modo ejuſdem partem erogat.

Æſtimata jam initio ob vim alvum blande purgandi, omni ætate opportuna, ut & Rhabarbarum Indicum vocarent, & ad multos morbos, qui evacuationibus opus habent, extenderent (Monardes *l. c. p.* 382. *ſq.*). Aliique multi poſtea benigne quidem & ſine moleſtia operari cognoverunt (conf. Boulduc in *Mem. de l' Ac. de ſc.* 1711. *p.* 81.). Aſt quum alia ſuppetant, quæ minori doſi & celerius effectum exſerunt, hæcque prærogativa nominatim in Jalappa ſerius inventa offendatur, obſolevit fere omnino. Sunt qui infantibus præcipue convenire arbitrantur a granis quinque ad decem & ſupra (Löſecke *Arzneyn p.* 117.), ſed nec hiſce nocebis efficacioribus, modo doſin minuas. Adultis drachmas duas conceſſit Monardes in pulvere, vinumque ut optimum vehiculum propoſuit. Efficacius operatur in ſubſtantia, quam extracto aquoſo (Boulduc *l. c.*). In materia arthritica & rheumatica evacuanda, credita eſt eximia, ſed vel in pulvere

vere vel infuſo, non vero decocta aqua, quum eo debilitetur (Bomare *Diction. T. 7. p. 6.*).

Ad ulteriorem uſum pertinet Marcelli Donati *de Mechoacanna Liber. Mant.* 1568. 4. quem tamen legere mihi non contigit.

Pharm. CONVOLVULI MAJORIS ALBI.

191. *CONVOLVULUS SEPIUM*; foliis ſagittatis poſtice truncatis, pedunculis tretragonis unifloris Linn. *Spec. pl. p.* 218. Convolvulus major albus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 458. Pl. perennis ad ſepes vulgaris.

Lacteſcentes ſtirps & pariter purgans, in qua & Meſuë hanc vim agnovit. Inter lenia purgantia commemorat Prævotius (*Oper. p.* 482.), ita tamen, ut neque de parte nec de doſi dicat. Radix, nec acris, nec amara (Jo: Bavh. *Hiſt. T.* 2. *p.* 155.), porcis projecta utile illis alimentum conſtituit (*l. c.*). Sed ſuccus Herbæ) inſpiſſatus Scammonium vi æmulatur ad viginti vel triginta grana ſumptus, teſte ill. Ab Haller (*Hiſt. ſtirp. helv.* 663.). A decocto tamen cani alvus non ſoluta (Floyer *pharmacop. p.* 116). Cataplaſma cum oleo ad tumorem in genu reſolvendum adhibuit Deidier (Haller *l. c.*).

Pharm. TURPETHI *Radix*.

192. *CONVOLVULUS TURPETHUM*; foliis cordatis angulatis, caule membranacco quadrangulari, pedunculis multifloris Linn. *Sp. pl. p.* 221. Convolvulus iadicus alatus maximus &c. Herm. *Hort. L. B. p.* 177. *cum Tab. p.* 178. *ſq.* Pl. perennis, Zeylonæ locis humidis opacis creſcens.

Radix) longa, reptans, pollicem ſupraque craſſa, lignoſa, craſſo fuſcoque cortice veſtita, ex quo, dum recens eſt, ſuccus lacteus glutinoſus ſtillat, quæ in reſinam pallide flaveſcentem mox concreſcit (Herm. *l. c.*). Sicca in pharmacopoliis obvia, fruſtum vel integræ radicis eſt aliquot pollices longum, vel corticalis modo partis lineam craſſæ, extrinſecus pallide fuſcæ, interne magis albicantis. Reſina copioſa ſtriis obſcurioribus cognoſcitur. Guſtata initio dulcis apparet, dein ſubacris & nauſeoſa. Nomen Terbadt apud Avicennam & Turbedt apud alios Arabes occurrit, etſi ſtirpem tam mance deſcripſerint, ut, an cum ſpecie noſtro tempore officinali conveniat, non liqueat. Differre quoque ab hac Turbit Garziæ Cluſius (*Aromat & ſimpl. p.* 144. *not. c.*) ſuadet. In Hiſpania radix ex Thapſia, quam pro garganica Linn. (*Mant.* 1. *p.* 57.) habeo, loco legitimi Turpethi vendita fuit, item ſubinde radix Scammonii. Meminit quoque

Dale

Dale (*Pharmacol. p.* 128.) radicis Pſeudoturbith offic., quæ, quantum ſcio, Seſeli Turbith L. (*Spec. pl. p.* 374.) eſt.

Reſinæ quantitas, a qua tamen medica efficacia dependet, valde incoſtans eſt, quod incommodum & confuſio radicum ſine dubio ſuſpectum Turpethum reddiderunt & oblivione dignum. Ad fortiora enim purgantia relata radix dataque fuit hoc fine in pulvere a granis decem ad drachmam dimidiam & ultra, in infuſo ad binas vel tres drachmas, in extracto vinoſo ad ſcrupulum unum ſupraque & reſina ad duodecim grana. Ad drachmam unam radicem egregie & ſine moleſtia purgare Grimm (in *Miſc. N. C. Dec.* 2. *Ann.* 3. *p.* 406.). Nolo audentiores recenſere.

Hodie vix niſi in vetuſtioribus quibuſdam compoſitis locum habet, ut Extracto panchymagogo Crollii, Extr. Diacarthami) rel.

Pharm. SOLDANELLÆ vulgo, BRASSICÆ MARINÆ Ph. Edinb. *Herba*.

193. *CONVOVULUS SOLDANELLA*; foliis reniſormibus pedunculis unifloris Linn. *Sp. pl. p.* 226. Soldanella maritima minor C. B. Κράμβη θαλάσσια Dioſc. Pl. ad littora ſeptentrionalia Angliæ, Friſiæ, Galliæ, Italiæ creſcens.

Herba) lacteſcens ſalſum & amarum ſaporem habet. Vehementia haud mediocri alvum movet, ad hydragoga nominatim relata. Hydropicis igitur præſcripta a Fallopio, Helidæo aliiſque. Et in ſcorbuto quoque laudem tulit, ut & Anglicum nomen Scottish Scurvy-graſſ indicat. Ventriculo vero inimicam poſt Dioſcoridem (Lib. 2. c. 48.) multi alii queruntur, unde & carne pingui vel jure carnium coquendam ſuadent. Acetarii inſtar & cum ſale, aceto & ſaccharo ad quinque vel ſex buccellas comeſta (Ray *Hiſt.* pl. *T.* 1. *p.* 726.). Siccata multum ſaporis perdit, videtur tamen ſervare purgantem vim (Lewis *M. m. p.* 153.). Doſi differunt auctores valdopere, nam in pulvere a drachma una ad quatuor concedunt. Decocta quoque exhibita eſt (Lewis). Deſunt adhuc fida experimenta, quæ ad imitationem incitare poſſent.

PLUMBAGO.

LINN. *Syſt. veget. p.* 167. *Gen. pl. p.* 86.

Pharm. DENTARIÆ (LINN. *M. m.*) DENTILLARIÆ aliis, *Herba*, *Radix*.

194. *PLUMBAGO EUROPÆA*; foliis amplexicaulibus lanceolatis ſcabris Linn. *Spec. pl. p.* 215. Dentillaria Rondelitii I. B. Lepidium Dentillaria dictum C. B. Pl. perennis creſcens Neapoli, Monſpelii, Syracuſæ prope mare.

Silent libri materiæ medicæ plerique de hac ſtirpe, ſed in pleniori omitti non debet. Acrimonia inſignis illi tribuitur. Radicem) odontalgiæ mederi jam I. Bauh. (*Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 941.) memoravit, repetitque ill. Linneus (*M. m.*), quomodo curatius definit Dale (*Pharmacol. p.* 121.), nempe carpis applicatam, vel quod iterum rem dubiam facit, manu tantum retentam. Anglus vero videtur Herbam) indicare.

Hæc contra cancrum vim aliquam præſtitit. Oleum foliorum infuſione olei olivarum paratum, ſæpiuſque ulceri illitum, in inveteratis adeo cancris & valde profundis valuiſſe tradit Schreiber (*Erkennt. u. Cur. d. Krankh. p.* 68.). Teſtis quoque citatur Sauvages felicis cancri mammarum in fœmina curationis, ab empirico foliis aliquot hujus plantæ oleo olivarum maceratis & impoſitis perfectæ, quibus ipſis eſchara producta, carnes mortuæ a vivis ſeparatæ & laudabilis ſuppuratio excitata (Chatelain *Diſſ. de Corallorhiza Baſil.* 1760. *p.* 13.).

LOBELIA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 666. *Gen. pl. p.* 456.

Pharm. LOBELIÆ *Radix*.

195. *LOBELIA SIPHILITICA*; caule erecto foliis ovato-lanceolatis ſubſerratis, calycum ſinubus reflexis Linn. *Syſt. veg. p.* 667. Rapunculus gelatus virginianus flore violaceo majore Moriſon *Hiſt. T.* 2. *p.* 466. *S.* 5. *t.* 5. *f.* 55. Conf. Kalmii deſcriptio largior in K. *Vet. Acad. Handl. p.* 284. inſert. Linn. *Amoen. T.* 4. *p.* 527. *ſqq.* & Linn. *Mant. pl.* 2. *p.* 482. Pl. perennis, cr. in locis udis ad foſſas & flumina Virginiæ. Probe fert hiemem in horto bott. Gott.

Plan-

Planta omnibus viridibus partibus lacteſcens, fricta odorem viroſum ſpargit.

Radix) fibroſa fibris albis, lineam craſſis, duos digitos longis. Nicotianam ſapore æmulatur, qui diu linguæ adhæreſcit & vomitum excitat. In Europa nondum ſerio in uſum tracta, ſed feri Americæ ſeptentrionalis jam dudum eam inſtar arcani in lue venerea adhibuerunt, quod argento redemit Chiliarcha olim inter eoſdem vitam degens Johnſon, qui poſtea illud, una cum aliis ſtirpibus, quas pertinacius malum requirit, vel in quibus nonnulli majorem fiduciam collocant, tum ibidem peregrinanti Kalmio, viro cel., patefecit. Hiique, inter quas Lobelia primaria eſt, æque iſti feliciter vincunt morbum, ac Europæi unquam mercurialibus. Uſurpatur radix vel ſicca, quæ præſtantior eſt. Radices ſcilicet ex quatuor, ſex, vel pluribus plantis probe lotis, decoquunt ejuſque præbium mane epotant ea, quam ferre poſſunt, quantitate. Reliquam partem per diem conſumunt. Si nimia alvi dejectio inde urget, dilutius decoctum parant, ſicque ſubminiſtrant per 14. dies juncta externa partium præcipue lue contaminatarum lotione decocti ejuſdem ope facta, intra quod temporis ſpatium plerumque æger convaleſcit. In obſtinatiori malo Lobeliæ admiſcent radicem Ranunculi abortivi L., ſed parce, ne ejus acrimonia inteſtina inflammentur. Ad exſiccanda ulcera pulverem radicis Gei rivalis inſpergunt (Kalm. *l. c. p.* 286. *ſqq.*). Exactius paullo doſin definit cl. Bartram, hiſtoriæ naturalis ſcientiſſimus in America ſeptentr. vir., (in *Appendix containing Deſcriptions virtues & uſes of ſundry Plants of theſe northerns Parts of America; and particularly of the newly diſcoverd Indian Cure for the venereal Diſeaſe* 8., quam ſchedulam in Latinum idioma redegit Linneus (*Amoen. ac. T.* 4. inde a *p.* 513.). Nempe radicis manipulus unus coquitur in aquæ menſuris tribus decoctumque bibitur incipiendo a menſura dimidia, ſi æger tenerioris fuerit habitus, dein doſis augetur quotidie, donec æger decocti vim purgantem amplius ferre nequeat, quod ſi fit, abſtineat ab eo per unum vel alterum diem, redintegrans autem potionem, ſi opus, ad perfectam ſanationem uſque. Ab hoc quoque diſcitur, profunda & putrida ulcera conſpergi cortice interiori Ceanothi Americani L. Maxime ad cultioris medicinæ formam accedit, ter de die ventre vacuo circiter libram (gills 2.) exhibere, & reſpectu virium habito hanc quantitatem, ſub conſortio balneorum & tenuis diætæ legibus, vel augere vel minuere (Bartram apud Linn. *l. c. p.* 520.).

Hac tamen ſpecie alia ſcil. *Lobelia longiflora* L. (*Spec. pl.* 1319. Iacquin *ſel. americ. p.* 219. *Tab.* 27.) fortior, ſed caute

te adhibenda (Linn. *Diſſ. Obſ. in M. p.* 6.); nam corroſiva eſt. Conf. cel. Jacquin *l. c.*

V I O L A.

LINN. *Syſt. veg. p.* 668. *Gen. pl. p.* 457.

Pharm. VIOLÆ *Flores*, *Semina*, *Radix*. VIOLARIÆ *Radix*.

196. *VIOLA ODORATA*; acaulis, foliis cordatis, ſtolonibus reptantibus Linn. *Spec. pl. p.* 1324. α Viola martia purpurea, flore ſimplici odoro C. B. Ἴον Græcis. Icon: *Fl. Dan. Tab.* 309. item Regnault *Botan.* La Violette de Mars. Pl. perennis in auſtralioris Europæ nemoribus, collibus, hortis pomiferis, inter gramina primo vere frequens.

Viola canina L.. huic ſimillima, diſtinguitur foliis ſuis oblongis, defectu ſtolonum, & corolla pallida inodora.

Flores) prioris fere unice hodie in medico foro obvii ſunt. Intelliguntur corollæ, quæ dum recentes gratiſſimum odorem ſpirant ſpecificum, ut & aliæ ſtirpes ſimili inſtructæ inde nomen traxerint, adeoque fragrantem, ut virgo nobilis ex patina, violis repleta & per noctem in cubiculo ſervata, apoplectico more interierit (Trilleri *Diſſ. de morte ſubita ex nimio violarum odore Witt.* recuſ. in Ejuſd. *Opuſc. Vol.* 1. *p.* 240.). Verum non ea unice horum natura eſt, ut, prout alia odora valde fragrantia halitibus anguſtiori ſpatio occluſis, caput tentent, ſenſum denique omnem animæ ſupprimant; ſed fixiores partes anodynas vehunt, quas in ſyrupo colligere ſolemus, cui unice fere flores hodie impendnntur. Rariſſimo exemplo præ idioſyncraſia quadam non feruntur, quale de matrona quadam narratur, omnibus ſuaveolentibus delectante, exceptis ſolis Violis recentibus (Barthol. *Hiſt. anat.* 28. *Cent.* 3. *p.* 65.). Pueris comitialibus opitulari Dioſcorides (*Lib.* 4. *c.* 122.) innuit, & ſpecificos in morbis convulſivis & nervinis vocat Baglivius (*Oper. p.* 114.), etſi adhibendi modum reticeat —. Mucilaginoſæ præterea indolis ſunt & amaritiem produnt. Ab iſta ſine dubio dependet alvum purgandi vis, quam plures auctores notarunt. In acetario appoſitos id efficere pluries refert Penchlin (*de purgantibus p.* 51.) ſe expertum, in ſucco Meſue, cujus uncias duas aſſignat Saladinus, Aſculanus (*comp. aromat.*), in pulvere Poterius (Tourn. *Hiſt. d. Plant. de Paris T.* 1. *p.* 291.) ad drachmam unam —. Denique & color purpureus, quem aqua extrahit, ad chemica experimenta ido-

idoneos reddit, & oculo amœnum pabulum in quibuſdam liquidis ſubminiſtrat.

Herba) emolliens, hinc in cyſmatibus, cataplaſmatibus & epithematibus, non ineptum locum habet (Tourn *l. c.*).

Semen) lotium movet, nec ultra videtur extendi debere vis lithontriptica. Arcanum fuit hoc nomine Butlero (Needham in Ray *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 1050.). Accedit laudi Laurembergius (*Diſſ. epiſt. ad* Hoierum *de calculo p.* 31.). Hujuſque ope mulier per ſeptimum diem urinæ ſuppreſſione detenta, evaſit periculo, & Maximilianus Imperator inſignem copiam lapillorum poſt idem aſſumtum excrevit (Scholzius in *Epiſt.* 192. *p.* 310.). Nempe emulſionis forma exhibetur.

Radix) fibroſa, geniculata, Ipecacuanhæ valde ſimilis, ſed vomitoriam pariter eſſe experientia docuit. Infuſi uncias duas vel tres ſurſum & deorſum purgare teſtibus non novis cognoſcitur (Tourn. *l. c.* Henninger *Diſſ. de Viola purpur.* 1712.), in qua narratione dolendum neque proportionem inter radicem & menſtruum, nec menſtrui genus, ſignificatum. Repetiit noviſſime experimentum cel. Bergius (Linn *Diſſ. de Viola Ipecacuanha* 1774.) infuſo aquoſo, quod ex planta viva vel marceſcente mucilaginoſum evaſit, odore fere aurantiorum, poſt unum vel alterum vomitum etiam alvum movens. Quod vero ex planta ſicca paratum emeſin non creavit, parumque alvum laxavit.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Syrupus Violarum) *Ph. omnes*. Fit maceratione florum, calyce privatorum, conquaſſatorum in aqua, ſacchari demum poſt colaturam prægreſſam additamento. *Wurtenbergenſes* (*Ph. p.* 219.) ebullitionem unam cum ſaccharo ſuadent, *Sveci* (*Ph. p.* 191.) jubent ſyrupum ſine calore fieri. Iſti expreſſionem deſiderant, hi autem & *Angli* (*Ph. Lond. p.* 82. & *Edinb. p.* 63.) omittunt. Quoniam mora color purpureus perit, quidam (*Ph. W. l. c.*) ſuccum citri vel ſpiritum ſalis adjiciunt, qua miſcela autem dubium non eſt, quin ſufflaminetur virtus & inidoneus evadat ad ſcrutinia chemica. Sæpe adulteratur ſub penuria florum aliis vegetabilibus, colore cœruleo inſtructis, nominatim floribus Aquilegiæ, & odoris cauſa radice Ireos Florentinæ —. Hic ſyrupus rite præparatus docente quotidiana experientia tuſſim ſedat, dolores ab aphthis levat, & in tenerioribus ſomnum blande promovet, julepiis & mixturis quoque additur ob coloris gratiam —. Notiſſimo experimento ſolet ſyrupus violarum in ſubſidium trahi ad dijudicandam naturam ſalium, qui ſi ſervat ſub miſcela colorem ſuum, indicio habetur ſal

eſſe medium, ſi ruber evadit, cum acido rem agi, ſi viridescit, alcali ſubeſſe. Sed non errore omni carent hæc criteria. Primum ſyruqus ex Violis paratus purpureus eſt, iſte vero ex Aquilegiæ floribus perfecte cœruleus (Model's *chym. Nebenſt. p.* 76.), hinc poſterior præferendus. Dein in aquis terram martialem vehentibus ex miſcela coloris ejuſdem lutei cum ſyrupi colore cœruleo viridis emergit (*l. c. p.* 19.).

Syrupus Violarum ſolutivus) *Ph. W. p.* 220. Obſoletus. Senna addita purgantem reddit. Id quod quidem ob flores de priori a variis ſuſtinetur, ſed contra Henningerus (*Diſſ. de Viola*) ſyrupo tantum ex tota planta hanc vim concedit.

Herbæ quinque emollientes). Harum una.

Tinctura Violarum) acidæ naturæ ob additum ſpiritam vitrioli. Conſerva aliaque præparata in deſuetudinem abierunt, prout ipſa tinctura.

Pharm. Ipecacuanhæ vulgo Ipecacoanhæ Ph. Lond. *Radix* s. *Radix Braſilienſis*.

197. *VIOLA IPECACUANHA*; foliis ovalibus margine ſubtuſque piloſis Linn. *Syſt. veg. p.* 669. *Mant.* 2. *p.* 484. Ipecacuanha Piſon *Ind. res nat. & med. p.* 231. cum icone mala. Viola grandiflora Veronicæ folio, villoſo Barrere *ſur l' hiſt. nat. de la France equinoxiale p.* 113. An Viola parviflora Veronicæ folio non villoſo floribus ex albo-violaceis Pouppe Deſportes *Meladies de Domingue T.* 3. *p.* 6.? Pombalia Ipecacuanha Vandelli *Faſcic.* 1771.? cujus deſcriptionem inſeruit Linn. *Diſſ. de Viola ipecacuanha Upſ.* 1774. *p.* 7. Viola Itoubou, foliis & caulibus tomentoſis, flore amplo albo Aublet *Hiſt. des plantes de la Guiane Francoiſe T.* 2. *p.* 808. *Tab.* 318. Creſcit in America meridionali, in regno Peruviano & Braſilia, uti & in Cajennæ & Guiannæ locis arenoſis. Pl. perennis, ſecundum Vandelli fruticoſa.

Sic demum evictum, Radicem hanc neque ex Paridis ſpecie ut conjecit Ray (*Hiſt. pl.* 1. *p.* 669.) deſumi, neque ex Lonicera quadam ad judicium priſtinum Plukeneti (*Almag. p.* 288.) Moriſoni (*Hiſt. pl. T.* 3. *p.* 535.), quin ipſius Linnei (*Mat. med. Ed.* 1. *p.* 24.), neque ex Euphorbia Ipecacuanha L., quam ſignificavit noviſſime *Pharmacopœa Dan.* (*p.* 21.). Pombaliam Vandelli, quam auctor Lisbonæ in horto ſevit & vivam coluit, huc transfero auctoritate Linnei: memorabile autem illum & cl. Deſportes folia eidem adſcribere glabra, quum reliqui allati auctores plantæ Ipecacuanhæ tomentum tribuant. Doleo, ob defectum ſcriptionis Vandellianæ, mihi non ſuppetere comparationem iconis ejuſdem cum icone Aubletii inſtituere, qui poſterior, quo-

quoniam diu in America auſtrali verſatus eſt, plurimum fidei meretur. Violam diandram L. (*Syſt. veg. p.* 669.) vero cl. Allamand, Chirurgus & botanicus pluries Surinamum profectus in litteris ad ill. Linneum tanquam veram ſpeciem Ipecacuanhæ propoſuit (Linn. *Diſſ. cit. p.* 8.), quæ ipſa diſcrepat a prioribus potiſſimum nectario longiſſimo, quod iſtis deeſt, ut in Violis Capenſibus non rarum eſt, & foliis glabris. Cl. Deſportes (*t. c.*) deſcriptio tam brevis eſt, ut ad quamnam præcedentium pertineat, dici non poſſit, refert tam probabile ſibi videri, eſſe veram Ipecacuanham. Nihil obſtat, quominus omnes, etiamſi ſpecie differant, vomitoriæ ſint, quum adeo in indigenas Violas idem effectus cadat. Et lux eo accendi videtur circa diſcrimen radicis Ipecacuanhæ in *fuſcam* & *albam* in officinis obvium, quod vulgatiſſimum eſt. Nam alia diſcrimina in Canadenſem (ex Euphorbia Ipecac. L.), Virginianam (*Spiræa trifoliata*), Americanam (Pſoralæa glanduloſa), & Pſeulo-Ipecacuanham fuſcam offic. Dalii (*Pharmacol. p.* 195. quæ ſpecies Apocyni) & flavam, non moror, quarum quædam radices omnino inſecuræ.

Duarum radicum meminit Piſo (*loc. cit.*) facie, colore, natali ſolo & facultatibus inter ſeſe diſcrepantium. Una harum *albicans* (hinc Luſitanis Ipecacuanha blanca), craſſa, proveniens ex planta foliis languinoſis, ſed debilior; altera in figura delineata tortuoſa, nodoſa, *fuſca*. Eandem, quam albidam vocat, quoque griſeam ſ. cineream nominat Lewis (*M. m. p.* 323.), cui opponit brunam, illique regnum Peruvianum patriam cum Geoffroy (*M. m. Traitè Tom.* 2. *p.* 157.) aſſignat, huic vero Braſiliam. Boulduc tres nominat, albam debiliſſimam, brunam efficaciſſimam, & griſeam, quæ medio ordine procedat (*Hiſt. de l' Ac. des ſc. de Paris* 1700. *p.* 3. *p.* 76.). Fatendum nondum conſtare ſpecie botanica an differant, & ad quam quælibet referenda. Stirpi, quam deſcribunt Deſportes, Vandelli, Aublet, tribuunt radicem albam, ſed de receuti loquuntur, cujus cortex ſiccatione forſitan obfuſcatur.

Radix), vulgo in pharmacopoliis obvia, eſt dilute fuſca ſ. cinerea, gracilis, varie torta, ſubannulata, annulis prominentibus aſpera. Medio percurritur medulla lignoſa fili inſtar, a qua facile cortex friabilis ſeparatur. Odorem mucidum habet radix, ejuſque pars corticalis ſubamara ſubacris, medulla autem fere inſipida eſt, & mucilagine linguam obducit. Mortario contuſa nares mox ſtimulat & moleſte afficit, quin niſi proſpiciatur, pulvis tenuis avolans oculos inflammat & naribus attractus hæmorrhagiam narium, anginam, reſpirandi difficultatem, hæmoptyſin, creat (Geoffroy *l. c. p.* 158.).

Præter notiſſimos auctores, qui analyſes plantarum chemicas ſectantur, Geoffroy, Neumannum, Cartheuſerum, Lewis, adducendus etiam eſt cl. Boulduc (*Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1700. *p.* 1. *p.* 76.), qui utrumque radicis genus & tertium, brunam quam vocat, chemiæ ope inter ſeſe comparavit. In djiudicanda virtute reſpicias ad partes reſinoſas, a quibus plurimum virtutis emeticæ dependet, ad mucilaginoſas, quæ involvunt acre, & ad terreſtres copioſas, quæ fibras adſtringunt & roborant. Etenim extractum reſinoſum ſolum efficaciter ad emeſin irritat (Lewis): extractum gummoſum autem vel decoctum mucilaginoſum nihil vel parum ad huncce ſcopum facit (Schulze & Hueber *Diſſ. de Ipecacuanha americana p.* 13.). Adſtringentium aliorum inſtar ſolutionem Vitrioli martis obfuſcat manifeſtum in modum (Bergius in *Kal. Vet Acad. Handl.* 1770. *p.* 323.). Volatiles tamen quaſdam partes accedere, vel inde patet, quod etſi diu ſervari poſſit vis in radice integra, in contuſa tamen, præcipue ſi theca crebro aperiatur, vel aeri acceſſus pateat juſto liberior, mirifice debilitetur, & coctione vis ſenſim pereat, ut taceam effectus infra recenſendos radicis, exigua licet doſi exhibitæ, quos non præſtitura eſſet, niſi ſubtilioribus quibuſdam partibus inſtructa.

Corticem radicis antiſtare medullari parti viribus, prout ſapor indicat: ita & ipſa experientia in corpore humano capta. Quin iſte unice efficax. Potiorem hunc eſſe vi Bœclero (Herm. *Mat. med. T.* 2. *p.* 60.) jam viſum. Pluris eſſent facienda Phil. Frid. Gmelini (*Phil. Tranſ. Vol.* 43. *pag.* 382.) huc ſpectantia experimenta, niſi, neſcio qua de cauſa alia, incidentia, abſorbentia & leniter adſtringentia, addidiſſet. Microſcopium quoque copiam reſinoſarum particularum in cortice illi detexit, quam fruſtra quæſivit in medullari parte (*l. c. p.* 385. *ſq.*). Hinc corticem a lignoſa medulla ſeparatum commendat ill. Tiſſot (*Lettre premiere a Mr.* Zimmermann *ſur l'epidemie courante p.* 72.), item cel. Medicus (*Period. Krankh. p.* 317.). Requirit etiam illum nominatim b. A Roſenſtein (Ed. noviſſ. libri *om Barnſiundomar* additamentum inter errata).

Europæis medio præteriti ſæculi primum innotuit ſcil. a. 1649. Piſonis (*l. c.*) narratione & laudibus ab uſu apud Braſilienſes præter alia mala in alvi fluxibus. Sed lento modo gradu in ea adhibenda medentes progreſſi ſent, licet Medicus quidam, Le Gras, qui ter Americam petiit, eam anno 1672. in Galliam ſecum ferret, & in pharmacopolio quodam celebri venalis proſtaret, donec circa annum 1686. mercator Gallus, Grenier, inter alias merces centum & quinquaginta libras ex Hiſpania Pariſios adveheret, & ut medici ſocii nomen quæſtui tanto magis faveret, participem & arca-

arcani & lucri Adrianum Helvetium (Conf. Ejuſd. *Recueil des methodes p.* 280.) faceret. Hic certiorem reddens Ludovicum XIV. de præſtantia radicis in dyſenteria, non ſolum id impetravit, ut experimenta in noſocomio Hotel de Dieu juſſu regio inſtituerentur, ſed, bene iis ſuccedentibus, munere pecuniæ largo donaretur, & illi ſoli vendendi radicem jus competeret. Quam immunitatem, quum præ invidia muneris male ferret Grenier, coram ſenatu ſupremo litem Helvetio movit, confirmato tamen in poſſeſſione privilegii, modo mercatori ſatisfaceret. Unde hic nihil quam vindictam ſpirans & aliis vendere cœpit, ut tandem ubivis copia ejus Pariſiis ſuppeteret, arcanumque eſſe in honorem humanitatis deſineret. In Belgio, in *Exercitationibus practicis* a. 1694. iterum editis deprædicavit Frid. Dekkers, ſimul vero dolens nullibi fere proſtare. In Germania celebrem litteris ſuis ad Academiam naturæ Curioſorum reddidit 1696. Leibnitius (in *Miſc. n. Curioſ. Dec.* 3. *Ann.* 3. *App.* inde a *p.* 1. recuſis in editione Francof. Liſteri *ſex exercit. med.* a 1696. quam procuravit Leibnitius), fata hujus remedii ad illud tempus uſque præcipue in Gallia delineans ſuoſque cives ad eundem remedii uſum excitans. Multum ad id contulit commendatio Wedelii (*Diſſ. de Ipecacuanha*, *reſp.* Leincker *Jenæ* 1705.).

Initio licet virtus contra dyſenteriam in primis moverit auctores, unde antidyſentericum novum, radix antidyſenterica (quorſum & Germanicum nomen Ruhrwurz), dicta, longe ultra hoſce cancellos efficaciam ejuſdem dominari poſtea cognitum eſt.

Eſt nimirum emeticum omnium conſuetiſſimum & tritiſſimum, nec infantibus tenellis repudiandum, nec præſente febre incongruum, quum abſque calore operetur. Præſtat tamen, quod de omni emetico & evacuante in univerſum valet, exacerbationum tempus vitare. Paullo quidem lentius vim exſerit, quam antimonialia, quæ ideo, quando præſentaneo auxilio opus eſt, ut poſt venenum captum, præferenda. Sed vix ultra quadrantem vel dimidium horæ quieſcit. Mitius ſuccedit vomendi negotium, ſi initio parum bibatur, affluxu autem ſalivæ ad os, nauſea, tremoribus oris, & contractionis abdominis ſenſu, ſubortis, copioſe, idque potus tepidus tenuis, qui ingerendus, donec nihil præter merum potulentum evomatur. Quo tenuior pulvis eſt, eo facilius emeſin creat. Doſis olim major placuit. Braſilienſes utebantur pro adulto in ſubſtantia drachma una, & in infuſo circiter drachmis duabus (Piſo *l. c.*), Dekkerus (*l. c.*) drachmam dimidiam, Hermannus (*l. c.*) in ſubſtantia ſcrupulum unum ad drachmam unam adultis conceſſit, in infuſo autem drachmas duas, addens in febribus utrobique

bique doſin duplicandam & infantibus e. c. bimulis & trimulis grana ſeptem, octo, vel plura deſtinans. Degnerus (*Dyſent. bilioſ. contag. p.* 135.) drachmam dimidiam ad ſcrupulos duos adhibuit. Apud Germanos item Anglos mos diu fuit ſcrupulo circiter uni granum unum vel alterum tartari emetici ſtimuli cauſa adjungere, quod connubium & ego feliciter exerceo, ſi ſaburra tenacior vexat & tempori parcendum eſt ---. Recentiori vero ævo conſtitit exiguas doſes plerumque eundem effectum præſtare, quem largior, & minori longe vehementia & periculo ægros afficere. Faſſus jam cl. Geoffroy (*M. m. Traité T.* 2. *p.* 161.) ſibi ſuffeciſſe grana ſex ad decem, nec ſcrupulum unum vel duos efficaciores exſtitiſſe. Magis adhuc longe doſin reſtrinxit cl. Pye (*med. Obſ. & Inquir. T.* 1. *p.* 240. *ſq.*) & tabulis caſibuſque multis ſollerter deſcriptis demonſtravit, pro diſcrimine ætatis & habitus ægri granum dimidium ad quatuor vel ſex optimo effectu ingeri, & raro ſpem fruſtrari, modo vomendi niſus adfuerit. Rariſſime hacce doſi alvus ſoluta, ſed ab exigua iſta doſi lego quoſdam quater, quinquies, ſexies, ſepties, octies, novies, quin fœminam quandam a gr. duobus vel tribus, duodecies 15ies ad 20ies vomuiſſe. Si in longiori malo, ut in alvi profluviis, repetitione opus eſſet, non eodem die, ſed proximis, vel aliquot interjectis eam procuravit. Fateor, me ſubſcribere conjecturæ Tiſſoti (*Lettre l. à Mr.* Zimmermann *p.* 72.), quod radix cl. Pye alia fuerit, quam vulgaris, quum nec mihi ſucceſſerit tantilla unius vel alterius grani doſis, tanto magis, quum Anglus non moneat, ſe cortice unice uſum fuiſſe. Exceptiones tamen ratiores nolim excluſas. Alius vero eandem exigua doſi adminiſtrandi modus is eſt, quo poſt intervallum quadrantis horæ, niſi prima doſis ſufficiat, ſecunda offeratur, vel ſi hæc quoque iners, tertia poſt ſeſquiquadrantem horæ. Sic commode grana octodecim vel viginti in tres partes diviſa adulto ingeruntur, grana autem radicis tria cum gr. octodecim ſacchari miſta, & in totidem doſes diviſa infanti, nec unquam metus vehementioris juſto vomitus locum habet (Roſenſtein *Apot. p.* 77. *Branſiukd. p.* 213.) ---. Ferri & in infuſo radix poteſt, nempe ejuſdem drachma una vel ſcrupuiis quatuor vel drachmis duabus per quadrantem horæ in aquæ ferventis unciis duabus digeſtis, & poſt colaturam ſale quodam, ſi opus, vel ſaporis cauſa ſyrupo, miſtis. Conducit & infuſum cum vino digeſtione per noctem paratum abſente febre. Exiguas doſes radicis in infuſo pariter non defraudari virtute, experimentis edocemus (Deplaignes in *Journ. de Medec. T.* 12. *p.* 238.). Decocta exuitur ſuis viribus.

Quum hic non locus ſit de beneficio emeticorum generatim

tim agere, nolo eximias virtutes Ipeuacuanhæ ſub initium & progreſſum febrium, quando colluviei in primis viis collectæ indicia adſunt, nominatim in febribus bilioſis & putridis, in exanthematicis, intermittentibus, in tuſſi convulſiva, item præſentibus vermibus, ad pellendos calculos felleos &c. multis excutere, quorum multi morbi uti vel ex ſolis ſordibus primarum viarum oriri poſſunt, ita exinde alimoniam ſæpe habent & natura ſua mutantur. Amplus ſatis remanet diſpatiandi campus, ſi iis morbis immorer, in quibus ſpecialiorem virtutem Ipecacuanha præſtat, vel ſaltem præſtitiſſe viſa eſt. In hiſce præcipue minoribus doſibus auctores acquieverunt.

Quanta in exiſtimatione in alvi profluviis, præcipue dyſenteria, fuerit, ſupra jam libandum dedi, adeo ut a multis ſpecifici nomine contra dyſenteriam condecorata fuerit, & hæc ipſa virtus primum auctores allexerit. Piſo (*l. c. Lib.* 2. *cap.* 9. *p.* 37.) „*ſacram anchoram* vocat, qua nullum præſtantius ac tutius in pleriſque alvi fluxibus cum vel ſine ſanguine compeſcendis natura excogitarit remedium „. Nec cecidit poſt tot annos ejus ſama, licet ſanius judicium morbi ſtadium, in quo conveniat, poſtliminio curatius diſcernere dedicerit. Tempeſtive exhibita eximia plane medela eſt, vanuſque eſt timor, ne exacerbetur malum. Conducit ſemper, quando cauſa morboſa adhuc mobilis eſt, & partes ſolidas nondum corripuit; nocet autem, ſi acrimonia jam inflammationem inteſtinorum creavit, vel ſuppurationem ſ. gangrænam in hiſce induxit, aut ipſis humoribus ſeſe admiſcuit. Datur optime morbi initio, quum vires adhuc ſufficiunt, viſcera adhuc firma, præcipue ſub vomendi conatu, cardialgia, borborygmis, rel. Sicque mitigantur tormina, parcius evadit profluvium copiaque, ſanguinis dejecti decreſcit. Repetitione quoque opus eſt, ſi priſtina mala perſiſtunt, vel eodem die vel uno die vel biduo poſt, idque ſubinde tertia vice. Locus & eſt ſeriori vomitorio, ſi quod fomitis ſuperſtes eſt, modo ſuſpicio inflammationis & ſuppurationis inteſtinornm deſit poſt octo, quatuordecim vel plures dies, ſub ſtatu adeo (Degner *dyſent. bilioſ. p.* 131. *ſq.* Zimmermann *von d. Rubr p.* 80. *ſqq.*). Sunt, qui auxilium, quod Ipecacuanha affert, nonniſi effectui emeticis communi adſcribunt (*Comm. Noric.* 1733. *p.* 44. *ſq.* 1734. *p.* 333. *&* 1735. *p.* 221. Baker *de catarrho & Dyſent. Lond.* in Sandiſ. *Theſ. Diſſ. T.* 2. *p.* 375.), cl. Baker tamen tartarum emeticum longe præfert. Sed omnino & mucilaginis, quam recondit & quæ acre vellicans obducit, adſtringendi potentiæ, quæ robur inteſtinis impertit, & diaphoreſeos, quam excitat, etſi hanc ipſam nec tartaro emetico denego, ratio habenda. Effectus eo certior, ſi alvum ſimul ſubducit (Pringle *Diſ. of. the*

army

army p. 262. Conf. Cleghorn *Diſ. of. Minorca p.* 230) ---. De doſi & ordine exhibitionis variant medici. Piſo (*l. c. p.* 37.) vel decoctum vel infuſum ex drachmis duabus radicis & quatuor unciis aquæ paravit, repetiitque hoc pro re nata; ſuadet & ſecundam imo tertiam decoctionem, quam debilioribus magis opportunam cenſet, & adſtrinctoria vi efficaciorem. Hic vero potiſſimum ad purgandi vim radicis videtur reſpexiſſe, etſi magis fini ſatisfieri pronunciat, ſi vomitum ſimul concitaverit. Degnerus (*l. c.*) pulveris drachmam dimidiam ad ſcrupulos duos adultis, pauca vero tantum grana infantibus dedit. Ill. Pringle (*Diſ. of army p.* 261.) affecto præcipue ventricalo ſcrupulum unum, addito pro fortioribus grano uno vel duobus tartari emetici, ſi vero torminibus magis vexatur æger, unde mali fomitem inteſtinis ineſſe præcipue colligitur: vulgaris doſeos loco radicis grana quinque tantum pro doſi exhibet, & bis vel ter eandem quantitatem poſt intervallum unius horæ repetit, donec alvus ſolvatur. Sic grana quindecim plerumque ſufficiunt. Grana tria quovis trihorio ad doſes quatuor capta, aucta ultima doſi ad gr. ſex vel ſeptem, placent cl. Hillary (*Air and Diſeaſ. of Barbados p.* 214. *p.* 86. 95. ; etenim tum vomitu uno vel altero orto fluxus ſubſtitit, & ſudor per aliquot horas ſpontaneus emerſit, qui ali debet potu liquido, & deliria, tremor, aliaque ſyptomata ſopita. Cl. Cleghorn (*Diſ. of Minorca p.* 230.) ejus grana decem vel quindecim in tres doſes diviſa ante meridiem omni bihorio vel ſeſquihorio propinavit, unde ſurſum & deorſum vim exercuit, & ſudorem ſæpe noctu ſequenti produxit, iterans uſum alio die, ſi dyſenteria perrexerit vel majoribus intervallis ---. Sed non omnibus ſatisfecit hæc parvis doſibus utendi methodus. Queritur cl. Monro (*mil. diſ. p.* 72. 83.) haſce ipſas in dyſenteria vomitum quidem & alvi dejectiones effeciſſe, ſed ægros tantopere affectos, ut nollent medelam continuare. Nec ill. Zimmermanno (*von der Ruhr. p.* 81.) exiguæ iſtæ doſes ſucceſſerunt, hinc plerumque ad grana quadraginta aſcendit. Dolet & cl. Clarck (*Diſeaſ. in long voyages to hot countries p.* 230.) ſub climate calido ad gr. pauca datam, nauſeam moleſtam modo alere; vix vero unum ægrum a torminibus vel teneſmo liberare ---. Injectio per alvum apud eos, qui radicem per os ſumere detrectant, licet ad ſedanda tormina valuerit (Helvetius *Traité des maladies p.* 163. 202.), inſueta hodie res eſt.

Abſit vero, ut in dyſenteria compeſcenda, utut Ipecacuanha proficua vere ſit, & quamvis leniori caſu radicem quaſi totius mali abſcindat, unice ea acquieſcamus. Natura mali inflammatoria ſæpe totam anti phlogiſticam curationem ſibi vindicat, & ſi fomes putredinoſus ſubeſt, prout plerum-

que

que contingit, acida & antiputredinoſa, utrobivis junctis potionibus acre obtundentibus, oleoſis, &, poſtquam purgatæ probe primæ viæ ſunt, ac diatheſis inflammatoria devicta, cauta opiatorum adminiſtratione tam ad dolores ſpaſmosque ſedandos, quam ut blanda diaphoreſis cieatur, & profluvium jam a debilitate modo proveniens, ſiſtatur. Tum & de robore debilitato ventriculo & inteſtinorum tractui reſtituendo cogitandum —. Hinc varia illa radicis antidyſentericæ connubia haud paucis conſueta. Idonea quibuſdam viſa eſt miſcela Ipecacuanhæ cum Rheo, ſcilicet pro robuſtioribus illius grana quindecim hujus drachma una (Albrecht in *Comm. Noric.* 1741. 3. 133.), vel, quod cautius, in bolo ex granis circiter quindecim illius, Rhabarbari gr. duodecim, nitri granis decem cum ſ. q. ſyrupi Cichorei compoſiti (Navier *ſur pluſieurec maladies populaires p.* 10.), & in pertiuaci diarrhœa ex maſſa ſanguinea corrupta conduxit pulvis ex Rhei & Ipecacuanhæ $\overline{aa}$ gr. viginti (De Störck *Ann. med.* 1. *p*, 108. 163. *Form.* 25.). Egregium eſt ad finem dyſenteriæ Ipecacuanhæ cum anodyno connubium, quando fluxus continuat (Pringle *Diſeaſ. p.* 263. 283.). Cl. Brocklesby (*Obſervat. on Camp. Diſoaſes p.* 189.) hoc tempore mane & veſpera pilulas ex opii granis duobus & Ipecacuanhæ gr. tribus obtulit. Opio junctam ex præcipuis ſiſtentibus (aſtringents) eſſe expertus Clarck (*l. c. p.* 231.). Subinde quoque grana radicis tria ad decem uno grano opii maritata, & quavis quarta vel ſexta hora oblata, levamen attulerunt cl. Monro (*mil. Diſeaſ. p.* 84.), ſed raro eo connubio finem ſe attigiſſe queritur. Non mirabitur opii inſignem quautitatem ab hiſce præſcriptam, qui, quæ mox ſequentur de Ipecacuanhæ vi in eo mitigando, ſecum reputet —. Vere adſtringere radicem ſolam exigua doſi ſub finem mali captam, idque ſalutari effectu, compertum; nam miles poſt inflammatorium ſtatum morbi profluvio albo debilitatus, adſtringentibus aliis fruſtra uſurpatis, hac medela mane ad grana ſex ingeſta convaluit, quæ quidem primis diebus vomitum creavit, inſequentibus nihil nauſeæ movit (Huck in Pringle's *Diſeaſ. p.* 283.).

Pauca modo de uſu radicis in febribus monebo. Conducit, ut alia emetica, quando originem vel pabulum ex colluvie primarum viarum trahunt (Conf. Vateri *Diſſ. de Ipecac. virtute febrifuga atque antidyſenterica reſp.* Fritſchio *p.* 9. *ſq.* & Car. Gianella *de admirabili Ipec. virtute in curandis febribus Patav.* 1754. in Hall. *collect. Diſſ. pract. T.* 5. *n.* 155.). In intermittentibus ſub indiciis ſordium ibi ſtabulantium purgantibus longe præferenda, quæ non valide ſatis acre vellicans excutiunt, debilitant, hincque paroxyſmos

mos protrahunt. Verum contra cognovi Konigii (*Regn. veget. ſect. 4. p. 881.*) effatum: non ſuffurari Ipecacuanham vires vel depauperare, ſed conſervare & liberare, quod quum apud me, tum apud alios frequenter cognovi. Aptiſſime capi mox poſt paroxyſmum finitum cum cl. Colombier (*Code de Med. milit. T. 3. p. 88.*) & ill. a Roſenſtein (*Barnsjukd. p. 311.*) ſentio. Sicque tempori parcimus in præparando corpore pro corticis peruviani tempeſtivo uſu. Extendit cl. Gianella virtutem etiam ad illas febres, quarum fomes in ipſis viſceribus & ſanguine reſidet, & autumno præcipue ingruunt, harum curationem ſola radice iſta abſolvi poſſe aſſeverat, dum infuſum aquoſum partitis doſibus mane bibatur, &, repetitione ejus ſi opus alio die prægreſſa, tandem infuſum vel decoctum adhibeatur, quod magis adſtringens, quam purgans, cenſeatur (Vid. *l. c. p.* 96.).

Spaſmos ſopire Ipecacuanham variis documentis elucet. Huc ſpectat efficacia in aſthmate ſpaſmodico ſingularis, cui hypochondriaci & hyſtericæ ſæpe obnoxiæ ſunt, & fœminæ obſtructione menſium laborantes, vel termino, quo ceſſant, propiores. In hoc malo opiatis longe antecelluit. Sub paroxyſmo ipſo radicis ſcrupulus unus capitur, qui vomitum excitat multo levamine. In chronico & habituali morbo conferunt tria ad quinque vel decem grana, mane per quatuor vel ſex hebdomades ingeſta. Grana quinque plerumque emeſin excitant; qui ſi per minorem doſin non inſequatur, perinde eſt, unde antiſpaſmodica vel relaxans natura tanto manifeſtius evincitur (Akenſide *med. Tranſact. Vol. 1. p. 93. ſqq.*). Aliquando muci accumulatio jungitur, quo caſu tanto præſtantior eſt, expectorationem levans.

Sed non defraudanda radix ſuo in hæmorrhagiis compeſcendis pretio, etſi non ſingulis innotuit. Infallibile remedium in fluxibus dyſentericis aliiſque hæmorrhagiis vocat Bagliv. (*Oper. p. 61.*). Convenire in magnis hæmorrhagiis, in immoderato catameniorum aut hæmorrhoidum fluxu, imo etiam in hæmoptyſi Barbeirac (*medicament. conſtitutio p. 95.*) notat. In ſanguinis fluxibus tum pectoris tum uteri curandis optimum omnium & conſtantiſſimum reputat Gianella (*l. c. p. 93.*). Sed nec hi nec alii methodum dilucide exponunt. Dignum igitur Regio medico erat argumentum, huic inopiæ ſubvenire. Subvenit vero cel. Dahlberg. (*Vetensk. Ac. Handl.* 1770. *p.* 316. *ſq.*) variis caſibus lectu dignisſimis hanc virtutem in hæmorrhagiis uteri haud ita pridem confirmans. Grani enim modo $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{3}$ pars ſaccharo mixta, omni trihorio vel quadrihorio ingeſta, ſicque nullus vomitus ſubortus, & primis doſibus jam inſigne levamen præſtitit. Litteris (*m. Julio a.* 1775.) experientiſſ. vir

po-

poſtea me de iteratis ſuis feliciter experimentis certiorem fecit. Poſt cognitam hancce methodum hæmorrhagiam uteri trimeſtrem gr. $\frac{1}{2}$ ſub eadem miſcela omni bihorio vel trihorio dato ſuppreſſit cel. Bergius (*l. c. p.* 324.). Semel haud ſine commodo ad miniſtravit eandem in eodem malo cl. Guldbrand (*Diſſ. præſ.* Saxtorh *de ſanguifluxu uterino Hafn.* 1774. recenſ. in cl. Tode *med. chir. Bibl. Vol.* 2. *P.* 3. *p.* 189.). Ad vomitum uſque exhibuit eam cl. Petiz (*Gazette ſalutaire* 1775. rec. in *Bibl. cit. Vol.* 3. *P.* 1. *p.* 162.). In mictu cruento quoque Dahlbergius (*lit. cit.*) ſingulari caſu ea magis quam ulla alia medela profecit —. Pluries vero ejus voto reſpondit in tuſſi catarrhali, quin ea, quæ phthiſin comitatu levando ſputa vel opem ferendo abſque evacuatione ſenſibili (*Vet. Ac. Handl. anno cit. p.* 319.). Vix arbitror adſtringendi vi hœmorrhagias ſedare, quum in tantilla quantitate exigua, ſi ulla, non poſſit non eſſe, ſed vel maxime rationem eſſe habendam antiſpaſmodicæ naturæ, tantoque magis, quum plerumque ſpaſmi hæmorrhagiis ab interna cauſa profectis ſeſe admiſceant, præcipue in fœminis, quarum res hic agitur. Non adverſatur exemplum radicis ad vomitum uſque datæ, quum conſtent mihi alia, vomitu ſpontaneo hæmorrhagias internas non ſolum non auctas, ſed mitigatas; quorum hic modo numero caſum mihi obvium fœminæ hæmorrhagia narium profuſiori correptæ.

In opio debilitando memorabilem potentiam habet radix noſtra. Id ut ſupra dictis (*p.* 441.) apparet, ita potiſſimum Pulvere Doveri), Anglis frequentato (de quo infra plura ſub Opio), qui recipit duo plurave grana Opii totidemque Ipecacuanhæ, nec alium effectum, quam largam ſudoris excretionem, excitat. Fuit puella, quæ malo ſcopo unciam tincturæ Opii, ſcrupulum circiter ejuſdem continentem ingeſſit, ſed, etiamſi ſopore, convulſionibus ſpaſmiſque diriſſimis jam corriperetur, ſolo Ipecacuanhæ uſu repetito periculum eluctata (Smith in Marx *Diſſ. de ſpaſmis p.* 39.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Vinum Ipecacuanhæ) *Ph. Lond. p.* 66. Ex radice Ipec. flavedine corticum aurantiorum ſiccorum, in vino Canarienſi maceratis.

Tinctura) *Ph. Ed. p.* 42. Ex radice cum vino albo Hiſpanico macerata —. Utrumque doſi aliquot drachmarum ad unciam unam vel integram emetico fine propinatur.

O R-

ORDO XIV.

CONTORTÆ.

VINCA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 209. *Gen. pl. p.* 115.

Pharm. VINCÆ PERVINCÆ *Herba*.

198. VINCA MINOR; caulibus procumbentibus, foliis lanceolato-ovatis, floribus pedunculatis Linn. *Spec. pl. p.* 304. Clematis Daphnoides minor C. B. Icon: Regnault *Botanique* La petite Pervenche, Pl. fruticoſa, in temperatioris Europæ, ut Germaniæ, Helvetiæ, Angliæ, Galliæ ſylvis creſcens, vernalis.

Huic valde ſimilis *Vinca magior* L. (Regnault *l. c.* la grande Pervenche) adeo, ut nuperrime varietas præcedentis dicta fuerit (*Syſt. veg. l. c.*). Nec differunt virtute (Chomel *Uſuell. T.* 2. *p.* 273.), prior etſi ſuetior. Herba amara cum ſignis latentis acidi, ſicca leniter adſtringit. Plures in hæmorrhagiis ſiſtendis valere indicant. Folia contuſa & convoluta eo fine naribus ſanguinem ſtillantibus intruſa (Chomel. *l. c. p.* 274.); & ita & conticuiſſe fertur hoc profluvium foliis ore ſumtis (ex Coſtaeo Idem.). Par ad menſtrua & hæmorrhoides & hæmoptyſin cohibendum laus (Tourn. *Hiſt. des pl. de Paris T.* 1. *p.* 371. Chomel *l. c.*). Et ad fluorem album ſubigendum, in infuſo theæformi. Phthiſicis autem ſucceſſit ſerum lactis, decocto herbæ paratum. Hodie vix ultra gargariſmata uſu venit in angina inflammatoria, præcedente jam Jo. Agricola (*Inſtit. chir. f. m.* 223.) & confirmantibus Tiſſot (*Avis p.* 152. *Form. n.* 19.), Bourgois (in Bomare *Dict. T.* 8. *p.* 381.), qui decocto mel roſarum addit. Uſurpandi igitur herbam modus vel infuſo vel decocto eſt.

NE-

NERIUM.

LINN. *Syſt. veget. p.* 209. *Gen. pl. p.* 116.

Pharm. PROFLUVII. s. CONESSI *Cortex*.

199. *NERIUM ANTIDYSENTERICUM*; foliis ovatis acuminatis petiolatis Linn. *Spec. pl. p.* 306. Codaga pala dicta in *Hort. malab. T.* 1. *Tab.* 47.: ſed Curatu pala in deſcriptione. Nerium indicum ſiliquis anguſtis erectis longiſſimis Burm. *Theſ. zeyl. p.* 167. *Tab.* 77. Arbor humilis creſcens in Malabaria & Zeylona.

In littore Coromandeliano vocatur Cortex Coneſſi-ſeca, unde Anglis nomine *Coneſſi-bark*, uti & *Tili-cherry-bark* (Brocklesby) venit. Raro extra ſolum natale & Angliam, ubi nec plauſum communem videtur nactus, ægris offertur. Eſt nigricans extus, lichene cinereo tectus, qui vero auferri debet, prout & ille cortex eligendus, qui minimum hujus tegminis habet, iſque ex junioribus ramis. Saporis auſteri & grate amari, dum recens in pulverem redactus guſtatur; mora enim perdit ſaporem cum vi (*Medical Eſſays of Edinb. Vol.* 3. *p.* 32.). Lacteſcentem acrem vocat ill. A Linné (*Mat. med. p.* 71.). Narcoticum vult Brocklesby (*Obſerv. on Camp-Diſeaſes p.* 194.). Efficaciam contra ventris profluvia *Hortus Malabaricus* (*l. c. p.* 84.) propoſuit. Sed loquitur de cortice radicis, qui tritus & aqua calida potus prodeſſe, in dyſenteria nominatim lacte datus conferre, ibidem traditur. Virtuti in hiſce morbis præſtantiſſima collectio obſervationum medicarum Edinburg. ante quadraginta fere annos, interprete Alex. Monro ſen., ſubſcripſit (*med. Eſſ. l. c.*). Placuitque nominatim electuarium ex pulvere corticis ſubtiliſſimo & ſyrupo corticum aurantiorum, cujus drachma dimidia vel major quantitas quater de die per triduum vel quatriduum ſumta. Primo die numerus & copia dejectionum augetur, ſed ſine torminum incremento, ſecundo die color earum melior, & tertio vel quarto die ad naturalem fere conditionem perveniunt. In recenti diarrhœa vitio diætæ, abſque febre, orta raro ſpem fruſtratur, præmiſſa modo Ipecacuanhæ pro vomitu doſi. Convenit & in diarrhœa habituali. Febris ſi jungitur, hæc prius ſuperanda. Electuarium quoque dictum enervatur ſitu, hinc omni die vel alternis diebus renovari debet (*l. c.*). Curavit eodem cl. Monro dyſenteriam trimeſtrem, alia commoda remedia eludentem (*l. c.*) ---. Nihil vero aliud in hoc morbo præſtitit cl.^mo^ Brocklesby (*l. c.*), quam alia aromata amara, tonum primarum viarum confirmantia, quin narco-

ticum exiſtimans, ab eo metuit, tanto magis, quum ex drachmis ejus duabus intra nychthemerum ingeſtis ſpaſmum cynicum obſervaverit. Cortice Tellichery inſuper obſtinatas intermittentes febres debellari in India orientali legitur (Lind *on Diſ. in hot Climates p.* 308.).

ASCLEPIAS.

LINN. *Syſt. veget. p.* 213. *Gen. pl. p.* 120.

Pharm. HIRUNDINARIÆ s. VINCETOXICI *Radix.*

200. *ASCLEPIAS VINCETOXICUM*: foliis ovatis baſi barbatis, caule erecto, umbellis proliferis Linn. *Spec. pl. p.* 314. Aſclepias albo flore C. B. Vincetoxicum Dodon *pempt. p.* 407. Icon: Regnault *Botan.* Le Domte-venin. Planta perennis locorum montanorum.

Eſt ex venenata familia, cujus plures ſtirpes vel lacte acri ſuſpicionem excitant, quo etſi hæc deſtituitur, aliis tamen notis ſuſpecta exiſtit. Reſpuitur a brutis, præterquam capris, quæ extremis cauliculis veſcuntur (*Vet. Acad. Handl.* 1744. *p.* 250.). Ab equis non niſi gelu tacta devoratur (Linn. *Fl. Svec. p.* 76.). In œconomia memoria dignam hanc ſtirpem, ut congeneres, reddit pappus ſeminum pro culcitris & lini ſpecies, quam caules, ſolito modo putrefactione præparati, impertiunt (*Vet. Ac. Handl. l. c.*).

Radix) conflatur copia fibrarum pallide flaveſcentium gracilium, longarum, ex capite quodam communi prodeuntium. Dum recens eſt, odorem aliquantiſper fortem, nauſeoſum ſpargit, haud abſimilem illi, qui Aſaro vel Valerianæ ſylveſtri ineſt, qui vero ſiccatione plurimam partem perit. Guſtata initio ſubdulcis dein ſubacris apparet. Aperire obſtructa & pellere ſudorem, lotium, menſtrua, experimenta docuerunt, quæ quidem hodie rarius cum iſta capiuntur. Anodyni aliquid præterea ſubeſſe non abſonum, quod & agnovit Frid. Hoffmannus (*Mod. ſyſt. T.* 4. *P.* 3. *p.* 431.). Vomitus leviores orti ex decocto (*Nucl. Belg. p.* 305. Dürr in *Eph. N. C. Dec.* 2. *A.* 7. *p.* 105. Geoffroy *Mat. med. Traité T.* 5. *p.* 232.). A pluribus præſtantia in hydrope celebratur. Aquam inter cutem collectam diſpelli ea vino decocta ſudore, per pedum adeo plantas erumpente, legitur (Jo. Bauh. *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 139.). Pluribus hydropicis decocto radicis Dürr (*Eph. N. C. loc. cit.*) auxilio fuiſſe ſibi perſuadet, ita tamen ut curationis partem & purgantibus & lixiviis cinerum Juniperi & ligni Quercus tribuendam fuiſſe pateat. Hinc & Stahlius in pulverem ſuum antihydropicum re-

recepit. Infuſum aquoſum menſtruis reſerandis idoneum prædicatur (Tourneſ. *Pl. de Paris T.* 1. *p.* 100.). Sunt &, qui in ſebribus malignis, quin ipſa peſte, extollunt liberali ſine dubio nimis laude (Palmar. *de febr. peſtil. c.* 18. Untzer *Antid. peſtil. L.* 2.). Hæc anſam nominis Contrayervæ Germanorum dedit. Hujuſque reliquiæ adhuc ſuperſunt in Eſſentiis alexipharmacis Stahlii. Nec pluris facio vim in exanthematibus pellendis, nominatim variolis (Conf. Linn. *Fl. Svec. p.* 77.); qui ſi erumpere detrectent, alio ſane ſtimuli genere opus habent. In ſtrumis & ſcrophulis decoctum radicis valuit, etiam herba in porcis (Elſner in *Eph. N. Curioſ. Dec.* 1. *Ann.* 1. *n.* 57. *p.* 153. *ſq.*). Pulvis radicis ulceribus inſperſus inſervit iis depurandis (Tournefort).

Doſis pulveris ad ſcrupulum unum vel drachmam dimidiam ſupraque ſtatuitur, pro infuſo drachmæ tres vel quatuor. Præſtat hoc decocto ob rationes ſupra dictas. Extractum aquoſum moderate dulce eſt, balſamicum & amarum; ſpirituoſum fortius, etſi parcius, retinet odori principii radicis partem.

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Pulvis Scillæ compoſitus Sthalii) *Ph. W. p.* 157. Ex radicibus Scillæ & Vincetoxici. Reſolvens potenter & diureticus ad grana tria vel quinque. Plura de hoc infra ſub Scilla.

Eſſentia alexipharmaca Sthalii) *Ph. W. p.* 74. *Brand. p.* 83. Radices varias aromaticas una cum hac & herba Scordii in ſpiritu vini digeſtas continet. Laudatur ad flatus diſſipandos, ſudorem pellendum, contra malignitatem morborum, item reſolvendi ſcopo ad guttas quadraginta ſupraque.

Eſſentia alexipharmaca temperata Ejuſd.) *Ph. Wnrt. p.* 75. *Brand. p.* 84. Paullo temperatior ob omiſſas varias radices aromaticas, hinc doſi majori conceditur.

CINCHONA.

LINN. *Syſt. veget. p.* 178. *Gen. plant. p.* 91.

Pharm. CHINCHINÆ s. PERUVIANUS *Cortex.*

201. *CINCHONA OFFICINALIS*; *Syſt. veg. l. c. Spec. pl. p.* 244. Quinquina De La Condamine in *Mem. de l'Ac. d. ſc. de Paris* 1738. *p.* 226. cum icone *Tab.* 5. 6. recuſa in Roſèn *Diſſ. de cort. peruv. Lond. Goth.* item in Lurſenii *Diſſ. de cort. peruv. L. B.* Figura quoque obtinet in Richardi Pulteney *Diſſ. de Cinchona officinali* Linn. *Edinb.* 1764. icones im-

haud diſſimilis. Arbor creſcens in regno Peruviano præcipue prope urbem Lojam vel Loxam diſtantia milliaris circiter in montibus & in tota iſta catena montium, quæ inde uſque ad 25. vel 30. milliaria auſtrum verſus ſeſe extendit, item circiter 20. milliaria ſeptentrionem verſus (De La Condamine *l. c. p.* 236.), interdum etiam ad ripas fluviorum exiguorum (Arrot in *Phil. Tranſ. Vol.* 40. *p.* 83.). In montibus territorii Cuencæ invenit Ulloa (*Voyage de l' Amerique meridionale T.* 1. *p.* 276.). Solitaria ſparſim inter alias arbores.

Optimam notitiam arboris hujus, ob corticem celebratiſſimæ, debemus illuſtri De La Condamine (*l. c.*), qui a. 1737. ipſe in ſolo natali arborem examinavit. Excelſa arbor & craſſa, interdum ſuperans craſſitiem corporis hamani, media craſſitie octo ad novem pollices diametro æquat. Cujus vero menſuræ arbores raræ ſunt, quoniam ex decorticatione crebra emortuæ. Unde ill. vir arbores vix ultra 12. ad 15. pedes longas, nec brachio craſſiores vidit ---. Plantis contortis non dubitavit ill. A Linné recenſius accenſere (V. Reſpond. Tillaei *Diſſ. de febr. interm. curatione Veſp.* 1771. *p.* 34. item Linn. *Syſt. veg. l. c.*).

Cortex) cultro inciſus deglubitur menſe Septembris ad Novembrem uſque, quo unice tempore ceſſat pluvia in montibus, & collectio eo uſque continuatur, donec ejus nihil in arbore ſuperſit, tum libero aere projectus & crebro agitatus ſiccatur, ſedulo cavendo, ne humiditatem demum contrahat (Arrot *l. c. p.* 84.). Juniores arbores decorticatione non pereunt, ſed ſurculos dein ex baſi agunt (Condam *p.* 229.). Subvenit & propagationi ſpontanea, diſſeminatio, quæ tameu metum non diſcutit, ne olim inopia utiliſſimi medicamenti enaſcitura ſit, quum de planatione non cogitetur (Ulloa *l. c.*). Optimus olim habitus, qui in monte Cajanuma (Condamine *l. c. p.* 227.), duabus & dimidia leucis Loja diſtante, collectus fuit.

Diu efficacia corticis in febribus intermittentibus fertur Americani[illegible] adventum Hiſpanorum fuiſſe, quam
[illegible] (Condamine *l. c. p.* 232.).
[illegible] erritorio Lojenſi cl. Juſſieu, co-
[illegible] Condamine, docuiſſe incolas ve-
[illegible] æ naturæ, qui antea eos ab eo
[illegible] a *l. c.*). Cecidit quoque ſine dubio
[illegible], qui olim ibi invaluit, Euro-
[illegible] tinctorio uſui inſervire, cujus
[illegible] America facta (Condam. *p.* 236.).
F[illegible] medica ejus vis innotuit, & quod-
lix[illegible] erta quædam profiteri vacat.
patea[illegible] ente correptis & inſtinctu in
cor-

corticem delatis, Americanos dedicisse virtutem, vetus traditio (*l. c. p.* 233.). Qua niſi verior, tamen veriſimilitudine non caret alia, febrientem Americanum ſedandæ ſitis cauſa accurriſſe ad ſtagnum, in quod aliquot arbores Chinchinæ incidiſſent, aquam potatum, utut amaram, unde, præter opinionem, ipſam febrem ſublatam, quod idem conſilium poſtea ejus ſuaſu alios cepiſſe in ſebre eodem eventu, donec invaleſcens aquæ ex arboribus putredo aquam virtute caſſam redderet (Geoffroy *Mat. med. Traité p.* 78.). Latuit vero reliquum orbem hocce divinum remedium, donec conjux Proregis Peruviani, Comitiſſa Del Cinchon, Limæ febre intermittente pertinaci tentaretur, contra quam Præfectus (Corregidor) Lojenſis corticem commendavit, cujus etiam ope, experimentis apud alios prægreſſis, convaluit, quod accidit a. 1638. Diſtribuebat dein ipſa illum; unde ſub nomine pulveris Comitiſſæ inclareſcere cœpit. Et poſtquam illa diſtributionem patribus ſocietatis Jeſu relinqueret, dictus pulvis Jeſuitarum. Quum poſtea a Jeſuitis Limenſibus opera Procuratoris generalis Jeſuitarum Romam portio Cardinali De Lugo mitteretur, vocatus pulvis Cardinalis; qui ipſe Procurator in itinere ſuo Gallico Ludovicum 14. tum adhuc Delphinum dicitur a febre liberaſſe. Reducibus Comite Del Cinchon ejuſque conjuge in Hiſpaniam a. 1640. promulgata amplius adhuc ejus efficacia fuit, adeo ut penuria ejuſdem ſenſim naſceretur Lojæ, unde alii cortices ab incolis ſubſtituti (Morton *Oper. T.* 2. *p.* 68. Condamine *l. c. p.* 234.). Nomen Quinquina arbitratur De La Condamine eſſe Americanum, nonne potius a nomine Proregis depravato ortum? In Peruviano autem regno vocatur *Corteza* vel *Caſcara de Loxa* h. e. cortex Lojenſis, item *Caſcarilla* h. e. cortex parvus. Alia ibidem arbor eſt, Quina Quina nuncupata, inciſione ſtillans reſinam odoram, quæ ad ſumigationem, ad emplaſtra, ad oleum inde extrahendum, & ad tranſpirationem promovendam manibus retenta adhibetur; ejuſdem vero arboris cortex in intermittentibus efficax, valde amarus, unde ante detectum corticem Peruvianum in hoc aquieverunt, & hinc quoque confuſio utriuſque nata, & cortici Cinchinæ idem nomen a quibuſdam tributum (*l. c. p.* 237.). Nomen *corticis Peruviani* uſitatiſſimum patria impertiit.

Loco natali tres vel quatuor ſpecies corticis diſtinguuntur, cortex *albus*, *luteus*, *ruber* (Condamine *l. c. p.* 228.) & *corrugatus* (Creſpilla Arrot *l. c. p.* 81.) quarum prima videtur eſſe peculiaris ſpecies botanica; ſequentes autem duæ non eſſentialiter diſcrepare (Condam.). Ut venditione tanto plus lucri conquirerent, jam initio variæ fraudes commiſſæ fuerunt, corticem effœtum ſolutione aquoſa Aloës im-

impregnando (Morton *Oper. T. 2. p. 96.*), vel alios cortices vero ſubſtituendo. Fuerunt hi cortex arboris Alizier, cortex Cucharilla, nobis Caſcarillæ nomine notior, cortex nuperrime dictus Quinæ Quinæ (*l. c. p. 235.*). Dolo quoque haud raro ſubſtituitur cortex Mahogoni, qui ſimilis iſti valde eſt, & in Jamaica in febribus intermittentibus comprobatus (Lind. *on Diſeaſ. in hot. Contries p. 308.*) —. Sed & alii cortices exotici æmulas virtutes ſaltim in febribus intermittentibus ſpoponderunt. Huc pertinet Cinchona caribæa (quam olim ill. A Linne *Spec. pl. p. 245.* aliena fide inſeruerat, hodie *Syſt. veg. p. 178.* ab hoc genere removet) circa Havanam & in Domingo detecta, in cujus & colore & ſapore ſimilitudinem cum Peruviano inſignem cognovit ill. Jacquin (*ſel. ſtirp. amer. Hiſt. p. 61. Icon. 179. Fig. 95.* uti & Eujſd. *Obſerv. bot. P. 2. p. 27.*) — Genus Achras L. quatuor, ſecundum cl. Browne mentem, ſpecies continet, quarum cortex cum altero vi admodum convenit, & ſub hoc nomine crebrius in America uſurpatus. Eſtque in hiſce amarus & adſtringens & extractum ejuſdem omni fere modo Chinchinæ extractum æmulans. Felicior tamen fuit ejus uſus in America quam Anglia, in quam regionem experimenti cauſa cortex tranſmiſſus (Browne *nat. Hiſt. of Jam. p. 202.*). Harum ſpecierum una eſt Achras Sapota (Linn. *Spec. pl. p. 470.*), cuius iconem debit Browne (*l. c. T. 19. Fig. 3.*) & Iacquin (*ſtirp. amer. Hiſt. T. 41.*), qui (p. 57.) virtutem corticis in febribus Peruviani loco confirmat, & ſeminum decorticatorum efficaciam in lotio pellendo extollit —. Corticis Tellichery-bark vel corticis de Pala dicti in febribus intermittentibus obſtinatis pretii ſupra (*p. 447.*) jam mentionem feci —. Cortex Liriodendri Tulipiferæ L. in America quibuſdam ſuppar habetur (Kalm's *reſa Tom. 2. p. 321.*) —. Noſtro tempore Lignum Quaſſiæ ſuccedaneum viſum, quod de medicina alias efficaci tamen non confirmat certior praxis —. Aliis placuerunt cortex Hippocaſtani, Fraxini, Salicis, Pruni ſylveſtris, nuc s Cupreſſi, flores Chamomillæ, radix Gentianæ, herba Centaurii minoris, Gallæ rel. ut mineralia qnædam, pro febrifugis venditata, taceam (Conf. Kniphofii & Vogt *Diſſ. de ſuccedaneis cortici peruv. febrifugi Erford. 1747.*).

Non una vero arboris pars ab omnibus & ſingulis auctoribus ſelecta. Plerique in eo conveniunt, quod cortex ramulorum prærogativam habeat, præeunte Mortono (*Oper. T. 2. p. 98.*); alii, ut Liſterus *Mantiſſa ad exercit. de Hydrophobia p. m. 56.*) corticem trunci commendant, alii, ut auctor libri *ſur les admirables effets du Quinquina p. 29.*, corticem radicum præſtantiſſimum judicant. Fide Angli Oliver (*Phil. Tranſ. Vol. 24. n. 290.*) indigenis cortex fructus pri-

primum in uſu fuit. Semen ipſum quibuſdam febrifugum (V. Raii *Hiſt. plant.* T. 2. p. 1797. & Dale *Pharmacol.* p. 318.).

Ante omnia autem notæ integritatis corticis in aprico eſſe debent. Eligendus igitur, qui ex gracilioribus ramis convolutus, modice craſſus eſt, attamen ponderoſus. Externa ejuſdem ſuperficies ſcabra, fuſca ſit, aut nigricans vel griſea, interius vero colorem cinamomeum vel paullo obſcuriorem præ ſe ferat. Maſticatus amarorem & modicam adſtrictionem cum veſtigiis mitis aromatis prodat, odorem vero aliquantum mucidum habeat, cum quo & ſapor conveniat. Fractus non debet in fibras lignoſas diſcerpi vel in farinam carioſam dilabi. In fragmentis puncta ſplendentia appareant (Conf. Werlhof *Obſerv. de febribus* p. 83.) —. Ad bonitatem dijudicandam quoque ſequens experimentum conducit. Coquatur ejus portio in tantillo aquæ, denique in ampullam infundatur. Quod ſi tum decoctum, quamdiu calidum eſt, rubicundum apparet, ſed, ut primum refrixerit, & ſedimentum dejecerit, pallidum, bonæ notæ eſt (Roſenſtein's *Branſiukd. Ed.* 3. p. 136. *Apot. Ed.* 2. p. 16.) —. Corticem in Anglia venalem præſtare illi, qui in Belgio proſtat, affirmatur, quin additur repudiatum in Anglia emtores inter Belgas reperire (Fothergill *med. Obſ. & Inquir. Vol.* 1. p. 319.).

Ad dilucidandas virtutes corticis medicas chemica analyſis exiguam, ſi ullam, affert lucem. Gummoſas pariter ac reſinoſas, quæ junctim dimidiam circiter corticis partem conſtituerunt (Mautt *Diſſ. de cort. peruv.* 1770. in Sandifort *Theſ. Vol.* 1. p. 181.), terreas inſuper & alcalini ſalis tantillum, elicuerunt. De proportione vero inter gummi & reſinam non conveniunt auctores. Gummoſas pondere longe minori, quam reſinoſas, illi ineſſe, colligit Geoffroy ſenior (*Mat. med. Traité* T. 2. p. 319.), cl. Mautt autem gummoſas potiorem partem conſtituere per ſua experimenta affirmat. Vis adſtringens in reſina latere videtur, quæ coctione protracta cum aqua elicitur, vel eliquatur, non vero omnino ſolvitur, unde decoctum ſenſim turbidum fit. Si reſina coctione extracta fuerit, nullus amplius adſtrictionis ſenſus, ſed amarities fere unice in reſiduo inſpiſſato percipitur (Lewis *M. m.* p. 441.). Corticis peruviani ut aliorum vegetabilium amarorum & adſtringentium virtus æque facile aqua frigida, ac fervente, eruitur. Reſinæ ejus eadem quantitas maceratione quæ coctione elicitur: aſt trituratione ſolutio in aqua acceleratur. Sed nec frigida nec fervens aqua vel ſpiritus vini rectiſicatus ſeorſum omnes virtutes recludit. Efficacius autem ſolvit aqua frigida, quam ſpiritus vini rectificatus; verum ſpiritus vini non rectif. ſ. vinum adu-

aduſtum fortius menſtruum eſt aqua, & vinum Rhenanum fortius proxime dicto (Percival's *Eſſays medical and experimental Eſſay* 3. *Vid. e. gr. p.* 161. *ſq.*). Pulveri corticis non vero extracto ferreæ inſunt particulæ (Model's *erſtes Schreiben v. d. Beſtuſcheffſchen od. Lamottiſchen Nerventinctur p.* 39. recte quoque Plenck in *Samml. v. Beobachtungen d. Wundarzn. T.* 1. *n.* 6. *p.* 183.). Etſi guſtando adſtrictionis ſenſus enaſcitur, non tamen ita, ut ab aliis adſtringentibus, ſolutio vitrioli martis miſcela corticis nigreſcit, ſed potius virideſcit (Alſton *M. m. T.* 2. *p.* 6.). Viredinem tamen in nigrum colorem mutari juſta dilutione alius expertus eſt (Lewis *l. c.*).

Ad experimenta cum cortice extra corpus animale inſtituta, quibus abdita ejus natura cognoſcitur, quoque pertinent ea, quæ vim antiputredinoſam ejuſdem evincunt; quorum multa ingenioſa inſtituerunt eodem, partibus animalibus addito, Pringle (in *Diſeaſes App.*), Macbride (*Experiment. Eſſays p.* 35. *p.* 139. & alibi), anonymus Gallus *Eſſai ſur la putrefaction p.* 445.), Percival (*Eſſays l. c.* inde a *p.* 61.), item cl. Mautt (*Diſſ. de cortice peruv.* in coll. Sandifort. *Vol.* 1. inde a *p.* 195.), qui carnes quoque hominum variis morbis defunctorum item ſanguinem humanum eo fine exploravit. Contra putredinem autem viſus eſt vi inferior floribus Chamomillæ & radice ſerpentariæ Virginianæ (Pringle's *Diſeaſes App. p.* 12. 20. 22. 27.) eſſe. Non vero ſolum arcet putredinem, ſed etiam corrigit (*l. c. p.* 23.). In corpore humano tanto plus virtutis promittit, quum ſaliva & bilis particulas corticis validius recludat (*l. c. ſq.*). Undenam vero iſta efficacia antiſeptica, quæ ulterius in morbis putridi generis infra confirmabitur? an a vi adſtringendi, quum putredo conſiſtat in disjunctione particularum, & omnia adſtringentia putredini reſiſtant? ſed & alia antiputredinoſa exſtant ſine adſtrictione (*l. c. p.* 30.), exemplo Camphoræ, Serpentariæ virginianæ. An fermentatione, quam generat, reſtituitur aer fixus, quo deſtructo putredo, ſimulque compingit, & vaſis putredine relaxatis tonum ſuum impertit, judice Macbride (*loc. cit.*)?

Decipiuntur igitur, qui ab amaritie & adſtringendi vi omnem in morbis effectum dependere arbitrantur, qui ipſe tam varius eſt, ut fruſtra alia amara & adſtringentia eidem ſubſtituere tentatum fuerit. In febribus intermittentibus nominatim, uti & aliis quibuſdam morbis, manifeſtum eſt, primariam vim in nervos eundem exſerere. Addo tamen ill. Linnei noviſſime declaratam ſententiam, quod cortex in febribus intermittentibus amarore ſuo, quo tenaciter inquinet, ut loqui amat, tam ſanguinis quam ſolidorum omnium partes, h. e. arctiſſime ſeſe cum iiſdem combinet, efficaciam

ſuam

ſuam præſtaret (*Diſſ. de varia febr. interm. curatione reſp.* Tillaeo *p.* 34.).

Diſpar valde de ſalubritate & effectu corticis indicium fuit. Cauſa obtrectationis partim in conſuſionem ſpecierum & fraudes conjicienda. Obſtitit quoque famæ inſigne ejus, quo initio vendebatur, pretium; Romæ e. gr. argenti pondus & ſimile corticis pari pretio cenſebantur (De La Condamine *l. c. p.* 234.). In Anglia quidam olim medici ſuis potius quam ægrorum commodis litantes ob compendioſiorem febrium curationem damnarunt (Morton *l. c. p.* 69.). In Italia, ubi circa a. 1649. Romam intravit, & Fraſſonus inter primos admiſit, tot initio obtrectatores habuit, ut exulare deberet ex pharmacopoliis & intra clauſtra tantum quarundam monialium retineretur (Torti *de febr. period. pernicioſ. p.* 3.) Subvenit autem titubanti ejus jam gloriæ in Anglia Robertus Tabor (Ita nomen ejus ſcribit Ray in *Hiſt. pl. T.* 2. *p.* 1797. alii Talbor V. Talboth) Anglus empiricus circa annum 1679. factis nomine febrifugi Anglici experimentis; quod ipſum variis formulis pro re nata conſtans, dein Ludovicus 14., ſolutis duobus millibus Ludovicorum aureorum & annuo ſtipendio totidem Francorum, erogata ſimul inventori Equitis dignitate, ſibi vindicans, in beneficium hominum evulgandam curavit (*Le remede Anglois pour la Gueriſon des fievres, publié par ordre du Roi par* Nic. De Blegny *à Paris* 1682. 12.; item Ejusd. Libellus *les admirables effets du Quinquina*, ubi tota curationis Equitis Tabor ratio ſignificatur). In Svecia poſt a. 1690. primum innotuit (Roſenſtein *Barnſiukdomar. p.* 319.). Sic ſenſim ſummorum medicorum omnium gentium auctoritate non in febribus intermittentibus modo, ſed in tot aliis morbis comprobatus, Sebaſtiani Badi medici Genuenſis (*Anaſtaſis corticis Peruviæ* 1663., qui inter primos deſcripſit corticis efficaciam) Sydenhami, Mortoni, Torti, Bianchi, Lanciſii, Fr. Hoffmanni, Werlhofii, Monroi, Swietenii, Senaci, Haenii, Graingeri, Pringlii, Roſenſteinii, Cleghornii, Whytti, Lindii & innumerorum fere aliorum. Ex adverſariis prioris gradus Ramazzini, qui ſaltim fluctuat nimis, & Baglivius fuerunt, ut facile crederes minus proſperos ſucceſſus illi contingere in Italia, niſi inter eorum cives eſſent multi, faventius de illo ſentientes.

Quum prima, qua cortex claruit virtus, in intermittentibus febribus profligandis conſiſtat, hæc merito in conſideratione morborum præcedat, qua in re, ſi qua unquam medela, ſpecifici nomine dignus eſt. Non omnes vero opus eo habent. Sunt quæ gratiori remedio cedunt. Multum quoque dandum averſationi ægrorum, quibus nauſeoſus eſt uſus corticis (Werlhof *de febr. p.* 65. *Caut. med.* 1. *p.* 68.). Vix il-

illum requirunt vernales, ſed autumnales, quæ pertinacio-res ſunt, & præcipue ſoporoſæ, quæ ſæpe tertio vel quarto paroxyſmo jugulant. Attamen non nocet in levioribus. Cave autem ne nimis cito ad corticem confugias, utne beneficium febris in elaboranda materie morboſa ſufflaminetur; niſi epidemiæ genius, prout in febribus ſoporoſis, feſtinationem injungat. Nec negligenda neceſſaria corporis præparatio eſt. Si plethora laborat, venæ ſectio, ſi diatheſis inflammatoria antiphlogiſtica adminiſtranda, ſi primæ viæ ſordibus ſcatent vomitoria, quæ præſtant, vel purgantia uſurpanda, ſi obſtructiones viſcerum invaluerunt hiſce, quantum fieri poteſt, reſerandis commodis reſolventibus proſpiciendum. Generatim definiri nequit quantitas corticis pro debellanda febre conſumendi, nec doſis, nam hæc dependent a natura & pertinacia febris, ita ut quidam majori, alii minori indigeant (Werlh. *Obſ. de febr. p.* 192.). Hinc non ſubſcribi poteſt Tortio, dum corticis uncias duas plerumque ſufficere notat. Nullum tamen incommodum oritur, ſi plus qnam opus aſſumatur, peccatur vero, ſi juſto minus, quum eo reverſionibus occaſio relinquatur (Torti *l. c. p.* 6. Werlhof.).

Itali olim, e. c. Fraſſonus, item Torti (*de febrib. period. p.* 3.), variique alii ad normam ſchedulæ Romanæ corticem circa ineuntium paroxiſmorum tempora dederunt. Quod vero non tutum (Werlh. *Obſ. p.* 90.). Nam inde ſopitur modo tantillum febris, vel paroxyſmus ſequens tanto majori vehementia erumpit (Werlh. *Caut. med. I. pag.* 71.), nec hoc niſi certis conditionibus admitti poteſt (*l. c. p.* 72.). Tortio (*l. c. p.* 79. 220.) largior doſis placuit, utpote plus virtutis huic, quam eidem quantitati partitis doſibus ingeſtæ, tribuenti. Hinc pro regula illi fuit, initio ſaltim drachmas duas pulveris porrigere. Et hanc eandem methodum ſequuti fere omnes, antequam iſta Taborii innoteſceret. Nec diffitendum, doſibus juſto minoribus febrem incitari potius vel turbari (Werlh. *Obſ. p.* 163.). Non tantis autem utendum, ut ventriculus & tenelli nervi graventur (Werlh. *Caut. med. I. p.* 74. Grainger *febr. anom. pag.* 128.), & febris potius ſupprimatur, quam ſanetur (Sydenham. *Oper. p.* 302. Werlh. *l. c.*). Quo brevius intervallum, eo majores doſes & eo frequentiores requiruntur. Tempus dandi eſt exeunte & manifeſte vel intermittente vel remittente paroxyſmo; nam ſub ipſo paroxyſmo exhibitus nocet (Werlh. *de febr. p.* 51.). Capiatur tum omni hora, ſeſquihorio, bihorio, vel trihorio, vel quadrihotio pulveris ſcrupulus unus vel duo, drachma dimidia vel integra vel binæ. Initium fiat in tertianis, quando paroxyſmus quinti diei longior & vehementior alio ullo præcedentium eſt

(Cle-

(Cleghorn *Diſ. of Minorca p.* 88.. Roſenſtein *om Branſiukd. p.* 319.), vel junctus ambiguo ſymptomate, vel æger deliriosus vel nimis debilis eſt. In hiſce ad corticem confugias ſine mora veſperi mox poſt ſudorem ceſſantem (Cleghorn *l. c.*). Aliquando varia poſt initium uſus ſymptomata, ſomnus turbatus, anxietas, deliria rel. ſeſe exſerunt, quæ vero plus metus quam periculi afferunt, & dein continuationi remedii ſub intervallo cum ipſa febre evaneſcunt (Cleghorn *l. c. p.* 191.). Cortice ſic apyrexiæ tempore aſſumpto ſæpe ſequens paroxyſmus arcetur, vel mitior evadit, ſed pergendum tamen, donec febris omnino ceſſet, & pulſuum æquabilitas, cibi appetitus, corporis vigor, cutis color laetus rel. teſtentur, priſtinam valetudinem rediiſſe (Werlh. *Obſ. p.* 94.). Quod ſolet fieri intra hebdomadis unius vel alterius ſpatium ---. Si puſio, mammis inhians, febre intermittente corripitur, nihil opus, quam præmiſſo purgante infanti ipſi exhibito, nutrici corticem ingerere, eodem ordine, ac ſi ipſa detineretur (Roſenſt. *Bſkd. pag.* 323.) febre.

Non fidendum tamen induciis, ſed reverſionibus febris repetitione obviam eundum, quod conſilium jam dederunt Sydenham (*l.c.*) & Torti (*febr. period. p.* 79.). Modus & ordo repetitionis latet in ipſa febris natura. Solet enim in tertianis recidiva fieri aliquo ſecundæ hebdomadis die (Sydenham *l. c.* Werlh. *de febr. p.* 151.), in quotidianis & quartanis autem tertia hebdomade (*p.* 155.). Unde liquet, tutiſſime & certiſſime reverſiones præcaveri repetito cortice ſecunda vel tertia quavis hebdomade. Abſtineat igitur æger a cortice in tertianis per integram hebdomadem, octavo autem die & reliquis hebdomadis ſubſequentis diebus iterum illo utatur (*l. c. p.* 162.) doſi dicta ſingulis aut alternis diebus pro typi ratione (*l. c. p.* 163.) ---. In febre adhuc obſtinatiori poſt idem intervallum relictum nova ſive ſecunda corticis repetitio per octo iterum continuos dies fiat. Plerumque tamen una repetitio ſufficit. Eadem norma obſervetur neceſſe eſt ſub adminiſtratione aliorum febriſugorum (*l. c. p.* 168.). In quotidianarum & quartanarum recidivis avertendis idem fere conſilium obtinet, modo non alterna ſed tertia quavis hebdomade, h. e. intercapedine quatuordecim dierum relicta, repetitio fiat (*l. c. p.* 170.) ---. Si & nihilominus novi inſultus contingant, ad eandem medelam ſive tertiam repetitionem confugias (*p.* 178.) ---. Ita vero diſpertienda quantitas eſt, ut intra binos paroxyſmos drachmæ quatuor, ſex, octo, conſumantur. Interim & manet de methodo iſta in univerſum illud Sydenhami (*Oper. p.* 396.): „ Prudentis medici erit, non nimis pertinaciter illi

illi inſiſtere, ſed pro ſuo judicio aliis modis curationem aggredi.,,

Peculiarem ſollertiam deſiderant febres intermittentes ſoporoſæ epidemicæ. Deprædicant corticis efficaciam in hiſce Lanciſius, Stahlius, Morton, Camerarius, Sydenhamus, Helvetius, Bianchi, Cleghorn aliique multi. Vix vero alio præteſte opus eſt Werlhofio (*Obſervationes de febribus*), practicorum Germaniæ ſui temporis facile coryphæo, vel corticis peruviani in hiſce febribus aliiſque morbis laude immortaliter de re medica merito. In multis Germaniæ locis omnibus reliquis medelis in hiſce pernicioſis febribus antecelluit & reluctantes adeo initio ad præconia traxit (*l.c.*). In paroxyſmo non nimis ſoporoſo (*p.* 72.) præter temperantia, reficientia & diluentia capienda, & veſicatoria cruribus applicanda ſunt. Paroxyſmo exacto pro rei neceſſitate venæ ſectio, vomitoria & purgantia non negligenda. Sopor vero vel apoplexia jam præſens. quæ alias in apoplexia opportuna ſunt, requirit (Werlh. *l.c. p.* 78). Quando autem vel inſtare viſus eſt ſopor, vel ſemel jam aut iterum incidit, opera danda in intervallo, ut iſti largis corticis præbiis prævertatur (*p.* 88.).

Sociantibus licet ſeſe vomitu & alvi profluviis, cardialgia, ſudore frigido, ſyncope, algore perdurante vel febre in continuam inclinante, cortex præcipuum remedium eſt, non excluſis tamen aliis (Torti *l.c. p.* 172. 201. 209.). In febribus intermittentibus autem continuæ affinibus plus prudentiæ requiritur (*l.c. p.* 202.). Ita in febribus aſthmaticis, lethargicis & ſpaſmo conjunctis conducit (Galeati in *Comment. Bonon. Vol.* 5. *P.* 2. *p.* 216.) --- . In febribus intermittentibus jungitur ſæpe color oculorum flaveſcens & urina icteritia cum tumore abdominis aliiſque ſyptomatibus, quæ obſtaculum in hepate arguunt. Repudiant hiſce præſentibus corticem Swietenius (*Comm. T.* 2. *p.* 564.) & Huxhamus (*Oper. Ed.* Reich. *P.* 2. *p.* 35.). Sed tum præcipue accelerandam vult ejuſdem adminiſtrationem cl. Cleghorn (*Diſ. of Minorca p.* 205.), ne corruptela univerſalis & gangrænoſa diſpoſitio fiat. Et ſane tanto minus tum metuendus, quum icterus ipſe ſæpe cortice Peruviano profligetur (Conf. Clegorn *l.c.* Pringle *Diſeaſ. Obſ. P.* 3. *c.* 4. *ſect.* 2.).

Quæ ab oſoribus corticis contra ejuſdem in febribus intermittentibus uſum vituperia prolata ſunt, non tanti momenti ſunt, ut refelli ſaniori experientia & argumentis nequirent. Si objiciunt non omnibus auxilio eſſe, dabit iis æquus quilibet medicus. Nam habet ars ſuos limites. Sic in quotidiana, quæ ut tertiana in inſula Barbados rariſſima eſt, nihil præſtitit cortex (Hillary *Diſ. of Barb. p.* 23. 108.). Videant

deant vero obtrectatores, an melius quoddam hiſce caſibus offerre remedium poſſint, & anne inertia a ceſſante juſto præcocius uſu, doſi nimis parca & forma minus commoda dependeat ---. Multa hi quoque chronica mala poſt febres iſtas obvia imputarunt cortici, quæ jam diu ante eundem inventum inciderant, a qua labe nec ipſe Boerhaavius (V. Fothergil in *med. Obſ. & Inquir. T. I. p.* 318.) liber fuit, quorr ſum ſpectant phthiſis, arthritis, cachexie, hydrops, hepatis & lienis obſtructiones (refutati autem a Werlhoſio *de febrib. p.* 54. Grainger *febr. anomala p.* 113. *ſqq.* aliis) in quibus morbis ex intermittente natis præcipuam paginam abſolvit cortex, ut numeroſæ Torti (*l. c. p.* 27.) & Werlhoſii (*l. c.*) obſervationes teſtantur. Obſtructiones vero tanto minus pariet, quum reſolvere doceat vis egregia in obſtructionibus glandularum. Nec nocuit in tuſſi catarrhali, uec in febre intermittente tuſſi pariter & ſputis conjuncta, & ſanavit quoque raucitatem (Whytt *on. nerv. Diſord. p.* 341.). Æque inanis querela eſt, affectus nervoſos excitari, & vires proſterni continuata ejus diutius adminiſtratione (Cleghron *l. c. p.* 213.). Similiter male inde deduxit rheumatiſmos & dolores oſſium oſteocopos Sydenhamus, quum potius horum medela exiſtat (Fothergill *l. c.*) ---. Alii relapſus febris cortici vitio verterunt (Ramazzini *Conf. epid.* 1690.; item *de uſu & abuſu Chinæ*, Baglivius *de fibr. motr. c.* 13.), ſed pari injuria, quum hi ſubinde contingant, ſive febrientes ab eo abſtineant, ſive illo utantur (Lind *Diſ. in hot Climates p.* 295.). Quod vero reverſiones febrium incidant, haud raro juſto parciori uſui & repetitioni omiſſæ tribuas. Aurea igitur ſunt Roſenſteinii (*Barnſiukd. p.* 319.) verba „ copia & continuatione juſta corticis proſpiciendum, ut materia febrilis perfecte elaboretur. Si quid ejuſdem remanet, inſtar fomitis eſt, qui augmentum capit & relapſibus opportunitatem præbet „ ---. Male rurſus arguunt, ſopire evacuationis metuentes inde, ne ſuperſtes in corpore morboſus fomes maneat. E contrario urinam, ſudores profuſos & univerſales, dejectiones bilioſas, & interdum hæmorrhoides & menſtrua pellit (Apini *Hiſtor. febris epidemicæ p.* 93.), licet ſudores colliquativos coerceat (Cleghorn *Diſeaſ. of Minorca p.* 190.). Nec ſenſibili evacuatione opus, quum ſufficiat cauſam febris tollere, quæ non tam in fluidis quam ſolidis latet (Torti *l. c. p.* 27. Swietenii *Comment. T.* 2. *p.* 560. Conf. & de hoc argumento Io: Gothofr. Berger *Diſſ. de Chinchina ab iniquis judiciis vindicata*, *Witteb.* 1711. in Halleri *Collect. Diſſ. pract. T.* 5. *n.* 152.).

Alii licet non aperte contra corticem pugnaverint, quin patroni exſtiterint ejuſdem; meticuloſe nimis tamen eum præceperunt. Suo damno expertus cl. Cleghorn initio praxeos,

xeos, quam detrimentoſa mora ſit. Et perperam tum metuit reditus ex præmaturo nimis uſu, inflammationem inteſtinorum, deliria, rel. Quin fatetur timidum ſe nimis fuiſſe præſentibus colluvie primarum viarum, inflammatione inteſtinorum vel obſtructionibus inveteratis, quum tamen commodiſſimum, præcipue ſub connubio aliorum remediorum aptorum, in hiſce caſibus fuiſſe & celerem mortem avertiſſe poſtea cognoverit (V. Ejus *Diſeaſ. of Minoca a p.* 196. *ad* 203.). Tutum pronunciat generatim, ſive purgatio præcedat ſive non (*l. c. p.* 217.). Nec niſi rariſſime & manifeſtis indiciis urgentibus evacuantia præmiſit, ſed ſtatim curationis exordium in quacunque intermittentium ſpecie corticе abſque ulla peregrina miſcela dato fecit ill. Verlhofius (Wichmanni *nota Edit. ſuæ oper.* addita *P.* 1. *p.* 72. Baglivius (*Prax med. p.* 58. *dc fibr. motric. c.* 13. (contra præcipue ſub primarum viarum impuritatibus ab eodem cavit, quibus ſtabulantibus vel inflammationem vel lentam ac diuturnam febrem vel mortem conſciſci ab exhibito cortice affirmat. Plura mala ingruunt ex nimis ſero quam præmaturo uſu, dum per moram ſcilicet vires proſternuntur, celer obitus vel chronica mala contingunt (Clegh. *l. c. p.* 206.) --- . Ita nec larga copia nocet. Cl. Lind. unciam ejus intra ſex horas, & tribus hebdomadibus uncias quatuordecim ſine ullo incommodo dedit. Imo intra tres annos uncias centum & quadraginta ſe præſcripſiſſe eodem eventu, exceptis duobus caſibus, refert (Ejuſd. *Diſeaſ. in hot climates p.* 67. 294.) --- . Nec detrimento eſt gravidis, nec puerperis, abortum paſſis, (Mauriceau *Obſervations ſur la groſſeſſe & l'accouch. Obſ.* 272, 697.), nec ſub fluxu menſtruorum (Torti *pag.* 446.), nec tenellis maxime infantibus (V. *egr.* Roſenſt. *Bſkd. p.* 323.). Conferas Trilleri *Diſſertatienem de corticis peruviani uſu ſenibus, gravidis & infantibus ſalutari* in *Opuſc. T.* 1. *p.* 173.

Sunt & morbi periodici a latente febre intermittente orti, qui typo, oſcitatione ad initium, ſudore ad finem acidum ſpirante & ſedimento lotii lateritio, cognoſcuntur (Vid. de hiſce ulterius cel. Fr. Caſ. Medici *Geſchichte period. Krankheiten*). In hiſce pariter cortex ſuam præſtantiam evicit. De cordis palpitationibus, anxietate, tuſſi, cephalalgia, amauroſi, exempla curationis profert *L. B.* A Störck (*Ann. med.* 1. *p.* 75.); de cephalalgia Tralles *de Opio ſect.* 2. *p.* 223.); de rheumatiſmo Idem *l. c. p.* 318.); de hæmorrhagia narium, dolore & inflammatione oculi, doloribus iſtis a calculo haud abſimilibus, tuſſi valida Equ. A Roſenſtein (*Barns. jukd. p.* 306.); de nyctalopia Pye (*Med. Obſ. & Inquir. Vol.* 1. *p.* 111.); de convulſionibus periodicis, accedente diarrhoea critica Sumeire (in *Journ. de*

de Med. Vol. 21. *p.* 224.); de dolore periodico ſupercilii Bertrand (*Journ. cit. Vol.* 25. *p.* 442.). Qui plura noſſe cupit, huic commendanda cl. Van. Dermonde *Rec. per. T.* 6. *pag.* 193. De Toul Diſſ. de hac re *Pariſ.* 1768. & cl. Medici *l. c. p.* 344. *ſqq.*

Proximum eſt, de optima forma, qua cortex in febribus intermittentibus exhibeatur, diſpicere, unde norma adminiſtrandi ejus in reliquis morbis deſumi poterit. Pulverem cuilibet præparationis generi efficacia antiſtare, vel ſaltim ſuperfluum eſſe omne præter vehiculum additamentum, ex prioris ordinis practicis haud paucis placet, quorum modo jamjam Mortonum (*Oper. T.* 2. *p.* 98.), Sydenhamum (*Oper. p.* 308.), Werlhoſium (*Obſ. de febr. p.* 88.), Tralleſium (*de Opio Sect.* 1. *p.* 303.), Graingerum (*febr. anom. p.* 130.), Roſenſteinium (*Apot. p.* 16.), Van Den Boſch (*Hiſt. conſtit. verm. p.* 35.) nomino, ut reliquos taceam. Qui ſaporem non curant, abſque velamento vel vehiculo pulverem ſumant; alii delicatiores nebula obvolutum deglutiant, aqua autem eundem vel gelatina in pultem prius redigendo, ne ſi crepet, moleſtiam faucibus faceſſat; hinc &, quo tanto facilius deorſum gliſcat, conducit nebulam antea gelatina obtinere. Werlhoſio mos erat corticis drachmam dimidiam cum ſacchari granis duodecim & Cinamomi gr. dimidio miſtam quinquies de die exhibere, & in tertianis benignis nominatim pro integro octiduo doſes ejuſmodi triginta ſex una præſcribere, repetendas ſubſequente hebdomade recſdivis opportuna (*Oper. Ed.* Wichmanni *P.* 1. *p.* 191.). Simile additamentum aromatis non palato modo placet, ſed ad digerendum corticem confert (Percival's *Eſſays med. & experimental Vol.* 1. *p.* 109.). Velificamur quoque ſapori, eundem in emulſione amygdalarum vel ſuccolada propinantes, vel cortices conditos Citri vel Aurantiorum contuſos, aquam Cinamomi & ſyrupum corticum Aurantiorum, illi addentes (Roſenſtein *Barnsjukd. p.* 321.). Ad celandum ingratum ſaporem radix Liquiritiæ quoque præ reliquis eximia viſa, ſive in ſubſtantia ſive in decocto capiatur. Pro liquida forma infuſum Liquiritiæ, & pro electuario extractum, electum (Lewis *M. m. p.* 444.). Recondit illum quoque egregie mucilago e. gr. Gummi Tragacanthæ, meliuſque ſyrupo (*New. Diſpenſatory p.* 180. Lewis *M. m. l. c.* Schenckbecher *v. d. Kinkina p.* 134.). Boli vel electuarii ex pulvere & dulci quodam ſyrupo parati forma multis medicis arridet. Sed utraque ægris plerumque diſplicet ob miſcelam dulcedinis cum amaritie, & id incommodi ſecum vehit, quod diu cortex indiſſolubilis in primis viis remaneat (Percival *l. c. p.* 108. *ſq.*).

Utut vero efficax cortex in ſubſtantia aſſumtus ſit, imbe-

becillior tamen ſtomachus eundem non fert, certe non in majori doſi. An id dependet a fermenteſcibili corticis natura, ut exiſtimat ill. Pringle (*Diſeaſ. of the army Append. p.* 66.)? an potius a difficiliori ejus ſolubilitate, unde ſenſum ponderis oppreſſioniſque excitat, ad mentem cl. Percival (*l. c.*)? prout exemplum ægri narratur, qui poſt octiduum pulverem corticis omnino indigeſtum evomuit, etſi febrem jam debellaſſet (V. Friborg *Diſſ. de uſu cort. peruv.* 1773. *præſ.* Krazenſtein in cl. Tode *Bibl. T.* 1. *P.* 3. *p.* 157.); aliaque ſimilia hominum, qui corticem per longum tempus copioſe captum repetitis vomitionibus evacuarunt (Bouſquet *ſur l'abus du Chinchina p.* 34. *p.* 44. modo medicaſtro fides). Metuitur quoque, ne, ventriculo nimium ſenſili, laxandi virtutem exercens cortex nimis cito abſque effectu e corpore elabatur (Roſenſt. *Apot. p.* 17.). Plura incommoda a cortice in ſubſtantia dato recenſet Quarin (*meth. med. febr. p.* 23.).

Hiſce de cauſis liquida forma ſæpe opus eſt; eaque vere eximia eſt & efficax, modo aptum menſtruum in ſubſidium ſumas, ut cortex ſatis ſubigatur, nec vis ejuſdem præparatione infringatur. Nec ſaporis gratia in hacce ſpernenda eſt. In quos fines plerique decocto cum aqua acquieſcunt. Hoc oportet fieri larga copia aquæ, e. g. pro uncia corticis libræ duæ & dimidia vel tres aquæ, donec remaneant unciæ octo, ut tanto melius partes efficaces extrahantur, quare & addi ſolet tantillum ſalis tartari, e. gr. ſcrupulus unus. Pro doſi ſint cochlearia duo, plus minus, pro natura morbi diverſa. Gratius longe evadit, ſi non prius coletur, quam refrixerit (De Haen *Rat. med. P.* 12. *p.* 261.). Addito ſale tartari color obſcurior apparet; ſuſpicio quoque quibuſdam enata, ne alcalino pro extractione addito interior evaderet cortex (*Act. Berol. Dec.* 1. *Vol.* 2. *p.* 33.). Gratius redditur decoctum aquis aromaticis analepticis & ſyrupo ſimili vel alio grato additamento, ut ſyrupo hordeato, ſaccharo. Innumeros ægros decocto convaluiſſe, negari nequit. Quin cl. Quarin (*l. c. p.* 24.) efficacius id eſſe innuit pulvere —. Fieri vero non poteſt, quin calore ebullientis aquæ aromaticum illud diſſipetur; nam collecti ſub primam coctionem vapores, eundem odorem, ac ipſe cortex, ſpirant (Lewis *M. m. p.* 441.). Et quum turbidum evadat decoctum poſt aliquam moram, patet decompoſitionem gummoſarum & reſinoſarum partium (Quarin *l. c. p.* 23.) decoquendo fieri. Inclaruit igitur hujus loco recentius infuſum aqua frigida factum, quod demonſtrantibus ſapore, experimentis hydroſtaticis, ſolutione vitrioli martis, decocto virtute nullo modo cedit, & gratius longe eſt. Nempe aqua gummoſas partes ſolvendo ſimul reſinoſas ob arctum connubium ſubigit,
quod

quod vi caloris videtur cito nimis diſſolvi. Confert igitur pulveris ſubtilis corticis unciàm unam in aquæ frigidæ unciis octo vel duodecim macerare per 24. horas; quin ſerius cognitum, duodecim horas ſufficere, vel minus temporis ſpatium. Dupla quantitate corticis & agitatione per minuta prima temporis duo vel tria infuſum apparuit fortius, quam ullum præcedentium (Lewis *l. c. p.* 442.). Saltim cortex aquæ frigidæ ac calidæ quidquid efficaciæ habet, erogat (Percival *l. c. Vol. Experim.* 1. 2. 3. Teſtatur idem Baumè in *Elemens de Pharmacie p.* 339.). Hoc quidem liquidum perfecte perlucidum eſt & rubicundum. Mirum igitur, quod cl. Well pharmacopola (apud Quarin *l. c. p.* 24.) infuſionem pro extractione ſufficere neget: quum contra ea experientia a cel. Lewis & frequentiſſime in Anglia, addo in Svecia, in exercitio practico capta egregiam ejus vim confirmet ---. Præſtans quoque eſt præparati genus infuſum ſpirituoſum (quo jam utebatur empiricus ille Tabor), in hiſce nempe, qui ſpirituoſis aſſueti ſunt & quibus morbi natura permittit calida, quin requirit, ut in affectibus nervoſis. Vires corticis inde augeri exiſtimat cl. Lind (*Diſeaſ. in hot Climates p.* 310.). Inter ſpirituoſa menſtrua vinum præ reliquis eximium (V. ſupra *p.* 296.). Exempla commoda palato faventia ſiſtunt cl. Percival (*l. c. pag.* 74.), Roſenſtein (*Bſkd. p.* 320.) ---. Extractum merito reliquis adhibendi modis poſtponitur. V. infra ſub præparatis.

Præter dicta præparata variis ſæpe miſcelis opus eſt, quæ genio morbi magis accommodatæ ſunt. Junguntur ſubinde purgantia, quando ad corticem confugiendum, antequam purgationi primarum viarum probe proſpectum fuerit; niſi cordialium additamento virium vitalium potior cura habenda ſit (Cleghorn *l. c. p.* 194.). Miſcela Rhabarbari ideo multis placuit, Lanciſio (*Libr.* 2. *epid.* 4. *c.* 6. & *epid.* 4. *c.* 8.), Meadio (*Monit. & præcept. med. p.* 21.), Morno (*milit. Diſeaſ. p.* 185. 193.). Valcharenghi (*Diſſ. de uſu & abuſu Rhabarbari cortici peruviano uniti Cremæ* 1748.), Roſenſteinio (*Bſkd. p.* 323.). Alia quoque laxantia, niſi alvus bene ſuccedat, addi poterunt, ut ex ſalium mediorum tribu. Sed raro iſto connubio indigemus, nam cortex probæ indolis plerumque ſponte alvum aperit (Roſenſt *Bſkd. p.* 322.). Quin contra ea ſolvit cortex alvum ſubinde nimium vel vomitu rejicitur; quod ne fiat, Opium admiſceatur, præeuntibus Sydenhamo (*Oper. p.* 303.), Torti (*l. c. p.* 84.), Werlhofio, Cleghornio (*l. c. p.* 208.) Lindio (*Diſeaſ. in hot clim. p.* 311.), Clarckio (*Diſeaſ. in voyages to hot Countries p.* 146.). Quæ miſcela & eum uſum

uſum habet, ut ſudor erumpat & minori copia corticis opus ſit. Hinc Laudani opiati tantillum vel Laudani liquidi Sydenhami gutta una vel altera vel Theriacæ grana quindecim (Tiſſot *Avis au peuple p.* 339.) addere confert. Sub miſcela Opii quidam tanto tutius corticem debellare febrem obſervarunt, quorſum pertinent Riverius, Williſius, Horſtius, Deckerus, Heurnius, Pitcairne, Hellwichius, alii. Cl. Tralles (*Opii ſect.* 2. *p.* 70.) valere in primis indicat in febre a pathemate orta. Ad alvi fluxum nimium coercendum quoque conducit Caſcarilla vel alia mitia adſtringentia cortici nupta. In nimia debilitate eum cum cordiabus, ſecundum exempla mox ſuppeditata, combinare e re eſt, quæ inter vinum & ſpiritus vini commemoranda. Si fluxus menſtruus inſtat, adjiciatur pauxillum Myrrhæ. In affectionibus hydropicis Scilla. Pertinaciſſimæ febres intermittentes curatæ corticis Peruviani ſcrupulis duobus & radicis Serpentariæ virginianæ ſcrupulo uno in pulverem redactis, præmiſſo, ſi opus, purgante, quo fine Calomel præcipuum fuit (Lyſon's *practical. Eſſays p.* 18.). Vis adſtringens corticis & aliorum auſterorum, quantum apparet, augetur acido addito (Percival *Eſſays P.* 1. *p.* 77. 96.).

Ad opinionem vulgi in febribus intermittentibus, adhibito per tempus cortice, alvus purgante eluenda eſt. Non egere autem corticem hocce auxilio, quin contra ea recidivis pandi viam, jam Sydenhamus (*Oper. p.* 306.) monuit. Everrere velle corticem reſiduum inane conſilium eſt; nam, ut verbis ill. A Koſenſtein (*Bſkd. p.* 323.) utar, Chinchinæ æquæ parum, ac panis, in corpore remanet. Vix credibile, materiæ febrilis reliquias purgationem injungere: nova vero colluviei in primis viis collectio ex avide nimis cibo poſt appetitum cortice reſtauratum capto, ſæpe eandem deſiderat. Cautiſſimum vero tum eſt expectare, donec dies recidivarum feraces præterierint, dein, ſi opus, pluries repetere (Haen *Rat. med. P.* 11. *p.* 86.).

Extrinſecus pariter corticem multiplici modo adhibere licet, nec minori ſucceſſu, ac ſi per os ſumptus fuerit. Cujus rei experimenta præcipue in febribus intermittentibus capta. Hocque invento ſæpe opus eſt in infantibus, vel iis, qui ingerere illum per os detrectant, vel quos tædet diuturnioris interni in morbo uſus, vel quorum ventriculus eundem plane non ferre poteſt ---. Non nova res eſt, eum per clyſma contra intermittentem febrem immittere; ſed feliciter jam tentata ab Helvetio (*methode de guerir toutes ſortes de fievres ſans rien prendre par la bouche, à Paris* 1694.) & a Torti (*de febr. pernicioſis p.* 406.), licet ille non magni faciat, & a Baglivio (*Prax. med. L.* 1. *c.* 13. §. 9.). Laudant quoque Werlhoſius, Van Swieten (*Comment.*

ment. T. 2. p. 567.), Buchwald, (*cont. ad Hafn. p.* 18.), Morno (*milit. Diſeaſ. p.* 187.) aliique haud pauci. Alvus vero primum eluenda eſt alio quodam clyſmate, ne feces in craſſis inteſtinis ſtabulantes obſtent; dein corticis decoctum vel ejus pulvis aqua dilutus injiciatur. Tripla vero plerumque doſis requiritur, quam ſi per os ſumatur (Swieten *l. c.*), & quantitas paucarum unciarum modo injiciatur, ne mole ſua ad excretionem vellicet. Nimis pretioſum evadit clyſma extracto adhibito, quod tamen curavit cl. Lind (*in hot Diſ. Climates p.* 312.) ab uncia dimidia ad uncias duas uſque immittendum, in connubio tincturæ thebaicæ, quæ ad purgationem præpediendam addita: ſicque multis auxilio fuit, qui efficaciam interni uſus eluſerunt. Similem fidem clyſmatibus tribuit cl. Renandin (in Ricard *Recueil d'Obſerv. T. 2. pag.* 6.). In cataplaſmatis ſpiſſitudinem aqua coctus abdomini intra linteum tenue eodem effectu imponitur (Roſenſt *Apot. p.* 13.). Ipſe ill. A Roſenſtein (*Bſkd. p.* 323) febre ſemitertiana correpetus hocce præſidio convaluit; nec rediit in illo febris; ſed vires mox recuperavit. Aquæ pro cataplaſmate vinum ſubſtitui poteſt. Camphora ſi illi admiſta fuerit, lumbrici ſeceſſerunt (Hannes *üb den Frieſel p.* 88.). Fruſtra vero cuidam ægro applicuit Torti (*l. c. p.* 462.) epicarpium ex pulvere corticis cum ſpiritu vini contriti, licet quotidie per octo dies renovaretur, quum e contrario ingeſtus ſtatim febrem ſufflaminaret ---. Quis vero crediſſet, pulverem ipſum applicatum externe ſufficere, quæ tamen curationis ratio pro infantibus arriſit cl. Pye (*med. Obſ. & Inquir. T.* 2. *p.* 245.), ut qui intra linteum duplex forma veſtis abſque manticis conſutum, nudæ cuti applicandum, pulverem tenuiſſimum corticis, quoniam rudior ſub decubitu moleſtus eſt, immiſerat ad febres intermittentes & remittentes curandas? Unciæ duæ, tres, ſex corticis pro diverſitate ætatis infantum requirebantur. Reſpondiſſe ſpei etiam in puero annis ſeptem minori refert (*p.* 251.). De irrito vero tentamine queritur cl. Harvey (apud Morno *l. c.*) ---. Noviter quoque in pediluvio tentatus cortex, de cujus exoptato eventu gloriatur cl. Alexander (*Experimental Eſſays p.* 38.), nempe cruribus, poſtquam probe fricta fuerunt, immerſis in vas anguſtum, decocto ex libra unius corticis & ſufficiente quantitate aquæ repletum. Nam initio etſi rediit febris, poſtea tamen plane abolita fuit.

Hactenus de vi corticis in intermittentibus. Jam an in continuis admitti poſſit, & in quibus, pariter expendendum? In univerſum regula eſto (Torti *de febr. pernic. pag.* 202. 388.), quo propius febres ad intermittentium naturam accedant, eo facilius cortice ſanari, quo vero magis na-

naturæ appropinquet continentium ſive ſynochorum, eo diffi-cilius, & tanto majori prudentia opus eſſe. Concedendus tamen plerumque iis in continuis, quæ ex intermittentibus ortæ fuerunt, vel in continuis, quæ intermittentem junctam habent, & notabilibus longiſque remiſſionibus inſtruuntur (Sydenhami *Op. univerſ. p.* 304. Torti. Vid inpr. quæ contraxit ex prolixiori argumentatione *l. c. p.* 350. *ſq. p.* 378. *ſq. p.* 408. Werlhof *de febr. p.* 61. Senac *de recond. febr. natura p.* 258.). Ad præcones primarios corticis in remittentibus iiſque perniciofis pertinet cl. Lautter (*Hiſt. biennal. morb. rural.* Leg. caſus præmiſſi & *p.* 194.). Hinc felici auſu adminiſtrantur in ſemitertiana notha ſive tertiana continua duplici, modo tempus remiſſionum diuturnum ſatis ſit, nec inflammatio vel abſceſſus vel alia mala morbi alieni ſymptomata juncta; quæ ſi adſint, inſtar continuæ febris tractanda initio, donec conſtiterit ex intermittentium genere eſſe, vel præmittenda alia commoda rel adjungenda (Werlh *l. c. p.* 61. 62.). Pertinax fuit natura febris quotidianæ duplicatæ in inſula Barbados vixque ſpei ſatisfecit cortex, niſi in connubio mixturæ ex ſale Abſynthii & ſucco Limoniorum. Nocuit quoque præmature, antequam regulariter intermitteret febris, exhibitus, nempe continuam reddidit febrem, obſtructionem genuit, quæ vel in ſuppurationem vel gangrenam partium tranſiit (Hillary *Diſ. of, Barbados p.* 23. 108.). Diſſuadet eum in ſemitertiana Fr. Hoffmannus (*Med. rat. ſyſt. T.* 4. *Ŝ.* 1. *c.* 5.). Ita & Werlhofius (*l. c. p.* 51.) inſecurum pronunciat in hac, antequam febris continua admixta in declinationem fuerit redacta. Sua vero aliorumque, quos adducit, experientia nocere ſignificat in febribus naturæ continentis, inflammatoriæ, ſuppurantis, catarrhalis, niſi valde benigna & fere intermittens, exanthematicæ, acutæ, & iis, quæ nullum peculiarem typum obſervant, etſi quodammodo intermittentem mentiantur (l. c. p. 50.). Egregius eſt in reliquis acutorum morborum tollendis & robore reſtituendo, avertitque lentam & tabeſcentem corporis diſpoſitionem & reditum morbi ---. Nec uſum valde manifeſtum in nocturnis & erraticis præſtat, quæ ex induratione glandularum vel viſcerum, vel ex ſolo ſcorbuto, aut venerea labe aut ulcere interno, oriuntur, licet ſpecies adſit intermittentis. Attamen ſæpe, ſi ulceribus viſcerum & ſuppuratis tuberculis morbiſque tabificis ſuperveniunt febres intermittentes, levamen affert cortex, raro autem eodem penitus & conſtanter vincuntur, niſi læſio ſit levior & ille cum aliis commodis remediis connubium intret (Werlh. *l. c. p.* 52.). In remittentibus vero tempus remiſſionis eligendum eſt (Senac *l. c. p.* 260.) ſufficitque, modo aliqua ſit.

Ve-

Verum per partes procedendum, deſpiciendumque eſt, an laxari poſſit vi experientiæ recentioris reſtrictio in quibuſdam continuarum ſpeciebus ſupra facta. Damnant auctores fere omnes corticem in febribus inflammatoriis, Sydenhamus (*Oper. p.* 317.), Nigriſolius (in ſcholiis ad Blegnum), Torti (*l. c. p.* 386.), Boerhaave (*Aphor.* 767.) cum commentatore Swiet. (*T.* 2. *p.* 567.), Werlhofius (*V.* ſupra), Grainger (*febr. anomala p.* 121.), Huxhamus (*Op. omn. Ed.* Reich. *T.* 1. *p.* 299.), qui male cedere uſum indicat, ubi ſanguis denſus, tenax ac inflammationibus aptus, unde peſſime, inquit, pleuriticis & peripneumonicis exhibetur (Conf. & *l. c. T.* 2. *p.* 32. 33. 142. 143.). Sed recentiorum præcipue nonnulli ne in hiſce quidem admittere dubitant idque non ſub unica modo conditione. Abſque circumſtantiarum ſcita dijudicatione adhibere eum velle, & antiphlogiſticorum in numerum collocare ſimpliciter, temerarium omnino eſt (Vid. cl. Weichert *Diſſ. de virtute corticis antiphlogiſtica præſ.* Büchnero 1768.). Taxanda igitur commendatio Mortoni (*Oper. T.* 2. *p.* 196.), quæ tamen conſociatione refrigerantium non deſtituitur, & manifeſtas febris remiſſiones exigit. Speciatim tum vetat Torti (*de febr. p.* 382. 387.), quando inflammatio primarium morbum conſtituit, concedit autem, ſi ſymptoma ſit febris intermittentis. Pulchre cum hiſce conveniunt obſervata ill. Pringle (*Diſ. of the army p.* 125.), qui in campis febres inflammatorias typum intermittentium induere viderat, ſed ab harum natura diſtinctas, adeo ut præcipua curatio in venæ ſectione & antiphlogiſticis conſiſteret. Nocuit in hiſce cortex; nam vel in continuam tranſiit febris vel ſuppreſſa tantum rediit paullo poſt. ſymptomatum pejorum ſatellitio ſtipata. Aſt hujus loci eſt viſcerum abdominalium inflammatio ex tertianis proveniens, quæ ſæpe ſenſim cum quolibet paroxyſmo increſcit, donec in gangrænam deſinat, quo caſu cortex febrem terminaudo ipſi inflammationi limitem ponit (Cleghorn *Diſ. of Minorca p.* 204.). Concedit & Senac (*de febribus p.* 261.) in pleuritide, febre intermittente ſociata. Tranſcendere quodammodo cancellos a Tortio præſcriptos videtur cl. Sarcone (*Krankheiten in Neapel Tom.* 1. *pag.* 218. *ſq.*) tutiſſimum & optimum corticem in peripneumonia pronuncians, quæ typum febris intermittentis induit, attamen poſt venæ ſectionem & purgationem & præmiſſa diluentia, modo non ſero nimis nec nimis parce detur; idque ſua propria & Italorum medicorum variorum experientia confirmat. Dolendum, non omnes reliquos corticis in inflammatoriis morbis fautores conditiones rite determinaſſe. Ita Hevermannus (*Bemerkungen u. Unterſ. d. auſüb. Arzn. O.* 1. *p.* 146. *ſqq.*) in angina, eryſi-

eryſipelate, initio pleuritidis & peripneumoniæ, præmiſſa venæ ſectione & clyſmatibus in plethoricis adhibuit. Aſſentitur cel. Caſim. Medicus (*Samml. v. Beobacht. aus d. Arzn. P. 2. pag. 452. ſq.*), cui occaſionem experimenti dederunt febres intermittentes malignæ a. 1761., in quibus ſanguis inflammatus apparuit; dein in ipſis inflammatoriis pectoris adhibuit, in connubio veſicatoriorum & antiphlogiſticorum. In eadem antiplogiſticorum miſcela ſæpe cortex opem præſtitit cl.mo Hannes (*Brief. üb. d. Frieſel Ed. 2. pag. 25.*) & quibuſdam amicis medicis. In magna debilitate decoctum ex cortice cum Verbaſco vel Hyſſopo pleuriticis exhibuit Quarin *meth. medend. inflammationum pag. 91.*). Aliam ejuſdem dandi opportunitatem vel potius neceſſitatem præbet combinatio putridæ humorum diatheſis cum inflammatoria, qualem graphice deſcribit ill. Tiſſot (*Avis au Peuple pag. 99. ſq.*) --- . Elucet igitur, non conducere in febre inflammatoria exquiſita ſ. pura, in qua potius denſando ſanguinem, ſtringendo fibras, febrem augendo manifeſto detrimento eſt. Externe pariter decoctum ſubinde in ophthalmia chronica convenit, illa nimirum, quæ ſub languore pulſus, facie pallida aliiſque tenuis ſanguinis notis ex laxitate vaſorum oritur.

De efficacia in putredine coercenda prout teſtantur experimenta ſupra (*p. 296.*) allata, ita & experientia in febribus putridis creberrime capta, iis ſcilicet, quæ abſque labe bilioſa incidunt. Sunt hæ a Wintringhamo, Huxhamo, Pringlio, Monroo, item ab Haenio quoad partem aliiſque malignæ vocatæ, in quibus ſæpe petechiæ emergunt. Multi tamen non auſi ſunt, corticem initio ſtatim morbi præcipere, ſed in progreſſu, quum pulſus debilis fieret, vox ſubmiſſa tardaque ſine graviori delirio, quo tempore remittentis indolem aſſumſit, ut ſub pacatiori ægri ſtatu porrigi cortex poſſet (Pringle *Diſ. p. 313.*). Cl. Monro (*Diſeaſ. of milit. Hoſpitals c. 1. p. 18. ſq.*) pariter cunctatus eſt, donec manifeſtiora debilitatis virium vitalium & putredinis veſtigia apparerent, ſæpeque venæ ſectionem, emetica, purgantia diaphoretica præmiſit. Sic & Ludwig (*Adverſ. med. pr. Vol. 1. P. 1. p. 68.*) in progreſſu mali, non adeo ſub initium, infuſum aquoſum concentratum proficuum reperit, putredine vero nimis invaleſcente, iners. Veram ill. Ab Haen corticem vel ipſo morbi principio, non minus ac paullo ante eruptionem exanthematum vel una cum illa, laudat (Ejuſd. *Rat. med. P. 3. p. 36. P. 11. p. 292.*): Sub ſcita miſcela ob moræ periculum omnino quoque præcocius, duro magnoque etſi pulſu, concedendus. Erigit in hiſce febribus vires, ſanguinem denſat, cruentas evacuationes ſiſtit, ſymptomata ex humorum putredine tollit, avertit metaſta-

taſta-

taſtaſes & recidivas, criſin ſalutarem per lotium, hæmorrhoides, ſudores producit. Sed larga doſi & diu protracto corticis uſu opus eſt. Niſi ore aſſumtus celerem ſatis opem ferat, in anum injiciatur (Haen *l. c. P.* 9. *p.* 240.). Quod & externe uſurpatus putridam humorum corruptelam corrigat, docuit experimentum cum pediluvio ex cortice, quo ipſo lotium poſtea emiſſum longe ſerius, quam ante, computruit; & quum in iſto aliquot grana ſalis martis ſolverentur, colorem nigreſcentem concepit (Alexander's *experimental Eſſays p.* 32. *ſqq.*). Ejuſdem efficaciæ eſt inhalatio pulmonibus facta (*l. c. p.* 74.).

Putridæ febres ſubinde aliam labem humorum admixtam habent, quorſum ſpectat bilioſa. Sed & in hiſce eximius cortex ad putredinem coercendam & gangrænam arcendam, modo mitigata fuerit febris & evacuantia præmiſſa: alias enim febrem inflammatoriam produxit (Pringle *Diſ. p.* 200. Hillary *Diſ. of Barb. p.* 164.). Quin aliquando ſub ipſis exacerbationibus locum habuit (Clarck *Diſ. in hot. Countries p.* 145.). Profuit & inter ſollerter obſervatam diætam & primarum viarum purgationem ſcopo præſervativo (Idem).

In conſortium malignarum, ſecundum vulgarem loquendi morem, etiam intrant miliares (Haen *Rat. med. P.* 3. *p.* 67.). Hæ prout petechiæ retrogreſſæ corticis adjumento repullulant (*l. c. P.* 2. *p.* 93. *P.* 4. *p.* 8.). Profuit in epidemia miliari anginoſa putrida decoctum cum pulpa Tamarindorum etiam ſub initium. Plus effecit decoctum quam pulvis, & utilius fuit ſub pulſu debili contracto, quam pleno & irregulari. Infantibus ſacculis vino & aqua coctis externeque applicatis ſolamen attulit (Brüning *conſtit. epid. Eſſend. p.* 64. *ſq.*).

Ipſius peſtis maxime eximium eſſe remedium, traditum (Sebaſt. Badii *anaſtaſis cort. Perav. a.* 1663. Rushworth's (*Propoſal for the improvement of Surgery*).

Tranſitus jam fiat ad febres nervoſas, ut ab Anglis vocantur, quæ videntur eſſe morbus pituitoſus vel cardiacus Veterum, deſcriptæ vero accurate a Williſio (*de morbis convulſ.*), Huxhano (*Oper. Ed.* Reichel. *T.* 1. *p.* 163. *T.* 2. *p.* 75. *ſq.* 78. *ſq.*), Wintringhamo (*Comment. noſol. p.* 34. 51. 54.), Homio (*Medical Facts & Experim. p.* 1. *ſq. Princip. med. p.* 76.) quoad naturam & curationem exſtant. Hiſce debellandis pariter cortex inſervit. Sed opus eſt cautione, ne nimis cito febris ſufflaminetur, cujus vigor, modo non effrænus ſit, ſalutaris eſt ægro, ad lentorem ſeri attenuandum, & ut prohibeantur metaſtaſes ad partes nobiliores. Unde plerumque modo ſub declinatione febris & dum intermiſſio vel magna ſaltim remiſſio contingat, ſubinde ad

moderandum nimium ſudorem vel alvi profluvia vel hæmorrhagias, aliis commodis admiſtis convenit. Scite hic vinum aliaque cardiaca & veſicatoria junguntur.

In variolis mali moris præſtantiſſimum cortex præſiet auxilium tam ad eruptionem, ſi languet, accelerandam, quam ad febrem ſuppuratoriam coercendam, & putredinem gangrænoſam humorum corrigendam. Primus, qui eundem in variolis commendavit, eſt Mortonus (*Oper. T. 3. p. 185.*); verum ſub decrementum modo mali, & quando febris ſecundaria mitis, & periodicis exacerbationibus & remiſſionibus alternatim ſeſe excipientibus conſtat. Sed ſi hiſce unice limitibus eſſet circumſcribendus uſus, in paucos modo præſidium ejus caderet, quum multi alii, quibus ante hunc terminum auxilium opus eſt, ſine ope interituri eſſent. Poſtea, quum pretium corticis in gangræna innoteſceret, cl. Monro (*Med. Eſſays Vol. 5. p. 98. 104. ſq.*) judicavit etiam in variolis valere poſſe tanquam commodum remedium ad ſuppurationem promovendam, & diatheſin gangrænoſam, quæ petechiis ſeſe manifeſtavit, coercendam, id quod & ejus aliorumque experientia comprobavit. Qui per os corticem ingerere detrectarunt, hiſce forma clyſmatis proficuus fuit, nempe, injectione laxante præmiſſa, drachma dimidia ad duas cum tantillo lactis calidi infantibus per alvum immiſſa mane & veſperi. Quamvis hactenus modo poſt eruptiouem ejus uſum feciſſet, tamen multa a cortice & ſperavit ſub ipſa eruptionis febre. Incitatus hiſce, tum efficacia in petechiis & miliaribus, adhibuit cl. Wall (*Phil. Tranſact. Vol. 44. P. 2. n. 484. p. 583. ſqq.*) corticem, deliteſcentibus variolis ſub cute inter petechiarum vibicum & profluviorum ſanguinis præternaturalium ſatellitium, unde ad maturationem pervenerunt variolæ, & exanthemata reliqua diſparuerunt. Et hic quidem plerumque extractum præſcripſit, idque ſæpe jam in primo variolarum ſtadio continuavitque uſum, donec puſtulæ ſicceſcerent & purgandi alvum tempus inſtaret. Formula ſub inſigni putredine ſequens illi ſatisfecit: Rc. Extr. cort. peruv. unc. ß. Alum. crud. Jij. Aqu. Cinam. ten. unc. vij. Syrup. cydon. unc. j. M. cap. cochleara bina larga alternis horis. In ſanguinis variolis extollit Mead (*Oper. T. 1. Gott. de varioi. & morb. p. 37.*), in nigris pariter, parvis iſtis confluentibus, vel petechiis ſive efluſionibus ſociatis, item in variolis ſpeciatim lymphaticis, prædicat Huxham (*Pper. Ed.* Reichel. *T. 2. p. 142.*) tincturam ſuam corticis alexipharmacam, modo ſpirandi difficultas non adſit, nec alvus obſtipata, nec abdomen durum tumidumque (*l. c. p. 143.*). Ad eaſdem fere leges (de lymphaticis vero variolis non agit) exigit corticem cl. Brocklesby (*Obſerv. p. 240.*), attamen de iner-

inertia non rara querelas movens. Conf. & caſus ſingalaris de præſtantia corticis in variolis malignis recenſitus ab ill. De Haen (*Rat. med. P.* 2. *p.* 89.) qui cl.mum Weſterhoff narrat in ipſo adeo violentiſſimo ſtadio variolarum contagioſo dediſſe. A cl. Bayly duo caſus ſimiles conſignati extant, unus confluentium, alter gangrænoſarum variolarum (in *Phil. Tranſ.* 1747. *p.* 27.); item alius gangrænoſarum a cl. Hazon (*Journ. de Med. T.* 20. *p.* 342.). Methodum & exponit cl. Plenciz (*Oper. Tr.* 2. *de variol. p.* 136.). Statim ad corticem confugit ill. A Roſenſtein (*Barnsjukd. p.* 134.), quum eruptio & elevatio puſtularum in ſecundo ſtadio præcipue variolis malignis graſſantibus, & ſub mala ægri conſtitutione langueſceret, & præbere eum continuat per totum morbi decurſum idque frequentius vel majoribus doſibus, quando pullus debilis eſt & rubedo circa puſtulas pallidior, vel majoribus intervallis minorique doſi, quando pulſus fortior & rubedo ſaturatior. Propria addere poſſum experimenta de utilitate corticis, ſub retardata juſta puſtularum elevatione & languente ſuppuratione ---. Pauciores auctores in ipſa febre ſuppuratoria opem in eo quæſiverunt. Non fugit tamen ejuſdem vel in hacce præſtantia medicos olim Wratislavienſes (*Hiſt. morb. Wratisl. Ed.* Hall. *p.* 285.), ſed conceſſerunt corticem, quando hæc febris ultra tempus protrahitur & intermiſſioni locum dat, qua ipſa incidente exhiberi juſſerunt. Fidem illi quoque tribuit cel. a Roſenſtein in hac febre, miracula ſubinde excitare aſſeverans. Quantum in febre variolarum ſecundaria valuerit, caſu ſingulari a cl. Rahn (*Abhandl. d. Geſellſch. in Zürich. Vol.* 1. *p.* 193.) confirmatur.

Sunt & aliquot pectoris morbi, de quibus, utrum conducat, an noceat cortex, non omnino inter medicos conſtat ---. In catarrhalibus febribus non admittit Werlhofius (V. ſupra *p.* 476.) niſi valde benignæ & naturæ fere intermittentis ſint. Latius vero extendit opportunitatem cl. Medicus (*Beobachtungen Vol.* 2. *p.* 308.), & ad febriculam compeſcendam pectoriſque incommoda tollenda intra paucos dies ſub idonea miſcela, & quidem vi pulmones corroborandi, maxime facere vidit. Nec nocuit Whyttio, tuſſi catarrhali tentato, pondus unciarum quatuor intra ſedecim dies conſumtum (*on nervous Diſord. in* Ejuſd. *Works. p.* 636.). Ipſe debeo cortici firmatos in me pulmones, quos catarrhus pertinax eoque pediſſequa tuſſis nimium debilitaverat. Ita & raucedinem abſque febre & oppreſſione pectoris poſt morbillos ſuperſtitem ſuſtulit (Whytt in *Eſſ. and Obſervations phyſ. and. liter. T.* 3. *p.* 375.).

Locum quoque habet prudens corticis adminiſtratio in febre hectica, ſive corporis lenta abſque ulcere conſumtione.

Præ-

Præmittenda tamen vel prius tentanda ad ſolvendam obſtructionem & febrem mitigandam ſaxantia commoda & viſceralia, mitia ſcilicet ſalina, extracta amara, gummi reſinæ præcipue Gummi ammoniacum, ſerum lactis. Sed perſeverante febre pertinaciori & debilitate cortex ſolatium promittit. Multum illi tribuit cel. Mead (*Monita & præc. med. p.* 27.) ad periodos hecticæ arcendas, dum nimirum ægri certis temporibus vel hæmoptyſi vel pituitæ tenuis in pectus fluxione vel bilis flavæ rejectione tentantur. Cl. Monro (*mil. Diſ. p.* 128. 133.) vero, etſi largitur tuſſes quaſdam obſtinatas feliciter eo profligatas, quin levi hectica jam ſeſe exſerente: negat tamen in confirmata pulmonum obſtructione & hectica graviori ſine excretione puris libera ullius emolumenti fuiſſe, aſſerens contra calorem excitaſſe febremque auxiſſe. Secundum experientiam cl. Heberden (in *med. Tranſ. T.* 2. *p.* 15.) nullum quidem effectum in hac febre exſeruit, nec tamen noxam peperit, excepta alvi purgatione vel nauſea parvi momenti, quando ſtomacho ille adverſus fuit, vel nimis cito ingeſtus.

Quum ad diſquiſitionem, an eo liceat in phthiſi uti, me accingo, iterum doleo artis noſtræ ſortem, quæ ab experimentis plurimum fulcri repetens diverſa ſucceſſuum narratione nimium incerta evadit, & turbatur. Difficultatem pretium corticis in hocce morbo dijudicandi parit hujus varia conditio, quoad originem, ſedem, & gradum mali, corporis conſtitutionem diverſaſque complicationes. In bivio judicium Torti (*Lib.* 5. *c.* 2. *p.* 449. *ſq.*) verſari videtur. Pulmoni jam exulcerato plurimum nocere monet Mead (*l. c. p.* 27.). Magis damnoſum quam proficuum judicat Ellerus (*Obſ. de cogn. & cur. morb. p.* 214.). Reſtringit efficaciam in ulceribus viſcerum ſuppuratis tuberculis & morbis tabificis Werlhofius (*Obſ. de febrib. p.* 52.), etſi in intermittentibus, hiſce morbis ſupervenientibus, ſubinde levamen præſtare & vitam protrahere cenſeat, non vero conſtanter niſi ſub læſione leviori. Nervoſe medicos cl. Tralles (*de Opio ſect.* 4. *p.* 22.) reprehendit, in cortice contra phthiſin exhibendo nimis audaces, & medicos multos ſecum ſentientes allegat; nam anxietatem inde, difficiliorem reſpirationem & ſputa ſuppreſſa, obſervavit. Rejicit vel ideo cl. Warren (*Diſſ. de cort. peruv. Edinb.* 1770.), quod Dowerus ſanguinem poſt 5omam adeo venæ ſectionem cruſta inflammatoria obductum invenit (Ex *Gött. Anz.* 1771. *Zug. n.* 44.). Profluvium alvinum apud phthiſicos potius augeri quam ſtipari cortice, auctor cl. Friborg (in *Tillaeg til Ugeſſkriftet Laegen* v. Todes *Bibl. T.* 1. *P.* 1. *p.* 118.) eſt, niſi flores Tuſſilaginis admiſceantur ---. Sed age & alios contra ſentientes audiamus. Mortonus (*Opera T.* 1. *p.* 103.) ſæ-

ſæpiſſime ejus in febre putrida phthiſica ſiſtenda efficaciam expertus eſt. Probat, & Swietenius (*Comment. T. 4. p. 94.*), exemplum producens virginis abſque hæmoptyſi phthiſicæ, ſed corticis ope convaleſcentis. Initio praxeos fatetur Pringle (*Diſ. of the army p. 167.*), ſe a cortice abſtinuiſſe, nec exhibuiſſe, antequam obſtructio apparenter fuerit ſoluta, dein autem in progreſſu exercitii practici decoctum vel infuſum corticis ad cochlearia tria vel quatuor præſcripſiſſe ſemel vel bis de die, nec calorem auctum vel reſpirationis difficultatem inde percepiſſe, ſed virium incrementum inſigne. Laudatoribus magni nominis etiam accenſendus eſt Tiſſotus (*Avis p. 119. 124.*), qui ei vomica rupta & in phthiſi vera palmam præ omnibus balſamicis tribuit, præſente autem adhuc inflammatione vel nova ingruente eum repudiat. Sub eadem limitatione cortici favet cl. Buchan (*Domeſtic. Medic. Verſ. Germ. p. 298.*). In leviori exulceratione non nocere, ſed putredinem vincendo ad conſolidationem facere, teſtatur cl. Löſecke (*Mat. med. p. 417.*). Cum euphoria propinavit eum cl. Acrel (*Chirurg. Händelſer Ed. 2. p. 225.*) in empyematibus ſponte exitum ſibi parantibus & febre ſtipatis, tum ſcilicet, quando phthiſica febris in intermittentem tranſierat. Vomica, quæ inter coſtam quintam & ſextam penetraverat, juncta ſputo purulento, decoctis vulnerariis cum cortice peruviano ſanata. Sic & alius, vomica critica ex febre putrida ſubito affectus, corticis uſu reſtitutus (Bornainville in *Journ. de Medec. T. 17. p. 421.*). Miſcelam corticis cum lacte, neſcio cur olim vel ſilentio prætererint medici, vel omnino repudiarint. Sed in hac haud mediocrem ad curationem phthiſeos vim eſſe, recentius cognitum eſt. Deprædicat corticem cum lacte decoctum ill. Ab Haller (*Opuſc. pathol. p. 182.*) in phthiſicis pus copioſum ſpuentibus, juncta ſevera & vegetabili diæta & equitatione. Non ſucceſſit illi vero experimentum in fœminis, cum ſputo cruento menſtruis ſuppreſſis laborantibus. Subjungenda laus ill. De Haen (*Rat. med. P. 12. p. 237. 258.*) tam propria ſua experientia quam Anglorum fulta, qui vero decocto corticis cum multo lactis, interpoſito poſt bihorium elixirio vitrioli in ſuppuratoriis pulmonum morbis uſi ſunt. Vanum fuiſſe metum coaguli lactei per oleum vitrioli & enaſcituri caloris ex aromatico elixirio, effectus docuit. Inſignis & efficaciæ in abſceſſu cruris circa articulum (*p. 259.*). In diarrhœa phthiſicorum aliquam operam promittit cortex melle roſaceo commiſtus & horis febre vacuis ſumtus (Roſenſt. *Bskd. p. 93.*) ---. Difficile eſt in tanto expertæ alias fidei virorum diſſenſu verum extricare. Apparet tamen, tam ante ſuppurationem quam initio ejuſdem ſub debita cautela

& ſci-

& ſcito connubio conducere ad moderandam febrem, humores condenſanos eorumque putridam diatheſin corrigendam. Deſiſtere autem prudentia jubet, ſi ex primo tentamine nihil commodi redundet, quin malum contra ea deterius evadat.

Mentio ſimul facienda eſt alius ſpeciei phthiſeos pulmonalis, haud minus, ut proh dolor! duobus conjunctiſſimorum mihi cognatorum exemplis cognovi, periculoſæ, ac ulceroſæ, „ qua per longum tempus immenſam capiam muci ſalſi dulcis, vel etiam plane inſipidi per tuſſim rejiciunt, cui nec fœtor ineſt, nec purulenti aliquid, glandulis nimirum cum ductibus aſperæ arteriæ relaxatis nimium. " In hocce malo plurimum feciſſe decoctum corticis Peruviani cum ligno Guaiacino & Styrace expertus eſt Huxhamus (*Oper. T.* 1. *p.* 199.).

In morbis nervoſis omnium conſenſu plauſum tulit, cujus generis affectiones hyſtericæ & hipochondriacæ ſunt. Iis præcipue hyſtericis fœminis ſuccurrit, quæ ſpaſmis validis afficiuntur (Sydenhami *Oper. p.* 412.). Magis roborat ſominuſque calefacit, quam ullum aliud amarum remedium. Solet in hiſce ægris ventriculu debilis nimis eſſe, ideoque in ſubſtantia cortex non ferri, unde liquida forma convenientior, & in connubio ſpirituoſi menſtrui cum amaris & aromaticis. Merito ſequens formula extollitur: Rc. Pulv. Cort. Peruv. unc. IV. Rad. Gent. Cort. Aurant. $\overline{aa}$ unc. jß. M. infuſ. ſpirit. vin. Gall. lib. iv., ſtent in balneo arenæ per dies vj. tum colentur. Hujus tincturæ bibitur cochleare unum cum quatuor vel quinque cochlearibus aquæ mane & veſperi. Sed diuturnus & per plures menſes protractus uſus requiritur. Auctore Whytt (*ou nervous diſorders* in *Works p.* 635.). In ſumma debilitate nervoſa, pavoribus, ſtrangulationis ſenſu, anxietate, manifeſtum auxilium decoctum præbuit (Haller *Oper. min. T.* 3. *p.* 379.). Duplicem caſum efficaciæ in malo hyſterico deſcripſit cl. Rahn (in *Zürch. Abhandl. T.* 1. *p.* 203.). Eſt una cum balneis frigidis & martialibus præcipuum in debilitate nervoſa ex ſtudiorum nimio exercitio in litteratis, digeſtionis vires reſtituens, vaſa roborans, ſanguinem compingens, ſecretiones juvans, nervis vigorem reddens & inordinatos motus corrigens (Tiſſot *Santè des gens de lettros p.* 222.). Ita & in ea debilitate, quæ ex jactatura (Tiſſot *ſur l'onaniſme p.* 198.). In conſueto malo hujus fontis, tabe dorſali, omnibus præferendus (Grainger *Hiſt. febr. anom. p.* 115.).

Sequatur præſtantia ejus in morbis ſpaſticis vel convulſivis. In ipſa epipleſia auxilio fuiſſe caſu ſingulari teſtatur Rtter (in *A. N. C. Vol.* 10. *App. p.* 153.). Magni fecit eun-

eundem in hunc finem Mead (*Præcept. med. p.* 37.) ſub connubio radicis Valerianæ (V. ſupra *p.* 99.) .. In epilepſia cuilibet drachmæ dimidiæ corticis addi ſæpe ſolitus eſt Werlhofius (*de febr. Ed.* Wichm. *p.* 64. *not.* *) guttulam unam vel alteram olei Cajeput . Nec ſine ratione addidit illum electuario ſuo Peruviano epileptico Fullerus (*Pharm. extemp. p.* 89.), quod in varii generis convulſivis & ſpaſticis morbis vim ſuam comprobavit . Repudiat autem Werlhofius (*de febr. p.* 53.) eum in morbis ſpaſticis & convulſivis continentibus ſub paroxyſmo: concedens tamen in remiſſione vel intermiſſione. Nimiam infantum ad convulſiones proclivitatem cortex una cum balneis frigidis vincit (Tiſſot *Avis au peuple* §. 395.) --- . Sunt & ſpaſmi quibuſdam partibus proprii, hacce medela ſanandi . Quorum chorea Sti Viti ſæpe vel ſolo cortice vel adjumento olei animalis Hannoveræ curata (Werlh. *l. c.* Ed. Wichm. *p.* 88. *not.* *). Ita ſternutationem vehementem 1820ies una ſerie redeuntem, typicam & ſudoribus terminatam, feliciter in fœmina compeſcuit (Cl. Bergius in *Vet. Acad. Handl.* 1762. *p.* 299.).

Peculiarem conſiderationem ſibi vindicat tuſſis convulſiva. Incitavit ad uſum analogia ejuſdem cum febre tertiana & ſpaſtica natura . Sed juſto ordine incedendum, præmiſſis nimirum reſolventibus, vomitoriis & purgantibus, &, ſi res ita fert, venæ ſectione & temperantibus. Quibus ipſis ſi paroxyſmus ita mitigetur, ut ſine vomitu ceſſet, ad corticem accedere ſuadetur (Strandberg *Vetenſk. Acad. Handl.* 1749. *p.* 260. *ſq.*). Sed ſubinde præcocius eo opus eſſe, in epidemia a. 1772. Gottingenſi cognovi, verum tutiſſime in reſolventium e. c. terræ foliatæ tartari connubio, & continuationem per tempus requiri, utne recidivæ fiant. Corticem extollunt in hoc morbo inter primos olim Brendelius (*Progr. de tuſſi convulſiva* 1747.) & experientiſſ. Strandberg (*l. c.*). Plurimum tribuit tempeſtivo ejuſdem uſui Whytt (*Obſ. on nerv. Diſord.* in *Works p.* 636.), antequam obſtructiones pulmonum obortæ. Magna etiam in fide eſt apud cl. Millar (*on aſthma & hooping-cough. p.* 136.), ſed potius ad robur fibrarum reſtituendum & hecticam avertendam, quam malum in ſua radice ſubigendum . Præmittit vomitoria vel purgationes, ſi collecta colluvies eſt, veſicatorium ſ. ſetaceum vel fonticulos, ſi pulmonum obſtructio metuitur, commoda autem reſolventia, ſi obſtructio vere jam nata eſt . Nunquam, fatetur cl. Biſſet (*Med. Eſſays p.* 181.), ſe potuiſſe ſuffocare tuſſim cortice inſtar febris intermittentis, quin noxium fuiſſe captum in incremento vel vigore morbi, viſcidiorem nimirum reddendo mucum & tuſſim incitando; nec niſi in intervallis, præcipue ſi longa evaſerunt,

con-

convenire, nominatim autem valere ad recidivas variaſque moleſtas ſequelas, ut ſcrophulas, rachitidem & phthiſin, arcendas, & ſub finem morbi ad perfectam virium reſtitutionem inſignis pretii eſſe. Cl. Morris (*med. Obſerv. & Inquir. T. 3. q. 281. ſq.*) fauſto eventu cortici in hoc morbo Caſtoreum admiſcuit; e. gr. pulveris illius granis quindecim, hujus grana octo, vel decocti corticis unciæ uni Caſtorei grana novem; cujus ſinguli præbium unum quater de die ingeſtum.

An hæmorrhagias Chinchina ſiſtit? Siſtit tam eas, quæ a cauſa putrida naſcuntur (V. ſupra de febribus putridis dicta) quam alias certis conditionibus, extra illam ortas. Quod ad primum genus, inter præcipua remedia referenda, dum per nares, anum, aliaque emiſſaria ſanguis effluxit, ſed addito potui ſpiritu vitrioli; nec parca nimis manu cortex adminiſtretur. Aſt, quoniam quæ ad alterum genus pertinent profuſiones ſanguineæ plerumque febris vel ſpaſmorum progenies ſint, primum de hiſce ſuperandis vel mitigandis cogitandum eſt, eligendumque tum pro cortice tempus extra nimium orgaſmum, quo mira ſæpe præſtat, niſi cauſa quædam gravior interna ſubſit. Sæpe anodynis junctus confert (Acrel *om. Chir. handal. förkårt. p. 14.*). Pro mulieribus, ad nimium menſium fluxum & fluorem album, item ad hæmoptyſin & vomitum cruentum, & generatim ad omnes hæmorrhagias corticem inſtar arcani, edoctus experientia commendat Held (in *A. N. C. Cent. 3. & 4. p. 383.*). Mictum cruentum enormem ejus ope ſedavit cl. Detharding (*Diſſ. de cort. Chinæ efficacia in gangræna & ſphacelo adhuc dubia* in Haller *Coll. Diſſ. pract. T. 6. p. 224.*). Et hæmorrhagiam ex abortu cl. De Haen (*Rat. med. P. 7. p. 57.*). Minus in hæmorrhagia ſiſtenda valere, quam robore poſt eam devictam reſtituendo, deprehendit cl. Whytt (*on nerv. Diſ. p. 401.*), probans tamen cum fortiori adſtringente miſcelam. Non videtur adſtringendo hæmorrhagiam ſiſtere, alias ſupprimeret fluxum menſtruum fœminarum, quod vero non fit, prout nec minuit lochia in fœmina, cui drachma una omni trihorio per nychthemerum biduum poſt partum exhibita. Nec ſputa retardavit in variolis (Heberden in *med. Tranſ. Vol. 1. p. 469.*).

Speciatim de hæmoptyſi dicendum. Herculeam antidotum vocat corticem Mortonus (*Oper. T. 1. p. 130. ſ. Phthiſiolog. l. 3. c. 5.*) ea in ſpecie, quæ a vitioſa acri ſanguinis corruptela naſcitur & ſibi relicta viam ad phthiſin pandit, & ab hoc vim febrem exſtinguendi, humores vitioſos corrigendi & ipſos pulmones roborandi, exſpectat. Paucis eadem repetit Fr. Hoffmannus (*Med. ſyſt. T. 4. P. 2. p. 44.*), ut tamen non videatur ex propria experientia loqui. Brunerus

(*Gland.*

(*Gland. duod. c.* 5. *p.* 101.) non inficiatur inito fidem ſe denegaſſe Mortono, donec experiundo ſententiam mutare cogeretur tam in ſanguinis ſputo, quam narium hæmorrhagia. Wagnero (*Comment. de hæmoptoes curatione* recuſ. in *Collect.* Haller. *Diſſ. pract. T.* 2. *n.* 55.) miſcela placuit cum pulvere abſorbente Wedelii, cujus præſtantiam & ipſe confirmare poſſum (Vid. e. gr. *Comment.* mea *de polypis bronchiorum* in *Commentariis nov. ſociet. ſcient. Gotting. T.* 4. *p.* 50.). Me judice vero cortex ſolus non tam præſenti ſanguinis effluentis rivo obturando par eſt, quam robori pulmonibus conciliando, denſando ſanguini, fluidi nervei ataxiæ ſedandæ, & iterato profluvio avertendo. Et ad hoſce ſcopos attingendos tanto magis idoneus eſt, quum & febrem coerceat & ſpaſmodicas affectiones, quibus hi ægri obnoxii ſunt, ſopiat. Cave igitur mox initio corticem præbeas, quando febris adhuc valida infeſtat, vel inflammationis in pulmonibus veſtigia apparent, quæ potius venæ ſectione, diluentibus, antiphlogiſticis, clyſmatibus vel mitioribus laxantibus, quiete corporis & animi, prægreſſis compeſcenda.

In dyſenteria multi cortici favent, etſi non omnes una eademque de cauſa. Mortonus (*Oper. T.* 2. *p.* 237. *ſq.*) dyſenteriis eum oppoſuit, ſub quibus latuit febris typum obſervans, tempore remiſſionis. Sic & ex voto ceſſit cl. Cleghorn (*Diſ. of Minorca p.* 237.), quando febris vel tormina ſtatuto tempore exacerbationem experta ſunt. Aliquando modo febris profligata, perdurante profluvio. Rarius vero ſpei reſpondit ultimo morbi ſtadio ad gangrænam inteſtinorum præcavendam. Abſtine autem a cortice in dyſenteria, quam febris acuta inflammatoria comitatur. Vigente adhuc, evacuantibus prægreſſis, vi ſua antiſeptica & antiſpamodica cortex excellit. Hinc, putrida humorum diatheſi & febre maligna, ſaltim in diriori malo obvia aphthisque ſenſim obrepentibus & ſiugultu, eximiæ virtutis fuit (Whytt in *Eſſ. & Obſervat. phyſ. & lit. T.* 3. *p.* 367.). Tanto utilior eſt cortex, quando, ut ſæpe fit, dyſenteria ſeſe jungit febri putridæ, quo caſu eundem conjungit cum radice Serpentariæ Virginianæ cel. Pringle (*Diſeaſ. of the army p.* 274. Conf. Monro's *milit. Diſeaſ. p.* 89.). Eſt, qui in dyſenteriis putridæ naturæ æque neceſſarium corticem ac vomitoria & purgantia arbitratur (Clarchk *Diſ. in long voyages to hot countries p.* 233.). Efficacior tamen fuit in febribus, quam dyſenteria putrida; & in hac quidem copula corticis Peruviani cum Caſcarilla præſtans (Whytt *l. c.*). Bene & ſub declinatione morbi capitur, ut roborando inteſtina ulteriori profluvio obex ponatur, & relapſibus obviam eatur. Quantum hoc fine valeat, cognoſcitur

ſcitur experientia cl. Reneaume (*Hiſt. de l' acad. d. ſc. p.* 47. 223.). Salutari conſilio multi corticem pro interno uſu Opio combinarunt, Morton (*Oper. T.* 2. *p.* 239.), Pringle (*l. c.*), Monro (*l. c.*). Valuit & contra teneſmos diriores clyſma ex decocti ſaturati corticis unciis quatuor & aliquot granis Opii, aliquoties de die repetitum (J. Hunter apud Pringleum *l. c.*).

Nec ſpernendum in ſcorbuto remedium. Ex certiſſimis judicat Lind (*on ſcurvy*). Sed non ſemper ventriculo tolerabilis fuit: in ptyaliſmo & hæmorrhagiis profuit, minus vero in alvi fluxu. Decoctum calidum ſemper levamen attulit, ſi æger inſudaret. Dedit quoque in infuſo & electuario probo eventu Kramer (*Diſſ. epiſt. de ſcorbuto*). In majori adeo ſcorbuti gradu, ulceribus jam ortis in noſocomiis bellicis eximiam opem eo tulit Brocklesby (*Obſervat. p.* 306.), & eo interprete cl. Ranby in noſocomio Chelſeano & cl. Boone Senegalliæ (*l. c. p.* 317.). Contra vacillationem dentium cum gingivarum conſumtione prodeſt dentes pulvere ope ſcopulæ mollis perfricare (*Hannov. Magaz.* 1773. *p.* 1200.).

Ad vim in ictero etiam diuturniori attentiores reddidit mecos Alex. Camerarius (*Diſſ. de cortice a febre ad icterum extenſo Tubing* 1730.) ſua, Lanzoni, rel. experientia, caſibus confirmata; quibus ſubſcripſerunt Schulzius & Werlhofius (in *Diſſ. epiſtol. ad ill. de Berger. p.* 32. *ſq.*), ſive cauſa lateat in nimia tenacitate vel copia bilis, vel laxitate ſive ſpaſmo partium bili vel ſecernendæ vel excernendæ inſervientium, vel ipſo calculo obturante, quem tonum fibris impertiendo pellit.

Adduci meretur exemplum ſuppreſſionis lotii, quæ orta fuit cum diro dolore abſque calculi ullis indiciis. Omnibus fruſtra tentatis poſt corticis drachmas decem conſumtas æger convaluit. Vitium in relaxatione muſculorum extruſorum urinæ latere viſum eſt. (*Med. Obſ. and. Inqu. T.* 1. *p.* 81.).

Inter anthelmintica locum obtinet, laudante jam Ramazzino (*conſt. epid. in Oper. p.* 151.) uſum in verminatione febris epidemicæ, & adſtipulante Lanzonio (*Oper. T.* 2. *p.* 398.) duobus caſibus, primo abſque febre, altero eadem conjuncto. Vim corticis contra vermes magni quoque fecetunt Wratislavienſes (*Hiſt. morb. Wratislav. Ed.* Hall. *p.* 35.). Satisfecit in febribus periodicis, lumbricis ſtipatis, quas una cum vermium numeroſorum expulſione eo curavit Torti (*de febr. p.* 431.), licet in infuſo corticis lumbrici vituli diu vivere pergerent. In omnibus febribus verminoſis commodum reperit Van Den Boſch (*Hiſt. conſt. verm. p.* 36.).

Tan-

Tanquam arthritidis remedium jam perpendendus eſt cortex, in qua, podagra nominatim, primarium habet vi roborante, mane & ſero ſumtum per longum tempus Sydenhamus (*Tract. de Podagra Oper. p.* 454.). Divinum in podagra vocat Held (in *Eph. nat. Cur. Cent.* 3. *&* 4. *p.* 385.) multiiugam ſuam experientiam citans. Podagræ anomalæ quoque mederi, duobus caſibus confirmatur (*Journ. de med. T.* 16. *p.* 441.). Eximio Torti autem non ſucceſſit in hoc morbo, ſed exemplorum meminit feliciter per illum curatæ febris intermittentis, cui ſupervenit arthritis (*de febr. p.* 428.) ---. Solet a multis arthritis cum rheumatiſmo confundi. Sed in hoc quoque non omni deſtituitur efficacitate. Acceleravit inſigniter curationem tumoris articulorum, poſt applicatas per tempus hirudines vel veſicatoria, uſus balnei frigidi vel corticis (Pringle's *Diſeaſ. of the army p.* 160.). Sunt &, qui in ipſo rheumatiſmo acuto exhibere auſi ſunt, ut primum in lotio ſedimentum apparuit, etſi febris aliquis gradus adhuc ſuperfuerit & dolores diri ægrum torſerint. Sed in re tam gravi pauca tentamina non ſufficiunt (Pringle *l. c.*).

Fracto plurimam partem acido apud rachiticos infantes, magna corticis vis in pulvere vel extracto eſt, ſed juncta idonea diæta (Roſenſtein *Barnsjukd. p.* 406.).

Recentius virtus corticis in tumoribus glandularum ſcrophuloſis diſcutiendis explorata eſt. Cl. Fordyce (*med. Obſ. & Inqnir. T.* 1. *p.* 184.) varios caſus ſiſtit ejuſdem comprobatæ in tumoribus hujus generis mammarum, parotidum aliarumque glandularum ſub habitu debili & languente ſanguinis circuitu. Reſolvendo autem & diſcutiendo abſque ſuppuratione id præſtat. Nec nocuit tum cortex, quando in infantibus criſeos genus conſtituere viſi ſunt. Valuit quoque in ulceribus mali moris, in ophthalmia ſtrumoſa & cachexia cum ulceribus malignis conjuncta (*loc. cit.*). Novum fulcrum huic rei ſubſternitur experientia cl. Fothergill (*loc. cit. p.* 308.) in affectionibus ſcrophuloſis capta, quas inter varias ophthalmias, tumorem labiorum, cutanea vitia recenſet. Præcipit vero ejus decoctum, nonnunquam pilulas e Calomelano conjungens, ſpeciatim vermibus deliteſcentibus vel obſtructione & effloreſcentia cutis humida conjuncta (*p.* 303.). Virtutem derivat potius a reſtaurato ventriculi vigore, quam actione in ipſum locum affectum ſeſe exſerente. Confirmat cl. Bond hanc corticis potentiam, ſed requirit uſum diu continuatum doſeos largæ (*Med. Obſ. & Inquir. Vol.* 2. *p.* 265.). Plauſum quoque obtinuit cl. Whytt (*nerv. Diſ. p.* 424.) in ſcrophulis cervicis per aliquot menſes ingeſtus, exhibita ſimul doſi Calomelanos & Rhabarbari quovis quarto vel quinto die veſperi, ut bis vel ter mane

ſequente alvus reſeretur, quin profuerunt hæc febre etſi præſente.

Analogia inter lepram & gangrænam ſtrumaſque anſam dedit in lepra quoque eum in Madera tentandi; nec hoc ſine fructu factum eſt (Heberden *med. Tranſ. Vol.* 1. *p.* 34. 36.).

Inter morbos externos nullus terribilior gangræna, &, qui exinde facile conſequitur, ſphacelo eſt, quem vero ſi-ſtendi facultas inſignis corticis competit, modo inter ſpe-cies & conditiones rite diſtinguatur. Primus qui ex voto illum tentavit, idque jam a. 1709., fuit ill. Sloane qui, li-cet non ſcriptione rem patefecerit, tamen amicis narravit, (*Tranſactions philoſophiques traduites p. M.* De Bremond. *a* 1732. *p.* 265.). Hinc evenit, ut honos inventionis plerum-que Chirurgo Anglo Norrhamtonienſi Jo. Rushworth (*Pro-poſal for the improvement. of ſurgery Ed.* 1. 1731. *Ed.* 2. *auct. Lond.* 1732.) adſignetur, nec hic ipſe tranſ. a. 1715. exten-datur, qui pariter experimenta ſua aliquot annos ſerius vulgavit. Nec agnovit ultra eam gangrænam, quæ febris intermittentis comes eſt, corticem præſidio eſſe. Eo præ-eunte, Chir. Amyand (*V. lib. noviſſ. cit. p.* 14. *ſqq.*) multis documentis efficaciam ejuſdem poſtea comprobavit, demon-ſtrantibus ſimul, nimis limitaſſe eam Rushworthium & in aliis quoque ſpeciebus gangrænæ extra febris intermitten-tis commercium lætam opem ferre. Eodem fulcro nixi Jo. Douglas (*Account of mortifications Lond.* 1732.), Shipton (*Phil. Tranſ. Vol.* 37. *p.* 426. 434.), Goolden (*Medic. Eſſ. & Obſerv. of. Edinb. Vol.* 3. *p.* 35.), Paisley, (*l. c. p.* 43.), Alex. Monro ſen. (*l. c. Vol.* 5. *p.* 99.), Kirkland, (*Trea-tiſe on gangrenes, Nottingh.* 1754.), Gooch (*Caſes & pra-ctical Remarks Ed.* 2. *p.* 371.) multique alii Angli in mede-la fiduciam collocarunt. Inter Germanos in rem hanc atten-tionem converterunt inter primos Abrah. Vaterus (*Diſſ. de efficadia admiranda Cinchinæ ad gangrænam Witteb.* 1734.), Werlhofius (*Obſ. de febr. p.* 255. *p.* 331. *ſq.* & dein certius in *Commerc. Nor.* 1735. *p.* 4. *ſq.* ubi varii caſus cum iſto ab aliis communicati), Heiſterus (*Inſtitutiones Chirurg. p.* 321. 325. & in *A. N. C. Vol.* 5. *Obſ.* 156. *p.* 520.). Quorum au-ctoritate vel experientia excitati alii in Germania felices eventus experti ſunt Van Swieten (*Comment. T.* 3. *p.* 187.), Klein (*Select. medic. p.* 88.), De Haen (*Rat. med. P.* 3. *p.* 132. & *P.* 7. *p.* 52. 114.), Bilguer (*Abnehm. d. Glied. p.* 31.), Haller (*Opuſc. path. Obſ. ult.*), Hervermann (*pract. Bemerk. Vol.* 1. *p.* 152.), Schmucker *chir. Wahrnehm. T.* 2. *p.* 511.) rel. Serius fiducia in corticem ad Gallos manavit; nec prima Pariſiis facta tentamina ſic ceſſerunt, ut laudi-bus ab Anglis in eum collatis ſubſcribi poſſet (Bremond

Verſ.

Verſ. Gall. Tranſ. angl. a. 1732. p. 268.) : poſtea tamen in Gallia multis documentis vis antigangrænoſa conſtitit, cujus caſus exſtat a cl. Bouvart (*Hiſt. de l' ac. d. ſc. 1748. p. 61.*) item alius a cl. Mulcaille (in *Memoirer ejuſdem anni p. 526. l. c.*) memoratus, multique plures in diario notiſſimo cl. Vandermonde *Recueil. periodique*, continuato a cl. Roux ſub initio *Journal de Medicine*, a cl. Marchand (*Tom. 6. p. 193.*), Donat (*T. 9. p. 44.*), Pellicot (*l. c. p. 45.*), Signolly (*p. 307.*), Darlue (*T. 10. p. 209.*), cujus hiſtoriæ lectu digniſſimæ ſunt, Coulanvoux (*T. 16. p. 426.*), Dupas (*l. c. p. 432.*), Salomon (*l. c. p. 435.*) Boucher (*T. 17. p. 403. ſq.*) aliiſque. Addo experimenta cl. Couſin (in Hauteſierkii *Rec. d' Obſervations de Medecine T. 2. p. 529.*). Apud Italos ſymbolam, inter varios caſus fruſtranei eventus, felicioribus dederunt *Commentarii Inſtituti Bononienſis* (*T. 2. p. 196. 206.*) ---. Sed teſtibus colligendis, quorum multi ex aliis nationibus, ſi opus, addi poſſent, præſtat de conditionibus ipſis, ſub quibus juvet vel iners ſit, modoque rite eundem adhibendi, diſpicere. Nam ſunt, qui vim ejus arctius circumſcribunt (Vid. e. c. Detharding (*Diſſ. de corticis Chinæ efficacia in gangræna & ſphacelo adhoc dubia Roſtoch. 1746. in coll. Hall. Diſſ. pract. T. 6. n. 200.*) Sharp (*ton he preſent. State of Surgery p. 273. ſq.*) item cl. Acrel (*chir. Händelſer Ed. 2. p. 562.*). Ex dictis ſupra de virtute corticis in febre putrida liquet, uſum non reſtringi ad gangrænam unice externam, ſed & in interna eximii pretii eſſe. Ex hoc cenſu eſt angina gangrænoſa, quam cl. Fothergill (*Account of the Sore Throat*) maſcule deſcripſit, in qua vero cl.mo Wall (in *Gentlemans Magazine 1751. i. 597.*) cortex optimam medelam præſtitit. Sic gangrænæ ventriculi periculum diſcuſſit (Donat *l. c.*). Alius ſignis gangrænæ œſophagi præſentibus, quam ſecedens poſtea per alvum membranæ fruſtum ulterius confirmavit, cortice convaluit (Coulanvaux *l. c.*). Nec deſtituitur laude Swietenii in gangræna inteſtinorum (*Comment. T. 3. p. 187.*) ---. Vincitur vero cortice tam illa externa gangræna, quæ vitium aliquud inteſtinum agnoſcit, quam ea, quæ abſque vitio interno a violentia quadam externa, conquaſſatione, vulnere, ulcere, luxatione, fractura, eryſipelate (*Comment. Bonon. cit. p. 201.* Darluc *l. c. p. 218.*) enaſcitur. Et hoc quidem beneficium contigit, qualiſcunque compagis pars correpta fuerit, artus, genitalia in fœmina ex difficili partu (Marchand *l. c.*), ſcrotum (Pellicot *l. c.*), genitalia in auriga (Longis in *Journ. de Med. T. 16. p. 438.*), muſculi, glutæi cum femore (Dupas *l. c.*), integumenta corporis; item in gangræna ex ligata arteria femorali (Haen *Rat. med. P. 7. p. 1. ſq.*). Succeſſit mirifice

in noſocomiis bellicis, dum præter opinionem vulnera gangræneſcerent, graſſantibus eodem tempore febribus putridis (Schmucker *l. c.*), prout in univerſum non rarum eſt in hominibus mali habitus, pallidi, ſcorbutici, putridi, ex inflammatione vulnere vel percuſſione prægreſſa, vel alia injuria externa vel veſicatorio applicato, vel fonticulo, gangrænam fieri, ſed itidem cortice vincendam (Conf. *Comm. Bonon. l. c.* & *Med. Eſſ. & Obſerv. T.* 3. *p.* 36. & *p.* 44.). Haud infrequens proh dolor! eſt ſequela febrium malignarum, in quibus tamen cortici ſæpe ceſſit, ſive juniores (*Comment. Bonon. l. c. p.* 206.) ſive ſenes ea afficerentur. Coercita in ſene ſere ſeptuagenario ab hujus generis febre gangræna pedis dextri (Pappelbaum *Diſſ. de febre maligna per gangrænam ſoluta Gott.* 1773.)orta. Alium ejuſdem ætatis virum, cui ſecundus vel tertius pulſus intermiſit, periculo bis eripuit Löſecke (*Mat. Med. p.* 421.). Memorabile eſt exemplum centenarii jam ſenis, ex decubitu in dorſum, ſphacelo regionis lumbaris ad oſſa uſque pertingentis correpti, & corticis potiſſimum ope ſanati (Mautt *Diſſ. de cort. peruv. in coll.* Sandif. *p.* 191.). Plura hominum grandævorum, ſed eadem felicitate potitorum, exempla hinc inde locis citatis conſignantur. Ut igitur nec illi ætatis faſtigio, quod præ virium debilitate malo præcipue obnoxium eſt, vim ſuam cortex denegaverit. Cadit igitur cl. Metharding (*l. c. p.* 229) judicium, in ætate decrepita tantum non ſemper nocivum eſſe. In gangræna epidemica ſicca, qua membra ſubinde quaſi in carbonem combuſta deciderunt, quoque tentatus, ſed vitio ægrorum non tam exacte, ut vera ejus vis inde eluceat. Id certe conſtitit non omni caſu vel tempore morbi conduxiſſe, adeo ut ſub impetum febris ingeſtus ſuſcitare gangrænam vel accelerare (Boucher *Journ. de Med. T.* 17. *p.* 413. *ſq.*). In univerſum abſtinendum a cortice in gangræna, quando vaſorum nimia plenitudo & ſanguis nimis craſſus ſubeſt: relaxatis vero vaſis & ſanguine tenui vel putrida degeneratione reſoluto eximie prodeſt, & tum tam coercendo putredinem, quam vires exaltando confert --. Capiatur igitur cortex ea forma, qua plurimum poteſt, quæ & hic in pulvere conſiſtit, & debita copia ad unciam dimidiam uſque per diem, eoque connubio, quod ſcopo faveat, ſpiritus vitrioli ſub corruptela nimia humorum putrida, vini Rhenani ſub nimia virium coctura. Qui præbia per os non tulere, hiſce clyſmata ex cortice ſatiſfecerunt (Morno *Med. Eſſays l. c.*). Simul juſta partis affectæ cura habenda, ſcarificationibus (ſaltim ſecundum vulgarem praxin, quam vero cl. Pott in *chirurg. Obſervations* taxat) & cortice in fomento ſaturatiſſimo applicato vel pulvere ejuſdem inſperſo ſive digeſtivo miſto

(Haen

(Haen *Rat. med. P.* 3. *p.* 132. . Placuit miſcela epithematum frigidoſum cum ſale ammoniaco (Schmucker (*l. c.*). Sæpe vero diu pergendum in uſu; Haenio (*l. c.*) adeo pro uno ægro pulveris libris 52. & extracti unciis 7. opus fuit. Sic benigna ſuppuratione, quæ, ſi opus, adjuvanda digeſtivis, pars emortua a viva ſeparatur, & ulteriori mali progreſſui prævertitur. Non pugnat contra meritum hujus medelæ, quod quidam convaluerint abſque ejus adjumento, in aliis natura ſpontaneam ſeparationem membri effecerit, nec in omnibus ſpei eventus reſponderit. Habent enim medicamina ſuos limites. Hæc nominatim virium corticis inopia cognoſcitur in illa gangræna, quæ digitos pedis & ipſum pedem corripit & peculiarem ſpeciem conſtituit, deſcriptam practico tenore ab eximio Pott (*chirurgical Obſervations Lond.* 1775. inde *p.* 189.), in qua fruſtra magnus ille Chirurgus corticem tentavit, ſed finem egregie aſſequutus eſt in pleriſque hiſce caſibus extracto Opii (thebaico *Lond.*) vel in connubio cum cortice, vel & Opio ſolo largis doſibus capto (*l. c. p.* 196. 198.); unde apparet Opio gloriam in hac ſpecie competere. Addo, gangrænam, quæ vitiis venereis ſupraccedit, difficilius longe cortice curari (Darlue *Journ. de Medic. T.* 10. *p.* 213.).

Utinam verum cancri ſpecificum eſſet. Caſum felicis curationis cancri exulcerati recenſet cl. Ritter (*Act. Nat. Cur. Vol.* 10. *App. p.* 153.), monens ſimul in Belgio felici ſucceſſu fuiſſe oppoſitum; alioſque narrat cl. Dietrichs (*Obſ. de uſu cort. peruv. in cancro mammarum exulcerato Ratiſb.* 1746. 4.), quorum unus ill. Swietenium auctorem habet, eouſque quidem fauſtus, quod cancer exciderit, licet ulcus conſolidationem perfectam recuſaret, alter huic fere ſimilis, tertius completæ ſanationis exemplum præbet. Succedat ill. De Haen (*Rat. med. P.* 3. *p.* 193.), ſiſtens fœminam cancro mammæ detentam, qui periodice dolens febre vaga junctus erat. Mitigata in hac corticis ope febris dolorque, & ichor in pus mutatus, durities quoque ſoluta, nec niſi ulcuſculum cutaneum remanſit. Conſumtæ vero per quinque menſes drachmæ tres corticis quotidie (*l. c.*). Ex primariis remediis contra cancrum corticem habet cl. Akenſide (in *med. Tranſ. Vol.* 1. *pag.* 83.) ex propria experientia tantoque certiorem in miſcela Cicutæ vel Mercurii ſublimati pronunciat. In inveterato autem caſu (*pag.* 92.) nec hoc nec aliud ullum illi ſatisfecit. Profuit quoque eximie cl.[no] Warner (*Deſcription of the Eye p.* 55.) in exulceratis cancris, vicinas partes exedentibus, commixtus cum pulvere radicis Serpentariæ. Ita & pulvis corticis ſolus cum tinctura roſarum in mixturam redactus cancrum exulceratum cum profuſis hæmorrhagiis coercuit. Memorat

 jam

jam Werlhofius (*Obſ. de febr. pag.* 355.) ulcera putrida, tumores glandularum ad carcinomatis fere naturam accedentes, eoſque ex febrili fomite ortos, fuiſſe ſanatos. Bis tamen tum ſpe ſua exciderat (*Comm. Nor.* 1735. *p.* 4.).

In vulnerum ſuppuratione promovenda cortex haud mediocri in exiſtimatione eſt, & gangrænam poſt inſtitutas operationes Chirurgicas avertit (Vid. Lavirotte *Diſſ. an legitimæ vulnerum ſuppurationi promovendæ cortex peruvianus præſ.* Falconet *Paris* 1757.). Juncta venæ ſectione hæmorrhagias vulnerum ſiſtit, nominatim ſub nimia ſanguinis tenuitate & ſanioſam materiam pallidamque vulnerum in pus bonum vertit (Ranby *method. of treating. Gun-ſhot Wounds Ed.* 2. *pag.* 29. *ſq.*). Gangræna infeſtante quando adhibetur, ſub interrupto uſu corticis ſemper pejor fit ſuppuratio: ſed bene iterum ſuccedit eodem redintegrato (Morno *Med. Eſſ. of. Edinb. Vol.* 5. *pag.* 102.). In America vix vulnera graviora abſque cortice curari poſſunt (Biſſet *med. Eſſays pag.* 79. *p.* 101.). Ejus quoque ope avertuntur præcipue convulſiones adeo in climate calido infeſtæ. Unde decoctum corticis & applicatio externa mox poſt amputationes commendanda (*l. c. p.* 101.). Parotidum tumorem inopia virium retrolabentem reſtauravit (Capell *Diſſ. cort. peruv. Vienn.* 1766. *in Gott. Anz.* 1767. *p.* 888.).

Non rara eſt ulcerum deligatio, decocto vel infuſo vel pulvere ejuſdem facta. Præſtans hoc fine eſt miſcela cum aqua calcis, ſub qua putredinem coercet & ſiccat. Inſignis nominatim efficaciæ eſt in ulceribus ex acrimonia acida ortis, ut in ulceribus & carie infantum rachiticorum & ſcrophuloſorum (Tode's *Biblioth. T.* 1. *P.* 3. *p.* 197.). Puella rachitica, carie femoris cum ulcere afflicta, convaluit cortice ad unciam dimidiam per diem ingeſto, una cum uſu externo decocti ſaturatiſſimi & diæta lactea (Haen *Rat. med. P.* 3. *p.* 182.). Auxilium quoque præſtitit matronæ in deſperatiſſimo caſu ex ulcere femoris, coxendicis & oſſis ſacri cum carie; huicque cortex datus in decocto cum æquali parte lactis caprilli (*l. c. p.* 191.). Similiter in ſpina ventoſa puerorum virtutis ſuæ documentum dedit, reliquis conſuetis irritis, ad drachmas duas vel quatuor de die, juncta ſubinde diæta lactea (De Haen *Rat. med. P.* 3. *p.* 192.). Coiit & fiſtula ani fomentis & injectionibus chinatis (Tode's *Bibl. T.* 3. *P.* 1. *p.* 184.).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

Extractum Corticis Peruv.) *Ph. W. p.* 89. *Edinb. p.* 116. *Svec. p.* 109. In omnibus hiſce poſt extractionem ſpiritu vini factam ex magmate ſuperſtite reliqua pars ſolubilis aqua co-

coctione elicitur, & utrumque liquidum junctim inſpiſſatur. Præſtat hoc ſequente, quoniam reſinoſas cum gummoſis partibus combinatas habet.

Extractum) *Ph. Lond. p.* 28. Fit aqua repetitis vicibus infuſa. Duplexque exſtat, *molle*, *durum*.

Acceptum multis extractum, quoniam commodius nauſeantibus corticem ob ſaporem ingeritur, forma pilularum, elixirii, mixturæ, linctus rel., & quoniam quorundam ventriculus illud melius, quam pulverem vel aliud præparatum fert. Sed fieri non poteſt, quin partes aromaticæ volatiles ſub inſpiſſatione avolent, docente jam odore ſingulari, qui domum, ubi paratur, replet, & empyreumaticum facile evadat. Quare decoctio peragatur mitiſſimo ignis gradu, & evaporatio lente fiat. Improbandum eſt quorundam artificium ope ſalis alcalini extractum parandi, quo tanto plus eruere ſatagunt, quoniam nou omnibus caſibus hoc ſal accommodatum eſt. Quod cl. Baumè (*Elemens de Pharmacie p.* 357.) ex infuſa frigide aqua paravit extractum, debile nimis judicat cl. Quarin (*meth. med. febr. p.* 24.). Efficaciſſimum extractum eſt illud, quod methodo Garayana (V. auctoris *Chymie Hydraulique nouv. Edition par* Parmentier *a Paris* 1775. *p.* 202.) per triturationem cum aqua elicitur, quod eo uſque *Sal corticis* vocari meretur, quod una cum aliis partibus ſal eſſentiale ſervat (V. dedicatio in Model's *Verſuch. üb. d. Salmiak Leipz.* 1758.). Hujus drachmam unam efficaciorem quam binas vel tres extracti conſueti affirmat cl. Quarin (*l. c. p.* 25.).

Reſina) *Ph. Ed. p.* 117. Digeſtione ſpiritus vini rectificati & præcipitatione per affuſam aquam. Si gummoſæ partes ſervari debent, inſpiſſetur ſpiritus vini cortice digeſtus.

Tinctura Cort. Peruv. ſimplex) *Ph. Lond. p.* 69. Fit ſpiritu vini tenuiori. Turbida eſt, unde patet non omnino ſolutionem peractam.

Tinctura Cort. Peruv. volatilis) *Ph. Lond. p.* 70. Ex ſpiritu ſalis ammoniaci cortice macerato.

Syrupus Kinæ Kinæ) *Ph. Wurt. p.* 213. Ex cortice Peruv. & Cinamomo vino rubro digeſtis & ſaccharo poſt colaturam miſtis.

Pulvis febrifugus Berolinenſis.) Inventor eſt medicus & Phyſicus olim Berolini inclytus, Du Clos. Sed arcanæ compoſitionis. Hinc conjecturæ de ea variæ. Ex cortice & admixto quodam præcipitante conſtare Acta Berolinenſia (*Dec.* 2. *Vol.* 1. *p.* 22.) tradunt. In promtuario Hannoverano litterario (*Hannov. Magaz.* 1770. *p.* 31.) duæ formulæ diverſæ proponuntur, quarum una hæc: Rc. Cort. Peruv. unc. jß. Rad. Ari unc. j. Hellebor. nigr. Gent. rubr. āā drach.

ij., additis cuilibet doſi aliquot guttis olei amygd. dulc. Eandem inſeruit cl. Wichmannus Ed. ſuæ Werlhofii *Obſervat. de febribus p.* 185. adjiciens modo cuilibet doſi, præter guttas tres olei amygdalarum dulcium, totidem Laudani liquidi. Altera formula nimium ab hac diverſa, quæ cenſetur eadem, quam contra quartanam Fr. Hoffmannus (*Kurze Anweiſung die Arzneyen zu verſchreiben*, *Berol.* 1761. *p.* 167.) obtulit; ſcil. Rc. Limat. mart. drach. j. pulv. Cortic. Peruv. drach. jβ. Merc. dulc. Sal. Abſynth. Arcan. dupl. aa drach. β. Laud. opiat. gr. jβ. M. F. pulv. divid. in vj. pt. æqu. Nondum igitur res ad certitudinem pervenit. Febrifugi iſtius Cloſiani circiter unciæ quinque pro una febre olim diſtributæ. Doſis vero bis, ter, vel quater de die repetita. Exquiſitam methodum dubitat vocare b. Werlhofius (*de febr. p.* 165.). Hevermannus (*Bemerkungen P.* 1. *p.* 43.) debiliorem longe cortice ipſo reperit, quem & ob pretium minus præfert.

DE-

DESIGNATIO SPECIERUM

IN PRIMO VOLUMINE CONTENTARUM

STIRPES

A. POLYCOTYLEDONES.

ORDO I. CONIFERÆ.

	Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
1.	Pinus	*Pinus ſylveſtris.*	pag. 1
2.	Pinea	*-- -- Pinea.*	8
3.	Balſamus carpathicus	*-- -- Cembra.*	ibid.
4.	Terebinthina veneta	*-- -- Larix.*	9
5.	-- -- communis	*-- -- Picea.*	14
6.	Abies	*-- -- Abies.*	15
7.	Arbor vitæ	*Thuya occidentalis.*	16
8.	Cupreſſus	*Cupreſſus ſempervirens.*	17
9.	Juniperus	*Juniperus communis.*	18
10.	Olibanum ſ. Thus	*-- -- Lycia.*	21
11.	Sabina	*-- -- Sabina.*	22

ORDO II. AMENTACEÆ.

11.	Salix	*Salix alba.*	23
23.	Populus	*Populus nigra.*	25
14.	Tacamahaca	*-- -- balſamifera.*	26
15.	Caſtanea	*Fagus Caſtanea.*	27
16.	Fagus	*-- -- ſylvatica.*	28
17.	Juglans	*Juglans regia.*	30
18.	Quercus	*Quercus Robur.*	32
19.	Suber	*-- -- Suber.*	34
20.	Corylus	*Corylus Avellana.*	35
21.	Liquidambar	*Liquidambar ſtyraciflua.*	ibid.
22.	Betula	*Betula alba.*	36
23.	Alnus	*-- -- Alnus.*	38
24.	Myrtus brabantica	*Myrica Gale.*	ibid.
25.	Piſtacia	*Piſtacia vera.*	39
26.	Terebinthina cypria	*-- -- Terebinthus.*	ibid.
27.	Maſtix Lentiſcus	*-- -- Lentiſcus.*	40
28.	Fungus melitenſis	*Cynamorium coccineum.*	43

OR-

ORDO III. COMPOSITÆ.

Nomen pharmaceuticum.	Nomen ſyſtematicum.	
29. Bardana	*Arctium Lappa.*	44
30. Carduus Mariæ	*Carduus marianus.*	45
31. -- -- tomentoſus .	*Onopordum Acanthium.*	46
32. Carlina	*Carlina acaulis.*	47
33. Carthamus	*Carthamus tinctorius.*	ibid.
34. Cyanus	*Centaurea Cynanus.*	49
35. Behen album	*-- -- Beben.*	50
36. Carduus benedictus	*-- -- benedicta.*	51
37. Calcitrapa	*-- -- Calcytrapa.*	52
38. Cichorium	*Cinchorium Intybus.*	53
39. Endivia	*-- -- Endivia.*	54
40. Scorzonera	*Scorzonera humilis.*	55
41. Tragopogon	*Tragopogon pratenſe.*	ibid.
42. Taraxacum	*Leontodon Taraxacum.*	56
43. Lactuca	*Lactuca ſativa.*	57
44. Sonchus.	*Sonchus oleraceus.*	59
45. Piloſella	*Hieracium Piloſella.*	ibid.
46. Stoechas citrina	*Graphalium arenarium.*	ibid.
47. Guaphalium	*Gnaphalium dioicum.*	60
48. Santonicum	*Artemiſia judaica.*	ibid.
49. Abrotanum mas	*-- -- Abrotanum.*	61
50. Abſynthium vulgare	*-- -- Abſynthium.*	62
51 -- -- ponticum	*-- -- pontica.*	65
52. Artemiſia	*-- -- vulgaris.*	66
53. Abſynthium maritimum	*-- -- maritima.*	68
54. Genipi album	*-- -- rupeſtris.*	ibid.
55. Tanacetum	*Tanacetum vulgare.*	69
56. Balſamita mas	*-- -- Balſamita.*	70
47. Eupatorium	*Eupatorium cannabinum.*	ibid.
58. Santolina	*Santolina Chame-Cypariſſus.*	71
59. Acmella	*Spilanthus Acmella.*	ibid.
60. Petaſites	*Tuſſilago Petaſites.*	73
61. Farfara ſ. Tuſſilago	*-- -- Farfara.*	74
62. Xanthium	*Xantium ſtrumarium.*	75
63. Chamomilla noſtras	*Matricaria Chamomilla.*	76
64. Matricaria	*-- -- Parthenium.*	78
65. Bellis major.	*Chryſanthemum Leuchanthemum.*	79
66. Chamomilla romana	*Anthemis nobilis.*	80
67. Cotula fœtida	*-- -- Cotula.*	ibid.
68. Pyrethrum	*-- -- Pyrethrum.*	81
69. Bellis minor	*Bellis perennis.*	ibid.

70. Enu-

Nomen pharmaceuticum	*Nomen ſyſtematicum.*	
70. Enula	*Inula Helenium.*	82
71. Conyza media	*-- dyſenterica.*	83
72. Arnica	*Arnica montana.*	ibid.
73. Doronicum	*Doronicum Pardalianches.*	86
74. Millefolium	*Achillea Millefolium.*	87
75. Genipi verum	*Achillea &c.*	89
76. Ptarmica	*-- -- Ptarmica.*	90
77. Ageratum	*-- -- Ageratum.*	ibid.
78. Virga aurea	*Solidago Virgaurea.*	ibid.
79. Senecio	*Senecio vulgaris.*	91
80. Conyza coerculea	*Erigeron acre.*	92
81. Calendula	*Calendula officinalis.*	ibid.

ORDO IV. AGGREGATÆ.

82. Behen rubrum	*Statice Limonium.*	94
83. Scabioſa	*Scabioſa arvenſis.*	95
84. Morſus diaboli	*-- -- ſucciſa.*	ibid.
85. Valeriana minor	*Valeriana officinalis.*	96
86. -- -- major ſ. Phu	*-- -- Phu*	99
87. -- -- celtica	*-- -- celtica*	ibid.

ORDO V. CONCLOMERATÆ.

88. Pimpinella italica (Herba)	*Poterium Sanguiſorba.*	100
89. -- -- italica (Radix)	*Sanguiſorba officinalis.*	101
90. Plantago latifolia	*Plantago major.*	102
91. Pſyllium	*-- -- Pſyllium.*	103
92. Cuſcuta	*Cuſcuta Europæa.*	104
93. Epithymum	*-- -- epithymum.*	ibid.
84. Sarcocolla	*Penæa mucronata.*	106
95. Viſcum	*Viſcum album.*	ibid.

ORDO VI. UMBELLATÆ.

96. Eryngium	*Eryngium campeſtre.*	110
97. Sanicula	*Sanicula Europæa.*	111
98. Daucus ſativus, ſylveſtris.	*Daucus Carota.*	112
99. Seſeli creticum	*Tordylium officinale,*	114
100. Cicuta	*Conium maculatum.*	ibid.
101. Daucus creticus	*Athamanta cretenſis.*	125

102. Oreo-

Nomen pharmaceuticum	*Nomen ſyſtematicum.*	
102. Oreoſelinum	*-- -- Oreoſelinum.*	ibid.
103. Peucedanum	*Peucedanum officinale.*	127
104. Aſſa fœtida	*Ferula Aſſa fœtida.*	128
105. Gentiana alba	*Laſerpitium latifolium.*	132
106, Siler montanum	*-- -- Siler.*	ibid.
107. Leviſticum	*Liguſticum Leviſticum.*	133
108. Angelica ſativa	*Angelica Archangelica.*	134
109. -- -- ſylveſtris	*-- ſylveſtris.*	136
110. Imperatoria	*Imperatoria Oſtruthium.*	ibid.
111. Branca urſina	*Heracleum Sphondylium.* (male).	137
112. Niſi	*Sium Ninſi.*	138
113. Ammi verum	*Siſon Ammi.*	139
114. -- -- vulgare	*Ammi majus.*	140
1115. Petroſelinum macedonicum	*Bubon macedonicum.*	ibid.
116. Galbanum	*-- -- Galbanum.*	ibid.
117. Cyminum	*Cuminum Cyminum.*	142
118. Fœniculum aquaticum	*Phellandrium aquaticum.*	143
119. Cicuta aquatica	*Cicuta viroſa.*	145
120. Meu	*Æthuſa Meum.*	148
121. Coriandrum	*Coriandrum ſativum.*	149
122. Cerefolium	*Scandix Cerefolium.*	150
123. Cicutaria	*Chærophyllum ſylveſtre.*	151
124. Seſeli maſſilienſe	*Seſeli tortuoſum.*	152
125. Paſtinaca	*Paſtinaca ſativa.*	ibid.
126. Opopanax	*Paſtinaca Opopanax.*	153
127. Anethum	*Anethum graveolens.*	154
128. Fœniculum	*-- -- Fœniculum.*	155
129. Carum	*Carum Carvi.*	156
130. Pimpinella alba	*Pimpinella Saxifraga.*	157
131. -- -- alba, nigra	*-- -- magna.*	158
132. Aniſum vulgare	*-- -- Aniſum.*	159
133. Petroſelinum	*Apium Petroſelinum.*	161
134. Apium	*-- -- graveolens.*	162
135. Perfoliara	*Bupleurum rotundifolium.*	163

ORDO VII. HEDERACÆ.

Nomen pharmaceuticum.	Nomen ſyſtematicum.	
136. Hedera arborea	*Hedera Helix.*	164
137. Uvæ	*Vitis Vinifera.*	166
138. Ginſeng	*Panax quinquefolium.*	176

ORDO VIII. SARMENTACEÆ.

138. Sarſaparilla	*Smilax Sarſaparilla.*	178
140. China	*-- -- China.*	181
141. Ruſcus	*Ruſcus aculeatus.*	182
142. Uvularia	*-- -- Hypogloſſum.*	ibid.
143. Cocculi Indi	*Meniſpermum Cocculus.*	183
144. Pariera brava.	*Ciſſampelos Pareira.*	ibid.
145. Serpentaria Virginiana.	*Ariſtolochia Serpentaria.*	185
146. Ariſtolochia rotunda	*Ariſtolochia rotunda.*	187
147. -- -- longa	*-- -- longa.*	ibid.
148. -- -- vulgaris	*-- -- clematitis.*	189
146. -- -- trilobata	*-- -- tribolata.*	190
150. -- -- anguicida	*-- -- anguicida.*	191
151. Aſarum	*Aſarum europæum.*	ibid.

ORDO IX. STELLATÆ.

152. Rubia tinctorum	*Rubia tinctorum.*	193
153. Galium luteum.	*Galium verum.*	198
154. Galium album	*Galium Mollugo.*	199
155. Matriſylva	*Aſperula odorata.*	ibid.
156. Mungos	*Ophiorrhiza Mungos.*	200
157. Spigelia	*Spigelia Anthelmia.*	201
158. -- -- marilandica	*-- -- marilandica.*	202
159. Serpentum lignum	*Ophioxylum ſerpentinum.*	204

ORDO X. CYMOSÆ.

160. Caprifolium	*Lonicera Periclymenum.*	205
161. Diervilla	*-- -- Diervilla.*	ibid.
162. Coffea	*Coffea arabica.*	206
163. Linnæa	*Linnæa borealis.*	212

OR-

ORDO XI. CUCURBITACEÆ.

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
164. Cucurbita	*Cucurbita lagenaria.*	213
165. Cucurbita	*-- -- Pepo.*	214
166. Citrullus	*Cucurbita Citrullus.*	ibid.
167. Melo	*Cucumis Melo.*	215
168. Cucumis	*Cucumis ſativus.*	216
169. Colocynthis	*-- -- Colocynthis.*	217
170. Cucumis aſininus	*Momordica Elaterium.*	220
171. Bryonia	*Bryonia alba.*	223

ORDO XII. SOLANACEÆ.

172. Dulcamara	*Solanum Dulcamara.*	225
173. Solanum	*-- -- nigrum.*	226
174. Belladonna	*Atropa Belladona.*	228
175. Mandragora	*-- -- Mandragora.*	235
176. Hyoſcyamus	*Hyoſcyamus niger.*	236
177. -- -- -- -- albus	*-- -- -- -- albus.*	242
178. Stramonium	*Datura Stramonium.*	ibid.
179. Alkekengi	*Phyſalis Alkekengi.*	246
180. Tabacum	*Nicotiana Tabacum.*	247
181. Piper indicum	*Capſicum annuum.*	253
182. Nux vomica	*Strychnos Nux vomica.*	254
183. Columbrinum lignum	*-- -- colubrina.*	258
184. Verbaſcum (Folia; Flores)	*Verbaſcum Thapſus.*	259
185. Verbaſcum (Radix)	*-- -- nigrum.*	260
186. Digitalis	*Digitalis purpurea.*	261
187. Seſamum	*Seſamum orientale.*	262

ORDO XII. CAMPANACEÆ.

188 Scammonium	*Convolvulus Scammonia.*	264
189. Jalappa	*-- -- Jalappa.*	268
190. Mechoacanna	*-- -- Mechoacan.*	271
191. Convolvulus major alb.	*-- -- ſepium.*	272
192. Turpethum.	*Convolvulus Turpethum.*	272
193. Soldanella	*-- -- Spldanella.*	273
194. Dentaria	*Plumbago europaea.*	274
195. Lobelia	*Lobelia ſiphilitica.*	ibid.
196. Viola Violaria	*Viola odorata.*	276
197. Ipecaucuanha	*-- -- Ipecacuanha.*	278

OR-

ORDO XIV. CONTORTÆ.

Nomen pharmaceuticum.	*Nomen ſyſtematicum.*	
198. Vinca Pervinca	*Vinca minor.*	288
199. Profluvii cortex	*Nerium antidyſentericum.*	289
200. Hirundinaria	*Aſclepias Vincetoxicum.*	290
201. Cortex Peruvianns	*Cinchona officinalis.*	291

Finis Voluminis Primi.

NOI RIFORMATORI

DELLO STUDIO DI PADOVA.

Avendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del P. F. *Gio: Tommaſo Maſcheroni* Inquiſitor Generale del Santo Offizio di *Venezia* nel Libro intitolato: *Apparatus Medicaminum Auctore Jo: Andrea Murray*, *ſtampa* non vi eſſer coſa alcuna contra la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi e Buoni Coſtumi, concediamo Licenza a *Sebaſtiano Valle* Stampator *di Venezia* che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 29. Agoſto 1794.

(*Paolo Bembo Rif.*

(*Pietro Zen Rif.*

(*France co Vendramin Rif.*

Regiſtrata in Libro a Carte 180. al Num. 29.

Marcantonio Sanfermo Segr.

Adì 26. Novembre 1794.

Regiſtrato a Carte 184. nel Libro eſiſtente nel Magiſtrato degl' Illuſtriſſimi ed Eccellentiſſimi Signori Eſecutori contro la Beſtemmia.

Gianantonio Maria Coſſali Nod.